XENOKRATOUS KAI GALL·NOU PERI TL·S APO TŌN ENYDRŌN TROPHL·S. OIS...

Xenocrates : Afrodisiensis, Claudius Galenus

U. S.

12
12
12
30

ΠΑΡΕΡΓΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

ΟΙΣ ΠΡΟΣΤΕΘΕΙΝΤΑΙ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος.

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ι. Μ. ΕΒΕΡΑΡΤΟΥ.

SE TROUVE,

CHEZ THÉOPHILE BARROIS, PÈRE, LIBRAIRE, RUE HAUTEFEUILLE, No 28.

1814.

ΠΕΡΙ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ ΤΑΥΤΗΣ.

Ἤκμασεν ὁ ἰατρὸς Ξενοκράτης κατὰ τοὺς μεταξὺ Τιβερίου καὶ Νέρωνος τῶν Καισάρων χρόνους, ἤγουν κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἢ ἑξηκοστὸν ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος. Πατρίδα εἶχε τὴν Ἀφροδισιάδα τῆς Καρίας (1)· ἀπὸ τὰς πολλὰς τοὐλάχιστον ὁμωνύμους Ἀφροδισιάδας πόλεις (2) εἰς ταύτην νομίζουσι τινὲς πιθανῶς ὅτι ἐγεννήθη ὁ ἐπονομαζόμενος Ἀφροδισιεὺς Ξενοκράτης.

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς ὀνομάζει Ξενοκράτην, συγγραφέα βιβλίου ἐπιγραφομένου, Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων τροφῆς. « Δοκεῖ δὲ Ξενοκράτης, ἰδίᾳ πραγματευόμενος Περὶ τῆς » ἀπὸ τῶν ζώων τροφῆς, καὶ Πολέμων ἐν τοῖς Περὶ » τοῦ κατὰ φύσιν βίου συντάγμασι, σαφῶς λέγειν, ὡς » ἀσύμφορόν ἐστιν ἡ διὰ τῶν σαρκῶν τροφὴ, ἐξειργασμένη » ἤδη καὶ ἐξομοιουμένη (γρ. ἐξωμοιωμένη) ταῖς τῶν ἀλόγων

---

(1) Κατὰ τὸν ἡμέτερον γεωγράφον Μελέτιον (σελ. 461) τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης ὀνομάζονται σήμερον, Ἀποδοσία. Ὀλιγώτερον ἐχυδαΐσθη τὄνομα, ἂν πιστεύσωμεν τὸν Πατρίκκην (Παλ. Γεωγραφ. ἐκδοθ. Λατινιστὶ εἰς τὸ Βερολῖνον κατὰ τὸ 1800 ἔτος, σελ. 133), ὅστις τὸ γράφει Ἀφροδιφιά [Aphrodiphia].

(2) Ἴδε Στέφ. Βυζάντ. λέξ. Ἀφροδισιάς, καὶ Μεγάλη πόλις.

» ψυχαῖς (1) ». Ὅτι οὔτε τὸ σύνταγμα τοῦτο ἔχει τι κοινὸν, μὲ τὸ ἐκδιδόμενον Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, οὔτ' ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ξενοκράτης μὲ τὸν ἡμέτερον Ξενοκράτην, γίνεται φανερὸν ἀπὸ τὴν διαφορὰν, ὄχι μόνον τῆς ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ. Ὁ ἰατρὸς Ξενοκράτης διδάσκει ἑνὸς ζώων γένους, τῶν ἐνύδρων, τὰς δυνάμεις, θεωρουμένων ὡς συνειθισμένης καὶ συγχωρημένης εἰς τοὺς ἀνθρώπους τροφῆς· τοῦ Κλήμεντος ὁ Ξενοκράτης, πυθαγορίζων κατὰ τοῦτο, παραγγέλλει, ἢ ἐπαινεῖ τοὺς παραγγέλλοντας, ὅλων τῶν ζώων τὴν ἀποχήν· καὶ εἶναι πιθανῶς ὁ μαθητὴς καὶ διάδοχος τοῦ Πλάτωνος φιλόσοφος Ξενοκράτης, τὸν ὁποῖον ἐδιαδέχθη ὁ Πολέμων, ὡς γίνεται γνωστὸν ἀπὸ Διογένην τὸν Λαέρτιον (2), καὶ ἀπ' ἄλλα τοῦ Κλήμεντος μέρη (3), ὅπου, καθὼς ἐδῶ, ἑνόνει πάλιν τοῦ Ξενοκράτους μὲ τοῦ Πολέμωνος τὄνομα.

Τὸν ἡμέτερον Ξενοκράτην τὸν ἰατρὸν ἀληθῶς ὠνόμασαν πρὸ τοῦ Κλήμεντος ὁ Ἀρτεμίδωρος (4) καὶ ὁ Γαληνός. Ἀλλὰ τὸ σύγγραμμά του, ὡς συμπεραίνεται ἀπὸ τὸν Ἀρτεμίδωρον, καὶ ὡς ῥητῶς λέγεται εἰς τὸν Γαληνὸν (5), ἐπεγράφετο, Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας. Εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀρχαίων ἰατρῶν τοῦτο σημαίνει, περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων βοηθείας εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰς νόσους· καὶ ὅσας μαρτυρίας

(1) Κλημ. Ἀλεξανδρ. Στρωματ. ζ', σελ. 717, ἐκδ. 1629.

(2) Βιβλ. Δ, τμ. 6-20.

(3) Στρωματ. ά, σελ. 301, καὶ β', σελ. 419.

(4) Ὀνειροκριτικ. δ', σελ. 334, ἐκδ. 1805.

(5) Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμάκ. δυνάμ. βιβλ. ί, σελ. 130 καὶ 132.

φέρει ἀπ' αὐτὸ ὁ Γαληνὸς, δείχνουσιν ὅτι τοιαύτη ἦτο τοῦ συγγράμματος ἡ ὑπόθεσις, ἤγουν, Ὕλη ἰατρικὴ (*Matière médicale*), ὡς τὴν ὀνομάζουσι τὴν σήμερον, ἢ μᾶλλον τῆς Ἰατρικῆς ὕλης τὸ πραγματευόμενον περὶ τῆς ἀπὸ ζῶα ἰατρείας μέρος. Ὅθεν οὐδὲ τοῦτο δὲν ἔχει κοινωνίαν μὲ τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, ὅπου ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς γένους ζώων, καὶ τούτων προηγουμένως (1) θεωρουμένων ὡς τροφῆς ὑγιαινόντων, καὶ ὄχι ὡς ἀῤῥώστων ἰατρείας. Δὲν ἐγνώρισε λοιπὸν, ἢ ἀληθέστερον (ὡς θέλομεν ἰδεῖν μετ' ὀλίγον), ἀμέλησε νὰ κάμῃ γνωστὸν, τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς τοῦ Ξενοκράτους συγγραμμάτιον ὁ Γαληνὸς, καθὼς μᾶς ἐφανέρωσε τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας.

Ἀπὸ τοῦτο λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ κατηγορῇ πικρῶς τὸν Ξενοκράτην, ὡς παραγγέλλοντα ἰατρικὰς θεραπείας θεμελιωμένας εἰς τὴν ἀμαθίαν, τὴν δεισιδαιμονίαν, καὶ πολλάκις τὴν καταισχύνουσαν πολλοὺς ἰατροὺς τερατολογίαν· «Καθάπερ καὶ » Ξενοκράτης ὁ Ἀφροδισιεὺς ἐποίησεν, ἄνθρωπος τἄλλα (γρ. τά τ' ἄλλα) περίεργος ἱκανῶς, καὶ γοητείας οὐκ ἀπηλλαγ» μένος (2)». Ἂν ἐξετάσῃ τις ὅσα φέρει ἀπὸ τὸν Ξενοκράτην ὁ Γαληνὸς ἰατρικῶν βοηθημάτων παραδείγματα (3), τῶν ὁποίων καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τινὰ, τοῦ Γαληνοῦ ἡ κρίσις δὲν θέλει φανῆν αὐστηρά.

---

(1) Λέγω, Προηγουμένως, διὰ τὰ εὑρισκόμενα ἐν παρόδῳ (τμ. μέ, νή, καὶ ξ′) ὀλίγα πρὸς ἀῤῥώστους θεραπευτικὰ παραγγέλματα.

(2) Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμάκ. δυνάμ. βιβλ. ς′, σελ. 68.

(3) Ἐν τῷ αὐτ. συγγράμμ. βιβλ. ί, σελ. 130.

Ὅ,τι δύναταί τις νὰ εἴπῃ εἰς ἀπολογίαν, ἢ κἂν ἐλάττωσιν, τῆς πλάνης τοῦ Ξενοκράτους, εἶναι ὅτι πολλὰ ὀλίγοι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ καὶ τοῦ Γαληνοῦ ἰατροὺς ἦσαν ἐλεύθεροι ἀπὸ τοιαύτας μωρὰς προλήψεις. Ἀμελήσαντες οἱ πολλοὶ τὴν ἀληθινὴν τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιςήμην, ἢ καὶ μίξαντες αὐτὴν μὲ τὰς Αἰγυπτιακὰς καὶ Χαλδαϊκὰς μωρολογίας, ἀπέδιδαν δυνάμεις ἰατρικὰς ἀκόμη καὶ εἰς ὕλας, ἢ παντάπασιν ἀδυνάτους, ἢ τῶν ὁποίων δραςικώτεραι καὶ εὐκολώτερον εὑρισκόμεναι ἦσαν ἄλλαι πολλαί. Μὴν ἀρκεσθέντες εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν χρῆσιν, ἢ τὴν ἔξωθεν ἔμπλασιν, ἐσυμβούλευαν ὡς ἰατρείαν, ἢ προφύλαξιν ἀῤῥωςημάτων, καὶ τὴν μόνην εἰς τὸ σῶμα πλησίασιν. Ἡ πλάνη αὕτη ἐγέννησε τὰ προβασκάνια, τὰ φυλακτήρια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μέσα θεραπείας γελοιώδη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἰς αἰσχροτέρας καὶ γελοιοτέρας ἄλλας πράξεις τὸ διάςημα δὲν ἔμελλε νὰ ἦναι πολύ. Εἰς τοιούτους χρόνους ἔζη ὁ Ξενοκράτης, καὶ τοιαύτην ὕλην ἰατρικὴν ἔγραψε συναγμένην ἀπὸ πολλὰς ἄλλων ἰατρῶν μωρολογίας, ὡς τὸ μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Γαληνός·
« Παραπλήσια δὲ τῷ Ξενοκράτει καὶ ἄλλοι τινὲς ἔγραψαν περὶ
» ζώων, ἐξ ὧν καὶ αὐτὸς ὁ Ξενοκράτης ἐξεγράψατο τὰ πλεῖςα·
» πόθεν γὰρ ἂν ηὐπόρησε τοσούτων τε καὶ τοιούτων πραγμά-
» των αὐτὸς πειραθῆναι (1) »!

Ἀλλ' εἰς τὸ πολλὰ περιπαιζόμενον σύνταγμα τοῦ Ξενοκράτους τοῦτο ἦσαν ἆρα ὅλα ὅμοια τῶν ὅσα φέρει παραδείγματα ὁ Γαληνός; ἆρα δὲν εὑρίσκοντο εἰς αὐτὸ καὶ ἰατρικὰ πολλὰ

---

(1) Γαλην. Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμάκ. δυνάμ. ί, σελ. 130.

παραγγέλματα ὀρθὰ, ἢ κἂν ὅμοια τῶν θεραπευτικῶν παραγγελμάτων τοῦ Γαληνοῦ; Περὶ τούτου ν' ἀμφιβάλλωμεν δὲν μᾶς συγχωρεῖ τὸ ὁποῖον κατεχώρισα εἰς τὰς σημειώσεις (1) φανερὸν ἀπόσπασμα καὶ λείψανον τοῦ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας συντάγματος, καὶ τοῦ ὁποίου μέρος αὐτολεξεὶ μετέγραψε καὶ αὐτὸς ὁ Γαληνὸς, σιωπήσας τὄνομα τοῦ Ξενοκράτους.

Καὶ ἂν ὅμως τίποτε καλὸν εἰς ἐκεῖνο δὲν εὑρίσκετο, ἀλλ' ἦσαν ὅλα ὁποῖα σπουδάζει νὰ τὰ παραστήσῃ ὁ Γαληνὸς, ἀρκεῖ τὸ ὁποῖον ἐκδίδω τώρα Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς συνταγμάτιον νὰ δείξῃ τὸν Ξενοκράτην, ὅμοιον, κατὰ τοῦτο κἂν τὸ μέρος τῆς ἰατρικῆς, τοῦ Γαληνοῦ καὶ τῶν ὅσοι ἔγραψαν περὶ τροφῶν δυνάμεως πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἰατρῶν, καὶ νὰ μᾶς προξενήσῃ λύπην ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, καθὼς ἐγράφη, ἐντελές.

Κατὰ δύο τρόπους ἐμπορεῖ τις νὰ τὸ ὀνομάσῃ ἀτελές. Τῶν ἐνδεχομένων εἶναι νὰ ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης, ὡς ὁ Γαληνὸς καὶ ἄλλοι ἰατροὶ, Περὶ τροφῶν δυνάμεως γενικῶς, ἤγουν σύνταγμα περὶ δυνάμεως ὅλων τῶν χρησίμων εἰς ἀνθρώπου τροφὴν ζώων καὶ φυτῶν, τοῦ ὁποίου μέρος ἔμεινε τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς. Ἐνδεχόμενον ὅμως καὶ νὰ μὴν ἔγραψε πλὴν τοῦτο μόνον τὸ μέρος.

Ἀλλὰ τοῦ μέρους τούτου ἡ ἀτέλεια εἶναι πλέον φανερὰ καὶ πλέον ἄσχημος. Εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν ἐνύδρων (τμ. ί) βάλλει

---

(1) Σελ. 212.

ὁ Ξενοκράτης τὰ Μαλάκια καὶ τὰ Ὀστρακόδερμα, ἢ καθὼς τὰ ὀνομάζει, Ὀστράκια, ὡς εἴδη ἐνύδρων διάφορα, περὶ τῶν ὁποίων μέλλει νὰ λαλήσῃ καθεξῆς· καὶ ὅμως οὔτε μαλακίου κανενὸς καμμίαν δύναμιν μᾶς διδάσκει τὸ σύγγραμμά του, καὶ εἰς τὸ περὶ τῶν ὀστρακοδέρμων κεφάλαιον ἀφῆκεν ὅλα τὰ ὀνομαζόμενα Μαλακόστρακα, καθὼς καὶ εἰς τὸν περὶ τῶν λοιπῶν ἐνύδρων ἐπαράδραμε πολλότατα Σελάχια (1), καὶ ἤθελέ τις ἀπορήσειν μὴν εὑρίσκων ἄλλα τινὰ, καὶ μάλιστα τῶν παλαιῶν, ὡς καὶ τῶν νέων, ὀψοφάγων τὸ μέγα σπούδασμα,

Παῖδα χρηστὴν κἀγαπητὴν ἐκ Βοιωτῶν ἔγχελυν (2).

Ἡ ἀτέλεια αὕτη εἶναι τόσον ὀλιγώτερον πιθανὸν ὅτι προῆλθεν ἀπὸ τὸν Ξενοκράτην, ὅσον εἰς τὸ τέλος τοῦ συντάγματος (τμ. σή) δὲν ἀμελεῖ νὰ ὀνομάσῃ καὶ ταρίχια τινὰ εὐτελῆ, ὄχι δι' ἄλλο, ὡς αὐτὸς λέγει, πλὴν νὰ μὴ λείπῃ τίποτε ἀπὸ τὸ σύνταγμά του· « Ὧν πρὸς τὸ ἐντελὲς τῆς πραγματείας χρὴ » μνησθῆναι ». Τὴν κολόβωσιν ταύτην, ὡς ἔλεγα εἰς τὰς σημειώσεις (3), ἐμπορεῖ νὰ τὴν ἀποδώσῃ τις εἰς αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους τὸν πρὸ τῆς τελειώσεως θάνατον. Ἐνδεχόμενον ὅμως καὶ νὰ ἔγινεν ἀπὸ φθορὰν ἢ παλαίωσιν σελίδων (ὡς συμβαίνει πολλάκις) ἢ εἰς αὐτὸ τοῦ Ξενοκράτους τὸ ἀντίγραφον, ἢ εἰς τοῦ Ὀρειβασίου τὴν συναγωγὴν, ἀπὸ τὸν

(1) Ζήτει τῶν ὀνομάτων ὅλων τούτων τὴν ἐξήγησιν εἰς τὰς σημειώσεις, σελ. 53.

(2) Ἀριστοφάν. Λυσιστρ. 702.

(3) Σελ. 110.

ὁποῖον ἐγνωρίσθη εἰς ἡμᾶς τὸ σύνταγμα τοῦτο, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ εἴπω ὀλίγα τινὰ, πρὶν λαλήσω περὶ τῆς ἐκδόσεώς μου.

Ὁ Ὀρειβάσιος, σύγχρονος, ἀρχιατρὸς καὶ φίλος Ἰουλιανοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος, ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ἦσαν οἱ χρόνοι οὗτοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ταλαίπωρος Ἑλλὰς δὲν ἐπροπάτει πλέον, ἀλλ' ἔτρεχεν, ἢ μᾶλλον ἐκρημνίζετο, ἀπὸ τὸ κακὸν εἰς τὸ χειρότερον. Ἐξ ἑνὸς μέρους ἡ φιλοσοφία τῶν Νεοπλατωνικῶν, ἀπὸ τἄλλο τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν σχολαστικῶν φιλολόγων ὁ πολυπλασιασμὸς, ἐσυνερίζοντο νὰ ἐξαλείψωσιν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων πᾶσαν αἴσθησιν καλοῦ. Εἰς τοιαύτην τῶν ψυχῶν κατάστασιν φυσικὰ ἔπρεπε νὰ ἀμελοῦνται τῶν ἀρχαίων τὰ συγγράμματα, καὶ νὰ ὀλιγοστεύῃ καθημέραν τῶν ἀντιγράφων αὐτῶν ὁ ἀριθμός. Οἱ τότε ὀνομαζόμενοι λόγιοι, ἢ σοφοὶ, ἢ γραμματισμένοι, ἢ ὅ, τι ἄλλο ὄνομ' ἀγαπᾷς νὰ χαρίσῃς εἰς ἀνθρώπους ἀναξίους τῆς σοφίας, μὲ πλειοτέραν προθυμίαν ἀντέγραφαν τοῦ Λιβανίου καὶ τοῦ Ἱμερίου (1) τὰς μελέτας παρὰ τοῦ πρὸ ἑπτακοσίων ἐτῶν ἀκμάσαντος Δημοσθένους τοὺς λόγους, μὲ πλειοτέραν πολλῶν συγχρόνων ἐμπειρικῶν ἰατρῶν τὰς μωρολογίας παρὰ τοῦ Ἱπποκράτους τὰς σοφὰς παρατηρήσεις.

---

(1) Ὁ σύγχρονος τοῦ Ὀρειβασίου Ἱμέριος, τοῦ ὁποίου τὰς σωζομένας μελέτας δύσκολον εἶναι ν' ἀναγνώσῃ χωρὶς ἀηδίαν ὅςις γνωρίζει τοὺς Δημοσθενικοὺς λόγους, καὶ ἐγεύθη τῶν φωτισμένων ἐθνῶν παλαιῶν καὶ νέων τὰ μαθήματα, ἦτο τότε, τίς νὰ τὸ πιςεύσῃ! διδάσκαλος τῆς Ῥητορικῆς δημόσιος εἰς αὐτὴν τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν.

Μ' ὅλην ὅμως τὴν κοινὴν ταύτην τῆς Ἑλλάδος ἀῤῥωστίαν ἐσώζοντο ἀκόμη ὀλίγοι τινὲς καὶ ἀπ' αυτοὺς τοὺς ἀῤῥώστους, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὰς ψυχὰς δὲν εἶχεν ἐξαλειφθῆν τὸ πρὸς τοὺς παλαιοὺς ἀληθινὸν σέβας. Ἐκ τούτων ἦσαν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς καὶ ὁ ἰατρὸς καὶ φιλος αὐτοῦ Ορειβάσιος· Ἂν καὶ μὲ τὰς φαντασιώδεις τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ δόξας μολυσμένοι καὶ οἱ δύο, ὅμως ὁ μὲν Αὐτοκράτωρ ἐδοξάσθη διὰ τὴν σπουδὴν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διὰ τὰς συναθροίσεις τῶν βιβλίων, τῶν ὁποίων ἐπίσημοι ἦσαν ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Ἀντιοχείας (1)· καὶ ἤθελε κατασταθῆν ἐνδοξότερος, ἂν δὲν ἐκυριεύετο ἀπὸ τὴν μανιώδη προθυμίαν νὰ βάλῃ εἰς τόπον τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, χειροτέραν καὶ αὐτῆς τῆς ἀσοφίας, τὴν σοφίαν τῶν Νεοπλατωνικῶν. Τὸν δὲ Ορειβάσιον, ἂν καὶ παραβαλλόμενον πρὸς τοὺς παλαιοὺς ἰατροὺς, ἐμπορεῖ τις νὰ τὸν κρίνῃ ἀντιγραφέα ἐκείνων, διὰ τὴν εἰς τοὺς παλαιοὺς ὅμως ταύτην ἐνασχόλησιν, καὶ οἱ σύγχρονοι καὶ οἱ μεταγενέστεροι ὡς ἕνα τῶν σοφῶν ἰατρῶν ἐτίμησαν.

Προσταχθεὶς ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸν νὰ ἐκλέξῃ ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἰατροὺς τὰ χρησιμώτερα, καὶ εἰς ὀλίγας βίβλους κατ' ἐπιτομὴν νὰ τὰ συνάξῃ, ἐσύνταξε τέσσαρας

(1) Τῆς Ἀντιοχείας τὴν βιβλιοθήκην ἔκαυσεν ὁ διάδοχος τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἰοβιανὸς ὁ Αὐτοκράτωρ· καὶ τὴν πυρκαϊὰν ἄναψαν παλλακίδες γελῶσαι καὶ χορεύουσαι. Τί ἄλλο δύναται νὰ εἴπῃ τις περὶ τούτου παρ' ὅ,τι εἶπεν ἡ ἀστεία καὶ φρόνιμος ἐκείνη γραῖα, ἥτις βλέπουσα τὸ εὔμορφον καὶ μέγα τοῦ σώματος ἀνάστημα τοῦ ἀνοήτου Ἰοβιανοῦ, ἐφώναξεν· « Ὅσον μῆκος καὶ βάθος ἡ μωρία! » Ἰδ. Σουΐδ. λέξ. Ἰοβιανός.

(ἢ μᾶλλον δύο) τοιαύτας συναγωγάς. Ἡ πρώτη συναγωγὴ, εἰς τέσσαρα βιβλία διηρημένη, καὶ προσφωνημένη εἰς τὸν Ἰουλιανὸν, περιεῖχεν ἐκλογὰς συντόμους ἀπὸ μόνον τὸν Γαληνόν. Ἡ δευτέρα, εἰς τὸν αὐτὸν Αὐτοκράτορα προσφωνημένη, διαιρεῖται εἰς ἑβδομήκοντα κατὰ τὸν Φώτιον (1), ἑβδομηκονταδύο κατὰ τὸν Σουίδαν (2), βιβλία, ἐκλεγμένα καὶ ἀπὸ τοῦ Γαληνοῦ, καὶ ἀπὸ πολλῶν ἄλλων ἰατρῶν συγγράμματα. Καὶ αἱ δύο αὗται συναγωγαὶ εἶχαν τὴν αὐτὴν τάξιν, ἤγουν ἄρχιζαν ἀπὸ τὸ ὑγιεινὸν τῆς ἰατρικῆς μέρος, τὴν ἔρευναν λέγω τῆς δυνάμεως τῶν τροφῶν, ἐμετάβαιναν εἰς τὸ ἀνατομικὸν, ἐκεῖθεν εἰς τὸ νοσολογικὸν καὶ θεραπευτικὸν, καὶ ὅσα ἀνήκουσιν εἰς αὐτό.

Ἡ τρίτη, διηρημένη εἰς ἐννέα βιβλία, δὲν ἦτο νέα συναγωγὴ, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς δευτέρας, ἑβδομηκονταβίβλου συναγωγῆς, ἐπιτομὴ καὶ σύνοψις, τὴν ὁποίαν προσφωνεῖ εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Εὐστάθιον ὁ Ὀρειβάσιος. Τὴν τετάρτην ἐπιγραφομένην, Περὶ εὐπορίστων, καὶ διηρημένην εἰς βιβλία τέσσαρα (3), προσ-

(1) Κωδ. σιϛ′-σιθ′.

(2) Λέξ. Ὀρειβάσιος. Ὁ Ἅρλης εἰς τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Φαβρικίου (Τομ. ί, σελ. 743), νομίζει, ὅτι ὁ Σουίδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑβδομηκονταδύο περιλαμβάνει τὰ δύο τοῦ Ὀρειβασίου βιβλία, συναγμένα, τὸ ἓν Περὶ βρόχων, ἀπὸ τὸν Ἡρακλᾶν, τὸ ἄλλο, Περὶ μηχανημάτων, ἀπὸ τὸν Ἡλιόδωρον· τῶν ὁποίων, μεταφρασμένων καὶ τυπωμένων εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, δὲν ἐξεδόθη ἀκόμη τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον.

(3) Ὁ Σουίδας, παρὰ τὴν δευτέραν τὴν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα πολύβιβλον, καὶ τὴν τρίτην τὴν πρὸς τὸν υἱὸν Εὐστάθιον, ὀνομάζει

φωνεῖ εἰς τὸν φίλον του Εὐνάπιον. Αὕτη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Φωτίου, ὁμοιάζει πολὺ τὴν πρὸς τὸν Εὐστάθιον ἐννεάβιβλον συναγωγήν.

Ἀπὸ τοὺς σωζομένους ἔτι τοῦ Ὀρειβασίου κόπους τούτους, τῶν ὁποίων ὁ κατάλογος εὑρίσκεται εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου (1), πολλῶν πρὸ πολλοῦ ἐξεδόθη ἡ Λατινικὴ μετάφρασις. Εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ὅμως ἐτυπώθησαν περὶ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος πολλὰ ὀλίγα τινά (2).

Τῶν ὀλίγων τούτων εἶναι καὶ τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς μικρὸν συνταγμάτιον τοῦ Ξενοκράτους, τὸ ὁποῖον ἔτι μικρότερον ἐξέδωκε πρώτην φοράν, κατὰ τὸ 1559 ἔτος ὁ Γέσνηρος, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν εὑρεῖν ἀκόμη τότε ὁ περίφημος οὗτος ἰατρὸς καὶ φιλολόγος πλὴν τὰ τριακονταπέντε πρῶτα τμήματα (ά-λέ) κατὰ τὴν διαίρεσιν τῆς ἰδικῆς μου

ἄλλην ἐπιγραφομένην, Πρὸς τοὺς ἀποροῦντας τῶν ἰατρῶν, καὶ διῃρημένην εἰς τέσσαρα βιβλία· πιθανὸν ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν Περὶ εὐπορίςων. Παρὰ ταύτας ὀνομάζει καὶ ἄλλα δύο τοῦ Ὀρειβασίου συντάγματα, τὸ Περὶ βασιλείας, καὶ τὸ Περὶ παθῶν. Τὸ πρῶτον εἶναι ἀλλότριον τῆς ἰατρικῆς· τὸ δεύτερον, ἀμφίβολον ἂν ἐπραγματεύετο περὶ σωματικῶν ἢ ψυχικῶν παθῶν.

(1) Τῆς νέας ἐκδ. Τόμ. ί, σελ. 743.

(2) Οἷον τὰ πρῶτα ἓξ κεφάλαια τοῦ πέμπτου βιβλίου τῆς ἑβδομηκονταβίβλου συναγωγῆς, καὶ μικρόν τι μέρος ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Εὐνάπιον συναγωγῆς, κατὰ τὸ 1543 ἔτος· τὰ Ἀνατομικὰ κατὰ τὸ 1556, τῶν ὁποίων δευτέρα ἔκδοσις ἐτυπώθη εἰς τὸ Βαταυικὸν Λουγδοῦνον κατὰ τὸ 1735.

ἐκδόσεως. Ἐντελέστερον ἔπειτα τὸ ηὗρε, καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοῦ βιβλιοθήκην τὸ ἔβαλε (1) περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος ὁ Φαβρίκιος. Τρίτην ἔκδοσιν ἔκαμε κατὰ τὸ 1774 ἔτος (μετατυπωθεῖσαν κατὰ τὸ 1779) ὁ ἰατρὸς Φράντσης. Ἡ τετάρτη εἶναι τοῦ Καιετάνου Ἀγκόρα (Cajetano de Ancora), τυπωθεῖσα εἰς Νεάπολιν κατὰ τὸ 1794 ἔτος· εἰς αὐτὴν εὑρίσκονται κατὰ τύχην καὶ ὀλίγαι σημειώσεις ἰδικαί μου, ὡς θέλομεν ἰδεῖν μετ᾽ ὀλίγον. Ἡ πέμπτη, δημοσιευθεῖσα ἀπὸ τὸν Ματθαῖον εἰς τὴν Μόσχαν κατὰ τὸ 1808, διὰ φιλοτίμου δαπάνης τῶν Ζωσιμάδων, δὲν εἶναι κυρίως ἔκδοσις καθ᾽ αὑτὴν, ἀλλὰ μόριον (2) ἐκδόσεως μέρους τῆς συναγωγῆς τοῦ Ὀρειβασίου.

Τὸ μέρος τοῦτο εἰς τὸ ἀντίγραφον περιεῖχε τὰ δεκαπέντε πρῶτα βιβλία τῆς Ἑβδομηκονταβίβλου. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ὁ Ματθαῖος ἀφῆκεν ὅσα ὁ Ὀρειβάσιος εἶχεν ἀπὸ τὸν Ῥοῦφον καὶ ἀπὸ τὸν Γαληνὸν, ὡς εὑρισκόμενα εἰς τὰ προεκδοθέντα τῶν δύο τούτων ἰατρῶν συγγράμματα, τὰ δεκαπέντε βιβλία συστέλλονται εἰς ὀλίγα τινὰ κεφάλαι μόνων ἕνδεκα βιβλίων τούτων, ά, β΄, δ΄, έ, ς΄, ζ΄, ή, θ΄, ί, ιδ΄, ιέ,

(1) Εἰς τῆς ὁποίας ὅμως τὴν νέαν ἔκδοσιν ἀμέλησε νὰ τὸ μετατυπώσῃ ὁ Ἅρλης. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἑκατονταετηρίδα, 1754, ἐξέδωκεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν ὁ Ἰατρὸς Κόκκιος [Cocchi] ἄλλην Συναγωγὴν χειρουργικὴν τοῦ Νικήτα, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται δύο βιβλία ἀπὸ τὴν Ἑβδομηκοντάβιβλον τοῦ Ὀρειβασίου ἐπαρμένα, τὸ τεσσαρακοστὸν ἕκτον, Περὶ καταγμάτων, καὶ τὸ τεσσαρακοστὸν ἕβδομον, Περὶ ἐξαρθρημάτων.

(2) Ἴδε τὴν κατὰ Μόσχαν ἔκδοσιν, σελ. 7-29.

καὶ περιέχουν εἴκοσι ἰατρῶν λείψανα, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ προγνωσμένον συνταγμάτιον Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς τοῦ Ξενοκράτους, ἀριθμούμενον πεντηκοστὸν ὄγδοον τοῦ δευτέρου βιϐλίου τῆς Ἑϐδομηκονταϐίϐλου κεφάλαιον, καὶ ἄλλο μικρὸν ἀποσπασμάτιον τοῦ αὐτοῦ Ξενοκράτους, τρίτον τοῦ δεκάτου πέμπτου βιϐλίου τῆς συναγωγῆς κεφάλαιον, ἐπιγραφόμενον, Τίνες κήρυκες καὶ πορφύραι ὡς ἔμπλαστρα ὠφελοῦσι (1).

Καὶ εἰς τὴν κατὰ Μόσχαν ταύτην ἔκδοσιν, καὶ εἰς τὰς πρὸ αὐτῆς, τὸ κείμενον τοῦ Ξενοκράτους εἶναι ἀσχημισμένον ἀπὸ πολυάριθμα ἀντιγραφέων σφάλματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπροστέθησαν καὶ τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἀριθμὸς ὄχι μικρός. Τα πρῶτα βλέπει τις εἰς τὰς ὑποσημειωθείσας εἰς τὸ κείμενον τῆς ἐκδόσεώς μου διαφόρους γραφάς· ταῦτα καὶ τὰ δεύτερα ὁμοῦ εἰς τὰς προτέρας ἐκδόσεις. Διὰ τί ἔμειναν εἰς αὐτὰς τόσα σφάλματα ἔργον ἰδικόν μου δὲν εἶναι νὰ τὸ ἐξετάσω. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ ἐξαιρέσω τὸν πρῶτον ἐκδότην, τὸν Γεσνῆρον, ὅστις καὶ ἂν δὲν ἐδιόρθωσε τὸ κείμενον, αἱ ὀλίγαι του ὅμως κριτικαὶ σημειώσεις εἰς ὅσον τοῦ κειμένου μέρος μικρὸν ἦτον εἰς ἐκεῖνον τότε γνωστὸν, μαρτυροῦν ὅτι ἐδύνατο νὰ τὸ ἐκδώσῃ ὀρθώτερον. Παρὰ τὰς λεκτικὰς (νὰ τὰς ὀνομάσω οὕτως) κρίσεις ταύτας ἐπρόσθεσεν ὁ Γεσνῆρος καὶ πραγματικὰς, τοιαύτας δηλαδὴ, εἰς τὰς ὁποίας ἐξετάζει τὴν περὶ τῶν ἀπὸ τὰς λέξεις δηλουμένων πραγμάτων ὑπόληψιν τοῦ συγγραφέως, καὶ τὴν παραϐάλλει μὲ συγγρα-

(1) Εἰς τὴν αὐτὴν, σελ. 357. Ἴδε τὰς σημειώσ. μου, σελ. 212.

φέων ἄλλων, καὶ ὅπου εἶναι χρεία, μὲ τὴν ἰδίαν του ὑπόληψιν.

Ἀπὸ τοὺς μετ' αὐτὸν ἐκδότας, ὁ μὲν Φαβρίκιος δὲν ἔκαμε σημειώσεις, διότι οὐδ' ὡς χωριστὴν ἔκδοσιν ἐδημοσίευσε τὸ συνταγμάτιον τοῦ Ξενοκράτους, ἀλλ' ἠρκέσθη νὰ τὸ τυπώσῃ παρεκβατικῶς εἰς τὴν Βιβλιοθήκην του, ὡς ἄξιον νὰ φυλαχθῇ, καὶ κινδυνεῦον νὰ ἀφανισθῇ διὰ τὴν μικρότητά του. Ἀπὸ δὲ τοὺς λοιποὺς, ὁ μὲν τρίτος ἐκδότης (Φράντσης) περιορίζεται εἰς τὴν παράθεσιν τῶν εἰς ἄλλους, καὶ μάλιστα τὸν Ἀθήναιον, εὑρισκομένων περὶ τῶν ὁμοίων ἰχθύων παρατηρήσεων, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁδηγοὺς τὸν Οὐοττῶνον (1) τὸν Γεσνῆρον (2) καὶ τὸν Σκαλιγέρον (3). Ὁ τέταρτος ἐκδότης (Ἀγκόρας) εἰς μὲν τὰς σημειώσεις τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπρόσθεσεν ὀλίγας· ἔχει δὲ τοῦτο ἴδιον ἡ ἔκδοσίς του, ὅτι παρέβαλε τὰς παλαιὰς τῶν ἰχθύων ὀνομασίας μὲ τὰ ὁποῖα δίδουν εἰς αὐτοὺς ὀνόματα οἱ νεώτεροι ἰχθυολόγοι κατὰ τοῦ Λινναίου τὸ σύστημα. Ἡ τελευταία πρὸ τῆς ἰδικῆς μου ἔκδοσις τοῦ Ματθαίου πραγματικὴν σημείωσιν ἢ ἐξήγησιν δὲν

(1) Τοῦ Ἄγγλου τούτου ἰατροῦ τὸ σύνταγμα ἐπιγράφεται, Edoardi Wottoni Oxoniensis De differentiis animalium libri decem. Lutet. Paris, 1552.

(2) Παρὰ τὰς εἰς τὰ τριακονταπέντε τμήματα τοῦ Ξενοκράτους ὀλίγας σημειώσεις, ἔγραψεν ὁ Γεσνῆρος καὶ σύνταγμα διεξοδικώτατον Περὶ ἐνύδρων, ἐπιγραφόμενον, Conradi Gesneri de piscium et aquatilium animantium natura. Tiguri 1558.

(3) Ἐκδότην μεταφραστὴν καὶ σχολιαστὴν τοῦ Περὶ ζώων ἱστορίας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐπιγραφομένου, Aristotelis Historia animalium, Græce et Latine cum versione nova et commentariis Jul. Cæsar. Scaligeri, etc. Tolosæ, 1619.

ἔχει καμμίαν· διότι σκοπός του ἦτον, ὄχι νὰ ἐκδώσῃ τὸν Ξενοκράτην, ἀλλὰ μέρος ἀνέκδοτον τῆς συναγωγῆς τοῦ Ὀρειβασίου, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τύχην εὑρέθη καὶ τοῦ Ξενοκράτους τὸ σύνταγμα. Τῶν ὀλίγων γραμματικῶν σημειώσεων εἰς τὸ κείμενον τούτου, ὡς καὶ εἰς τῶν λοιπῶν τῶν περιεχομένων εἰς τὴν συναγωγὴν, διδασκαλικωτέρας ἄλλας δὲν ἐσυγχώρουν εἰς τὸν ἐκδότην οὔτε τὸ γῆρας, οὔτε τὸ ςενὸν τοῦ καιροῦ.

Καιρὸς εἶναι νὰ φανερώσω τὰς ἀφορμὰς καὶ τὰ γενέθλια καὶ τῆς ἰδικῆς μου ταύτης ἐκδόσεως, ἕκτης εἰς τὴν χρονολογικὴν τάξιν· περὶ τῶν ἐλλειμμάτων τῆς ὁποίας (πολλῶν ἴσως) δύναμαι κ' ἐγὼ νὰ προφασισθῶ ἔξω πολλῶν ἀσχολιῶν ἄλλων, καὶ τὴν γεροντικὴν ἀδυναμίαν. Ἐὰν παρὰ τὰς πρὸ αὐτῆς ἔχῃ τὶ χρησιμώτερον, τὸ χρεωστῶ εἰς τὰ ὁποῖα εἶχα πλειότερα τῶν πρὸ ἐμοῦ βοηθήματα.

Ἐφανέρωσα ὀλίγον ἀρχήτερα, ὅτι εἰς τὴν τετάρτην ἔκδοσιν τοῦ Ξενοκράτους εὑρίσκονται κατὰ τύχην καὶ ὀλίγαι τινὲς σημειώσεις ἰδικαί μου. Εἶπα, Κατὰ τύχην, διότι οὔτ' ὁ ἐκδότης εἶχε χρείαν ξένων σημειώσεων, οὔτ' ἐγὼ ἐπιθυμίαν νὰ προσθέσω σημειώσεις εἰς ξένας ἐκδόσεις. Ἀλλὰ μὲ τὸν Νεαπολίτην ἐκδότην εἶχε κοινολογίαν ἐπιστολικὴν εἷς τῶν Παρισινῶν μου φίλων ὁ φιλολογώτατος Ῥωχέτιος, τοῦ ὁποίου τὸν πρὸ μικροῦ θάνατον θρηνῶ μὲ πολλοὺς ἄλλους θαυμαστὰς τῆς σοφίας του. Οὗτος ἐξεύρων τινάς μου σημειώσεις εἰς τὸν Ξενοκράτην, μ' ἐπαρακάλεσε νὰ τὸν συγχωρήσω νὰ τὰς πέμψῃ πρὸς τὸν Νεαπολίτην φίλον του. Καὶ ἐπειδὴ τότε, διὰ σωματικὴν νόσον, δὲν εἶχα δύναμιν μήτε νὰ τὰς ἀναθεωρήσω, μήτ' εἰς καθαρὸν νὰ τὰς

μεταγράψω, ὁ φίλος θέλων νὰ μοῦ ἀναιρέσῃ πᾶσαν πρόφασιν, τὰς μετέγραψεν, ὡς ἦσαν, καὶ τὰς ἔπεμψεν εἰς τὸν ἐκδότην τῆς Νεαπόλεως, ὅπου εἰς τὰς ἰδικάς μου ἁμαρτίας ἐπροστέθησαν ἄλλα πολλὰ τυπογραφικὰ παροράματα.

Βλέπων ἔπειτα, ὅτι οἱ σοφοὶ κριταὶ τῶν τοιούτων ἔκριναν τὰς ἀτελεῖς ταύτας σημειώσεις μὲ συγκατάβασιν, συγχωρήσαντες τὰς ἐσφαλμένας διὰ χάριν ὀλίγων ὀρθῶν, δὲν ἔλειπα νὰ τὰς ἐπιδιορθόνω καὶ νὰ τὰς αὐξάνω, ὁσάκις αἱ λοιπαί μου ἀσχολίαι τὸ ἐσυγχώρουν· καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὕτη μ' ἔφερε τέλος πάντων εἰς ἐπιθυμίαν νέας ἐκδόσεως τοῦ μικροῦ τούτου λειψάνου τῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ὁποίου ἂν ὄχι ἄλλο, ἦτο κἂν τὸ κείμενον δυνατὸν νὰ ἐκδοθῇ μὲ ὀλιγώτερα σφάλματα. Τὸ ἑτοίμαζα λοιπὸν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς τύπους, ἑνωμένον μὲ τὸ περὶ ὁμοίας ὑποθέσεως τοῦ Γαληνοῦ σύγγραμμα. Ἀλλ', ἐπειδὴ ἔμαθα ἀπὸ τὴν ἀπὸ τὸν Σνεϊδέρου κατὰ τὸ 1789 ἔτος ἐκδοθεῖσαν (1) Συνωνυμίαν τῶν ἰχθύων τοῦ Ἀρτεδίου (τὴν ὁποίαν τότε δὲν ἐγνώριζα ἀκόμη), ὅτι ὁ σοφὸς αὐτῆς ἐκδότης ἐμελέτα νὰ ἐκδώσῃ καὶ τὸν Ξενοκράτην, ἀνέβαλα τὴν ἔκδοσίν μου, ἕως νὰ φανῇ ἡ ἔκδοσις τοῦ Σνεϊδέρου, μὲ ἐλπίδα νὰ ὠφεληθῶ καὶ ἀπ' ἐκείνην. Μετὰ διάστημα ὅμως τοσούτων ἐτῶν ματαίως ἐλπίσας τὴν ἔκδοσιν ἐκείνου, δημοσιεύω σήμερον τὴν ἰδικήν μου· ἀλλὰ τὴν δημοσιεύω εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο κατάστασιν πρὸ πολλῶν χρόνων, προσθέσας μόνον εἰς τὰς σημειώσεις ὀλίγα τινά, ὅσα ἔμαθα ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν ἢ ἐκδομένα, ἢ

(1) *Petr. Arted. Synonym. pisc. pag.* 246.

γνωρισμένα ἀκόμη τότε εἰς ἐμέ συγγράμματα (1). Ἐκ τούτων εἶναι τὸ ἀνωτέρω (2) ὠνομασμένον μικρὸν ἀποσπασμάτιον τοῦ Ξενοκράτους, τὸ ὁποῖον ἐπῆρα ἀπὸ τὴν εἰς Μόσχαν ἔκδοσιν, καὶ κατεχώρισα εἰς τὰς σημειώσεις μου (3) διωρθωμένον, ὅσον ἦτο δυνατόν· ὥστε παραστένει ἡ ἔκδοσίς μου ἀνελλιπῶς ὅλα τὰ σωζόμενα, ἢ κἂν γνωριζόμενα, τοῦ ἰατροῦ τούτου λείψανα.

Ἡ ὁπωσοῦν αὕτη τελειότης τῶν λειψάνων τοῦ Ξενοκράτους μοῦ ἐγέννησε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τελειώσω καὶ αὐτὴν τὴν περὶ τῶν ἰχθύων ὑπόθεσιν, ἤγουν νὰ βάλω εἰς τὴν ἔκδοσίν μου ὅσα περὶ αὐτῆς εὑρίσκονται καὶ εἰς ἄλλους παλαιοὺς συγγραφεῖς. Τοῦτο ἦτο πολὺ δυσκολώτερον, ἐπειδὴ ἐχρειάζετο πλειοτέραν ἀνάγνωσιν καὶ ἔρευναν. Ἠρκέσθην λοιπὸν νὰ προσθέσω εἰς τὸ ἤδη προσθεμένον τοῦ Γαληνοῦ συνταγμάτιον Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, ἐπαρμένον ἀπὸ τὸ τρίτον βιβλίον τοῦ εἰς τρία διῃρημένου Περὶ τροφῶν δυνάμεως, ὀλίγα τινὰ καὶ ἀπὸ τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὸ τὸ Περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας τοῦ αὐτοῦ σύγγραμμα.

---

(1) Παρὰ τὰς προσθήκας ταύτας ἐδιαίρεσα καὶ τὸ συγγραμμάτιον εἰς τμήματα, ἑβδομηκονταοκτὼ τὸν ἀριθμὸν, ὀνομάσας τὰς μεγάλας πέντε διαιρέσεις κεφάλαια, καὶ ἀφήσας τὴν διαίρεσιν τῶν πρὸ ἐμοῦ εἰς τριακονταὲξ (κατὰ τὴν τρίτην ἔκδοσιν), ἢ τριακονταεπτὰ (κατὰ τὴν τετάρτην) παραγράφους, τοὺς ὁποίους ὅμως ἐσημείωσα εἰς τὰ πλάγια τῶν σελίδων (I-XXXVI).

(2) Σελίδ. ἑ καὶ ιβ'.

(3) Σελίδ. 212.

Διὰ

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶχα προσθέσειν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀπὸ τὸν Ἀθήναιον καὶ ἄλλων ἰατρῶν μαρτυρίας περὶ δυνάμεως ἰχθύων· οἱ ἐπισημότεροι τούτων εἶναι ὁ Διοκλῆς, ὁ Μνησίθεος, ὁ Φιλότιμος, ὁ Δίφιλος καὶ ὁ Ἱκέσιος· τῶν ὁποίων πολλὰ, ὡς καὶ πολλῶν ἄλλων, ἠφάνισεν ὁ χρόνος, ὡς θέλομεν ἰδεῖν μετ᾽ ὀλίγον. Συνοδεύει τοὺς Ἰατροὺς τούτους καὶ ὁ Ἀρχέστρατος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ ἀστεῖον ποίημα, ἐπιγραφόμενον Γαστρονομία, ἐπῆρα ὅσα μᾶς ἐφύλαξεν ἀποσπασμάτια ὁ Ἀθήναιος, ὑπόθεσιν ἔχοντα τῶν ἐνύδρων την τροφήν.

Ὁ Ἀρχέστρατος οὗτος, γέννημα τῆς Γέλας, Σικελικῆς πόλεως, ἀρχαιότερος καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ σχεδὸν τοῦ Περικλέους σύγχρονος, οὔτ᾽ ἰατρὸς ἦτο, οὔτε τοὺς ἰχθύας θεωρεῖ, ὡς ἰατρὸς, ἀλλ᾽ ὡς ὀψοφάγος. Μέχρι τούτου τὸ κακὸν δὲν εἶναι πολύ· καὶ ὁ Ἀρχέστρατος ἤθελεν ἀξιωθῆν καὶ ἀνδριάντος διὰ τὸ ποίημά του ἀπὸ τοὺς Ῥοδίους, οἱ ὁποῖοι τόσην εἶχαν καλην ὑπόληψιν περὶ τῶν ἰχθυοφάγων, ὅσον ἐκαταφρόνουν τοὺς κρεωφάγους (1). Ἀλλὰ κατὰ τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀριστοτέλους Κλέαρχον, καὶ τὸν Στωϊκὸν Χρύσιππον (2), ὁ Ἀρχέστρατος ἦτο καὶ Σαρδανάπαλος. Ἐὰν ἡ κρίσις τῶν δύο τούτων φιλοσόφων στηρίζεται εἰς ἄλλας περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρχεστράτου εἰδήσεις, ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς, ὁ σαρδαναπαλικὸς αὐτοῦ βίος ἦτο κάκιστος, ἐπειδὴ ὑποθέτει καταφρόνησιν πολλῶν καθηκόντων. Ἐὰν ὅμως ἀπὸ μόνον τὸ ποίημά του ἐσυμπέραναν καὶ τὴν διαγωγὴν, ἡ κρίσις εἶναι καὶ σφαλερὰ καὶ ἄδικος. Ὅταν,

(1) Αἰλιαν. Ποικ. ἱστορ. Α, 28.

(2) Παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 285, 294 καὶ 335.

παραδείγματος χάριν, παραγγέλλῃ ὁ Ἀρχέστρατος εἰς τοὺς ὀψοφάγους νὰ καταπίνωσι μὲ τόσην σπουδὴν, ὥστε νὰ πνίγωνται (1), ἢ ν' ἀγοράζωσι τοὺς ἰχθύας πρὸς ἰσοβαρὲς χρυσίον, διὰ νὰ μὴ πέσῃ ὀργὴ θεοῦ εἰς τὰς κεφαλάς των (2), τοιαῦται ὑπερβολαὶ δείχνουν ἄνδρα φιλογέλωτα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἰς τὸν Σαρδανάπαλον τὸ διάστημα εἶναι ἀκόμη πολύ Αὐτὴ τοῦ ποιήματος ἡ ἐπιγραφὴ, Γαστρονομία (3), ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸν κωμικὸν τοῦ ποιητοῦ σκοπόν. Ὅπως ἂν ἦναι, ὅσα ἔμειναν ὀλίγα τῆς Γαστρονομίας ἀποσπαράγματα μᾶς προξενοῦσι πόθον τοῦ ὅλου ποιήματος, ὄχι μόνον ὡς ἀστείου, ἀλλὰ καὶ ὡς χρησίμου εἰς τὴν φυσικὴν τῶν ἰχθύων ἱστορίαν· διὰ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Σνεϊδέρος τὰ ἐπρόσθεσεν εἰς τὴν νέαν ἔκδοσιν τοῦ Περὶ ζώων ἱστορίας τοῦ Ἀριστοτέλους.

Εἰς τὰς μαρτυρίας καὶ τοῦ Ἀρχεστράτου, καὶ τῶν ἄλλων, ἰατρῶν, ἢ φιλοσόφων, ὀνομάζονται πολλάκις ἰχθύες ἄλλοι παρὰ τοὺς εὑρισκομένους εἰς τοῦ Ξενοκράτους τὸ σύνταγμα. Πολλάκις ἐλάλησα παρεκβατικῶς καὶ περὶ τούτων, ὁσάκις μάλιστα εἶχα, ἢ νὰ ἔχω ἐπεθύμουν, τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης ὄνομα φραστικὸν τοῦ παλαιοῦ ὀνόματος, μὲ σκοπὸν νὰ δώσω ἀφορμὴν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς φιλολόγους νὰ ἐξετάσωσιν ἀκριβέστερον, καὶ νὰ συναθροίσωσιν ἕκαστος ἀπὸ τοὺς τόπους τῆς

---

(1) Ἴδε. τὰς σημειώσ. μου, σελ. 66.

(2) Ἴδε τὰς αὐτ. σελ. 159.

(3) Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐσιχούργησε καὶ ἐπέγραψε, Γαστρονομίαν (Gastronomie), κατὰ μίμησιν τοῦ Ἀρχεστράτου, Παρισινός τις ποιητὴς, ὅστις ἀπὸ κανένα δὲν ἐκατηγορήθη διὰ τοῦτο ὡς γαστρίμαργος.

γενέσεως, τῆς διατριβῆς, ἢ περιηγήσως αὐτοῦ, τὰ διάφορα τῶν ἰχθύων ὀνόματα, τῶν ὁποίων τὰ πλειότερα εἶναι τὰ αὐτὰ ἐκεῖνα τῶν παλαιῶν. Η ὁμωνυμία πολλῶν, ὡς καὶ ἡ συνωνυμία ἑκάστου κατὰ μέρος ἰχθύος, ἔφερε μεγάλην σύγχυσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἐνύδρων· τὴν ὁποίαν μὲ πολυχρονίους κόπους ἐσπούδασαν οἱ νεώτεροι νὰ διαλύσωσι, καὶ πολὺ μέρος ἐδιάλυσαν· ἀλλὰ μένουσιν ἀκόμη ὄχι ὀλίγα εἰς αὐτὴν, τῶν ὁποίων ἡ λύσις προσμένεται ἀπὸ καὶ τὸ γένος καὶ τὴν γλῶσσαν Γραικούς.

Ὅταν λέγω τὴν γλῶσσαν, ἐννοῶ γλῶσσαν ἑνωμένην μὲ τὴν ἰχθυολογικὴν ἐπιστήμην, κατὰ τὴν μέθοδον τῶν νεωτέρων, καὶ μ' ἐκεῖνο τῆς παρατηρήσεως τὸ φιλοσοφικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐδόξασεν εἰς τοὺς παλαιοὺς τὸν Ἀριστοτέλην, εἰς τοὺς νέους τὸν Βυφῶνα, καὶ ὁμοίους ἄλλους τοῦ Βυφῶνος ἄνδρας. Ὅστις εὐτύχησε νὰ ἔχῃ τοιοῦτον πνεῦμα, δὲν ἀφίνει τίποτ' ἀνεξέταστον, δὲν καταφρονεῖ οὐδ' αὐτῶν τῶν ἰδιωτῶν καὶ χυδαίων τὰς ὁποίας δίδουσιν ὀνομασίας εἰς τὰ πράγματα, ἢ ἔχουσι περὶ αὐτῶν ὑπολήψεις· ἀλλ' ἀκολουθοῦν καὶ εἰς ταύτην, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ὅλας αὐτῶν ἐρεύνας, ὅ, τι παραγγέλλει περὶ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης, ἄλλος μέγας Ἕλλην παρατηρητὴς, ὁ Ἱπποκράτης (1).

(1) « Καθόλου δεῖ ἔχεσθαι τῶν γινομένων, καὶ περὶ ταῦτα μὴ » ἐλαχίςως γίνεσθαι... μὴ ὀκνέειν δὲ παρὰ (γρ. δὲ καὶ παρὰ) ἰδιωτέων » ἱςορέειν, ἤν τι δοκέῃ ξυμφέρειν εἰς καιρὸν θεραπηΐης. Οὕτω γὰρ » δοκέω τὴν ξύμπασαν τέχνην ἀναδειχθῆναι διὰ τὸ ἐξ ἑκάςου τοῦ » τέλους (γρ. τὸ τέλος) τηρηθῆναι, καὶ εἰς τωὐτὸ ξυναυλισθῆναι » (γρ. ξυναλισθῆναι) ». Ἱπποκράτ. Παραγγελ. § 2, σελ. 61.

Ἡ γλῶσσά μας, ἂν καὶ ἐβαρβαρώθη διὰ τὰς κοινὰς τοῦ γένους δυστυχίας, μεγάλην ὅμως βοήθειαν δύναται νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐρευνῶντας τὰ πράγματα, καὶ πλέον εἰς τὸν ἐρευνῶντα Γραικὸν παρὰ εἰς τὸν ἀλλογενῆ σοφὸν τῆς Εὐρώπης. Τῶν ἀλλογενῶν ἡ περιήγησις καὶ διατριβὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι πλεονάκις ὀλίγου καιροῦ ἔργον· καὶ πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, ἢ δὲν γνωρίζουσι τὴν γλῶσσαν, ἢ γνωρίζοντες τὴν προφέρουσιν, ὡς προφέρουσι καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν, ἤγουν μὲ τρόπον, ὥστε οὔτ' ἐρωτῶντες τοὺς ἰδιώτας Γραικοὺς, καὶ μάλιστα τοὺς ἁλιεῖς, καταλαμβάνονται, οὔτε τοὺς ἀποκρινομένους εἶναι καλοὶ νὰ καταλάβωσι· καὶ συμβαίνει πολλάκις καὶ εἰς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μάθωσι τὴν ὀνομασίαν τινὸς πράγματος, καὶ εἰς τοὺς νὰ τὴν διδάξωσι προθύμους τὸ γελοῖον,

Ἄμας ἀπήτουν, οἱ δ' ἀπηρνοῦντο σκάφας.

Καὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς χυδαίους τούτους Γραικοὺς εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθῃ ὁ ἐπιστήμων τῆς φυσικῆς ἱστορίας τὰ σημερινὰ τῶν πραγμάτων ὀνόματα, ὡς ὀρθότατα τὸ ἐνόησεν ὁ μακαρίτης Φορσκώλιος, (1), ὄχι μόνον ὡς φυλάξαντας ἀπαράλλακτα ὀνόματα παλαιὰ ὄχι ὀλίγα, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ φαινόμενα διάφορα εἶναι, ἢ χυδαϊσμοὶ τῶν παλαιῶν, ἢ εὑρίσκοντο εἰς κανέν' ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀφανισμένους ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἢ ποιητάς. Τοιαῦτα ἰχθύων ὀνόματα ἔβαλε πολλὰ εἰς τὸ Λεξικόν

(1) Quisquis species coacervare, vel quod sapientius judicaverim, testaceorum naturam studere cupit, huic societatem commendo piscatorum Græcorum, ubi securitatem et apertam invenit fidem (*Description. animal. pag. XXX*).

του ὁ Ἡσύχιος, αἰνιγματώδη εἰς τοὺς κριτικοὺς, διότι δὲν εὑρίσκονται εἰς κανένα ποιητὴν ἢ συγγραφέα σωζόμενον, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη πιθανὸν ὅτι φυλάσσονται ἀκόμη εἰς κανένα τόπον τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτήδεια νὰ διορθώσωσι καὶ νὰ ἐξηγήσωσι τὸν Ἡσύχιον. Διὰ τοῦτο ἐπεθύμησα πολλάκις καὶ μὲ βασανιζομένου δεήσεις ἐζήτησα ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς νὰ φροντίσωσι τὴν συνάθροισιν καὶ εἰς Λεξικὸν καταχώρισιν ὅλων τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης τῶν λέξεων, διὰ κἂν νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν τοῦ νὰ μὴν ἔχωμεν ἐντελέστερον Λεξικὸν παρὰ τὸν Θησαυρὸν (1) τοῦ Καπουκίνου Σομαυέρα. Μανθάνω τώρα μὲ εὐχαρίστησιν ὅτι ἄξιον φροντίδος ἐκρίθη καὶ τοῦτο. Χάρις καὶ τιμὴ μεγάλη εἰς τοὺς φροντίζοντας! Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἰς τὰς σημειώσεις μου ἀναγκάσθην πολλάκις νὰ προσδράμω καὶ εἰς αὐτὸ Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρόμου τὸ τρισβάρβαρον καὶ βωμολοχικὸν ποίημα, παραβάλλων μὲ τὰς εἰς ἐκεῖνο εὑρισκομένας ἰδιωτικὰς ὀψαρίων ὀνομασίας τὰς σήμερον συνειθισμένας εἰς τὴν γλῶσσάν μας.

Ὁ Πτωχοπρόδρομος ἦτο σύγχρονος, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον σοφὸς, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου. Εἰς τοῦτο ὅμως διαφέρει ἀπ' ἐκεῖνον, ὅτι ὁ φρόνιμος καὶ φιλογενὴς Εὐστάθιος ἐκατάλαβεν, ὅτι ἡ δυστυχὴς ἐκείνη τοῦ χρόνου περίοδος δὲν ἦτο πλέον περίοδος ποιητῶν ἢ συγγραφέων ἀρχε-

(1) Θησαυρὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς Φράγκικης γλώσσας, ἐπιγράφει τὸ ἄθλιόν του Λεξικὸν ὁ Σομαυέρας· καὶ ὅμως, ὢ τῆς δυστυχίας! Θησαυρὸς ἀληθῶς εἶναι, παραβαλλόμενον πρὸς ἄλλα.

τύπων, ἀλλὰ πολλοῦ ἐπαίνου καὶ μεγάλης ἄξιος εὐγνωμοσύνης ἤθελεν εἶσθαι, ἂν ἐδύνατό τις νὰ προετοιμάσῃ καὶ νὰ ὁδηγήσῃ τὸ ἔθνος εἰς εὐτυχεστέραν ἄλλην περίοδον, ἀνάπτων εἰς τὰς ψυχὰς τὸν σβεσμένον τῶν ἀρχαίων ποιημάτων καὶ συγγραμμάτων ἔρωτα. Ἐνασχολήθη λοιπὸν εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ πρώτου τῆς Ἑλλάδος και τῆς Οἰκουμένης ὅλης Ποιητοῦ (1). Ὁ δὲ Πτωχοπρόδρομος ἔγινεν αὐτὸς καὶ ποιητὴς καὶ συγγραφεὺς, ἔτι καὶ σχολιαστὴς ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι χρείαν ἐξηγήσεως δὲν εἶχαν. Τί συνέβη ἐκ τούτου; Ἐνόσῳ ζῇ τοῦ δοξάσαντος τοὺς Ἕλληνας Ποιητοῦ τὸ ἀθάνατον ὄνομα, θέλει συνδοξάζεσθαι καὶ ὁ προσκολλήσας εἰς αὐτὸ τὸ ἰδικόν του Εὐστάθιος· οἱ δὲ μάταιοι τοῦ Πτωχοπροδρόμου κόποι εἰς μὲν τὴν φωτισμένην Εὐρώπην μόλις εἶναι γνωστοί· εἰς ἡμᾶς δὲ οἱ μεθοδικοὶ τῆς φιλολογίας διδάσκαλοι τοὺς ἐξώρισαν ἀπὸ τὰ σχολεῖά των, ἀφίνοντες αὐτοὺς νὰ εὐφραίνωσιν ἀκόμη ὀλίγων τινῶν σχολαστικῶν αὐτία, γλυκυτέρας μουσικῆς ἀναίσθητα.

Εἰς τὰ πολλὰ ὅμως ταῦτα τοῦ Πτωχοπροδρόμου πτωχὰ γεννήματα εὑρίσκονται καὶ δύο ποιήματα, στιχουργημένα εἰς τὴν τότε κοινῶς λαλουμένην γλῶσσαν τῶν Γραικῶν. Τὸ ἓν ἔχει ἐπιγραφὴν τὴν αὐτὴν καὶ προσφώνησιν, Πρὸς τὸν Βασιλέα Μανουὴλ τὸν Κομνηνόν· εἰς τὸ ὁποῖον θρηνολογεῖ ἀστειευόμενος τὴν πενίαν του· τὸ ἄλλο, καὶ αὐτὸ πρὸς τὸν αὐτὸν προσφωνημένον, ἐπιγράφεται, Κατὰ Ἡγουμένων (2). Ἡ

(1) Ἴδε Μύθ. Αἰσωπ. συναγωγῆς τὸ Προοίμ. σελ. λγʹ-λδʹ.

(2) Καὶ ὄχι, Κατὰ Ἡγουμένου (Contra Hegumenum), ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Δουκάγγιος εἰς τὸ Λεξικόν του, ὁσάκις φέρει ἀπ' αὐτὸ μαρτυρίας.

ὑπόθεσις τούτου εἶναι νὰ στηλιτεύσῃ τῶν τότε μοναστηριακῶν Ἡγουμένων τὴν ἀναίσχυντον σπατάλην, τὴν ὁποίαν ἐκθέτει πάλιν ἀστειευόμενος, μὲ σκοπὸν νὰ κάμῃ τὴν στηλίτευσιν πλέον εὐπρόσδεκτον εἰς τὰς βασιλικὰς ἀκοάς. Ἀλλ' αἱ Πτωχοπροδρομικαὶ ἀστειότητες δὲν ὁμοιάζουσιν οὔτε τοῦ Ἀρχεστράτου, οὔτε κανενὸς ἄλλου τῶν ἀρχαίων τὰς ἀστειότητας· εἶναι καθαραὶ βωμολοχίαι, ὡς ἐξανάγκης πρέπει νὰ ἦναι τῶν βαρβάρων, ἢ βαρβαρωθέντων ἐθνῶν αἱ ἀστειότητες.

Μ' ὅλην ὅμως τὴν προξενουμένην ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ἀηδίαν, τὰ ποιήματα ταῦτα περιέχουν ἱστορικὴν διδασκαλίαν (1), ἐπειδὴ δείχνουν καὶ τὴν τότε τῆς γλώσσης φθοράν, καὶ τὴν, ὡς καὶ ἄλλοτε τὸ εἶπα, ἀπ' αὐτὴν ἀχώριστον φθορὰν τῶν ἠθῶν (2). Τί ὄνομα νὰ δώσῃ τις εἰς ἔθνος (λέγει συλλο-

(1) Διὰ ταύτην μόνην τὴν αἰτίαν τὰ ἀντέγραψα καὶ τὰ δύο, μὲ σκοπὸν νὰ τὰ ἐκδώσω μὲ σημειώσεις συγκριτικὰς τῆς τότε μὲ τὴν νῦν γλῶσσαν· καὶ θέλω τὰ ἐκδώσειν ἂν ἡ πλησιάζουσα ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς τελευτῆς δὲν μὲ ἐμποδίσῃ.

(2) Ἴδε Πρόδρ. Ἑλληνικ. Βιβλιοθήκ. Αὐτοσχεδ. Στοχασμ. σελ. οδ΄. Μεγάλης σοφίας χρείαν δὲν ἔχει νὰ καταλάβῃ τις τὸν ἀναγκαῖον τοῦτον τῆς κακῆς γλώσσης μὲ τὰ κακὰ ἤθη, ὡς καὶ τῆς καλῆς μὲ τὰ καλὰ, δεσμόν. Ἂν ἐπιθυμῇ καὶ ἀξιολόγων ἀνδρῶν μαρτυρίας, ἂς ἐνθυμηθῇ τὴν ὁποίαν ἀλλοῦ (Ἰσοκράτ. Μέρ. Α, Αὐτοσχεδ. ςοχασμ. σελ. ιγ΄) ἐσημείωσα τοῦ Κυντιλιανοῦ περὶ τῆς Ῥητορικῆς ὑπόληψιν, ἥτις προσαρμόζεται καὶ γενικῶς εἰς τὸν πεζὸν λόγον. Ἀγαπᾷ νὰ μάθῃ τί ἐσυλλογίζοντο οἱ φρόνιμοι καὶ περὶ Ποιητικῆς; ἂς ἀκούσῃ τὸν Στράβωνα (Γεωγραφ. Α, σελ. 17), «Ἡ δὲ τοῦ ποιητοῦ ἀρετὴ συνέζευκται τῇ » τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὐχ οἷόν τε ἀγαθὸν γενέσθαι ποιητὴν, μὴ πρό-

γιζόμενος ὁ ἀναγνώστης) τοῦ ὁποίου οἱ λογιώτεροι ἄνδρες ἐκατάντησαν νὰ γράφωσι τοιαῦτα ποιήματα! καὶ πόιαν ὑπόληψιν νὰ ἔχῃ περὶ ἔθνους, τοῦ ὁποίου οἱ μοναχοὶ πλουτοῦσι μέχρι σπατάλης, καὶ ὁ δημόσιος θησαυρὸς δὲν ἔχει πῶς νὰ διαλύσῃ τῆς βαρβαρωθείσης Ἑλλάδος τὸ σκότος, μηδὲ πῶς νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὸν φανερῶς ἐπικείμενον τῆς αἰχμαλωσίας κίνδυνον!

Τῆς ἀπὸ τοιούτους λογισμοὺς γεννωμένης λύπης προξενεῖ κάποιαν παρηγορίαν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Πτωχοπροδρόμου εἰς ἡμᾶς, συγκρίνοντας τὴν σημερινὴν μὲ τὴν τότε κατάστασιν τοῦ ἔθνους, καὶ βλέποντας φανερὰ, ὅτι οὔτ' ἡ γλῶσσά μας εἶναι τόσον βάρβαρος, ὡς ἦτον ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἡ γλῶσσα, καὶ τὰ ἤθη μας ἀπὸ τὸ καλὸν εἰς τὸ κάλλιον ἄρχισαν νὰ μεταστολίζωνται. Τοιοῦτοι γαστρίμαργοι Μοναχοὶ, ἁρπάζοντες (1)

» τερον γεννηθέντα ἄνδρα ἀγαθόν». Ἀνδραπόδων ψυχαὶ ἀγεννῆ καὶ ἀνδραποδώδη φρονήματα ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔχωσι· καὶ τοιαῦτα φρονήματα νὰ ἐκφρασθῶσιν ἄλλως παρὰ μὲ γλῶσσαν ἀγεννῆ καὶ ἀνδραποδώδη εἶναι τῶν ἀδυνάτων.

(1) Φανερὸν ὅτι λέγω μεταφορικῶς Ἁρπάζοντες. Κανεὶς βέβαια ἀπ' ἐκείνους οὔτ' ἐζήτει οὔτ' ἐλάμβανε μὲ χεῖρας ὡπλισμένας. Ἀλλὰ τρόποι ἁρπαγῆς εἶναι πολλοὶ, καὶ ἡ χειροτέρα ἀπ' ὅλας φοβοῦμαι μὴν ἦναι τὸ νὰ ἐξοδεύῃ τις εἰς τρυφὰς ὅσα ἔλαβε μὲ συνθήκην νὰ νηστεύῃ καὶ νὰ προσεύχεται ὑπὲρ τοῦ διδόντος. Τῶν τοιούτων ἁρπάγων τὴν ποσότητα ἐμπορεῖ τις νὰ μεταχειρισθῇ ὡς κριτήριον τῆς παιδείας καὶ τοῦ νοῦ τῶν ἐθνῶν, παρόμοιον τρόπον τινὰ τοῦ φυσικοῦ Θερμομέτρου, νὰ τὸ διαιρέσῃ, εἰς βαθμοὺς, καὶ νὰ τὸνομάσῃ Νούμε-

ἀναισχύντως τοὺς κόπους τῶν κοσμικῶν διὰ νὰ τοὺς ἐξοδεύωσιν εἰς πολυτελεῖς τραπέζας, ὁποῖοι ἦσαν οἱ στηλιτευόμενοι συναδελφοὶ τοῦ Πτωχοπροδρόμου, εἰς ἡμᾶς τὴν σήμερον δὲν εὑρίσκονται, οὐδὲ κοσμικοὶ τόσον ἠλίθιοι, ὥστε νὰ γίνωνται οἰκονόμοι καὶ ταμίαι Μοναχῶν Σαρδαναπάλων. Χάρις λοιπὸν εἰς τὸν Πτωχοπρόδρομον, ὅτι μᾶς ἀφῆκε τοιαῦτα ποιήματα· καὶ ἤθελ' εἶσθαι πολὺ πλειοτέρας ἄξιος χάριτος, ἂν εἰς τόπον τῶν λοιπῶν ἑλληνικῶν αὐτοῦ συνταγμάτων ὅλων μᾶς ἄφινε καὶ ἄλλα οὕτω βάρβαρα γραμμένα πολλά.

Μὴ κατηγορήσῃ τις ὡς ἀδυναμίαν νὰ κρατῶμαι εἰς τὸ προκείμενον, τὴν φαινομένην μου ταύτην εἰς τὰς παρεκβάσεις κλίσιν. Αἱ πληγαὶ τοῦ γένους εἶναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι· καὶ ἂν ἀρχίσαμεν νὰ τὰς θεραπεύωμεν, ἡ τελεία των ὅμως ἰατρεία θέλει εἶσθαι βραδυτάτη, ἂν αἱ ἀληθιναὶ τῶν πληγῶν αἰτίαι δὲν γένωσι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς χυδαίους τοῦ γένους φανεραί. Καὶ στοχάζομαι ὡς χρέος ἀπαραίτητον τοῦ συγγράφοντος τὶ μέγα ἢ μικρὸν διὰ τὸ γένος, νὰ ζητῇ καὶ τὰς παραμικρὰς ἀφορμὰς, νὰ γυμνώνῃ τὰς αἰτίας τῆς κοινῆς ἡμῶν δυστυχίας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλου τοῦ γένους, χωρὶς νὰ φοβῆται μήτε τὰς παρεκβάσεις, μήτε τὰς παλλιλογίας, ἢ πολυλογίας. Τίς ὠφέλεια εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραμμάτων τὰς ἐκδόσεις, ἂν δὲν παραβάλλωμεν συχνὰ τὸν χρόνον τῆς συγγραφῆς των μὲ τὴν σημερινὴν ἡμῶν,

---

τρον, ἢ Φρενόμετρον. Ὅσον πλειοτέρους ἔχει τὸ ἔθνος ἀργοὺς τρεφομένους ἀπὸ κόπους ἐργαζομένων, τόσον εἶναι πλησιέστερον εἰς τὴν καταψύχουσαν τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἀπαιδευσίαν· ὅσον ὀλιγωτέρους, τόσον ἐγγύτερα προχωρεῖ εἰς τὰ θερμαίνοντα καὶ ζωογονοῦντα τὰς φρένας φῶτα τῆς παιδείας.

καὶ τὴν ταύτης χειροτέραν τῶν σχολαστικῶν χρόνων τοῦ Πτωχοπροδρόμου, κατάστασιν! ἀλλὰ νομίζωμεν ὅτι ἐκατορθώσαμεν μέγα τι ἐλευθερωθέντες ἀπὸ ταύτην, χωρὶς νὰ σπουδάζωμεν νὰ ἐπιςρέψωμεν εἰς την δόξαν τῶν προγόνων ἡμῶν!

Λέγω λοιπὸν, ἐπιστρέφων εἰς τὸ προκείμενον, ὅτι κατεχώρισα εἰς τὰς σημειώσεις, καὶ τὸ ὀλίγον ἀνωτέρω (1) ὠνομασμένον λείψανον τοῦ Ξενοκράτους, καὶ ὄχι ἀκολούθως εἰς αὐτὸ τὸ κείμενον, διότι δὲν εἶναι μέρος τοῦ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, ὡς τὸ ἔκρινε καὶ ὁ Ὀρειβάσιος, (ἐπειδὴ τὸ ἔβαλεν εἰς χωριστὸν βιβλίον τῆς συναγωγῆς του), ἀλλὰ συγγράμματος ἀπόσπασμα, ἀναμφιβόλως τοῦ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας.

Ἤθελέ τις ἀπορήσειν, διὰ τί τοῦτο μόνον τὸ σύγγραμμα ὀνομάζει ὁ Γαληνὸς, καὶ σιωπᾷ τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, καὶ συμπεράνειν ἐκ τούτου, μήπως εἶναι ἄλλου τινὸς ἰατροῦ, καὶ ὄχι τοῦ Ξενοκράτους. Πῶς νὰ πιστεύσῃ τις, ὅτι δὲν ἦτο γνωστὸν εἰς τὸν Γαληνὸν, στοχαζόμενος καὶ τὸ πολλὰ μικρὸν χρονικὸν διάστημα, ὅσον ἐμεσολάβησε μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἰατρῶν, καὶ ὅτι τὸ ἐγνώριζεν ὁ μετὰ διακοσίους χρόνους ἀπὸ τοῦ Γαληνοῦ ἀκμάσας Ὀρειβάσιος!

Δὲν εἶμαι πρῶτος τῶν παρατηρησάντων τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ Γαληνὸς μικροπρεπῆ κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐπαινῇ τὰ ἐπαινετὰ τῶν ἄλλων ἰατρῶν μὲ μεγάλην συστολὴν, καὶ νὰ ὑπερβαίνῃ τὰ ὅρια τοῦ πρέποντος εἰς τὸν ψόγον τῶν ψεκτῶν. Η δυστυχὴς αὕτη

(1) Σελ. ιϐ΄ καὶ ιϛ΄.

κλίσις, ἥτις ἔπρεπε νὰ ἦναι οἰκεία τῶν ἀσόφων, τῶν ἡμισόφων καὶ τῶν σχολαστικῶν, καὶ ὄχι τοιούτων ἀνδρῶν, ὁποῖος ἦτον ὁ Γαληνὸς, εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἄκρας φιλαυτίας· ὅσον ὑψηλοτέραν ὑπόληψιν συλλάβῃ τις περὶ ἑαυτοῦ, τόσον πλέον εὔκολα καταφέρεται εἰς καταφρόνησιν τῶν ὁμοίων του. Τὰ συγγράμματα τοῦ Γαληνοῦ γέμουσιν ἀπὸ ψόγους τῶν ὁμοτέχνων τόσους, ὅσα λέγει περὶ ἑαυτοῦ ἀηδέστατα ἐγκώμια (1). Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον, ἂν καὶ λυπηρὸν, ὅτι ὠνόμασε τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας, ὅπου εὕρισκε καὶ ὕλην ἱκανὴν, καὶ δικαιοτέραν ἀφορμὴν νὰ περιγελάσῃ τὰς μωρὰς τοῦ Ξενοκράτους προλήψεις, καὶ ἐσιώπησε τὸ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, ὅπου ἐδύνατο νὰ τὸν ἐπαινέσῃ, ἢ κἂν δὲν εἶχέ τι νὰ τοῦ μεμφθῇ.

Μετὰ τὰ πολλὰ ταῦτα, ὅσα περὶ τοῦ περὶ ἰχθύων συγγράμματος τούτου εἶπα, ἀπὸ κἀνένα δὲν προσμένω τὴν ἄλογον ταύτην ἐρώτησιν, Εἰς τί χρησιμεύουσιν ὁ Ξενοκράτης καὶ ὁ

---

(1) Ἴδε σιμὰ τῶν ἄλλων τῆς Θεραπευτικῆς μεθόδου τὸ ἔνγατον βιβλίον (σελ. 134), ὅπου παραβάλλει ἑαυτὸν μὲ τὸν Αὐτοκράτορα Τραϊανὸν, λέγων, ὅτι ὁ Ἱπποκράτης εὕρηκε τὴν ὁδὸν τῆς ἰατρικῆς, ἀλλ' αὐτὸς (ὁ Γαληνὸς) τὴν ἐδιώρθωσε καὶ τὴν ἐκαθάρισεν, ἀπαράλλακτα ὡς ἔκαμεν ὁ Αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς, ὅςις, μὲ λιθοςρωσίας, μὲ γεφύρια, καὶ ἄλλας τοιαύτας προνοίας βασιλικὰς, ἐκατάςησε προπατητὰς τὰς ἀβάτους ὁδοὺς τῆς Ἰταλίας. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ Ἱπποκράτης ὄχι μόνον ηὗρε τὴν ὁδὸν τῆς ἰατρικῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπροπάτησεν ἀσφαλέςερα παρὰ τὸν Γαληνὸν, καὶ περὶ ἑαυτοῦ δὲν ἐλάλησε πλὴν μίαν μόνην φορὰν, κ' ἐκείνην, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ τὴν ὁποίαν ἔπαθεν ἀπάτην θεραπεύων τινὰ πληγωμένον.

Γαληνός, εἰς τί τὰ συγγράμματά των ταῦτα, καὶ τί μᾶς ὠφελεῖ ἡ περὶ τῶν ἰχθύων ἐξέτασις; Τοιαύτην ἐρώτησιν ἤθελε κάμῃ καὶ ὁ ὄνος, ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ δοθῇ εἰς τὸν ὄνον προφορικὸς χωρὶς τὸν ἐνδιάθετον λόγος. Εἰς τί μὲ χρησιμεύει (ἤθελε καὶ αὐτὸς εἰπεῖν) νὰ ἐξεύρω, πόθεν γεννᾶται ἡ τροφή μου, τίνος καρποῦ ἄχυρον εἶναι, καὶ τίνα φύσιν, ἢ δύναμιν ἔχει. Τοιαύτη ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἦναι τῶν ὀνομαζομένων λογικῶν ζώων ἡ περὶ τῶν τοιούτων ὑπόληψις.

Ἐνόσῳ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀγρίαν τῆς φύσεως κατάστασιν, ἡ πλειοτέρα, ἢ μᾶλλον ἡ μόνη του ἀσχολία εἶναι τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἡ ζήτησις. Προσμένων αὐτὴν ἀπὸ μόνους τοὺς ἀγρίους καὶ αὐτομάτους τῆς γῆς καρποὺς, εἰς μόνην αὐτῆς τὴν ζήτησιν καταγίνεται, καὶ περιέρχεται ἀπὸ δάσος εἰς δάσος, προσέχων μὴν ἄλλος τὴν προκαταλάβῃ, ἢ καὶ τοῦ τὴν ἁρπάσῃ,

——— χείρεσσι πεποιθὼς ἠδὲ βίηφιν·

καὶ παρὰ τὴν γινομένην καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ κτήνη διὰ τῆς γεύσεως καὶ τῆς ὀσφρήσεως ἐξέτασιν ἄλλην νὰ κάμῃ οὔτ' ὁ καιρὸς, οὔτ' ὁ σχεδὸν ἀκόμη κτηνώδης του νοῦς, τὸν συγχωροῦσι.

Τὸ αὐτὸ νοεῖται καὶ ὅταν, μὴν ἀρκούμενος εἰς τοὺς αὐτομάτους καρποὺς, καταλάβῃ ὅτι καὶ τούτους ν' αὐξήσῃ καὶ νὰ καλητερεύσῃ, καὶ τῶν χερσαίων ζώων, καὶ, ἂν ἦναι παραθαλάσσιος ἡ διατριβή του, τῶν ἰχθύων τὰς σάρκας εἰς τροφὴν νὰ μεταχειρισθῇ δύναται· μὲ ταύτην ὅμως τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ ἀνάγκη νὰ γεωργῇ, νὰ κυνηγῇ καὶ νὰ ὀψαρεύῃ, τὸν φέρει εἰς ἐφεύρεσιν γεωργικῶν κυνηγετικῶν καὶ ἁλιευτικῶν ὀργάνων, τοῦ ὀξύνει

κατ' ὀλίγον τὰς δυνάμεις τοῦ νοῦ, καὶ τὸν κάμνει σοφώτερον. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη σοφία ἀπὸ τὴν χρειαζομένην εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ μάθησιν τῆς φύσεως τῆς τροφῆς του εἶναι ἀκόμη πολλὰ μακρὰν, ἐνόσῳ δὲν ἔχει τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ἀπολαύσεως τῶν κόπων του.

Εἰς ταύτην τέλος πάντων τὴν ποθουμένην ἀσφάλειαν καταντῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν καὶ οἱ ἀδύνατοι, διὰ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν, καὶ οἱ δυνατοὶ, διὰ τὸ σφαλερὸν τῆς ἰδίας δυνάμεως, ἀναγκασθῶσι νὰ κάμωσι συνθήκας, καὶ νὰ καταβάλωσι τὰ πρῶτα τῆς πολιτικῆς κοινωνίας θεμέλια. Τότε καὶ τὰ ὄργανα τελειοποιοῦσι, καὶ ἄλλα νέα ἐφευρίσκουσι· καὶ καιρὸν ἔχοντες πλειότερον νὰ προμηθεύωνται τὴν τροφὴν αὐτῶν μὲ ἡσυχίαν, ἀρχίζουσι νὰ ἐρευνῶσι καὶ τὴν φύσιν αὐτῆς. Τὰς πρώτας ταύτας ἐρεύνας, ἀτελεστάτας ἀκόμη, μὲ δίκαιον ἐμπορεῖ τις νὰ τὰς ὀνομάσῃ, Φυσικὴν ἱστορίαν εἰς τὰ σπάργανα.

Ἡ χρειαζομένη εἰς τὴν τελείωσιν αὐτῆς ὕλη συναθροίζεται ἀπὸ πολυχρονίους παρατηρήσεις, καὶ αὐξάνει καθόσον ἰσχυροποιεῖται τὸ πολιτικὸν τοῦ ἔθνους σύστημα, ἔσωθεν μὲ τὴν τελείωσιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν νόμων, ἔξωθεν μὲ ἐμπόριον, καὶ ἐθνῶν ἄλλων ἐπιμιξίαν καὶ γνῶσιν· ἕως νὰ γεννηθῶσιν εἰς αὐτὸ ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ καταλάβωσιν, ὅτι αἱ πολλαὶ παρατηρήσεις αὗται, διὰ νὰ γένωσι κοινωφελεῖς, χρειάζονται διαίρεσιν καὶ τάξιν. Ἐὰν, σιμὰ τῆς φυσικῆς αὐτῶν ὀξυνοίας, εὐτυχήσωσιν ἀκόμη, ἢ αὐτόθεν, ἢ διὰ βοήθειαν δυνατωτέρων ἄλλων, νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ πᾶσαν φροντίδα τῆς ἰδίας των τροφῆς, στρέφουσι τοῦ νοῦ τὰς δυνάμεις, καὶ ἀφιερόνουσι

τοὺς κόπους των ὅλους εἰς τὴν φιλοσοφίαν· καὶ ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ἐπιστημονικὴ θεωρία τῆς φύσεως, ἡ ἀληθινὴ Φυσικὴ ἱστορία.

Ἡ εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων προχώρησις αὕτη εἶναι τόσον ἀχώριστος ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ὀνομαζομένου τούτου Λογικοῦ ζώου, ὥστε νὰ τὴν ὑπολαμβάνῃ τις πρᾶγμα ἀδιάφορον εἶναι ἔσχατος τῆς ἀλογίας βαθμός· καὶ τοιαύτη ὑπόληψις δὲν γεννᾶται πλὴν εἰς τὰ βάρβαρα ἔθνη, τῶν ὁποίων ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις ὀλίγον διαφέρει ἀπὸ τὴν ἀλογίαν.

Πόσον ἀπὸ ταύτην ἦτο διάφορος ἡ κατάστασις τῶν προγόνων ἡμῶν! Εἰς ἐκείνους, ὡς καὶ εἰς τὰ σημερινὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ὁ καταγινόμενος εἰς τῆς φύσεως τὴν ἔρευναν ὁμογενὴς ἐδοξάζετο, ὡς τῆς παρούσης καὶ τῆς μελλούσης αἴτιος ὅλου τοῦ γένους δόξης. Εἰς τίνα δὲν εἶναι γνωστὴ ὅσην ἀπέλαυσε τιμὴν ζῶν ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του ὁ Ἀριστοτέλης, δι' ὅλα του ἁπλῶς τὰ συγγράμματα, καὶ ἐξαιρέτως διὰ τὸ Περὶ ζώων ἱστορίας ἀθάνατον αὐτοῦ βιβλίον; Τίς δὲν ἐξεύρει, ποίαν σήμερον τὰ σοφὰ ἔθνη ἔχουσιν ὑπόληψιν καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τῶν ἀκολουθούντων αὐτοῦ τὰ ἴχνη τῆς φύσεως ἐρευνητῶν (1);

---

(1) Ἀρκεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ περιφήμου τῆς φυσικῆς ἱστορίας συγγραφέως Βυφῶνος, διὰ νὰ μὴν ὀνομάσω ζῶντας ἄλλους πολλούς. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι τοιοῦτοι λαμπροὶ φωστῆρες τῶν ἐθνῶν δὲν φαίνονται πλὴν εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον, ὅταν ἡ σοφία ἐκχειλίζῃ, νὰ εἴπω οὕτως, καὶ ῥέῃ δι' ὅλου τοῦ ἔθνους ποτίζουσα καὶ αὐτὰ τὰ εὐτελῆ

Τὸν Ἀριστοτέλην ἐμιμήθησαν ἔπειτα πολλοὶ ἄλλοι, θεωροῦντες τὰ ζῶα, οἱ μὲν, ὡς ἐκεῖνος τὰ ἐθεώρει, ἐξετάζων τοὺς τόπους καὶ χρόνους τῆς γενέσεως, τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος καὶ τὰ ἤθη των· οἱ δὲ, ὡς ἰατροὶ, καθόσον ἦσαν εἰς τροφὴν ἢ ἰατρείαν τῶν ἀνθρώπων χρήσιμα. Τὸ νὰ τοὺς ὀνομάσω καθένα εἶναι καὶ τοῦ σκοποῦ μου ἀλλότριον, καὶ περιττόν. Ἀρκοῦμαι λοιπὸν νὰ λαλήσω διεξοδικώτερον περὶ τῶν ὁποίων ὠνόμασα ἀνωτέρω (1), καὶ ἄλλων τινῶν ἀρχαιοτέρων ἢ μεταγενεστέρων τοῦ Ξενοκράτους ἰατρῶν.

Πρῶτον ἁπάντων ἔπρεπε νὰ ὀνομάσω τὸν Ἱπποκράτην, ἂν ἦτο βέβαιον ὅτι τὸ Περὶ διαίτης βιβλίον, ὅπου ἐκθέτει τὰς δυνάμεις τῶν ἰχθύων, εἶναι γνήσιον τοῦ Ἱπποκράτους, καὶ

καὶ ἄδοξά του μέλη. Ἡ περιβόητος ἑταῖρα καὶ σκηνικὴ τῶν Παρισίων Ἀρνολδία, καλεσθεῖσα εἰς τὸν βασιλικὸν κῆπον, διοικούμενον τότε ἀπὸ τὸν Βυφῶνα, νὰ ἴδῃ τὰ ξενικὰ ζῶα καὶ ἄλλα τῆς φύσεως σπάνια, ἀφοῦ ἐχόρτασε τὴν ὄψιν ἀπὸ διάφορα θεάματα, στρέφουσα πρὸς ἕνα τῶν συνοδευόντων εἶπε, «Ποτὲ δὲν συλλογίζομαι τῆς φύσεως τὰ θαυ- » μάσια, χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ ὅτι ἓν ἀπ' αὐτὰ εἶναι ὁ Βυφῶν». Je ne pense jamais aux merveilles de la nature, sans me rappeller que M. de Buffon en est une. Αἱ πλέον ἐπίσημοι διὰ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ παιδείαν ἑταῖραι τῶν Ἀθηνῶν ἦσαν σύγχρονοι τοῦ Ἀριστοτέλους· καὶ δὲν ἀμέλησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ συναθροίσωσι τὰ ἀποφθέγματά των, ὡς οὐδὲ οἱ Παρισινοὶ τῆς Ἀρνολδίας. Εὐχῆς ἄξιον εἶναι νὰ μὴν εὑρίσκωνται ὁλότελα ἑταῖραι· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπὸ κανὲν ἔθνος δὲν λείπουσιν, ἂς ὁμοιάζωσι κἂν τὰς Ἑλληνικὰς καὶ Γαλλικὰς ἑταίρας, διὰ νὰ δείχνωσιν, ὡς ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα, τοῦ ἔθνους τὴν σοφίαν.

(1) Σελ. ιζ΄.

ὄχι συγχρόνου, ἢ ὀλίγον μεταγενεστέρου ἄλλου ἰατροῦ σύγγραμμα. Διῃρημένου εἰς τρία βιϐλία ὁ Γαληνὸς ἀποϐάλλει τὸ πρῶτον ὡς νόθον, περὶ τοῦ τρίτου δὲν λέγει τίποτε, καὶ τὸ δεύτερον μόνον ὑπολαμϐάνει ὡς ἐνδεχόμενον νὰ ἦναι τοῦ Ἱπποκράτους (1). Ὅπως ἂν ἦναι, τὸ δεύτερον τοῦτο εἶναι ἀληθῶς Περὶ τροφῶν δυνάμεως, ὅπου ἐμπαρόδῳ λαλεῖ καὶ περὶ τῶν ἰχθύων.

Ὁ Διοκλῆς, τὴν πατρίδα Καρύστιος, καὶ ὄχι πολὺ μεταγενέστερος τοῦ Ἱπποκράτους, ἠξιώθη διὰ τὴν σοφίαν του νὰ ἐπονομασθῇ Δεύτερος Ἱπποκράτης. Τὸ σύγγραμμά του ἐπεγράφετο Ὑγιεινὰ, ἤγουν ὑπόθεσιν εἶχεν ὅλον τὸ περὶ τροφῆς μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκολούθως ἐπεριείχοντο καὶ τῶν ἐνύδρων, ἢ ἰχθύων, αἱ δυνάμεις.

Ὀλίγον μετὰ τὸν Διοκλέα ἤκμασε Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος. Ἔγραψε Περὶ ἐδεστῶν, κατὰ τὸν Ἀθήναιον (2), Περὶ τροφῶν δυνάμεως, κατὰ τὸν Ὀρειϐάσιον (3). Ἡ διαφορὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἐνδεχόμενον νὰ ἔγινε διὰ τὴν σύγχυσιν δύο ὁμωνύμων

(1) Γαλην. Περὶ τροφ. δυνάμ. Α, σελ. 306.

(2) Σελ. 54, καὶ ἀλλαχοῦ.

(3) Ἴδε τὴν κατὰ Μόσχαν ἔκδ. τῆς Συναγωγ. τοῦ Ὀρειϐασ. σελ. 31. Ὅπου ἐμπαρόδῳ ἂς διορθωθῇ τοῦτο τοῦ Μνησιθέου τὸ μέρος, «Τῶν » ΔΕΣΜΟΦΑΓΟΥΝΤΩΝ θηρίων... οἱ βεϐρωκότες φασὶ δύσπεπτα καὶ » βαρέα καὶ ϛρυφώδη τὰ κρέα... Τοὺς δὲ κατ' οἰκίαν μύας, καὶ τὰς » ὀρείους Χελῶνας, καὶ σαύρους ἀγρίους, καὶ τοὺς ἑλείους, καὶ τὰ » τοιαῦτα θηρία τοὺς ἐσθίοντας ΛΙ΄ΑΝ ΤΙ΄Σ ΕΥ̓ΧΑΡΕΙ΄Σ φήσειεν εἶναι». Γράφε, Τῶν Δ' ὨΜΟΦΑΓΟΥ΄ΝΤΩΝ θηρίων... ΛΙ΄ΑΝ ἌΝ ΤΙΣ ΕΥ̓ΧΕΡΕΙ͂Σ φήσειεν εἶναι.

ὁμωνύμων ἰατρῶν, Μνησιθέου τοῦ Ἀθηναίου, καὶ Μνησιθέου τοῦ Κυζικηνοῦ, τοῦ ὁποίου μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ὀρειβάσιος (1) μικρὸν ἀποσπασμάτιον ἐπιγραφόμενον Περὶ κράμβης. Ὁ Κυζικηνὸς οὗτος Μνησίθεος εἶναι μεταγενέστερος τοῦ Ἀθηναίου Μνησιθέου· καὶ ὅσα ἀπαριθμεῖ περὶ τῶν πολλῶν καὶ παραδόξων δυνάμεων τῆς κράμβης ἄλλο δὲν ἀποδείχνουν, πλὴν ὅτι ἀγαποῦσε μὲ ὑπερβολὴν τὰ λάχανα (2).

Οὔτ' ὁ τόπος, οὔτ' ὁ χρόνος τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀκμῆς τοῦ Φιλοτίμου μᾶς εἶναι γνωστός. Γνώμη πολλῶν τὸν ἀριθμεῖ μὲ τοὺς συγχρόνους Μνησιθέου τοῦ Ἀθηναίου, ἤγουν μὲ τοὺς ἀκμάσαντας τριακόσια τοὐλάχιστον ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Ἐὰν ἐξετάσῃ τις ἀκριβῶς ὅ, τι μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ὀρειβάσιος ἀπὸ τὸν Ἰατρὸν τοῦτον, ἀπορεῖ εὑρίσκων σκευασιῶν ὀνόματα, Ῥοσάτον, Χαμαιμηλάτον, Ἰάτον, Ἀνισάτον, Στυρακάτον, Ἀψινθάτον (3), ἀντὶ τῶν, Τὸ διὰ ῥόδων

(1) Τῆς αὐτ. ἐκδ. σελ. 36.

(2) Δὲν ἦτο μόνος οὗτος θαυμαστὴς τῆς κράμβης. Ὁ Χρύσιππος, καὶ ὁ Διεύχης κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πλινίου, ἔγραψαν ἰδίως περὶ αὐτῆς, Brassicæ laudes longum est exsequi, quum et Chrysippus medicus privatim volumen ei dicaverit, per singula membra hominis digestum, et Dieuches, etc. (*Plin. lib. XX, cap. 9*). Ὅτι κοινῶς οἱ Ἕλληνες ἦσαν φιλόκραμβοι, ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, τὸ μαρτυρεῖ καὶ ὁ παρακμάζων Ἑλληνισμὸς, ὅστις ἔδωκεν εἰς τὴν κράμβην κατ' ἐξοχὴν τὸ γενικὸν ὄνομα Λάχανον, ὡς ἀκόμη σήμερον τὴν ὀνομάζομεν. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι καὶ ἀπ' αὐτοὺς τοῦ Αὐγούστου τοὺς χρόνους ἄρχισαν νὰ ὀνομάζωσιν Olus (Λάχανον) τὴν Brassicam (Κράμβην).

(3) Ὀρειβασ. Συναγωγ. ἐκδ. Μοσχ. σελ. 83-86.

(ἢ Ῥόδινον), διὰ Χαμαιμήλων (ἢ Χαμαιμήλινον), κ. τ. λ. Τὸ πρῶτον εἶναι καθαρῶς Ῥωμαϊκὸν (ἀπὸ τὸ Rosa)· τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ μίμησιν τῶν Ῥωμαίων (1). Ἀλλ' ἡ βάρβαρος αὕτη εἰς ατος ἢ ατον κατάληξις δὲν εἶχεν ἀκόμη κατ' ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν περίοδον μολύνειν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐὰν ὁ Φιλότιμος ἤκμασεν ἀληθῶς τρεῖς ἑκατονταετηρίδας πρὸ Χριστοῦ, τί ἄλλο ἔχει νὰ συμπεράνῃ τις, πλὴν ὅτι ὁ σχεδὸν ὀκτακόσια ἔτη μεταγενέστερος Ὀρειβάσιος, ἢ πλανηθεὶς ἀπέδωκεν εἰς τὸν Φιλότιμον νεωτέρου ἄλλου ἰατροῦ σκευασίας, ἢ τὰς ἤλλαξεν αὐτὸς εἰς τὰ συνηθέστερα τοῦ καιροῦ του ὀνόματα. Ὅπως ἂν ἦναι, τοῦ Φιλοτίμου τὸ σύγγραμμα ἐπεγράφετο γενικῶς, κατὰ μὲν τὸν Γαληνὸν καὶ τὸν Ἀθήναιον, Περὶ τροφῆς, κατὰ δὲ τὸν Ὀρειβάσιον, Περὶ τροφῶν δυνάμεως.

Ὀλίγον μεταγενέστερος τοῦ Φιλοτίμου εἶναι Δίφιλος ὁ Σίφνιος, ἐπειδὴ ἔζησεν εἰς τοὺς χρόνους Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως, ἑνὸς τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου (2). Τὸ σύγγραμμά του ἐπεγράφετο, Περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσοῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι· ἐκ τοῦ ὁποίου λείψανα τινὰ περὶ ἰχθύων μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ἀθήναιος.

Πεντήκοντα σχεδὸν χρόνους πρὸ Χριστοῦ ἤκμασεν ὁ περί-

(1) Ἴδ. τὰς σημειώσ. εἰς τὸν Πλούταρχ. Μέρ. Β, σε. 377. Εἶναι καὶ εἰς τὸν Ξενοκράτην (Ἴδε τὰς εἰς τοῦτον σημειώσ. σελ. 177) τὸ ἀμφίβολον Ἀλυκάτοι· ἀλλ' ὁ Ξενοκράτης εἶναι πολὺ μεταγενέςερος τοῦ Φιλοτίμου.

(2) Ἴδ. τὸν Ἀθήν. σελ. 51.

φημος τοῦ ἐν Σμύρνῃ ἰατρικοῦ σχολείου διδάσκαλος Ἱκέσιος, ὡς συμπεραίνεται ἀπὸ τὸν γεωγράφον Στράβωνα (1). Σιμὰ τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἰατρικῶν συνταγμάτων ὀνομάζεται καὶ τὸ Περὶ ὕλης. Ἔμειναν καὶ ἀπ' αὐτὸ μικρὰ λείψανα περὶ ἰχθύων εἰς τὸν Ἀθήναιον.

Τὸν Ἱκέσιον ἀκολουθεῖ κατὰ τοὺς χρόνους ὁ Ξενοκράτης (2), καὶ τοῦτον πάλιν Μάρκελλος ὁ Σιδήτης. Ὁ ἰατρὸς οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τῆς δευτέρας ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἔγραψε διὰ στίχων ἡρωϊκῶν τεσσαρακονταδύο βίβλους ἰατρικὰς (3), τῶν ὁποίων ὑπόθεσις εἶναι οἱ ἰχθύες θεωρούμενοι ὄχι ὡς τροφὴ ὑγιερῶν, ἀλλ' ὡς ἀῤῥώστων θεραπεία. Μόνοι στίχοι ἑκατὸν εἷς σώζονται ἀπὸ τὸ πολύβιβλον καὶ πολύστιχον τοῦ Μαρκέλλου τοῦτο ποίημα. Ἐὰν τὸ κρίνῃ τις ἀπ' αὐτούς, εἰς μὲν τὴν ἰχθυολογικὴν ἱστορίαν ἐδύνατο ἴσως νὰ χρησιμεύσῃ· ὡς δὲ πρὸς τὸ θεραπευτικὸν τῆς ἰατρικῆς μέρος, οὐδεμίαν εἰς οὐδὲν ἀληθινὸν ἰατρὸν ὁ ἀφανισμός του προξενεῖ λύπην.

Ἐὰν ὄχι σύγχρονος, πολλὰ ὀλίγον μεταγενέστερος τοῦ Μαρκέλλου ἤκμασεν ὁ Γαληνός (4). Τῶν πολλῶν τοῦ σοφωτάτου τούτου ἰατροῦ συγγραμμάτων τὰ πλειότερα κατ' εὐτυχίαν

(1) Βιβλ. ιϛ', σελ. 580.

(2) Ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. α'.

(3) Σουΐδ. λέξ. Μάρκελλος.

(4) Ὁ Σάξιος (*Onomastic. literar. vol. I, pag.* 317-318) θέτει καὶ τὸν Γαληνὸν καὶ τὸν Μάρκελλον ἐντάμα εἰς τὸ 164 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ.

ἐσεβάσθη ὁ χρόνος. Εἰς αὐτὰ εὑρίσκεται καὶ τὸ Περὶ τροφῶν δυνάμεως, διῃρημένον εἰς τρία βιβλία. Τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς σιτικοὺς καρποὺς καὶ τὰ ὄσπρια· τὸ δεύτερον, τοὺς καρποὺς τῶν δένδρων, καὶ τὰ χορταρικά· καὶ τὸ τρίτον, τὰ ζῶα. Τὸ μόνον ἐντελὲς τοῦτο, Περὶ τροφῆς, ἀρχαῖον σύγγραμμα σκοπὸν εἶχα πρὸ πολλοῦ, νὰ ἐκδώσω χωριστὸν τῶν λοιπῶν τοῦ Γαληνοῦ συνταγμάτων, καὶ ἄρχισα νὰ ἑτοιμάζω διὰ τοὺς τύπους τὴν ἔκδοσιν, ὅτε περιστάσεις ἀπροσδόκητοι μ᾽ ἀνάγκασαν νὰ τὴν ἀφήσω. Ἐξ αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ τρίτου βιβλίου ἐπῆρα τώρα ὅσα λέγει περὶ ἰχθύων ὁ Γαληνὸς, καὶ τὰ ἕνωσα μὲ τοῦ Ξενοκράτους τὸ συνταγμάτιον, διὰ νὰ παραστήσω εἰς τοὺς φιλαρχαίους ἀρχαίαν ὁλόκληρον, ὅσον δυνατὸν, ἰατρικὴν ἰχθυολογίαν.

Μὴ νομίσῃ ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἄλλοι παρ᾽ ὅσους ἀρίθμησα δὲν ἔγραψαν περὶ ἰχθύων. Δὲν ὠνόμασα πλὴν ὅσων τὰ μείναντα λείψανα, ἢ μεταγενεστέρων ἄλλων συγγραφέων μαρτυρίαι, μᾶς ἐδίδαξαν, ὅτι ἐσύνταξαν, ἢ χωριστὸν Περὶ ἰχθύων σύγγραμμα, ἢ περιεχόμενον εἰς ἄλλο πληρέστερον Περὶ τροφῶν δυνάμεως. Πρὸ τοῦ Γαληνοῦ ὀνομάζει πολλοὺς ἄλλους ἰατροὺς ἡ ἱστορία ἀσχοληθέντας εἰς τὴν περὶ τροφῆς ἔρευναν, καὶ τῶν ὁποίων λείψανα τινὰ εὑρίσκονται εἰς τὴν Συναγωγὴν τοῦ Ὀρειβασίου· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ εἰς αὐτὰ δὲν εὕρηκα τί περὶ ἰχθύων, ἐσιώπησα ὡς ἀλλότρια τοῦ σκοποῦ μου καὶ τὰ ὀνόματα τῶν συγγραψάντων.

Μετὰ τὸν Γαληνὸν, τὸν ὁποῖον δικαίως ἤθελέ τις ὀνομάσῃ τὸν τελευταῖον μέγαν ἰατρὸν τῆς Ἑλλάδος, ἐφάνησαν ἀκόμη

πολλοί· ἀλλὰ καθὼς εἰς τἄλλα μέρη τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης, παρόμοια καὶ εἰς τὴν ἰατρικὴν ἡ παρακμὴ ἐγίνετο ἡμέραν ἐξ ἡμέρας φανερωτέρα.

Ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ὅμως τούτους δίκαιον εἶναι νὰ χωρισθῇ ὁ Ἄντυλλος, ἰατρὸς τῆς τετάρτης ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ὀλίγον προγενέστερος τοῦ Ὀρειβασίου. Ἀπ' ὅσα μᾶς ἐφύλαξεν ὁ Ὀρειβάσιος ἀποσπασμάτια τοῦ Ἀντύλλου γίνεται πιθανὸν, ὅτι καὶ Περὶ τροφῆς γενικῶς, καὶ Περὶ ἰχθύων εἰδικῶς, δὲν ἀμέλησε νὰ γράψῃ.

Μετὰ τὸν Ἄντυλλον καὶ τὸν Ὀρειβάσιον, ἄξιοι ὁπωσδήποτε τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης κρίνονται οἱ κατὰ τὴν ἕκτην ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντες, Ἀέτιος ὁ Ἀμιδηνὸς, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Τραλλιανός. Εἰς τούτου τὸ σωζόμενον σύγγραμμα εὑρίσκονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἰχθύων ὀνόματα, ἀλλὰ καθὼς εὑρίσκονται καὶ εἰς πολλὰ θεραπευτικὰ βιβλία (ἄλλα παρὰ τὸ Περὶ τροφῆς) τοῦ Γαληνοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους, ἤγουν πλέον ὡς ἀῤῥώστων δίαιτα, παρὰ ὡς τροφὴ ὑγιαινόντων, εἰς σύνταγμα χωριστὸν συναθροισμένη. Ὁ Ἀέτιος ἐμιμήθη τὸν Ὀρειβάσιον, συναθροίσας πολλὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ ἰατρῶν· ὄχι ὅμως χωρὶς νὰ συνεισφέρῃ καὶ αὐτὸς ἐξ ἰδίων του μικρὸν ἔρανον.

Εἰς τὸ σκότος τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος φαίνεται Συμεὼν ὁ Σηθῆς (1). Προσφωνεῖ τὸ βιβλίον του, ἐπιγραφό-

---

(1) Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλιαρίου, ἐκδοθέντος εἰς τὴν Βασιλείαν πόλιν κατὰ τὸ 1538 ἔτος, τὸ ἐπώνυμον τοῦ Συμεῶνος εἶναι Σηθί· τὸ ὁποῖον ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς φυλάξας ἀπαράλλακτον καὶ

μενον, Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον περὶ τροφῶν δυνάμεων, εἰς τὸν Αὐτοκράτορα Μηχαὴλ τὸν Δούκαν, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει Ἡλιοειδέστατον! Εἰς αὐτὸ λαλεῖ καὶ περὶ τῶν γνωριμωτέρων ἰχθύων. Ἀλλ', ὡς τὸ ἐσημείωσαν καὶ ἄλλοι, ὅ, τι λέγει ὁ Συμεὼν περὶ τροφῶν μετεγράφθη, ἢ τουλάχιστον ἐρανίσθη, ἀπὸ τὸν πολυγραφώτατον Μηχαὴλ τὸν ψελλὸν, κατά τινας (1), τὸν σύγχρονόν του, κατ' ἄλλους, τὸν ἀκμάσαντ κατὰ τὴν ἐννάτην ἑκατονταετηρίδα, κ' ἐκεῖνον Μηχαὴλ Ψελλὸν ὀνομαζόμενον, κ' ἐκεῖνον ὄχι ὀλιγώτερον πολυγράφον. Ἡ περὶ τῶν δύο τούτων Ψελλῶν καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἱστορία δὲν εἶναι ἀκόμη καθαρά· κατ' εὐτυχίαν ὅμως οὐδὲ μεγάλην ζημίαν προξενεῖ ἡ σύγχυσις αὐτῆς. Ὅτιν' ἀπὸ τοὺς δύο ἔκλεψεν ὁ Σηθῆς, πλέον ἑαυτὸν ἀδίκησε παρ' ἐκείνους, εἰς τῶν ὁποίων τὰ συγγράμματα (ἀμελημένα τὴν σήμερον ἀπὸ τὰ φωτισμένα ἔθνη), ἂν εὑρίσκεται καλόν τι, εἶναι καρπὸς τῆς ἀκμαζούσης Ἑλλάδος, καὶ ὄχι τῆς σχολαστικῆς τῶν Βυ-

---

εἰς τὴν ὀνομαστικὴν (Symeon Sethi), καὶ εἰς τὴν γενικὴν (Symeonis Sethi), ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀπορίας εἰς τοὺς κριτικοὺς, ἂν σημαίνη Συμεῶνα τὸν Σὴθ ἢ Σηθὸν, ἢ Συμεῶνα τὸν [υἱὸν] τοῦ Σηθοῦ. Εἶναι, νομίζω, τὸ Σηθὶ γραφικὸν σφάλμα ἀντὶ τοῦ Σηθῆ γενικῆς τοῦ παρακμάζοντος Ἑλληνισμοῦ (ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν Σηθῆς). Αὐτὸς οὗτος εἶναι ὅστις ἔγραψε καὶ τὸν Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην. Ἴδ. Μύθ. Αἰσωπ. συναγωγ. Προλεγομέν. σελ. λϛ'.

(1) Ἴδε τὸν Ἄγγλον Φρεῖνδον, Ἱστορ. Ἰατρικ. Μέρ. Α, σελ. 138. Παράβαλε καὶ ὅσα ἐσημείωσα εἰς Ἡλιοδώρ. Μέρ. Α, Προλεγομ. σελ. οή, καὶ Μύθ. Αἰσωπ. συναγωγ. Προλεγομ. σελ. κθ'.

ζαντινῶν ἐκείνου τοῦ καιροῦ ἀναισθησίας, ὅταν ἐσυγκρίνετο ὁ Πισίδης μὲ τὸν Εὐριπίδην (1).

Ἀπὸ τὴν ἀναισθησίαν ταύτην νὰ σύρωσι τὴν Ἑλλάδα προθυμοῦνται σήμερον πολλοὶ ὁμογενεῖς λόγιοι. Μεγάλη χάρις εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς μητρὸς καὶ πατρίδος αὐτῶν ζῆλον! ἐπειδὴ οἱ κόποι των ἐγέννησαν μεγάλους καρπούς. Ἄμποτε, τοὺς ὁποίους κατὰ μίμησιν ἐκείνων προθυμοῦμαι νὰ συνεισφέρω κ' ἐγὼ, μὴ φανῶσιν ὁλότελα ἄκαρποι (2)!

---

(1) Ἴδ. Μύθ. Αἰσωπ. συναγωγ. Προλεγομ. σελ. λά.

(2) Ἡ χρεωςουμένη εἰς τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας εὔνοιαν, εὐγνωμοσύνη μ' ἀναγκάζει νὰ φανερώσω ἐδῶ ὅ,τι δι' ἄγνοιαν δὲν ἐδυνήθην νὰ σημειώσω εἰς τὸν πρὸ μικροῦ ἐκδοθέντα ἕκτον καὶ τελευταῖον τόμον τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου (Αὐτοσχ. ςοχ. σελ. κϛ'). Μετὰ τὴν ἔκδοσιν ἐκείνου ἔμαθα ἀπὸ τὸν ἔντιμόν μου φίλον Ἀλέξανδρον Βασιλείου, ὅτι ἔλαβε, πολύτομα καὶ πολύτιμα δῶρα διὰ τὴν δημόσιον τῆς Χίου Βιβλιοθήκην ἀπὸ τὸν σοφὸν Θιέρσχην (Thiersch), Προφέσσορα τοῦ Μοναχίου (München), καὶ ἀπὸ τὸν σοφὸν Ὥττιγγῆρον, (Hottinger) Προφέσσορα τοῦ Τυρίκου (Zurich). Παρομοία ἄγνοια μ' ἐμπόδισε νὰ ἐκθέσω πλατύτερον, ὡς ἔπρεπε, καὶ τὸ πολύτιμον δῶρον τοῦ σοφοῦ τυπογράφου Διδότου. Αὐτὸ περιέχει κομψὰ πολλὰ τῆς τυπογραφίας του γεννήματα, εἰς τόμους 28 συμποσούμενα· ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὰ Βουκολικὰ τοῦ Οὐϊργιλίου μεταφρασμένα εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀξιοσημείωτα μάλιςα διὰ τοῦτο, ὅτι αὐτὸς αὐτῶν εἶναι καὶ μεταφραςὴς καὶ τυπογράφος καὶ τῶν τύπων κατασκευαςής. Τοσαύτη τῶν σοφῶν Εὐρωπαίων προθυμία νὰ ταχύνωσι τὴν εἰς τὰ καλὰ αὐτοκίνητον σπουδὴν τῶν Ἑλλήνων ἀποδείχνει καὶ τὴν μωρίαν τῶν ἐχθρῶν τῆς φιλοσοφίας, καὶ τὴν ἀδικίαν τῶν κατηγόρων τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Μακάριοι οἱ φιλόσοφοι τῆς Εὐρώπης διὰ τοὺς

ὁποίους σπουδάζουν ν' ἀποδώσωσι καρποὺς εἰς τὴν ὅθεν ἔλαβαν τα σπέρματα εὐεργέτριαν αὐτῶν Ἑλλάδα! Μακάριοι καὶ οἱ Χῖοι! ὅτι, πρῶτοι αὐτοὶ κινηθέντες εἰς δημοσίου Βιβλιοθήκης κατασκευὴν, πρῶτοι καὶ τιμῶνται μὲ τῶν ἀλλογενῶν φιλομούσων τὴν εὔνοιαν, τῆς ὁποίας καὶ ἄξιοι ἐφάνησαν, καὶ ἀξιώτεροι τουλοιποῦ νὰ φανῶσι δὲν θέλουν ἀμελήσειν, ὄχι μὰ τὰς Μούσας! Μακάριοι ἀκόμη, ὅτι καὶ γίνονται παράδειγμα τοιούτου καλοῦ εἰς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας! Ὅσοι ἀπὸ τούτους ἐφάνησαν ἕως τώρα εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀναγέννησιν πρόθυμοι, προθυμοτέρους τὸ παράδειγμα τῶν Χίων θέλει τοὺς καταστήσειν· οὐδὲ θέλουν ἀμελήσειν νὰ καταστήσωσι καὶ αὐτοὶ βιβλιοθήκας εἰς τὰς πατρίδας των, ἢ κἂν νὰ πέμψωσιν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Χίου, ὡς εἰς ὅλης τῆς Ἑλλάδος δημόσιον θησαυρὸν, τὸν χρεωστούμενον ἕκαστος ἔρανον. Ὅτινα δὲ τῶν ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν πλούσιον δὲν ἐκίνησαν ἀκόμη εἰς πρόνοιαν τῆς πατρίδος τὰ πολλὰ πολλῶν ὁμογενῶν παραδείγματα, ἂς κεντηθῇ κἂν τώρα ἀπὸ τὴν πρόθυμον τῶν ἀλλογενῶν συνδρομὴν, μηδ' ἀναγκάζῃ τοὺς ὁμογενεῖς νὰ τὸν συγκαταριθμῶσι μὲ τοὺς νεκρούς.

Α. Κοραῆς, Ἰατρός.

ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

α΄. Πεποίηται μὲν ἡ νηχαλέα φύσις σιτίων ἄθυρμα ταῖς I.
εὐτραπέζοις ἀπολαύσεσι· μέγα δ' ὄφελος [1] κἂν ταῖς καθ' ὑγιείαν [2] διαίταις.

β΄. Ἐξαλλάσσονται δὲ παρὰ συγκρίσεις ἰχθύες· ἐπεὶ οἱ μὲν εἰσι σκληρόσαρκοι, οἱ δὲ ἁπαλόσαρκοι. Καὶ σκληρόσαρκοι μὲν, φάγροι, συνόδοντες [3], βούγλωσσοι· καὶ οἱ πλατεῖς, ὡς ψῆτται, ῥόμβοι. Ἁπαλόσαρκοι δὲ, κίχλαι, κόσσυφοι, φυκίδες, καὶ οἱ ὅμοιοι, εὐδιαφόρητοι [4] καθεςῶτες. Μέσοι δὲ, ὀνίσκοι, βάκχοι, σκιαδεῖς [5].

γ΄. Ἔτι οἱ μὲν πετραῖοι, οἱ δὲ πελάγιοι· τροφιμώτεροι δὲ II.
οἱ πελάγιοι. Οἱ δὲ παρ' αἰγιαλῶν ὄχθαις [6], ἢ ὑδροχόων ἐκροαῖς, κακόχυμοι [7], καὶ ἄςομοι. Καὶ τὰ πελάγη δὲ διαφέρει· μέτριοι μὲν γὰρ οἱ κατὰ τὸν Ἀδρίαν, οἱ δὲ κατὰ τὸ Τυῤῥηνικὸν, ἥδυτατοι.

δ΄. Καὶ ἔαρος [8] μὲν οἱ πλεῖςοι, διὰ τὸ ὠοτοκεῖν, ἀμείνους, III.

[1] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, μέγα δ' ὅλως.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ὑγείαν.—[3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, κυνόδοντες.—[4] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, εὐδιαφορώτατοι.—[5] ΑΤ, σκιάδες. Ἰδ. τὰς σημ.—[6] ΑΤ, τροφιμώτεροι δὲ οἱ παρ' αἰγιαλῶν ὄχθαις.—[7] ΔΓ, κακόχυλοι.—[8] Καὶ ἔτι ἔαρος.

ὡς τρίγλαι· θέρους δὲ, φάγροι τε καὶ συνόδοντες [1]. Φθινοπώρου δὲ, ἥπατοι παραιτητέοι, κακόχυμοι ὄντες [2]· κεστρεῖς δὲ [3] καὶ λάβρακες, τρυφερώτεροι [4].

IV. έ. Παρὰ δὲ ἡλικίας, οἱ μὲν βραχεῖς καὶ νέοι, εὔφθαρτοι· οἱ δὲ κητώδεις, δύσχυμοι [5] καὶ σκληροὶ καὶ κακοστόμαχοι· οἱ δὲ μέσοι, μέσως εὐδιοίκητοι.

V. ϛʹ. Παρὰ δὲ τὰ μέρη διαλλάττουσιν. Ἐπὶ τοῖς οὐραίοις οἷς κινοῦνται [6], γεγυμνασμένοι, εὔτροφοι, τρυφεροί· κατὰ δὲ τὴν νηδὺν, ἅτε λιπώδεις, ἐπιπολαστικοὶ, καὶ πρὸς ἐκκρίσεις εὔθετοι· κατὰ δὲ τὰ νῶτα σκληρόσαρκοι· κεφαλαὶ δὲ πάντως, διὰ τὸ ἁλμυρὸν καὶ λιπῶδες, ἄτροφοι καὶ δυσδιοίκητοι. Πάνυ δ᾽ εὐέκκριτοι μυραίνης τε καὶ φάγρου [7], καὶ μάλιστα τριγλῶν.

VI. ζʹ. Παρὰ δὲ σκευασίας, ὀπτοὶ μὲν, τροφιμώτεροι, δυσδιαχώρητοι δέ· ἑφθοὶ δὲ, ὀλιγότροφοι, ῥᾷστα διαχωροῦντες [8].

ή. Καὶ θαλάσσιοι μὲν, εὔστομοι, εὐκάρδιοι, πρὸς ἀναδόσεις ῥᾷστοι, πλαδαρᾶς [9] καὶ μαλθακῆς σαρκὸς ποιητικοί· *ποιοῦσι γὰρ* εὐχρόου [10] αἵματος γόνιμοι [11], λαπακτικοὶ γαστρός.

θʹ. Ποτάμιοι δὲ καὶ λιμναῖοι, κακοστόμαχοι, παχυμεροῦς ὕλης δραστικοὶ, δυσδιάκριτοι· ὧν τινες οὐκ ἀποδέουσι τῆς θαλαττίας ὕλης, καθάπερ ὁ Νειλαῖος [12] κορακῖνος, καὶ ἐν Ῥήνῳ πέρκη, καὶ ἐν Τιβέρι [13] λάβραξ, ὅς ἐστιν ἐπεστιγμένος, καὶ οἱ ἐν Ἀνίωνι, λίμνῃ τε τῇ κατὰ Φαλερνοὺς, ὁμοφυεῖς ἰχθύες [14].

[1] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, σινόδοντες.—[2] ΔΓ, ἥπατος παραιτητέος, κακόχυμος ὤν.—[3] ΑΤ, κεστρίδαι.—[4] Ἴσ. γρ. τροφιμώτεροι.—[5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, δύσχοι. Ἑτέρα ΔΓ, δύσχυλοι.—[6] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐπεὶ τοῖς οὐραίοις κινοῦνται.—[7] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[8] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, διαφοροῦντες.—[9] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, πλαδαροί. Ἴσ. γρ. πλαδαροὶ δὲ, ἢ πλαδαρᾶς δέ.—[10] ΑΤ, εὐχρόους.—[11] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, γονίμου.—[12] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ὕλης ὀνειδαῖος.—[13] ΑΤ, τῇ βούρι. ΔΓ, τήβουρι : Τύβουρι.—[14] ΑΤ, καὶ ὁ Ἀννιόων, λίμνῃ τε κατὰ Φαλερνοὺς ὁμοφυοῦς ἰχθύος. ΔΓ, καὶ ὁ Ἀννίων, λίμνη τε κατὰ Φαλερνοοῦς, ὁμοφυοῦς ἰχθύος.

εὔχυλον [1] γὰρ καὶ εὐπρόσφορον ἡ ἐκεῖ δίδωσι δίαιτα. Πάντων δὲ προκριτέον ἰχθύων τούς τε ἀβρόμους καὶ μὴ περιπιμέλους [2], εὐχύλους τε καὶ συμμέτρους.

ί. Τῶν δὲ ἰχθύων ἃ μέν ἐϛὶ νηχαλέα [3], ἃ δὲ σελάχη, τὰ δὲ VII.
μαλάκια, τὰ δὲ ὀϛράκια· ὧν αὗται ποιότητες [4].

ιά. Ἀφύα [5] βραχύτατόν ἐϛι, συναγελαϛικὸν, λοπάσι σκευαζόμενον.

ιϐ΄. Ἀλώπεκες [6], ἵππουροι, θρίσσαι, λέρος. Οἱ δὲ ἐκ [7] πελάγους φεύγουσιν εἰς ποταμὸν, δύσχυλοι, οὐκ εὐϛόμαχοι, δύσπεπτοι, ὀλιγότροφοι.

ιγ΄. Ἀχάρνης, σκληροφυὴς, δύσφθαρτος, οὔτ' εὐϛόμαχος, οὔτ' εὔχυλος.

ιδ΄. Βελόναι, ῥάμφος κερατώδεις [8], οὐκ εὐϛόμαχοι, κακόχυλοι, ἄτροφοι, δύσφθαρτοι [9].

ιέ. Βῶκες, ἰουλίδες, τράχουροι, οἱ πρὸς ἐνίων [10] σαῦροι καλούμενοι, χάνναι [11], καὶ πᾶν τὸ τηγάνῳ ἁρμόζον, εὔϛομον, οὐκ εὐϛόμαχον, οὐκ [12] εὔφθαρτον, ἐπιπολαϛικὸν κοιλίας, ἄτροφον.

ιϛ΄. Ἐρυθρῖνος εὔϛομος, ϛατικὸς κοιλίας, σκληροπαγὴς, VIII.
τρόφιμος· ἐντατικὸς πρὸς συνουσίαν, εἴ τις αὐτὸν ἐν οἴνῳ πνίξας πίοι.

ιζ΄. Θράνις [13], ἢ ξιφίας, κητώδης ἐϛὶ, καὶ τεμαχίζεται [14].

[1] Ἴσ. γρ. εὔχυμον.—[2] ΑΤ, καὶ περιπιμέλους.—[3] Ἴδ. τὰς σημειώσεις.—[4] ΑΤ, ὧν αἱ ποιότητες.—[5] ΔΓ Ἀφρός.—[6] ΔΓ, Ἀλωπεκίαι.—[7] ΑΤ, λέρος. Οἱ δὲ ἐκ. ΔΓ, λέρος ἐκ.—[8] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, κερατῶδες.—[9] ΑΤ, εὔφθαρτοι. Ἐν τισι δὲ τῶν ἀντιγράφων λείπει ἀμφότερα.—[10] ΑΤ, τράχουροι πρὸς ἐνίων. ΔΓ, τράχουροι παρ' ἐνίων.—[11] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, χάννοι.—[12] Προσέθηκα τὴν ἄρνησιν.—[13] ΑΤ, Θρανίς. ΔΓ, Θρανής.—[14] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐϛὶ τεμαχίσθαι. Ἑτέρα ΔΓ, ἐϛὶ τεμαχίζεσθαι.

ἄϛομος δ' ἐϛὶ, ψαφαρὸς [1], δυσκατέργαϛος, πολύτροφος, βρομώδης. Δι' ὃ μετὰ σινάπυος ἐσθίεται, καὶ λοπάσι· κρεῖττον δὲ τὸ ὑπογάϛριον.

ιή. Θύννος καὶ θυννὶς, κολίας, ὄρκυνος, πηλαμὺς [2], σκόμβρος, οὐκ εὐϛόμαχοι, κακόχυμοι, φυσώδεις, ψαφαροὶ, δυσέκκριτοι, τρόφιμοι· ὧν τρυφερωτέρα [3] ἡ πηλαμὺς [4], ἄϛομος δὲ καὶ ἄχυλος [5] ὁ κολίας, ἡ δὲ θυννὶς ὑποτέτακται, δύσπεπτος δὲ ὁ θύννος.

IX. ιθ'. Σειῶνες, βραχυκέφαλοι [6], ἠλακατῆνες [7], χελιδόνες, οὐρανοσκόποι, γαλεοὶ, κύνες, καὶ οἱ ὅμοιοι, κακόχυμοι, βρομώδεις, ἀργῆς καὶ ὁλκίμου ὕλης γόνιμοι [8].

κ'. Εὐτράπεζοι δὲ σαργοὶ [9], μελάνουροι, κάνθαροι, εὐϛόμαχοι, εὔχυλοι, εὐδιοίκητοι, τροφώδεις τε [10], καὶ πρὸς τὰς ἐκκρίσεις εὖ ἔχουσι.

κά. Σάλπαι αἱ πελάγιαι, δριμεῖαι, εὔϛομοι, δύσφθαρτοι, εὔχυλοι, δυσδιαφόρητοι [11], τροφώδεις, εὐέκκριτοι. Αἱ δ' ἀπ' αἰγιαλῶν, σκληρόσαρκοι, κακόχυλοι [12], ἄϛομοι.

κϐ'. Βούγλωσσοι, ψῆτται, σκληρόσαρκοι, δύσφθαρτοι, εὔχυλοι, εὐέκκριτοι.

κγ'. Γλαῦκος [13] μετὰ λάϐρακος [14] (ἔοικε γὰρ πάντα αὐτῷ), ἧττον· προφέρει δὲ σκάρου [15].

X. κδ'. Ἔλλοψ [16], εὐϛόμαχος, γλυκύχυλος, τρόφιμος, εὐέκκριτος.

[1] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἄϛομος δ' ἐϛὶ φορᾶς.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, καὶ θύννου κοιλία, ὀρκύϊνος, πηλαμίς.—[3] ΔΓ, τροφιμωτέρα.—[4] ΑΤ, πηλαμίς.—[5] ΔΓ, ἄχυμος.—[6] Ἴσ. γρ. Σύες, βάτραχοι, κέφαλοι.—[7] ΑΤ, κτένες. Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[8] ΑΤ, ἀργῆς ὁλκιμοι ὕλης γόνιμοι. ΔΓ, ἀργῆς καὶ ὁλκίμης ὕλης γόνιμοι.—[9] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[10] ΑΤ, τροφώδεις δέ.—[11] ΑΤ, δύσφθαρτοι δυσδιαχώρητοι.—[12] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, κακόχυμοι.—[13] ΑΤ, Γλάνος. ΔΓ, Γλάκος.—[14] ΔΓ, λάϐρακα: λάϐραξος.—[15] ΔΓ, σπάρου.—[16] ΑΤ, ἧττον. Προφέρει δὲ σκάρου ἔλωψ.

κέ. Ἥπατος, ἢ μαζέας [1], τρυφερὸς μέσως [2], εὔθρυπτος, λελυμένος, εὔςομος, δύσπεπτος δὲ καὶ τρόφιμος καὶ εὐέκκριτος [3].

κϛ'. Κεςρεὺς πελάγιος, ἄριςος, εὔςομος, δριμὺς, οὐκ ἀπολείπων λάβρακος, εὐδιαχώρητος καὶ οὗτος πρὸς τῷ τρυφερῷ [4]· ποταμοῖς [5] διαυγέσι καὶ καθαροῖς νηξάμενος [6], ἀναχαλᾷ τὴν θαλάττιον σκληρότητα ἀπὸ τῆς τοῦ γλυκέος [7] ἐπικράσεως. Ὁ δ' ἐν θολεραῖς καὶ ςάσιμον ἐχούσαις ὕδωρ λίμναις, βρομωδέςερος, δυσδιοικητότατος [8]· πρὸς γὰρ τῆς [9] ἰλύος πιαινόμενος, πάνυ ἀργὴν ἔχει [10] τὴν σάρκα· μεγεθούμενος δὲ σκληροῦται [11]. Καλοῦσι δέ τινες καὶ πλῶτα τὸν κεςρέα.

κζ'. Κίθαρος καὶ ῥόμβος πλατεῖς εἰσιν. Ὁ ῥόμβος ςερεὸς, XI.
δύσφθαρτος· χρὴ δὲ τὸν μέγαν προεωλίσαντα [12] ἡμέραν ἑψεῖν, δυσκατέργαςον ὄντα καὶ εὔτροφον. Ὁ δὲ κίθαρος κακόχυμος καὶ οὐκ εὐςόμαχος, δύσφθαρτος, εὐέκκριτος.

κή. Κίχλαι, κόττυφοι, φυκίδες, ἁπαλόσαρκοι, εὔχυλοι, εὐδιαφόρητοι [13], ἄτροφοι, πρὸς διαχώρησιν ἐπιτήδειοι.

κθ'. Κόρακος [14] σκληρόσαρκος (καὶ μᾶλλον αὐξόμενος), XII.
βρομώδης, δυσδιοίκητος, εὐςομίας ἀποδέων, φαύλης γόνιμος ὕλης [15]· ὧν ὁ μείων ἡδύτερος.

λ'. Λάβραξ ἐξαλλάσσεται, ὅσον αὔξεται σκληρότερος γινόμενος· ἄριςος ὁ μείων, ἡδὺς [16], εὐςόμαχος, εὔχυλος,

[1] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἥπατος, ἡμαζέας. ΔΓ, Ἥπατος, ἡμαζέας.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Μέσος.—[3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, δύσπεπτος δὲ καὶ εὐέκκριτος.—[4] ΑΤ, πρὸς τὸ τρυφερόν. Ἴσ. γρ. πρὸς τῷ τροφίμῳ.—[5] Ἴσ. γρ. ποταμοῖς δὲ, ἢ, ποταμοῖς γάρ.—[6] Ἴσ. γρ. ἐννηξάμενος.—[7] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, γλυκέως.—[8] ΑΤ, δυσδιοικότατος. ΔΓ, δυσδιοικήτατος.—[9] ΑΤ, πρὸς τῆς.—[10] ΑΤ, πάνυ γὰρ ἀργὴν ἔχων.—[11] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[12] ΔΓ, προεωλίσαντας —[13] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, εὐδιαφορώτατοι.—[14] ΔΓ, Κόραξος.—[15] ΑΤ, εὔςομος, ἀποδέων φαύλης γονίμου ὕλης.—[16] ΑΤ, ἄριςος ὁ μείων δυεῖν. ΔΓ, ἄριςος ὁ μηνῶν (ἀλλ. ὁμίνων) δυεῖν·

XIII. τρυφερόσαρκος, γλυκύχυλος [1], τρόφιμος, εὐδιοίκητος, εὐέκκριτος. Τάδε μὲν περὶ πελαγίου [2]. Ὁ δ' ἐν δεξαμεναῖς [3], ἐναντίον τούτοις [4], ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἰχθύων συμβαίνει· ἄστομοι γὰρ οἱ σύγκλειστοι· Ὁ δὲ ποταμίοις καὶ ψυχροῖς [5] ὕδασιν ὑποδύνων ἐκ τῆς θαλάττης, εὔστομος, τρυφερός. Ὁ δ' εἰς λίμνας μεθιστάμενος ἰλυώδεις καὶ τεναγουμένας [6], πιαινόμενος, ἄστομος.

XIV. λα΄. Ὀνίσκος, *οὐ* δριμὺς [7], εὔχυλος [8], δυσδιοίκητος, εὐδιαχώρητος, τρόφιμος.

λβ΄. Σκόρπαιναι, σκληρόσαρκοι· διὸ χαίρουσι σκευαῖς [9]· εὔστομοι, εὔθετοι πρὸς ἐκκρίσεις [10].

λγ΄. Σκιαδεὺς [11], εὔστομος, εὔχυλος, εὐδιοίκητος, οὐκ ἄγαν τρόφιμος [12], εὐέκκριτος.

λδ΄. Σκάρος, εὔστομος, δυσδιαφόρητος, εὔφθαρτος [13] διαχωρητικός· ὁ δὲ ἀρτιάλωτος καὶ μὴ ζωγρείοις ἐγκεκλεισμένος, πολλοῖς ἐγκάτοις [14] εὔστομος, ἐπιπολαστικὸς, εὔφθαρτος.

XV. λε΄. Συνόδους [15], σκληρόσαρκος μὲν, οὐκ ἀτρύφερος δὲ, εὔχυμος, εὐδιοίκητος, τροφώδης μέσως, καὶ εὐέκκριτος [16].

λς΄. Τρίγλα, ἐπιφανεστάτη ὄψων, εὐστόμαχος, εὔχυλος, εὔστομος, πλακώδης σὰρξ, δύσφθαρτος, μετρία πρὸς ἐκκρίσεις. Διαφέρει δὲ ἡ πελάγιος [17] τῆς πετραίας, διάπυῤῥος [18] οὖσα κιν-

[1] ΑΤ, τρυφερός. XIII, Ἄρκος γλυκύχυλος. Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, πελαγίων.—[3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Οὐδὲν δεξαμεναῖς.—[4] ΔΓ, ἐναντίος τούτοις : ἐναντίον τοῖς τόποις : ἐναντίον τόποις.—[5] ΑΤ, ποτάμιος κατὰ ψυχροῖς.—[6] ΑΤ, ἰλυώδης καὶ στεναγούμενος. Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[7] ΔΓ, Ὀνίσκος δὲ οὐ δριμὺς : Ὀνίσκος δὲ ὁ δριμύς. Ἴδ. τὰς σημ.—[8] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἄχυμος. Ἑτέρα ΔΓ, εὔχυμος.—[9] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, διαναιροῦσι σκευαῖς.—[10] ΑΤ, Εὔστομοι πρὸς ἐκκρίσεις. Ἴδ. τὰς σημ.—[11] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σκιαδής.—[12] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, οὐκ ἀγωγὸς, τρόφιμος.—[13] ΔΓ, δυσδιαφόρητος, δυσδιοίκητος, εὔφθαρτος.—[14] Ἴσ. γρ. παχὺς ἐγκάτοις.—[15] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σινόδους.—[16] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, καὶ οὐκ εὐέκκριτος.—[17] ΔΓ, πελαγία.—[18] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, διάπυρος.

ναβάρει καὶ χρυσῷ [1]· πωγωνοφόρος δ᾽ ἐςί [2]· λείπονται δὲ τούτων αἱ παραιγίαλοι [3].

λζ′. Φάγρος, σκληρόσαρκος, δύσφθαρτος, οὐκ εὐέκκριτος.

λή. Χρύσοφρυς, λευκόσαρκος, ςερεὸς, σύγκριτος, εὔχυλος, εὐδιοίκητος, τρόφιμος, οὐ δυσέκκριτος.

λθ′. Γόγγρος, οὐκ εὔςομος, οὐδὲ [4] κακόχυμος [5], μετρίως δ᾽ εὔπεπτος, τροφώδης, πρὸς ἐκκρίσεις δὲ ἄμεμπτος.

[ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΗΤΩΔΩΝ ΖΩΩΝ.

μ′. Φῶκαι, φάλαιναι, δελφῖνές τε καὶ ζύγαιναι, καὶ τῶν θύννων οἱ μεγάλοι, καὶ πρὸς τούτοις οἱ κύνες, ὅσα τ᾽ ἄλλα [6] τοιαῦτα τῶν κητωδῶν εἰσι, σκληράν τε καὶ κακόχυμον καὶ περιττωματικὴν τὴν σάρκα ἔχουσι. Διὰ τοῦτο προταριχεύοντες αὐτὰ εἰς χρῆσιν ἄγουσιν].

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Β′.

ΠΕΡΙ ΚΝΙΔΗΣ.

μά. Κνίδαι, ἢ ἀκαλῆφαι, εὔςομοι, κακοςόμαχοι δὲ οὐ XVI.
μετρίως [7] ὀπταὶ δὲ τῶν ἑφθῶν ἐπιτηδειότεραι. Λυτικαὶ [8] κοιλίας, οὐρητικαί [9]· οὐρητικώτεραι δὲ αἱ μετὰ τὴν κάθαρσιν, αἱ φύουσαι πρὸς ταῖς ψήφοις· πιληθεῖσαι καὶ [10] συςραφεῖσαι πάνυ ὀλίγοις ἁλσί, πασθεῖσαί τε ὀπῷ ὀλίγῳ, μετρίως εἰσὶ σιτηραί [11].

[1] ΑΤ, χρυσώπῃ. ΔΓ, χρυσώπη.—[2] Ἴσ. γρ. τ᾽ ἐςί.—[3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, παραιγιάλιοι.—[4] Ἴσ. γρ. οὐδὲ μήν.—[5] ΔΓ, κακόχυλος.—[6] Ἔγραψα ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, ΑΤ, καὶ ὅσα τ᾽ ἄλλα.—[7] Ἴσ. γρ. δὲ μετρίως.—[8] ΔΓ, ἀκτικαί.—[9] Ἴδε τὰς σημειώσεις.—[10] Ἴσ. γρ. οὐρητικώτεραι δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν. Αἱ δ᾽ ἐμφῦσαι πρὸς ταῖς ψήφοις πιληθεῖσαι κ. τ. λ. ἢ, οὐρητικώτεραι δὲ αἱ ἐμφῦσαι [ἢ ἐμφυόμεναι] πρὸς ταῖς ψήφοις. Πιληθεῖσαι [ΔΓ, πληθεῖσαι : πηληθεῖσαι : πλυθεῖσαι] δὲ καί.—[11] ΑΤ, πασθεῖσαί τε ὅπως ὀλίγον μετρίως εἶναι σιτηραί.

τῇ δὲ ὀπτήσει παρεῖσαι [1] δι' ὀβελῶν ἢ καρφῶν, ἐπὶ ἀνθράκων μαλακῶν κληματίνων [2], ὥςε ἐναργῶς ἄρασθαι [3]. Μετὰ γλυκέος δὲ ἢ οἰνομέλιτος, ἀναπείθουσαι [4] γεῦσιν, εὔπεπτοι καὶ εὐέκκριτοι. Αἱ δ' ἐν γλυκεῖ καὶ ἐλαίῳ ἑψόμεναι μετὰ τῆς ἄλλης ἀρτύσεως, τὸ μὲν ὀλισθηρὸν [5] καὶ ὅλκιμον φυλάττουσι, πλήσμιοι δὲ οὖσαι καὶ δύσπεπτοι, τὴν κοιλίαν ἀναχαλῶσι μᾶλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

ΠΕΡΙ ΟΣΤΡΑΚΙΩΝ.

XVII. μϐ'. Βαλάνων μὲν [6] ἄριςαι αἱ θέρους λαμϐανόμεναι [7], ἐπιτήδειοι πρὸς βρῶσιν, αἳ γίνονται ὅπου ἐπιμίγνυται γλυκὺ ὕδωρ· τρόφιμοι δ' εἰσὶ καὶ γλυκεῖαι [8], πλέον δ' εἰσὶν αἱ ἐντρεφόμεναι [9] πέτραις· ἥδιςαι γὰρ καὶ τροφώδεις [10], εὐλέαντοι [11], πολύχυλοι, πρὸς κοιλίας μάλαξιν ἐπιτήδειοι, ςομάχῳ προσηνεῖς, εὔςομοι, ἁπαλαί, κινητικαὶ οὔρων [12]. Τὸν χυλὸν αὐτῶν ἁπλοῦν ἀμεταποίητον [13]. Τὸ δὲ ἀφέψημα αὐτῶν ἐςι διαχωρητικόν [14]. Αἱ δὲ μὴ ἐν πέτραις, δριμεῖαι καὶ φαρμακώδεις, δραςικαὶ κοιλίας πλέον, ἔλαττον [15] δὲ τῶν οὔρων.

XVIII. μγ'. Γλυκυμαρίδες προφέρουσι τῶν μὴ τραχειῶν χημῶν [16], μειονεκτοῦσι [17] δὲ τῶν πελωρίδων. Εἰσὶ δὲ διακριτικαὶ ςομάχου [18]. Σκληρὸν δ' ἐςὶν αὐτῶν τὸ σαρκῶδες, οὐ μὴν ἄτροφον. Οὐρη-

[1] AT, παγεῖσαι. — [2] AT, μαλάχης ἢ κληματίνων. ΔΓ, μαλάχῆς (ων) : μαλάχης. — [3] ΔΓ, ὥςε ἐνεργῶς ἄρασθαι. Ἰσ. γρ. ὥςε ἀργῶς ὀπτᾶσθαι, ἤ, ὥςε ὁμαλῶς ὀπτᾶσθαι. — [4] AT, ποιάνα ποιῆσαι. ΔΓ, ἀναποιῆσαι. — [5] Ἰσ. γρ. τὸ μὲν γλίσχρον. — [6] Ἐκ ΔΓ προσέθηκα τὸν σύνδεσμον. — [7] Ἐκ ΔΓ, AT, αἰθερίας λαμϐανόμενοι. — [8] AT, γλυκεῖς. — [9] AT, εἰσὶν ἐντρεφόμεναι. — [10] AT, γὰρ αἱ τροφώδεις. — [11], ΔΓ, ἀλέαντοι. — [12] Λείπει τι εἰς συνάρτησιν τοῦ λόγου. — [13] ΔΓ, ἀμεταπόνητον. — [14] ΔΓ, αὐτῶν διαχωρητικόν. — [15] AT, ἐλάττω. — [16] Ἰδ. τὰς σημειώσ. — [17] AT, μειονεκτοί. ΔΓ, μειονεκτεῖ. — [18] Ἰσ. γρ. Εἰσὶ δ' εὐέκκριτοι, εὐςόμαχοι.

τικώτεραι δ' εἰσὶ μᾶλλον τῶν πελωρίδων. Ὠμαὶ δὲ ἢ ὀπταὶ [1] σκληροποιοῦνται· ἑψηθεῖσαι δὲ καὶ ἀρτυθεῖσαι, εὔςομοί εἰσι. Γίγνεται [2] δὲ καὶ γένη πελωρίδων τε καὶ χημῶν διάφορα· διάφοροι δ' αἱ ποικίλαι [3] καὶ ςρογγύλαι, ὡς αἱ ἐν [4] Δικαιαρχίᾳ ἐν τῷ Λουκρίνῳ λάκκῳ, καὶ αἱ ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λιμένι· γλυκεῖαι γὰρ καὶ εὔχυλοι. Αἱ δ' ὑπὲρ Φάρον καὶ τὸν Δίολκον, τήν τε γέφυραν καὶ τὴν νῆσον, ἐπιμήκεις, τραχεῖαι, βαλάνοις ἐοικυῖαι δρυΐναις, ἐμφερῶς [5] φηγοῖς τὸν ἐχῖνον φερόμεναι· λευκαὶ δ' εἰσὶ καὶ σκληραὶ καὶ δριμεῖαι.

μδ'. Κτένες κράτιςοι οἱ εὐμεγέθεις, κοῖλοι, τὴν χρόαν μελάντεροι. Ἀκμάζουσι δ' ἦρος καὶ θέρους· τότε γὰρ αὔξονται μάλιςα πρὸς σελήνην [6]. Διάφοροι δ' οἱ ἐν Μιτυλήνῃ πάντων μεγέθει, φύσει, εὐχυλίᾳ. Φέρει δ' ὁμοίους [7] τούτοις ὁ Ἰόνιος κόλπος κατ' Ἰλλυρίδα καὶ Σαλῶνας [8]· καὶ Λάτιον. Φέρει δὲ καὶ Χῖος, καὶ συχναὶ τῶν νήσων, καὶ Ἀλεξάνδρεια. Ὁ δὲ Πόντος φέρει μὲν πολλοὺς, βραχεῖς δὲ καὶ δυσαυξεῖς. Γλυκεῖς δ' εἰσὶ καὶ εὐπεπτότεροι τῶν ὀςρέων. Διαχωρητικοὶ δ' εἰσὶ μετ' ὄξους καὶ ὀποῦ [9], διὰ τὸ ποσῆς γλυκύτητος μετέχειν, ἣν ἀποβάλλουσιν ὀπτώμενοι [10]. XIX.

μέ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λευκοὶ [11] λύουσι κοιλίαν, καὶ ἂν παλαιοὶ ὦσιν, ἢ νεαροί [12]· ὀλίγον [13] δ' εἰσὶ κινητικοὶ τῶν οὔρων. Οὐκ εὔφθαρτοι οἱ [14] πυξίζοντες, καθάπερ τὰ ὄςρεα. Κρείττους [15] XX.

[1] ΑΤ, Ὀπταὶ δὲ καὶ ἑφθαί. ΔΓ, Οἶμαι δὲ καὶ ἑφθαί: Οἶμαι δ' ὅτι ἑφθαί. Ὁ δὲ Λατ. μεταφρ. Οἶμαι δὲ καὶ ὀπταί.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Γίγνονται.—[3] ΑΤ, χηνῶν. Διάφοροι δὲ ποικίλαι. Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[4] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ὡς ἐν.—[5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐμφερεῖς.—[6] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[7] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ὁμοίως.—[8] ΔΓ, κατ' Ἰλλυρίδα καὶ Τυῤῥηνίδα καὶ Σάλωνας.—[9] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[10] ΔΓ, εὐόμενοι.—[11] ΑΤ, καὶ λεῖοι. ΔΓ, καὶ πλεῖοι—[12] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, νηροί. Ἴσ. γρ. κἂν παλαιοὶ ὦσι, κἂν νεαροί.—[13] ΔΓ, ὀλίγῳ.—[14] Ἴσ. γρ. Οὐκ εὔφθαρτοι δ' οἱ.—[15] ΑΤ, Κρείττω.

δὲ οἱ ἑφθοὶ τῶν ὀπτῶν πρὸς τὸ ὑπακτικὸν τῆς γαςρός· οἱ δ' ὀπτώμενοι [1] ἀχυμότεροι, δυσέκκριτοί τε. Ὑποληπτέον δ' ἔλαττον [2] ἔχειν τὸ ἄτοπον τοὺς ἐν [3] τοῖς ἑαυτῶν ὀςράκοις ὀπτωμένους, εὐτροφωτέρους τε καὶ ταρακτικοὺς ἧττον [4]. Εὐςομώτεροι [5] δὲ οἱ ὀπτοὶ καταῤῥανθέντες ἀκράτῳ [6], εὐςόμαχοι [7], εὔπεπτοι, προκριτέοι τῶν ὀςρακίων [8]. Καὶ οἱ ταριχευόμενοι δὲ κοιλίαν οὐ ταράσσουσι [9]· τηροῦσι δὲ τὴν φυσικὴν γλυκύτητα ἐν ἅλμῃ μένοντες· οὐρητικοὶ δ' εἰσίν. Εἰσὶ δὲ οἱ λευκοὶ καὶ πλατεῖς γλυκύτεροι· σκληροὶ δὲ οἱ *λευκοί· οἱ δὲ* πυῤῥοί, βρομώδεις [10] καὶ οὐρητικοί, οἱ δὲ ποικίλοι, μέσοι. Καὶ ποσὰ δὲ αὐτῶν ἐμφέρει φυκίοις [11]· ἰδίᾳ δὲ δοθέντα, δύσπεπτα μέν, οὔρων δὲ κινητικά. Ἐσθιόμενοι δὲ [12] οἱ κτένες ἐπαρκοῦσι τοῖς ῥυπαρὰ καὶ ἐσχαρωμένα περὶ κύςιν ἔχουσιν ἕλκη, ἀποκαθαίροντες.

XXI. μϛʹ. Κήρυκες σκληρότεροι μέν εἰσι πορφύρας, παρὰ μεγέθη δὲ καὶ τόπους διαφέρουσι. Τρισσὰς δ' ἔχουσι δυνάμεις, τοῦ τε ὀστράκου καὶ τραχήλου καὶ μήκωνος. Ἡ μὲν γὰρ [13], ψαφαρά ἐςιν, ἰχθυώδης [14], ςατικὴ κοιλίας, καὶ πλέον, εἰ ὀπτηθείη· ταρακτικωτέρα [15] δὲ ἡ ἑφθή. Οἱ δὲ τράχηλοι αὐτῶν λύουσι κοιλίαν· δύσπεπτοι δ' εἰσί. Χρὴ δὲ διὰ νάπυος, ἢ ὄξους, ἢ ὀποῦ, ἢ πεπέρεος, ἐπανορθοῦσθαι αὐτοὺς ἐσθιομένους. Τὸ δὲ ἀπ' αὐτῶν ὕδωρ διαχωρητικὸν κοιλίας, θερμὸν πινόμενον [16]· σὺν δὲ τῇ μήκωνι ἑψόμενον, κιῤῥότερον καὶ ἰλυῶδες [17]. Ὅλοι [18]

[1] ΔΓ, ὀπτότεροι. — [2] ΑΤ, ἐλάττους. — [3] ΑΤ, ἄτοπον τούτοις ἐν. — [4] ΔΓ, ἧττω. Ἴσ. γρ. ἧττον εἶναι. — [5] ΔΓ, Εὐτονώτεροι: Εὐτονωτέρους. — [6] ΑΤ, καταραθέντες ἀκράτως. — [7] ΑΤ, εὔςομοι. — [8] Ἴσ. γρ. τῶν ὀςρέων. — [9] ΔΓ, δὲ καὶ λίαν οὐ ταράσσουσι. Ὁ δὲ Λατῖνος μεταφραςὴς ἡρμήνευσεν, οὐδὲ κοιλίαν λίαν ταράσσουσι. — [10] ΑΤ, βρωματώδεις. — [11] Ἴδ. τὰς σημειώσ. — [12] Ἴσ. γρ. ἐσθιόμενοι δ' ὠμοί. — [13] ΑΤ, Ἡ δὲ γάρ. — [14] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἰχυώδης. — [15] ΑΤ, ἀντιπρακτικωτέρα. — [16] ΑΤ, γενόμενον. — [17] ΑΤ, ἰχυῶδες. ΔΓ ἰλυώδης: ἰχθυῶδες. — [18] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ὅλαι.

δὲ καθεψηθέντες, ςατικώτεροι καὶ διψώδεις γίγνονται. Ἔνιοι δὲ ἐψήσαντες αὐτοὺς, λεαίνουσιν ἐμφερῶς ἀκαλήφαις [1] ἀρτύοντες· γίγνονταί τε [2] εὔςομοι. Ἀνατολικῆς δὲ σελήνης [3], πλήρεις· λεπτοὶ δὲ θέρους εἰσίν.

μζ'. Πορφύραι δὲ αἱ μείζους, σκληρότεραι· καὶ τοῖς ἑαυτῶν δὲ XXII.
μέρεσιν οὐ μετρίαν διαφορὰν ἔχουσι [4]. Τράχηλοι μὲν γὰρ δυσκατέργαςοι, δυσδιαχώρητοί τε καὶ δύσφθαρτοι, εὐςόμαχοι, ὀλιγόχυμοι, μόλις διαλυόμενοι τῇ μασήσει. Οἱ δὲ πυθμένες, ἢ μήκωνες, μαλακοὶ, ἰχθυωδέςεροι, εὐκατέργαςοι, διαχωρητικοὶ, διουρητικοὶ [5], ἱδρωτικοὶ, σιελοποιοί· πλεονάσαντες δὲ, χολερώδεις, ναυτιώδεις, μελάνων ἐπιπολαςικοί [6].

μή. Τὰ δὲ 7 κολούλια, ἢ κορύφια [8], τῶν ὁμογενῶν, ὁπόσα ςρομβοειδῆ, πάντων ἐςὶν ἐπιτηδειοτάτη ἡ προσφορὰ αὐτῶν, ὠμῶν τε 9 καὶ σκευαςῶν, ἑψήσει καὶ ὀπτήσει· χυμὸν ἀνίησιν εὔςομον, εὐςόμαχον, κοιλίας ὑπαγωγὸν [10], γλυκὺν [11], κινητικὸν οὔρων. Μικρόσαρκα δὲ ἀνάλογον [12] κοχλίαις. Ἀπεργάζεται δὲ καὶ ςόματος εὐωδίαν, πρὸς οἰνοποσίαν τε εὔθετα [13]. ζεσθέντα τρόφιμα [14], ὀπτὰ δὲ, σκληρά. Ἡ δὲ [15] μήκων αὐτῶν ςατικωτέρα, τρόπον [16] κηρύκων.

μθ'. Κοχλίαι, σκληροὶ, δυσκατέργαςοι. Τὰ δὲ τούτων εἴδη, τὸ XXIII.
μὲν ἐπίμηκες, ὅτῳ [17] καὶ σάλπιγγος δίκην ἐμφυσῶσι· τὸ δὲ

[1] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἀκαλήφοις. — [2] προσέθηκα τὸν σύνδεσμον, ὃν ἐξέφρασε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής. — [3] Ἰδ. τὰς σημειώσ. — [4] ΑΤ, καὶ τοῖς ἑαυτῶν δέρμασι μετρίαν διαφορὰν (ΔΓ, διαφθορὰν) ἔχουσαι. — [5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἰχθυωδέςεροι, διουρητικοί. — [6] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἀπολαυςικοί. — [7] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Τά τε. — [8] ΔΓ, κολύκια ἢ κορύχια. — [9] Ἴσ. γρ. προσφορὰ, ὠμῶν τε κ. τ. λ. — [10] ΑΤ, ἐπαγωγόν. — [11] Ἴδε τὰς σημειώσ. — [12] ΑΤ, Μικρόσαρκοι ἀνάλογον. ΔΓ, Μικρόσαρκον ἀνάλογον : Μικρόσαρκος ἀναλογῶν : Μικρόσαρκος ἀνάλογον. — [13] ΑΤ, πρὸς οἰνοποσίαν δὲ ἄθετα. — [14] Ἴσ. γρ. τρυφερά. — [15] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ὁ δέ. — [16] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐν τρόπῳ. — [17] ΑΤ, οὕτω.

ϛρογγύλον, ᾧ τοὔλαιον ἀναχέουσι [1]. Τούτων δ' οἱ μὲν ὑπερμεγέθεις ἄϐρωτοι, διὰ τὸ βρομῶδες καὶ σκληρὸν καὶ χολερικὸν, πολύσαρκον τε καὶ κητῶδες. Τῶν δὲ βραχέων ἐνίους προσφορὰ πείθει μετ' ὀξυμέλιτος, ἢ χλωροῦ πηγάνου καὶ ὄξους καὶ πεπέρεος [2]. Οἱ δὲ πενταδάκτυλοι, ὀξυπύθμενοι, καὶ ὑπ' ἄλλων κληζόμενοι [3] Ἕλικες, ἢ Ἀκτινοφόροι [4], ἀσαρκώτεροι μέν εἰσι παρὰ τοὺς ἄλλους κοχλίας, πλήσμιοι δὲ καὶ ἐπιπολαϛικοί. Προϐρεχόμενοι δὲ ὀπῷ [5] καὶ ὄξει, πρὸς βρῶσιν ἐπιτηδειότεροι, ἐκταράξαι κοιλίαν εὔθετοι [6]. Κοχλίαι πάντες θαλάττιοι τοὺς τραχήλους γλυκυτέρους ἔχουσιν· εἰσὶ δὲ ψαφαροὶ, εὔχυλοι, εὔφθαρτοι [7], κοῦφοι παρὰ τοὺς χερσαίους· ἰχθυωδέϛεροι [8] γὰρ καὶ μαλακώτεροι πρὸς ἔκκρισιν, εὐωδέϛεροι, εὐϛόμαχοι κατὰ τοὺς πυθμένας. Κοχλίαι δύσπεπτοι [9], παραφρακτικοὶ [10], ὄξει καὶ ὀπῷ ἢ νάπυϊ [11] ἐσθιόμενοι, ἔτι δὲ εὐζώμῳ.

XXIV. ν'. Λεπάδες βραχεῖαί εἰσιν· ἔν τισι δὲ μείζους [12], ὡς ὀϛρέων δοκεῖν μὴ ἐναλλάττειν [13]. μέγιϛαι δὲ ἐν Ἰνδικῇ, ὡς καὶ τὰ ἄλλα πάντα. Σκληραὶ [14] δ' ἄλλως καὶ ὀλιγόχυμοι, δυσκατέργαϛοί τε [15] καὶ δυσέκκριτοι· ἑφθαὶ δὲ συναρτυόμεναι, εὔϛομοι.

XXV. να'. Μύακες, ἁλμυροὶ, βρομώδεις· βοηθοῦνται [16] δὲ ὀπῷ Κυρηναϊκῷ καὶ ὄξει. Ταρακτικοὶ δὲ κοιλίας καὶ διουρητικοὶ, οὐκ εὔϛομοι, δύσπεπτοι, ἐμφρακτικοὶ, παχέος αἵματος φλέγμα-

[1] Ἴσ. γρ. ἐγχέουσι. — [2] ΑΤ, ἢ χλωρῶν πηγάνου τε μετ' ὀξυπεπέρεος. ΔΓ ἢ χλωρῶν τηγάνου τε μετ' ὀξυπεπέρεος. — [3] ΑΤ, ὀξυπύθμενοί τε τῶν ἄλλων κληζόμενοι. — [4] ἴδ. τὰς σημειώσ. — [5] ΑΤ, ὀπτοί. — [6] ΑΤ, ἄνευθοι. ΔΓ, ἄνεφθοι. — [7] ΑΤ, δύσφθαρτοι. Ἴδ. τὰς σημ. [8] ΑΤ, ἰσχυρότεροι. Ἴδ. τὰς σημ. — [9] Ἴδ. τὰς σημ. — [10] Ἴδ. τὰς σημ. — [11] ΑΤ, ὄξει καὶ ὀπῷ ποιῇ ἵνα. ΔΓ, ὄξει καὶ ὀπῷ ἵνα ποιῇ. — [12] ΑΤ, ἔν τισι μείζους. — [13] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἀναλλάττειν. — [14] ΑΤ, Σκληροί. ΔΓ, Σκληρόσαρκοι. — [15] ΑΤ, δυσκατέργαϛοι δέ. — [16] ΑΤ, βοηθοῦντες.

τός τε γόνιμοι [1], καὶ μᾶλλον οἱ πρόσφατοι. Διὸ κατεργαςέον αὐτοὺς τοῖς δριμέσι, νάπυϊ, εὐζώμῳ, καρδάμῳ. Ὀπτοὶ, δυσδιαχώρητοι, πολύδιψοι, βαρεῖς· οἱ δὲ ἑψηθέντες καὶ τριβέντες καὶ ἀρτυθέντες, ἧττον ὄντες βρομώδεις [2], τὰ ἴσα ποιοῦσι τοῖς ςρομβώδεσι [3].

νϐ'. Μυΐσκαι, ςρογγυλώτεραι [4] μέν εἰσὶ μυάκων [5], μικρότεραι δὲ καὶ δασεῖαι, ὄςρακά τε λεπτὰ φέρουσαι, τὰς σάρκας τε ἁπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι [6], τοὺς χυμοὺς διαφορώτεραι [7]. Οἱ αὐτοὶ ἀτροφώτεροι [8], δηκτικοὶ ςόματος καὶ φάρυγγος, αναδάκνοντες τὴν κατάποσιν, καὶ τὴν φωνὴν δασύνοντες, ἢ ἀποκόπτοντες, τῶν πολλοὺς φαγόντων, ξηρᾶς τε κινητικοὶ βηχὸς καὶ βράγχης [9]. Οὐκ ἀγαθοὶ δὲ οἱ ἀμμώδεις, ἢ ἐν ὀςράκοις κεραμίων [10], οἵ τε ἀπὸ [11] τῶν πετρῶν ἢ φυκίων· δριμεῖς γὰρ οἵδε [12].

νγ'. Ὄςρεα τὰ πελάγια, σπάνια καὶ ἀχρεῖα, διὰ τὸ μὴ XXVI.
θεωρεῖσθαι ὑπὸ ἡλίου· γίνεται δὲ καὶ μικρομεγέθη [13], πικρά τε εἰσι [14] καὶ οὐκ ἐδώδιμα, διὰ τὸ δηκτικὸν τῆς κοιλίας. Χαίρει γὰρ ἐπικιρναμένῃ γλυκέσι θαλάσσῃ [15], γλυκυχύλους προσαύξοντα [16] σάρκας. Διὸ κάλλιςα τὰ κατὰ [17] τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Ἐφέσῳ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Καΰςρου, ἃ εἰς καταβόλους τίθεται [18] ὡς σπέρματα, καὶ αὔ-

[1] ΑΤ, ἐμφρακτικοὶ παχέος αἵματος, φλέγματος δὲ γόνιμοι.— [2] ΑΤ, ἧττον τοὺς βρομώδους. ΔΓ, ἧττους τοὺς βρομώδους : ἧττους τοῦ βρομώδους.— [3] ΑΤ, τρομμώδεσι.— [4] ΑΤ, Μύες καὶ ςρογγυλώτεραι.— [5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, μυῶν.— [6] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, τὰς σάρκας τε ἁπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι, ὄςρακά τε λεπτὰ φέρουσαι.— [7] ΔΓ, διαφορώτεροι.— [8] Ἰδ. τὰς σημειώσ.— [9] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, βροχῆς.— [10] ΑΤ, ἢ ὀςράκοισι κεραμέων.— [11] ΑΤ, τούς τε ἀπό.— [12] ΑΤ, οἶδε. ΔΓ, οἶδεν : οἱ : οἱ δέ.— [13] ΔΓ, δὲ μικρομεγέθη.— [14] ΑΤ, πικρὰ δ' εἰσί.— [15] ΑΤ ἐπικιρνάμενον γλυκέσι κράσει.— [16] ΑΤ, προσαύξων. ΔΓ, προσαυξάνων : προσαέξων.— [17] ΑΤ, Κάλλιςα κατά.— [18] ΑΤ, Καΰςρου εἰς καταβόλους τιθέντες.

ξεται· ἔαρι δὲ ἐμπίπλανται παχυνόμενα λευκῷ χυμῷ γαλακτώδει. Κατά τε πόλιν Βρεντέσιον [1], Ταρακῶνα, Ναρβῶνα, Δικαιαρχίαν ἐν Λουκρίνῳ [2] λάκκῳ, Χελιδονίας, Λευκάδα, Ἄκτιον, καὶ κόλπον Λιβυκὸν, τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται.

νδ. Πελωρίδες [3], ἢ μελαινίδες, κάλλισται αἱ ἐμφερεῖς ὀστρέοις, ἐν τέλμασιν, ἰλύϊ τε βορβορώδει, ὅπου μίγνυται ὕδωρ γλυκύ. Αἱ δὲ ἐν βυθῷ, σπάνιαι καὶ ἀηδέσεραι. Ταύταις χρῶνται ἐζωμοποιημέναις [4] πρὸς λύσιν κοιλίας χρησίμως. Πεπτικαὶ δ' εἰσὶ καὶ διαχωρητικαὶ [5] μετρίως.

XXVII. νέ. Αἱ δὲ πίνναι, τόπων μὲν ἕνεκεν ἐπιτήδειοι, ἁπαλαὶ, εὔτροφοι, αἱ ἐκ τῶν [6] τεναγωδῶν λαμβανόμεναι, καὶ ἐκ τῶν [7] ἐπικιρναμένων γλυκεῖ ὕδατι καὶ ἀκύμονι. Τῷ τε γὰρ μὴ βλάπτεσθαι [8] πρὸς τῶν κυμάτων ἁπαλαὶ μένουσιν· οἵ τε [9] πιννοφύλακες, κοινωνοῦντες τῆς τροφῆς, ἐν τοῖς γαληνιζομένοις [10] εὐαγροῦσι τῇ πίννῃ, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῖς πετρώδεσι καὶ πηλώδεσιν [11] ὑφεστήκασι [12]. Μεγέθους δ' ἕνεκα, αἱ μικραὶ τῶν μειζόνων ἁπαλώτεραι. Ὥρας δὲ ἐαρινῆς καὶ θέρους [13] ληφθεῖσαι, τῶν κατὰ τὰς ἄλλας παρὰ μέγα διαφέρουσι· πρὸς γὰρ τῇ εὐτροφίᾳ καὶ γλυκεῖαι τηνικαῦτα γίνονται [14]. *Μεγέθους δὲ ἕνεκεν, αἱ μὴ μεγάλαι κρείττους*. Αἱ δὲ μέσαι, μαλακὴν, λευκὴν, γλυκεῖαν ἔχουσι σάρκα. Τράχηλοι μὲν γὰρ

[1] ΑΤ, γαλακτώδει. Πάλιν Βρεντέσιον.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Δικαιαρχίαν Λοκρίνῳ.—[3] ΑΤ, Ἄκτιον. Πελωρίδες. ΔΓ, Ἄκτιον καὶ κόλπῳ Λιβυκῷ κατὰ τοῦτον τρόπον γίνεται. Πελωρίδες : Ἄκτιον Λιβυκοὺς κόλπους. Πελωρίδες. Ἴδ. τὰς σημ.—[4] ΑΤ, χρῶ καὶ ἐζωμοποιημέναις.—[5] ΑΤ, δ' εἰσὶ διαχωρητικαί.—[6] ΑΤ, ἐπιτήδειοι, αἱ ἁπαλαὶ, εὔτροφοι· ἐκ τῶν.—[7] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, καὶ ὀπτῶν.—[8] ΑΤ, Τῷ μὴ βλάπτεσθαι.—[9] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, οἱ δέ.—[10] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἐν τοῖς ληνιζομένοις.—[11] ΑΤ, πιννώδεσιν.—[12] ΑΤ, ὑπεστήκασι. ΔΓ, ὑπεστάκασιν.—[13] ΑΤ, θέρει.—[14] ΑΤ, καὶ γλυκεῖαί εἰσι, τοιυικαύτοι γὰρ γίνονται. ΔΓ, καὶ γλυκεῖαί εἰσι. Τηνικαῦτα γὰρ γίγνονται.

αὐτῶν, σκληροί, δύσπεπτοι, δυσδιαίρετοι, δύσφθαρτοι· τὸ δὲ [1] σῶμα τῶν τραχήλων εὐφθαρτότερον ἔχουσιν. Ἑψῶνται [2] δὲ γλυκεῖ, ἐλαίῳ [3], μέλιτι, καὶ οἴνῳ ὁμοίως. Καὶ [4] τῶν ἐξ ὕδατος ἀνεζεσμένων μετὰ νάπυος ἔξω τῶν κογχυλιωδῶν φύσεως ἡ χρῆσις [5]. Ὀπταὶ δὲ σκληρότεραι τῶν ἑφθῶν, καὶ μᾶλλον αἱ τῷ οἴνῳ ἐῤῥαμέναι· ἄμεινον δι' ὀποῦ [6] καὶ ὄξους, ἢ νάπυος. Τῶν δὲ ἐν οἴνῳ καὶ ὄξει βραχεισῶν ἁπαλωτέρα ἡ σὰρξ, φυσώδης δέ.

νϛ'. Στρόμβοι [7] δὲ, σκληροί, δυσκατέργαστοι, μᾶλλον δ' οἱ τῶν [8] ὠτίων μείζους. Μετὰ νάπυος δὲ καὶ ὀποῦ πρόσφοροι [9], λειοτριβηθέντες ἐν ὄξει. XXVIII.

νζ'. Σωλῆνες, ἢ αὐλοί, ἢ δόνακες, ἄῤῥενές εἰσι, καὶ θήλειαι, αἳ καλοῦνται [10] ὄνυχες· διαφορὰν δ' ἔχουσι. Καθαρτικαὶ [11] γάρ εἰσιν αἱ θήλειαι, οὔρων κινητικαί, ὑγραίνουσι. Σκευάζονται δὲ ἀνοιγόμενοι. Οἱ δὲ πρόσφατοι καὶ μεγάλοι, μελανοῤῥάβδωτοι [12] καθ' ἑτερόχροιαν [13], ἄῤῥενες, ταρακτικοὶ οὔρων. Ἀλυπότατοι δὲ μετὰ ἁλῶν καὶ ὄξους· μοχθηροὶ δὲ καὶ ἐπιπολαστικοὶ μετ' ἐλαίου καὶ ἁλῶν ληφθέντες· ἐμφερῶς τευθίσι πρὸς πότον [14] παρασκευάζονται. Κράτιστοι δ' οἱ μείζους καὶ παχύτεροι, ὀπτοί· οἱ δ' ἐλάχιστοι, γλυκεῖς· γλυκύτεραι δ' αἱ θήλειαί εἰσι [15], μονόχροοι [16]. Ἀκμάζουσι δὲ θέρους. Ταριχηροὶ δὲ, ἀηδεῖς.

[1] ΑΤ, τό τε.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἑψῶντες.—[3] ΑΤ, δὲ γλυκελαίῳ.—[4] Ἴδ. τὰς σημ.—[5] Ἴδ. τὰς σημ.—[6] Ἴσ. γρ. ἄμεινον δὲ δι' ὀποῦ, ἢ, ἀμείνους δὲ δι' ὀποῦ.—[7] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Σκόμβροι.—[8] ΑΤ, μᾶλλον δὲ τῶν.—[9] Ἴσ. γρ. εὐπρόσφοροι.—[10] ΑΤ, οἱ καλοῦντες. ΔΓ, οἱ καλοῦνται.—[11] ΑΤ, Καθάριαι.—[12] Ἴσ. γρ. καὶ μεγάλοι, ῥαβδωτοί, ἢ, καὶ μεγάλοι, μέλανες, ῥαβδωτοί.—[13] ΑΤ, κατὰ τὴν ἑτερόχροιαν.—[14] ΑΤ, πρὸς πότιμον. ΔΓ, πρὸς ποτὸν: πρὸς ποταμόν. Ἴσ. γρ. πρόσφατοι μόνον.—[15] ΑΤ, γλυκύτεραι δὲ θήλειαι δὲ εἰσί. ΔΓ, γλυκύτεραι δὲ θήλειαί εἰσι.—[16] ΑΤ, Μονόχροιαι.

XXIX. νή. Τήθεα γίγνονται ἐν βορβόρῳ καὶ φυκιοφόροις ἀκταῖς· εὑρίσκεταί τ' ἐν [1] βρύοις καὶ πράσοις καὶ φυκίοις. Ἔοικε [2] φυτῷ θαλαττίῳ μύκητι· δυσέκρυπτον [3] δὲ ταῖς χερσὶν ἐναπολείπει ποιότητα. Μάλιςα δ' αὐτῶν τὰ [4] δερματώδη ἀκατέργαςά ἐςιν. Ἐπαρκεῖ [5] δὲ τοῖς νεφροὺς [6] ἢ ςόμαχον κακουργουμένοις, καὶ τεινεσμώδεσι, καὶ ἰσχιαδικοῖς, τῇ τε ἄνω κοιλίᾳ [7], μετὰ πηγάνου διδόμενα [8]. Τέμνεται δὲ καὶ πλύνεται [9], ὀπῷ τε Κυρηναϊκῷ καὶ πηγάνῳ, ἅλμῃ τε καὶ ὄξει συναρτύεται, ἢ μετ' ὄξους, ἢ προτρόπου [10], σὺν ἡδυόσμῳ χλωρῷ. Κάλλιςα δὲ τὰ ἐν [11] Σμύρνῃ τῆς Ἀσίας. Αἴγυπτος δὲ οὐδ' ὅλως φέρει.

XXX. νθ'. Τελλίναι, ἢ ξιφύδρια, διαχωρητικὰ κοιλίας. Γίνονται δὲ ἐν ἀμμώδεσι χωρίοις καὶ κυμαίνουσιν [12] αἰγιαλοῖς. Αἱ δὲ ποτάμιαι μείζους καὶ πολυχυμότεραι, ὡς αἱ ἐν Αἰγύπτῳ. Αἱ δὲ ἑψηθεῖσαι, γλυκεῖαι· ὧν ὁ ζωμὸς λύει κοιλίαν. Μεμυκυῖαι δὲ ἁλὶ πάσσονται, καὶ διὰ τῶν ὀςράκων ἕλκουσιν ἰκμάδα. Πλύνονται ψυχρῷ, καὶ μετ' ὀξελαίου καὶ ἡδυόσμου [13], ἢ καὶ πηγάνου, ἐσθίονται. Τοῖς δὲ βουλομένοις λύειν κοιλίαν μετὰ λαχάνων λιτῇ ἀρτύσει σκευάζονται. Ἀκμαῖαι δὲ βρωθεῖσαι ἔαρος κάλλιςαι.

XXXI. ξ'. Τῶν δὲ χημῶν τὰς τραχείας γλυκυμαρίδας ἔνιοι καλοῦσιν, οἱ δὲ, κόγχας· αἳ καὶ μῆκος ἔχουσιν, ἔλαττον δὲ [14] τῶν κατ' Αἴγυπτον γινομένων. Καὶ [15] κατὰ μὲν τὴν τμῆσιν τραχύτητας ἔχουσι [16] προσεοικυίας τῶν δρυΐνων βαλάνων πυέλοις [17]·

[1] ΑΤ, εὑρίσκεται δ' ἐν.—[2] Ἴσ. γρ. Ἔοικε δέ.—[3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, δυσέκνιπτον.—[4] ΑΤ, δ' αὐτά.—[5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἐξαρκεῖ.—[6] ΑΤ, νεφροῖς.—[7] ΑΤ, καὶ ἰσχιαδικοῖς τε, τῆς ἄνω κοιλίας.—[8] ΑΤ, διδόμενος.—[9] ΑΤ, Πλύνεται δὲ καὶ δίδοται. ΔΓ, Τέμνεται δὲ καὶ πλύνεται, καὶ δίδοται.—[10] ΑΤ, καὶ πρὸ τρόπου.—[11] ΑΤ, Κάλλιςοι δ' οἱ ἐν.—[12] ΑΤ, χωρίοις, κυμαίνουσιν.—[13] ΑΤ, ὀξελαίου, ἡδυόσμου. Ἴδ. τὰς σημ.—[14] ΑΤ, αἳ κατὰ μῆκος ἔχουσιν, ἐλάττω δέ.—[15] ΑΤ, γινομένων· αἵ.—[16] ΑΤ, ἔχουσαι.—[17] ΑΤ, πτελέαις. Ἴδ. τὰς σημειώσεις.

κατὰ

κατὰ μῆκος δ' εἰσὶ [1] ῥαϐδωταὶ, ἐπαναςάσεις διαφόρους τῶν ἄλλων ἔχουσαι. Αἱ θαλαττίζουσαι δὲ τὴν γεῦσιν, σκληρόσαρκοι καθεςῶσαι, δίδονται τοῖς [2] ἀσθενέσι· τὸ δ' ἀπ' αὐτῶν ὕδωρ ἐπιτήδειον ςομάχῳ, κοιλίας τε [3] ὑποϐιϐασμῷ, καὶ πρὸς οὖρα. Αὗται [4] ταριχευθεῖσαι ἐφελκύσαι δύνανται ςόμα κατὰ τὴν βρῶσιν, καὶ μᾶλλον μετὰ νάπυος, ἢ ὄξους καὶ πηγάνου. Αἱ δὲ λεῖαι χῆμαι παρὰ μέγα διαφέρουσι τῶν τραχειῶν [5]. Αὗται δ' εἰσὶν αἱ πλατὺ ὄςρακον [6] ἔχουσαι καὶ διαυγές· εὔπεπτοι, εὔτροφοι, εὔχυμοι, γλυκεῖαι, οὐκ ἀπηνεῖς ςομάχῳ. Ὀπῷ δὲ καὶ νάπυϊ ἐσθίονται, καὶ λοπάδι καὶ ὀπταί. ἑφθῶν δὲ ὁ ζωμὸς λύει κοιλίαν.

ξά. Αἱ δὲ γλυκυμαρίδες χαριέςεραι τῶν λειοςράκων κογχῶν [7], ἧττους δὲ πελωρίδων. Διαλλάττουσι [8] δὲ κατὰ τόπους τοῖς εἴδεσιν, ὡς πελωρίδες, καὶ χυμῷ καὶ ποικιλίᾳ [9] καὶ σχηματισμῷ. Αἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ λιμένι ἄριςαι· αἱ δὲ περὶ τὸν Δίολκον καὶ Φάρον καὶ γέφυραν, ἐπιμήκεις [10] καὶ τραχεῖαι. XXXII.

ξϐ'. Τὰ δὲ καλούμενα ὠτία γίνονται πρὸς πέτραις. Σκληρὰ δ' ἐςὶ, δύσπεπτα, ἄςομα, κακοςόμαχα, διαχωρητικά [11]. Ἀπὸ πηγάνου [12] δὲ προσφέρονται· οὐ γὰρ ἄλλως ἡδύνονται. Γίνονται δὲ μεγάλα [13] ἐν Ἰλλυρίᾳ κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον· ἐσθίονται δὲ ὀπῷ, ὄξει, πηγάνῳ.

[1] ΑΤ, τ' εἰσί.—[2] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, δίδονται δὲ τοῖς.—[3] ΑΤ, κοιλίας δέ.—[4] Ἴσ. γρ. Αἱ δέ.—[5] ΑΤ, τραχέων.—[6] Ἴσ. γρ. αἱ πλατὺ τὸ ὄςρακον.—[7] ΑΤ, τῶν λείων ὀςρακίων κόγχων.—[8] ΔΓ, Διαφέρουσι.—[9] ΑΤ, καὶ χημαὶ ποικιλίᾳ.—[10] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, γέφυράν εἰσι μήκεις.—[11] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, διαφορητικά.—[12] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, ἀπὸ πηγάνου.—[13] ΑΤ, μεγάλαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Δ.

ΠΕΡΙ ΙΧΘΥΩΝ ΤΑΡΙΧΗΡΩΝ ΚΗΤΩΔΩΝ.

XXXIII. ξγ'. Οἱ δὲ τάριχοι [1], κοινῶς μὲν εἰσιν εὔστομοι, κακόχυλοι δὲ, κακοστόμαχοι, λεπτυντικοὶ, καὶ ταρακτικοὶ κοιλίας. Ταρίχων δὲ οἱ μὲν σκληρόσαρκοι, οἱ δὲ φύσει ὑγροπαγεῖς καὶ ἁπαλοὶ [2], οἱ δὲ μέσως· καὶ οἱ μὲν σαρκώδεις, οἱ δὲ ἐμπίμελοι· καὶ οἱ μὲν παλαιοὶ, οἱ δὲ μέσοι, οἱ δὲ πρόσφατοι. Ὧν οἱ μὲν παλαιοὶ [3], ἐπιτεταμένοι, οἱ δὲ νεαλεῖς, ὑποβεβηκότες, οἱ δὲ μεσοχρόνιοι [4], σύμμετροι. Καὶ οἱ μὲν ἄγαν πίονες, ἐπιπολαστικοὶ, οἱ δ' ἧττον, ἐκείνων θρεπτικώτεροι [5]. Τῶν δ' ἄλλων, οἱ σκληρόσαρκοι, δύσφθαρτοι· οἱ ἁπαλώτεροι φθείρονται ῥᾳδίως.

XXXIV. ξδ'. Κολίαι [6], εὔστομοι, κινητικοὶ κοιλίας· κράτιστοι δὲ οἱ Ἰβηρικοί.

ξέ. Πηλαμὺς μικρὰ γίνεται ἐν Μαιώταις [7]· εὔστομος, εὔφθαρτος, εὐέκκριτος.

ξς'. Κύβιον, πηλαμὺς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ Πόντου ἐπὶ Μαιῶτιν λίμνην [8] ὑποστρέφουσα, εὔστομος, εὔχυλος.

ξζ'. Τὸ δὲ ὡραῖον [9] καλούμενον, ἡδὺ, εὔτροφον, ἄδιψον.

ξή. Τρίτομον [10], δύσφθαρτον, στερεώτερον [11] τοῦ κυβίου, τἄλλα δὲ ἐμφερές.

[1] ΔΓ, ταριχηροί. — [2] ΑΤ, καὶ οἱ ἁπαλοί. — [3] ΑΤ, Ὧν οἱ πελάγιοι. — [4] ΑΤ, μέσοι χρόνιοι. — [5] ΑΤ, ἐπιπολαστικοὶ, ἧττονες· ἐκεῖνοι θρεπτικώτεροι. — [6] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Κωλιοί. — [7] ΑΤ, Μεσογαίαις. ΔΓ, μεσόταις. — [8] ΑΤ, ἐπὶ Πόντῳ μετὰ λίμνην. ΔΓ, ἀπὸ Πόντου ἐπὶ Μετιλίμνην. — [9] ΑΤ, Τὸ λεώραιον. ΔΓ, Τὸ ὡραῖον. — [10] ΑΤ, Τρίτομον κύβιον. ΔΓ, Τριτὼν κύβιον. — [11] ΔΓ, σκληρότερον.

ξθ΄. Ὄρκυνος [1] πηλαμὺς ἐϛι μεγάλη, μὴ ὑποϛρέφουσα ἐπὶ τὴν λίμνην [2]· ἐμφερὴς δὲ τῷ τριτόμῳ [3], πλὴν δυσφθαρτότερος· διὸ ὑπομένει παλαίωσιν.

ό. Ἀπόλεκτον [4] ψαφαρώτερόν ἐϛι τοῦ τριτόμου, εὐϛομίᾳ [5] λειπόμενον, εὐδιοίκητον, πεπτικόν.

οά. Σάρδα, πηλαμύς ἐϛιν ἐπιμήκης [6] ὠκεάνιος [7], εὔϛομος, δριμύτητι κυβίου [8] προφέρουσα, κινητικὴ ὀρέξεως, πρὸς ἐκκρίσεις εὐόλισθος.

οβ΄. Σκόμβρος εὔϛομος, δύσφθαρτος, δίψους ποιητικός [9]· κράτιϛος [10] δὲ ἐν Παρίῳ [11].

ογ΄. Τὰ δὲ ἐκ θύννων γινόμενα ταρίχη συχνὴν πρὸς ἄλληλα XXXV.
διαφορὰν ἐνδείκνυται. Ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐϛιν εὐδιοίκητα, ἃ δὲ δυσοικονόμητα. Αὐχὴν μὲν γὰρ αὐτῶν γίνεται ὠμοτάριχος· ἔϛι δὲ εὔϛομος, δύσφθαρτος, διὰ τὸ ἀπίμελον· κράτιϛος δὲ ὁ Κυμαῖος. Κοιλία δὲ τοῦ θύννου πρόσφατος μὲν, ἐδώδιμος (οὐχ ὑπομένει γὰρ πρὸς παλαίωσιν [12]), εὐϛόμαχος ὡς ἐν ταρίχει, εὔχυλος, εὐδιάφθορος, ἐπιπολαϛικὴ δὲ διὰ τὸ πιμελῶδες. Τὰ δὲ λοιπὰ μέρη, μελάνδρυα [13] καλούμενα [14] διὰ τὴν ἐμφέρειαν πρὸς τὰς μελαινούσας τῆς δρυὸς ῥίζας, παρορμητικὰ ὀρέξεως [15], νάπυος παραπλοκῇ, τοῦ δ' ὑπογαϛρίου δυσφθαρτότερα, τῷ πιμελῆς ἀπηλλάχθαι.

οδ΄. Τάδε μὲν κυρίως καὶ συνήθως κλήζεται ταρίχη, καίτοι

[1] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ὀρκίαλος—[2] ΑΤ, μεγάλη, ὑποϛρέφουσα ὑπὸ τὴν λίμνην.—[3] ΑΤ, ὑγιὴς· ὁμοιὴ δὲ τῷ τὸ δὲ τριτόμῳ. ΔΓ, ὑγιής· ὁμοίη δὲ τῷ τῷδε τριτόμῳ: ὑγιής· ὁμοίη δὲ τῷ τριτόμῳ: ὑγιής· τὸ δὲ τριτόμῳ.—[4] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, Ἀπόλεκτος.—[5] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, εὐϛομίας.—[6] ΑΤ, Σάρδα ἡ πηλαμὺς ἐπιμήκης.—[7] ΔΓ, ὠκεάνειος.—[8] Ἴσ. γρ. κολίου.—[9] ΔΓ, ποιητική.—[10] ΑΤ, κρατίϛη.—[11] ΔΓ, Παρίᾳ: Πάρῳ.—[12] Ἴσ. γρ. γὰρ παλαίωσιν (ὥσπερ ἀνωτέρ. τμ. ξθ΄).—[13] ΔΓ, μελανδρίαι: κοϛαί.—[14] Ἴδ. τὰς σημειώσ.—[15] ΑΤ, ὀρέξεων.

συχνῶν καὶ πολυτελῶν ἄλλων ἰχθύων [1] κατὰ τὰς νήσους ἁλιζομένων· τρίγλαι γὰρ καὶ φάγροι σκληροί. Οἱ δ᾽ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς [2] κομιζόμενοι [3] εἰσὶ μὲν κητώδεις, οὐκ ἐνάριθμοι δὲ τοῖς καθαριωτέροις θαλαττίοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Ε.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΟΤΑΜΙΩΝ ΚΑΙ ΛΙΜΝΑΙΩΝ ΤΑΡΙΧΩΝ.

XXXVI. οέ. ΤΩΝ δὲ ποταμίων καὶ λιμναίων ταρίχων φέρει μὲν ὁ Νεῖλος κητώδεις σίμους τε καὶ φάγρους [4]· οἳ διὰ τὸ καταπιμελέστατον ζεσθέντες ἐσθίονται διὰ νάπυος· πλείονες δὲ ληφθέντες [5] ἐπιπολάζουσι.

ος´. Τῆς δὲ μέσης ὕλης, ἐκ μὲν τοῦ κεστρέως ταριχεύονται, οἱ μὲν, κατὰ ῥάχιν ἀνατμηθέντες [6], καλούμενοι Μενδήσιοι· οἱ δὲ, ὑγιεῖς [7], ἁλυκάτοι [8]. Οἱ δὲ ἐν κεράμοις [9] ταριχευόμενοι, βωρεῖς, οἳ καὶ ὠμοὶ ἐσθίονται, ἀποδαρέντος τοῦ δέρματος καὶ ἀποτιλθέντος [10]. Εἰσὶ δὲ τῶν κεστρέων καὶ οἱ ἀκρόπαστοι [11] καλούμενοι, ἡδεῖς· καὶ ὀπτοὶ ἐσθίονται, καθάπερ καὶ οἱ ἁλυκάτοι τε [12] καὶ οἱ Μενδήσιοι [13].

οζ´. Καὶ τῶν κορακίνων δὲ οἱ ταριχευόμενοι καλοῦνται ἡμινηροι, καὶ αὐτοὶ ὀπτανοὶ ἐσθιόμενοι· ὀπώρας τέ τινος [14] δίκην φέρουσιν, οὐκ ἀεὶ ὄντες, ἀλλὰ πρὸς τὸν χειμῶνα γινόμενοι.

οή. Καὶ ἄλλα δέ τινα ἐλάχιστα γίνεται ταρίχια, ὠμόφαγα,

[1] ΑΤ, πολυτελῶν ἰχθύων.—[2] ΑΤ, σκληροὶ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς. ῎Ιδ. τὰς σημ.—[3] Ὁ Λατῖν. μεταφρας. νομιζόμενοι.—[4] ΑΤ, κητωδεσίμους τε καὶ φάγρους.—[5] ΑΤ, πλείονος δὲ ληφθέντος.—[6] ΑΤ, ἀνατμησθέντες.—[7] ΔΓ, εὐγιεῖς.—[8] ΔΓ, ἁλυκὰ, τοῖ: ἁλυκάτοι. ῎Ισ. γρ. ἁλυκοί.—[9] ῎Ισ. γρ. κεραμίοις.—[10] ΑΤ, καταλισθέντες. ΔΓ, ἀποτιλθέντες: κατατιλθέντες.—[11] ΑΤ, καὶ ἀκρόπαστοι.—[12] ῎Ισ. γρ. καὶ οἱ ἁλυκοί τε.—[13] ΑΤ, καὶ Μενδήσιοι.—[14] ΑΤ, Ὀπώρας τινός.

οὐ σπουδαῖα [1] μὲν, ἡδεῖαν [2] δέ τινα κνίσσαν [3] ἐξάγοντα [4], ἅπερ μετὰ λαχάνων δριμέων ἐσθίονται· ὧν πρὸς τὸ ἐντελὲς τῆς πραγματείας χρὴ μνησθῆναι. Καλεῖται δὲ ἃ μὲν κορακίδια [5], ἃ δὲ βωρίδια, ἃ δὲ κολίδια [6], ἃ δὲ τυφλινίδια [7], ἃ δὲ ἀβραμίδια· ἅπερ πάντα κακοςόμαχά τ' εἰσὶ καὶ [8] δύσφθαρτα, καὶ κοιλίας ὑπαγωγά [9].

[1] ΑΤ, οὓς σπουδαῖα. ΔΓ, οὓς σπουδαῖα. — [2] ΑΤ, ἰδίαν. — [3] Ἐκ ΔΓ, ΑΤ, κνίσαν. — [4] ΑΤ, ἐπάγοντα. Ἴσ. γρ. ἀνάγοντα. — [5] Ἴσ. γρ. κορακινίδια. — [6] ΔΓ, κόλλια. — [7] ΔΓ, τυφληνίδια. Ἴσ. γρ. τυφλίδια. — [8] ΑΤ, κακοςόμαχα ποιεῖ καί. — [9] ΑΤ, ἐπαγωγά.

ΓΑΛΗΝΟΥ,

ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΖΩΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

(ἐκ τοῦ Περὶ τροφῶν δυνάμεως, Βιβλ. Γ, Τομ. Β, σελ. 344-349).

Τῶν ἐν ὕδατι διαιτωμένων ζώων καὶ γένη πάμπολλα, καὶ διαφοραὶ τούτων εἰσὶ, καὶ εἴδη. Λεχθήσονται δὲ νῦν, ὥςπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν, αἱ πρὸς τὴν ἰατρικὴν χρείαν ποιότητες [1] ἐν αὐτοῖς. Ἰατρικὴν δὲ λέγειν, ἢ ὑγιεινὴν, οὐ διοίσει πρός γε τὰ παρόντα. Περὶ πάντων οὖν εἰρήσεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα συνεχῶς ἐσθίουσιν οἱ ἄνθρωποι.

ΠΕΡΙ ΚΕΦΑΛΟΥ.

Τοῦ γένους τῶν λεπιδωτῶν ἰχθύων ἐςὶν ὁ Κέφαλος, οὐκ ἐν θαλάττῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν λίμναις [2] καὶ ἐν ποταμοῖς γεννώμενος· διὸ καὶ μεγάλην ἔχουσιν οἱ κατὰ μέρος Κέφαλοι πρὸς ἀλλήλους διαφορὰν, ὡς δοκεῖν ἕτερον εἶναι γένος τοῦ πελαγίου Κεφάλου πρὸς τὸν ἐν λίμναις, ἢ ποταμοῖς, ἢ τέλμασιν, ἢ ὀχετοῖς τοῖς ἐκκαθαίρουσι τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι κοπρῶνας. Περιττωματικὴ μὲν γὰρ ἡ σὰρξ ἐςι καὶ βλενώδης ἱκανῶς τῶν ἐν ἰλυώδει καὶ ῥυπαρῷ διαιτωμένων ὕδατι· καλλίςη δὲ τῶν ἐν καθαρᾷ θαλάττῃ, καὶ μᾶλλον ὅταν ὑπ' ἀνέμων καταιγίζηται. Κατὰ γὰρ τὴν σκεπεινὴν [3] καὶ ἀκύμονα, χείρων ἡ σὰρξ γίνεται

[1] ὁμοιότητες. — [2] καὶ λίμναις. — [3] σκεπτεινήν.

τῶν ἰχθύων, ὅσῳ καὶ ἀγυμναστοτέρα· ἐν δὲ ταῖς καλουμέναις λιμνοθαλάσσαις ἔτι χείρων τῆσδε· καὶ ταύτης ἔτι μᾶλλον ἡ κατὰ τὰς λίμνας. Εἰ δὲ καὶ σμικραί τινες αὗται τύχοιεν οὖσαι, καὶ μήτε ποταμοὺς μεγάλους δεχόμεναι, μήτε πηγὰς ἔχουσαι, μήτ' ἀποῤῥοὴν δαψιλῆ, πολὺ δή τι χείρους· εἰ δὲ καὶ μηδὲν ὅλως ἀποῤῥέοι τοῦ [1] ὕδατος, ἀλλ' εἴη στάσιμον, ἱκανῶς μοχθηραί. Περὶ δὲ τῶν ἐν ἕλεσι, καὶ τέλμασι, καὶ ὅσα τοιαῦτα χωρία, λέλεκται κατ' ἀρχάς· ἐσχάτως γὰρ οἱ κατὰ τοιούτους τόπους διαιτώμενοι μοχθηρὰν ἔχουσι τὴν σάρκα. Τῶν δ' ἐν τοῖς ποταμοῖς γεννωμένων, ἀμείνους ὅσοι κατὰ τοὺς τοιούτους, ἐν οἷς ὀξὺ καὶ πολὺ τὸ ῥεῦμα· κατὰ δὲ τοὺς λιμνάζοντας οὐκ ἀγαθοί. Καὶ παρὰ τὰς τροφὰς δὲ βελτίους γίνονται καὶ χείρους· ἔνιοι μὲν γὰρ εὐποροῦσι καὶ πόας καὶ ῥιζῶν χρηστῶν, καὶ διὰ τοῦτο κρείττους εἰσίν· ἔνιοι δὲ ἰλυώδη τε πόαν ἐσθίουσι καὶ ῥίζας κακοχύμους· καί τινες αὐτῶν, ὅσοι κατὰ ποταμοὺς διαιτῶνται μεγάλην διαῤῥέοντας πόλιν, ἀποπατήματ' ἀνθρώπων καὶ μοχθηρὰς τροφὰς τοιαύτας προσφερόμενοι, χείριστοι πάντων, ὡς ἔφην, εἰσίν, ὥστε κἂν βραχὺ πλείονι χρόνῳ διαμείνωσι [2] νεκροί, σήπονταί τε παραχρῆμα, καὶ μοχθηρότατον ὄζουσιν. Ἀηδεῖς δὲ καὶ βρωθῆναι πάντως οὗτοι, καὶ πεφθῆναι· καὶ τὴν μὲν χρηστὴν τροφὴν ὀλίγην ἔχουσι, περίττωμα δ' οὐκ ὀλίγον. Οὔκουν θαυμαστόν ἐστιν οὐδ' εἰ κακοχυμίαν ἀθροίζουσιν ἐν τοῖς σώμασι τῶν ὁσημέραι προσφερομένων αὐτούς. Ὄντων δὲ χειρίστων τούτων, ἐξ ὑπεναντίου κάλλιστοι πάντων εἰσίν, ὡς ἔφην, οἱ ἐν τῇ καθαρωτάτῃ θαλάττῃ, καὶ μάλισθ' ὅπου μήτε γεώδεις αἰγιαλοί, μήτε περιλαμβάνουσι τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἤτοι ψαμμώδεις, ἢ τραχεῖς· εἰ δὲ καὶ πρὸς τὰ βόῤῥεια τῶν πνευμάτων εἰσὶν ἐστραμμένοι [3], πολὺ βελτίους. Οὐ σμικρὸν

[1] ἀποῤῥέοιτό τι τοῦ.—[2] διαμένωσι.—[3] πνευμάτων δ' ἐστραμμένοι.

γὰρ εἰς εὐχυμίαν συντελούντων ἅπαντι ζώῳ τῶν οἰκείων γυμνασίων, ἔτι καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ καταμιγνυμένου τῷ ὕδατι πνεύματος αὐξάνει τὴν ἀρετὴν τῆς οὐσίας αὐτῶν. Πρόδηλον δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ἀμείνω καὶ κατὰ τοῦτο εἶναι θάλατταν θαλάττης, καθὼς ἤτοι καθαρὰ τελέως ἐστὶν, ἢ δέχεται ποταμοὺς μεγάλους καὶ πολλοὺς, ὥσπερ ὁ Πόντος· οἱ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ, καθ' ὅσον πλεονεκτοῦσι τῶν λιμναίων, κατὰ τοσοῦτον ἀπολείπονται τῶν ἐν καθαρᾷ θαλάττῃ διαιτωμένων. Εἰσὶ δὲ καὶ λίμναι τινὲς τοιαῦται, καὶ καλοῦσιν ἐνίας αὐτῶν λιμνοθαλάττας, ἔνθα ποταμὸς μέγας ἐργάζεται λίμνην συνάπτουσαν θαλάττῃ· καὶ χωρὶς δὲ τοῦ λιμνάζειν τὸν ποταμὸν, ὅπου περ ἂν τῇ θαλάττῃ μιγνύηται [1] πρῶτον, ἐπίμικτόν τε τὸ ὕδωρ ἐστὶν ἐξ ἁλμυροῦ τε καὶ γλυκέος, ἥτε σὰρξ τῶν ἐν αὐτῷ διαιτωμένων ἰχθύων ἐν τῷ μεταξὺ τῶν τε ποταμίων καὶ τῶν θαλαττίων ἰχθύων γίνεται. Κοινὸς δ' ὁ λόγος οὗτος ἔστω σοι καὶ τῶν ἄλλων [2], ὅσοι γε κατὰ ποταμοὺς καὶ λίμνας καὶ θάλατταν [3] ἰχθύες γίνονται· τὸ γὰρ πολὺ πλῆθος αὐτῶν [4] οὐκ ἐπαμφοτερίζει, τῶν μὲν θαλαττίων φευγόντων τὸ ποτάμιον ὕδωρ, τῶν δὲ ποταμίων ἢ λιμναίων τὸ θαλάττιον. Ἀλλ' ὅ γε Κέφαλος ἁπάντων μάλιστα τοῖς ὕδασιν ἀμφοτέροις χρᾶται, καὶ φύσιν ἔχει πρὸς ἄναντες τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ χωρεῖν, ἐπὶ πλεῖστον ἀφιστάμενος τῆς θαλάττης. Οὗτος μὲν [5] ὁ Κέφαλος τὰς πολλὰς καὶ μικρὰς ἀκάνθας οὐκ ἔχει, καθάπερ οὐδ' ἄλλος τις τῶν θαλαττίων· ὁ δ' ἐκ ποταμῶν ἢ λιμνῶν ἐπεμβαίνων θαλάττῃ, παραπλησίως τοῖς ὁμογενέσι μεστὸς τῶν τοιούτων ἀκανθῶν ἐστι. Σχεδὸν γὰρ ἅπασι τοῖς ἐν λίμναις καὶ ποταμοῖς γεννωμένοις ἰχθύσιν ἡ σὰρξ λεπτῶν μεστὴ ἀκανθῶν εὑρίσκεται, τῶν θαλαττίων οὐκ ἐχόντων αὐτάς. Καθ' ὃν γὰρ ἂν τόπον ἢ μεγάλου [6] ποταμοῦ στόμα συνάπτον θα-

[1] μίγνυται. — [2] Ἴσ. γρ. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. — [3] θαλάττην. — [4] αὐτόν. — [5] Ἴσ. γρ. Οὗτος μὲν οὖν. — [6] ἢ μεγάλου.

λάττῃ, τινὲς μὲν τῶν ποταμίων [1] ἰχθύων ἐν τῇ θαλάττῃ, τινὲς δὲ τῶν θαλαττίων ἐν τῷ ποταμῷ θηρεύονται, γνωριζόμενοι τῷ τὰς εἰρημένας ἀκάνθας ἤτοι πολλὰς ἔχειν, ἢ οὐδ' ὅλως. Ὀλίγοι μὲν οὖν τῶν ποταμίων ἐπεμβαίνουσι τῇ θαλάττῃ, πάντες δὲ οἱ θαλάττιοι χαίρουσι τοῖς ποταμοῖς. Εὐθὺς δὲ καὶ ἡ γεῦσις ἐσθίοντί σοι γνωρίσει τὸν ἀμείνω Κέφαλον· δριμυτέρα γάρ ἐστιν αὐτοῦ καὶ ἡδίων καὶ ἀλιπὴς ἡ σάρξ· οἱ δὲ λιπαροὶ καὶ κατὰ τὴν γεῦσιν ἔκλυτοι, χείρους μέν εἰσι καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐδωδὴν, χείρους δὲ καὶ πεφθῆναι, καὶ κακοστόμαχοι, καὶ κακόχυμοι· διὸ καὶ σὺν ὀριγάνῳ σκευάζουσιν αὐτούς. Ἔνιοι δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπων τοὺς ἐν τοῖς ποταμοῖς γεννωμένους ἰχθύας, Λευκίσκους καλοῦσιν, ἕτερον εἶναι νομίζοντες αὐτοὺς εἶδος τῶν Κεφάλων. Ἔστι δὲ τἄλλα μὲν ὅμοιον πάντη τὸ ζῶον τῷ ζώῳ, λευκότερον δὲ βραχεῖ, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχον μικροτέραν, καὶ τὴν γεῦσιν ὀξυτέραν [2]· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀπ' αὐτοῦ τροφῆς, οἵαν ἔμπροσθεν εἶπον εἶναι τῶν ποταμίων κεφάλων· ὥσθ' ὑπὲρ ὀνόματος, οὐ πράγματος, ἡ ἀμφισβήτησις. Ὃ δὲ τούτου χρησιμώτερόν ἐστιν ἐπίστασθαι, καὶ δὴ φράσω. Τῶν ταριχευομένων ἐστὶν οὗτος ἰχθύων [3], καὶ γίνεται πολὺ κρείττων ἑαυτοῦ σκευασθεὶς οὕτως ὁ λιμναῖος· ἀποτίθεται [4] γὰρ ἅπαν τὸ βλενῶδές τε καὶ βρωμῶδες ἐν τῇ γεύσει [5]. Καλλίων δὲ τοῦ πλείονι [6] τῷ χρόνῳ ταριχευθέντος ὁ νεαλής. Ἀλλὰ περί γε τῶν ταριχευομένων ἰχθύων ὀλίγον ὕστερον εἰρήσεται κοινῇ, καθάπερ γε καὶ περὶ τῶν ἐωλιζομένων ἐν χειμῶνι.

ΠΕΡΙ ΛΑΒΡΑΚΟΣ [7].

Τοῦτον τὸν ἰχθὺν [8] οὐ τεθέαμαι γεννώμενον ἐν γλυκέσιν ὕδασιν· ἐκ μέντοι τῆς θαλάσσης ἐπαναβαίνοντα ποταμοῖς ἢ

[1] μὲν ποταμίων.—[2] Ἴσ. τὰς σημ.—[3] ἰχθύς.—[4] ἀποτίθενται.—[5] Ἴσ. γρ. ταριχεύσει.—[6] δὲ πλείονι.—[7] ΛΑΥΡΑΚΟΣ.—[8] Τοῦτον ἰχθύν.

λίμναις ἑώρακα· διὸ καὶ μικρὸς ὀλιγάκις εὑρίσκεται, καθάπερ ὁ Κέφαλος πολλάκις. Οὐ φεύγει δὲ οὐδὲ τὰς λιμνοθαλάσσας καὶ τὰ ςόματα τῶν ποταμῶν, καί τοι πελάγιος ὤν· τουτὶ γὰρ τοὔνομα τίθενται τοῖς εἰς τὸ βάθος [1] ἀποχωροῦσιν. Ἡ γε μὴν τροφὴ ἐκ τούτου τε κἀκ τῶν ἄλλων ἰχθύων, αἵματός ἐςι γεννητικὴ λεπτοτέρου τῇ συςάσει τοῦ ἐκ τῶν πεζῶν ζώων, ὡς μήτε τρέφειν δαψιλῶς, καὶ διαφορεῖσθαι θᾶττον. Ἐπεὶ δὲ τὸ [2] Λεπτότερον ὄνομα, ποτὲ μὲν ἐπὶ δύο πράγμασι παραβαλλομένοις λέγομεν, ἐνίοτε δ' ἄνευ παραβολῆς, ἰςέον ὅτι πρὸς τὸ μέσον αἷμα τῶν ἄκρων παραβολὴ γίνεται τοῖς ἁπλῶς [3] λεγομένοις· ἄκρα δὲ τῇ κακίᾳ κατὰ τὴν σύςασίν ἐςι τό τε παχὺ, καθάπερ ἡ ὑγρὰ πίττα, τό τε ὀῤῥῶδες οὕτως, ὡς ἐκχυθὲν τῆς φλεβὸς, ἐν τῷ πήγνυσθαι πλεῖςον ἔχειν ὑγρὸν ἐποχούμενον ὑδατῶδες· ἄριςον δὲ, τὸ τούτων ἀκριβῶς μεταξὺ γινόμενον [4], ἐξ ἄρτου τε τοῦ κάλλιςα κατεσκευασμένου [5], περὶ οὗ κατὰ τὸ πρῶτον εἴρηται γράμμα, καὶ τῶν πτηνῶν, ὧν εἴρηται, ζώων ἐκ πέρδικός τε καὶ τῶν ἄλλων παραπλησίων. Ἐγγὺς δὲ τούτων εἰσὶ καὶ τῶν θαλαττίων οἱ πελάγιοι τῶν ἰχθύων.

ΠΕΡΙ ΤΡΙΓΛΗΣ.

Ἔστι μὲν καὶ ἥδε [6] τῶν πελαγίων ἰχθύων, τετίμηται δ' ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὡς τῶν ἄλλων ὑπερέχουσα τῇ κατὰ τὴν ἐδωδὴν ἡδονῇ [7]· σκληροτέραν [8] δὲ σχεδὸν ἁπάντων αὐτῶν ἔχει τὴν σάρκα, καὶ ψαθυρὰν ἱκανῶς, ὅπερ σημαίνει ταὐτὸν τῷ μήτε γλίσχρον εἶναί τι, μήτε λιπαρὸν ἐν αὐτῇ. Τρέφει τοιγαροῦν, ὅταν πεφθῇ καλῶς, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἰχθύων μᾶλλον. Ἐρ-

[1] βάθους. — [2] ἐπὶ δὲ τό. — [3] Ἴσ. γρ. ἡ παραβολὴ γίνεται ἐν τοῖς ἁπλῶς. — [4] γενόμενον. — [5] καλλίςου κατασκευασμένου. — [6] ἥγε. — [7] κατὰ τὴν ἡδονὴν ἐδωδῇ. — [8] σκληροτέρα.

ρέθη δὲ καὶ πρόσθεν, ὡς τὸ σκληρότερον ἔδεσμα παχυμερέςερόν τε καὶ, ὡς ἂν εἴποι τις, μᾶλλον γεῶδες ὑπάρχον, ἀξιολογώτερον τρέφει τῶν ὑγροτέρων τε καὶ μαλακωτέρων [1], ὅταν γε πρὸς τούτῳ [2] δηλονότι καὶ τὴν οὐσίαν οἰκείαν ἔχῃ τῷ τρεφομένῳ σώματι· κρίνεται δ᾽ αὐτὴ διὰ τῆς ἡδονῆς. Ὅσαι γὰρ ἀλλότριαι τροφαὶ ταῖς ὅλαις φύσεσίν εἰσι τῶν τρεφομένων ζώων, ταύτας ἢ οὐδ᾽ ὅλως, ἢ ἀηδῶς ἐσθίει· τῶν γε μὴν οἰκείων, ὥςπερ τὸ ὑγρότερον ἧττον τρέφει, οὕτω πέττεται καὶ ἀναδίδοται ῥᾷον. Ἡ τοίνυν τῆς Τρίγλης σάρξ ἡδεῖα μέν ἐςιν, ὡς ἂν οἰκεία τροφὴ τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων, σκληροτέρα δὲ οὖσα τῶν ἄλλων ἰχθύων, ὅμως ἑκάςης ἡμέρας ἐσθίεσθαι δύναται, διότι ψαθυρὰ καὶ ἀλιπής ἐςι, καί τι δριμύτητος ἔχει. Τὰ γὰρ λιπαρὰ καὶ γλίσχρα, καὶ κατὰ τὴν πρώτην μὲν εὐθέως ἐδωδὴν ἐμπίπλησί τε ταχέως, ἀνατρέπει τε τὴν ὄρεξιν, ἔτι δὲ μᾶλλον οὐχ ὑπομένομεν αὐτῶν [3] τὴν ἐδωδὴν ἐφεξῆς ἡμέραις πλείοσι. Τό γε μὴν ἧπαρ τῆς Τρίγλης οἱ λίχνοι τεθαυμάκασιν ἡδονῆς ἕνεκεν· ἔνιοι δ᾽ οὐδὲ καθ᾽ ἑαυτὸ δικαιοῦσιν ἐσθίειν αὐτὸ, παρασκευάσαντες δ᾽ ἐν ἀγγείῳ τὸ καλούμενον Γαρέλαιον [4], ἔχον οἴνου βραχύ τι, καταθρύπτουσιν [5] ἐν αὐτῷ τὸ σπλάγχνον, ὡς γίνεσθαι [6] τὸ σύμπαν ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τῶν προπαρεσκευασμένων ὑγρῶν ἕνα χυμὸν ὁμοιομερῆ πρός γε τὴν αἴσθησιν, ἐν ᾧ τὰς τῆς Τρίγλης σάρκας ἀποβάπτοντες ἐσθίουσιν. Ἔμοι γε μὴν οὐθ᾽ ἡδονὴν [7] ἔδοξεν ἔχειν ἀξίαν τῆς τοιαύτης τιμῆς, οὔτ᾽ ὠφέλειαν τῷ σώματι, καθάπερ οὐδὲ ἡ κεφαλή· καίτοι καὶ ταύτην ἐπαινοῦσιν οἱ λίχνοι, καὶ φασὶ τὰ δεύτερα φέρεσθαι μετὰ τὸ ἧπαρ. Οὐ μὴν οὐδὲ διὰ τί τὰς μεγίςας τρίγλας ὠνοῦνται πάμπολλοι, δύναμαι γνῶναι, μήθ᾽ ἡδεῖαν ὁμοίως ταῖς μικροτέραις ἐχούσας [8] τὴν

[1] τρέφει ὑγροτέρων τε καὶ μαλακώτερον.—[2] πρὸ τοῦτο.—[3] αὐτοῦ. [4] παρέλαιον.—[5] καταθρίπτουσιν.—[6] γενέσθαι.—[7] Ἐμοὶ δὲ μὲν οὐδ᾽ ἡδονήν.—[8] ἐχούσαις.

σάρκα, μήτ' εὔπεπτον, ὡς ἂν ἱκανῶς σκληράν. Ὥςε διὰ τοῦτό τινα τῶν ἀργυρίου παμπόλλου τὰς μεγάλας τρίγλας ὠνουμένων [1] ἠρόμην τίς ποτέ ἐςιν ἡ αἰτία τῆς ἀφ' ἑαυτῶν [2] σπουδῆς· ὁ δ' ἀπεκρίνατό μοι, μάλιςα μὲν διὰ τὸ ἧπαρ ὠνεῖσθαι τὰς τηλικαύτας, ἤδη δὲ καὶ διὰ τὴν κεφαλήν. Ἀλλὰ γὰρ ἀρκεῖ μέχρι τοσούτου περὶ τῶν τριγλῶν εἰρῆσθαι τῇ πρὸς τὸ χρήσιμον οἰκειότητι τοῦ λόγου. Γίγνονται δ' ἄριςαι τρίγλαι κατὰ τὴν καθαρὰν θάλασσαν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἰχθύες, οὐχ ἥκιςα δὲ καὶ διὰ τὰς τροφάς· αἱ γοῦν τὰς καρκινάδας ἐσθίουσαι, καὶ δυσώδεις εἰσὶ καὶ ἀηδεῖς καὶ δύσπεπτοι καὶ κακόχυμοι. Διάγνωσις δ' αὐτῶν, πρὶν μὲν ἐσθίειν, ἀναπτύξαντι τὴν κοιλίαν· ἐσθίοντι δὲ, κατὰ τὴν πρώτην εὐθέως ὀσμήν τε καὶ γεῦσιν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΕΤΡΑΙΩΝ ΙΧΘΥΩΝ.

Σκάρους, Κοττύφους, Κίχλας, Ἰουλίδας, Φυκίδας, Πέρκας, πετραίους ὀνομάζουσιν ἰχθύας, ἀπὸ τῶν χωρίων ἐν οἷς εὑρίσκονται διατρίβοντες· οὐ γὰρ ἐν τοῖς λείοις, ἢ ψαμμώδεσιν, ἢ γεώδεσιν αἰγιαλοῖς, ἀλλ', ἔνθα πέτραι τινές εἰσι καὶ ἀκταί, φωλεύουσί τε καὶ τεκνοῦσιν. Ἄριςος δ' ἐν αὐτοῖς ἡδονῆς ἕνεκεν ὁ Σκάρος εἶναι πεπίςευται· μετ' αὐτὸν δὲ Κόττυφοί τε καὶ Κίχλαι, καὶ μετὰ τούτους Ἰουλίδες τε καὶ Φυκίδες καὶ Πέρκαι. Τροφὴ δ' ἐξ [3] αὐτῶν, οὐ μόνον εὔπεπτος, ἀλλὰ καὶ ὑγιεινοτάτη τοῖς τῶν ἀνθρώπων σώμασίν ἐςιν, αἷμα γεννώντων μέσον τῇ συςάσει· καλῶ δὲ Μέσον, ὃ μήτε πάνυ λεπτόν ἐςι καὶ ὑδατῶδες, ἀλλὰ μήθ' ἱκανῶς παχύ. Πλάτος δ' ἀξιόλογον ἔχοντος τοῦ μέσου, περὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαφορῶν ἐπὶ προήκοντι τῷ λόγῳ λεχθήσεται.

[1] ὠνημένων. — [2] Ἴσ. γρ. τῆς ἀμφ' αὐτῶν [τουτέςι τῶν τριγλῶν], ἤ, τῆς ἐπὶ τοσοῦτον. — [3] Ἴσ. γρ. Τροφὴ δ' ἡ ἐξ.

ΠΕΡΙ ΚΩΒΙΟΥ.

Αἰγιάλιος δὲ ἰχθύς ἐςιν οὗτος, τῶν σμικρῶν ἀεὶ διαμενόντων εἷς τις ὢν καὶ οὗτος. Ἄριςος δ' εἰς ἡδονὴν καὶ πέψιν ἅμα, ἀνάδοσίν τε καὶ εὐχυμίαν, ἐςὶν ὁ κατὰ τοὺς ψαμμώδεις αἰγιαλοὺς, ἢ τὰς πετρώδεις ἀκτάς. Ὁ δ' ἐν τοῖς ςόμασι τῶν ποταμῶν, ἢ λιμνοθαλάσσαις, οὔθ' ἡδὺς ὁμοίως, οὔτ' εὔχυμος, οὔτ' εὔπεπτος. Εἰ δὲ καὶ ἰλυῶδες ὑπάρχει τὸ ὕδωρ, ἢ πόλιν ἐκκαθαίρων ὁ ποταμὸς, οὕτω μὲν ἂν εἴη χείριςος ὁ κατ' αὐτὸν Κωβίος, ὥσπερ οἱ ἄλλοι πάντες ἰχθύες οἱ ἐν τοιούτοις ὕδασι [1] διατρίβοντες. Εἰκότως οὖν ἐν μὲν τοῖς πετραίοις ἰχθύσιν οὐδεμία σαφής ἐςι διαφορὰ τῶν ὁμοειδῶν πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἂν ἐν καθαρωτάτῃ θαλάττῃ διαιτωμένοις ἀεὶ, φεύγουσί τε τὸ γλυκύτατον ὕδωρ, τό τε συμμιγὲς ἐκ τοῦ τοιούτου τε [2] καὶ τοῦ θαλαττίου [3]. Δευτέροις δὲ μετὰ τούςδε τοῖς πελαγίοις ὑπάρχει ταὐτόν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' οὗτοι διαφορὰν ἀλλήλοις [4] ἔχουσι μεγάλην, ὁποίαν οἱ διατρίβοντες ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὕδασι. Τούτων γὰρ οἱ μὲν ἐν τῇ καθαρωτάτῃ θαλάττῃ, κάλλιςοι τῶν ὁμοειδῶν εἰσιν· οἱ δ' ἐν τοῖς ἐκκαθαίρουσι τὰς πόλεις ποταμοῖς, ἁπάντων χείριςοι· μέσοι δ' αὐτῶν οἱ μεταξύ. Λέλεκται δὲ ταῦτα καὶ διὰ τῶν ἔμπροσθεν, ἡνίκα περὶ Κεφάλου τὸν λόγον ἐποιούμην. Ἥ γε μὴν σὰρξ τῶν Κωβίων, ὥσπερ σκληροτέρα τῆς τῶν πετραίων ἐςὶν, οὕτω μαλακωτέρα τῆς τῶν Τριγλῶν. Ἀνάλογον οὖν αὐτῇ καὶ τὸ τῶν ἐσθιόντων σῶμα τρέφεται.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΟΣΑΡΚΩΝ ΙΧΘΥΩΝ.

Φιλότιμος ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ τροφῆς, περὶ τῶν μαλακοσάρκων ἰχθύων οὕτως ἔγραψεν αὐτοῖς ὀνόμασι· « Κωβίοι δὲ

[1] οἱ ἐν τοῖς ὕδασι.—[2] Ἴσ. γρ. ἐκ τούτου τε.—[3] καὶ θαλαττίου.—[4] Ἴσ. γρ. ἐν ἀλλήλοις.

» καὶ Φυκίδες [1], καὶ Ἰουλίδες, καὶ Πέρκαι, καὶ Σμύραιναι, » καὶ Κίχλαι, καὶ Κόσσυφοι, καὶ Σαῦροι [2], καὶ πάλιν, Ὄνοι, » καὶ πρὸς τούτοις Ἀμίαι [3], καὶ Ψῆτται, καὶ Ἥπατοι, καὶ » Κίθαροι, καὶ Σκινίδες, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἁπαλοσάρκων γένος, » εὐκατεργαστότερόν ἐστι τῶν ἄλλων ἰχθύων ». Ἄξιον οὖν ἐστι θαυμάσαι πῶς τοὺς Σκάρους παρέλιπε πρωτεύοντας ἐν τῷ γένει τῶν πετραίων ἰχθύων, οἷς πᾶσιν ὑπάρχει ψαθυρωτάτην τε καὶ μαλακωτάτην ἔχειν τὴν σάρκα τῶν ἄλλων ἰχθύων. Ἔνιοι μὲν γὰρ αὐτῶν, ἁπαλόσαρκοι μέν εἰσιν, ἀλλ' οὐκ ἔχουσι τὸ ψαθυρὸν, ἐμφερομένου τινὸς αὐτοῖς γλίσχρου τε καὶ λιπαροῦ χυμοῦ· ὅμοιοί τε κατὰ τοῦτο τοῖς πετραίοις ὄντες, ἐν τῇ σκληρότητι τῆς σαρκὸς αὐτῶν διαλλάττουσι. Τοιοῦτοι μὲν οὖν οἱ πελάγιοι σχεδὸν ἅπαντές εἰσι, πλὴν εἴ τινες αὐτῶν ὑπὸ μοχθηρᾶς τροφῆς διαφθείρουσι τὴν σάρκα, καθάπερ αἱ τὰς Καρκινάδας ἐσθίουσαι Τρίγλαι· ζωύφια δ' ἐστι ταῦτα πάνυ σμικροῖς Καρκίνοις ἐοικότα, ξανθὰ τὴν χρόαν. Οἱ πετραῖοι δ' ἰχθύες, οὔτε ποικίλαις τροφαῖς χρῶνται, οὔτε χωρίοις διαφέρουσιν, οὔθ' ὕδασι γλυκέσι· καὶ διὰ ταῦτ' ἄμεμπτοι πάντες εἰσὶ διαπαντός. Οὓς δ' Ὄνους μὲν ἐκάλεσεν ὁ Φιλότιμος, Ὀνίσκους δ' ὀνομάζουσιν ἄλλοι, τροφῇ μὲν ἀγαθῇ χρώμενοι καὶ θαλάττῃ καθαρᾷ, τοῖς πετραίοις γ' ἐνάμιλλον ἔχουσι τὴν σάρκα, μοχθηρᾷ δὲ τροφῇ χρησάμενοι, καὶ κατά τι τῶν ἐπιμίκτων ὑδάτων, καὶ μάλισθ' ὅσα μοχθηρὰ, διατρίψαντες, οὐκ ἀποβάλλουσι μὲν τὴν μαλακότητα τῆς σαρκὸς, ἐπικτῶνται δὲ λιπαρότητα καὶ γλισχρότητα, καθ' ἣν οὔτε ἡδεῖς ὁμοίως ἔτι διαμένουσι, περιττωματικήν τε [4] τὴν ἐξ αὐτῶν ἀναδιδόασι τροφήν. Ἐπὶ πάντων δὲ ἰχθύων, ὡς ἔφην, κοινὸν τοῦτο μεμνῆσθαι προσήκει, ὡς χείριστοι γεννῶνται κατὰ τὰς ἐμβολὰς τῶν ποταμῶν, ὅσοι κοπρῶνας καθαίρουσιν, ἢ

[1] Φῦκες. — [2] Σαυροί. — [3] Ἀμύαι. — [4] περιττωματικὴν δέ.

μαγειρεῖα καὶ βαλανεῖα, ἢ τὸν τῆς ἐσθῆτός τε [1] καὶ τῶν ὀθονίων ῥύπον, ὅσα τ' ἄλλα τῆς πόλεώς εἰσιν, ἣν διαῤῥέουσι [2], καθάρσεως δεόμενα, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ πολυάνθρωπος ἡ πόλις. Μοχθηροτάτη δ' εὑρίσκεται καὶ τῆς Σμυραίνης [3] ἡ σὰρξ ἐν ὕδατι τοιούτῳ διατριβούσης· καίτοι γ' οὔτε ποταμοῖς ἐπεμβαίνουσάν ἐστιν εὑρεῖν αὐτὴν, οὔτ' ἐν λίμνῃ γεννωμένην, ἀλλ' ὅμως καὶ αὕτη [4] χειρίστη γίνεται κατὰ τὰς ἐμβολὰς τῶν τοιούτων ποταμῶν, ὁποῖός ἐστιν ὁ διὰ Ῥώμης ῥέων· καὶ διὰ τοῦτο εὐωνοτάτη πιπράσκεται κατὰ τὴν πόλιν τήνδε σχεδὸν ἁπάντων μόνη τῶν ἐκ θαλάττης, ὥσπερ γε καὶ οἱ κατὰ τὸν ποταμὸν αὐτὸν ἰχθύες γεννώμενοι [5]· καλοῦσι δ' αὐτοὺς ἔνιοι Τιβερίνους, ὡς ἰδίαν ἔχοντας ἰδέαν οὐδενὶ τῶν θαλαττίων ὁμοίαν. Ὅτι δὲ ἡ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπιῤῥεόντων ἐπιμιξία μοχθηροτάτους αὐτοὺς ἐργάζεται, μαθεῖν ἐστιν ἐκ τοῦ βελτίους εἶναι τοὺς ἐν αὐτῷ τῷ ποταμῷ γεννωμένους πρὶν εἰς τὴν πόλιν ἀφικέσθαι. Καὶ μέντοι καὶ ἄλλος τις ποταμὸς, ὀνομαζόμενος Νάρ, παρεμβάλλων εἰς τὸν Τίβεριν, ὡς ἀπὸ πεντήκοντα καὶ τριακοσίων σταδίων, ἰχθὺν ἔχει πολὺ βελτίω αὐτοῦ τοῦ κατὰ [6] τὸν Τίβεριν, ἐπειδὴ καὶ μέγας ἐστὶν εὐθὺς ἀπὸ τῶν πηγῶν, καὶ καθαρὸς διαμένει κάταντες τὸ ῥεῦμα ἔχων καὶ ὀξὺ μέχρι τοῦ Τιβέρεως, ὡς μηδαμόθεν μηδ' ἐπὶ βραχὺ λιμνάζειν. Ὅσοι μὲν οὖν ἐκ συνηθείας ἐμπειρίαν ἔχουσι τῶν ἐπιχωρίων ἰχθύων, οὐ δέονται τῶν εἰρημένων ἄρτι γνωρισμάτων εἰς τὴν διάγνωσιν αὐτῶν· ὅσοι δ' ἀήθεις εἰσὶν, εἴτ' οὖν ἐξ ἄλλης πόλεως ἥκοντες, εἴτ' ἐπιχώριοι, τὰ τοιαῦτα προεξεταζέτωσαν [7] εὐθέως ἀπ' ἀρχῆς πρὶν διὰ τῆς οἰκείας πείρας εἰς γνῶσιν ἀφικέσθαι τῆς φύσεως ἑκάστου τῶν ἰχθύων. Ἐχρῆν οὖν οὐχ ἁπλῶς μεμνημονευκέναι τῶν ἁπαλοσάρκων ἰχθύων ἁπάντων ἅμα τὸν Φιλότιμον, οὐδ' ἀναμίξαι τοῖς

[1] ἢ τῶν ἐσθῆτός τε. — [2] διαρέουσι. — [3] Μυραίνης. — [4] καὶ αὐτή. — [5] γεννόμενοι. — [6] αὐτοῦ κατά. — [7] προσεξεταζέτωσαν.

ἄλλοις

ἄλλοις τοὺς πετραίους ἀδιορίςως. Οὗτοι μὲν γὰρ ἄριςοι διὰ παντὸς ὑπάρχουσιν· οὔτε δ' Ὀνίσκος, οὔτε Σμύραινα, καθάπερ οὐδ' οἱ Κωβίοι· καὶ γὰρ τούτων ἔνιοι μὲν ἐν ποταμοῖς καὶ λίμναις, ἔνιοι δ' ἐν θαλάττῃ γίγνονται, τινὲς δ' ἐν λιμνοθαλάσσαις καλουμέναις, ἢ ὅλως ἐν ἐπιμίκτοις ὕδασιν, ἔνθα ποταμοῦ μεγάλου ςόμα συνάπτει τῇ θαλάττῃ [1]. Πάμπολυ τοίνυν ἀλλήλων διαφέρουσιν οἱ κατὰ μέρος, ὥςπερ γε καὶ οἱ Κέφαλοι, καὶ αἱ Σμύραιναι· καὶ οἱ Ὀνίσκοι δὲ, τούτων μὲν ἧττον, οὐ σμικρῷ δ' ἀλλήλων οὐδ' οὗτοι παραλλάττουσιν· οὐ μὴν ὁμοίως γε [2] μαλακὴν ἔχουσι σάρκα τούτοις καὶ τοῖς πετραίοις ἰχθύσιν οἱ Κωβίοι, καθάπερ οὐδὲ Σκινίδες ἢ Σκίαιναι (διασσῶς γὰρ ὀνομάζονται). Περὶ δὲ τῶν Κιθάρων, καὶ πάνυ θαυμάζω τοῦ Φιλοτίμου· παραπλήσιος γὰρ ὢν ὁ Ῥόμβος, αὐτῶν μαλακωτέραν ἔχει τὴν σάρκα, τῶν Ὀνίσκων ἀπολειπόμενος οὐκ ὀλίγῳ. Καὶ τούτους οὖν, καὶ τοὺς Ἡπάτους καλουμένους, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσους ἔμιξε τοῖς πετραίοις τε καὶ τοῖς Ὀνίσκοις ὁ Φιλότιμος, ἐν τῷ μέσῳ καθεςηκέναι γίνωσκε τῶν θ' ἁπαλοσάρκων καὶ τῶν σκληροσάρκων· οὔπω μὲν γάρ εἰσι σκληρόσαρκοι, τῶν ἀκριβῶς δὲ ἁπαλοσάρκων ἀπολείπονται. Παρέλιπε δ' ἐν τούτοις ὁ Φιλότιμος καὶ τὸ Βούγλωττον, ὥσπερ ἐν τοῖς πετραίοις τὸν Σκάρον, εἰ μή τι ἄρα τῷ τῆς Ψήττης ὀνόματι καὶ κατὰ τῶν Βουγλώττων ἐχρήσατο· παραπλήσια μὲν γάρ πως ἐςὶν, οὐ μὴν ἀκριβῶς ὁμοειδῆ Βούγλωττόν τε καὶ Ψῆττα· μαλακώτερον γάρ ἐςι καὶ ἥδιον εἰς ἐδωδὴν, καὶ παντὶ βέλτιον, τὸ Βούγλωττον τῆς Ψήττης. Ἀλλὰ καὶ οἱ Σαῦροι μέσοι πώς εἰσι τῶν ἁπαλοσάρκων τε καὶ σκληροσάρκων. Οὐ μὴν δεῖταί γέ τις τῶν εἰρημένων ἰχθύων οὔτ' ὄξους, οὔτε νάπυος, οὔτ' ὀριγάνου, καθάπερ οἱ λιπαροὶ καὶ γλίσχροι καὶ σκληροί· καὶ μέντοι καὶ χρῶνται τινὲς μὲν ταγηνίζοντες αὐτοὺς, τινὲς δὲ ὀπτῶντες, οἱ δὲ ἐν [3] ταῖς λο-

[1] συνάπτεται θαλάττῃ.—[2] ὁμοίως δέ.—[3] ἢ δὲ ἐν.

πάσι σκευάζοντες, ὥςπερ τοὺς Ῥόμβους τε καὶ Κιθάρους. Ἀλλ' αἱ μὲν τῶν μαγειρικῶν λοπάδων σκευασίαι τοὐπίπαν ἀπεψίας εἰσὶν αἴτιαι· κάλλιςαι δ' εἰσὶν εἰς πέψιν αἱ διὰ τοῦ λευκοῦ ζωμοῦ. Γίγνεται δὲ οὗτος, ὅταν, ὕδατος δαψιλοῦ ἐμβληθέντος, ἐλαίου τις αὐτάρκες ἐπιχέας, ἀνήθου τε καὶ πράσου μικρὸν, εἶθ' ἡμιέφθους ποιήσας ἐπιβάλλοι [1] τοσοῦτον ἁλῶν, ὡς μηδέπω φαίνεσθαι τὸν ὅλον ζωμὸν ἁλμυρόν. Αὕτη καὶ τοῖς νοσηλευομένοις ἐπιτήδειος ἡ σκευασία· τοῖς δ' ἀμέμπτως ὑγιαίνουσι καὶ ἡ διὰ τοῦ ταγήνου [2], καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τῶν ἐπὶ τῆς ἐσχάρας ὀπτηθέντων· ἀλλ' αὕτη [3] μὲν ἐλαίου καὶ γάρου δεῖται μετὰ βραχέος οἴνου· τοῖς δὲ ταγηνισθεῖσιν ἁρμόττει πλέον ἔχειν, ἢ κατὰ τούτους, οἴνου τε καὶ γάρου, βραχέος ἐπιχυθέντος ἐλαίου. Τοῖς δ' ἀνατρεπομένοις ἐπὶ τῷδε τὸν ςόμαχον, ἕτοιμον ἔςω παρακείμενον ὄξος, ὀλίγον ἔχον ἐν ἑαυτῷ γάρου τε καὶ πεπέρεως· μεταβαίνοντες γὰρ ἐπὶ τὴν διὰ τούτων ἐδωδὴν ἄμεινόν τε πέττουσι, καὶ πρὸς τὴν διαχώρησιν οὐδὲν βλάπτονται, δι' ἣν μάλιςά τινες ἐξ οἴνου καὶ γάρου τὰ ταγηνισθέντα [4] προσφέρονται, πεπέρεως μὲν ἐπεμβάλλοντες οἱ πλείους, ὀλίγοι δ' ἐλαίου. Τινὲς δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ἰχθύων, ἐπειδὰν ταγηνισθῶσιν, ὀλίγοις ἁλσὶ περιπασθέντες ἥδιςοί τε ἅμα βρωθῆναι, καὶ πεφθῆναι γίνονται [5] βελτίους, εὐςομαχώτεροί τε πάσης ἄλλης σκευασίας. Ἁπάντων δὲ τῶν εἰρημένων ἰχθύων ἡ τροφὴ καλλίςη τοῖς τε μὴ γυμναζομένοις [6] ἐςὶ, καὶ τοῖς γέρουσι [7] καὶ ἀσθενέσι, καὶ τοῖς νοσηλευομένοις· οἱ γυμναζόμενοι δὲ τροφιμωτέρων ἐδεσμάτων δέονται, περὶ ὧν ἔμπροσθεν εἴρηται. Λέλεκται δ' ἤδη πολλάκις ἡ μαλακὴ καὶ ψαθυρὰ τροφὴ πρὸς ὑγείαν ὑπάρχειν ἀρίςη, διότι καὶ εὐχυμοτάτη πασῶν ἐςιν· οὐδὲν δ' εὐχυμίας εἰς ὑγείαν ἀσφαλὴ μεῖζον ἐφόδιον.

[1] Ἴσ. γρ. ἐπιβάλοι.—[2] ταγῆνος.—[3] αὐτή.—[4] γάρου ταγηνισθέντα.—[5] γίνεται.—[6] γυμνασαμένοις.—[7] καὶ γέρουσι. ΔΓ, καὶ ἀργοῦσι.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΚΛΗΡΟΣΑΡΚΩΝ ΙΧΘΥΩΝ.

Καὶ περὶ τούτων ἔγραψεν ὁ Φιλότιμος κατὰ λέξιν οὕτως ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ τροφῆς· « Δράκοντές τε, καὶ Κόκκυγες, καὶ » Γαλεώνυμοι, καὶ Σκορπίοι, καὶ Φάγροι [1], καὶ πρὸς τούτοις » ἔτι καὶ Τραχοῦροι [2], καὶ Τρίγλαι, καὶ πάλιν Ὀρφοί τε καὶ » Γλαῦκοι, καὶ Σκάροι, καὶ Κύνες, καὶ Γόγγροι, καὶ Λαμίαι [3], » καὶ Ἀετοὶ [4], καὶ Ζύγαιναι, καὶ πάντες οἱ σκληρόσαρκοι, » δυσκατέργαστοί τ' εἰσὶ, καὶ παχεῖς καὶ ἀλυκοὺς ἀναδιδόασι » χυμούς ». Αὕτη μὲν ἡ τοῦ Φιλοτίμου ῥῆσις· ἐπισκεψώμεθα δ' ἕκαστον τῶν κατ' αὐτὴν εἰρημένων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς. Οἱ μὲν Δράκοντες καὶ οἱ Κόκκυγες ἐναργῶς ἅπασι φαίνονται τοῖς προσενεγκαμένοις αὐτοὺς σκληρὰν ἔχοντες τὴν σάρκα. Τῶν Γαλεῶν δ' οὐχ ἓν εἶδός ἐστιν· ὁ γάρ τοι παρὰ Ῥωμαίοις ἐντιμότατος ἰχθὺς, ὃν ὀνομάζουσι Γαλαξίαν, ἐκ τοῦ τῶν Γαλεῶν ἐστι γένους, ὃς οὐδὲ [5] γεννᾶσθαι δοκεῖ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν· καὶ κατὰ τοῦτό γε καὶ ὁ Φιλότιμος αὐτὸν ἠγνοηκέναι φαίνεται. Γέγραπται μέντοι διττῶς ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοὔνομα, Γαλεοὶ μὲν ἐν τρισὶ συλλαβαῖς κατ' ἔνια, Γαλεώνυμοι δὲ, ἐν πέντε, κατ' ἄλλα. Καὶ δηλονότι τῶν ἁπαλοσάρκων ἐστὶν ὁ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἔνδοξος Γαλαξίας· οἱ δ' ἄλλοι Γαλεοὶ, σκληρόσαρκοι μᾶλλον εἰσί. Σκορπίους δ' ἐφεξῆς καὶ Τραχούρους, καὶ Τρίγλας, Ὀρφούς τε καὶ Γλαύκους, ὁ Φιλότιμος ἐν τοῖς σκληροσάρκοις ὀρθῶς καταλέγει· Σκάρους δ' αὐτοῖς συγκαταριθμῶν ἁμαρτάνει, τῶν πετραίων ἰχθύων ὄντας. Ἑξῆς δὲ Κύνας ἔγραψεν, οὓς ἐν τοῖς κητώδεσιν ἐχρῆν ἠριθμεῖσθαι, σκληρὰν καὶ περιττωματικὴν ἔχοντας τὴν σάρκα, καὶ διὰ τοῦτο

[1] Φάγγροι. — [2] Ἴσ. γρ. ἔτι Τραχοῦροι. — [3] Ἀμίαι. — [4] Ἴδ. τὰς σημειώσ. — [5] οὐδέν.

τεμαχιζομένους τε καὶ ταριχευομένους, ἐδωδήν τε ὄντας ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων· καὶ γὰρ ἀηδεῖς εἰσι καὶ βλενώδεις, καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ νάπυός τε καὶ ὀξελαίου καὶ τῶν οὕτω δριμέων ὑποτριμμάτων αὐτοὺς ἐσθίουσιν. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ γένους εἰσὶ καὶ Φάλαιναι, καὶ Δελφίνες, καὶ Φῶκαι· πλησίον δ' αὐτῶν ἥκουσι καὶ οἱ μεγάλοι Θύννοι, καίτοι τῇ γ' ἡδονῇ τῆς ἐδωδῆς οὐχ ὅμοιοι τοῖς προειρημένοις ὄντες· ἀηδεῖς γὰρ ἐκεῖνοι, καὶ μάλιστα οἱ πρόσφατοι [1], ταριχευθέντες δ' ἀμείνους γίνονται. Τῶν δ' ἐλαττόνων [2] Θύννων κατά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ μέγεθος οὔθ' ἡ σὰρξ ὁμοίως σκληρὰ, καὶ πεφθῆναι δηλονότι βελτίους εἰσὶ, καὶ τούτων ἔτι μᾶλλον αἱ Πηλαμίδες, αἳ καὶ ταριχευθεῖσαι τοῖς ἀρίστοις ταρίχοις ἐνάμιλλοι γίγνονται. Πλεῖσται δ' ἐκ τοῦ Πόντου κομίζονται, τῶν ἐκ τῆς Σαρδοῦς, καὶ τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας μόνων [3] ἀπολειπόμεναι· ἐντιμότατον γὰρ δὴ τοῦτο τὸ τάριχος [4] εἰκότως ἐστὶν, ἡδονῆς τε καὶ μαλακότητος ἕνεκα τῆς σαρκός. Ὀνομάζονται δὲ συνήθως ὑπὸ τῶν πάντων ἤδη τὰ τοιαῦτα ταρίχη Σάρδαι [5]. Μετὰ δὲ Σάρδας τε καὶ Πηλαμίδας οἱ ἐκ τοῦ Πόντου κομιζόμενοι Μύλλοί [6] μᾶλλον τετίμηνται, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Κορακῖνοι. Ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἐν παρέργῳ, περὶ τῶν ταριχευθέντων ἰχθύων εἰρήσθω. Ζυγαινῶν δὲ καλῶς ἐμνημόνευσεν ὁ Φιλότιμος ἐν τοῖς σκληροσάρκοις· ἐχρῆν δὲ καὶ τῆς ἀηδίας αὐτῶν μεμνῆσθαι, καθάπερ γε καὶ τῶν ἄλλων, οὓς ὅλως παρέλιπε. Γόγγρους δὲ καὶ Φάγρους, καὶ Λαμίας [7], καὶ Ἀετοὺς, ὀρθῶς εἶπε σκληροσάρκους εἶναι. Καὶ ἄλλοι δέ τινες, ὡς αὐτὸς ἔφη, τῶν σκληροσάρκων ἰχθύων εἰσίν· ὧν οὐκ εἶπε τὰς προσηγορίας, ὅτι μηδ' ἐν πολλῇ χρήσει τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν· ὅθεν ἄμεινόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι περὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, ἐάσαντας [8] τὰς προσηγορίας. Ὅτι μὲν οὖν οἱ σκληρό-

[1] μάλισταπρόσφατοι.—[2] Ἰδ. τὰς σημ.—[3] Σαρδοῦς, τῶν ἐκ τῆς Ἰβηρίας μόνον.—[4] τάριχον.—[5] Σάρδα.—[6] Μῦλοι.—[7] Ἀμίας.—[8] ἐάσαντες.

σαρκοι δυσκατεργαςότεροι τῶν μαλακοσάρκων εἰσὶν, ὀρθῶς εἶπεν ὁ Φιλότιμος· ἤτε γὰρ ἐν τῇ γαςρὶ πέψις, ἤτε καθ' ἕκαςον τῶν τρεφομένων μορίων ἐξομοίωσις, ἐπὶ μὲν τοῖς μαλακωτέροις ῥᾴων ἐςὶν, ἐπὶ δὲ τοῖς σκληροτέροις χαλεπωτέρα. Γίγνεται γὰρ ἀλλοιουμένων αὐτῶν ταῦτα· ῥᾷον δ' ἀλλοιοῦνται τὰ μαλακώτερα, διότι καὶ πάσχειν ἑτοιμότερα· πάθος δ' ἐςὶ τῶν ἀλλοιουμένων ἡ ἀλλοίωσις. Ὀρθῶς οὖν εἶπεν αὐτοὺς δυσκατεργάςους εἶναι· ὀρθῶς δὲ καὶ παχέος χυμοῦ γεννητικούς. Ἡ μὲν γὰρ σκληροτέρα τροφὴ παχυτέραν ἔχει τὴν οὐσίαν, ἡ δὲ μαλακωτέρα λεπτοτέραν. κ. τ. λ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΣΤΡΑΚΟΔΕΡΜΩΝ ΖΩΩΝ.

Ἐπειδὴ τὸ περιέχον ὅλον τὸ σῶμα, καθάπερ ἀμφίεσμά τι σύμφυτον ἑκάςῳ, καλεῖται δέρμα· κατ' ἀναλογίαν δ' αὐτῷ τὸ κατὰ τοὺς Κήρυκάς ἐςι καὶ τὰς Πορφύρας, Ὄςρεά τε καὶ Χήμας, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα, διὰ τοῦτο καλοῦσιν ὀςρακόδερμα ταῦτα τὰ ζῶα· σαφῶς γοῦν [1] ὀςράκῳ παραπλήσιον ἢ λίθῳ τὸ ἔξωθεν αὐτοῖς περικείμενον σκέπασμά ἐςι. Κοινὸν μὲν οὖν ἁπάντων τῶν τοιούτων ἁλυκὸν χυμὸν ἔχειν ἐν τῇ σαρκὶ, λαπακτικὸν τῆς γαςρός· ἴδιον δ' ἑκάςῳ τὸ μᾶλλον τε καὶ ἧττον ἐν τούτῳ κατά γε ποιότητα καὶ ποσότητα. Τὰ μὲν γὰρ Ὄςρεα μαλακωτάτην ἔχει τῶν ἄλλων ὀςρακοδέρμων τὴν σάρκα· τὰ δὲ σμικρὰ Χήμια, καὶ οἱ Σφόνδυλοι, καὶ οἱ Σωλῆνες, καὶ αἱ Πορφύραι, καὶ οἱ Κήρυκες, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτ' ἐςὶ, σκληράν· Εἰκότως οὖν ὑπάγει μὲν ἐκεῖνα τὴν γαςέρα μᾶλλον, ἧττονα τροφὴν διδόντα τῷ σώματι· τὰ δὲ σκληρότερα, δυσπεπτότερα μέν ἐςι, τρέφει δὲ μᾶλλον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕψεται πάντα, τὰ δὲ Ὄςρεα χωρὶς ἑψήσεως ἐσθίουσιν, ἔνιοι δὲ καὶ ταγηνίζουσιν. Ὥσπερ δὲ δύσπε-

[1] οὖν.

πτον ἔχει τὴν σάρκα τῶν ὀςρακοδέρμων [1] ζώων, οὕτως καὶ δυσδιάφθαρτον· αἱρούμεθά τε διὰ [2] τοῦτο διδόναι πολλάκις αὐτὰ τοῖς διαφθείρουσιν ἐν τῇ κοιλίᾳ τὴν τροφὴν ὑπὸ κακοχυμίας, ἤτοι γ' ἐξ ἥπατος εἰς αὐτὴν καταῤῥεούσης, ἢ περιεχομένης ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτῆς. Ἔχει δὲ πάντα μὲν, ὡς εἶπον, ἁλυκὸν χυμὸν ὑπακτικὸν τῆς γαςρὸς, ἧττονα μέντοι τῶν ὀςρέων τὰ σκληρόσαρκα· διὸ καὶ διδόαμεν αὐτὰ τοῖς διαφθείρουσι τὴν τροφὴν, ἑψῶντες [3] δὶς καὶ τρὶς ἐν ὕδατι καλλίςῳ, μετατιθέντες [4] εἰς τὸ καθαρὸν, ὅταν ἤδη τὸ πρότερον ἁλμυρὸν φαίνηται [5]. Γίνεται δ' ἐξ αὐτῶν ὁ καλούμενος Ὠμὸς χυμὸς πάμπολυς· ἐκ δὲ τῶν μαλακοσάρκων, τὸ φλέγμα. Καθάπερ οὖν ἀποθεμένων αὐτῶν τὸν ἁλυκὸν χυμὸν, ὥςπερ ἡ σὰρξ δύσφθαρτος, οὕτω καὶ ςαλτικὴ γίνεται τῆς γαςρὸς, ὡσαύτως εἰ, ἀρτύσας [6] δι' ἁλῶν ἢ γάρου, καθάπερ εἰώθασι τὰς Χήμας, ἐκπίοι τις τὸν γινόμενον [7] χυλον, ὑπαχθήσεται μὲν ἡ γαςὴρ ἱκανῶς, οὐδεμίαν δὲ τροφὴν ἐξ αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου λήψεται.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ Περὶ τροφ. δυνάμ. βιβλ. Β, σελ. 357)

ΠΕΡΙ ΚΟΧΛΙΩΝ.

Ὅτι μὲν οὖν οὔτε ἐν τοῖς πτηνοῖς, οὔτε ἐν τοῖς ἐνύδροις, ἀριθμεῖσθαι δεῖ τοῦτο τὸ ζῶον, ἄντικρυς δῆλον· εἰ δὲ μηδ' ἐν τοῖς πεζοῖς αὐτοῦ μνημονεύσομεν, οὐδόλως ἐροῦμέν τι περὶ τῆς ἐκ Κοχλίου τροφῆς. Οὐμὴν οὐδὲ παραλιπεῖν εὔλογον, ὥςπερ τοὺς ἐκ τῶν ξύλων σκώληκας, ἐχίδνας τε καὶ τοὺς ἄλλους ὄφεις, ὅσα τε κατ' Αἴγυπτον καὶ ἄλλῃ [8] τινὰ τῶν ἐθνῶν ἐσθίουσιν·

[1] Ἴσ. γρ. τὴν σάρκα τὰ σκληρὰ τῶν ὀςρακοδέρμων.— [2] αἱρούμεθά τε καὶ διά.— [3] ἑψόντες.— [4] μεταθέντες.— [5] φαίνεται.— [6] ἐναρτύσας.— [7] γενόμενον.— [8] ἄλλα.

οὔτε γὰρ ἐκείνων τις ἀναγνώσεται ταῦτα, καὶ ἡμεῖς οὐκ ἄν ποτε φάγοιμεν [1] τῶν ἐκείνοις ἐδωδίμων. Κοχλίας δὲ ὁσημέραι πάντες Ἕλληνες ἐσθίουσιν, ἔχοντας μὲν σκληρὰν τὴν σάρκα, καὶ διὰ τοῦτο δύσπεπτον, εἰ δὲ πεφθείη, τροφιμωτάτην. Ὑπάρχει δ' αὐτοῖς, ὥσπερ τοῖς ὀστρακοδέρμοις, χυλὸς ὑπακτικὸς γαστρὸς, καὶ διὰ τοῦτό τινες ἀρτύοντες αὐτοὺς δι' ἐλαίου καὶ γάρου καὶ οἴνου, τῷ γινομένῳ [2] ζωμῷ χρῶνται πρὸς διαχώρησιν τῶν κατὰ τὴν κοιλίαν. Εἰ δὲ θελήσεις ὡς τροφίμῳ μόνῳ ἐδέσματι χρήσασθαι τῇ σαρκὶ τοῦ ζώου τούτου, προαφεψήσας ἐν ὕδατι μεταθήσεις εἰς ἕτερον ὕδωρ, εἶτα ἐν ἐκείνῳ πάλιν ἑψήσας, οὕτως ἀρτύσεις τε καὶ τὸ τρίτον ἑψήσεις ἄχρι τοῦ κατατάκερον ἀκριβῶς γενέσθαι τὴν σάρκα. Σκευασθεῖσα γὰρ οὕτως, ἐφέξει μὲν τὴν γαστέρα, τροφὴν δὲ ἱκανὴν παρέξει τῷ σώματι.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ Περὶ τροφ. δυνάμ. Βιβλ. Γ, σελ. 348-349).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΩΝ.

Ἀστακοὶ καὶ Πάγουροι καὶ Καρκῖνοι τε καὶ Κάραβοι καὶ Καρίδες καὶ Καμμαρίδες, ὅσα τ' ἄλλα λεπτὸν ἔχει τὸ περιέχον ὄστρακον, ὅμοια δὲ τῇ σκληρότητι τοῖς ὀστρακοδέρμοις, ἧττω [3] μὲν ἐκείνων ἔχει τὸν ἁλυκὸν χυμὸν, ἔχει δ' οὖν ὅμως οὐκ ὀλίγον. Ἔστι δὲ σκληρόσαρκα πάντα [4], καὶ διὰ τοῦτο δύσπεπτά τε καὶ τρόφιμα, προεψηθέντα δηλονότι κατὰ τὸ πότιμον ὕδωρ. Ἔστι δὲ καὶ τούτων ἡ σὰρξ, ὥσπερ καὶ τῶν ὀστρέων, ἐπισχετικὴ τῶν κατὰ τὴν γαστέρα, ὅταν ἐναποθῆται τῷ ὕδατι τὸν ἁλυκὸν χυμὸν, ὡς εἴρηται, προεψηθέντα. Καὶ τοίνυν καὶ ταῦτα δύσφθαρτα τοῖς σκληροῖς τῶν ὀστρακοδέρμων ὡσαύτως ἐστί.

[1] φάγωμεν.—[2] γενομένῳ.—[3] ἧττον.—[4] σκληρόσαρκα κατὰ πάντα.

ΠΕΡΙ ΜΑΛΑΚΙΩΝ.

Μαλάκια καλεῖται τὰ μήτε λεπίδας ἔχοντα, μήτε τραχὺ, μήτε ὀςρακῶδες τὸ δέρμα, μαλακὸν δ᾽ οὕτως, ὡς ἀνθρώποις. Ἔςι δὲ ταῦτα, Πολύποδές τε καὶ Σηπίαι καὶ Τευθίδες, ὅσα τ᾽ ἄλλα τούτοις ἔοικεν. Ἁπτομένῳ μὲν οὖν μαλακὰ φαίνεται διὰ τὸ μήτε λεπιδωτὸν ἔχειν, μήτε τραχὺ, μήτε ὀςρακῶδες τὸ σκέπασμα· σκληρόσαρκα δ᾽ ἐςὶ καὶ δύσπεπτα, καὶ βραχὺν ἐν ἑαυτοῖς περιέχοντα τὸν ἁλυκὸν χυμόν· εἰ μέντοι πεφθείη, τροφὴν οὐκ ὀλίγην δίδωσι τῷ σώματι. Πλεῖςον δ᾽ οὖν καὶ ταῦτα τὸν ὠμὸν ἐργάζεται χυμόν.

ΠΕΡΙ ΣΕΛΑΧΙΩΝ.

Τραχὺ καὶ λαμπρὸν ἐν τῇ νυκτὶ τὸ δέρμα τῶν τοιούτων ἐςὶ ζώων· διὸ καί τινες ἀπὸ τοῦ σέλας ἔχειν ὠνομᾶσθαί φασιν αὐτὰ Σελάχια. Μαλακὴν δ᾽ ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν σάρκα Νάρκη τε καὶ Τρυγὼν, ὥςπερ οὖν καὶ ἡδεῖαν, ὑπιοῦσάν τε κατὰ γαςέρα μετρίως καὶ πεπτομένην οὐ χαλεπῶς· ἀλλὰ καὶ τρέφει μετρίως, ὥπερ γε καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ μαλακόσαρκα. Κοινὸν δ᾽ αὐτοῖς [1] ἅπασίν ἐςι τὸ πολυσαρκότερα τῶν μέσων μορίων τὰ κατὰ [2] τὰς οὐρὰς εἶναι· μάλιςα δὲ τοῦθ᾽ ὑπάρχει ταῖς Νάρκαις· ἔοικε γάρ τοι τὰ μέσα τῶν ζώων τούτων οἷόν περ χόνδρον τακερὸν ἐν αὐτοῖς ἔχειν. Βάτοι δὲ καὶ Λειόβατοι καὶ Ῥῖναι, καὶ πάνθ᾽ ὅσα τοιαῦτα, σκληρότερα καὶ δυσπεπτότερα, καὶ τροφὴν πλείονα τῷ σώματι παρέχοντα Νάρκης τε καὶ Τρυγόνος ἐςί.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΗΤΩΔΩΝ ΖΩΩΝ.

Εἴρηται μὲν ἤδη καὶ πρόσθεν ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ κητωδῶν ζώων, ἐξ ὧν εἰσιν αἵ τε Φῶκαι καὶ Φάλαιναι, Δελφῖνες

[1] δ᾽ ἐν αὐτοῖς. — [2] ἐςι πολυσαρκότερα τῶν μέσων μορίων κατά.

τε καὶ Ζύγαιναι, καὶ τῶν Θύννων οἱ μεγάλοι, καὶ πρὸς αὐτοῖς οἱ Κύνες, ὅσα τ' ἄλλα τοιαῦτα. Καὶ νῦν δὲ περὶ αὐτῶν [1] ἐν κεφαλαίῳ λεκτέον, ὡς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα καὶ σκληρὰν καὶ κακόχυμον ἔχει καὶ περιττωματικὴν τὴν σάρκα· καὶ διὰ τοῦτο προταριχεύοντες αὐτὰ τοὐπίπαν, εἰς χρῆσιν ἄγουσι, λεπτομερεστέραν ἐργαζόμενοι τὴν ἐξ αὐτῶν ἀναδιδομένην τροφὴν εἰς τὸ σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο πεφθῆναί τε δυναμένην θᾶττον, αἱματωθῆναί τε μᾶλλον. Ἡ γάρ τοι πρόσφατος, ὅταν μὴ πάνυ καλῶς πεφθῇ, πλεῖστον ἐν ταῖς φλεψὶν ἀθροίζει τὸν ὠμὸν χυμόν.

ΠΕΡΙ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΕΧΙΝΩΝ.

Καὶ δι' οἰνομέλιτος αὐτοὺς ἐσθίουσι· καὶ διὰ γάρου, γαστρὸς ὑπαγωγῆς ἕνεκεν, καὶ λοπάδας ἐξ αὐτῶν σκευάζουσιν ἐπεμβάλλοντες ὠῶν τε καὶ πεπέρεως καὶ μέλιτος. Ἔστι [2] δὲ τῶν ὀλιγοτρόφων ἐδεσμάτων, καὶ μέσων τῆς κατὰ τὸ λεπτύνειν καὶ παχύνειν χυμοὺς δυνάμεως.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ αὐτ. σελ. 350)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΑΡΙΧΕΥΟΜΕΝΩΝ.

Ἐπιτήδεια πρὸς ταριχείαν ἐστὶ σώματα ζώων, ὅσα σκληράς τε ἅμα καὶ περιττωματικὰς ἔχει τὰς σάρκας. Ὀνομάζω δὲ περιττωματικάς, ὡς κἀν τῷ πρόσθεν λόγῳ, τὰς ἐχούσας ἐν ἑαυταῖς ὑγρότητα παρεσπαρμένην φλεγματικωτέραν· καὶ ὅσῳ ἂν [3] ἥδε πλείων ᾖ καὶ παχυτέρα, τοσῷδε μᾶλλον ἀμείνων ἡ σὰρξ γίνεται ταριχευομένη. Τὰ δ' ἤτοι πάνυ μαλακὴν, ἢ πάνυ ξηρὰν καὶ ἀπέριττον ἔχοντα τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, οὐκ ἐπιτή-

[1] δὲ αὐτῶν. — [2] Ἴσ. γρ. Εἰσί. — [3] κἂν.

δεια ταριχεύεσθαι. Δύναμις γάρ ἐςι τῶν ἁλῶν, ὡς ἐν τῇ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων πραγματείᾳ δέδεικται, σύνθετος ἔκ τε τοῦ διαφορεῖν τὰς περιττὰς ὑγρότητας οἷς ἂν ὁμιλῇ [1] σώμασι, καὶ λεπτύνειν αὐτὰ, καὶ συνάγειν εἰς ἑαυτὰ, τοῦ τῶν λίτρων ἀφροῦ, καὶ τῶν χαύνων ἀφρολίτρων [2], τὸ μὲν λεπτύνειν καὶ διαφορεῖν ἐχόντων, τὸ δὲ συνάγειν ἢ σφίγγειν οὐκ ἐχόντων. Ὅσα τοίνυν ἐςὶ φύσει ξηρὰ σώματα, διαπαττόμενα τοῖς ἁλσὶν ἄβρωτα γίνεται σκελετευόμενα· καί τις ἐπιχειρήσας ταριχεῦσαι λαγωὸν, ὅμοιον εἰργάσατο ταῖς σκελετευθείσαις γαλαῖς. Αἱ δὲ τῶν ἀκμαζόντων τε καὶ πιόνων ὑῶν σάρκες, ἐπιτήδειοι ταριχεύεσθαι, τὴν ἀτοπίαν ἑκατέρων [3] ἐκπεφυγυῖαι, ξηρότητα μὲν τῶν γεγηρακότων, ὑγρότητα δ' ἄμετρον τῶν νέων χοίρων. Ὥςπερ γὰρ τὰ ξηρὰ σώματα βύρσαις ὅμοια γίνεται ταριχευθέντα, κατὰ τὸν ἐναντίον τρόπον ὅσα λίαν ὑγρὰ, διαῤῥεῖ καὶ κατατήκεται [4] τοῖς ἁλσὶν ὁμιλοῦντα· διὰ τοῦτ' οὖν οὐδὲ τῶν ἰχθύων ὅσοι μαλακόσαρκοί εἰσι καὶ ἀπέριττοι, καθάπερ οἱ πετραῖοι καλούμενοι, καὶ τῶν ὀνίσκων οἱ ἐκ καθαρᾶς θαλάττης, εἰς ταριχείαν εἰσὶν ἐπιτήδειοι. Κορακῖνοι δὲ καὶ Μύλλοι [5] καὶ Πηλαμίδες, ἔτι τε Σάρδαι καὶ Σαρδῆναι [6], καὶ τὰ Σαξάτινα καλούμενα, πρὸς [7] ταριχείαν εἰσὶν ἐπιτήδεια. Καὶ τὰ κητώδη δὲ τῶν θαλαττίων ζώων ταριχευόμενα βελτίω γίνονται, περιττωματικὴν ἔχοντα καὶ ταῦτα τὴν σάρκα. Μοχθηραὶ δὲ Τρίγλαι πρὸς ταριχείαν εἰσὶ διὰ τὸ ξηρὰν καὶ ἀπέριττον ἔχειν τὴν σάρκα. Πρόδηλον δ' ἐκ τούτων, ὅσα μὲν σκληρὰ καὶ νευρώδη καὶ οἱονεὶ δερματώδη τε καὶ βυρσώδη γίνεται ταριχευθέντα, δύσπεπτα πάνυ εἶναι· τὰ δ' ἐναντίως διατεθειμένα [8], λεπτομερῆ μὲν αὐτὰ γίνονται, λεπτύνει δ' ἐσθιόμενα τοὺς παχεῖς καὶ κολλώδεις χυμούς.

[1] ὁμιλεῖ.—[2] καὶ τοῦ τῶν χαύνων ἀφονίτρων.—[3] ἑκατέραν.—[4] διαῤῥεῖ κατατήκεται.—[5] Μύλοι.—[6] Ἴσ. γρ. Σαρδῖνοι (ἴδ. τὰς σημ. τμ. οά).—[7] Σαξάτινα καλούμενα, καὶ τάριχη, πρός.—[8] διατιθέμενα.

Ἄριστα δ᾽ ἐστὶ τῶν εἰς ἐμὴν πεῖραν ἐλθόντων τά τε Σαρδικὰ πρὸς τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν ὀνομαζόμενα ταρίχη (Σάρδας δ᾽ αὐτὰς καλοῦσι νῦν), οἵ τε ἐκ τοῦ Πόντου κομιζόμενοι Μύλλοι [1]. Δευτέραν δ᾽ ἐπ᾽ αὐτοῖς ἔχουσι τάξιν οἵ τε Κορακῖνοι καὶ αἱ Πηλαμίδες καὶ τὰ Σαξάτινα καλούμενα.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ Περὶ εὐχυμ. καὶ κακοχυμ. σελ. 354).

Τῶν ἐνύδρων ζώων τά τε Μαλάκια καλούμενα, Τευθίδες καὶ Σηπίαι καὶ Πολύποδες, ὅσα τ᾽ ἄλλα τοιαῦτα [2], παχὺν καὶ γλίσχρον ἔχουσι τὸν χυμὸν, ὥσπερ καὶ οἱ κητώδεις τῶν ἰχθύων, ἐξ ὧν εἰσι καὶ οἱ Θύννοι [3]· μετριώτεραι δ᾽ αὐτῶν αἱ Πηλαμίδες. Ἱκανῶς δὲ παχύχυμα τὰ ὄστρεα, τῶν [4] οἱ Κήρυκες, αἵ τε Πορφύραι, καὶ πάνθ᾽ ἁπλῶς τὰ καλούμενα πρὸς Ἀριστοτέλους Ὀστρακόδερμα, Χῆμαι, Λεπάδες [5], Κτένες, Πίνναι [6] καὶ τὰ παραπλήσια. Πορφύραι μὲν οὖν καὶ Κήρυκες σκληροτέραν ἔχουσι τῶν ἄλλων τὴν σάρκα καὶ παχυχυμοτέραν· ὑγροτέραν δὲ καὶ γλισχροτέραν τἆλλα, καὶ μάλιστα πάντων τὰ Ὄστρεα. Χρὴ δὲ γινώσκειν ἁπάντων αὐτῶν τὸν μὲν χυλὸν ὑπακτικὸν τῆς γαστρὸς, ὥσπερ ἐν τῷ γάλακτι τὸν ὀῤῥὸν, αὐτὸ δὲ τὸ στερεὸν σῶμα βραδυπεπτότερόν τε καὶ παχύχυμον, ὠμοῦ χυμοῦ καὶ παχέος καὶ ψυχροῦ γεννητικόν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ αὐτ. σελ. 358).

Ἰχθύες ὀλίγου δεῖν ἅπαντες εὔχυμοι, πλὴν τῶν ἐν ἕλεσι καὶ λίμναις καὶ ποταμοῖς ἰλυώδεσι καὶ θολεροῖς διαιτωμένων·

[1] καλοῦσιν, οἵ τε νῦν ἐκ τοῦ Πόντου νομιζόμενοι Μύλοι. — [2] ἄλλα τὰ τοιαῦτα. — [3] Θύναι. — [4] Ἴσ. γρ. ὄστρεα, οἷον. — [5] Λοπάδες. — [6] Πῖναι.

ἀέρι γὰρ χείρονι χρῶνται, καὶ νήξεσιν ἐλάττοσι, καὶ τροφαῖς μοχθηροτέραις, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ἐκ πόλεως μεγάλης ῥέῃ τὸ ὕδωρ, ἐκκαθαῖρον ἀποπάτους τε καὶ βαλανεῖα καὶ μαγειρεῖα καὶ τὰ τῶν πλυνόντων τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ὀθόνην ῥύμματα. Χειρίστη γὰρ ἡ σὰρξ γίνεται τῶν ἐν ὕδατι τοιούτῳ διαιτωμένων ζώων, μάλιστα μὲν ὅταν ἐν αὐτῷ μόνῳ διατρίβωσι· κἂν ἐπιμιγνύωνται [1] δὲ βελτίονι, μοχθηρότεροι πολλῷ καὶ οὗτοι τῶν ἐν καθαρᾷ θαλάττῃ διαιτωμένων εἰσίν. Ἄμεμπτοι γὰρ ὀλίγου δεῖν ἅπαντες ὑπάρχουσιν, ὅσοι κατὰ [2] τὴν ἄμικτον ὕδατι γλυκεῖ διατρίβουσιν, ὥσπερ οἵ τε πελάγιοι καλούμενοι, καὶ οἱ πετραῖοι· καὶ γὰρ εἰς εὐχυμίαν, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τῇ κατὰ τὴν ἐδωδὴν ἡδονὴν [3] προὔχουσι πολὺ τῶν ἄλλων. Ἀσφαλέστατον μὲν οὖν ἀεὶ προσφέρεσθαι τῶν τοιούτων· εἰ δέ τι ζῶον εἴη τῶν ἐν ἑκατέροις [4] τοῖς ὕδασι διαιτωμένων, ὥσπερ ὁ Κέφαλος καὶ ὁ Λάβραξ, ὅ τε Κωβίος καὶ ἡ Σμύραινα, Κορακῖνοί τε [5] καὶ Ἔγχελυες, ἀναπυνθάνεσθαι μὲν πρότερον ὅθεν εἴη τεθηρευμένον, μετὰ δὲ ταῦτα τῇ ὀσμῇ καὶ τῇ γεύσει τὴν διάγνωσιν αὐτῶν ποιεῖσθαι· καὶ γὰρ δυσώδεις καὶ ἀηδεῖς καὶ βλεννώδεις, ὅσοι τὴν δίαιταν ἔσχον ἐν ὕδατι μοχθηρῷ. Καὶ μέντοι καὶ λίπος αὐτοῖς ὑπάρχει πολὺ πλέον ἤπερ τοῖς ἄλλοις, καὶ σήπονται ταχέως. Οἱ δ᾽ ἐν θαλάττῃ καθαρᾷ διαιτώμενοι, τήν τε ὀδμὴν ἄμεμπτον ἔχουσι, καὶ τὴν γεῦσιν ἡδεῖαν, τό τε λίπος ὀλίγιστον, ἢ οὐδ᾽ ὅλως· ἐξαρκοῦσι τε πλέονι χρόνῳ σηπόμενοι, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν αὐτοῖς τις περιβάλῃ [6] χιόνος. Κατὰ ταῦτα μὲν οὖν καὶ κρείττους οἱ σκληρότεροι γίνονται, ψαθυροτέραν ἴσχοντες τὴν σάρκα τοῖς πετραίοις τε καὶ τοῖς Ὀνίσκοις ὁμοίως· ὃ γὰρ τούτοις ὑπάρχει φύσει, τοῦτο τοῖς σκληροσάρκοις ἐκ τῆς χιόνος προσγίνεται. Διὰ τοῦτ᾽ οὖν ἐναντιωτάτην ἔχουσιν οὐσίαν τὴν τῆς [7] σαρκὸς οἵ τ᾽

[1] ἐπιμίγνυνται. — [2] ὅσοι καὶ κατά. — [3] ἡδονῇ. — [4] τῶν ἑκατέροις. — [5] Καρκῖνοί τε. — [6] περιβάλλῃ. — [7] οὐσίαν τὴν σαρκός.

ἐκ θαλάττης καθαρᾶς Κέφαλοι, καὶ οἱ κατὰ τὸ μοχθηρὸν ὕδωρ διαιτώμενοι. Παραπλησίως δ' αὐτοῖς καὶ οἱ Κωβίοι καὶ οἱ Λάβρακες, ἔτι τε τούτων μᾶλλον οἱ ἄλλοι. Καὶ Σμύραιναι δὲ φαυλόταται [1] γίνονται κατὰ τὰ τοιαῦτα τῶν ὑδάτων· ἡ δ' Ἔγχελυς, οὐδ' ὅλως εὔχυμον ἔδεσμα, κἂν ἐξ ὕδατος ᾗ καθαροῦ, μήτι γε δὴ [2] τοῦ πόλιν ἐκκαθαίροντος, ὡς εἴρηται. Καὶ παρὰ [3] τὰς ἐπιχωρίους δὲ τροφὰς, ἀμείνους τε καὶ χείρους ἑαυτῶν ἰχθύες γίνονται, διαγινωσκόμενοι ῥᾳδίως ὀσμῇ τε καὶ γεύσει, καθάπερ αἱ Τρίγλαι. Μοχθηρότεραι γὰρ αὐτῶν αἱ τὴν Καρκινάδα σιτούμεναι· τῶν δ' ἄλλων ἡ σὰρξ σκληροτέρας ἐστὶν ὕλης, οὐ μόνον τῆς τῶν πετραίων τε καὶ Ὀνίσκων, ἀλλὰ καὶ Κεφάλων καὶ Λαβράκων, καὶ τῶν ἄλλων πελαγίων· καὶ κατὰ τοῦτο δυσπεπτοτέρα τε καὶ τροφιμωτέρα, κακόχυμον οὐδὲν ἔχουσα.

[1] φαυλότατοι. — [2] μήτοι γε δή. — [3] περί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

α΄. Ἀθυρμα.] Εἴτ' ἄθυρμα γράφοις, εἴθ', ὡς ὑπέλαβέ τις τῶν φίλων ἄρτυμα, μεταφορᾷ ὁ Ξενοκράτης ἐχρήσατο ψυχρᾷ πάνυ. Οἱ γὰρ ὀψοφάγοι οὐθ' ὡς ἀθύρματι καὶ παιδιᾷ, οὐθ' ὡς ἀρτύματι, ὅ ἐστιν ἡδύσματι, χρῶνται τοῖς ἰχθύσι, ἀλλὰ πάνυ σπουδάζοντες, ὡς τῶν ἐδεσμάτων ἄριστον αὐτοὺς παρατίθενται.

β΄. Συνόδοντες, βούγλωσσοι· καὶ οἱ πλατεῖς, ὡς ψῆτται.] Ἴσως ἐγέγραπτο, Συνόδοντες· καὶ οἱ πλατεῖς, ὡς βούγλωσσοι, ψῆτται. Καὶ γὰρ αἱ Βούγλωσσοι τοῦ τῶν πλατέων γένους εἰσίν· ὅθεν καὶ Soleæ (Γαλλ. Soles) ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλοῦνται, ὅ ἐστι Σανδάλια, διὰ τὸ πλατὺ, ὥσπερ καὶ ὁ παρῳδὸς Μάτρων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 136) θεῶν σάνδαλα ὠνόμασεν αὐτάς

> Σάνδαλα δ' αὖ παρέθηκεν ἀειγενῆ ἀθανατάων,
> Βούγλωσσον. ——————————

ὁ δ' ὀψοφαγίστατος Ἀρχέστρατος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 288), καὶ τὸν τόπον, ἔνθα γίνονται αἱ ἄρισται βούγλωσσοι, διδάσκει·

> Εἶτα λαβεῖν ψῆτταν μεγάλην, καὶ τὴν ὑπότρηχυν
> Βούγλωσσον· ταύτην θέρεος κατὰ Χαλκίδα κεδνήν,

τὴν τῆς Εὐβοίας Χαλκίδα λέγων. Ἔστι δ' ἡ Βούγλωσσος ἣν νῦν ἁπλῶς Γλῶσσαν ὀνομάζομεν· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Βοϊδόγλωσσον οὐδετέρως, κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 199), καὶ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, Σκυθόπωμον, κατὰ τὸν Δουκάγγιον (λέξ. Σκυθόπωμον).

Ψῆτται.] Φέρεται διάφορος γραφὴ Φῆσαι, ἣν ἐξέφρασε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς, Phesæ· ἡ δὲ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις τοῦ Ματθαίου ἔχει, Φῦσαι. Οὐδετέραν τούτων ἀποδεκτέον, τὴν μὲν, ὅτι οὐδ' ὄνομα ὅλως ἰχθύος ἐστὶν ἡ Φῆσα· τὴν δὲ Φῦσαν, ὅτι σημαίνει τὸν Αἰγύπτιον ἰχθὺν τὸν ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ (Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιϛ΄, 13) μνημο-

νευόμενον, ὃν ἄβρωτον εἶναί φησιν ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 298), καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων Φλασκόψαρον, διὰ τὸ ὡς λάγυνον πεφυσημένον εἶναι, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ τὸ τῆς Φύσης. Φλασκία γὰρ καλοῦσι πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν τῶν κολοκυνθιδίων τὰ λαγυνώδη, παρὰ τὸ τῶν Ἰταλῶν Fiasco. Ψῆτται δὲ, ἢ Ψῆσσαι, εἰσὶ τὰ παρ' ἡμῖν λεγόμενα Ψησσία, οὐδετέρως, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ Κατὰ Ἡγουμένων ποιήματι (ςίχ. 99),

Καὶ μὴν θωρῇς τὸς βαθρακοὺς, τὰς ἴσχας, τὰ ψησία.

Ἔνθα βαθρακοὺς λέγει τοὺς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βατράχους τοὺς θαλασσίους, περὶ ὧν καὶ ὁ Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 286) εἴρηκε·

Βάτραχον ἔνθ' ἂν ἴδῃς, ὀψώνει. ——————

Γαςρίον αὐτοῦ σκεύασον. ——————

Ἴσχαι δὲ, ἢ ὡς ἕτεροι, Ὕσκαι, εἶεν ἂν ἴσως οἱ παρ' ἐκείνοις, Ὗκαι (ἴδ. Ἀθήν. σελ. 327).

Ὀνίσκοι.] Πολλά φησιν ὀνίσκων εἶναι εἴδη ὁ Βελλώνιος (Περὶ τῶν ἐνύδρ. σελ. 122), ἓν μὲν τὸν καλούμενον τῷ γενικῷ τοῦ ὀνίσκου ὀνόματι, ὃν οἱ Γάλλοι Merluche ὀνομάζουσιν, ἕτερον δὲ, ὃν Merlan, ἄλλον, πρόσφατον μὲν, καλούμενον Aigrefin, τεταριχευμένον δὲ, Hadou· τέταρτον, τῶν ὀνίσκων μέγιςον, ὅς ἐςιν ἡ καλουμένη Morue· τὸν πέμπτον οἴεται τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ τὸν παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι Καλλαρίαν, παρὰ δὲ τοῖς νῦν Γαδαρόψαρον καλούμενον. Καταλέγει δὲ καὶ ἕτερα ὀνίσκων εἴδη οὐκ ὀλίγα, ὥςε δυσχερὲς εἶναι τοῖς ἐντυγχάνουσι τῷ ὀνόματι ἐν ταῖς τῶν παλαιῶν βίβλοις συνιδεῖν περὶ τίνος εἴδους ὀνίσκου ὁ λόγος ἐςίν. Ἐπιτείνει δὲ τὴν ἀπορίαν καὶ ἡ τοῦ θαλασσίου ὄνου συνωνυμία· οἱ μὲν γὰρ τὸν αὐτὸν οἴονται εἶναι τὸν ὄνον τῷ ὀνίσκῳ, οἱ δὲ ἕτερον· καὶ τὸν μὲν ὄνον φασὶ καλεῖσθαι ὑπό τινων καὶ Γάδον (ὅθεν ἴσως καὶ τὸ Γαδαρόψαρον), τὸν δ' ὀνίσκον, Γελαρίην, ἢ Γαλλερίδαν (ἴσ. Καλλαρίαν) καὶ Μάξεινον (ἴσ. γρ. Μάζινον ἢ Μάζεινον) καὶ Βάκχον, καὶ Χελλάρην, ὡς ἐςιν ἰδεῖν παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 118, καὶ 315-316), παρ' ᾧ καί τινας ἄλλας ὀνομάτων διαφορὰς ἐςιν εὑρεῖν. Μνημονεύει δ' ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος καὶ τῶν ἐπῶν Ἀρχεςράτου των ἑξῆς·

Τὸν δ' ὄνον Ἀνθηδὼν, τὸν καλλαρίαν καλέουσιν,
Ἐκτρέφει εὐμεγέθη· σομφὴν δὲ τρέφει τινὰ σάρκα,
Κἄλλως οὐχ ἡδεῖαν. ——————

Βάκχοι.]

Βάκχοι.] Ἐσημειώθη ἀνωτέρω ἐκ τοῦ Ἀθηναίου τὸν Βάκχον τοῦ ὀνίσκου ὀνόματι μόνον διαφέρειν. Ὁ δὲ Ξενοκράτης καὶ κατ' εἶδος διενηνοχέναι θατέρου τὸν ἕτερον οἴεται· καὶ φασί τινες τὸν ἐνθάδε ὀνίσκον τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ ὃν εἰρήκαμεν καλεῖσθαι τοῖς Γάλλοις Merluche. Ἡμῖν δ' ἐπέχειν ἄμεινον δοκεῖ περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἰχθύων· περὶ ὧν ἐστι τῷ βουλομένῳ ἐπελθεῖν τά τε σημειωθέντα ἐν τῇ Γαλατικῇ μεταφράσει τοῦ Περὶ ζώων ἱστορίας Ἀριστοτέλους (*Notes sur l'Histoir. des anim. d'Aristot., par M. Camus, pag.* 83) καὶ ἃ ἐσημειώσατο Σνεϊδέρος ἐν τῇ Συνωνυμίᾳ τῶν Ἰχθύων τοῦ Ἀρτεδίου (σελ. 35).

Σκιαδεῖς.] Ἐκ διορθώσεως τοῦ Γεσνήρου, ἀντὶ τοῦ Σκιάδες. Ἐρεῖ ἐν τοῖς ἑξῆς Ξενοκράτης (τμ. λγ΄) περὶ τῶν Σκιαδέων. Ἐνταῦθα μετὰ τὸ Σκιαδεῖς ἐχομένως ὤφειλε γεγράφθαι, ἃ γραφέων πλημμελείᾳ κακῶς μετηνέχθησαν εἰς οὐ προσήκοντα τόπον (τμ. ή καὶ θ΄), ἀπὸ τοῦ, Καὶ θαλάσσιοι μὲν εὔστομοι, μέχρι τέλους τοῦ ἐννάτου τμήματος, Εὐχύλους τε καὶ συμμέτρους.

γ΄. Τροφιμώτεροι δὲ οἱ πελάγιοι. Οἱ δὲ παρ' αἰγιαλῶν ὄχθαις.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ μηδενὶ σὺν νῷ γεγραμμένον, Τροφιμώτεροι δὲ οἱ παρ' αἰγιαλῶν ὄχθαις, ἵν' ᾖ σύμφωνον καὶ τῇ πείρᾳ καὶ οἷς φησι Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 355), « Τῶν θαλασσίων ἰχθύων, οἱ μὲν » πετραῖοί εἰσιν εὔφθαρτοι, εὔχυλοι, σμηκτικοί, κοῦφοι, ὀλιγότροφοι· » οἱ δὲ πελάγιοι, δυσφθαρτότεροι, πολύτροφοι, δυσοικονόμητοι ». Συμφέρεται δὲ τούτοις καὶ ὁ Μνησίθεος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 357), περὶ μὲν τῶν πελαγίων λέγων· « Εἰσὶ δὲ δυσκατέργαστοι· κατεργα- » σθέντες δὲ πολλαπλασίαν τροφὴν παρέχουσι ». Περὶ δὲ τῶν πε- » τραίων· Τὰ δὲ καλούμενα πετραῖα... ξηράν τε δίδωσι τροφήν, » εὔογκά τ' ἐστὶ καὶ τρόφιμα, καὶ πέττεται ταχέως, καὶ οὐκ ἐγκατα- » λείπει περιττώματα πολλά, πνευμάτων τε οὐκ ἔστι περιποιητικά ».

ϛ΄. Ἐπὶ τοῖς, οὐραίοις, οἷς κινοῦνται.] Τὸ μέν, Ἐπί, ἀντὶ τοῦ, Ἐπεί, ἐκ ΔΓ, ἡ δὲ προσθήκη τῆς ἀντωνυμίας ἐξ ΗΔ.

Μυραίνης τε καὶ φάγρου.] Ταύτην ἀνθυπέβαλον τὴν γραφὴν τῇ τῶν προτέρων ἐκδόσεων, « Μαραγείας τε καὶ πάγουρος », ἐξ αὐτῶν ὡρμημένος τῶν διαφόρων γραφῶν, καὶ τοῦ λόγου. Ὁ μὲν γὰρ Πάγουρος, ὃν ἡ συνήθεια Παγούριον καλεῖ, τῶν μαλακοστράκων ὤν, οὐκ ἔχει χώραν ἐνθάδε· τὸν Μαραγείαν δὲ οὐδεὶς οὔτε τῶν νῦν οὔτε τῶν πάλαι ἰχθυολόγων οἶδεν. Αἱ δὲ διάφοροι γραφαὶ εἰσὶν αἵδε· ἡ μὲν κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει, Μαραυγεῖαι τε καὶ πάγουροι, αἱ λοιπαὶ δέ,

Μαυραγεία : Μαυραυγείαι : Μαραγείας κ. τ. λ. : Μαραίνας δὲ καὶ πάγερος : Σμυρίδες δὲ καὶ πάγερος. Ἐκ τούτων οὖν διεσκεύασα τὴν γραφὴν, τὸ μὲν τῶν ὀνομάτων τρέψας εἰς τὸ τῆς Μυραίνης, ἣ καὶ Σμύραινα καλεῖται προσλήψει τοῦ σ, τὸ δὲ εἰς τὸ τοῦ Φάγρου, ὃ καὶ Πάγρου γράφεσθαι εἶχεν, εἰ δῆλον ἄλλως ἦν, ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες διὰ τοῦ π, ὥσπερ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἐκάλουν τὸν ἰχθύν· παρὰ τούτοις γὰρ καὶ Pager καὶ Phager. Ἔγραψα δὲ κατὰ γενικὴν, ἐπειδὴ ἀναφέρεται, ὥσπερ καὶ τὸ ἐχόμενον τριγλῶν, εἰς τὸ Κεφαλαί. Καὶ τὴν μὲν τοῦ φάγρου κεφαλὴν, ἐπαινοῦντα παραθησόμεθα ἑξῆς τὸν Ἀρχέστρατον ἐν τῷ περὶ φάγρου λόγῳ· περὶ δὲ τῆς μυραίνης (Γαλλισ. Murène) τῆς παρ' ἡμῖν νῦν, ὡς καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν πάλαι, καλουμένης, σμυραίνης, λέγει πάλιν ὁ αὐτὸς Ἀρχέστρατος, (παρ' Ἀθην. σελ. 313)

> Ἰταλίας δὲ μεταξὺ κατὰ στενοχύμονα πορθμὸν,
> Ἡ πλωτὴ Μύραινα καλουμένη, ἄν ποτε ληφθῇ,
> Ὠνοῦ· τοῦτο γάρ ἐστιν ἐκεῖ θαυμαστὸν ἔδεσμα.

Τὴν μύραιναν Ἱκέσιος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 312) τρόφιμον εἶναί φησιν οὐχ ἧττον τῶν ἐγχελέων καὶ τῶν γόγγρων.

η. Καὶ θαλάσσιοι μέν.] Ταῦτα τε καὶ τὰ ἑξῆς μέχρι τέλους τοῦ θ' τμήματος ἐκ τοῦ οἰκείου τόπου, ὡς ἐσημειωσάμην ἀνωτέρω (σελ. 49), εἰς ὃν οὐκ ἐχρῆν ὧδε μετενεχθῆναι εἰκὸς ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων.

Πλαδαρᾶς.] Ἴσως γραπτέον, Πλαδαρᾶς δὲ, ἐναντιωματικῶς πρὸς τὰ προηγούμενα. « Πλαδαρὸν, νοτερὸν, ὕπομβρον, χαῦνον, ἀσθενὲς, ὑγρόν.—Πλαδαρώτερος, ἐκλυτώτερος.—Πλαδῶσαι σάρκες, αἱ μὴ ἐστερεωμέναι », φησὶν Ἡσύχιος.

Ποιοῦσι γάρ.] Ἢ διαγραπτέον τὰς δύο ταύτας λέξεις, ὡς ἁμάρτημα γραφέων, ἢ ὑποληπτέον σημεῖον εἶναι καὶ ἑτέρων λέξεων ἐκρυεισῶν τοῦ χωρίου. Οὐ δὲ γὰρ εἰκὸς πρὸς τὸ ἑπόμενον Εὐχρόους ἀναφέρεσθαι, ὃ τρεπτέον εἰς τὸ Εὐχρόου, ἵν' ᾖ τοῦ Αἵματος ἐπίθετον, κατὰ τὸ μετ' ὀλίγα ῥηθησόμενον, Παχυμεροῦς ὕλης δραστικοί. Ἐνδέχεται καὶ ὅλον τόδε τὸ χωρίον συγκεχύσθαι, δέον γράφειν ἄνωθεν ἀρξαμένους, Πρὸς ἀναδόσεις ῥᾷστοι, εὐχρόου αἵματος γόνιμοι, λαπακτικοὶ γαστρός. Ποτάμιοι δὲ καὶ λιμναῖοι, κακοστόμαχοι, πλαδαρᾶς καὶ μαλθακῆς [ἢ Πλαδαροὶ, μαλθακῆς] σαρκὸς ποιητικοὶ, παχυμεροῦς ὕλης δραστικοί.

Λαπακτικοί.] Μαλακτικοὶ, καὶ ἑπομένως κενωτικοί. « Λαπάττων, » μαλάττων », φησὶν Ἡσύχιος, καὶ « Λαπάξαι, κενῶσαι ».

θ΄. Δυσδιάκριτοι.] Εἶεν ἂν οἱ πρὸς τὰς διακρίσεις (sécrétions) κακῶς ἔχοντες· ἐνθάδε μέντοι ἐπὶ τοῦ δυσέκκριτοι, τουτέστι δυσδιαχώρητοι, ἔοικε τεταχέναι τὴν λέξιν.

Κορακῖνος.] « Οἱ μὲν θαλάττιοι, φησὶν Ἱκέσιος, ὀλιγότροφοι καὶ » εὐέκκριτοι, εὔχυλοί γε (γρ. εὐχυλίᾳ δὲ) μέσοι... Σπεύσιππος δ', ἐν » δευτέρῳ Ὁμοίων, ἐμφερεῖς φησιν εἶναι μελάνουρον καὶ κορακῖνον... » Οἱ δὲ Νειλῶται κορακῖνοι, ὅτι γλυκεῖς καὶ εὔσαρκοι, ἔτι δὲ ἡδεῖς, » οἱ πεπειραμένοι ἴσασιν ». Ταῦτα λέγει ὁ Ἀθήναιος (σελ. 308-309) περὶ τοῦ Κορακίνου· προστίθησι δὲ, ὅτι καὶ Πλατίστακον, καὶ Σαπέρδην, καὶ Πλάτακα, ἀλλαχοῦ δὲ (σελ. 118 καὶ 121) ὅτι καὶ Πέλτην, ἐκάλουν αὐτόν. Ἔστι δὲ οὐ μόνον τοῖς μελανούροις (ἅπερ ἡ συνήθεια Μελανούρια καλεῖ), ἀλλὰ καὶ τοῖς σκιαδεῦσιν ἢ σκιαίναις ἐμφερὴς ὁ κορακῖνος· ὃν ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 115) ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων, Καραλτσίδια, Caralzidia φησὶν ὀνομάζεσθαι, ἢ κακῶς ἀκούσας, ἢ κακῶς γράψας. Εἰκὸς γὰρ τὸ πληθυντικὸν τοῦ ὑποκοριστικοῦ, Κορακίνια, (περὶ ὧν ἐν τοῖς ἑξῆς εἰρήσεται), ἢ Κορακίδια, εἰς τὸ Κορατσίδια ἐκκεχυδαΐσθαι. Ὅτι δὲ οὐκ ἦν ἔδεσμα διαφέρον ὁ Κορακῖνος, ἐδήλωσε μὲν καὶ ὁ λίχνος Ἀρχέστρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 294) περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν γόγγρου λέγων, ὅτι,

Καὶ γόγγρος σπουδαῖος ἁλίσκεται, ὥστε τοσοῦτον
Τῶν ἄλλων πάντων ὄψων κρατεῖ οὗτος, ὅσονπερ
Θύννος ὁ πιότατος τῶν φαυλοτάτων κορακίνων.

Ἐδήλωσε δὲ καὶ ὁ κωμικὸς Ἄμφις (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 309), φήσας,

Ὅστις κορακῖνον ἐσθίει θαλάττιον,
Γλαύκου παρόντος, οὗτος οὐκ ἔχει φρένας.

Εἰ δὲ καὶ Σαπέρδης ἐλέγετο ὁ κορακῖνος, ἔχομεν καὶ περὶ τούτου ῥῆσιν Ἀρχεστράτου (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 117)·

Σαπέρδῃ δ' ἐνέπω κλαίειν μακρὰ, Ποντικῷ ὄψῳ,
Καὶ τοῖς κεῖνον ἐπαινοῦσιν. Παῦροι γὰρ ἴσασιν
Ἀνθρώπων, ὅτι φαῦλον ἔφυ καὶ ἀκιδνὸν ἔδεσμα.

Πέρκη.] Ἔσωσαν τοὔνομα καὶ οἱ νεώτεροι· καλεῖται γὰρ Perca

(Ἰταλ.), Perche (Γαλλ.), Perch (Ἀγγλ.), Parsch ἢ Barsch (Γερμαν.). Ἐν δὲ τῇ καθ' ἡμᾶς φωνῇ καὶ Πέρκη, καὶ Περκίδα, τῆς παρὰ τὴν εὐθεῖαν, Περκὶς, αἰτιατικῆς εἰς ὀνομαςικὴν μεταποιηθείσης. Ἔςι δὲ ἡ Περκὶς ὑποκορισμὸς τῆς Πέρκης· καίπερ τοῦ Πλινίου (XXXII, 11) τὴν μὲν Πέρκην ἐν τοῖς λεπιδωτοῖς τῶν ἰχθύων καταλέγοντος, ἐν τοῖς ὀςρακοδέρμοις δὲ τὴν Περκίδα.

Τιβέρι.] Οὕτως ἔγραψα συνῳδῶς τῷ Λατίνῳ μεταφραςῇ, ἀντὶ τοῦ, τῇ βούρι (ἐν δυσὶν ἀσυνέτοις λέξεσιν), ἢ τῆς διαφόρου γραφῆς, Τύβουρι, ἢ, ὡς φέρει ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, τήβουρι. Τίβερις ἔςιν ὄνομα ποταμοῦ τοῦ διεξιόντος τὴν Ῥώμην, τοῦ νῦν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλουμένου Tevere, οὗ τὴν γενικὴν Γαληνὸς Τιβέρεως γράφει, ἡ δὲ δοτικὴ παρὰ Στράβωνι (σελ. 234) Τιβέρι, ἐσχημάτιςαι. Ἄλλοι δὲ ἄλλως, οἷα φιλεῖ συμβαίνειν ἐν τοῖς ξενικοῖς ὀνόμασιν, ἔκλιναν τοὔνομα. Ταῦτα δέ μοι λέλεκται, ἵνα μή τις νομίσειε περὶ τῆς Τιβύρεως (ἢ πληθυντικῶς καὶ οὐδετέρως, Τιβύρων, ἢ Τιβούρων) εἶναι τὸν λόγον. Πόλισμα γάρ ἐςι τοῦτο Λατινικὸν ὑπὸ Ῥωμαίων Tibur, ὑπὸ δὲ τῶν νῦν Ἰταλῶν Tivoli, καλούμενον, πρὸς τῷ Ἀνίωνι ποταμῷ κείμενον· περὶ οὗ φησιν ὁ Στράβων (σελ. 238), « Ἐν » ὄψει δέ εἰσι τοῖς ἐν Ῥώμῃ Τίβουρά τε καὶ Πραίνεςος καὶ Τοῦσκλον. » Τίβουρα μὲν, ᾗ (γρ. μὲν ἐν ᾗ) τὸ Ἡράκλειον, καὶ ὁ καταῤῥάκτης, » ὃν ποιεῖ πλωτὸς ὁ Ἀνίων, ἀφ' ὕψους μεγάλου καταπίπτων εἰς φά- » ραγγα βαθεῖαν, καὶ κατάλσῃ (γρ. καὶ καταῤῥάσσων) πρὸς αὐτῇ » τῇ πόλει... Ἐν δὲ τῷ πεδίῳ τούτῳ ὁ Ἀνίων (γρ. ὃ ὁ Ἀνίων) » διέξεισι, καὶ τὰ Ἄλβουλα καλούμενα ῥεῖ ὕδατα κ. τ. λ. ». Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων διακρίσεως. Τοῦ δὲ κατὰ τὸν ποταμὸν Τίβεριν Λάβρακος μνημονεύει καὶ ὁ Γαληνὸς, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς γενήσεται δῆλον· ἔτι δὲ καὶ Πλίνιος ἄριςον εἶναι λέγων τὸν ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο γεφυρῶν τοῦ Τιβέρεως λάβρακα, Lupi pisces in Tiberi amne inter duos pontes (*Plin. lib. IX, cap.* 54).

Καὶ οἱ ἐν Ἀνίωνι, λίμνῃ τε τῇ κατὰ Φαλερνοὺς κ. τ. λ.] Ὁ μὲν Ἀνίων ποταμὸς καλεῖται νῦν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Teverone. Φαλερνοὺς δὲ λέγει τοὺς μεταξὺ Σινουέσσης πόλεως καὶ Καλήνου (Calvi). Λίμνη δ' ἡ κατὰ Φαλερνοὺς εἴη ἂν ἡ ὑπὸ τοῦ Μαρτιαλίου καλουμένη Sinuessanus lacus, ὅ ἐςι Σινουεσσηνὴ λίμνη.

Εὔχυλον γὰρ καὶ εὐπρόσφορον ἡ ἐκεῖ δίδωσι δίαιτα.] Ἡ ἐν ἐκείνοις γὰρ τοῖς ποταμοῖς καὶ λίμναις διατριβὴ καὶ διαγωγὴ δίδωσι, τουτέςι ποιεῖ, τὸν λάβρακα εὔχυλον καὶ εὐπρόσφορον, ὅ ἐςιν ἡδὺν ἐν τῇ προσ-

φορᾷ καὶ γεύσει· τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ, Εὐπρόσφορον· καὶ οὐχ ὅπερ ἡρμήνευσεν ὁ μεταφραςὴς Λατῖνος, valde accomodatum, ὅπερ ἂν εἴη μᾶλλον, εὔθετον, καὶ οὐκ εὐπρόσφορον, οὐδ', ὡς ἡγήσατο ἑρμηνευτέον εἶναι ἕτερος, facile parabile, ὅ ἐςιν εὐπόριςον. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 356) φησὶ, « Λευκίσκοι, κέφαλοι, » κεςρεῖς... ὅμοιοί εἰσι κατὰ τὴν προσφορὰν », τουτέςι κατὰ τὴν γεῦσιν.

Καὶ μὴ περιπιμέλους.] Προσέθηκα τὴν ἀπαγόρευσιν· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς τὸν ἰατρὸν Ξενοκράτην ἐπαινεῖν τοὺς περιπιμέλους, ὅ ἐςι τοὺς ἄγαν πίονας τῶν ἰχθύων, προδήλως ὄντας ἐναντίους ὑγείᾳ. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱπποκράτης (Περὶ παθ. § 46, σελ. 191), « Ἰχθύες κοῦφον » ἔδεσμα, καὶ αὐτοὶ ἐφ' ἑωυτῶν, καὶ μεθ' ἑτέρων σιτίων. Αὐτοὶ δὲ » ἐφ' ἑωυτῶν διαφέρουσιν ὧδε· οἱ μὲν λιμναῖοι καὶ πίονες, καὶ οἱ » ποτάμιοι, βαρύτεροι· οἱ δὲ ἀκταῖοι θαλάσσιοι, κουφότεροι. Καὶ » δίεφθοι (ἴσ. γρ. Καὶ ἑφθοὶ) ὀπτῶν κουφότεροι ».

ί. Τῶν δὲ ἰχθύων ἃ μέν ἐςι νηχαλέα, ἃ δὲ σελάχη, τὰ δὲ μαλάκια, τὰ δὲ ὀςράκια.] Ἡμαρτῆσθαι τὴν κατ' εἴδη τῶν ἰχθύων διαίρεσιν ταύτην καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο. Αὐτίκα τὸ Νηχαλέα γραφικὸν ἔοικεν ἁμάρτημα εἶναι· καὶ γὰρ αὐτὸν τὸν Ξενοκράτην, οὐκ εἰκὸς ἑνί τινι εἴδει ἰχθύων προσνεῖμαι, τὸ νήχεσθαι, Νηχαλέαν φύσιν, ἐν ἀρχῇ τοῦ συγγράμματος (τμ. ά) ὀνομάσαντα τὴν τῶν ἰχθύων ἁπαξαπάντων φύσιν. Ὤφειλεν οὖν κἀνταῦθα εἰπεῖν, Τῶν ἰχθύων ἃ μέν ἐςι λεπιδωτὰ κ. τ. λ. Οὕτω γὰρ ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι τῶν ἰχθύων τὰ λεπίδας ἔχοντα· τῶν δὲ μὴ ἐχόντων Σελάχη μὲν ἐκάλουν τὰ χονδρώδη (cartilagineux), τουτέςι τὰ ἀντὶ ἀκάνθης χόνδρον ἔχοντα, Μαλάκια δὲ (mollusques), καθὰ σημαίνει καὶ τοὔνομα, τὰ μαλακὰ τῇ ἀφῇ, καὶ μήτ' ἀκάνθην μήτε χόνδρον ἔχοντα, οἷά εἰσιν αἱ σηπίαι, οἱ πολύποδες καὶ τὰ ὅμοια, Ὀςρακώδη δὲ, τὰ ὀςράκῳ καλυπτόμενα, ἃ ὑποδιῄρουν εἰς τὰ σκληρόςρακα (testacés), ὥσπερ ὄςρεα, κτένας, χήμας καὶ τὰ παραπλήσια, καὶ εἰς τὰ μαλακόςρακα (crustacés), οἷον καράβους, παγούρους, καὶ τὰ ὅμοια. Ἀλλὰ μήποτε ἐξεῤῥύη τι τοῦ χωρίου κατὰ τοιοῦτόν τινα τρόπον γεγραμμένου τὸ πάλαι· Τῶν δὲ ἐνύδρων ἃ μέν ἐςι νηχαλέα, ἃ δὲ μόνιμα, τὰ δὲ κ. τ. λ. Καὶ οὕτως γὰρ γράψας, ἠμελημένῃ μὲν ἂν ἐχρήσατο διαιρέσει, οὐ μὴν παντάπασι τοῦ ἀκριβοῦς ἀλλοτρίᾳ. Ἔςαι γὰρ τὸ Νηχαλέα τηνικαῦτα ταυτὸν καὶ τὰ παρ' Ἀριςοτέλει Νευςικὰ, τουτέςι τὰ νήχεσθαι φύσιν ἔχοντα

τῶν ἐνύδρων, ἀντιδιεσταλμένως πρὸς τὰ Μόνιμα, ἢ πρὸς τὰ Πορευτικά. Οὕτως γὰρ ἐκεῖνος (Περὶ ζ. ἱστορ. Α, 1) ποιεῖται τὴν διαίρεσιν τῶν ἐνύδρων, παρὰ μὲν τὰς διαίτας, εἰς θαλάττια, ποτάμια, λιμναῖα, καὶ τελματιαῖα, ὑποδιαιρῶν τὰ θαλάττια εἰς πελάγια, αἰγιαλώδη, καὶ πετραῖα· παρὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς τόποις σχέσιν, εἰς νευστικά, πορευτικά, καὶ μόνιμα, τῶν μὲν μονίμων (ἃ καὶ ἀκίνητα λέγει) παράδειγμα φέρων τὰ σκληρόστρακα, τῶν πορευτικῶν δέ, τὰ τῶν καρκίνων γένος, τῶν δὲ νευστικῶν τοὺς ἰδίως λεγομένους ἰχθύας, τὰ μαλάκια, καὶ τὰ μαλακόστρακα.

ΕΝΥΔΡΑ.
- Θαλάσσια, . .
  - Πελάγια,
  - Αἰγιαλώδη,
  - Πετραῖα.
- Ποτάμια,
- Λιμναῖα,
- Τελματιαῖα.

ΕΝΥΔΡΑ.
- Νευστικά,
- Πορευτικά,
- Μόνιμα.

ιά. Ἀφύα.] Ἄμεινον διὰ τοῦ η, Ἀφύη. Ἠπόρηται περὶ τῆς παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἀφύης· οἱ μὲν γὰρ ἐξαίρετον εἶδος ἰχθύων ὑπειλήφασιν εἶναι μικροφυές· οἱ δὲ τινῶν ἰχθύων τοὺς γόνους μικροὺς ἔτι ληφθέντας καὶ τηλικούτους ὥστε συγκατεσθίεσθαι ταῖς ἀκάνθαις, τῷ κοινῷ τῆς Ἀφύης ὀνόματι προσηγορεῦθαί φασι. Κωβῖτιν ἀφύην γὰρ ἔλεγον τὰ μικρὰ κωβίδια, οἷα καὶ ἐν τοῖς Παρισίοις ἐσθίεται ἀπὸ τηγάνου τὰ καλούμενα goujons, ἅπερ ἐστὶ τοῦ τῶν κωβιδίων γένους· καὶ Ἀφύην τριγλῖτιν, καὶ Ἀφύην ἐξ ἀθερίνης, οἷαί παρ' ἡμῖν ὁμοίᾳ σκευασίᾳ ἐσθίονται αἱ καὶ τοὔνομα φυλάξασαι ἀθερίναι. Ἦν δὲ καὶ Ἀφύη ἀφρῖτις, ὅθεν ἔοικε παράγεσθαι τὸ τῶν Γάλλων frai, ἴσως δὲ καὶ τὸ fretin (οἷς σημαίνουσι τὰ μικρὰ ἰχθύδια), καὶ τὰ παρ' ἡμῖν νῦν Ἀφρόψαρα, οἷς δηλοῦμεν, ὥς φησιν ὁ Σοννίνιος (*Voyag. en Grèce. Tom. I, pag.* 278), τὰ λεπτὰ μελανουρίδια. Τούτων δ' ἀρίστη ἦν ἡ κατὰ τὸ Φαληρὸν τῆς Ἀττικῆς ἀφύη· ὅθεν καὶ ὁ Ἀρχέστρατος, τὰς ἄλλας ὅλας ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθέ-

μενος, ταύτην μόνην ζητεῖν παραινεῖ τοῖς κατ' αὐτὸν ὀψοφάγοις (παρ' Ἀθην. σελ. 285)·

Τὴν ἀφύην μίνθου πᾶσαν, πλὴν τὴν ἐν Ἀθήναις·
Τὸν γόνον ἐξαυδῶ, τὸν ἀφρὸν καλέουσιν Ἴωνες.
Καὶ λάβε πρόσφατον αὐτὸν ἐν εὐκόλποισι Φαληροῦ
Ἀγκῶσι ληφθένθ' ἱεροῖς. Κἂν τῇ περικλύςῳ
Ἐςὶ Ῥόδῳ γενναῖος, ἐάν γ' ἐπιχώριος ἔλθῃ.
Ἂν δέ που ἱμείρῃ αὐτοῦ γεύσασθαι, ὁμοῦ χρὴ
Κνίδας ὀψωνεῖν, τὰς ἀμφικόμους ἀκαλήφας·
Ἐς ταὐτὸν μίξας δ' αὐτὰς, ἐπὶ τηγάνου ὄπτα,
Εὐώδη τρίψας ἄνθη λαχάνων ἐν ἐλαίῳ.

Καὶ ὑποκοριςικῶς δὲ ὠνόμασε τὰς ἀφύας Ἀριςοφάνης (παρὰ τῷ αὐτ.), εἰπών·

Μηδὲ τὰ μικρὰ τὰ Φαληρικὰ τάδ' ἀφύδια.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως αὐτῶν τάδε λέγει Μνησίθεος ὁ Ἀθηναῖος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 357), «Ἀφύαι δὲ, καὶ μεμβράδες, καὶ τριχίδες, » καὶ τἄλλα ὅσων συγκατεσθίομεν τὰς ἀκάνθας, ταῦτα πάντα τὴν » πέψιν φυσώδη ποιεῖ, τὴν δὲ τροφὴν δίδωσιν ὑγράν. Τῆς οὖν πέψεως » οὐχ ὁμαλιζούσης, ἀλλὰ τῶν μὲν σαρκῶν ἄγαν ταχὺ πεττομένων » τῆς δὲ ἀκάνθης σχολῇ διαλυομένης (καὶ γὰρ ἅμα αἱ ἀφύαι καθ' » αὐτὰς ἀκανθώδεις), ἐμποδισμὸς αὐτῶν ἑκατέρου γίνεται περὶ τὴν » κατεργασίαν· εἶτα φῦσαι μὲν ἀπὸ τῆς πέψεως, ὑγρασίαι δὲ ἀπὸ » τῆς τροφῆς συμβαίνουσι. Βελτίω δέ ἐςιν ἑψόμενα, τῆς δὲ κοιλίας » ἐςὶν ἀνωμάλως ὑπακτικά».

Λοπάσι σκευαζόμενον.] Τουτέςιν, ἐν λοπάσι, ἢ ἐν λοπάδι, σκευαζόμενον. Ἡ δὲ ἐν λοπάσι σκευασία (ἀναλογοῦσα ἀπὸ μέρους τῇ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένῃ sur le plat) ἐγίνετο διὰ παντοίων ἡδυσμάτων ἢ ἀρτυμάτων, καὶ ἀντιδιέςαλται, πρός τε τοὺς ἑψομένους, καὶ τοὺς ὀπτωμένους, καὶ τοὺς ταγηνιζομένους τῶν ἰχθύων.

ιϐ΄. Ἀλώπεκες.] Ὡς καὶ παρὰ τῷ Ἀριςοτέλει· παρὰ δὲ τῷ Ἀθηναίῳ ἀρσενικῶς (ὁμοίως τῇ παρὰ Ξενοκράτει διαφόρῳ γραφῇ), Οἱ Ἀλωπεκίαι. Εἰσὶ τοῦ τῶν γαλεῶν γένους, οὗ ἐςι καὶ ὁ κύων. Ὁ γὰρ Ἀρχέςρατος περὶ τοῦ Ῥοδιακοῦ γαλεοῦ τὸν λόγον ποιούμενος λέγει (παρ' Ἀθην. σελ. 286 καὶ 295)·

Ἐν δὲ Ῥόδῳ γαλεὸν, τὸν Ἀλώπεκα, κἂν ἀποθνήσκειν
Μέλλῃς, ἂν μή σοι πωλεῖν θέλῃ (γρ. ἐθέλῃ), ἅρπασον αὐτόν.
Ὃν καλέουσι Συρακόσιοι κύνα, πίονα· κᾆτα
Ὕςερον ἤδη πάσχ᾽ ὅ τι σοι πεπρωμένον ἐςί.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως ἐρεῖ Ξενοκράτης ἐν τῷ περὶ Γαλεῶν κεφαλαίῳ.

Ἵππουροι.] Παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 304) Ἱκέσιος μὲν Ἱππουρέα καλεῖ τὸν Ἵππουρον, Δωρίων δὲ καὶ Ἐπαίνετος Κορύφαιναν αὐτὸν ὀνομάζεσθαί φασι. Ἄριςοι δὲ Ἵππουροι οἱ ἐν Καρύςῳ, εἰ χρὴ πιςεύειν Ἀρχεςράτῳ, λέγοντι·

—— Ἵππουρος δὲ Καρύςιός ἐςιν ἄριςος·
Ἄλλως τ᾽ εὔοψον σφόδρα χωρίον ἐςὶ Κάρυςος.

Τοῖς κητώδεσιν αὐτὸν ἐγκαταλέγει ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 184 καὶ Δ, 404). Οἱ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἰχθυολόγοι, ἐκ τοῦ Λινναίου παραλαβόντες, τοῖς δυσὶν ἀρχαίοις ὀνόμασιν αὐτὸν καλοῦσι, Coryphène Hippurus, καὶ μέχρι τεσσάρων καὶ πέντε ποδῶν αὔξεσθαι φασὶ, καλεῖσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων Dorade, διὰ τὸ χρυσωπὸν τοῦ ὅλου σώματος (ἴδ. *Dictionnair. d'Histoir. naturell., vol. VI, pag.* 278).

Θρίσσαι.] Τὴν αὐτὴν εἶναι βούλονται τὴν Θρίσσαν καὶ τὴν παρ᾽ Ἀριςοτέλει καλουμένην Τριχίδα, καὶ ἀρσενικῶς Τριχίαν. Ἀλλὰ τοῦτον μὲν Θεόδωρος ὁ Γαζῆς μεθηρμήνευσε διὰ τοῦ Sarda, τὴν δὲ Τριχίδα, διὰ τοῦ Sardina, τὴν Θρίσσαν δὲ διὰ τοῦ Alosa, ἣ ἐςι τοῖς μὲν Γάλλοις Alose, τοῖς δὲ Γερμανοῖς Else. Ἔςι πλήρης ἀκανθῶν ἰχθὺς, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ Ἀριςοφάνης (Ἐκκλησ. 55),

—— Ὁ γὰρ ἀνὴρ τὴν νύχθ᾽ ὅλην
Ἔβηττε, τριχίδων ἑσπέρας ἐμπλήμενος·

ἔνθα ὁ σχολιαςὴς φησὶ, «Τῶν καλουμένων Θρισσῶν· αὗται ἐσθιόμεναι » βῆχα ἀνεγείρουσιν». Ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 244) Θρίσσαι ὑπὸ τοῦ σχολιαςοῦ διὰ τοῦ Τριχαῖοι ἡρμηνεύθησαν, οὓς νῦν ἡ συνήθεια Τριχοὺς ὀνομάζει· τό γε οὖν ἔτυμον ταὐτὸν δύναται. Ὥσπερ γὰρ παρὰ τὴν γενικὴν Τριχὸς ὁ τριχίας καὶ ἡ τριχὶς, οὕτως παρὰ τὴν εὐθεῖαν Θρὶξ, ἡ Θρίσσα, κατὰ τὸ Θρᾷξ Θρᾷσσα καὶ Θρᾷττα, τὸ δηλοῦν οὐ μόνον τὴν ἐκ Θράκης γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ ἰχθύος εἶδός τι ἕτερον τῆς Θρίσσης, οὗ μνημονεύει καὶ ὁ κωμικὸς Μνησίμαχος (παρ᾽ Ἀθην. σελ. 329)·

Μύλλος, λεϐίας, σπάρος, αἰολίας,
Θρᾷττα, χελιδὼν, καρὶς, τευθίς.

Ἧς θράττης ἢ θράσσης θαλαττίας ἴσως εὑρήσει τις καὶ παρὰ τῷ Πλινίῳ τοὔνομα, εἰ τὸ παρ' ἐκείνῳ φερόμενον thassa τρέποι εἰς τὸ thrassa (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11). Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῆς θρίσσης φησὶν Ἱκέσιος (παρ' Ἀθην. σελ. 328) « Θρίσσαι, ἀχυ-» ρώδεις, καὶ ἀλιπεῖς, καὶ ἄχυλοι ».

Λέρος.] Τοῦτο μὲν, παρ' οὐδενὶ κείμενον ὡς ἰχθύος ὄνομα, διαγραπτέον πάντως, οὐδ' εἰς τὸ Λάρος τρεπτέον, ὡς παρῄνει τις τῶν πρὸ ἐμοῦ· εἰς δὲ τὴν χώραν αὐτοῦ εἰ χρὴ εἰσενεγκεῖν τὴν παρ' ἐνίοις σημειωθεῖσαν ὡς διάφορον γραφὴν, Σίλουρος, οὐκ ἔχω λέγειν. Ἔςι γὰρ οὐ τόδε μόνον ἄπορον, ἀλλὰ καὶ ἡ παράλειψις τῶν δυνάμεων τῶν κατειλεγμένων ἰχθύων, ὡς ἐσημειώσατο ὁ Γεσνῆρος. Τὰς γὰρ ποιότητας τῶν ἰχθύων ἐκθήσειν ἐπαγγειλάμενος ὁ Ξενοκράτης, ἀφύης, ἀλωπέκων, θρισσῶν, καὶ τούτου δὴ τοῦ λέρου, ἢ σιλούρου, οὐδεμίαν ὅμως αὐτῶν δύναμιν ἢ ποιότητα καταλέγει. Ἦν ὅτε ἀντὶ τοῦ, λέρος, ἠϐουλόμην γράφειν λάριμοι, ἢ λάριμος, οὗ μνημονεύει μόνος ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Γ, 399),

Καὶ μέν τις θρίσσῃσιν ὁμῶς καὶ χαλκίσιν ἄγρην
Φράσσατ' ὀπωρινὴν, καὶ λάριμον εἷλε, καὶ ἔθνη
Τραχούρων, ————————.

καὶ ὃν ὁ σχολιαςὴς διὰ τοῦ Κύλας, ὡς ἰδιωτικοῦ καὶ συνήθους ὀνόματος, ἑρμηνεύει. Ἀλλ', ἐπειδὴ ὁ μὲν Λάριμος οὐδ' εὕρηται παρ' οὐδενὶ ἑτέρῳ, οὔτε πιθανῶς ἂν τρέποιτο εἰς τὸν παρὰ τῷ Ὀϐιδίῳ τε καὶ Πλινίῳ Λάμυρον, κἀκεῖνον οὐδὲν ἧττον ἄγνωςον ἰχθὺν, τὸ δὲ ἐν τῇ συνηθείᾳ Κύλας τοῦ σχολιαςοῦ, οὐδενὸς ἀκούσας μέμνημαι, προειλόμην τὴν ἀσύνετον γραφὴν κατὰ χώραν ἐᾶσαι.

Οἱ δὲ ἐκ πελάγους φεύγουσιν κ. τ. λ.] Ἢ γραπτέον, ὡς ἔγραψα τρέψας εἰς ἀντωνυμίαν τὸ ἄρθρον, ἢ τοῦτο σώζοντας (Οἱ δὲ ἐκ), τρεπτέον τὸ φεύγουσιν εἰς τὸ φεύγοντες. Περὶ δὲ τῶν δυνάμεων συμφέρεται οἷς φησι Μνησίθεος παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 358), « Δύσπεπτοι » δὲ, καὶ βαρύτατοι τῶν θαλασσίων εἰσὶν, οἱ μετεκϐαίνοντες εἴς τε » ποταμοὺς καὶ λίμνας· οἷον κεςρεὺς, καὶ συλλήϐδην τῶν ἰχθύων ὅσοι » δύνανται βιοτεύειν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ὕδασι ». Τὰ δὲ ἑπόμενα τοῦ κειμένου, Δύσχυλοι κ. τ. λ., ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει φέρεται

κατ' οὐδέτερον γένος, Δύσχυλα, οὐκ εὐςόμαχα, δύσπεπτα, ὀλιγότροφα.

ιγ'. Ἀχάρνης.] Ἀχάρνας καλεῖται ὑπ' Ἀριςοτέλους (Περὶ ζώων ἱςορ. ή, 19), Ἄχαρνος δὲ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ Καλλίου (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 286)·

> Κίθαρος ὀπτὸς, καὶ βατὶς, θύν-
> νου τε κεφάλαιον τοδί·
> ἐγχέλεια, κάραβοι, ΑἸ-
> ΝΕΥΣ ἄχαρνος οὑτοσί·

Ἔνθα, ΑἸΝΙΕΥΣ, παραινεῖ γράφειν ὁ Κασωβὼν, ἵν' ᾖ, ἄχαρνος ὁ ἐκ τῆς Αἴνου, Θρακικῆς πόλεως. Εὕρηται δὲ παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 327 καὶ 356) καὶ Ἀκαρνὰν ἰχθὺς, ὃν τὸν αὐτὸν εἶναί τινες τῷ ἀχάρνᾳ ἢ ἀχάρνῳ, ὑποπτεύουσιν, ἁμαρτηθείσης ἴσως τῆς γραφῆς. Ὁ μέντοι Ἡσύχιος φησὶ, θηλυκῶς, « Ἀχάρνα, εἶδος ἰχθύος » καὶ « Ἀκάρναξ » λάβραξ ». Τῶν νεωτέρων τινὲς παραπλήσιον εἶναι τὸν ἀχάρνην τῷ φάγρῳ διατείνονται (ἴδ. τὰς εἰς τὴν Γαλατ. μετάφρ. τοῦ Περὶ ζώων ἱςορ. Ἀριςοτέλ. σημειώσ. σελ. 59)· ἀλλ' ἐπέχειν ἄμεινον.

ιδ'. Βελόναι.] Αἱ καὶ Ῥαφίδες, συνωνύμως λεγόμεναι, διὰ τὸ εἰς ὀξύτατον ἀπολήγειν αὐτῶν τὴν κεφαλήν· διὸ καὶ Ἐπίχαρμος, Ὀξυρύγχους ῥαφίδας (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 319) ἐκάλεσεν αὐτάς. Βελονίδια, οὐδετέρως, καὶ Βελονίδας θηλυκῶς ἡ συνήθεια καλεῖ.

Δύσφθαρτοι.] Λείπει ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων ἡ ταύτης τὴν χώραν κατέχουσα ἐν ταῖς πρὸ τῆς ἐμῆς ἐκδόσεσι γραφὴ, Εὔφθαρτοι· ἐμοὶ δ' ἔδοξε τηρητέαν εἶναι τρέψαντα εἰς τὸ, Δύσφθαρτοι, ἵνα συνᾴδῃ τῷ τοῦ Διφίλου Δύσπεπτος. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 356) « Ῥαφὶς, ἡ βελόνη, καλεῖται δὲ καὶ ἀβλεννὴς, δύσπεπτος, » ὑγρὸς, εὐκοίλιος ».

ιέ. Βῶκες.] Συνῃρημένον ἐκ τοῦ Βόακες. Ἐκάλουν γὰρ αὐτοὺς, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 286-287), Βόηκας, Βόακας, καὶ Βῶκας, παρὰ τὴν βοήν· τοῦτον γὰρ μόνον τῶν ἰχθύων φωνὴν ἔχειν. Ἀριςοφάνης δὲ ὁ γραμματικὸς ἔλεγε, κακῶς κεκλῆσθαι τὸν ἰχθὺν βῶκα, δέον βόωπα, ἐπεὶ, μικρὸς ὑπάρχων, μεγάλους ὦπας ἔχει· εἶναι οὖν τὸν βόωπα, βοὸς ὀφθαλμοὺς ἔχοντα. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχῃ τὰ περὶ τῆς γραφῆς, ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια ἠκολούθησε τῇ τοῦ Ἀριςοφάνους παραδόσει· Βοῦπα γὰρ ἡμῖν (χυδ. Γοῦπα) ὁ ἰχθὺς λέγεται θηλυκῶς, μεταπλάσασιν εἰς ὀνομαςικὴν τὴν αἰτιατικὴν, βόωπα (συνῃρημένως

βῶπα). Παραπλήσιον εἶναι λέγει Σπεύσιππος (παρ' Ἀθην. σελ. 313) τὸν βόακα τῇ μαινίδι καὶ τῇ σμαρίδι. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως ὁ Δίφιλος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 356) « Βῶξ δὲ (φησὶν), ἑφθὸς, εὔπεπτος, » εὐανάδοτον ὑγρὸν ἀνιεὶς, εὐκοίλιος· ὁ δ' ἀπ' ἀνθράκων, γλυκύτερος » καὶ ἁπαλώτερος ». Οἱ νεώτεροι τῶν ἰχθυολόγων οἴονται τὴν ὑφ' ἡμῶν καλουμένην βοῦπαν οὐ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βῶκα ἢ βῶπα (τὸν τοῦ Λιννaίου Sparus boops) εἶναι, ἀλλὰ τὸν κάνθαρον (τὸν τοῦ Λινναίου Sparus Cantharus), περὶ οὗ ἐν τοῖς ἑξῆς.

Ἰουλίδες.] Καλεῖται Ἴουλος καὶ Ἰουλὶς ὁ ἰχθὺς, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 304-305)· παρ' ᾧ καὶ Δωρίων παραινεῖ, « Ἰουλίδας ἕψειν μὲν ἐν » ἅλμῃ, ὀπτᾶν δὲ ἐπὶ τηγάνου ». Φησὶ δ' ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος (σελ. 327). ὅτι καὶ Ὕκην (ἀπ' εὐθείας ἀρσενικῆς, ὁ Ὕκης) ἐκάλουν τὴν Ἰουλίδα, κατὰ τὸν Σμυρναῖον Ἕρμιππον. Εἰσὶ δὲ τῶν πετραίων ἰχθύων αἱ Ἰουλίδες, ὥσπερ καὶ αἱ πέρκαι καὶ αἱ φυκίδες, ὧν Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 345) τὴν τροφὴν εὔπεπτον, ὑγιεινοτάτην, καὶ γόνιμον αἵματος μέσου τῇ συστάσει, τουτέστι μήτε πάνυ λεπτοῦ καὶ ὑδατώδους, μήτε παχέος, φησὶν εἶναι. Διοσκορίδης δὲ (Β, 35) τὸν ἐξ αὐτῶν ζωμὸν κοιλίας ὑπαγωγὸν λέγει, σκευαζόμενον λιτῶς μεθ' ὕδατος καὶ ἐλαίου καὶ ἀνήθου. Παρ' ἡμῖν τανῦν ὁ Ἴουλος, ἡ Ἰουλὶς καλεῖται Γύλος, τὴν αὐτήν πως (Ἴουλος, Γίουλος, Γύλος) παθόντος ἀλλοίωσιν τοῦ ὀνόματος, ἣν καὶ τὸ Ἰατρεύω, Γιατρεύω. Ὁ δὲ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 155) Ζίλλον (Zillo) καλεῖσθαι φησὶ τοῖς νῦν Γραικοῖς, κακῶς ἀκούσας ἴσως, ἢ γράψας. Καὶ Ἀβδέλλαν δ' αὐτὴν, καὶ Ἰλλέκαν (Illecam), ἢ Ἰγλέκκαν (Iglecquam), ὀνομάζεσθαι προσέτι λέγει· ὧν τὸ μὲν Ἰλλέκα, ἴσως ἦν Γυλέκα, ἢ Γυλέσκα, ἀλλοιωθὲν δηλονότι καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ Ἰουλὶς ἢ Ἰουλίσκη, τὸ δὲ Ἀβδέλλα, ἐπίθετον μᾶλλον ἂν εἴη τῆς Ἰουλίδος, εἰς προσηγορικὸν μεταπεσὸν ὄνομα, διὰ τὴν φύσιν τοῦ ἰχθύος. Προσίσχεται γὰρ τοῖς τῶν νηχομένων σώμασι, καὶ ἐκμυζᾷ δίκην βδέλλης τὸ αἷμα· διὸ καὶ ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Β, 453), τῶν Ἰουλίδων τὸ αἱμοβόρον ἐμφανίσαι βουλόμενος, φησὶν,

——— Αἱ δ' οὐδὲν ἀναιδείης χαλόωσι,
Πρὶν θανέειν, ἢ ξανθὸν ἀπ' ἀνέρος αἷμα πάσασθαι·
Τόσσος ἔρως καὶ τοῖσιν ἐν ἰχθύσιν αἵματος ἀνδρῶν.

Λείπεται τέταρτον ὄνομα ἰδιωτικὸν τῶν Ἰουλίδων, Σγουρδέλλαι ᾧ φησιν ὁ αὐτὸς Βελλώνιος (Παρατηρήσ. Α, 30) τοὺς τὴν Λῆμνον οἰ-

κοῦντας νῆσον καλεῖν τὰς Ἰουλίδας. Ἀλλὰ τοῦτό γε οὐκ ἂν εἴη τῆς καθ' ἡμᾶς φωνῆς, εἰ μὴ τραπείη εἰς τὸ Σγουρέλαι· εἰκὸς γάρ τινας τῶν ἡμετέρων, οὕτω καλέσαι τὰς Ἰουλίδας, οὐκ ἐκ τῆς Ἰταλῶν φωνῆς παραλαβόντας (Zigurelle γὰρ ὑπὸ τῶν Γενουηνσίων καλοῦνται), ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῶν Ἰουλίδων οἱονεὶ μεθερμηνεύσαντας. Ἡ γὰρ διὰ τῆς τοῦ σώματος ἐπιφανείας τῶν Ἰουλίδων διήκουσα γραμμὴ παραπλήσιόν τι ἐμφαίνει ταῖς συνεστραμμέναις θριξὶ (cheveux crépus), ἃς οἱ ἀρχαῖοι, Οὔλας, ἡμεῖς δὲ Σγουρὰς καλοῦμεν. Καὶ μαρτυρεῖ τῇ εἰκασίᾳ ταύτῃ ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Β, 434), ὃς, ἐξηγούμενος τὸ ὄνομα τῶν Ἰουλίδων (ἀγνοήσας ὅμως ἢ ἑκὼν παραλείψας τὴν ἰδιωτικὴν αὐτῶν προσηγορίαν), φησὶν, « Ἰουλὶς, » ὄνομα ἰχθύος. Ἴουλος τέσσαρα σημαίνει· Ἴουλος, ὕμνος διθυραμ- » βικός· Ἴουλος, ὁ σκώληξ· Ἴουλος ἡ σγουρότης, καὶ Ἴουλος ἡ ἐξ- » άνθησις τῶν γενείων ».

Τράχουροι, οἱ πρὸς ἐνίων σαῦροι καλούμενοι.] Ὀππιανὸς διαφορὰν οἶδε Τραχούρου καὶ Σαύρου· τὸν μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἀμμώδεσι φύεσθαι, τὸν Τράχουρον (Ἁλιευτ. Α, 99), τὸν σαῦρον δὲ τοῖς πηλώδεσι καὶ τεναγώδεσιν μᾶλλον ἐμφιλοχωρεῖν. Καὶ Γαληνὸς δὲ (Γ, Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 346-347) τὸν μὲν τράχουρον σκληρόσαρκον λέγων, τὸν δὲ σαῦρον, μέσον πως τῶν ἁπαλοσάρκων καὶ τῶν σκληροσάρκων, δῆλός ἐστιν ἕτερον τοῦτον τοῦ τραχούρου νομίζων. Ὁ Ἀθήναιος (σελ. 322) τὴν σκευασίαν μόνην τοῦ σαύρου διδάσκει ἐκ τοῦ κωμικοῦ Ἀλέξιδος· τὸν δὲ τράχουρον (σελ. 326) ὅτι ξηροτέραν ἔχει τὴν σάρκα λέγει, Διοκλεῖ μάρτυρι χρώμενος. Ὁ αὐτὸς δ' Ἀθήναιος (σελ. 305) καὶ τὴν θαλάττιον κίχλην, Σαῦρον ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαι παραδέδωκε. Εἰκὸς οὖν, ὡς εἰκάζει Βελλώνιος, τὸν μὲν Σαῦρον γενικὸν ὄνομα ἰχθύων εἶναι, οὗ εἶδός τι ἦν ὁ Τράχουρος· ὃν ὁ Λινναῖος ὑπὸ τὸ γένος τῶν σκόμβρων τέταχε, Σκόμβρον τράχουρον (Γαλλ. Maquereau bâtard) ὀνομάσας, καὶ ὁ Φορσκώλιος (*Description. animal.*, *pag. XVI*) τὸν αὐτὸν οἴεται εἶναι καὶ τὰ παρ' ἡμῖν νῦν πληθυντικῶς καὶ οὐδετέρως καλούμενα Σταυρίδια, ἢ μᾶλλον Σαυρίδια, σώσασι τὸ ἀρχαῖον τοῦ Σαύρου ὄνομα. Πιθανὸν δὲ καὶ τὴν παρ' ἡμῖν νῦν καλουμένην Λακέρδαν, ὑπὸ τῷ γενικῷ τῶν σαύρων ὀνόματι τετάχθαι τοῖς ἀρχαίοις· Ἡ γὰρ Λακέρδα Ῥωμαϊκόν ἐστιν ὄνομα, Lacerta, σημαῖνον τὸν χερσαῖον σαῦρον, τὸν καὶ σαῦραν θηλυκῶς λεγόμενον· παρ' ὃν καὶ ὁ θαλάττιος Σαῦρος ὠνόμασται. « Σαῦρος (φησὶν » Ἡσύχιος), τὸ ἑρπετὸν ζῶον, καὶ ἰχθὺς μέγιστος, σαῦρος ». Καὶ

Ἴσως οὗτος ἂν εἴη ὁ παρὰ μὲν τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 99) Τράχουρος, ὃν ὁ σχολιαστὴς ὅμοιον εἶναί φησι τῇ πηλαμύδι, παρ' ἡμῖν δὲ Λακέρδα καλούμενος· παρὰ γὰρ τὸν Σαῦρον καὶ ἑτέροις ὁ τράχουρος ἐκαλεῖτο ὀνόμασι, ὡς γοῦν ἐστι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ Ἡσυχίου « Σισορβάκος, τρά» χουρος ὁ ἰχθύς» καὶ αὖθις, « Σκιθακὸς, ἰχθὺς, ὁ καὶ τράχουρος » ὃν ὑποβὰς (σελ. 1213) ὁ αὐτὸς Λεξικογράφος Σκίθαρκον καλεῖ.

Χάνναι.] Χάννη, θηλυκῶς, παρ' Ἀριστοτέλει καὶ πλείστοις ἑτέροις· Χάννον δ', ἀρσενικῶς, ὠνόμασε Νουμήνιος (παρ' Ἀθην. σελ. 327). Καὶ εἰ ἀληθὲς τὸ παρὰ τὸ Χαίνειν ἔτυμον, ὅθεν καὶ ὁ Ἐπίχαρμος (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην.) Μεγαλοχάσμονας εἴρηκε τὰς χάννας, καταλληλοτέρα ἂν εἴη ἡ δι' ἑνὸς ν γραφὴ, Χάνος καὶ Χάνη. Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τὸ ὄνομα τοῦ Χάνου (Γαλλ. Serran). Οὕτως ἐμφερῆ φησι Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 268) εἶναι τῷ ὀρφῷ τῷ ἡπάτῳ καὶ τῇ πέρκῃ τὸν χάννον, ὡς δυσδιάκριτον εἶναι τῷ μὴ μετ' ἐπιστασίας θεωρήσαντι. Ἐπιθι τὰ περὶ τοῦ Χάννου διὰ μακρῶν σημειωθέντα ὑπὸ τοῦ Σοννινίου (*Sonnini, Voyag. en Grèce, Tom. I, pag.* 281-288). Ἔστι δὲ ὁ Χάννος ἁπαλόσαρκος, σκληρότερος δὲ τῆς πέρκης, ὥς φησι Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 355).

Οὐκ εὔστομαχον, οὐκ εὔφθαρτον.] Ἢ οὕτως γραπτέον μεθ' ἧς προσέθηκα δευτέρας ἀρνήσεως, ἢ, ὡς παρῄνει ὁ Γεσνῆρος, «Οὐκ εὐστόμα» χον, δύσφθαρτον », ὃ τὸν αὐτὸν ἔχει νοῦν.

ιϛ΄. Ἐρυθρῖνος.] Τὸν ἐρυθρῖνον, ὃν Ὕκην ἐκάλουν οἱ Κυρηναῖοι, ὅμοιον εἶναί φασιν ἡπάτῳ καὶ φάγρῳ Ἀριστοτέλης Σπεύσιππος καὶ Δωρίων (παρ' Ἀθην. σελ. 300). Διὰ ταύτην τε τὴν πρὸς τὸν φάγρον ἐμφέρειαν, τοῦτον μὲν Pagre καλοῦσιν οἱ νῦν Μασσαλιῶται, τὸν ἐρυθρῖνον δὲ Pageau, ὡς ἂν τις φαίη, φαγρίσκον (Ἰδ. Βελλών. σελ. 186). Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τοὔνομα, ὑποκορίσασα εἰς τὸ οὐδέτερον Ἐρυθρινάριον (χυδ. Λυθρινάρι), πρὸς δὲ καὶ Ἐρυθρίνιον (χυδ. Λυθρίνι). Ὁ δὲ σχολιαστὴς τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 97), καὶ λυθρινάρια καὶ ῥούσια καλεῖσθαι κοινῶς τοὺς ἐρυθρίνους λέγει· καὶ ἔοικε τὸ Ῥούσια, ξενικὸν ὄνομα εἶναι, διὰ τὸ ἐρυθρὸν τοῦ χρώματος, rosso τοῖς Ἰταλοῖς καλούμενον.

Ἐντατικὸς πρὸς συνουσίαν, εἴ τις αὐτὸν ἐν οἴνῳ πνίξας πίοι.] Ὁ δὲ Πλίνιος (XXXII, 10) παρορμᾶν πρὸς συνουσίαν λέγει τὸν ἐρυθρῖνον ἐσθιόμενον· ὃ καὶ μετριώτερον εἰρῆσθαι δοκεῖ. Τῶν γὰρ προσφερομένων ἄλλων ἄλλα γονιμώτερα σπέρματος εἶναι οὐδεὶς ἠμφισβήτηκε· τὸν δ' ἀπὸ τοῦ πνιγέντος ἐρυθρίνου οἶνον τοῦτο ποιεῖν τῶν εἰκῆ

πεπιςευμένων ἐςὶν, ὥσπερ καὶ τὸ πᾶν τοὐναντίον ἐργάζεσθαι τὴν τρίγλην, περὶ ἧς ὁ Ἀθήναιος (σελ. 325) λέγει, « Ἐὰν δ' ἐναποπνιγῇ » τρίγλη ζῶσα ἐν οἴνῳ, καὶ τοῦτο ἀνὴρ πίῃ, ἀφροδισιάζειν οὐ δυ- » νήσεται ».

ιζ'. Θράνις, ἡ ξιφίας.] Σκιφίαν δωρικῶς Ἐπίχαρμος (παρ' Ἀθην. σελ. 282) καλεῖ τὸν ξιφίαν, καθὰ καὶ Σκιφύδρια ὁ αὐτὸς (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 85) τὰ ξιφύδρια, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. νθ') Ξενοκράτης. Ἡμῖν δὲ νῦν Ξιφιὸς ὀνομάζεται (Γαλλ. espadon), ὡς Κολιὸς παρὰ τὸ Κολίας, καὶ Κοχλιὸς παρὰ τὸ Κοχλίας. Ταῦτα Ἀρχέςρατος λέγει περὶ τοῦ ξιφίου (παρ' Ἀθην. σελ. 314)·

Ἀλλὰ λάβε ξιφίου τέμαχος, Βυζάντιον ἐλθὼν,
Οὐραίου τ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον· Ἔςι δὲ κεδνὸς
Κἀν πορθμῷ, πρὸς ἄκραισι Πελωριάδος προχοαῖσι,

Πορθμὸν λέγων τὸν χωρίζοντα τῆς Ἰταλίας τὴν Σικελίαν, περὶ ἣν καὶ Στράβων μεγίςους ξιφίας θηρᾶσθαι μαρτυρεῖ, οὓς καὶ γαλεώτας ὀνομάζεσθαί φησιν (Στράβ. σελ. 24). Ὁ δὲ Θράνις εἴη ἂν ξιφίου εἴδους διαφόρου ὄνομα μᾶλλον, ἢ τοῦ αὐτοῦ συνώνυμον (ὥσπερ καὶ ὁ Γαλεώτης), παρὰ τὸ θράνος, ὃ σημαίνει τὸν πάσσαλον, δι' ὃ φέρει ῥύγχος πασσάλῳ παραπλήσιον. « Θρανίον. . . πάσσαλος » φησὶν Ἡσύχιος. Ὁ δ' αὐτὸς Λεξικογράφος καὶ Θορηνέα τὸν ἰχθὺν ὀνομάζει· « Θορηνεύς, ὁ ξιφίας ἰχθύς », παρὰ τὸ θορεῖν, ὥσπερ καὶ ὁ θύννος, παρὰ τὸ θύειν· « Θορεῖν, πηδῆσαι » καὶ « Θύσας, πηδήσας » φησὶν ὁ αὐτός. Πηδητικοὶ γὰρ ἀμφότεροι, ὥς φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζώων ἱςορ. Η, 19), « Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰςρῶσι περὶ κυνὸς ἐπιτολὴν... » ὡς' ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος· διὸ καὶ » τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι ». Ἴσως ὁ Θράνις, ἐκεῖνο τοῦ Ξιφίου τὸ γένος, ἢ ἐκείνῳ παραπλήσιόν ἐςιν, ὅπερ ὠνόμασεν ὁ Λακεπέδης (*Histoir. natur. des Poissons, Tom. IV, pag.* 218, *édit. de* 1799), Xiphias épée, πρὸς διαςολὴν τοῦ ἰδίως καλουμένου Ξιφίου, Xiphias espadon. Ὁ γὰρ Xiphias épée οὗτος ἐπιεικῶς ἀμβλύτερον καὶ παχύτερον θατέρου, καὶ παττάλῳ μᾶλλον ἢ ξίφει ἐμφερὲς, φέρει τὸ ῥύγχος. Διόρθου ἐν παρόδῳ καὶ τὸν Αἰλιανὸν (Περὶ ζ. ἰδιότητ. Θ, 40) ἐν οἷς λέγει περὶ τοῦ Ξιφίου· « Ὁ γοῦν » ξιφίας ἀμύνει ΤΗ͂Ι ΠΤΕΡΥΓΙ, ὡς ξίφει, ἔνθεν τοι καὶ κέκληται », γράφων, ΤΩ͂Ι ῬΥΓΧΕΙ.

Ἐςὶ, Ψαφαρός.] Τραχὺς, σκληρός. « Ψαφαρὸν, ξηρὸν, αὐχμηρὸν κ. τ. λ. »

φησὶν Ἡσύχιος· ἑρμηνεύει δὲ καὶ Γαληνὸς τὸ παρ' Ἱπποκράτει, Ὑποψάφαρα, διὰ τοῦ τραχύτερα. Καὶ αὕτη μέν ἐςιν ἡ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως γραφή· πρότερον δ' ἐγράφετο, Ἐςὶ φορᾶς, ὅπερ οὐδένα μὲν ἔχει νοῦν, ἐνδέχεται μέντοι λείψανον ὀρθωτέρας ἄλλης γραφῆς εἶναι, τῆς Ἐςί, δύσφθαρτος.

Ὑπογάςριον.] Ὑποκοίλιον λέγει τοῦτο ἡ συνήθεια· καὶ ἔςι ταὐτὸν τῷ ἐν τοῖς προεκτεθεῖσιν (ἀνωτέρ. σελ. 62) Ἀρχεςράτου ἔπεσιν οὐραίῳ. Ἐπῃνεῖτο δ' ὡσαύτως καὶ τὸ τοῦ θύννου ὑπογάςριον· περὶ οὗ ἔπιθι ἃ παρέθετο ὁ Ἀθήναιος (σελ. 302) κωμικῶν μαρτύρια.

ιή. Θύννος καὶ θυννίς.] Ὁ θύννος (Γαλλ. thon) ἔσωσε καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα. Περὶ τῆς θυννίδος ἠπόρηται, εἰ ὁ θῆλυς θύννος ὠνόμαςαι θυννὶς (ὥσπερ ἡ τοῦ ἀλέκτορος θήλεια, ἀλεκτορίς), ἢ ἑτέρα ἐςὶ τοῦ θύννου ἡ θυννίς (ὥσπερ τῆς χαλκίδος ὁ χαλκεύς)· περὶ οὗ ἐπίτω ὁ βουλόμενος τὸν διὰ πλείςης ὅσης ἐπιμελείας πραγματευσάμενον περὶ τούτων Σνεϊδέρον (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 53-60). Τὴν γὰρ θήλειαν τοῦ θύννου, θύννην, οὐ θυννίδα, καλεῖ ὁ Ὀππιανός (Ἁλιευτ. Δ, 505)· ὁ δὲ Ἀρχέςρατος, οὗ τὸ μαρτύριον ὑποβὰς παραθήσομαι, θύννην καὶ θυννίδα τὴν αὐτὴν ἔοικε λέγειν. Ἕτεροι δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 303) τὴν πηλαμύδα, θυννίδα καλεῖσθαί φασι. Ἦν δὲ καὶ παρ' ἡμῖν, καὶ ἔςιν ἴσως ἔτι, καὶ θύννας ὄνομα, εἰ μὴ τοῦ θύννου, τῆς γοῦν πηλάμυδος, διαφόρου, ἣ δηλοῖ ὁ Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ Κατὰ Ἡγουμένων ποιήματι (στίχ. 223),

Ἢ παλαμύδαν, ἢ σκουμπρίν, ἢ θύνναν Βρωμαρέαν.

Παραθώμεθα δὲ νῦν καὶ τὰ τοῦ Ἀρχεςράτου (παρ' Ἀθην. σελ. 302)·

Ἀμφὶ δὲ τὴν ἱεράν τε καὶ εὐρύχορον Σάμον ὄψει
Θύννον ἁλισκόμενον σπουδῇ μέγαν· ὃν καλέουσιν
Ὄρκυνον, ἄλλοι δ' αὖ Κῆτος. Τούτου δὲ θεοῖς χρὴ
Ὀψωνεῖν ἃ πρέπει ταχέως, καὶ ΜΗΤΕΡΙ ΤΙΜΗΣ.
Ἔςι δὲ γενναῖος Βυζαντίῳ, ἔν τε Καρύςῳ·
Ἐν Σικελῶν τε (ἴσ. γρ. δὲ) κλυτῇ νήσῳ Κεφαλοιδὶς ἀμείνους
Πολλῷ τῶνδε τρέφει, καὶ Τυνδαρὶς ἀκτή.
Ἂν δέ ποτ' Ἰταλίας ἱερᾶς Ἱππώνιον ἔλθῃς,
——————— πολὺ δή, πολὺ πάντων
Ἐνταῦθ' εἰσὶν ἄριςοι, ἔχουσί τε τέρματα νίκης.

Οἱ δ' ἐπὶ τῶνδε τόπων, πεπλανημένοι εἰσὶν ἐκεῖθεν,
Πολλὰ περάσαντες πελάγη βρυχίου διὰ πόντου·
Ὧς' αὐτοὺς ἡμεῖς θηρεύομεν ὄντας ἀώρους.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Θύννου· ὧν τὸν τέταρτον ςίχον οὕτω διορθοῦν ἐπεχείρησα πάλαι (ἴδ. τὰς εἰς τὴν τελευταίαν Ἀθην. ἔκδ. σημειώσ. Τόμ. Δ, σελ. 234), ΜΗ ΠΕΡΙ ΤΙΜΗΣ, τουτέςι μὴ ἀκριβολογοῦ, μηδὲ φιλονείκει, περὶ τῆς τιμῆς, ἀλλ' ἀγόραζε ὁπόσου βούλοιτο πωλεῖν ὁ πωλῶν σοι. Περὶ δὲ τῆς θύννης ἢ θυννίδος φησὶν ὁ αὐτὸς Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 303)·

Καὶ θύννης οὐραῖον ἔχειν, ἣν θυννίδα φωνῶ
Τὴν μεγάλην, ἧς μητρόπολις Βυζάντιόν ἐςιν.
Εἶτα τεμὼν αὐτὴν, ὀρθῶς ὄπτησον ἅπασαν,
Ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας, καὶ ἐλαίῳ ἀλείψας.
Θερμά τ' ἔχειν τεμάχη, βάπτων δριμεῖαν ἐς ἅλμην.
Κἂν ξηρὰν ἐθέλῃς ἔσθειν, γενναῖαι πέλονται,
Ἀθανάτοισι θεοῖσι φυὴν καὶ εἶδος ὁμοῖαι.
Ἂν δ' ὄξει ῥάνας παραθῇς, ἀπόλωλεν ἐκείνη.

Κολίας... σκόμβρος.] Κολιὸν καλοῦμεν νῦν τὸν Κολίαν (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 62)· Σκομβρίον δὲ (χυδ. Σκουμπρὶ) τὸν σκόμβρον (Γαλλ. Maquereau). Ἐμφερεῖς δ' εἰσὶν οὕτως ἀλλήλοις οἱ ἰχθύες, ὥςε μεγέθει μόνον διαφέρειν αὐτοὺς ᾠήθησαν οἱ ἰχθυολόγοι. Καὶ Πλίνιος μὲν ἐλάχιςον τῶν σαύρων καλεῖ τὸν κολίαν, Colias sive Parianus, sive Sexitanus a patria Bætica lacertorum minimi (*Plin. lib. XXXII, cap. II*), εἶδος δηλονότι σαύρου (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 60) ὑποτιθέμενος τὸν κολίαν· ᾧ συνηγορεῖ ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 202), φάσκων οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ τῷ μικρότερον εἶναι τοῦ σκόμβρου τὸν κολίαν διαφέρειν. Τοὐναντίον δ' ὁ Ῥονδελέτος μείζω λέγει τὸν κολίαν τοῦ σκόμβρου (ἴδ. τὰς εἰς τὴν Γαλλ. μετάφρ. τοῦ Περὶ ζώων ἱςορ. Ἀριςοτέλ. σημειώσ. σελ. 258)· ᾧ συνᾴδειν ἔοικέ πως ἐκ τῶν ἀρχαίων ὁ Ἱκέσιος (παρ' Ἀθην. σελ. 321), φάσκων «τοὺς σκόμβρους ἐλαχίςους μὲν εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος, τρο» φίμους δὲ τῶν κολιῶν μᾶλλον καὶ εὐχυλωτέρους, οὐ μὴν εὐεκκρι» τωτέρους». Οἱ νῦν Μασσαλιῶται Cogniol καλοῦσι τὸν Κολίαν, παραφθείραντες ἐπιδήλως τὸ παρὰ τοῖς αὐτῶν προγόνοις, τοῖς Φωκαεῦσιν, ὄνομα τοῦ Κολίου.

Ὄρκυνος,

Ορκυνος, πηλαμύς.] Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τὸ ὄνομα, τὸν μὲν, Ὄρκυνον, καὶ μεταθέσει ςοιχείων, Ὄκρυνον (Σομαυέρ. Λεξικ. λέξ. Ὄκρινος), τὴν δὲ, Παλαμύδαν καλοῦσα, ἀπ' εὐθείας, Ἡ παλαμύδα. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς παλαιοὺς, θύννος καὶ ὄρκυνος καὶ πηλαμὺς, οὐ διαφόρου εἴδους ἀλλὰ διαφόρου ἡλικίας ἐςὶν ὀνόματα, ὥςε τὸν αὐτὸν ἰχθὺν ἐξ ὠοῦ μὲν ἐξερχόμενον καλεῖσθαι σκορδύλην (τὴν καὶ κορδύλην), ἢ αὐξίδα, ἐπὶ ποσὸν δὲ μεγέθους προελθόντα, πηλαμύδα, ἢ θυννίδα, μείζω δὲ γενόμενον, θύννον, ἔτι δὲ μείζω, ὄρκυνον. Καὶ Ἀριςοτέλης μὲν (Περὶ ζώων ἱςορ. ς', 16, § 5) φησὶν, «Ὅταν γὰρ τέκωσιν οἱ ἰχθύες ἐν τῷ Πόντῳ, γίγνονται » ἐκ τοῦ ὠοῦ ἃς καλοῦσιν οἱ μὲν σκορδύλας, Βυζάντιοι δὲ αὐ» ξίδας, διὰ τὸ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις αὐξάνεσθαι· καὶ ἐξέρχονται μὲν » τοῦ φθινοπώρου ἅμα τοῖς θύννοις, εἰσπλέουσι δὲ τοῦ ἔαρος ἤδη » οὖσαι πηλαμύδες». Προςτιθέσθω δὲ τούτοις καὶ τὰ τοῦ Σωςράτου (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 303) «Τὴν πηλαμύδα θυννίδα καλεῖ» σθαι, μείζω δὲ γινομένην, θύννον, ἔτι δὲ μείζονα, ὄρκυνον, » ὑπερβαλλόντως δὲ αὐξανόμενον, γίνεσθαι κῆτος». Ταῦτα Πλίνιος οὕτως παρέφρασε, Thynni... intrant e magno mari Pontum verno tempore gregatim, nec alibi fetificant. Cordylæ adpellantur partus, qui fetas redeuntes in mare autumno comitantur: Limosæ vere, aut e luto pelamides, incipiunt vocari; et quum annuum excessere tempus, thynni (*Plin. lib. IX, cap.* 15). Οἱ δὲ νεώτεροι ἰχθυολόγοι, εἰ καὶ τἄλλα συγχωροῦσι, τὴν γοῦν πηλαμύδα ἑτέραν εἶναι τοῦ θύννου διατείνονται. Αἴτιον δὲ τῆς συγχύσεως τῶν ὀνομάτων φασὶ τὸ παραπλησίαν εἶναι τὴν πηλαμύδα τῷ θύννῳ. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν διαφόροις τόποις ἁλισκομένων ὀρκύνων ἢ θύννων παρεθέμεθα ἀνωτέρω (σελ. 63-64) τὰ εἰρημένα τῷ Ἀρχεςράτῳ· οἷς προσπαρατιθέσθω ἅ φησι Δωρίων (παρ' Ἀθην. σελ. 315)· «Τοὺς ὀρκύνους ἐκ τῆς περὶ Ἡρακλέους ςήλας » θαλάσσης περαιουμένους εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἔρχεσθαι θάλασσαν· » διὸ καὶ πλείςους ἁλίσκεσθαι ἐν τῷ Ἰβηρικῷ καὶ Τυῤῥηνικῷ πελάγει· » κἀντεῦθεν κατὰ τὴν ἄλλην θάλασσαν διασκίδνασθαι». Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱκέσιος (παρὰ τῷ αὐτ.), «Τοὺς μὲν ἐν Γαδείροις ἁλισκομέ» νους, πιμελεςέρους εἶναι, μετὰ δὲ τούτους, τοὺς ἐν Σικελίᾳ· τοὺς » δὲ πόῤῥω Ἡρακλείων ςηλῶν, ἀλιπεῖς, διὰ τὸ πλείονα τόπον ἐκνε» νῆχθαι». Περὶ δὲ τῆς τοῦ ὄψου δυνάμεως φησὶ Δίφιλος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 356-357), ὅτι, «Θυννὶς καὶ θύννος βαρεῖς καὶ πολύ-

» τροφοι... Ἡ δὲ πηλαμὺς πολύτροφος μέν ἐςι καὶ βαρεῖα, οὐρη-
» τικὴ δὲ καὶ δύσπεπτος... ἡ δὲ μείζων, συνοδοντὶς καλεῖται».
» Καὶ σημειοῦ ὅτι Δίφιλος καὶ ἄλλο συνώνυμον τῆς πηλαμύδος οἶδε τὴν καλουμένην συνοδοντίδα. Ἃ δὲ περὶ τῶν τοῦ ὀρκύνου δυνάμεων λέγει προσφάτου τε καὶ ταριχηροῦ, παραθησόμεθα ἐν τῷ περὶ ταρίχων λόγῳ. Ὁ δὲ Βελλώνιος (σελ. 109), καὶ ἑτέρου θύννου μνημονεύει, ὃν τοὺς μὲν Κρῆτάς φησι καλεῖν Λίσσαν ἢ Γλίσσαν, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν Ἑλλήνων, Κόπανον· οἴεταί τε τὸν αὐτὸν μὲν εἶναι καὶ τὸν παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 322) Σκεπινὸν καλούμενον, διάφορον δὲ τοῦ παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 106) Σκεπάνου. Καὶ τοῦτον γὰρ τὸν παρὰ τῷ Ὀππιανῷ Σκέπανον, ὁ σχολιαςὴς Κόπανον ἡρμήνευσε.

Κακόχυμοι.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει, Κακόχυλοι.

ιθ΄. Σειῶνες, βραχυκέφαλοι.] Πλὴν ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, παρ' οὐδενὶ ἑτέρῳ εὕρηται οὔτε τῶν σειώνων, οὔτε τῶν βραχυκεφάλων ὄνομα, καθὰ καὶ ἕτεροι πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο· διὸ εἴκαζον πάλαι γραπτέον εἶναι Σύες, βάτραχοι, κέφαλοι, γνωςὰ τρία τοῖς δυσὶν ἀγνώςοις ἀνθυποβάλλων ὀνόματα. Καὶ περὶ μὲν τοῦ συὸς οὐκ ἀπίθανος ἡ διόρθωσις, ἐπεὶ καὶ παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 356-357) συγκαταλέγεται ὁ σῦς τῷ οὐρανοσκόπῳ, ὥσπερ ἐνθάδε, καὶ παραπλησίας αἷς φησὶ Ξενοκράτης ἔχειν λέγονται δυνάμεις ἀμφότεροι. « Καπρίσκος καλεῖται
» μὲν καὶ Σῦς· βρομώδης δ' ἐςὶ καὶ σκληρός. Κιθάρου τ' ἐςὶ δυσπεπ-
» τότερος· δέρμα δὲ ἔχει εὔςομον... οὐρανοσκόπος δὲ καὶ ὁ ἄγνος
» καλούμενος, ἢ καὶ καλλιώνυμος, βαρεῖς (γρ. οὐρανοσκόπος δε, ὁ
» καὶ ἄγνος... βαρὺς)». Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐπέχειν μοι δέδοκται. Περὶ τοῦ Συὸς, ἢ Ὑὸς, ταῦτα ὁ Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 326) παραινεῖ βωμολόχως τοῖς κατ' αὐτὸν ὀψοφάγοις·

Ἐν δ' Αἴνῳ καὶ τῷ Πόντῳ τὴν ὗν ἀγόραζε,
Ἣν καλοῦσί τινες θνητῶν ψαμμῖτιν ὀρυκτήν.
Τούτου τὴν κεφαλὴν ἕψει, μηδὲν προσενεγκὼν
Ἥδυσμ', ἀλλ' ἐς μοῦνον ὕδωρ ἐνθεὶς, θαμὰ κινῶν,
Ὕσσωπον παράθες τρίψας· κἂν ἄλλο τι χρήζῃς,
Δριμὺ διεὶς ὄξος· κᾆτ' ἐμβάπτευε, κ' ἐπείγου
Οὕτως, ὡς πνίγεσθαι ὑπὸ σπουδῆς καταπίνων.
Τὴν λοφιὰν δ' ὀπτᾶν αὐτῆς, καὶ τἄλλα τὰ πλεῖςα.

Ἠλακατῆνες.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασι τοῖς πρὸ ἐμοῦ

Κτένες. Ἄτοπος γὰρ ἂν ἦν Ξενοκράτης τοὺς κτένας, τῶν ὀςρακοδέρμων ὄντας, συγκαταλέγων ἰχθύσι, πρὸς οὓς οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν, ἄλλως τε καὶ μακροὺς περὶ τῶν κτενῶν ποιησόμενος λόγους ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ (τμ. μδ'-μέ). Θαυμαςὸν δὲ καὶ τὸ τοὺς πρὸ ἐμοῦ, μὴ μόνον ἐᾶσαι κατὰ χώραν τὴν ἀνόητον γραφὴν, Κτένες, ἀλλὰ μηδὲ ὅλως σημειώσασθαί τι ἀπορήσαντας περὶ αὐτῆς. Ὥρα δὲ νῦν καὶ τὰς ἀφορμὰς ἐκθέσθαι, ὅθεν τούτου, καὶ οὐκ ἄλλου ἰχθύος, ὄνομα προειλόμην ἀνθυποβαλεῖν τῷ τῶν κτενῶν ὀνόματι. Πρῶτον μέν ἐςιν αὐτὴ ἡ γραφὴ Κτένες, ἣν ὑποσυνάψας τοῖς τελευταίοις ςοιχείοις αλοι τοῦ προηγησαμένου ὀνόματος, εὑρήσεις τοὺς ἠλακατῆνας κακῶς ὑπὸ κακοῦ ἀντιγραφέως καταχωσθέντας. Ἔπειτα τοῖς γαλεοῖς καὶ τοῖς κυσὶ, τουτέςιν ἰχθύσι κητώδεσι, συνωνόμασεν αὐτοὺς Ξενοκράτης. « Ἠλακατῆνες, θαλασσίων ἰχθύων οἱ κητώδεις », φησὶν Ἡσύχιος, κακῶς μὲν (ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν, θαλάσσιοι ἰχθύες κητώδεις), ἱκανῶς δὲ πρὸς τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 301) « Ἠλακατῆνες... εἰσὶ δὲ κητώδεις, ἐπιτήδειοι εἰς ταρι» χείαν », καὶ παρατίθεται Μενάνδρου μαρτύριον τόδε,

Κωβιὸς, ἠλακατῆνες καὶ κυνὸς οὐραῖον·

ἔνθα σημείωσαι, ὅτι καὶ Μένανδρος, ὥσπερ Ξενοκράτης, τὸν κύνα μετὰ τοὺς ἠλακατῆνας ὠνόμασε. Καὶ διώρθου ἐκ τούτων τὸν Εὐςάθιον (Ὀδυσσ. Α, σελ. 1423), « Οἱ δὲ ἠλακατῆνες, ὅθεν γίνονται » ζητητέον· ἰχθύες δὲ οὗτοι θαλάσσιοι ΚΩΒΙΩΔΕΙΣ, ταριχευόμενοι, » ὥς φησι Παυσανίας », γράφων ΚΗΤΩΔΕΙΣ· εἰκὸς γὰρ τὸν Εὐςάθιον, ἢ καὶ αὐτὸν τὸν Παυσανίαν, ἠπατῆσθαι ἐκ τῆς παρὰ τῷ Μενάνδρῳ, ἢ ἄλλῳ τινὶ ποιητῇ (ἴδ. Ἀθήν. σελ. 403) τοῦ κωβιοῦ μνήμης, ὅν τινες εἰς τὸν Κολίαν τρέπειν παρῄνουν. Τὸν Ἠλακατῆνα δέ τινες τοῦ τῶν θύννων γένους εἶναι ᾠήθησαν τῶν μεγίςων, ἐξ ὧν καὶ τὰ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ογ') μνημονευθησόμενα μελάνδρυα ἐσκευάζετο, οὐ πάνυ πιςὰ λέγοντες ἔμοι γε. Ἔπιθι τὸν Γεσνῆρον (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 427).

Χελιδόνες.] Εἰ ὀρθῶς εἶχεν, ἥνπερ ἀνωτέρω εἴκασα τοῦ Βραχυκέφαλοι τροπὴν εἰς τὸ, Βάτραχοι, κέφαλοι, ἐξῆν ἂν καὶ ἐνθάδε εἰς τὴν χώραν τοῦ Χελιδόνες, καταςῆσαι τὸ Χέλωνες, ἢ, ὡς ἕτεροι, Χελλῶνες, ὄνομα ἰχθύος ὁμοειδοῦς τῷ κεφάλῳ, ὥς φησιν Ἱκέσιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 306), « Τῶν δὲ καλουμένων λευκίσκων » πλεονά ἐςιν εἴδη. Λέγονται γὰρ οἱ μὲν κέφαλοι, οἱ δὲ κεςρεῖς,

» ἄλλοι δὲ χελλῶνες, οἱ δὲ μυξῖνοι... καταδεέςεροι δὲ πάντων οἱ » χελλῶνες, οἱ λεγόμενοι βάκχοι ». Ἔςι καὶ ἑτέρως διορθοῦν τρέποντας εἰς τὸ Χελιδονίαι, ὄνομα ἰχθύος διαφόρου τῆς Χελιδόνος, ἢ διαφόρους δυνάμεις προςίθησι Δίφιλος τῶν παρὰ τῷ Ξενοκράτει. Νῦν δὲ ἀγαπητέον τῇ ἐκδεδομένῃ γραφῇ, Χελιδόνες, αἵπερ εἰσὶν αἱ αὐταὶ καὶ ἃ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια καλεῖ Χελιδόνια, καὶ Χελιδονόψαρα. Εἰσὶ δὲ ἐμφερεῖς τοῖς καλουμένοις ἱέραξι, τοῖς θαλασσίοις, καὶ τῷ σχήματι καὶ τῇ πτήσει· πέτανται γὰρ καὶ αἱ χελιδόνες, τουτέςιν ἐπὶ τοσοῦτον ἐξάλλονται τῆς θαλάσσης, ὥςε δοκεῖν ἵπτασθαι, ὥσπερ καὶ οἱ ἱέρακες καὶ αἱ τευθίδες. Διὸ καὶ ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 427) φησίν·

Ἠέρα δ' αὖ τέμνουσι, καὶ εἰνάλιοί περ ἐόντες,
Τευθίδες, ἰρήκων τε γένος, βυθίη τε χελιδών.
Οἵδ', ὅτε ταρβήσουσιν ὑπέρτερον ἐγγύθεν ἰχθὺν,
Ἐξ ἁλὸς ἀνθρώσκουσι, καὶ ἠέριοι ποτέονται.

Ἔςι καὶ τῆς χελιδόνος ἕτερος ἰχθὺς, ὡς προλέλεκται, ὁ ἀρσενικῶς καλούμενος, Χελιδονίας· καὶ οὗτος μὲν σκληρὸς, τὸ δ' ἀπὸ τῆς χελιδόνος ὑγρὸν εὔχροιαν ποιεῖ, καὶ κινεῖ αἷμα, ὥς φησι Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 357).

Οὐρανοσκόποι.] Πολλοῖς καὶ ἄλλοις ὀνόμασι προσαγορεύεται ὁ οὐρανοσκόπος· καλεῖται γὰρ, Ἄγνος, Καλλιώνυμος (ἀνωτέρ. σελ. 66), Ἡμεροκοίτης, Ψαμμοδύτης, καὶ Νυκτερίς. Καὶ τῶν τελευταίων ὀνομάτων ἔτυχε, διὰ τὸ ἡμέρας κεῖσθαι ἐν τῇ ἄμμῳ, νυκτὸς δ' ἐπὶ θήραν ἐξιέναι. « Ἁμεροκοίτης, ὁ καλλιώνυμος ἰχθὺς » φησὶν Ἡσύχιος· καὶ πάλιν, « Καλλιώνυμος, εἶδος ἰχθύος· μεταφέροντες δέ » τινες τὴν λέξιν, καὶ ἐπὶ τοῦ αἰδοίου ἔτασσον ἀνδρός τε καὶ γυναι» κός », καὶ αὖθις· « Ψαμμοδύτης, ἰχθὺς, ὃν καὶ Καλλιώνυμον ὀνο» μάζουσιν ». Ὅθεν ἴσως ἐςὶν ἀποδοῦναι καὶ τὸν λόγον τῆς προσηγορίας τοῦ καλλιωνύμου ἰχθύος, κατ' εὐφημισμὸν δηλονότι προσαγορευθέντος οὕτως, ὥσπερ καὶ τοῦ αἰδοίου. Ἔςι γὰρ λῃςρικὸς καὶ βορώτατος ἰχθὺς, ὅπερ ἐμφαίνει καὶ ὁ Ἡμεροκοίτης· Ἡμερόκοιτος γὰρ ὁ κλέπτης καλεῖται (Ἡσύχ. λέξ. Ἡμερόκοιτος). Ἴσως δὲ καὶ ὁ Ἄγνος (παρὰ τὸν ἀγνὸν) κατά τοιοῦτόν τινα εὐφημισμὸν ἢ ἀντίφρασιν εἴρηται. Οὐρανοσκόπος δ' ἐκλήθη διὰ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θέσιν τῶν ὀμμάτων· διὸ καὶ Ἀνωδόρκαν τὸν αὐτὸν συνωνύμως κεκλῆσθαί τινες ὑπειλήφασιν, ἀπὸ ταύτης ὡρμημένοι τῆς λέξεως Ἡσυχίου, « Ἀνωδόρκας, βρίκχος

» ὁ ἰχθὺς ὑπὸ Θηβαίων». Καὶ εἰκὸς τὸν αὐτὸν ἰχθὺν εἶναι, εἰ τρέποιτο τὸ Βρίκχος εἰς τὸ Βάτραχος, ἢ γοῦν εἰς τὸ ταυτόσημον Βάρακος· καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς Ἡσύχιος ἐν ἄλλοις, «Βάρακος, ἰχθὺς » ποιὸς—Βάρακος, βάτραχος» φησί. Μᾶλλον δ' ἂν τοῦτο πιθανὸν γένοιτο, εἰ ἀληθὲς τὸ ὑπὸ τῶν νεωτέρων μαρτυρούμενον (ἴδ. *Forskæl, Descript. animal, etc. pag. XIV*), ὅτι τὸν Οὐρανοσκόπον, τῶν νῦν Ἑλλήνων οἱ μὲν Βυζάντιοι, Βάτραχον, οἱ δὲ Σμυρναῖοι, Βοῦφον, ἢ Λύχνον καλοῦσι. Παρὰ γὰρ τοῖς ἀρχαίοις τὸν Βάτραχον ἰχθὺν ἕτερον ὄντα τοῦ Οὐρανοσκόπου, προὔργου ἐςὶ τὸ ζητῆσαι, εἰ καὶ οἱ νῦν Ἕλληνες διαφόρῳ ἑκάτερον, ἢ κοινῷ τῷ βατράχου, ἢ βούφου, ὀνόματι ἀμφοτέρους καλοῦσι, διὰ τὴν ἐπὶ ποσὸν ἐμφέρειαν τῶν ἰχθύων· τὸ γὰρ Βοῦφος (χυδ. Μποῦφος) τῆς Λατίνων ἐςὶ φωνῆς Bufo, ᾧ σημαίνουσι ζῶον παραπλήσιον βατράχῳ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλούμενον Φρύνον (Γαλλ. Crapaud), παρ' ἡμῖν δὲ νῦν μεταθέσει ςειχείων Φυρνὸν, καὶ Φουρνὸν, (Σομαυερ. Λεξικ. Ἰταλογραικ. λέξ. Buffo). Καὶ εἰκὸς τὸν Οὐρανοσκόπον Βοῦφον, τουτέςι Βάτραχον, οὐ μόνον κυριολεξεὶ ἀλλὰ καὶ μεταφορικῶς λέγεσθαι· Βοῦφον γὰρ (ἢ Μποῦφον) φαμὲν καὶ τὸν ἠλίθιον, καθὰ καὶ παρ' Ἡσυχίῳ οὐ μόνον «Βάρακος, βάτραχος» ὅπερ ἀνωτέρω παρεθέμεθα, ἀλλὰ καὶ «Βάρακον, τὸν ἄνουν καὶ βάρβαρον», καί, «Φρύ» νος, βάτραχος, ἢ ΠΑΧΥ͂Σ», ὃ τρεπτέον εἰς τὸ ΠΑΧΎΝΟΥΣ, ἢ ἐπὶ τούτου ἐκληπτέον. «Παχύνοι, παχὺν νοῦν ἔχοντες, ἀνόητοι» φησὶν ὁ αὐτὸς Λεξικογράφος. Νωθρὸς γὰρ καὶ ἀνόητος ὁ Οὐρανοσκόπος παραδέδοται, ἢ δῆλον ἐκ τοῦ Ὀππιανοῦ, οὗ καὶ τὴν ῥῆσιν παραθήσομαι, ἐρευνήσας πρῶτον καὶ τὸ λειπόμενον τρίτον ὄνομα νεώτερον τοῦ Οὐρανοσκόπου, τὸν Λύχνον, ὅπερ ἀπὸ τοῦ συνήθους Λύχνου ἐπὶ τὸν ἰχθὺν μετενηνέχθαι πεπίςευται, ἐγὼ δὲ Λίχνον ἂν μᾶλλον, ὅ ἐςι λαίμαργον, εἰρῆσθαι τὸν Οὐρανοσκόπον, διὰ τὸ πολυφάγον, ὑπέλαβον, εἰ μή μ' ἐκώλυεν Ἡσύχιος, φάσκων, «Λύχνος ἡ λαμπάς, » ἡ δᾴς, παρ' Ὁμήρῳ· καὶ ἰχθὺς κάλλιςος». Ἐνδέχεται μέντοι καὶ συγκεχύσθαι παρ' Ἡσυχίῳ (οἷα πολλὰ τοιαῦτα συγκέχυνται παρ' αὐτῷ) τὴν γραφὴν τοῦ Λύχνου καὶ Λίχνου· ἢ καὶ τὸ νεώτερον ὄνομα, Λύχνος, ἀλλοίωσιν εἶναι βάρβαρον τοῦ Λύκος· Ὁ γὰρ Ἰκέσιος καὶ Λύκον ὑπό τινων ὠνομάσθαι τὸν Καλλιώνυμον φησὶ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 282)· καίπερ οὐ δῆλον ὄν, περὶ τίνος Καλλιωνύμου ὁ λόγος τῷ Ἰκεσίῳ· καὶ γὰρ καὶ τὸν ἀνθίαν ἰχθὺν, ἕτερον ὄντα τοῦ Οὐρανοσκόπου, καλλιώνυμον ἕτεροι ἐκάλουν. Συγκεχυμένα γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις

καὶ σκοτεινὰ τὰ πλεῖστα τῶν εἰρημένων περὶ ἰχθύων, διὰ τὴν συχνὴν ὁμωνυμίαν. Ὥρα δὲ καὶ τὸ μωρὸν καὶ τὸ λαίμαργον τοῦ ζώου ἐκ τῆς ποιητικῆς τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Β, 199-212) εἰκόνος δηλῶσαι·

Φράζεο δ' ἀφραδίῃ προφερέστατον Ἡμεροκοίτην
Ἰχθὺν, ὃν περὶ πάντας ἀεργότατον τέκεν ἅλμη.
Τοῦ δ' ἤτοι κεφαλῆς μὲν ἄνω τέτραπται ὕπερθεν
Ὄμματα, καὶ στόμα λάβρον ἐν ὀφθαλμοῖσι μέσοισιν.
Αἰεὶ δ' ἐν ψαμάθοισι πανημέριος τετάνυσται
Εὕδων· νυκτὶ δὲ μοῦνον ἀνέγρεται, ἠδ' ἀλάληται·
Τοὔνεκα κέκληται καὶ Νυκτερίς. Ἀλλά μιν ἄτη
Γαστρὸς ἀτεκμάρτοιο κακὴ λάχεν· οὐ γὰρ ἐδωδῆς
Ἢ κόρον, ἠέ τι μέτρον ἐπίσταται, ἀλλ' ἀτέλεστον
Λύσσαν ἀεὶ βούβρωστιν ἀναιδέϊ γαστρὶ φυλάσσει·
Οὐ δέ ποτ' ἂν λήξειεν ἐδητύος ἐγγὺς ἐούσης,
Εἰσόκεν οἱ νηδύς τε μέση διὰ πᾶσα ραγείη,
Αὐτός τε προταθεὶς πέσῃ ὕπτιος, ἠέ τις ἄλλος
Πέφνῃ μιν νεπόδων πυμάτης ἔμφορτον ἐδωδῆς κ. τ. λ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς λυκώδους τοῦ ζώου λιχνείας. Ἀριστοτέλης δ' ἐτήρησεν ὅτι καὶ χολὴν ἔχει μεγίστην τῶν ἰχθύων ὁ Καλλιώνυμος, ὡς κατὰ μέγεθος, πιστωσαμένων τοῦτο καὶ τῶν νεωτέρων διὰ τῆς ἀνατομῆς. Διὸ καὶ ὁ κωμικὸς Ἀνάξιππος (παρὰ τῷ Αἰλιαν. Περὶ ζώων ἰδιότητ. ιγ΄, 4) φησίν·

Ἐάν με κινῇς, καὶ ποιήσῃς τὴν χολὴν
Ἅπασαν, ὥσπερ Καλλιωνύμου, ζέσαι,
Ὄψει διαφέρων τοῦ ἐγξιφίου κυνός·

οὗ τὸν τελευταῖον στίχον Ἑλληνικὸν ἐκ βαρβάρου ποιήσεις, γράφων,

Ὄψει διαφέροντ' οὐδὲ ἓν ξιφίου κυνός.

Γαλεοὶ κύνες.] Οὐ μικρὰ καὶ ἐν τούτοις τοῖς ὀνόμασι σύγχυσις παρὰ τοῖς παλαιοῖς· περὶ ὧν ὁ βουλόμενος εἰδέναι τὸ ἀκριβὲς, ἢ τό γε πιθανὸν, ἐπίτω τὸν ἀκριβῶς τὰ τοῖς ἀρχαίοις περὶ τῶν ἰχθύων εἰρημένα συνειλοχότα Σνεϊδέρον (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 130-137). Ἡμῖν δ' ἅλις ἐχέτω λέγειν, ὅτι Γαλεοὺς, ἢ Γαλεώδεις ἰχθύας, ἐκάλουν κοινῶς τῶν σελαχωδῶν ἢ χονδρωδῶν ἰχθύων τοὺς μὴ πλατεῖς ἀλλὰ μακρούς· ὧν εἴδη ἦσαν, ὁ Ἀκανθίας, ὁ Λεῖος, ὁ Ποικί-

λος, ὁ Σκύμνος, ὁ Ἀλωπεκίας (ὁ καὶ Ἀλώπηξ), ὁ Κεντρίνης, ὁ Νωτιδανὸς, ἡ Ἐπινωτιδεὺς, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 294), τὰ μὲν ἐξ Ἀριστοτέλους, τὰ δ' ἐξ ἑτέρων παρειληφώς. Καὶ τὴν Ῥίνην δὲ (ἣν οὔτε τοῖς πλατέσιν, οὔτε τοῖς μακροῖς σελάχεσιν ἄν τις ἐγκαταλέξειε, τῶν μὲν πλατυτέραν, τῶν δὲ μακροτέραν, καὶ οἷον ἐν μεταιχμίῳ οὖσαν ἀμφοτέρων), τοῖς Γαλεοῖς ἐγκαταριθμοῦσιν ἔνιοι. Ἦν δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ Κύων, ἡ Γαλεὸς, ξιφίας ἐπιθετικῶς καλούμενος, ἕτερος τοῦ ἀνωτέρω (σελ. 62) μνημονευθέντος Ξιφίου, ὡς ἐστι συλλογίσασθαι ἔκτε τῆς προτεθείσης (σελ. 70) Ἀναξίππου τοῦ Κωμικοῦ ῥήσεως, καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος (σελ. 24)· Ξιφίας γὰρ οὗτος καὶ Γαλεώτας συνωνύμως καλεῖ τοὺς παρ' ἄλλοις Γαλεούς· « Ἐκ δὲ τῆς θήρας αὐτῶν [τῶν θύννων] πιαίνεσθαι τοὺς γα- » λεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι, καὶ κύνας... συμβαίνειν δὲ » ποτε καὶ τιτρώσκεσθαι διὰ τοῦ σκαφιδίου τὸν κωπηλάτην, διὰ τὸ » μέγεθος τοῦ ξίφους τῶν γαλεωτῶν, καὶ τὸ τὴν ἀκμὴν (ἴσ. ὁρμὴν) » τοῦ ζώου συαγρώδη εἶναι, καὶ τὴν θήραν »· πλὴν εἰ μή τις ὑπολάβοι τοὺς ξιφίας μᾶλλον τοὺς ἀληθεῖς κακῶς τινας τῶν ἀρχαίων τοῖς γαλεοῖς ἐγκατατάξαι. Ἀριστοτέλης δὲ (Περὶ ζώων ἱστορ. ϛ', 10) ὡς Γαλεῶν εἶδος καὶ τοὺς Κύνας ὀνομάζει, καὶ τὰ Σκύλια, ἃ ὑπ' ἐνίων καὶ Νεβρίας γαλεοὺς καλεῖσθαί φησι. Καὶ ἐοίκασιν εἶναι τὰ Σκύλια τὰ αὐτὰ τοῖς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ Σκύμνοις, καθὰ ἐσημειώσατο καὶ ὁ Σνεϊδέρος· εἶεν δ' ἂν ἴσως ἐκεῖνο τοῦ Γαλεοῦ τὸ εἶδος, ὃ νῦν ἡμεῖς καλοῦμεν Σκυλόψαρον (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 197). Ἔστι δὲ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ (Περὶ ζ. ἰδιότ. ιέ, 11 μετὰ τῶν σημ. τοῦ Σνεϊδέρ.) καὶ Γαλῆ (ἑτέρα τῶν ἀρσενικῶς λεγομένων Γαλεῶν), ἡ παρ' ἡμῖν νῦν Γαλία (παρὰ τὸ διαλελυμένον Γαλέη, ὥσπερ Συκία παρὰ τὸ Συκέη) καλουμένη, παρὰ δὲ τοῖς πρὸ ἡμῶν Γαλέη, ἢ Γαλέα, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα βιώσας Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ Κατὰ Ἡγουμένων ποιήματι (στίχ. 574),

Φιλομηλίτζας τρυφερὰς, κωβίδια, γαλέας,

Γαλέας μὲν καλῶν τὰς παρ' ἡμῖν Γαλίας, Φιλομηλίτζας δὲ ὑποκοριστικῶς, τοὺς κόκκυγας, οὓς ἀλλαχοῦ Φιλομήλας ὠνόμασεν, ὥσπερ ὀνομάζει αὐτὰς καὶ ὁ συνακμάσας ἴσως τῷ Πτωχοπροδρόμῳ σχολιαστὴς τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 97), ἀποδιδοὺς ἅμα καὶ τὸ γελοῖον ἔτυμον τοῦ ὀνόματος τόδε· « Κόκκυγες αἱ φιλομῆλαι, διὰ τὸ » εἶναι αὐτὰς κοκκίνας· ἃς καὶ λέγουσιν εἶναι προσφιλεῖς τῶν κοκ-

» κίνων μήλων τῶν ὀπωρῶν ». Ἕτεροι δὲ διὰ τοῦ υ Φιλομύλας καὶ Φιλομύλους αὐτὰς ὠνόμασαν. Καὶ ταῦτα μὲν οἱ τὸν Γαλεὸν ὡς γενικὸν ὄνομα τῶν μακρῶν σελαχωδῶν ὑποθέμενοι. Ὀππιανὸς δὲ τοὐναντίον τούτων μὲν καὶ ἕνα τῶν ὑπὸ τούτῳ, τὸν Κεντρίνην, ὡς διαφόρους ἰχθῦς ὀνομάζει· ἑκάτερον δὲ ὑπὸ τὸν κύνα, ὡς ὑπὸ γένος, τάττει, οὑτωσὶ λέγων (Ἁλιευτ. Α, 373-382)·

——————— Ἐν δὲ κύνεσσι
Τριχθαδίη γενεή. Τὸ μὲν ἄγριον ἐν πελάγεσσι,
Κήτεσι λευγαλέοις ἐναρίθμιον· ἄλλα δὲ φῦλα
Διπλόα καρτίστοισι μετ' ἰχθύσι δινεύονται
Πηλοῖς ἐν βαθέεσσι· τὸ μὲν κέντροισι κελαινοῖς
Κεντρίναι αὐδώωνται ἐπώνυμον, ἄλλο δ' ὁμαρτῇ
Κλείονται γαλεοί. Γαλεῶν δ' ἑτερότροπα φῦλα·
Σκύμνοι, καὶ λεῖοι, καὶ ἀκανθίαι· ἐν δ' ἄρα τοῖσι
Ῥῖναι, ἀλωπεκίαι, καὶ ποικίλοι. Εἴκελα δ' ἔργα
Πᾶσιν ὁμοῦ μορφή τε· σὺν ἀλλήλοις δὲ νέμονται.

Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν (Ἁλιευτ. Δ, 243) λέγοντα,

Ὄλλυνται γαλεοί τε κύνες, καὶ φῦλα κελαινῶν
Κεντροφόρων, ———————

ὑποληπτέον, ἵνα γοῦν μὴ ἀντιφάσκῃ ἑαυτῷ, οὕτως φάναι, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε, Τῶν κυνῶν οἵ τε καλούμενοι Γαλεοὶ καὶ οἱ καλούμενοι κεντροφόροι· δῆλον γὰρ ὅτι κεντροφόρους ὠνόμασεν ἐνθάδε, οὓς κεντρίνας εἴρηκεν ἀνωτέρω. Ἡγητέον οὖν καὶ τὸν Ξενοκράτη, εἰ μὲν ἀδιαστόλως Γαλεοὶ κύνες, γράφοις, περὶ ἐκείνου μόνου τῶν κυνῶν τοῦ εἴδους τὸν λόγον ποιεῖσθαι, οἳ καλοῦνται Γαλεοί· εἰ δὲ μετὰ διαστολῆς, Γαλεοί, κύνες, Γαλεοὺς μὲν καλεῖν τὸ τρίτον εἶδος τῶν παρὰ τῷ Ὀππιανῷ κυνῶν, ὧν εἰσὶ καὶ αἱ ἀνωτέρω (σελ. 55) Ἀλώπεκες, Κύνας δὲ, ὃ πρῶτον ἔταξεν Ὀππιανὸς, ἄγριον ἐπονομάσας. Καὶ εἶεν ἂν οὗτοι οἱ καὶ Καρχαρίαι καλούμενοι (Γαλλ. requins) πάντων ὠμοβορώτατοι τῶν κυνῶν, οὓς καὶ Σκύλλας, πρὸς δὲ καὶ Λαμίας (καθὰ καὶ νῦν ἔτι καλοῦμεν αὐτὰς ἐν τῇ συνηθείᾳ) ἐκάλουν ἕτεροι, ὥς φησι Νίκανδρος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 306), τὰς αὐτὰς οὔσας ταῖς ὑπὸ τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 370, Ε, 36 καὶ 358) καλουμέναις Λάμναις. Ὅθεν ἐστὶν ἐξηγήσασθαι καὶ διορθῶσαι

τὰ τοῦ Ἡσυχίου, «Καρκὼ, λάμια», καὶ ἐν τῷ δ̅ ςοιχείῳ, «ΔΡΑ-» ΛΑΙΝΑ, λάμνα· Κῷοι». Τὸ μὲν γὰρ Καρκὼ, καθ' ὑποκορισμὸν εὔφημον κεκολοβῶσθαι δοκεῖ ἀπὸ τοῦ Καρχαρίας ἢ Καρκαρίας· τὸ δ' ἑπόμενον οὐδεὶς ἂν με πείσειε μὴ οὐ γεγράφθαι πάλαι ΔΡΑ-ΚΑΙΝΑ, θηλυκὸν ὄνομα τοῦ Δράκων, ᾧ εἰκὸς τοὺς Κῴους ὀνομάσαι τὴν Λαμίαν, ἢ Λάμναν, διὰ τὸ ἄγριον καὶ ὠμοβόρον τοῦ ζώου. Ἔςι καὶ ἐν τῇ παρ' ἡμῖν συνηθείᾳ ἰχθὺς καλούμενος Δράκαινα (*Sonnin. Voyag. en Grec., Tom. I, pag.* 274)· ἀλλ' οὗτος σημαίνει τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δράκοντα, τὸν αὐτὸν ἴσως τῇ Δρακαινίδι (ἴδ. Ἀθην. σελ. 287 καὶ 322), ὃν οἱ Γάλλοι vive, οἱ δ' Ἰταλοὶ dragone marino, καὶ ragana καλοῦσι, τοῦ τελευταίου τούτου ὀνόματος ἐκ τοῦ Δράκαινα ἐξημβλωμένου, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ἡ τῶν Γενουηνσίων διάλεκτος tragina τὸν αὐτὸν ἰχθὺν καλοῦσα. Ἐπανίωμεν δὲ νῦν ἐπὶ τὴν λαμίαν ἢ τὸν καρχαρίαν, οὗ τοὺς ἀποςρεφομένους τὴν ἐδωδὴν διὰ τὸ ἀνθρωποφάγον τοῦ θηρίου ἐπισκώπτων ὁ μηδενὸς τῶν ὄψων ἀπεχόμενος Ἀρχέςρατος τάδε λέγει (παρ' Ἀθην. σελ. 310)·

Ἐν δὲ Τορωναίων ἄςει τοῦ καρχαρίου χρὴ
Τοῦ κυνὸς ὀψωνεῖν ὑπογάςρια κοῖλα κάτωθεν.
Εἶτα κυμίνῳ αὐτὰ πάσας ἁλὶ μὴ συχνῷ ὄπτα·
Ἄλλο δ' ἐκεῖσε, φίλη κεφαλὴ, μηδὲν προσενέγκῃς,
Εἰ μὴ γλαυκὸν ἔλαιον. Ἐπειδὰν δ' ὀπτὰ γένηται
Ἤδη, τριμμάτιον δὲ (γρ. τριμμάτιόν τε) φέρειν καὶ ἐκεῖνα μετ' αὐτοῦ.
Ὅσσα δ' ἂν ἐν λοπάδος κοίλης πληρώμασιν ἕψῃς,
Μήθ' ὕδατος πηγὴν αὐτοῖς, μήτ' οἴνινον ὄξος
Συμμίξῃς· ἀλλ' αὐτὸ μόνον κατάχευον ἔλαιον,
Αὐχμηρόν τε κύμινον, ὁμοῦ δ' εὐώδεα φύλλα.
Ἕψε δ' ἐπ' ἀνθρακιῆς, φλόγα τούτοις μὴ προσενεγκών·
Καὶ κίνει πυκνῶς, μὴ προσκαυθέντα λάθῃ σε.
Ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἴσασι βροτῶν τόδε θεῖον ἔδεσμα·
Οὐδ' ἔσθειν ἐθέλουσιν ὅσοι κεπφαττελεβώδη
Ψυχὴν κέκτηνται θνητῶν, εἰσίν τ' ἀπόπληκτοι,
Ὡς ἀνθρωποφάγου τοῦ θηρίου ὄντος. Ἅπας δὲ
Ἰχθὺς σάρκα φιλεῖ βροτέην, ἄν που περικύρσῃ.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῶν ἰχθύων ταῦτα οἱ ἀρχαῖοι· «Τῶν γαλεῶν » βελτίονας εἶναι καὶ ἁπαλωτέρους τοὺς ἀςερίας καλουμένους... χεί-» ρονα δ' εἶναι τὸν κεντρίνην καὶ δυσώδη· ὁ δὲ ἀλωπεκίας ὅμοιός ἐςι

» τῇ γεύσει τῷ χερσαίῳ ζώῳ, δι' ὃ καὶ τοῦ ὀνόματος ἔτυχε» (παρ' Ἀθην. σελ. 294 καὶ 356).

Κακόχυμοι.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει Κακόχυλοι.

Βρομώδεις.] Ἴσον τῷ δυσώδης, οἷον ἀνωτέρω ἐκ τοῦ Ἀθηναίου ἔφαμεν εἶναι τὸν Κεντρίνην γαλεόν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος, ἣν ἔσωσε καὶ ἡ συνήθεια ἐν τῷ Βρομερός· περὶ δὲ τῆς γραφῆς, εἰσὶν οἳ διὰ τοῦ ω ἐκφέρουσι τὴν πρώτην, Βρωμώδεις, ὥσπερ καὶ τὸ ἀφ' οὗ παρῆκται βρῶμος. Καὶ δοκεῖ τοῦτο καταλληλότερον εἶναι, πρός γε ἀντιδιαστολὴν τοῦ σιτηροῦ καρποῦ, τοῦ καλουμένου καὶ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἡμῖν βρόμου (Γαλλ. avoine)· Ἡσύχιος μέντοι ἀμφότερα διὰ τοῦ ο.

Ἀργῆς καὶ ὀλκίμου ὕλης γόνιμοι.] ΑΤ, Ἀργῆς ὄλκιμοι ὕλης γόνιμοι. ΔΓ, Ἀργῆς καὶ ὀλκίμης ὕλης γόνιμοι· ἧς μόνον τὸ Ὀλκίμης μετεποίησα εἰς τὸ Ἑλληνικικώτερον Ὀλκίμου. Ὄλκιμον δὲ λέγει τὴν κολλώδη, οἷά εἰσι τὸ μέλι, καὶ ἁπλῶς τὰ ἐπὶ τοσοῦτον συνεστῶτα τῶν ὑγρῶν, ὥστε ἐπαρθέντα τῷ δακτύλῳ καταῤῥεῖν χαμᾶζε δίκην κλωστήρων, συνεχῆ ἑαυτοῖς διαμένοντα.

κ'. Εὐτράπεζοι δὲ σαργοὶ κ. τ. λ.] Οὐκ ἐῤῥῶσθαί μοι δοκεῖ ἡ στίξις. Ἴσως ἄμεινον τελείᾳ στίζειν μετὰ τὸν σύνδεσμον, Εὐτράπεζοι δέ. Σάργοι κ. τ. λ. ἵνα τὸ μὲν Εὐτράπεζοι δὲ, ἀναφέρηται ἐναντιωματικῶς πρὸς τὰ προηγούμενα, κακόχυμοι, βρομώδεις, ἀργῆς καὶ ὀλκίμου ὕλης γόνιμοι, τὸ δὲ, Σαργοὶ κ. τ. λ. ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀναγινώσκηται. Εἰ δέ τις φαίη, ὡς οὐκ εἰκὸς τοὺς κακοχύμους, βρομώδεις, καὶ ὄλκιμον ἀπογεννῶντας ὕλην ἰχθύας, εὐτραπέζους καλέσαι τὸν Ξενοκράτην, ἴστωσαν οὗτοι ἕτερα εἶναι τὰ τῆς ἰατρικῆς καὶ ἕτερα τὰ τῆς τρυφῆς παραγγέλματα· ἰατρὸς μὲν γὰρ ἂν παραινέσειεν ἀπέχεσθαι τοῦ καρχαρίου κυνὸς, ὡς κακοχύμου καὶ πολὺ τὸ ὄλκιμον ἔχοντος· οἱ δὲ κατ' Ἀρχέστρατον ὀψοφάγοι, ὥσπερ ἀδικούμενοι, μετὰ κραυγῆς ἀναφωνήσαιεν ὅπερ ἐκεῖνος ἔλεγεν,

Ἀλλ' οὐ πολλοὶ ἴσασι βροτῶν τόδε θεῖον ἔδεσμα.

Καὶ Ξενοκράτης οὖν εὐτραπέζους καλῶν τοὺς τοιούτους ἰχθύας, ὡς νομιζομένους καλῶς κοσμεῖν τὰς τραπέζας παριστησιν, οὐδ' αὐτὸς αὐτοῖς ἴσως, καίπερ ὢν ἰατρὸς, ἀπαρεσκόμενος.

Σαργοί.] Ἡ Σάργοι. Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τὸ ὄνομα τοῦ Σάργου· ὃ μὴ νοήσας ὁ Δουκάγγιος, ἐξεδέξατο ὡς ἐπίθετον δηλοῦν τὸν ἀργὸν (πλεονασμῷ δηλονότι τοῦ σ), καίπερ ὂν κατάδηλον περὶ τοῦ ἰχθύος σάργου

τὸν λόγον εἶναι ἐν ᾧ παρατίθεται μαρτυρίῳ (Δουκάγγ. σελ. 1335) ἐξ Ἀγαπίου τοῦ Κρητὸς, « Καὶ δόλωνε ἀπὸ τὸ ςῆθος τῆς κουρούνας, » ἢ ὄρνιθας, καὶ πιάνεις σαργοὺς ὅσους θέλεις ». Μόνος τῶν ἀρχαίων Ἀριςοτέλης τὸν σάργον ὑπὸ τοῖς κεςρεῦσιν ὡς εἶδος ἔταξεν, καθὰ ἐσημειώσατο ὁ Σνεϊδέρος (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 69 καὶ 90). Ἀλλὰ τὸν παρ' Ἀριςοτέλει ἐν τοῖς κεςρεῦσιν ἐγκατειλεγμένον σάργον ἕτερον εἶναι τοῦ κυρίως καλουμένου σάργου, τοῦ παραπλησίου τῷ μελανούρῳ, δειχθήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς. Ἔχει δέ τινα καὶ πρὸς τὸν σπάρον, καὶ πρὸς τὸν κάνθαρον, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὴν σάλπην ἐμφέρειαν· δι' ἣν καὶ οἱ νεώτεροι ὑπὸ τὸν σπάρον ὡς ὑπὸ γένος ἔταξαν ταύτην τε καὶ τὸν μελάνουρον καὶ τὸν σάργον, καὶ τὸν κάνθαρον. Περὶ τοῦ σάργου ταῦτα λέγει ὁ ὀψοφαγίςατος Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 321)·

Ἡνίκα δ' ἂν, δύνοντος ἐν οὐρανῷ Ὠρίωνος,
Μήτηρ οἰνοφόρου βότρυος χαίτην ἀποβάλλῃ,
Τῆμος ἔχειν ὀπτὸν σαργὸν τυρῷ κατάπαςον,
Εὐμεγέθη, θερμὸν, δριμεῖ δεδαϊγμένον ὄξει·
Σκληρὸς γὰρ φύσει ἐςίν. Ἅπαντα δέ μοι θεράπευε
Τὸν ςερεὸν τοιῷδε τρόπῳ μεμνημένος ἰχθύν.
Τὸν δ' ἀγαθὸν μαλακόν τε φύσει, καὶ πίονα σάρκα,
Ἁλσὶ μόνον λεπτοῖσι πάσας καὶ ἐλαίῳ ἀλείψας·
Τὴν ἀρετὴν γὰρ ἔχει τῆς τέρψιος αὐτὸς ἐν αὐτῷ.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, Ἱκέσιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 313 καὶ 321) ςύφειν μᾶλλον, εὐχυλοτέρους τε καὶ εὐςομωτέρους καὶ τροφιμωτέρους τῶν μελανούρων τοὺς σάργους εἶναί φησι.

Μελάνουροι.] Μελανούρια καλεῖ τούτους οὐδετέρως ἡ συνήθεια. Ἱκέσιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 313) τὸν μελάνουρον, « Σάργῳ φησὶ » παραπλήσιον εἶναι, καταδεέςερον δὲ τῇ εὐχυλίᾳ καὶ τῇ εὐςομίᾳ· » μικρῶς δὲ παραςύφειν, καὶ εἶναι τρόφιμον ». Ἐμφερὴς δὲ καὶ τῷ κορακίνῳ, κατὰ τὸν Σπεύσιππον (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 308).

Κάνθαροι.] Οἱ αὐτοὶ ἴσως καὶ οὓς ὁ Νουμήνιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 326) Κανθαρίδας, θηλυκῶς ὀνομάζει. « Κανθαρὶς (φησὶν Ἡσύ- » χιος), χρυσοειδὴς ἰχθὺς », καὶ « Κάνθαρος... ἰχθύς ποιός ». Ὁ μὲν Γίλλιος (παρὰ τῷ Σνεϊδέρ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 91) Σκάταρον φησὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τὸν κάνθαρον, ὁ δὲ Σοννίνιος (*Voyag. en Grec. Tom. I, pag.* 278) Σκατάρι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐςὶ πιθανῶς Σκάθαρος, καὶ Σκαθάρι, ἢ Σκαθάριον,

καθ' ὁμοιότητα τοῦ χερσαίου Κανθάρου, ὃν ἡ συνήθεια Σκάθαραν, καὶ πλεονασμῷ τοῦ ᾱ, Ἀσκάθαρον καλεῖ. Ὁ δὲ Φορσκώλιος (*Description. animal., pag. XV*) Ἀσκάθαρον μέν φησι καλεῖν τοὺς νῦν Ἕλληνας τὸν Σάργον (τὸν τοῦ Λινναίου Sparum Sargum), Βοῦπαν δὲ, ἢ Γοῦπαν τὸν Κάνθαρον (τὸν τοῦ Λινναίου Sparum Cantharum), Σπάρον δ' ἁπλῶς, τὸν σπάρον (τὸν τοῦ Λινναίου Sparum annularem). Ἀλλ' ἐπεὶ σώζεται παρ' ἡμῖν τοῦ Ἀσκαθάρου, τῆς Βούπας καὶ τῶν λοιπῶν τὰ ὀνόματα, σκοπητέον, εἰ ἄλλοις ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὀνόμασιν, ὥσπερ πάλαι, οὕτως καὶ νῦν, οἱ αὐτοὶ ἰχθύες καλοῦνται. Τούτοις δὲ προσσημειωτέον, ὅτι καὶ τὸν παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Γ, 340) Κάνθαρον ὁ σχολιαστὴς ἐξηγούμενός φησι, « Δύο » δὲ εἴδη κανθάρων· τὸ μὲν ἓν ὃ καλοῦσιν οἱ πολλοὶ, Τριχαῖας· τὸ δὲ ἕτερον Γομφαρίοις ὅμοιον ». Καὶ τὸν μὲν Τριχαῖον σεσημείωται ἤδη (ἀνωτέρ. σελ. 56) ἐκ τοῦ αὐτοῦ σχολιαστοῦ τῆς θρίσσης ὄνομα εἶναι. Γομφάρια δὲ (ἃ οἱ παρ' ἡμῖν ἁλιεῖς Γοφάρια, καὶ Γουφάρια, καλοῦσι), τὰς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀμίας λέγεσθαι φησὶν ὁ αὐτὸς σχολιαστὴς (Ὀππιαν. Ἁλιευτ. Α, 112) « Ἀμίαι, γόμφοι, τὰ » γομφάρια »· ὧν ἐμνημόνευσε καὶ ὁ Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ Κατὰ Ἡγουμένων ποιήματι (στίχ. 426),

Ἐκεῖνοι τὰ γοφάρια, τὰς ἴσχας, τὰ ψησία.

Εἰκὸς δὲ τὰς ἀμίας, Γόμφους (ὥσπερ καὶ οἱ παρὰ τοῦτο καλούμενοι Γόμφιοι ὀδόντες), ὠνομάσθαι, διὰ τὸ διάφορον τῶν ὀδόντων τοῦ ζώου· τοιούτους γὰρ φέρει τοὺς ὀδόντας ἡ Ἀμία (Γαλλ. Boniton) ὥστε καὶ τῶν ἰσχυροτέρων ἰχθύων περιγίνεσθαι, καθά φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζώων ἱστορ. Θ, 37), « Ἔχουσι δὲ ὀδόντας ἰσχυρούς· καὶ » ἤδη ὦπται καὶ ἄλλα καὶ Λάμια ἐμπεσοῦσα καὶ καθελκωθεῖσα ». Καταφρονοῦσι δὲ καὶ τῶν δελφίνων αὐτῶν, ὥς φησιν Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Β, 554)·

——————— Οὐδ' ἀλέγουσι
Δελφίνων· μοῦναι δὲ καταντία δηριόωνται.

Διὸ καὶ, Τρώκτης, συνωνύμως ἐκαλεῖτο ἡ Ἀμία· ταύτην γὰρ ὑπὸ τῷ ὀνόματι τοῦ Τρώκτου ἱστόρηκεν Αἰλιανὸς (Περὶ ζώων ἰδιότητ. Α, 5). « Τρώκτης, φάγος » φησὶν Ἡσύχιος, καὶ, « Τρῶκται, κακοῦργοι ». Ἀριστοτέλης (Περὶ ζώων ἱστορ. ἡ, 13) τὰς ἀμίας περὶ Ἀλωπεκόννησον

καὶ ἐν τῇ Βιςωνίδι λίμνῃ γίνεσθαι λέγει μάλιςα. Ὁ δὲ Ἀρχέςρατος τὰς Βυζαντίας προῃρεῖτο, λέγων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 278),

Τὴν δ' ἀμίαν φθινοπώρου, ὅταν πλειὰς καταδύνῃ;
Πάντα τρόπον σκεύαζε. Τί σοι τάδε μυθολογεύω;
Οὐ γὰρ μὴ σὺ διαφθείρῃς γ', οὐδ' ἂν ἐπιθυμῇς.
Εἰ δ' ἐθέλεις καὶ τοῦτο δαήμεναι, ὦ φίλε Μόσχε,
Ὅν τινα χρή σε τρόπον κείνην διαθεῖναι ἄριςα·
Ἐν συκῆς φύλλοις, καὶ ὀριγάνῳ οὐ μάλα πολλῇ·
Μὴ τυρὸν, μὴ λῆρον· ἁπλῶς δ' οὕτως θεραπεύσας
Ἐν συκῆς φύλλοις, σχοίνῳ κατάδησον ἄνωθεν.
Εἶθ' ὑπὸ θερμὴν ὦσον ἔσω σποδὸν, ἐν φρεσὶ καιρὸν
Γιγνώσκων, ὁπότ' ἐς' ὀπτὴ, καὶ μὴ κατακαύσῃς·
Ἔςω δ' αὐτή σοι Βυζαντίου ἐξ ἐρατεινοῦ,
Εἴπερ ἔχειν ἀγαθὴν ἐθέλεις. Κἂν ἐγγὺς ἁλῷ που
Τοῦδε τόπου, κεδνὴν λήψει. Τηλοῦ δὲ θαλάσσης
Ἑλλησποντιάδος χείρων· κἂν κεῖνον ἀμείψῃς
Αἰγαίου πελάγους ἔναλον πόρον, οὐκέθ' ὁμοία
Γίγνεται, ἀλλὰ καταισχύνει τὸν πρόσθεν ἔπαινον.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἀρχέςρατος. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως Ἱκέσιος (παρὰ τῷ αὐτ.) «Εὐχύλους μὲν αὐτὰς εἶναι καὶ ἁπαλὰς, πρὸς δὲ τὰς ἐκ» κρίσεις μέσας, ἧσσον δὲ (γρ. ἧσσόν τε) τροφίμους» λέγει.

κά. Σάλπαι.] Αἱ τῷ αὐτῷ καὶ νῦν ὀνόματι καὶ γένει καλούμεναι Σάλπαι, καὶ παρ' ἐνίοις Σάρπαι· καὶ σημειωτέον, ὅτι ἡ αὐτὴ διάφορος γραφὴ ἡ διὰ τοῦ ρ εὕρηται καὶ ἔν τισι τῶν ἀρχαίων ἀντιγράφων τοῦ Ἀριςοτέλους (ἴδ. Σνεϊδέρ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 94). Ἀρχέςρατος οὐ πάνυ τι δοκιμάζει τὴν σάλπην· φησὶ γὰρ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 321)·

———— Σάλπην δὲ κακὸν μὲν ἔγωγε
Ἰχθῦν εἰς αἰεὶ κρίνω· βρωτὴ δὲ μάλιςα
Ἐςὶ θεριζομένου σίτου. Λαβὲ δ' ἐν Μιτυλήνῃ
Αὐτήν. ————————

Ἐκάλουν δὲ τὰς σάλπας καὶ βόας, (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην.), ἑτέρους παρὰ τοὺς ὄντας τοῦ τῶν σελαχωδῶν γένους βόας (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 330) «Σάλπη (φησὶν Ἡσύχιος) ἰχθύς ποιὸς, ὃν καὶ Βοῦν» καλοῦσιν». Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως ταῦτα παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ.

356) λέγει Δίφιλος· «Σάλπη, σκληρά, ἄςομος. Κρείσσων δ' ἡ ἐν » Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ ἡ ἐν τῷ φθινοπώρῳ γινομένη· ὑγρόν τι γὰρ καὶ » λευκὸν (γρ. ἐξ ΕΔ, γλυκὺ), ἔτι δὲ καὶ ἄβρομον ἀνίησιν».

Εὔχυλοι, δυσδιαφόρητοι.] Τὸ μὲν Εὔχυλοι προσέθηκα ἐξ ἀντιγράφων, πιςούμενον ἄλλως καὶ ἐκ τοῦ ἑξῆς ἀντικειμένου Κακόχυλοι· ἀντὶ δὲ τοῦ Δυσδιαχώρητοι, ἔγραψα ἐξ ἑτέρων διορθώσεως Δυσδιαφόρητοι. Τὸ γὰρ δυσχερῶς διαχωρεῖν ἐναντίον ἐςὶ τῷ ἐχομένῳ Εὐέκκριτοι.

Κακόχυλοι.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις μετὰ τοῦ συνδέσμου, Καὶ κακόχυλοι.

κϐʹ. Βούγλωσσοι, Ψῆτται, κ. τ. λ.] Ἔπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 37) εἰρημένα περὶ Βουγλώσσου καὶ Ψήττης· οἷς νῦν προσθετέον τὰ περὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Διοκλῆς μὲν οὖν (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 329) ἐν τοῖς ξηροτέροις καταριθμεῖ τὴν ψῆτταν. Δίφιλος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 356) φησὶ, «Ψῆττα, βούγλωσσος, εὔτροφοι καὶ ἡδεῖαι». Μνησίθεος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 358) τὴν ψῆτταν ἐγκαταλέγει τοῖς ξηρὰν διδοῦσι τροφὴν ἰχθύσι, εὐόγκοις δὲ, τροφίμοις, πεττομένοις ταχέως, μὴ περιττώματα ἐγκαταλείπουσι πολλὰ, μηδὲ πνευμάτων οὖσι περιποιητικοῖς. Ἐν τοῖς ἀπερίττοις αὐτὴν ἀριθμεῖ καὶ ὁ Τραλλιανὸς Ἀλέξανδρος (Βιϐλ. Α, κεφ. 15), ὥσπερ καὶ τὴν κίχλην καὶ τὸν κόσσυφον καὶ τὸν σκορπίον καὶ τὸν σκάρον.

κγʹ. Γλαῦκος.] Ἐκ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως (Glaucus) ὁρμηθεὶς οὕτως ἔγραψα, δοκιμάσαντος πάλαι καὶ τοῦ Σνεϊδέρου (Συνώνυμ. ἰχθ. Ἀρτέδ. σελ. 68 καὶ 169) τὴν γραφὴν, ἀντὶ τοῦ Γλάνος, ὅπερ ὤφειλε γοῦν εἶναι Γλάνις. Ὁ μὲν γὰρ Γλάνος χερσαῖόν ἐςι ζῶον, ἡ ἄλλως καλουμένη Ὕαινα, κατὰ τὸν Ἀριςοτέλην (Περὶ ζώων ἱςορ. ηʹ, 7, § 2)· ὁ δὲ ὑπ' αὐτοῦ πολλαχοῦ μνημονευόμενος Γλάνις, ποτάμιος ἢ λιμναῖός ἐςιν ἰχθὺς, οὗ καὶ Παυσανίας μέμνηται (δʹ 34), θηλυκῶς, Τὴν Γλάνιν, ὀνομάζων. Αἰλιανὸς δὲ (Περὶ ζώων ἰδιότητ. ιϐʹ, 14, ιδʹ, 25) τὸν τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ Γλάνιν ὅμοιον εἶναί φησι τῷ κατὰ τὸν Ἴςρον ποταμὸν ἁλισκομένῳ Σιλούρῳ· διὸ καὶ τὸν αὐτὸν οὐκ ὀρθῶς ᾠήθησαν εἶναί τινες ἰχθὺν δυσὶν ὀνόμασι προσαγορευόμενον, καθὰ καὶ Θεόδωρος ὁ Γαζῆς τὸν παρ' Ἀριςοτέλει Γλάνιν, Silurum, μεθερμηνεύσας, καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 105 καὶ Παρατηρήσ. Βιϐλ. Α, σελ. 125), Σίλουρον αὐτὸς ὀνομάζων τὸν Στρυμόνιον γλάνιν, τοὺς δὲ νῦν Ἕλληνας Γλάνιον, ἢ Γλάνον, καλεῖν λέγων. Ἔςι δὲ καὶ ὄνομα κύριον ἀνθρώπου ὁ Γλάνις παρὰ Ἀριςοφάνει (Ἱππ. 1004),

καὶ ἐπίθετον παρ' Ἡσυχίῳ· « Γλάνις, ἀργός· καὶ εἶδος ἰχθύος. Οἱ δὲ, » Γλανεός ». Ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὴν δοκιμασθεῖσαν γραφὴν τοῦ Γλαύκου. Τούτου τὴν κεφαλὴν ἐπαινεῖ Ἀρχέστρατος (Παρ' Ἀθην. σελ. 295),

Ἀλλά μοι ὀψώνει γλαύκου κεφαλὴν ἐν Ὀλύνθῳ,
Καὶ Μεγάροις. Σεμνὸς γὰρ ἁλίσκεται ἐν τενάγεσσι.

Ὁ αὐτὸς δὲ καὶ ὑποκοριστικῶς ὠνομάζετο τοῖς κωμικοῖς καθὰ καὶ ἕτερα πλεῖστα γένη ἰχθύων,

Α. Οὐκοῦν τὸ μὲν γλαυκίδιον; Β. Ὥσπερ ἄλλοτε
Ἕψειν ἐν ἅλμῃ φημί. Α. Τὸ δέ γε λαβράκιον;
Β. Ὀπτᾷν ὅλον, ————————————

φησὶν Ἀντιφάνης (παρ' Ἀθην. αὐτ.). Ὅτι δὲ περιμάχητος ἦν ἡ κεφαλὴ τοῦ γλαύκου, ἐδήλωσαν καὶ οἱ μηδὲν ἧττον Ἀρχεστράτου λίχνοι, Κίνδων τε καὶ Δημύλος, ὧν, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 345), « Γλαύκου » παρατεθέντος, ἄλλου δ' οὐδενὸς, ὁ μὲν τὸν ὀφθαλμὸν κατελάϐετο, » καὶ ὁ Δημύλος ἐπὶ τὸν ἐκείνου ὀφθαλμὸν ἐπιϐαλὼν ἐϐιάζετο, φω- » νῶν· Ἄφες καὶ ἀφήσω ». Διὸ καὶ τοὺς προσποιουμένους φιλοσοφεῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν πρὸς τὰ ἡδέα παρεγγυωμένους ἐγκράτειαν, αὐτοὺς δὲ μηδὲν ἧττον ἐπτοημένους περὶ τὴν τῶν ἡδέων ἀπόλαυσιν, σκώπτων ὁ κωμικὸς Πλάτων (παρ' Ἀθην. σελ. 279) ἔλεγεν·

— Ἐπὰν γλαυκίσκος αὐτοῖς παρατεθῇ,
Ἴσασιν οὗ δεῖ πρῶτον ἅψασθαι τόπου,
Καὶ τὴν κεφαλὴν ζητοῦσιν, ὡς περὶ πράγματος·

τουτέστιν, ὡς περί τινος θεωρήματος ἢ προϐλήματος φιλοσοφικοῦ, περὶ τῆς τοῦ γλαύκου κεφαλῆς φιλονεικοῦσι. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τοῦ ἰχθύος Μνησίθεος καταλέγει τὸν γλαῦκον ἐν τοῖς δυσκατεργάστοις. Τοὺς παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 170) γλαύκους ὁ σχολιαστὴς διὰ τοῦ Κουκουϐαῖαι ἑρμηνεύει, ὁμωνύμῳ δηλονότι ἰδιωτικῷ ὀνόματι, ἐπειδὴ ἡ Γλαὺξ, τὸ πετεινὸν ζῶον (παρ' ἣν ὠνομάσθη ὁ θαλάσσιος Γλαῦκος) ἔτι καὶ νῦν, Κουκουϐάϊα παρ' ἡμῖν καλεῖται, τοῦ ὀνόματος παρεφθαρμένου ἴσως ἐκ τοῦ Κοκκοϐάγη, ἢ μᾶλλον Κοκκοϐόη, ὀνοματοπεποιημένου παρὰ τὴν φωνὴν τοῦ ὀρνέου κο κο· « Κοκ- » κοϐάρη, γλαὺξ » φησὶν Ἡσύχιος· ὅπερ ἄλλων ἄλλως ἐπιϐαλομένων διορθοῦσθαι, ἡμῖν δοκεῖ εἰς τὸ Κοκκοϐόη τρεπτέον εἶναι. Ὁ δὲ τὸν Ἀριστοφάνην (Ὀρν. 262) σχολιάσας καὶ Κικκάϐας φησὶ τὰς γλαῦκας

καλεῖσθαι, ἁμαρτηθείσης τυχὸν καὶ παρ' ἐκείνῳ τῆς γραφῆς ἀντὶ τοῦ Κικκοϐόας. Εὐςάθιος δὲ (Ὀδυσσ. δ', σελ. 1479) καὶ τὸν ἀλεκτρυόνα Κοκκοϐόαν ὄρνιν εἰρῆσθαι τῷ Σοφοκλεῖ ὑπολαμβάνει. Περὶ δὲ τοῦ θαλασσίου Γλαύκου, κἀκεῖνο προσσημειωτέον, ὡς εἰκὸς ἔτι σώζεσθαι παρά τισι τῶν νῦν Ἑλλήνων αὐτοῦ τοὔνομα· ἐπεὶ μνημονεύει τοῦ Γλαύκου ὁ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἀκμάσας ἑκατονταετηρίδα Πτωχοπρόδρομος (Κατὰ Ἡγουμέν. 197),

Γλαύκους χλωροὺς κἂν εἴκοσι, ἀπάκιν βερζητίκιν·

χλωροὺς λέγων τοὺς προσφάτους, πρὸς ἀντιδιαςολὴν τοῦ Βερζιτικίου. Ἦν γὰρ τοῦτο ταρίχου ὄνομα, κομιζομένου εἰς Βυζάντιον ἐκ τῶν Σκυθικῶν ποταμῶν, καὶ μάλιςα τοῦ Ὤξου, τοῦ νῦν καλουμένου Γιὼν (Gihon), ὡς ἐςι μαθεῖν ἐκ τοῦ συνακμάσαντος τῷ Πτωχοπροδρόμῳ Τζέτσου, λέγοντος (Χιλιαδ. ί, ςίχ. 93),

Ὠξιανοὺς ἰχθύας μοι ταρίχους εἶναι νόει,
Οἵπερ βαρβάρως καὶ κοινῶς Βερζίτικα καλοῦνται.

Ἀπάκια δ' ὠνόμαζον, ὥσπερ καὶ νῦν πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ὀνομάζουσι, τοὺς ῥαχίτας μύας· ὅπερ ὄνομα, εἰ ἀπὸ τῶν ταριχηρῶν τούτων ἰχθύων πρώτων μετηνέχθη καὶ εἰς τῶν λοιπῶν, πρὸς δὲ καὶ τῶν τετραπόδων τὰς ψόας, ἴσως ἐπλάσθη παρὰ τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἀπασιακῶν, Νομάδων οἰκούντων ἀνὰ μέσον Ὤξου καὶ Ταναΐδος τῶν ποταμῶν, ὥς φησι Πολύϐιος (Τόμ. III, σελ. 203 τῆς νέας ἐκδ.).

Μετὰ λάϐρακος.] Πιςοῦται ὁ Λάϐραξ ὧδε τὴν (σελ. 78) τροπὴν τοῦ Γλάνος εἰς τὸ Γλαῦκος· καὶ γὰρ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συνεχῶς ἐςιν ἰδεῖν τὸν Λάϐρακα μετὰ τοῦ Γλαύκου μνημονευόμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἑκατέρου τοῖς ὁμοίοις ὑπὸ τῶν ὀψοφάγων ὑμνουμένην ἐπαίνοις, « ὡς διαφόρου ὄντος τοῦ τῶν λαϐράκων ἐγκεφάλου καθάπερ καὶ τοῦ » τῶν γλαύκων », ᾗ φησὶν Ἀθήναιος (σελ. 312), ἐξ οὗ καὶ τὸ Ἀντιφάνους παρεθέμεθα ἀνωτέρω (σελ. 79) μαρτύριον. Διάφοροι δὲ ἦσαν οἱ περὶ Μίλητον λάϐρακες, καθὰ δηλοῖ Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 311) διὰ τούτων·

Λάμϐανε δ' ἐκ Γαίσωνος, ὅταν Μίλητον ἵκηαι,
Κεςρέα τὸν κέφαλον, καὶ τὸν θεόπαιδα λάϐρακα.
Εἰσὶ γὰρ ἐνθάδ' ἄριςοι· ὁ γὰρ τόπος ἐςὶ τοιοῦτος.
Πιότεροι δ' ἕτεροι πολλοὶ, Καλυδῶνί τε κλεινῇ,

Ἀμϐρακίᾳ

Ἀμβρακίᾳ τ' ἐνὶ πλουτοφόρῳ, Βολβῇ τ' ἐνὶ λίμνῃ·
Ἀλλ' οὐκ εὐώδη γαστρὸς κέκτηνται ἀλοιφὴν,
Οὐδ' οὕτω δριμεῖαν. Ἐκεῖνοι δ' εἰσὶν, ἑταῖρε,
Τὴν ἀρετὴν θαυμαστοί. Ὅλους δ' αὐτοὺς ἀλεπίστους
Ὀπτήσας ΜΑΛΑΚΟΥ͂Σ ΧΡΗΣΤΩ͂Σ προσένεγκε δι' ἅλμης.
Μηδὲ προσέλθῃ ΣΟΙ` ΠΡΟ`Σ τοὖψον τοῦτο ποιοῦντι,
Μήτε Συρακόσιος μηθεὶς, μήτ' Ἰταλιώτης.
Οὐ γὰρ ἐπίστανται χρηστοὺς σκευαζέμεν ἰχθῦς·
Ἀλλὰ διαφθείρουσι κακῶς τυροῦντες ἅπαντα,
Ὄξει ΤΕ ῬΑΙ`ΝΟΝΤΕΣ ὑγρῷ καὶ σιλφίου ἅλμῃ.
Τῶν δὲ πετραίων ἰχθυδίων τῶν τρισκαταράτων,
Πάντων εἰσὶν ἄριστοι ἐπισταμένως διαθεῖναι,
Καὶ πολλὰς ἰδέας κομψῶς παρὰ δαιτὶ δύνανται
Ὀψαρίων τεύχειν γλίσχρων ἡδυσματολήρων.

Τῶν ἐπῶν τούτων τὸν ἔννατον καὶ δέκατον στίχον, οὕτως πάλαι (ἰδ. Ἀθήν. Τόμ. Δ τῶν σημ. σελ. 320 τῆς τελευτ. ἐκδόσ.) διώρθουν, οὐκ οἶδ' εἰ πιθανῶς·

Ὀπτήσας ΜΑΛΑΚΩ͂Σ, ΩΣ ΧΡΗ`, προσένεγκε δι' ἅλμης.
Μηδὲ προσέλθῃ ΣΟΙ` ΠΟΤΕ τοὖψον τοῦτο ποιοῦντι.

Ἡ δὲ γραφὴ τοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἴσως οὕτως εἶχε τὸ πάλαι ἐν ἀντιγράφοις ἑτέροις.

Ὄξει Τ' ἘΝΡΑΙ`ΝΟΝΤΕΣ ὑγρῷ καὶ σιλφίου ἅλμῃ.

Γαίσωνα δ' Ἀρχέστρατος ὀνομάζει τὴν παρ' ἄλλοις καλουμένην Γαισωνίδα λίμνην, μεταξὺ Πριήνης καὶ Μιλήτου ἑνουμένην τῇ θαλάττῃ ὥς φησιν αὐτὸς Ἀθήναιος (σελ. 312). Βολβὴ δὲ, ἡ Βόλβη, ἧς καὶ Θουκυδίδης (Α, 58, καὶ Δ, 103) μέμνηται, λίμνη τῆς Μακεδονίας ἐστὶν, οὐ μακρὰν ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ Στρυμόνος. Καὶ περὶ μὲν τῶν Κεστρέων ἐροῦμεν πλατύτερον ἐν τοῖς ἑξῆς. Περὶ δὲ Λαβράκων Ἱκέσιος (παρ' Ἀθην. σελ. 310) φησὶν ὅτι, «Εὔχυλοί εἰσι καὶ οὐ » πολύτροφοι· πρὸς δὲ τὴν ἔκκρισιν ἥσσονες, εὐστομίᾳ δὲ πρῶτοι κρί» νονται»· οἷς προστίθει καὶ ἐκ τοῦ Γαληνοῦ (περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 345) ὅτι οὔτε τρέφουσι δαψιλῶς, καὶ διαφοροῦνται θᾶττον. Τὸν δὲ Γλαῦκον Ἱπποκράτης (Περὶ Διαίτ. Β, § 18, σελ. 221) ἐν τοῖς ξηροτάτοις τῶν ἰχθύων καταλέγει, ὥσπερ καὶ ὁ Φιλότιμος (παρὰ τῷ Γαλην. Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 347) ἐν τοῖς σκληροσάρκοις. Λέγει δὲ

καὶ ὁ Μνησίθεος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 357) τοὺς γλαύκους δυσκατεργάςους μὲν εἶναι, κατεργασθέντας δὲ, τροφιμωτάτους. Σκληροσάρκους αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ τὸν λάβρακα, καὶ τὸν ὀρφὼν, καὶ τὸν κόκκυγα, καὶ τὴν κηρίδα, λέγει καὶ ὁ Τραλλιανὸς Ἀλέξανδρος (Βιβλ. Η, 3 καὶ Θ, 3). Καὶ ὁ μὲν ὀρφὼς ἔσωσε καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἴδιον ὄνομα, ὃ τινες τῶν χυδαϊζόντων μεταθέσει τῶν ςοιχείων ῥοφὸν προφέρουσι· καὶ ἑτέροις δὲ ὀνόμασιν εἰσὶν οἱ τῶν ἡμετέρων καλοῦσιν αὐτὸν, οἷον Ἀχελοῦδαν, ἢ Χελοῦδαν, καὶ Πετρόψαρον, ὥς φησιν ὁ Βελλώνιος (Περὶ τῶν ἐνύδρ. σελ. 199, καὶ Παρατηρήσ. Βιβλ. Α, κεφ. 30). Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἄριςον τῶν πετραίων ἰχθύων νομιζόμενον, κατ' ἐξοχὴν Πετρόψαρον χρῆναι καλεῖν ἴσως ᾠήθησαν, καὶ οὐ παρὰ τὸν ἅγιον Πέτρον, ὡς εἴκασεν ὁ Γεσνῆρος (Περὶ Ἐνύδρ. σελ. 753)· ἐκεῖνο δὲ, ἴσως διὰ τὴν παχύτητα τῶν χειλέων· ἔχει γὰρ αὐτὰ ἐπιεικῶς σαρκώδη. Τοῦ δὲ Κόκκυγος τὸ νεώτερον ὄνομα σεσημείωται ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 71). Λείπεται ἡ Κηρὶς, οὔπω ἐγνωσμένος ἰχθὺς, ὁ αὐτὸς ἴσως τῇ παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 129 καὶ Γ, 187) μηδὲν μᾶλλον γνωςῇ καὶ διαφόρως γραφομένῃ Κιρίδι, Κιρρίδι, ἢ Σκιρρίδι. Λέγει δὲ καὶ Ἡσύχιος· «Κιρρά, ἰχθύς ποιός». Μῶν ὁ παρ' ἡμῖν Τσίρος ἢ Τσῆρος;

Ἔοικε γὰρ πάντα αὐτῷ.] Οὐ δῆλον εἰ τῇ γεύσει, ἢ τῷ σχήματι λέγει ἐοικέναι τὸν Γλαῦκον τῷ Λάβρακι. Ὁ μὲν Λάβραξ ἔγνωςαι πᾶσιν, ὥς', εἰ ἦν ὡσαύτως εἰδέναι καὶ τὸν Γλαῦκον ὁποῖός τίς ἐςιν ἰχθὺς, ἦν ἂν παραβαλεῖν αὐτὸν, ἐρευνήσαντα καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν γεῦσιν, πρὸς τὸν Λάβρακα· δι' ὃ σκοπητέον, εἴ που τῆς Ἑλλάδος σέσωςαι, ἢ αὐτὸ τοὔνομα τοῦ Γλαύκου, ἢ, ᾧ καλεῖ αὐτὸν ὁ τοῦ Ὀππιανοῦ σχολιαςὴς, ἡ Κουκουβάϊα (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 79), ἵνα κατάδηλος γένηται ὁ τέως ἀγνοούμενος ἰχθύς. Οὐ γὰρ εὐχερῶς πειςέον τοῖς οἰομένοις τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γλαῦκον τὸν αὐτὸν εἶναι καὶ ὃν οἱ νεώτεροι ὑπὸ τῷ τῶν κυνῶν γένει τάττουσι, Squalum Glaucum (Γαλλ. Cagnot blanc) καλοῦντες. Οὗτος μὲν γὰρ κητώδης ἐςὶν ἐπὶ πεντεκαίδεκα ποδῶν μέγεθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προήκων, ὥς φησιν ὁ Λακεπέδης (*Histoir. natur. des Poissons, Tom. II, pag.* 145, *édit.* 1799)· τὸν δὲ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γλαῦκον μὴ τηλικοῦτον ἰχθὺν εἶναι, δηλοῖ καὶ τὸ παρατεθὲν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 80) τοῦ Πτωχοπροδρόμου μαρτύριον,

Γλαύκους χλωροὺς κἂν εἴκοσι. ——————

Εἰ γὰρ καὶ ὀψοφαγίςατοι καὶ τῆς γαςρὸς ἥττονες ἦσαν οἱ κατ' ἐκεῖνον

οσιώτατοι τῶν κοινοβίων Ἡγούμενοι, οὐδὲ ἕνα μέντοι γλαῦκον τηλικοῦτον τὸ μέγεθος, μήτι γε εἴκοσιν, εἶχον ἂν παρατίθεσθαι.

Ἧττον.] Οὐδὲ τοῦτο πάνυ σαφῶς ἀναφέρεται πρὸς τὰ προηγούμενα· ἔοικε μέντοι λέγειν, ὅτι Λάβραξ καὶ Γλαῦκος ἧττόν εἰσι σκληρόσαρκοι καὶ δύσφθαρτοι τῶν Βουγλώσσων καὶ τῶν Ψηττῶν· ὅπερ ἴσως οὐκ ἠκρίβωται. Εἰ δὲ γράφοις, Ἧττων, ὁ νοῦς ἔσται, ὅτι τοσοῦτον λείπεται ὁ Λάβραξ καὶ ὁ Γλαῦκος εὐστομίᾳ τῶν Βουγλώσσων καὶ τῶν Ψηττῶν, ὅσον προέχει τοῦ Σκάρου.

Προφέρει δὲ σκάρου.] Τουτέστιν ὁ Γλαῦκος καὶ ὁ Λάβραξ κρείττονές εἰσι τοῦ Σκάρου. Οὕτως ἔστιξα, δοκιμάσαντος τὴν στίξιν καὶ τοῦ Γεσνήρου, ἀντὶ τοῦ, Προφέρει δὲ σκάρου ἔλλοψ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς στίξεως· περὶ δὲ τῆς γραφῆς ἐπέχω, εἴτε σκάρου χρὴ γράφειν, ὡς φέρουσιν αἱ ἐκδόσεις καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς, καὶ προκρίνει ὁ Γεσνῆρος, εἴτε σπάρου, ὃ φέρεται ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων καὶ ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει τοῦ Ματθαίου. Καὶ δοκεῖ μὲν πιθανωτέρα εἶναι ἡ πρώτη γραφή· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. λσ΄) πλατύτερον πραγματεύεται περὶ τοῦ σκάρου, θεωρήσωμεν ἐνταῦθα περὶ τοῦ ὀνόματος, καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ σπάρου, περὶ οὗ οὐδὲν οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ Ξενοκράτης. Τὸ μὲν οὖν ὄνομα, Σπάρος, ἔσωσε καὶ ἡ συνήθεια. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, κατὰ μὲν τὸν Δίφιλον (παρ' Ἀθην. σελ. 356), «Σπάρος, δριμὺς, ἁπαλόσαρκος, ἄβρομος, » εὐστόμαχος, οὐρητικός· ταγηνιστὸς δὲ, δύσπεπτος». Ἱκέσιος δέ φησι (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 320) «Εὐχυλότερον εἶναι μαινίδος, καὶ ἄλλων δὲ » πλειόνων τροφιμώτερον», μαινίδα (Γαλλ. Mendole) λέγων ἰχθύδιον παραπλήσιον μὲν, ἀλλ' οὐχ, ὡς ὑπείληφεν ὁ τὸν Ὀππιανὸν (Ἁλιευτ. Α, 108) σχολιάσας, πλανηθεὶς ὑπὸ τῆς ὁμοιότητος, τὸ αὐτὸ τῇ σμαρίδι. Σέρουλαν ὀνομάζει τὴν μαινίδα ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, ὡς φησιν ὁ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag. XV*). Καὶ τὸ μὲν Σέρουλα ἔοικε παρὰ τὸ τῶν Ἰταλῶν Girolo (Γαλλ. Girelle), συγχυθείσης καὶ ὧδε (ὡς καὶ παρὰ τῷ σχολιαστῇ τοῦ Ὀππιανοῦ) τῇ σμαρίδι (Γαλλ. Picarel) τῆς μαινίδος. Καὶ γὰρ τὴν μαινίδα Girolo καλεῖν τοὺς Ἐνετοὺς φησὶν ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 226-228), προστιθεὶς, ὅτι καὶ Γραικῶν, ἐν Ἀγκῶνι τῆς Ἰταλίας τεταριχευμένας σμαρίδας ὠνουμένων, ἠκηκόει Giroli (γίρολι, ἢ σίρολι) οὐκ ὀρθῶς καλούντων αὐτάς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εὑρεῖν ἔστι τὴν τοιαύτην σύγχυσιν, οἷον παρ' Ἡσυχίῳ, «Σμαρίδες... ἰχθύδια μικρὰ » ἄριστα· οἱ δὲ, τὰς μαινίδας. Ἴσως δὲ καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις ὁ

Σοννίνιος (*Voyag. en Grec., Tom. II, pag.* 211) συνέχει ταῖς μαινίσι τὰς σμαρίδας. Ταύτας γὰρ οὐ Σμιναρίδας (Smiranida) καλοῦμεν, ὥς φησιν, ἀλλ' ἀπαραλλάκτως, καθὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι, Σμαρίδας· καὶ ὥσπερ ταύτας καὶ δίχα τοῦ σ ἔλεγον ἐκεῖνοι, Μαρίδας, εἰκότως ἂν αἱ μαινίδες καὶ σμαινίδες ἂν λέγοιντο, παρ' ὃ ἴσως ἂν εἶεν αἱ σμαιναρίδες ἢ σμιναρίδες· Τὸ δὲ ἀληθὲς ὄνομα τὸ παρ' ἡμῖν τῆς μαινίδος εἴη ἂν τὸ Μανόλι, (παραφθαρὲν παρὰ τὸ Μαινύλιον ὑποκοριστικὸν τοῦ Μαίνη, παρ' ὃ καὶ ἡ Μαινὶς), εἰ πιστεύειν ἐξῆν τῷ τριγλώσσῳ Λεξικογράφῳ, γράφοντι, « Mendole, » ουσ. θηλ. εἶδος ἰχθύος, μαινὶς, κοινῶς μανόλι »· ἀλλ' ὅπερ οὗτος Μανόλι λέγει ταὐτὸν εἶναι τῇ Μαινίδι, ὁ Σομαυέρας ἐν τῷ Λεξικῷ παραπλήσιον εἶναί φησι τῷ θύννῳ, « Μανόλι, specie di pesce, » simile al tonno ». Ὀρθώτερον ὁ Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ τῶν ἐνύδρ. σελ. 614) ἤκουσε Μαινούλας καλούντων τῶν Γραικῶν τὰς Μαινίδας· ὃ προδήλως παρὰ τὴν Μαινύλην παρῆκται, ὑποκοριστικὸν οὖσαν τῆς Μαίνης ὥσπερ καὶ τὴν Μαινίδα. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ὀνόματος. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως Ἱκέσιός φησι (παρ' Ἀθην. σελ. 313) τὰς μαινίδας, « εὐχυλοτέρας εἶναι τῶν κωβιῶν, λείπεσθαι δ' » εὐστομίᾳ καὶ τῷ πρὸς τὴν ἔκκρισιν τῆς κοιλίας συνεργεῖν ». Ἐπῃνοῦντο παρὰ τὰς ἄλλας αἱ ἐκ Λιπάρας καὶ αἱ ἐκ Καρύστου μαινίδες (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 4 καὶ 295).

κδ'. Ἔλλοψ.] Οὕτως ἔγραψα, ἀντὶ τοῦ Ἔλωψ, ἢ, ὡς φέρεται ἐν τῇ τοῦ Ματθαίου ἐκδόσει, Ἔλλωψ· Ἔλλοψ γὰρ καὶ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει, καὶ παρ' ἑτέροις. Ἦν δὲ τοῦτο πάλαι κοινὸν ἀπαξαπάντων ἰχθύων ἐπίθετον, διὰ τὸ στέρεσθαι ὀπὸς, τουτέστι φωνῆς· « Τοὺς ἰχθῦς καλεῖν » Ἔλλοπας, οἷον ἰλλομένην τὴν ὄπα καὶ καθειργομένην ἔχοντας » ἥ φασι Πλούταρχος (Συμποσιακ. ή, 8 § 1), καὶ Ἀθήναιος (σελ. 308). Ὕστερον δὲ προσηγορικῶς ἰχθὺν ὠνόμασαν Ἔλλοπα, ὃς κατὰ μέν τινας ὁ αὐτός ἐστι καὶ ὁ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις καλούμενος Acipenser, Ἀκιπήσιος (Ἀθην. σελ. 294), εἶδος ὢν τοῦ καλουμένου τοῖς Γάλλοις Éturgeon, καθ' ἑτέρους δὲ τῷ ἀνωτέρω (σελ. 56) ὑμνηθέντι ὑπ' Ἀρχεστράτου Ῥοδιακῷ γαλεῷ. Ὁ μὲν γὰρ Ἀθήναιος τὸν Ἀρχέστρατον ἐν τοῖς τὸν αὐτὸν ὑπειληφόσι τὸν ἔλλοπα τῷ γαλεῷ καταλέγει· αὐτὸς μέντοι Ἀρχέστρατος διαφόρους ἰχθῦς ὀνομάζων δῆλός ἐστι τῷ ἐκεῖ μὲν μὴ μνημονεῦσαι τοῦ Ἀκιπησίου· τὸν δὲ ἔλλοπα, ὡς ἕτερον καὶ τοῦ γαλεοῦ καὶ τοῦ Ἀκιπησίου, ἐν τοῖσδε δηλοῦν τοῖς ἔπεσι (παρ' Ἀθην. σελ. 300)·

Τὸν δ' ἔλοπ' ἔσθε μάλιςα Συρακούσαις ἐνὶ κλειναῖς,
Τόν γε κρατιςεύονθ'. Οὗτος γὰρ αὖ ἐςιν ἐκεῖθεν
Τὴν ἀρχὴν γεγονώς... κἂν ᾖ περὶ νήσους,
Ἢ περὶ τὴν ἄλλην που ἁλῷ γῆν, ἢ περὶ Κρήτην,
Λεπτὸς καὶ ςερεὸς καὶ κυματοπλὴξ ἀφικνεῖται·

ὧν τὸν τρίτον ςίχον ἄλλοι ἄλλως παρήνεσαν ἀναπληροῦν, παριδόντες τὸν δεύτερον, οὐδὲν ἧττον ὄνθ' ἡμαρτημένον. Γράφε τοίνυν, εἰ ἀποδέχῃ τὴν ἡμετέραν διόρθωσιν·

Τόν γε κρατιςεύονθ'. Οὗτος γὰρ ἄπεισιν ἐκεῖθεν
Τὴν ἀρχὴν γεγονώς· ὡς ἂν ληφθῇ περὶ νήσους.

Οὗτος μὲν οὖν ὁ παρ' Ἀρχεςράτῳ Ἔλλοψ οὐδὲν ἔοικεν ἔχειν κοινὸν πρὸς τὸν τοῖς Γάλλοις καλούμενον Éturgeon, ἡμῖν δὲ, Μερσίνι, καὶ Ξυρύχι καὶ Σιρίφι· ὧν τὸ μὲν Μερσίνι ἴσως παρὰ τὸ τῆς Μουρούνας ἐςὶν ὄνομα, ᾧ καλοῦσιν ἔνιοι τῶν ἡμετέρων τὸν Ὀξύῤῥυγχον, καίπερ τῇ Μυραίνῃ (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 50) μᾶλλον προσήκοντι· τὸ δὲ Ξυρύχι (τὸ χειρόνως προφερόμενον Σιρίφι), ὅτι παρ' αὐτό ἐςι τὸ Ὀξύῤῥυγχος, περιττὸν καὶ λέγειν. Τὰ δὲ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐρευνηθέντα περὶ τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔλλοπος, καὶ μακρότερα ὄντα ἢ κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόθεσιν, καὶ τὰ πολλὰ ἔτι ἀμφισβητήσιμα, ὁ βουλόμενος εἰδέναι, ἐπίτω τὸν Βελλώνιον (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 99), τὸν γαλλιςὶ μεταφράσαντα τὸ Περὶ ζώων ἱςορίας τοῦ Ἀριςοτέλους (*Tom. II, pag.* 303), τὸν Σνεϊδέρον (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 124 καὶ 329, καὶ σημειώσ. εἰς τὸν Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότ. σελ. 553) καὶ ἑτέρους. Τοῦ ὀξυῤῥύγχου τούτου τὰ ᾠὰ ταριχευθέντα ἀποτελεῖ τὸ παρ' ἡμῖν ἐν πλείςῃ χρήσει Χαβιάριον.

κέ. Ἥπατος ἢ Μαζέας.] Ἠπόρηται καὶ περὶ τοῦ Ἡπάτου πρῶτον μὲν, ὁποίου τινὸς ἰχθύος τῶν παρ' ἡμῖν ἐςιν ὄνομα, εἶτα καὶ περὶ τοῦ Συνωνύμου ὀνόματος, ὃ παρὰ μὲν τῷ Ξενοκράτει ἐςὶ Μαζέας, παρὰ δὲ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 301), πολλῷ διάφορον, Λεβίας, καθά φησι καὶ Ἀρχέςρατος·

Καὶ λεβίαν δὲ λαβεῖν, τὸν χ' ἥπατον, ἐν περικλύςῳ
Δήλῳ καὶ Τήνῳ.

Ἐξ ὧν δῆλον ὅτι οἱ ἥπατοι, ἢ λεβίαι, θαλάσσιοί εἰσιν ἰχθύες, καὶ ἑπομένως διάφοροι τῶν παρ' Ἡσυχίῳ λεβίων, οὓς ἐκεῖνος λιμναίους ἰχθῦς εἶναι

λέγει. Διό τινες τὸ Μαζέας εἰς τὸ Μάζεινος, ἢ Μάζινος, τρέπειν δεῖν ᾠήθησαν, ἵν' ᾖ τοῦ τῶν Γαλεῶν (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 48, καὶ 70) γένους καὶ ὁ Ἥπατος. Καὶ ἐοίκασι μὲν εἰκότα λέγειν, εἴ τις συλλογίσαιτο, τοῦτο μὲν, ὅτι καὶ ὁ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιε', 11) τὴν θαλασσίαν Γαλῆν (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 71) τὴν αὐτὴν εἰκάζει εἶναι τῷ Ἡπάτῳ· τοῦτο δὲ, ὅτι τὸ καλούμενον παρ' ἡμῖν Μαζὸς, ἢ Μαζίον (ἴδ. Βελλών. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 124, καὶ Σομαυέρ. Λεξικ. λέξ. Ψάρι, Κατάστιχ. Ψαρ.), τοῦ τῶν Γαλεῶν καὶ αὐτὸ γένους ἐστί. Ἀντίκειται δὲ τούτοις πρῶτον μὲν, ὅτι ὁ Ἥπατος, ἢ Μαζέας, ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς τῶν ἰχθύων τάττεται ὑπὸ τοῦ Ξενοκράτους, τὸ τῶν Γαλεῶν γένος ἀνωτέρω (τμ. ιθ') ἐν τοῖς κακοχύλοις καὶ βρομώδεσι, καὶ ὕλης ὀλκίμου γονίμοις τάξαντος· ἔπειθ', ὅτι καὶ ὁ παρὰ τῷ Αἰλιανῷ Ἥπατος ἕτερός ἐστι τοῦ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἡπάτου, (Σνεϊδέρ. σημειώσ. εἰς τὸν Αἰλιαν. σελ. 483), καὶ ἡ παρ' ἐκείνῳ Γαλῆ ἑτέρα ἐστὶ τῶν Γαλεῶν. Ἐνδέχεται τοίνυν, ὥσπερ ἐκεῖνος Ἥπατον ὠνόμασε τὴν θαλασσίαν Γαλῆν, οὕτως καὶ παρ' ἡμῖν Μαζὸν, ἢ Μαζίον, ὁμωνύμως καλεῖσθαι τῶν γαλεωδῶν ἰχθύων τινα, ἕτερον τοῦ Ἡπάτου. Μνημονεύει τοῦ Μαζοῦ ἐκ τῶν ἀρχαίων καὶ ὁ Ἐπίχαρμος (παρ' Ἀθην. σελ. 322), ἄδηλον ὃν τίνα λέγει Μαζόν. Αἰλιανὸς δὲ (Περὶ ζ. ἰδιοτ. θ', 38) καὶ Πρόβατα, καὶ Πρέποντας, ὀνόματα καὶ ταῦτα ἰχθύων ἑτέρων οὐδὲν μᾶλλον γνωστῶν, ἐκ τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 146) παρειληφὼς, συγκαταλέγει τοῖς Ἡπάτοις, οὓς ὁ Σουΐδας κακῶς ἔτρεψεν εἰς τοὺς Ὑπάτους, καὶ κακιόνως συνέχεε τοῖς προβάτοις τε καὶ τοῖς πρέπουσιν· « Ὕπατοι, εἶδος ἰχθύος κη-
» τώδους, οἳ καλοῦνται πρόβατα καὶ πρέποντες. Ἀριθμοῖτο.
» δὲ (γρ. ἐκ τοῦ Αἰλιαν. Ἀριθμοῖτο δ' ἂν ἐν) τούτοις καὶ ὁ
» ὄνος ». Ὁ δὲ Ῥονδελέτος Ἥπατον (διάφορον τοῦ παρὰ τῷ Βελλωνίῳ Ἡπάτου) ἰχθὺν καλῶν, τὸν αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ τὸν παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι Σείπουρον ὀνομαζόμενον (ἴδ. Γεσνὴρ. περὶ ἐνύδρ. σελ. 488), συγχέας ἴσως τῷ Τσιππούρα, ὃ ἑτέρου ἰχθύος, τοῦ Χρυσόφρυος, ὄνομα εἶναι παρ' ἡμῖν, ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. λή) εἰρήσεται· Τούτοις προστίθει καὶ τὴν σύγχυσιν τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων· τὸν γὰρ Μαξεινὸν, ἢ Μαζινὸν, ἢ Μαζέαν, Λαζίνην Ἡσύχιος ὀνομάζει· « Λαζίνης, χαραδρίας, καλαρίας ἰχθύς »· ἐν οἷς τὸ γοῦν δεύτερον ὄνομα τρεπτέον εἰς τὸ, Γελαρίας, ἢ Χελλαρίας, ἵνα συνᾴδῃ (εἴ γε συνῳδίαν ὅλως ἐστὶν εὑρεῖν ἐν τοῖς οὕτω συγκεχυμένοις καὶ σκοτεινοῖς) οἷς φησὶ Δωρίων (παρ' Ἀθην. σελ. 118) « Ἕνα ὄντα ἰχθὺν, πολλῶν
» ὀνομασιῶν τετυχηκέναι· καλεῖσθαι γὰρ καὶ Βάκχον, καὶ ὀνίσκον,

» καὶ Χελλάρην»· ἢ οἷς λέγει Εὐθύδημος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 315), « Οἱ μὲν Βάκχον καλοῦσιν, οἱ δὲ, Γελαρίην, οἱ δὲ, Ὀνίσκον». Καὶ ταῦτα μὲν τὰ σπουδαῖα τοῦ πράγματος, περὶ ὧν ἐπέχειν ἄμεινον· εἰ δέ τι τῶν τῆς εὐτραπελωτέρας Μούσης ἐγκαταμίξαι τοῖς εἰρημένοις ἐφεῖται, λεγέσθω καὶ, ὅτι κεκλημένου προδήλως τοῦ Ἡπάτου παρὰ τὸ Ἧπαρ, ἢ διὰ τὴν πρὸς τὸ σπλάγχνον ἐμφέρειαν τοῦ χρώματος, ὡς ἔδοξε τῷ Βελλωνίῳ, ἢ δι' ἑτέραν τινὰ νομισθεῖσαν πρὸς ἐκεῖνο ὁμοιότητα, καὶ θάτερον τῶν παρ' Ἀθηναίῳ ὀνομάτων, ὁ Λεβίας, εἴη ἂν Ἡπατίας τῇ Γερμανῶν φωνῇ· Leber γὰρ παρ' ἐκείνοις ὀνομάζεται τὸ ἧπαρ.

Τρυφερὸς μέσως.] Συνᾴδει τούτοις ὁ Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 346), « Καὶ τοὺς ἡπάτους καλουμένους... ἐν τῷ μέσῳ καθεστηκέναι γίνωσκε τῶν θ' ἁπαλοσάρκων καὶ τῶν σκληροσάρκων· οὔπω » μὲν γάρ εἰσι σκληρόσαρκοι, τῶν ἀκριβῶς δὲ ἁπαλοσάρκων ἀπο» λείπονται ».

Λελυμένος.] Συνωνύμως τῷ Τρυφερῷ καὶ Εὐθρύπτῳ, καὶ ὑπεναντίως τοῖς σκληροῖς καὶ στερεοῖς τὴν σάρκα, ἃ μόλις διαλύεσθαι τῇ μασήσει ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. μζ΄) φήσει.

Καὶ τρόφιμος.] Προσέθηκα τὰς λέξεις ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως· ἔχει δ' αὐτὰς καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστής.

κϛ΄. Κεστρεύς.] Ὑπὸ τὸ τῶν Κεστρέων (ὧν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια τοὺς μὲν μείζους Κεφάλους, τοὺς δ' ἥττονας Κεφαλόπωλα καλεῖ), ὡς ὑπὸ γενικὸν ὄνομα, Ἀριστοτέλης εἴδη ἰχθύων ὑποτάττει διαφόροις ὀνόμασι καλούμενα, οἷον, Κεφάλους, Χελῶνας (ἢ Χέλωνας), Σάργους (ἢ Σαργῶνας) καὶ Μύξωνας (Περὶ ζ. ἱστορ. ε΄, 9)· καίπερ ἀλλαχοῦ (θ΄, 4), οὔτε τὸν Κέφαλον (ὃν καὶ Χελῶνά φησιν ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαι) τάττων ἐπιδήλως ὑπὸ τὸν κεστρέα, οὔτε τὸν Περαίαν καλούμενον, τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ Μύξωνι, καθάπερ ἐστὶ συλλογίσασθαι ἐξ ὧν λέγει, « Οὐ βόσκεται δὲ ὁ Περαίας ἀλλ' ἢ μύξαν τὴν ἀφ' αὑτοῦ ». Καθ' ἑτέρους δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 306), γένος μέν εἰσιν οἱ καλούμενοι Λευκίσκοι (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 26), ὑπὸ δὲ τούτους τάττουσι κεφάλους, κεστρέας, χέλωνας, καὶ μύξωνας, οὓς αὐτοὶ μυξίνους καλοῦσιν. Ὀνομάζουσι δὲ καὶ Κεφαλῖνόν τινα, τοῦ κεφάλου διάφορον (ἴσως τῷ μεγέθει μόνῳ, κατὰ τὴν παρ' ἡμῖν διαφορὰν τῶν κεφαλοπώλων πρὸς τοὺς κεφάλους). Καὶ κεστρέων δὲ εἴδη καταλέγουσιν ἕτεροι ἕτερα, οἱ μὲν τὸν Κέφαλον καὶ τὸν Νῆστιν· οἱ δὲ τὸν Σφηνέα καὶ τὸν Δακτυλέα· τὸν μὲν, διὰ τὸ ἔλασσον δυεῖν δακτύλων ἔχειν τὸ

πλάτος, τὸν δὲ, ὅτι τετράγωνος καὶ λαγαρὸς (τουτέστιν εἰς ὀξὺ ἀπολήγων) ἐστί. Καὶ κεφάλους μὲν εἰρῆσθαί φασι, διὰ τὸ βαρυτέραν τὴν κεφαλὴν ἔχειν, χέλωνας δὲ, διὰ τὸ τῶν χειλῶν πάχος, μύξωνας δὲ ἢ μύξωνας, παρ' ἣν βόσκονται μύξαν, κεστρέας διὰ τὸ ὀξὺ καὶ σφυροειδὲς τοῦ ῥύγχους. Κέστρα γὰρ ἡ σφύρα· διὸ καὶ ὁ καλούμενος ἰχθὺς Σφύραινα, συνωνύμως καὶ Κέστρα ὠνόμασται (Ἴδ. Σνεϊδερ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 69, καὶ 172). Ἠπόρηται δὲ περὶ τοῦ Σάργου, διὰ τί αὐτὸν Ἀριστοτέλης, ὡς προείρηται (σελ. 87), ἐν τοῖς κεστρεῦσι καταλέγει. Καὶ οἱ μὲν τὴν διάφορον γραφὴν Σαργῶνας, ἀντὶ τοῦ Σάργους προείλοντο· ἕτεροι δὲ εἰς τὸ Σαργίνους τρέπειν δεῖν ᾠήθησαν. Ὅπως ποτε δ' ἂν ἔχῃ τὸ ἀληθὲς, ὁ ἐν τοῖς κεστρεῦσιν οὗτος σάργος, ἰχθύς ἐστι ποτάμιος (Γαλλ. Gardon), ἕτερος τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος σάργου, ὁμωνύμως κληθεὶς διά τινα πρὸς τὸν κυρίως ὀνομαζόμενον σάργον ἐμφέρειαν, ὥς φησιν ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 316). Οὕτως γὰρ καὶ Ὀξύρυγχον κεστρέα ἐν τοῖς ἑξῆς εὑρήσομεν ὀνομαζόμενον. Περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Κεστρέως παρεθέμεθα ἀνωτέρω (σελ. 80) τὰ δοκοῦντα Ἀρχεστράτῳ· δοκιμάζει δ' ὁ αὐτὸς καὶ τὸν ἐξ Αἰγίνης (παρ' Ἀθην. σελ. 307),

> Κεστρέα δ' Αἰγίνης ἐξ ἀμφιρύτης ἀγόραζε·
> Ἀνδράσι τ' ἀστείοις ὁμιλήσεις· ———

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, ὁ μὲν Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 356) φησὶ, « Κεστρεὺς γίνεται μὲν καὶ θαλάσσιος, καὶ λιμναῖος καὶ ποτάμιος. Οὗτος » δὲ καλεῖται καὶ ὀξύρυγχος· κορακῖνος δὲ ὁ ἐκ τοῦ Νείλου. Ἥττων » (γρ. ἐξ ΕΔ, Κρείττων) δὲ ὁ μέλας τοῦ λευκοῦ, καὶ ὁ ἑφθὸς τοῦ ὀπτοῦ· » οὗτος γὰρ καὶ εὐστόμαχος καὶ εὐκοίλιος... Λευκίσκοι, κέφαλοι, κε» στρεῖς, μυξῖνοι, χελῶνες, ὅμοιοί εἰσι κατὰ τὴν προσφοράν· τοῦ δὲ » κεφάλου καταδεέστερός ἐστιν ὁ κεστρεὺς, ἥσσων δὲ ὁ μυξῖνος, τελευ» ταῖος ὁ χελών ». Γαληνὸς δὲ (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 344), τοὺς μὲν πελαγίους, ἢ τοὺς ἐν μεγάλοις ποταμοῖς κεφάλους, ὥσπερ καὶ τοὺς λευκίσκους, ἐπαινεῖ· τοὺς ἐν λίμναις δὲ, καὶ μάλιστα ταῖς μικραῖς, μηδ' ἀποῤῥοὴν ἐχούσαις δαψιλῆ, σάρκα φησὶν ἔχειν βλεννώδη, περιττωματικὴν, κακόχυμον καὶ ὀλιγότροφον. Ἐρευνήσωμεν δ' ἤδη καὶ περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ὀνομάτων, ἐάν πως συμβιβάσωμεν αὐτὰ τοῖς ἀρχαίοις. Τοὺς μὲν οὖν παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. ά, 111) Κεστρέας ὁ σχολιαστὴς ἑρμηνεύει διὰ τοῦ Γυλάρια· ᾧ συνᾴδει ὁ Βελλώνιος, ἐν μὲν ταῖς Παρατηρήσεσι (Βιβλ. Α, κεφ. 53) Γυλάρια καλῶν, καὶ διαβεβαιοῦ-

μενος τοὺς αὐτοὺς ἰχθῦς εἶναι, καὶ τοὺς παρ' ἑτέροις τῶν Γραικῶν Κεφαλόπωλα καλουμένους· ἐν δὲ τῷ Περὶ τῶν ἐνύδρων (σελ. 210), αὐτὰ μὲν, Γυλλάρους, ἀρσενικῶς, τοὺς δὲ μείζους τῶν κεφάλων, ὧν τὰ ὠὰ ταριχευθέντα, ἐςὶ τὸ παρ' ἡμῖν, Ωὐοτάραχον (Ὠοτάριχον), Κοκλάνους ὀνομάζων. Ἀκήκοα δὲ καὶ αὐτὸς Βυζαντινοῦ ὀψοφάγου Μυξινάρια καλοῦντος κεφάλων εἶδος μικρῶν. Καὶ τὸ μὲν Μυξινάριον προδήλως, παρὰ τὸν Μύξωνα ἢ Μυξῖνον ἐσχημάτιςαι τὸν, ὥς φησι Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 665), τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι, τῷ αὐτῷ ὀνόματι, Μύξωνα, καλούμενον· παρ' ὃ ἐςι καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων Mugil, καὶ τὸ τῶν νῦν Ἰταλῶν Muggile, καὶ τὸ τῶν Γάλλων Muge. Τὸ δὲ Κοκλάνος οὐκ ἔχω φάναι πόθεν παρῆκται· πλὴν εἰ μή τις τὸν κορακῖνον (οὕτω γὰρ καλεῖσθαι τὸν Νειλῷον κεςρέα μάρτυρα παρεσχόμεθα τὸν Δίφιλον), εἰς τὸν Κοκλάνον βαρβάρως ἠλλοιῶσθαι νομίσειε. Οἱ δὲ Γύλαροι ὑπονοεῖν παρέχουσι μήποτε οἱ Χέλωνες (ἢ Χειλῶνες) μετέπεσον εἰς τοὺς Χειλάρους καὶ Γυλάρους. Οἱ δὲ Λευκίσκοι, ὧν καὶ Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 345) μέμνηται, οὐδενὶ τῶν κεφάλων διαφέροντες ἢ τῷ μεγέθει καὶ τῇ χρόᾳ (μικρότεροι γὰρ καὶ ὑπολευκίζοντές εἰσι, τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν μάλιςα), Λυκουρίνια παρ' ἡμῖν καλοῦνται, ὡς ἄν τις φαίη Λευκορρίνια· ταριχευθέντα δὲ, Βοῦροι, παρὰ τοὺς ἑξῆς (τμ. οϛ') μνημονευθησομένους Βωρεῖς, ἢ ἀπὸ τῆς Βιςωνίδος ἴσως λίμνης, τῆς νῦν καλουμένης κατὰ μὲν τὸν Βελλώνιον (Παρατηρήσ. βιβλ. Α, κρ. 60, σελ. 136), Bouron, Βοῦρον, κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον Μελέτιον, Μπορού. Ταῦτά φησι Βελλώνιος, πλεῖςα κατὰ τὴν λίμνην ἁλισκόμενα καὶ ταριχευόμενα, ὑπὸ μὲν τῶν περιοίκων ὀνομάζεσθαι Λιλίγγια, ἐν Βυζαντίῳ δὲ Λυκορίνια.

Πρὸς τῷ τρυφερῷ.] Οὕτω διώρθουν πάλαι ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι τὸ βάρβαρον, Πρὸς τὸ τρυφερόν. Νῦν δ' ὑποτοπάζω μήποτε δεῖ γράφειν, Πρὸς τῷ τροφίμῳ.

Νηξάμενος.] Ἐννηξάμενος γραπτέον εἶναι οὐκ ἀπιθάνως εἴκασεν ὁ Ματθαῖος. Ἴσως δὲ καὶ Ἀνανηξάμενος. Ἐκάλουν δὲ τοὺς τοιούτους, διὰ τὴν ἐκ θαλάττης εἰς ποταμὸν ἀνάβασιν, ἰδίῳ ὀνόματι, Ἀναδρόμους, ὥς φησιν ὁ Τραλλιανὸς Ἀλέξανδρος (Α, 15 καὶ ΙΒ, 3)· καὶ ἔςι τοὔνομα τῶν μήπω καταχωρισθέντων ἐν τοῖς Λεξικοῖς.

Πρὸς γὰρ τῆς ἰλύος πιαινόμενος, πάνυ ἀργὴν ἔχει τὴν σάρκα.] Ἐγράφετο, Πρὸς τῆς ἰλύος πιαινόμενος· πάνυ γὰρ ἀρχὴν ἔχων τὴν σάρκα. Καὶ τὴν μὲν τελευταίαν μετοχὴν ἔτρεψα εἰς τὸ Ἔχει, συμφώνως

τῷ Λατίνῳ μεταφραςῇ· τὸν δὲ σύνδεσμον (λείποντα ὧδε ἔν τινι τῶν ἀντιγράφων, ὡς καὶ παρὰ τῷ μεταφραςῇ) μεταθεῖναι δεῖν ἔγνων ἀνωτέρω ἑξῆς τῆς προθέσεως. Ἀργὴν δὲ σάρκα λέγει τὴν μὴ γεγυμνασμένην τῇ κινήσει. Διὸ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (τμ. ϛ΄) ἐπῄνει τὰ οὐραῖα τῶν ἰχθύων, ὡς ἐκείνων μάλιςα τῶν μερῶν κινουμένων καὶ γυμναζομένων κατὰ τὴν νῆξιν. Λέγει δὲ καὶ Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. θ΄, 4) περὶ τῶν ἐκ τῆς ἰλύος πιαινομένων· « Οἱ δὲ κέφαλοι νέμονται τὴν » ἰλύν· διὸ καὶ βαρεῖς καὶ βλεννώδεις εἰσίν. Ἰχθὺν δὲ ὅλως οὐκ ἐσθίουσι· » διά τε τὸ ἐν τῇ ἰλύϊ διατρίβειν, ἐξανακολυμβῶσι πολλάκις, ἵνα περι» πλύνωνται τὸ βλέννος ». Ἐνδέχεται μέντοι καὶ ἀντὶ τοῦ ἀργὴν τὸν Ξενοκράτην εἰρηκέναι ἀραιήν· τοιαῦται γὰρ ὡς ἐπίπαν αἱ σάρκες τῶν ἐν ἰλύϊ τρεφομένων.

Μεγεθούμενος δὲ σκληροῦται.] Τῶν σπανίων ὁ σχηματισμὸς ἀμφοτέρων τῶν ῥημάτων· διὸ ὁ Ματθαῖος ἔτρεψε τὸ πρῶτον εἰς τὸ Μεγεθυνόμενος. Ἀλλ' ὤφειλεν ἢ κατὰ χώραν ἐᾶν τὴν γραφὴν, ἢ τρέπειν καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸ σκληρύνεται. Καὶ τὸ μὲν Σκληρόω ἐσημειώθη· τὸ δὲ Μεγεθόω οὔπω κατεχωρίσθη ἐν τοῖς λεξικοῖς.

Πλῶτα.] Ἐμνημόνευσε τοῦ ὀνόματος τούτου καὶ Ἀθήναιος (σελ. 307).

κζ΄. Κίθαρος καὶ ῥόμβος πλατεῖς εἰσιν.] Τὸν κίθαρον μετὰ τοῦ ῥόμβου τάττει καὶ ὁ Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 346). Ὁ δὲ Πλίνιος (XXXII, 11) καὶ ῥόμβου εἶδος αὐτὸν εἶναι λέγει. Παρωνόμαςαι, δὲ Κίθαρος, ἢ κατὰ τὸν Ὀππιανὸν (Ἁλιευτ. Α, 98) Κιθάρα, παρὰ τὸ μουσικὸν ὄργανον· διὸ καὶ ἱερὸς νενόμιςαι τοῦ Ἀπόλλωνος, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 306). Καὶ περὶ μὲν τοῦ ῥόμβου, ὅτι τῶν μεταγενεςέρων ἐςὶ τοὔνομα, δεδήλωκεν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 330), « Ῥωμαῖοι δὲ καλοῦσι τὴν Ψῆτταν » Ῥόμβον· καὶ ἔςι τὸ ὄνομα Ἑλληνικόν ». Τὴν γὰρ παρ' Ἀριςοτέλει Ψῆτταν, Rhombum ὁ Πλίνιος μεθηρμήνευσε· Παραπλήσια γὰρ τὰ ζῶα καὶ δυσδιάκριτα, ῥομβοειδῆ ἀμφότερα ὄντα. Ἀλλ' ἔςιν ἡ μὲν Ψῆττα, ἢ Ψῆσσα, τὸ παρ' ἡμῖν Ψησσίον, ὁ δὲ Ῥόμβος (Γαλλ. Turbot) τὸ Συάκιον, ὃ Σύαξ ἀρσενικῶς ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων (ἴδ. Σνεϊδέρ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτέδ. σελ. 29-32). Εἰ δ' ἀληθὲς, ὅτι καὶ Σαλάκι ὁ Ῥόμβος καλεῖται παρ' ἡμῖν, ὥς φησιν ὁ Σομαυέρας ἐν τῷ Γραικιταλικῷ Λεξικῷ (λέξ. Σαλάκι), τοὔνομα τοῦτο, προδήλως παρὰ τὸ ἀρχαῖον Σελάχιον παρασχηματισθὲν, ὑπαγορεύει τὸν Ῥόμβον, ἄριςον ὄντα τῶν σελαχωδῶν, κατ' ἐξοχὴν οὕτως προσηγορεῦθαι· καθὰ καὶ Ἄλογον καλοῦμεν τὸν Ἵππον, καὶ

Πετεινὸν τὸν Ἀλέκτορα, καὶ Ὄρνιθα τὴν Ἀλεκτορίδα, ὡς ἄριστα, ἢ γοῦν ἡμῖν χρησιμώτατα, τῶν ὁμογενῶν. Ὁ μέντοι Σοννίνιος (*Voyag. en Grèce, Tom. II, pag.* 202) Σαλάκι φησὶ καλεῖν τοὺς νῦν Ἕλληνας, ἣν οἱ Γάλλοι ἁλιεῖς Pastenaque ὀνομάζουσιν. Ἔστι δ' αὕτη ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλουμένη τρυγὼν, τῶν σελαχωδῶν οὖσα καὶ αὐτή. Ὁ δὲ Κίθαρός ἐστιν ἡ νῦν καλουμένη παρὰ τοῖς Γάλλοις Limande, ὥς φησιν ὁ Λακεπέδης (*Histoir. natur. des Poissons, Tom. XIV, pag.* 155, *édit.* 1799). Λείπεται τοίνυν ἐρευνῆσαι εἴπου τῆς Ἑλλάδος σώζεται ἔτι τοὔνομα, Κιθάριος, ᾧ ἑρμηνεύει τὴν παρὰ τῷ Ὀππιανῷ Κιθάρην, ὁ σχολιαστὴς, ἢ Κιθαργὸς, ᾧ ἐχρῶντο κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, ὡς δῆλον ἐκ τῶν βαρβάρων τούτων τοῦ Πτωχοπροδρόμου ἐπῶν (Κατὰ Ἡγουμέν. στίχ. 177)·

Καὶ κιθαργὸς ὀπτούτζικος, ἀκέραιος μὲ τὸ γάρος,
Τὸ καρναβάδιν ἄνωθεν ὡς κάτω πεπασμένος.

Καὶ οἱ μὲν κατὰ τὸν Πτωχοπρόδρομον ὁσιώτατοι Ἡγούμενοι ὀπτὸν προῃροῦντο τὸν κίθαρον, ὥσπερ καὶ ὁ κωμικὸς Καλλίας παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (386),

Κίθαρος ὀπτὸς, καὶ βατὶς, θύν-
νου τε κεφάλαιον τοδί.

Ἀρχέστρατος δὲ διαιρεῖ, πρὸς τὸ χρῶμα σκευάζειν παραινῶν (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 306)·

——————————— Κίθαρον δὲ κελεύω
Εὐθὺς, ἐὰν μὲν λευκὸς ἔῃ, στερεός τε πεφύκῃ,
Ἕψειν εἰς ἅλμην καθαρὰν, βαιὰ φύλλα καθέντα·
Ἂν δ' ᾖ πυῤῥὸς ἰδεῖν, καὶ μὴ λίαν μέγας, ὀπτᾶν
Ὀρθῇ κεντήσαντα δέμας νεοθῆγι μαχαίρᾳ.
Καὶ πολλῷ τυρῷ καὶ ἐλαίῳ τοῦτον ἄλειφε·
Χαίρει γὰρ δαπανῶντας ὁρῶν, ἔστιν δ' (γρ. ἔστιν τ') ἀκόλαστος.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῶν ἰχθύων, Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 356) ἀναλογεῖν φησι τὸν Ῥόμβον ταῖς ψήτταις καὶ ταῖς βουγλώσσοις εὐτρόφοις τε οὔσαις καὶ ἡδείαις· Γαληνὸς δὲ (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 346) μαλακωτέραν ἔχειν τὴν σάρκα τοῦ κιθάρου τὸν ῥόμβον· ἀπολείπεσθαι δὲ τῶν ὀνίσκων οὐκ ὀλίγῳ.

Εὐέκκριτος.] Ἴσως γραπτέον μετὰ τῆς ἀρνήσεως, Οὐκ εὐέκκριτος· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. λζ΄) περὶ τοῦ Φάγρου ἐρεῖ.

κη΄. Κίχλαι, κόττυφοι, φυκίδες.] Ὡσαύτως καὶ ἀνωτέρω (τμ. ϛ΄) συνῆψε τὰ τρία ταῦτα τῶν ἰχθύων γένη, ἐν τοῖς ἁπαλοσάρκοις κατατάξας, ὥσπερ καὶ ὁ Γαληνὸς καὶ ἕτεροι. Καὶ ἡ μὲν Κίχλη, ὥσπερ καὶ ὁ Κόττυφος, ἀπὸ τῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν προσηγορίαν ἐν τοῖς πτηνοῖς ὁμωνύμως κέκληνται, καθὰ καὶ ἀπὸ πτηνῶν ἑτέρων ἕτερα γένη ἰχθύων· οὐκ οἶδα δὲ εἰ καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς φωνὴ σώσασα τὴν ὁμωνυμίαν, ὥσπερ πτηνὰ, οὕτως καὶ τῶν ἐνύδρων ἔνια Κίχλας καὶ Κοσσύφους ὀνομάζει· ἅπερ οἱ νεώτεροι ὑπὸ τῷ κοινῷ γένει τοῦ Ῥωμαϊςὶ Labrus (ὅπερ ἂν εἴη Χείλων) καλουμένου κατέταξαν, τὸν μὲν Κόττυφον Labrum merulam, τὴν Κίχλην δὲ Labrum turdum, καλέσαντες. Τὰς δὲ, διὰ τὸ φυκίοις χαίρειν, ὀνομασθείσας Φυκίδας, ὁ μὲν Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 847) τῷ αὐτῷ φησὶν ὀνόματι καλεῖσθαι καὶ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων· κατὰ δὲ τὸν Βελλώνιον, Λαμπίνας αὐτὰς ὀνομάζουσιν. Ὁ δὲ τὸν Ὀππιανὸν (Ἁλιευτ. Α, 126) σχολιάσας, Λαπίνας αὐτὰς καὶ Ῥούδια ἰδιωτικῶς ἑρμηνεύει· ὧν τὸ μὲν, εἰ μὴ ἡμάρτηται ἡ γραφὴ ἀντὶ τοῦ Λεπρίνας (Λελεπρὶς γὰρ παρ' Ἡσυχίῳ, ἡ Φυκίς), τῆς τῶν Ἰταλῶν ἂν εἴη φωνῆς, τῶν Ἐνετίῃσι κατοικούντων, Lambena τὴν φυκίδα καλούντων, ὥς φησιν ὁ Βελλώνιος· τὸ δὲ Ῥούδια, ἴσως ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ χρώματος, δι' ὃ καὶ Μάρκελλος ὁ Σιδήτης ἐρευθήεσσαν ἐπωνόμασε τὴν Φυκίδα. Ῥουδὶ γὰρ παρ' ἡμῖν οἱ ἰδιῶται, εἴτε παρὰ τὸ ῥόδον, εἴτε παρὰ τὴν ῥοιὰν, καλοῦσι τὸ ἐρυθρόν. Ἴσως δὲ καὶ γραφικόν ἐςιν ἁμάρτημα τὸ Ῥούδια ἀντὶ τοῦ Ῥούσια, ὁμωνύμως οὕτως τοῖς ἐρυθρίνοις καὶ τὰς φυκίδας τοῦ σχολιαςοῦ προσαγορεύσαντος. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, Ἱπποκράτης μὲν (Περὶ διαιτ. Β, σελ. 221) φησί, « Κοῦφοι δὲ οἱ » πετραῖοι σχεδὸν πάντες, οἷον κίχλη, φυκὶς, ἐλεφίτις, κωβιός. Οἱ » τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ προῤῥηθέντες κουφότεροι τῶν πλανητῶν· ἅτε γὰρ » ἀτρεμίζοντες οὗτοι ἀραιὴν τὴν σάρκα καὶ κούφην ἔχουσιν· Οἱ δὲ » πλανῆται καὶ κυματοπλῆγες, τεθρυμμένοι (γρ. τετρυμένοι) τῷ » πόνῳ, ςερεωτέρην τὴν σάρκα ἔχουσι ». Ἔνθα σημειωτέον, ὅτι ὁ παρ' οὐδενὶ ἑτέρῳ κείμενος, οὐδ' ἐν τοῖς Λεξικοῖς πω καταχωρισθεὶς, Ἐλεφίτις, ἢ Ἐλεφίτης, ἴσως ὁ αὐτός ἐςι τῷ Ἀλφηςῇ, τῷ καὶ Κιναίδῳ προσαγορευομένῳ· καὶ τοῦτον γὰρ ταῖς φυκίσι συγκατέλεξεν

οὐ μόνον ὁ Ὀππιανὸς, (Ἁλιευτ. Α, 126), ἀλλὰ καὶ ὁ Νουμήνιος (παρ᾽ Ἀθην. σελ. 282),

> Φυκίδας ἀλφηςὴν τε καὶ ἐν χροιῇσιν ἐρυθρὸν
> Σκορπίον ——————————.

Ὁ δὲ Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 345) εὔπεπτον, ὑγιεινὴν καὶ αἵματος μέσου τῇ συςάσει γόνιμον ὁριζόμενος τὴν ἀπὸ τῶν πετραίων καλουμένων ἰχθύων τροφὴν, οἷον σκάρων, κοττύφων, κιχλῶν, ἰουλίδων, φυκίδων καὶ περκῶν, ἄριςον εἶναί φησι τὸν σκάρον ἡδονῆς ἕνεκα, μετ' αὐτὸν δὲ κοττύφους τε καὶ κίχλας, καὶ μετὰ τούτους, ἰουλίδας καὶ φυκίδας καὶ πέρκας. Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 355) καὶ φυκῆνα (παρὰ τὴν εὐθεῖαν φυκὴν) ἰχθὺν ὀνομάζει διάφορον τῆς φυκίδος, ἁπαλοσάρκους, ἀβρόμους καὶ εὐφθάρτους ἀμφοτέρους λέγων· ἔνθα, ἴσως ὥσπερ ὑπενόησε καὶ ὁ τελευταῖος ἐκδότης τοῦ Ἀθηναίου, ἀντὶ τοῦ Φυκὴν γραπτέον Φύκης. Οὕτως γὰρ ὀνομάζεται τῷ Ἀριςοτέλει (Περὶ ζ. ἱςορ. ζ', 12 § 4)· οὐχ ὡς ἑτεροειδὴς μέντοι ἰχθὺς, ἀλλ' ὡς ἄῤῥην, μόνῳ τῷ μελάντερος εἶναι καὶ μείζους ἔχειν τὰς λεπίδας διαφέρων τῆς φυκίδος. Τὸν δὲ κωμικὸν Ἄλεξιν, λέγοντα (παρ' Ἀθην. σελ. 107)·

> Ἐπὶ τὸ τάγηνον φυκίδας, Ψῆττας τινὰς,
> Καρίδα, φύκην, κωβιὸν, πέρκην, σπάρον,

οὐκ ἔςιν ἀποφήνασθαι εἰ τὸν ἄῤῥενα καὶ τὴν θήλειαν φυκίδα φησὶν, ἢ ὡς διάφορον γένει τῆς φυκίδος τὸν φύκην ὀνομάζει.

Πρὸς διαχώρησιν ἐπιτήδειοι.] Ὁ Μνησίθεος (παρ' Ἀθην. σελ. 358) κίχλας, κοσσύφους καὶ ἁπλῶς τὰ μαλακόσαρκα, κοιλίας καὶ οὐρήσεως ὑπακτικὰ εἶναί φησιν. Ἔπιθι καὶ τὰ ἀνωτέρω (σελ. 78) περὶ κιχλῶν καὶ κοσσύφων σημειωθέντα.

κθ'. Κόρακος.] Τῆς μὲν διαφόρου γραφῆς, Κόραξος (ὅπερ ἔθνους Κολχικοῦ ἐςιν ὄνομα, κατὰ τὸν Βυζάντιον Στέφανον), οὐ φροντιςέον· ἔςι γὰρ οὐδὲν μᾶλλον ὀρθὴ, ἢ ἡ ἀνωτέρω σημειωθεῖσα (τμ. κγ') Λάβραξος ἀντὶ τοῦ Λάβρακος, ἢ αἱ παρὰ τῷ Τραλλιανῷ Ἀλεξάνδρῳ (Α, 12 καὶ Ζ, 6) Κοριὰξ καὶ Κοριαξὸς, ἀντὶ τοῦ Κόραξ καὶ Κόρακος. Τὸ δὲ Κόρακος, ἀπὸ γενικῆς ἴσως (τῆς παρὰ τὸ Κόραξ) εἰς εὐθεῖαν μετέπεσεν, ὥσπερ καὶ παρὰ τὸ Γλαὺξ γλαυκὸς, ὁ ἰχθὺς Γλαῦκος (τμ. κγ'), καὶ παρὰ τὸ Ἧπαρ ἥπατος, ὁ ἰχθὺς Ἥπατος (τμ. κέ). Ἔχει μέντοι καὶ τοῦτο οὐ μικρὰν ἀπορίαν· Κο-

ρακῖνος μὲν γὰρ ἰχθὺς καὶ παρὰ Ξενοκράτει (τμ. θʹ) καὶ παρ' ἑτέροις οὐκ ὀλίγοις μνείας ἔτυχε, ὥσπερ καὶ Κόραξ (Ῥωμ. Corvus) παρά τε Κέλσῳ καὶ Πλινίῳ· Κόρακος δὲ παρὰ μόνῳ τῷ Ξενοκράτει φέρεται. Ἐνδέχεται μὲν οὖν τὴν παρὰ τούτῳ ὀρθὴν γραφὴν πάλαι γεγονέναι, Κόραξ· προσγράψαντος δέ τινος νεωτέρου Γραικοῦ ὡς ἐξήγησιν τὸ Κόρακας (ὅπερ ἐςὶ παρ' ἡμῖν εὐθεῖα ἑνικὴ, ἢ καὶ τὸ Κόρακος (ὡς εὐθεῖαν καὶ ταύτην), ἐπιγενόμενος ἕτερος ἀντιγραφεὺς τοῦτο εἰς τὴν χώραν τοῦ Κόραξ εἰσήνεγκεν. Ἀλλὰ καὶ τούτου δοθέντος, οὐδὲν ἧττον ζητεῖται ὁποῖός τίς ἐςιν ἰχθὺς ὁ Κόραξ· οἱ μὲν γὰρ διάφορον, οἱ δὲ τὸν αὐτὸν εἶναι τῷ Κορακίνῳ ὑπειλήφασι, καὶ Κόρακον ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων καλεῖσθαι παραδεδώκασι (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 350 καὶ 356). Σκληροσαρκώτερον εἶναι τὸν κόρακα τοῦ ἱέρακος (ἰχθύος καὶ τούτου οὐδὲν μᾶλλον ἐγνωσμένου) φησὶν ὁ Δίφιλος παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 356).

Εὐςομίας ἀποδέων, φαύλης γόνιμος ὕλης.] Οὕτως διορθοῦν δεῖν ἔγνωκα τὸ ἀσύντακτον καὶ ἀδιανόητον, Εὔςομος, ἀποδέων φαύλης γονίμου ὕλης. Ὁ γὰρ βρομώδης οὔτ' εὔςομος εἶναι, οὐδὲ φαύλης ὕλης ἀποδεῖν δύναται. Ἔχομεν δὲ πιςοῦσθαι τὴν διόρθωσιν καὶ ἑτέρῳ Ξενοκράτους παραλλήλῳ χωρίῳ (τμ. ιθʹ), «Βρομώδεις, » ἀργῆς καὶ ὀλκίμου ὕλης γόνιμοι».

λʹ. Λάβραξ.] Ἴδε τὰ ἀνωτέρω (σελ. 80) σημειωθέντα περὶ τοῦ Λάβρακος.

Ἄριςος ὁ μείων, ἡδύς.] Οὕτως ἔδοξέ μοι γραπτέον εἶναι, ἀντὶ τοῦ, Ἄριςος ὁ μείων δυεῖν· ἀνθ' οὗ διάφορος (ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως διασκευασθεῖσα) γραφὴ, Ἄριςος ὁ μηνῶν (ἀλλ. ὁμίνων) δυεῖν. Οὐ γὰρ, ὥσπερ τὰ χερσαῖα καὶ τὰ πτηνὰ, οὕτως καὶ τοὺς ἰχθύας ἀφ' ὡρισμένου ἡλικίας χρόνου εἰώθασι διορίζεσθαι· ἀρκεῖ γὰρ ἐν τούτοις τὸ φαινόμενον μέγεθος εἰπεῖν, ὥσπερ καὶ μικρὸν ἀνωτέρω (τμ. κθʹ) εἴρηκε περὶ τοῦ κοράκου, «Ὧν ὁ μείων ἡδύτερος».

Τρυφερόσαρκος κ. τ. λ.] Ἐν ταῖς προτέραις τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεσι οὕτως ἔςικται καὶ γέγραπται ταῦτα, «τρυφερός. Ἄρκος κ. τ. λ.» ὥςε εἰς μὲν τὸ, τρυφερὸς, τελευτᾶν τὸ ἐν ἐκείναις XII κεφάλαιον, ἀρχὴν δὲ τοῦ XIII κεφαλαίου εἶναι τὸ Ἄρκος· ὃ πολλὰ παρέσχε τοῖς πρὸ ἡμῶν πράγματα, εἰκότως. Ἥ τε γὰρ Ἄρκος, ἢ Ἄρκτος, τῶν μαλακοςράκων οὖσα ἰχθύων, ἀςακῷ παραπλησία, ὥς φησι Σπεύσιππος (παρ' Ἀθην. σελ. 105) οὐδένα τόπον εἶχεν ἐνθάδε, ὅπου περὶ τῶν λεπιδωτῶν ἐςιν ὁ λόγος, αἵ τε καταλεγόμεναι ποιότητες, ἢ δυνάμεις, τῷ

λάβρακι μᾶλλον ἢ τῇ ἄρκῳ προσήκουσι, καθὰ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο· σὺν οἷς ἐςι καὶ τοῦτο προσσημειώσασθαι, ὅτι τὸ ἐν τοῖς ἑξῆς, «Ὁ δὲ ποτάμιος... ὑποδύνων», ἀκαταλλήλως ἂν συνάπτοιτο τῇ θηλυκοῦ γένους οὔσῃ Ἄρκῳ. Διὰ ταῦτα τοίνυν, ἡμαρτῆσθαι τὴν γραφὴν τοῦ χωρίου πεπεισμένος, πάλαι μὲν ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι, τρεπτέον εἶναί μοι ἔδοξε τὸ Ἄρκος εἰς τὸ Γλαῦκος· καὶ ἦν ἡ τοιαύτη διόρθωσις οὐκ ἀπίθανος, δι' ἃς ἔλεγον ἐκεῖ αἰτίας. Νῦν δὲ (εἴ γε μὴ καὶ νῦν ἠπάτημαι) διττὰς ἐπενόησα διορθώσεις τοῦ χωρίου, τὸν αὐτὸν μὲν ἀμφοτέρας ἐχούσας νοῦν, τὴν ἑτέραν δὲ τῆς ἑτέρας πιςοτέραν διὰ τὸ ἁπλούςερον τῆς γραφῆς. Ἔςι μὲν γὰρ γράφειν, ΤΡΥΦΕΡΟΣ, ἉΠΑΛΟΣΑΡΚΟΣ, τῆς τῶν δύο τούτων συνωνύμων γειτνιάσεως ἱκανῶς δηλούσης τὴν ἀφορμὴν τῆς γραφικῆς πλάνης· κακῶς γὰρ ἅπαξ διασπάσαντός τινος τὰς λέξεις, εἰς τὸ, ΤΡΥΦΕΡΟΣ ἉΠΑΛΟΣ ΑΡΚΟΣ, ἐπελθὼν ἕτερος, καὶ τὸ ἉΠΑΛΟΣ ἢ παριδὼν, διὰ τὸ τάχος τῆς γραφῆς, ἢ καὶ ὡς διάφορον γραφὴν ἢ ἐπεξήγησιν τοῦ ΤΡΥΦΕΡΟΣ, ἀποδοκιμάσας, ἔγραψε, ΤΡΥΦΕΡΟΣ, ἌΡΚΟΣ. Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρώτη διόρθωσις· ἣν δὲ προειλόμην, συνάψας τὰς διασπασθείσας δύο λέξεις εἰς ἓν τὸ ΤΡΥΦΕΡΟΣΑΡΚΟΣ, πλεονεκτεῖ τῆς ἑτέρας τῇ ἁπλότητι, καίπερ τοῦ συνθέτου τούτου (τρυφερόσαρκος) παρὰ μὲν Ξενοκράτει τῶν ἅπαξ ἂν λεγομένων ὄντος, παρ' ἑτέρῳ δὲ οὐδενὶ κειμένου, οὐδ' ἐν τοῖς Λεξικοῖς πω καταкεχωρισμένου.

Καὶ ψυχροῖς κ. τ. λ.] Οὕτως διορθοῦν παρῄνει ὁ Γεσνῆρος ἀντὶ τοῦ βαρβάρου, κατὰ ψυχροῖς. Ἡμεῖς δὲ καὶ τὸ Ποτάμιος εἰς τὸ Ποταμίοις τρέπειν δεῖν ἔγνωμεν. Ἔςι δὲ πάλιν ὁ λόγος περὶ ὧν ἐμνημονεύσαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 89) ἀναδρόμων ἰχθύων.

Ὁ δ' εἰς λίμνας μεθιςάμενος ἰλυώδεις καὶ τεναγουμένας, πιαινόμενος.] Ἐγέγραπτο οὐδενὶ σὺν νῷ, Ὁ δ' εἰς λίμνας μεθιςάμενος ἰλυώδης καὶ ςεναγούμενος πιαινόμενος· ὅπερ ὁ Γεσνῆρος μεταβάλλειν παρῄνει εἰς τὸ, Ὁ δ' εἰς λίμνας μεθιςάμενος ἰλυώδης, καὶ ἐν τενάγεσι πιαινόμενος. Ἡμῖν δ' ἣν ἐγράψαμεν διόρθωσιν πιθανὴ μᾶλλον ἔδοξε, διὰ τὸ καὶ τὸ Τέναγος, παρ' ὃ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς Τεναγόω (ταὐτόσημον τῷ Τεναγίζω) συνώνυμον εἶναι, τῷ Ἰλὺς (ὅθεν τὸ Ἰλυώδης) καὶ τῷ Τέλμα. Κυρίως μὲν γὰρ Τενάγη λέγεται τὰ ἀβαθῆ τῶν ὑδάτων, ἃ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια Ῥηχὰ καλεῖ (ἴδ. Ἡλιοδώρ. Β, σελ. 3)· Τέλματα δὲ τὰ ἰλυώδη καὶ πηλώδη, ἃ ἐςι τὰ παρ' ἡμῖν Βαλτώδη (ἴδ. Πλουτάρχ. Δ, σελ. 476). Ἡ δὲ χρῆσις ἐναλλάσσει πολλάκις τὰς λέξεις,

διὰ τὸ παραπλήσιον τῶν σημαινομένων πραγμάτων· οἷον καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. νδ΄-νέ) Ξενοκράτης ἀδιαφόρως ποιήσει. «Τεναγώδεσι τόποις, » ἔνθα ὀλίγον ὕδωρ» φησὶν Ἡσύχιος. Ὁ δὲ Φώτιος, «Τενάγη, διά- » βροχοι, κάθυγροι τόποι, πηλώδη πελάγη, ἢ ἰλὺς ἐπιπολάζοντος » ὕδατος οὐ πολλοῦ, καὶ βοτάνης ἐπιφαινομένης τῷ ὕδατι». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς, «Τέλματα, τὰ πηλώδη καὶ τελευταῖα τοῦ ὕδατος, ἢ ΒΑΤΡΑ. » Ἰσαῖος δὲ εἶπε τὰ γεωργήσιμα χωρία». Τὰ αὐτὰ σχεδὸν φέρεται παρά τε τῷ Σουΐδᾳ καὶ τῷ Ἐτυμολόγῳ· ἔνθα σημείωσαι πρῶτον μὲν, τὴν παρ' Ἰσαίῳ σπάνιον τῶν τελμάτων ἐκδοχὴν ὁμοίαν οὖσαν τῇ χρήσει τοῦ Γαλλικοῦ Marais. Καὶ τοῦτο γὰρ, κοινῶς παρὰ τοῖς Γάλλοις τὰς τελματώδεις λίμνας σημαῖνον, οἱ Παρίσιοι ἰδίως καὶ ἐπὶ κοίλων τινῶν καὶ γεωργησίμων χωρίων τετάχασιν. Οὐ μόνον δ' Ἰσαῖος, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημαινομένου ἔοικε τεταχέναι τὴν λέξιν· τῷ γὰρ (Ὄρν. 1593),

Ὄμβριον ὕδωρ ἂν εἴχετ' ἐν τοῖς τέλμασιν,

τὰ κηπεύσιμα μᾶλλον χωρία δηλῶσαι τὸν κωμικὸν εἰκὸς, ἢ, ὡς ἔδοξε τῷ σχολιαστῇ, τὰ φρέατα. Ἔπειτα, ὅτι καὶ τὸ Βάτρα, ἢ, ὡς γράφεται παρὰ τῷ Σουΐδᾳ καὶ τῷ Ἐτυμολόγῳ, Βάθρα, οὐδὲν σημαῖνον ἐνθάδε, τρεπτέον εἰς τὸ ΒΑΔΑ, ἢ τὸ ΒΑΤΑ· ἀμφοτέρων μὲν τῶν λέξεων ταυτὸ δηλουσῶν, τῆς δὲ πρώτης Ῥωμαϊζούσης, καὶ μᾶλλον οἰκείας τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι (ἴδ. Δουκάγγ. λέξ. Βάδα). Τὸ γὰρ Vada Βάδα, ὁ Στράβων (σελ. 201) Οὔαδα γράφει, τενάγη σημαίνει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐκ τῆς τῶν Ἑλλήνων φωνῆς προδήλως λαβοῦσι τοὔνομα, ὡς ἐσημειώσατο ὁ Οὐόσσιος· σημαίνει γὰρ τὰ βατὰ καὶ πορεύσιμα μέρη τοῦ ὕδατος, παρὰ τὸν Ἑλληνικὸν Βάδον, ὥσπερ καὶ τὸ ῥῆμα Vado (τὸ πορεύομαι) παρὰ τὸ θεματικὸν ἄχρηστον Βάδω, ὅθεν τὸ Βαδίζω. Καὶ μάρτυς Ἀριστοφάνης (Ὄρν. 42) εἰπὼν,

Διὰ ταῦτα τόνδε τὸν βάδον βαδίζομεν.

λά. Ὀνίσκος *οὐ* δριμὺς, εὔχυλος.] Τοὺς ὀνίσκους ἀνωτέρω (τμ. ϛ΄) ἐν τοῖς μέσοις τῶν ἁπαλοσάρκων καὶ σκληροσάρκων ἰχθύων τάξας ὁ Ξενοκράτης, ἐνθάδε περὶ τῶν δυνάμεων αὐτῶν τὸν λόγον ποιεῖται· τὸ μέντοι χωρίον καὶ διορθώσεως καὶ ἐρεύνης ἀκριβεστέρας χρήζει. Καὶ πρῶτον μὲν τὸ Εὔχυλος ἔκ τε τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως καὶ τοῦ Λατίνου μεταφραστοῦ (boni succi) εἰς τὴν χώραν τοῦ Ἄχυμος εἰσήνεγκα, καίπερ πάλαι, ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι, τοῦτο

προελόμενος

προελόμενος ἐκείνου, διὰ τὸν Ἀρχέστρατον. Ἀποδοκιμάζει δὲ καὶ ὁ Γεσνῆρος τὸ Ἄχυμος, πλὴν ὅτι ἐκεῖνος Εὔχυμος γράφειν παρῄνει. Ἀλλ' εἰ καλῶς ἔχει τὸ ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων φερόμενον, Εὔχυμος, ἢ τὸ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως, Εὔχυλος, τηνικαῦτα καὶ τὴν ἄρνησιν περιαιρετέον τῶν προηγουμένων, γράφοντας, Ὀνίσκος δριμὺς, εὔχυλος. Τὸ γὰρ, δριμὺς, ἐπὶ καλοῦ τεταγμένον ἐνθάδε, ἴσον δύναται τῷ εὔστομος, μεθ' οὗ καὶ συνέταξεν αὐτὸ (τμ. κά), « Σάλπαι... δριμεῖαι, εὔστομοι, δύσφθαρτοι, εὔχυλοι, δυσδιαφόρητοι, » τροφώδεις, εὐέκκριτοι »· καὶ αὖθις (τμ. κϛ΄), « Κεστρεὺς... εὔστομος, » δριμὺς κ.τ.λ. ». Περὶ δὲ Ἀρχεστράτου, οὗ τὴν ἀνωτέρω (σελ. 48) παρατεθεῖσαν ῥῆσιν ᾤμην ἐναντιοῦσθαι τῇ γραφῇ τοῦ Εὔχυλος, ῥητέον ὡς ἐκεῖνος περὶ τοῦ Ὄνου ἰχθύος τὸν λόγον ποιεῖται, Ξενοκράτης δὲ περὶ τοῦ Ὀνίσκου· οὓς οὐχ ὑφ' ἁπάντων ὁμολογεῖσθαι τοὺς αὐτοὺς ἰχθῦς εἶναι, ἱκανῶς δεδήλωται.

Δυσδιοίκητος.] Καὶ περὶ τούτου ἠπόρησεν ὁ Γεσνῆρος, ὅτι δυσδιοίκητον λέγει τὸν ὀνίσκον· εἰκότως. Καὶ γὰρ ὁ Γαληνὸς (Θεραπευτ. μεθόδ. ζ΄, σελ. 110 καὶ ή, σελ. 121) τοὺς ὀνίσκους, ὡς εὔπεπτον, καὶ τῶν πετραίων ἰχθύων οὐδὲν ἧττον ἀγαθὸν ἔδεσμα, ἐπαινεῖ. Ἴσως τοίνυν τὴν περιαιρεθεῖσαν ἐκ τῶν προτέρων ἄρνησιν προσαπτέον ὧδε τῷ Δυσδιοίκητος, ἢ τοῦτο τρεπτέον εἰς τὸ Εὐδιοίκητος.

λϛ΄. Σκόρπαιναι, σκληρόσαρκοι.] Ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει φέρεται κακὴ γραφὴ αὕτη· Σκόρπαιναι, σκληρόσαρκοι διὰ χυμῶν, ἐξ ὀρθωτέρας ἴσως ἑτέρας ἀναφυεῖσα τῆς Σκόρπαιναι, σκληρόσαρκοι, δύσχυμοι. Τὴν Σκόρπαιναν δὲ, οἱ μὲν ὡς ταυτὸ δηλοῦσαν τῷ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρ' ἡμῖν ἔτι καὶ νῦν καλουμένῳ Σκορπίῳ, οἱ δὲ τὴν θήλειαν τοῦ Σκορπίου ἐξεδέξαντο, ἣν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Ε, 10) Σκορπίδα καλεῖ. Καὶ τοῦ μὲν σκορπίου ἰχθύος τοὔνομα γνωστὸν, ὡς ἔφην, καὶ σύνηθες παρ' ἡμῖν· ὁ δὲ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 248) ἀκοῦσαί φησι τῶν νῦν Ἑλλήνων τὸν μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σκορπίον, καλούντων, Σκορπίδι, τὴν δὲ σκόρπαιναν, Σκορπίναν. Διαφέρειν δ' ἕτερον θατέρου καὶ χρώματι καὶ χυμῷ φησὶν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 320), « Σκόρπαιναν » καὶ σκορπίους πολλάκις ἡμεῖς ἐφάγομεν, καὶ, ὅτι διάφοροι καὶ οἱ » χυμοὶ καὶ αἱ χρόαι εἰσὶν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ ». Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱκέσιος παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ « Τῶν σκορπίων ὁ μὲν ἐστι πελάγιος, ὁ δὲ » τεναγώδης· καὶ ὁ μὲν πελάγιος πυῤῥὸς, ὁ δὲ ἕτερος μελανίζων. » Διαφέρει δὲ τῇ γεύσει καὶ τῷ τροφίμῳ ὁ πελάγιος. Εἰσὶ δὲ οἱ σκορ-

» πίοι σμηκτικοί, εὐέκκριτοι, πολύχυλοι, πολύτροφοι· χονδρώδεις » γάρ εἰσι ». Ἐξ οὗ ἴσως διορθωτέον καὶ τὸν Δίφιλον (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην. σελ. 355) λέγοντα, « Σκορπίοι δὲ οἱ πελάγιοι καὶ κιῤῥοὶ τρο- » φιμώτεροι τῶν τεναγωδῶν τῶν ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς τῶν ΜΕΓΑΛΩΝ », τρέποντας τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ ΜΕΛΑΝΩΝ, πλὴν εἰ μή τις διατείνοιτο, τὸν Δίφιλον ἀποδοκιμάζειν τοὺς μεγάλους τῶν σκορπίων, ὥσπερ ὁ Ἀρχέςρατος, ὅς φησι (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην. σελ. 321)·

——————— Ἐν δὲ Θάσῳ τὸν σκορπίον ὠνοῦ
Μὴ μείζω πυγόνος· μεγάλου δ' ἀπὸ χεῖρας ἴαλλε.

Κατὰ δὲ τὸν Μνησίθεον (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην. σελ. 358), τῶν καλουμένων πετραίων ἐςὶν ὁ σκορπίος, ἃ « ξηράν τε δίδωσι τροφὴν, εὔογκά » τ' ἐςὶ καὶ τρόφιμα, καὶ πέττεται ταχέως, καὶ οὐκ ἐγκαταλείπει » περιττώματα πολλὰ, πνευμάτων τε οὐκ ἔςι περιποιητικά ». Ἕτεροι δὲ οὐκ ἐν τοῖς πετραίοις καταλέγουσι τοὺς σκορπίους, οἷον Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Β, § 18, σελ. 221), καὶ Φιλότιμος παρὰ τῷ Γαληνῷ (Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 347)· οἳ καὶ σκληροσάρκους αὐτοὺς καὶ ξηροὺς καλοῦσι.

Διὸ χαίρουσι σκευαῖς.] Ταύτην προειλόμην τὴν γραφὴν, ἀπαραλλάκτως οὕτως φερομένην ἐν τῇ κατὰ τὴν Μόσχαν ἐκδόσει τοῦ Ματθαίου, ἀντὶ τοῦ Διαναιροῦσι σκευαῖς· ἀνθ' οὗ ὁ μὲν Λατῖνος μεταφραςὴς ἔγραψεν, ob eam causam apparatu indigent, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγέγραπτο, Διὸ χρῄζουσι σκευῆς· ὁ δὲ Γεσνῆρος γράφειν παρῄνει, Διαφέρουσι δὲ σκευασίαις.

Εὔθετοι πρὸς ἐκκρίσεις.] Ἐκ τοῦ Λατίνου μεταφραςοῦ (ad excretiones aptæ) παρείληφα τὴν πρώτην λέξιν, λείπουσαν μὲν ἐν ταῖς προτέραις ἐκδόσεσιν, ἀναγκαίαν δὲ οὖσαν, πρὸς δὲ καὶ μαρτυρουμένην ὑπ' αὐτοῦ Ξενοκράτους (ἴδ. ἀνωτέρ. τμ. ϛ').

λγ'. Σκιαδεύς.] Τὸν αὐτὸν εἶναί φασι τὸν Σκιαδέα, καὶ τὴν παρὰ τῷ Ἀριςοτέλει (Περὶ ζ. ἱςορ. Η, 19) Σκίαιναν, παρὰ τὸ Σκιά· ὅθεν καὶ Umbra τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ Ombre τοῖς Γάλλοις καλεῖται ὁ ἰχθὺς, μεθερμηνεύσασι τοὔνομα. Τὴν αὐτὴν δὲ καὶ Σκινίδα ὀνομάζεσθαί φησι Γαληνὸς (Περὶ τροφ. δυνάμ. σελ. 346), κατὰ συγκοπὴν, ὡς οἴεται Γεσνῆρος, τοῦ Σκιαινίδα. Παραπλησίαν εἶναί φασι τῷ κορακίνῳ, καλεῖσθαί τε ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, κατὰ παραφθορὰν τῆς ἀρχαίας κλήσεως, Σκίον (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1231-1232). Ἐν τοῖς ἁπαλοσάρκοις καὶ εὐκατεργάςοις τῶν ἰχθύων τάττει

τὴν σκίαιναν ὁ Φιλότιμος παρὰ τῷ Γαληνῷ (σελ. 346)· αὐτὸς δὲ Γαληνὸς ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν ἁπαλοσάρκων καὶ σκληροσάρκων. Εἰρήσεταί τι καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς περὶ τῆς σκιαίνης.

λδ'. Σκάρος.] Ἔσωσεν ἀπαράλλακτον ἡ συνήθεια τοὔνομα τοῦ Σκάρου· οὗ δύο γένη φησὶν εἶναι Νίκανδρος (παρ' Ἀθην. σελ. 320), καὶ καλεῖσθαι τὸν μὲν Ὀνίαν, τὸν δὲ, Αἴολον. Ὅθεν καὶ «Ὀνίας, » εἶδος σκάρου» φησὶν Ἡσύχιος. Ἐπιχωριάζει δὲ μάλιστα ὁ σκάρος, ὥς φησι Πλίνιος (IX, 17), ἐν τῷ Καρπαθίῳ πελάγει, τουτέστι τῇ μεταξὺ Ῥόδου καὶ Κρήτης θαλάσσῃ, οὐδὲ περαιτέρω τοῦ καλουμένου Λέκτου, ἀκρωτηρίου τῆς Τρωάδος, πρόεισιν. Ἀρχέστρατος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 320) καὶ ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἐν Χαλκηδόνι αὐτὸν ἁλίσκεσθαι δηλοῖ·

Καὶ σκάρον ἐν παράλῳ Χαλκηδόνι τὸν μέγαν ὄπτα,
Πλύνας. Εὔχρηστον δὲ καὶ ἐν Βυζαντίῳ ὄψει,
Καὶ μέγεθος κυκλίᾳ ἶσον ἀσπίδι νῶτα φοροῦντα.
Τοῦτον ὅλον θεράπευε τρόπον τοιόνδε· λαβών νιν,
Ἡνίκ' ἂν εὖ τυρῷ τε κ' ἐλαίῳ πάντα πυκασθῇ (ἴσ. πυκάσῃς),
Κρίβανον ἐς θερμὸν κρέμασον, κἄπειτα κατόπτα.
Πάσσειν δ' ἁλσὶ κυμινοτρίβοις καὶ γλαυκῷ ἐλαίῳ,
Ἐκ χειρὸς καταχρουνίζων θεοδέγμονα πηγήν.

Ἐπαινεῖ δὲ καὶ τὸν ἐξ Ἐφέσου, ὡς δηλώσομεν ἐν τοῖς περὶ τρίγλης. Ὁ Βελλώνιος τοὺς Κρῆτάς φησι τὸν σκάρον θηρεύειν πίσοις καὶ φασηόλοις, οἷς ἥδεται μάλιστα· διὸ καὶ τὰ τῶν φασηόλων φύλλα, Σκαροβότανα καλεῖν αὐτούς· ἐσθίειν δ' αὐτὸν ὅλον σὺν τοῖς ἐγκάτοις καὶ τοῖς περιττώμασιν, ἥδιστον ὄντα, πολλοὺς ἀμφορέας οἴνου ἐπιπίνοντας. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι ὡσαύτως τὸν σκάρον ἤσθιον, ἢ δῆλον ἐξ ὧν φησιν Ἐπίχαρμος (παρ' Ἀθην. σελ. 319)·

——— Ἀλιεύομεν σπάρους
καὶ σκάρους, τῶν οὐδὲ τὸ σκῶρ
θεμιτὸν ἐκβαλεῖν θεοῖς.

Οὕτω δ' ἦν καὶ Ῥωμαίοις περισπούδαστον ὁ σκάρος καὶ πολύτιμον ἔδεσμα, ὥστε μὴ γεννώμενον παρ' ἐκείνοις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς μετακομισαμένους θαλάσσης ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, εἰς τὴν προσκλύζουσαν τὴν Ἰταλίαν θάλασσαν, ἀπὸ τῆς Καμπανικῆς μέχρι τῆς κατὰ τὴν Ὤστιαν παραλίας κατασπεῖραι, ὥς φησι Πλίνιος (IX, 17). Καὶ τοῖς

θεοῖς δὲ πάντων τῶν ἄλλων ἰχθύων θυομένων, μόνον ἀπείρητο θύειν τὸν σκάρον, ὃν ὁ Ἀπουλήϊος καὶ Cerebrum Jovis, τουτέστι Διὸς ἐγκέφαλον, ὠνόμασε. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, κατὰ μὲν τὸν Δίφιλον (παρ' Ἀθην. σελ. 355), «Ὁ σκάρος ἁπαλόσαρκος, ψαθυρὸς, γλυκὺς, » κοῦφος, εὔπεπτος, εὐανάδοτος, εὐκοίλιος»· Γαληνὸς δὲ, (Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 345 καὶ 347) ἐν τοῖς πετραίοις τὸν σκάρον καταλέγων, ἐπιτιμᾷ τῷ Φιλοτίμῳ, σκληρόσαρκον αὐτὸν ἀποφηναμένῳ.

Δυσδιαφόρητος.] Λέξις ὕποπτος, ἣν ἢ διαγράφειν, ἢ γοῦν τρέπειν εἰς τὸ ἀντικείμενον, Εὐδιαφόρητος, χρὴ, ὥσπερ καὶ τὴν ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων ἐχομένως ταύτης φερομένην, Δυσδιοίκητος, ἢ ἀμελητέον ὅλως, καθὰ καὶ ἠμελήθη ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν, ἢ μεταβλητέον εἰς τὸ, Εὐδιοίκητος.

Ὁ δὲ ἀρτιάλωτος, καὶ μὴ ζωγρείοις ἐγκεκλεισμένος, ΠΟΛΛΟΙ̂Σ ἐγκάτοις εὔστομος, ἐπιπολαστικὸς, ΕΥ̓́ΦΘΑΡΤΟΣ.] Ὕποπτον ἔδοξεν, ὥσπερ καὶ ἔστιν ἀληθῶς, τὸ χωρίον τῷ Γεσνήρῳ. Ἴσως γραπτέον, ΠΑΧΥ̂Σ, καὶ ΔΎΣΦΘΑΡΤΟΣ· σκοπὸς γὰρ ἔοικεν εἶναι Ξενοκράτει, τῷδε τῷ οὕτως ἔχοντι σκάρῳ δυνάμεις γέ τινας προσγράψαι ἐναντίας ταῖς μικρὸν ἀνωτέρω εἰρημέναις, «Σκάρος, εὔστομος... εὔφθαρτος, διαχω-» ρητικός». Ἐξετάσωμεν δὲ νῦν καὶ τὰ ἐπὶ μέρους, παραθέμενοι πρῶτον ἐκ τοῦ Ἀθηναίου (σελ. 355) ἃ λέγει Δίφιλος περὶ τῶν ἀρτιαλώτων σκάρων· «Τούτων δὲ ὁ πρόσφατος ὕποπτος, ἐπειδὴ τοὺς » θαλαττίους λαγὼς θηρεύοντες, σιτοῦνται· διὸ καὶ τὰ ἐντὸς χολέρας » ποιητικὰ ἔχει». Καὶ τὸ μὲν τὸν σκάρον τοὺς θαλαττίους λαγωοὺς σιτεῖσθαι ἔψευσται, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλινίου οὐ τὸν σκάρον, ἀλλὰ τὴν τρίγλην ἥδεσθαι τῇ τοῦ θαλασσίου λαγωοῦ ἐδωδῇ λέγοντος (*Plin. lib. XXXII, cap.* 1). Ὧ συνάδει καὶ Πλούταρχος (Πότερ. τῶν ζ. φρονιμώτερ. κ. τ. λ. § 35) λέγων· «Τὸν γὰρ θαλάττιον λαγωὸν, ὅς » ἐστιν ἀνθρώποις θανάσιμος, κτείνουσιν αἱ τρίγλαι μάλιστα καὶ κατανα» λίσκουσι». Καὶ Ἡγήσανδρος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 325) κυνηγέτιν τῶν θαλασσίων λαγωῶν εἶναι λέγει τὴν τρίγλην, δι' ὃ καὶ τῇ κυνηγετικῇ θεῷ, τῇ Ἀρτέμιδι, ἀνακεῖσθαι, ἔν τε τοῖς Ἀρτεμισίοις παραφέρεσθαι. Ἡ μὲν γὰρ τρίγλη, ὡς καὶ πολλοὶ ἕτεροι τῶν ἰχθύων, καὶ σαρκοφαγεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις· ὁ σκάρος δὲ φυκίοις μόνοις τρέφεται, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Η, 4)· δι' ὃ καὶ μηρυκάζειν ὑπελήφθη μόνος τῶν ἰχθύων, καὶ Μήρυξ ὑπ' ἐνίων ἐκαλεῖτο. Τοῦτο γὰρ αἰνίττεται Ἡσύχιος λέγων, «Μήρικες (γρ. Μήρυκες) ἰχθύες», ἢ δῆλον ἐξ αὐτοῦ Ἀριστοτέλους (Περὶ ζ. ἱστορ. Β, 12 καὶ Θ, 37),

Μήρυκα καλοῦντος τὸν σκάρον. Τὸ δὲ χολέρας εἶναι ποιητικὸν, διὰ τὸ πολὺ καὶ λιπαρὸν τῶν ἐγκάτων, καὶ μάλιςα τοῖς πλεονάσασι τῇ βρώσει, ἰατρικῶς ὥριςαι. «Τὰ γὰρ λιπαρὰ καὶ τὰ πίονα... ὀξυρεγμίην » ὡς μάλιςα παρέχει καὶ χολέρην, καὶ ςρόφον, καὶ φῦσαν, καὶ » πλησμονήν· ποιέει δὲ τοῦτο αὐτὸ, καὶ ὅταν πλείω τις φάγῃ ἢ πίῃ, » ἢ ὅσα οἷά τε πέψαι ἡ κοιλίη », καθά φησιν Ἱπποκράτης (Περὶ παθ. § 44, σελ. 188). Φυλάσσειν μὲν οὖν αὐτὸν εἰκὸς τὸ εὔςομον διὰ τὸ μὴ ἐγκεκλεῖσθαι ζωγρείοις· ἄςομοι γὰρ οἱ σύγκλειςοι τῶν ἰχθύων, ὡς αὐτὸς μικρὸν ἀνωτέρω (τμ. λ΄) εἴρηκε Ξενοκράτης· εἶναι δὲ ἐπιπολαςικὸν μὲν διὰ τὸ πιμελῶδες, (τμ. ογ΄), δύσφθαρτον δὲ διὰ τὸ ἀρτιάλωτον. Ἀλλ' οὐδ' οὕτως γραφόμενον ἀρέσκει τὸ κείμενον. Ἑτέραν οὖν ὁδὸν τραπώμεθα, καὶ σκοπήσωμεν μήποτε ἐγέγραπτο δίχα τῆς ἀπαγορεύσεως, Ὁ δὲ ἀρτιάλωτος, καὶ ζωγρείοις ἐγκεκλεισμένος, παχὺς ἐγκάτοις, ἄςομος, ἐπιπολαςικὸς, εὔφθαρτος. Ἔςαι γὰρ οὕτως ἄςομος μὲν, διὰ τὴν ἐν ζωγρείοις ἔγκλεισιν, παχὺς δὲ δι' αὐτὴν ταύτην (ἐπὶ γὰρ τῷ πιμελέςεροι γίνεσθαι ζωγρείοις ἐνεκλείοντο), ἐπιπολαςικὸς δὲ διὰ τὴν πιμελὴν, δι' ἣν καὶ εὔφθαρτος ἂν εἴη. Εὔφθαρτα γὰρ καὶ ἐπιπολαςικὰ τὰ πιμελώδη, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου δύσφθαρτα τὰ ἀπίμελα, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ογ΄) ἐρεῖ. Τὰ δὲ Ζωγρεῖα, ἃ καὶ Δεξαμενὰς (τμ. λ΄), καὶ Καταβόλους (τμ. νγ΄) ὀνομάζει, οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς, Ζώγρους καὶ Βιβάρια καὶ Πισκίνας, ἢ Φισκίνας, ἐκάλουν, τὰ τελευταῖα δύο ταῦτα παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Piscina (ἰχθυοτροφεῖον) πλάσαντες, ὥσπερ καὶ τὸ μέχρι δεῦρο σωζόμενον παρ' ἡμῖν Βιβάριον (καὶ ἔτι χυδαιέςερον Λιβάριον) ἐκ τοῦ παρ' ἐκείνοις Vivarium, ὅ ἐςι ζωγρεῖον. Παρὰ τοῦτο δὲ καὶ ἕτερον ἐσχημάτισαν ὄνομα τὸν Βιβαρευτὴν, οὐκ ἔτι τὸν ἰχθυοτροφέα σημαῖνον, ὃς ἐκείνοις Piscinarius ἐκαλεῖτο, ὥσπερ σκώπτων ὠνόμαζε Κικέρων τοὺς ὀψοφάγους καὶ λίχνους, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ταριχευτὴν, τουτέςι τὸν ἅμα θηρῶντα καὶ ταριχεύοντα, τοὺς ἰχθύας, ὃς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἐκαλεῖτο Cetarius, ὥσπερ ἂν φαίη τις Κητοθήρας, ἢ Κητευτής, ὥσπερ καὶ Cetariæ, Κητεῖαι, ἢ Ταριχεῖαι, αὐτοὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἢ λίμνας, ἢ ποταμοὺς τόποι, ἐν οἷς ἐταρίχευον. Τοῦτο μὴ νοήσας ὁ Δουκάγγιος, τὸ Βιβαρευτὴς ἀλλαχόθεν ἀπιθάνως πάνυ παρῆγε (Ἰδ. Δουκαγγ. Λεξικ. παρακμ. Ἑλληνισμ. λέξ. Βιβαρευτὴς, καὶ Λεξικ. παρακμ. Λατινισμ. λέξ. Canis bibarhunt).

λέ. Συνόδους.] Σινόδους (παρὰ δ' Ἀριςοτέλει Σινόδων), ἢ Συνόδους· ἀμφοτέρως γὰρ εὕρηται γραφομένη ἡ πρώτη συλλαβὴ, τοῦ μὲν

παρὰ τὸ σίνεσθαι (τουτέςι βλάπτειν) τοῖς ὀδοῦσι, τοῦ δὲ προθετικοῦ, παρὰ τὸ συνεχὲς καὶ πυκνὸν τῶν ὀδόντων, οἱονεὶ πυκνόδους, ἀποδιδόντων τὸ ἔτυμον. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ παρὰ τὸ Συὸς ὀδόντας ἔχειν ἔπλασαν τεθαῤῥηκότως, οἷα φιλοῦσι γραμματικῶν παῖδες, τὴν παραγωγήν. Παρ' ἡμῖν ἐςι νῦν ἰχθὺς ἰδιωτικῶς λεγόμενος, Σινόδι ἢ Συνόδι, καὶ ἕτερος, Συναγρίδα (τοῖς ἀρχαίοις Συναγρίς)· καὶ εἰσὶν οὕτως παραπλήσιοι, ὥςε καὶ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νεωτέρων τινὰς τὸν αὐτὸν ἰχθὺν εἶναι δυσὶ προσαγορευόμενον ὀνόμασιν ὑπειληφέναι, ἐν οἷς καὶ Θεόδωρος ὁ Γαζῆς, τὴν παρ' Ἀριςοτέλει Συναγρίδα καὶ τὸν Σινόδοντα δι' ἑνὸς Ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος Dentex μεθερμηνεύσας. Φησὶ δὲ καὶ Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1121) τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας ἑνὶ τῷ τῆς Συναγρίδος ὀνόματι προσαγορεύειν τόν τε Συνόδοντα καὶ αὐτὴν τὴν Συναγρίδα. Βελλώνιος μέντοι (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 181), καὶ αὐτὸς κατὰ τοὺς τόπους γενόμενος, τοὺς νῦν Γραικοὺς ἀκριβῶς τὴν Συναγρίδα τοῦ Συνόδοντος διακρίνειν, λέγει. Ἀλκιςαὶ ἐπιθετικῶς καλοῦνται τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτ. Α, 170) οἱ Συνόδοντες ἀπὸ τῆς ἀλκῆς καὶ ἰσχύος, ὃ δηλοῦν ἔοικε καὶ Μάρκελλος ὁ Σιδήτης διὰ τοῦ Κρεῖοι, ἐπὶ τοῦ Κρείονες τάξας τοὔνομα. « Κρείων... » ἰσχύων » φησὶν Ἡσύχιος. Καὶ διορθούσθω ἐν παρόδῳ καὶ τὸ πρὸ τούτου φερόμενον παρὰ τῷ αὐτῷ Λεξικογράφῳ « Κρειττόνων, ἈΡΕ» ΤΩΝ », τρεπόμενον εἰς τὸ ἈΡΧΟΝΤΩΝ· ἀναφέρεται γὰρ εἰς τὸ παρ' Εὐριπίδῃ (Ὀρες. 709),

Σώζειν σε σοφίᾳ, μὴ βίᾳ τῶν κρεισσόνων.

Ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὸ προκείμενον, καὶ μάθωμεν παρ' Ἀρχεςράτου (παρ' Ἀθην. σελ. 322), ὅθεν χρὴ πορίζεσθαι τὸν ἰχθὺν τοῦτον·

Ἀτὰρ τὸν σινόδοντα μέν, ὃν ζήτει παχὺν εἶναι,
Ἐκ Πορθμοῖο λαβεῖν πειρῶ καὶ τοῦτον, ἑταῖρε.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, ὃ μέν φησι Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 355), « Συνόδους καὶ Χάραξ τοῦ μὲν αὐτοῦ γένους εἰσί· διαφέρει δὲ ὁ » Χάραξ », οὐδὲν μᾶλλον γινώσκειν ἡμῖν παρέχει τὴν τοῦ συνόδοντος ποιότητα, ἀγνοοῦσιν ὅλως αὐτὸν τὸν Χάρακα, οὗ καὶ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 173) καὶ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιϛ', 25) ἐμνημόνευσαν. Ἔγνωμεν δ' ἐκ τῶν πρόσθεν (σελ. 66) ὅτι καὶ τὰς μείζους Πηλαμύδας, Συνοδοντίδας ἔλεγε καλεῖσθαι ὁ αὐτὸς Δίφιλος. Ἱκέσιος δὲ παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 327) τοὺς Συνόδοντας καὶ τὰς Συναγρίδας,

ὥσπερ τοὺς Φάγρους, τοὺς Ἀκαρνᾶνας, τοὺς Ἀνθίας, τοὺς Χρόμεις, καὶ τοὺς Ὀρφοὺς, γλυκεῖς, παραστύφοντας, τροφίμους καὶ δυσεκκρίτους εἶναι λέγει· τροφιμωτέρους δ' αὐτῶν τοὺς σαρκώδεις καὶ γεωδεστέρους, ἐλάττονά τε πιμελὴν ἔχοντας.

Οὐκ ἀτρύφερος δέ.] Οὐ χρηστὸν τὸ Ἀτρύφερος· τὸ γὰρ Τρυφερὸς καὶ τὰ ὅμοια παράγωγα ἀποστρέφονται τὴν μετὰ τοῦ στερητικοῦ σύνθεσιν. Ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς ἡρμήνευσεν, Οὐκ ἄτροφος δὲ, Sed tamen non est alimenti expers· ἀλλ' οὐδὲ τὴν τοιαύτην γραφὴν ἀποδεκτέον, διὰ τὸ προσεχὲς, Τροφώδης μέσως.

Καὶ εὐέκκριτος.] Οὕτως ἔγραψα ἐκ διαφόρου γραφῆς, ᾗ συνᾴδει καὶ ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς, ἀντὶ τοῦ μετ' ἀρνήσεως, Καὶ οὐκ εὐέκκριτος.

λϛ΄. Τρίγλα.] Σέσωσται καὶ παρ' ἡμῖν νῦν τοὔνομα, Τριγλία οὐδετέρως τὰς τρίγλας (Γαλλ. Surmulets, ἢ Rougets-barbets) καλοῦσι. Καὶ τοὺς μὲν τόπους, ὅθεν χρὴ τοὺς λίχνους ζητεῖν τὰς τρίγλας, διδάξει Ἀρχέστρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 320 καὶ 325)·

Καὶ σκάρον ἐξ Ἐφέσου ζήτει. Χειμῶνι δὲ τρίγλην
Ἔσθι' ἐνὶ ψαφαρῇ ληφθεῖσαν Τειχιοέσσῃ
Μιλήτου κώμῃ, Καρῶν πέλας ἀγκυλοκώλων.
Κἂν Θάσῳ ὀψώνει τρίγλην, κοὐ χείρονα λήψῃ
Ταύτης. Ἐν δὲ Τέῳ χείρω, κεδνὴ δὲ καὶ αὕτη·
Ἐν δ' Ἐρυθραῖς ἀγαθὴ θηρεύεται αἰγιαλῖτις.

Ναυσικράτης δὲ ὁ κωμικὸς (παρ' Ἀθην. σελ. 325) ἐπαινεῖ καὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀττικὴν Αἰξωνικὰς τρίγλας. Τὴν δὲ τοῦ ὄψου δύναμιν τοιάνδε ὁρίζεται ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ 355), « Τρίγλη, εὐστόμαχος, » παραστύφουσα, σκληρόσαρκος, δύσφθαρτος, ἐφεκτικὴ κοιλίας, καὶ » μάλιστα ἡ ἐξ ἀνθράκων· ἡ δὲ ἀπὸ τηγάνου, βαρεῖα καὶ δύσπεπτος. » Κοινῶς δὲ πᾶσα, αἵματος ἐκκριτική ». Γαληνὸς δὲ (Περὶ τροφ. δυνάμ. Γ, σελ. 347) σκληράν, ψαθυράν, ἀλιπῆ, τρόφιμον καὶ ἡδεῖαν τῇ προσφορᾷ τὴν σάρκα τῆς τρίγλης εἶναί φησι.

Πλακώδης σάρξ.] Ἀμελέστερον ἔφρασε ἀντὶ τοῦ, Πλακώδης τὴν σάρκα, ἢ Πλακώδη σάρκα ἔχουσα. Τὸν δὲ νοῦν τὸν αὐτὸν καὶ τοῦ παρὰ τῷ Διφίλῳ καὶ τῷ Γαληνῷ Σκληρόσαρκος ἔλεγον εἶναι ἐν ταῖς πάλαι εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι. Νῦν δέ μοι δοκεῖ ἀκριβέστερον πλακώδη σάρκα, ἢ πλακῶδες σῶμα (Ῥωμ. Crustosum corpus) λέγεσθαι, οὗ ἡ σύγκρισις ἐκ πολλῶν ἐστιν ἐπιπέδων ἐπικει-

μένων ἀλλήλοις οὕτως, ὥςʼ ἀσυγχύτως χωρίζεσθαι ἀπʼ ἀλλήλων, οἷαί εἰσιν αἱ Ῥωμαϊκῷ ὀνόματι (crustæ) παρʼ ἡμῖν καλούμεναι τοῦ πλακοῦντος κροῦςαι, ὃν Ἀντιφάνης ὁ κωμικὸς (παρʼ Ἀθην. σελ. 449) παίξας,

Λεπτοσυνθέτοις τρυφῶντα μυρίοις καλύμμασιν,

εἴρηκεν. Καὶ ἔςιν ἀληθῶς ἐν τῇ ὠπτημένῃ τρίγλῃ παραπλήσιόν τι τῷ πλακοῦντι θεάσασθαι, τῆς σαρκὸς εἰς λεπίδας ἢ πλάκας διαιρουμένης. Γενήσεται δὲ μᾶλλον κατάδηλον τὸ λεγόμενον παραθεμένοις ἐκ τοῦ Διοσκορίδου (έ, 121) ὅ φησι περὶ τοῦ ἀρσενικοῦ (Γαλλ. orpiment)· « Ἄριςον δὲ ἡγητέον τὸ ΠΛΑΚΩΔΕΣ καὶ χρυσίζον τῇ χρόᾳ, τάς τε » ΠΛΑΚΑΣ ΛΕΠΙΖΟΜΕΝΑΣ ἔχον, ὡς ἀεὶ (γρ. ὡσανεὶ) ἐπικειμένας » ἀλλήλαις ».

Διάπυῤῥος οὖσα κινναβάρει καὶ χρυσῷ.] Οὕτω διώρθουν πάλαι, τῷ μὲν Διάπυρος (παρὰ τὸ πῦρ) ἀνθυποβαλὼν τὸ Διάπυῤῥος (παρὰ τὸ πυῤῥὸς), ὥσπερ καὶ φέρεται νῦν ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει τοῦ Ματθαίου. Τὸ δὲ Χρυσώπῃ (οὕτω κατὰ δοτικὴν γραψάντων τῶν πρὸ ἐμοῦ, νῦν δὲ ἐν τῇ τοῦ Ματθαίου ἐκδόσει γραφόμενον Χρυσώπη) τρέπων εἰς τὸ Χρυσῷ ἢ εἰς τὸ Χρυσωπὴ, καίπερ ἀποδοκιμάσας καὶ τοῦτο, δέον Χρυσωπὸς (κοιν. γέν.), ἢ Χρυσῶπις γράφεσθαι. Ὁ νοῦς, οὕτως ἐςὶν ἐρυθρὰ, ὥςε δοκεῖν περικεχρῶσθαι κινναβάρει καὶ χρυσῷ. Διὸ καὶ Μάτρων (παρʼ Ἀθην. σελ. 135) Τρίγλην Μιλτοπάρῃον εἴρηκε, παρῳδήσας ἐξ Ὁμήρου, ὥσπερ ἕτεροι (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 325) Ἐρυθρόχρων, καὶ Ξανθοχρῶτα προσηγόρευσαν. Ἴσως δʼ ἄν τις προέλοιτο κατὰ χώραν ἐᾶν τὸ Χρυσώπη, ἢ Χρυσωπὴ, ἢ γοῦν Χρυσωπὸς, διὰ τὸ καὶ τὸν Πλούταρχον τῷ αὐτῷ ἐπιθέτῳ κοσμῆσαι τὴν τρίγλην. Ἀλλʼ ἡ τοῦ Πλουτάρχου περὶ τῆς τρίγλης ῥῆσις ὕποπτος ἀείποτε ἔμοι γε ἔδοξε (Πότερ. τῶν ζώων φρονιμώτερ. κ. τ. λ. § 26) « Τὰ δὲ βολιςικὰ καλούμενα, » τρίγλαν, ΧΡΥΣΩΠΟΝ, καὶ σκορπίον γρίποις τε καὶ σαγήναις σύρουσι » περιλαμβάνοντες ». Οὐκ ὀλίγοι μὲν οὖν τῶν κριτικῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 672-673), τὸ Χρυσωπὸν ὡς ἐπίθετον τῆς τρίγλης ἐξέλαβον· ἀλλʼ ἐξελέγχεται ἡ τοιαύτη ἐκδοχὴ, τῷ ἀτόπως ἂν χρήσασθαι, εἰ ἐχρήσατο, ἐπιθέτῳ τοιούτῳ τὸν Πλούταρχον, ἔνθα οὐ περὶ κάλλους ἰχθύων, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἄγρας αὐτῶν ὁ λόγος ἦν. Διὸ καὶ ὁ Βυτεμβάχιος (ἐκ τῆς ἐκδόσεως γὰρ ἐκείνου μετέγραψα τὴν ῥῆσιν), καλῶς ποιῶν, ἐχώρισε τῇ ςίξει τῆς τρίγλης τὸ

Χρυσωπὸν, ὡς ὄνομα ἰχθύος ἑτέρου, ὥσπερ ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς τρεῖς ἀντὶ τῶν δύο ἰχθύας ἐκφράσας, Mullum, Chrysopum, Scorpium. Λείπεται τοίνυν τρέπειν τοῦ τρίτου ἰχθύος τὸ ὄνομα εἰς τὸ ΧΡΥΣΟΦΡΥΝ, ἢ ὑποληπτέον Χρυσωπὸν ὠνομάσθαι κατὰ τὸν παρακμάζοντα Ἑλληνισμὸν τὸν Χρύσοφρυν· καὶ γὰρ καὶ παρ' ἑτέροις ἡμάρτηται ἡ γραφὴ τοῦ ὀνόματος, τῶν μὲν Χρυσόφρους (Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιγ', 28, καὶ ις', 12), τῶν δὲ Χρυσάφους (Μαρκελλ. Σιδήτ. στ. 12) καλούντων τοὺς Χρυσόφρυς.

Πωγωνοφόρος.] Οὕτως καὶ Ἐρατοσθένης (παρ' Ἀθην. σελ. 284) Γενειῆτιν τρίγλην, καὶ Σώφρων (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 324) Γενεᾶτιν τρίγλην, ὅ ἐςι πωγωνοφόρον, ἐκάλεσαν. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων μυςακοφόρον αὐτὴν κωμικῶς, ἢ μᾶλλον βωμολοχικῶς, ὠνόμασεν ὁ Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ Κατὰ Ἡγουμένων ποιήματι (ςίχ. 175)·

Κομμάτια σιακοκόμματα, τριγλία μουςακάτα.

Οἱ δὲ παρ' ἡμῖν Ἰταλοχυδαΐζοντες, χαίρειν ἐάσαντες τὸ πολλοῦ δέον ἀπηρχαιῶσθαι τῆς τρίγλης ὄνομα, Βαρβοῦνι, ἐν δὲ τῇ νήσῳ Κρήτῃ συντιθέντες Τριγλοβαρβοῦνι (Ἰδ. Σνεϊδέρ. σημειώσ. εἰς τὸ Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότητ. Β, 41) καλοῦσιν αὐτὴν, παρὰ τὸ Barbone, ὃ τὸν πωγωνοφόρον ἐπιθετικῶς σημαῖνον, εἰς προσηγορικὸν τῆς τρίγλης ὄνομα μετηνέχθη παρ' οὐκ ὀλίγοις τῶν Ἰταλῶν. Ἀλλ', εἰ χρῄζουσι καὶ δευτέρου τῆς τρίγλης ὀνόματος, ἴςωσαν ἐναποκείμενον καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς νῦν εὐρωτιῶσι θησαυροῖς τῆς Ἑλλάδος· τὴν γὰρ ἐπιθετικῶς τοῖς ἀρχαίοις κληθεῖσαν Γενειῆτιν τρίγλην, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων νῦν προσηγορικῶς, Γενειάδα, ὀνομάζουσιν, ὡς ἐςι μαθεῖν ἐκ τοῦ Λεξικογράφου Σομαυέρα (λεξ. Γενειάδα)· πλὴν εἰ μὴ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κόκκυγα (Γαλλ. Rouget), ἐμφερῆ τῇ τρίγλῃ ἰχθὺν, ὥς φησι Σπεύσιππος (παρ' Ἀθην. σελ. 324), δηλοῦν βούλονται διὰ τῆς Γενειάδος.

λζ'. Φάγρος.] Ἔςιν ὁ παρ' ἡμῖν νῦν καλούμενος οὐδετέρως, Φαγρίον, παρὰ δὲ τοῖς πλείςοις καὶ διὰ διπλοῦ τοῦ γ Φαγγρίον. Ἐσθίειν δ' αὐτὸν θέρους παρῄνει ὁ Ξενοκράτης ἀνωτέρω (τμ. δ'), ᾧ συνᾴδει πως καὶ ὁ Ἀρχέςρατος. Λέγει γὰρ οὗτος (παρ' Ἀθην. σελ. 327) Σειρίου ἀνατέλλοντος ἐδώδιμον εἶναι, καὶ τοὺς τόπους καταλέγει, ὅθεν οἱ ἄριςοι Φάγροι·

Δήλῳ τ', Ἐρετρίᾳ τε κατ' εὐλιμένους ἁλὸς οἴκους.
Τὴν κεφαλὴν δ' αὐτοῦ μόνον ὠνοῦ, καὶ μετ' ἐκείνης
Οὐραῖον· τὰ δὲ λοιπὰ δόμον μηδ' εἴσω ἐνέγκῃς.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, ἃ μὲν ὡρίσατο Ἱκέσιος παρεθέμεθα ἐν τῷ περὶ τοῦ Συνόδοντος λόγῳ (σελ. 103). Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 355) καὶ ποτάμιον Φάγρον γίνεσθαί φησιν, χείρονα δὲ τοῦ θαλασσίου.

λή. Χρύσοφρυς.] Οὕτω κληθεὶς διὰ τὸν περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς χρυσοῦν μηνίσκον. Τοῖς δὲ Ῥωμαίοις Aurata (ὅ ἐςι Χρυσῆ) θηλυκῶς καλεῖται· ὅθεν παρήχθη τὸ τῶν Ἰταλῶν Orata, καὶ τὸ τῶν Γάλλων Dorade. Ἐρατοσθένης δὲ καὶ Καλλίμαχος καὶ Ἱερὸν ἰχθὺν ὀνομάζουσι (παρ' Ἀθην. σελ. 284) τὸν Χρύσοφρυν. Ἔςι δὲ ἣν νῦν καλοῦμεν, Τσιππούραν, ὥς φησιν ὁ Λακεπέδης (*Histoir. natur. des Poissons, Tom. VIII, pag.* 218 *édit.* 1799), καίπερ τοῦ ὀνόματος τούτου τῷ Ἱππούρῳ μᾶλλον προσήκοντος. Εἰκὸς γὰρ καὶ παρ' ἡμῖν τοιαύτην γεγονέναι σύγχυσιν τῶν ὀνομάτων, οἷα καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις συμβέβηκε, τῇ αὐτῇ κλήσει Dorade καὶ τὸν ἵππουρον προσαγορεύουσιν, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 56) δεδήλωται, καὶ τὸν χρύσοφρυν, διὰ τὴν ἐμφέρειαν ἑκατέρου πρὸς τὸν χρυσόν. Ἀλλ' ὁ μὲν ἵππουρος κητώδης ἐςὶ, καὶ δι' ὅλου τοῦ σώματος χρυσόχρους· ὁ δὲ χρύσοφρυς καὶ τῷ μεγέθει πολὺ λείπεται τοῦ ἱππούρου, καὶ τὸ χρυσωπὸν ἐπὶ μόνοις τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμφαίνει. Ἡ παρ' ἡμῖν οὖν Σιππούρα, ἢ Τσιππούρα τὸ μὲν ὄνομα πιθανῶς παρὰ τὸν ἵππουρον ἔσχηκεν, οὐ μέντοι τοῦτον δηλοῖ, ἀλλὰ τὸν χρύσοφρυν. Περὶ τοῦ ἰχθύος τούτου Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 328) διδάσκει·

Χρύσοφρυν ἐξ Ἐφέσου τὸν πίονα μὴ παράλειπε,
Ὃν κεῖνοι καλέουσιν Ἰωνίσκον· λαβὲ δ' αὐτὸν,
Θρέμμα Σελινοῦντος σεμνοῦ. Πλύνον δέ νιν ὀρθῶς,
Εἶθ' ὅλον ὀπτήσας παράθες, κἂν ᾖ δεκάπηχυς.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως Ἱκέσιος μὲν (παρ' Ἀθην. σελ. 328) γλυκύτητι καὶ εὐςομίᾳ ἄριςον πάντων εἶναι τὸν χρύσοφρυν, πρὸς δὲ καὶ τροφιμώτατον· Δίφιλος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 355) ἀναλογεῖν αὐτὸν τῷ μελανούρῳ, οὗ τὴν δύναμιν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 75) ἐξεθέμεθα.

Σύγκριτος.] Εἰ μὴ ἡμάρτηται τῇ γραφῇ τὸ μήπω καταχωρισθὲν ἐπὶ τοιαύτης σημασίας ἐν τοῖς Λεξικοῖς Σύγκριτος, ἐςὶ συνώνυμον μὲν τῷ ςερεὸς, ἀντικείμενον δὲ τῷ ἀνωτέρω (τμ. κέ) λελυμένος· καὶ σημαίνει τὸν πυκνὴν καὶ συνεςραμμένην ἔχοντα σάρκα. Προπαροξύνεται δὲ πρὸς ἀντιδιαςολὴν τοῦ σημαίνοντος τὸν παραβλητὸν, ὅπερ ὀφείλει γράφεσθαι ὀξυτόνως Συγκριτός.

λθ'. Γόγγρος.] Καὶ παρ' ἡμῖν Γογγρίον (ἴδ. Σχολιας. Ὀππιαν.

Ἀλιευτ. Α, 113), καὶ χυδαιέστερον Μουγγρίον καὶ Μουγγρί. Ὁ δὲ Βελλώνιος (σελ. 162) καὶ Καβοροφᾶν (τουτέστι καρκινοφάγον) αὐτὸν ὀνομαζόντων ἀκοῦσαί φησι. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κατὰ τὴν Ἰταλίαν γόγγρου παρεθέμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 51) τὴν τοῦ Ἀρχεστράτου κρίσιν· ἐπαινεῖ δ' ὁ αὐτὸς Ἀρχέστρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 293) καὶ τῆς Ἑλλάδος τὸν ἐν Σικυῶνι ἁλισκόμενον·

Γόγγρου μὲν γὰρ ἔχεις (ἴσ. ἔχοις!) κεφαλὴν φίλη ἐν Σικυῶνι,
Πίονος, ἰσχυροῦ, μεγάλου, καὶ πάντα τὰ κοῖλα.
Εἶτα χρόνον πολὺν ἕψε χλόῃ περίπαστον ἐν ἅλμῃ.

Οἵαν δ' εἶχον οἱ ἀρχαῖοι τῶν ὀψοφάγων σπουδὴν περὶ τὸν Γόγγρον, ἄλλως τε καὶ τὸν ἐκ τῆς Σικυῶνος, δηλοῖ καὶ ὁ παρὰ τῷ κωμικῷ Φιλήμονι μάγειρος λέγων (παρ' Ἀθην. σελ. 288), Εἰ δ' ἔλαβον

Ἐκ τῆς Σικυῶνος τῆς φίλης, ὃν τοῖς θεοῖς
Φέρει Ποσειδῶν γόγγρον εἰς τὸν οὐρανὸν,
Ἅπαντες οἱ φαγόντες ἐγένοντ' ἂν θεοί.

Οἱ δ' ἐν Σικυῶνι ἁλισκόμενοι ἁμαξιαῖοι γόγγροι, τουτέστι τηλικοῦτοι, ὥστε δεῖσθαι φερούσης ἁμάξης, ὡς ἱστόρηκεν Εὔδοξος (παρὰ τῷ αὐτ.), μυθικῆς ὑπερβολῆς οὐδὲν ἀποδέουσιν. Εἰ γὰρ τηλικοῦτοι οἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα γόγγροι, πηλίκους τινὰς ὑπολαμβάνειν δεῖ τοὺς κατὰ τὴν Ἰσπανίαν, οὓς μείζονας εἶναι τῶν Ἑλληνικῶν μαρτυρεῖ Στράβων (Γ, σελ. 145)· «Καὶ οἱ γόγγροι δὲ ἀποθηριοῦνται, πολὺ τῶν παρ' » ἡμῖν ὑπερβεβλημένοι κατὰ τὸ μέγεθος». Περὶ δὲ τῆς τοῦ ὄψου δυνάμεως, Ἱκέσιος (παρ' Ἀθην. σελ. 288) τοὺς γόγγρους, «Σκληρο- » τέρους τῶν ἐγχέλεων εἶναί φησι, καὶ ἀραιοσαρκοτέρους τε καὶ ἀτρο- » φωτέρους, εὐχυλίᾳ τε πολὺ λειπομένους, εὐστομάχους δὲ εἶναι». Ἐκάλουν δὲ τὸν Γόγγρον καὶ Γρῦλλον, φησὶν ὁ Νίκανδρος (παρ' Ἀθην.). Ὁ μέντοι Δίφιλος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 355-356) διάφορον ἔοικε τὸν Γόγγρον τοῦ Γρύλλου ἡγεῖσθαι· καὶ γὰρ μετὰ τὸ φάναι, « Αἱ δὲ σμύραιναι τῶν γόγγρων εἰσὶ τροφιμώτεραι», ἐν τοῖς ἑξῆς ὡς περὶ ἑτέρου τοῦ Γρύλλου λέγει· «Ὁ δὲ γρύλλος ὅμοιος μέν ἐστιν ἐγ- » χέλει, ἄστομος δέ». Ἐσημειώσατο δὲ καὶ ὁ Βελλώνιος (σελ. 152) γένος τι τῶν ὀνίσκων, Grillo τοῖς Ἰταλοῖς καλούμενον, γόγγρῳ παραπλήσιον οὕτως εἶναι, ὥστ' ἐν τοῖς κατὰ Ῥώμην ἰχθυοπωλείοις γόγγρον καλεῖσθαι, καὶ ὡς τοιοῦτον ἀγοράζεσθαι καὶ ἐσθίεσθαι.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΗΤΩΔΩΝ ΖΩΩΝ.] Σχεδὸν ὅλον τοῦτο τὸ Περὶ

τῶν κητωδῶν ζώων κεφάλαιον, προςεθειμένον ἐξ ἀντιγράφων τῇ κατὰ τὴν Νεάπολιν τελευταίᾳ τοῦ Ξενοκράτους ἐκδόσει, ἀπαραλλάκτως φέρεται καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 40-41). Καὶ εἰκὸς τὸν Γαληνὸν παρὰ τοῦ Ξενοκράτους, νεώτερον ὄντα, λαβεῖν.

μ΄. Φῶκαι.] Ἴσως γραπτέον, Φώκαιναι, τρισυλλάβως. Τὰς γὰρ Φωκαίνας (Γαλλ. Marsouin) Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. ς΄, 11 καὶ η΄, 15) συγκαταλέγει ταῖς Φαλαίναις καὶ τοῖς Δελφῖσι. Εἰσὶ γὰρ καὶ τὰ τρία ταῦτα τοῦ τῶν ἐνύδρων γένους τῶν κητωδῶν. Αἱ δὲ Φῶκαι (Γαλλ. Veau marin) τῶν ἀμφιβίων εἰσίν. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ Φώκας ὀνομάσαι τὰς Φωκαίνας, κατὰ συγκοπὴν, ὥσπερ καὶ ἕτεροι· Λυκόφρων δὲ (Ἀλεξάνδρ. 82) καὶ Φάλας εἴρηκε τὰς Φαλαίνας·

Φάλαι τε καὶ δελφῖνες, αἵ τ', ἐπ' ἀρσένων,
Φέρβοντο Φῶκαι, λέκτρα θουρῶσαι βροτῶν.

Φάλαιναι.] Βαλαίνας νῦν ὀνομάζομεν τὰς Φαλαίνας, κατὰ Μακεδόνων διάλεκτον (καθ' ἣν καὶ Βίλιππος ὁ Φίλιππος ἐκαλεῖτο). Καὶ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ πάλαι ἡ διὰ τοῦ β γραφὴ Balæna ἤρεσεν, ὥσπερ καὶ τοῖς νεωτέροις ἅπασιν ὡς εἰπεῖν ἔθνεσι, σώσασι τὴν κλῆσιν τῆς βαλαίνης. Σημειωτέον μέντοι ὡς ἡ παρὰ τοῖς νῦν Βάλαινα γενικόν ἐςιν ὄνομα διαφόρων μεγίςων κητῶν· ἡ δὲ παρὰ τῷ Ἀριςοτέλει Φάλαινα ἕτερον γένος κητωδῶν ἐδήλου, τὸν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰχθυολόγων Ἑλληνικῷ μὲν ὀνόματι καλούμενον Φυσητῆρα Physeter (Σνεϊδέρ. Περὶ ἰχθ. ἱςορ. σελ. 115, καὶ Σημειώσ. εἰς τὸ Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότ. Β, 52), ξένῳ δὲ, Cachalot. Ἐγίνωσκον μέντοι καὶ οἱ ἀρχαῖοι τὸ τοῦ Φυσητῆρος ὄνομα, Ἀριςοτέλης μὲν (Περὶ ζ. ἱςορ. ς΄, 11) Φυσητῆρα καλῶν, τὸν αὐλὸν, ὃν φέρουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου, ὅσα τῶν ζωοτοκούντων κητωδῶν ἀναπνεῖ· ὅθεν καὶ ὁ Ἡσύχιος, «Φυσητὴρ, ὁ τῶν » κητωδῶν ἰχθύων αὐλὸς» φησίν. Ἕτεροι δὲ, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον, Φυσητῆρα ἐκάλεσαν τὸ κῆτος αὐτὸ, ὅπερ ἔφαμεν τὸ τῶν νεωτέρων Cachalot εἶναι. Φέρει δὲ τοῦτο αὐλὸν ἕνα, τῆς παρὰ τοῖς νεωτέροις Βαλαίνης (Baleine) δύο φερούσης. Παραθετέον δὲ καὶ τὰ εἰρημένα τῷ Στράβωνι περὶ τούτων (σελ. 145)· «Ὡς δ' αὔτως ἔχει καὶ περὶ » τῶν κητέων ἁπάντων, ὀρύγων τε καὶ φαλαινῶν καὶ φυσητήρων, ὧν » ἀναφυσησάντων, φαίνεταί τις νεφώδους ὄψις κίονος τοῖς πόῤῥωθεν » ἀφορῶσι». Καὶ ἀλλαχοῦ (σελ. 725), «Τὸ δὲ μάλιςα ταράττον, » φυσητήρων μεγέθη, ῥοῦν ἀπεργαζομένων μέγαν ἀθρόον, καὶ ἀχλὺν

» ἐκ τῶν ἀναφυσημάτων, ὥςε τὰ πρὸ ποδῶν μέρη μὴ ὁρᾶσθαι». Ἔνθα σημείωσαι, ὅτι εἰ ἡ παρὰ τῷ Ἀριςοτέλει Φάλαινα, ὁ Φυσητὴρ, ὁ ὑπὸ τῶν νεωτέρων Cachalot καλούμενός ἐςι, λείπεται τὴν παρὰ τῷ Στράβωνι Φάλαιναν, ἢ τὴν αὐτὴν εἶναι τῇ τῶν νεωτέρων Βαλαίνῃ Baleine, ἢ γοῦν εἶδός τι Φυσητῆρος, ἴσως τὸν παρὰ τοῖς νεωτέροις καλούμενον Φυσητῆρα μίκρωπα (Physeter microps. *Lin.*).

Δελφῖνες.] Καὶ παρ' ἡμῖν τῷ αὐτῷ ὀνόματι ἔτι καὶ νῦν καλοῦνται Δελφῖνες, ὑπ' ἐνίων δὲ καὶ Γουρουνόψαρα, διὰ τὸ πιμελὲς τοῦ κήτους, πρὸς τὸν χοῖρον (τὸ κοινῶς Γουρούνιον) παραβαλλόντων. Οἱ γὰρ τὸν Πόντον παροικοῦντες πολλῷ τῷ ςέατι ἐχρῶντο τῶν δελφίνων, πιαινομένων ὑπὸ τῆς βορᾶς τῶν ἄλλων ἰχθύων, οἷς ἐπακολουθοῦντες καὶ τῇ γῇ πλησιάζοντες ἁλίσκονται, ὡς ἐςι μαθεῖν ἔκ τε Δίωνος τοῦ Χρυσοςόμου (Λόγ. ή, σελ. 280 ἐκδ. Ῥεϊσκ.) καὶ τοῦ Στράβωνος (ιβ', σελ. 549). Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, ὁ Δελφὶν τὴν αὐτὴν ὁμωνυμίαν ἐμφαίνει πρὸς τὸν Δέλφακα, τὸν αὐτὸν ὄντα τῷ χοίρῳ, «Δελ-» φάκιον χοιρίδιον κ. τ. λ.» φησὶν Ἡσύχιος. Ὡς δ' αὔτως καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις, οἱ μὲν Ἰταλοὶ porco marino, οἱ δὲ Γερμανοὶ meerschwein, τουτέςι θαλάσσιον χοῖρον, καλοῦσι τὸν δελφῖνα. Τῶν Γάλλων δ' ἔνιοι τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν τῆς Φωκαίνης ὄνομα Marsouin τῷ δελφῖνι προσάπτουσι διὰ τὸ παραπλήσια εἶναι τὰ κήτη οὕτως, ὡς πολλοὺς δελφίνων τι γένος εἶναι τὰς Φωκαίνας ὑπολαμβάνειν, ὥς φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. ς', 11). Ἔςι δὲ τὸ Marsouin παραφθορὰ τοῦ Λατινικοῦ Maris sus, ὅ ἐςι χοῖρος θαλάσσιος.

Ζύγαιναι.] Τοῦ τῶν Γαλεῶν ἢ Κυνῶν (ἰδ. ἀνωτέρ. σελ. 70) γένους εἰσὶν αἱ Ζύγαιναι, ἅς φησι Βελλώνιος (σελ. 61) κατὰ τὴν Σμύρνην μάλιςα ἐπιχωριάζειν. Τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ σχήματος· παρατέταται γὰρ ἡ κεφαλὴ τῆς Ζυγαίνης ἑκατέρωθεν οὕτως, ὡς ἔμφασιν παρέχειν ζυγοῦ, πρὸς δὲ καὶ σφύρας, διὸ καὶ Marteau καλοῦσιν αὐτὴν οἱ Γάλλοι, οἱ δὲ Γερμανοὶ Hammerfisch.

Κῦνες.] Ἴδε τὰ διὰ μακρῶν ἀνωτέρω (σελ. 70) ῥηθέντα περὶ τῶν κυνῶν.

ΠΕΡῚ ΚΝΊΔΗΣ.] Συμπληρώσας τὸν περὶ τῶν λεπιδωτῶν καὶ τῶν σελαχωδῶν λόγον ὁ Ξενοκράτης, ὤφειλεν ἐπὶ τὸν περὶ μαλακίων μεταβῆναι. Ταῦτα δέ ἐςι πολύπους, σηπία, τευθὶς, οἷς Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιά, 37) συνάπτει καὶ τὴν κνίδην, ἢ ἀκαλήφην. Ἀλλ' αὕτη ἴδιόν τι μᾶλλον γένος ἐςὶ, οὔτε τοῖς μαλακίοις προσῆκον, οὔτε τοῖς ὀςρακοδέρμοις ἐνάριθμον· ἔοικε γὰρ ὀςρακοδέρμῳ περιῃρημένῳ τὰ ὄςρακα, ὡς

ἐσημειώσατο Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Δ, 6 καὶ Η, γ). Δῆλος δ' ἐστὶ καὶ Ξενοκράτης τοιαύτην εἶναι τὴν κνίδην ὑπολαβὼν τῷ ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ περὶ αὐτῆς ἰατρολογῆσαι. Τὸ δὲ οὐδένα λόγον περὶ τῶν κυρίως λεγομένων μαλακίων ποιήσασθαι, ὥσπερ οὐδὲ περὶ τῶν μαλακοστράκων, καράβων λέγω, παγούρων καὶ τῶν τοιούτων, ἀτελὲς κατελέγχει τὸ Ξενοκράτειον περὶ τῶν ἐνύδρων σύγγραμμα, ἢ αὐτοῦ μὴ φθάσαντος τελειῶσαι, ἢ τοῦ χρόνου τὸ ἐντελὲς κολοβώσαντος.

μά. Κνίδαι, ἢ Ἀκαλῆφαι.] Ἀπὸ τοῦ διωνυμουμένου ὡσαύτως φυτοῦ, τῆς κνίδης ἢ ἀκαλήφης, ἣν ἡ χυδαία φωνὴ Τσικνίδαν (Γαλλ. Ortie), καλεῖ, ὠνόμασται ἡ θαλασσία Κνίδη (Γαλλ. Ortie de mer), ἣν νῦν καλοῦμεν Κολλητσάνου, παρὰ τὸ Κολλάω ῥῆμα, διὰ τὸ ἰσχυρῶς προσφύεσθαι, καὶ οἷον προσκολλᾶσθαι ταῖς πέτραις, οὐχ ὡς ὑπείληφεν ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1245), παρὰ τὰ Κῶλα, τουτέστι τὰς πλεκτάνας, αἷς προσφύεται ταῖς πέτραις. Οὕτως γὰρ καὶ Κολλητσίδαν, ἕτερον τῆς Κνίδης φυτὸν, ὀνομάζομεν, τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλούμενον Ξάνθιον (Γαλλ. Glouteron), οὗ τὸν καρπὸν ἀκανθώδη τε εἶναι καὶ τῶν ἱματίων ἀντιλαμβάνεσθαι φησὶ Διοσκορίδης (Δ, 138). Πεπλάνηται δὲ ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 341), τοῦτο μὲν, Κολυκένας, Colycenas, καλεῖσθαι λέγων ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων τὰς θαλασσίους κνίδας, τοῦτο δὲ, παράγων τοὔνομα παρὰ τὸ Κολύκια, ᾧ φησι τοὺς ἀρχαίους ὀνομάζειν αὐτάς. Οὐδεὶς γὰρ τῶν ἀρχαίων τὸ Κολύκια ἐπὶ τῶν κνιδῶν ἔταξε, καὶ παρ' ᾧ μόνῳ εὕρηται Ξενοκράτει (διάφορ. γραφ. τμ. μή) τήν τε γραφὴν ἀμφήριστον ἔχει, καὶ ἐπὶ ὀστρακοδέρμου τέτακται, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντος πρὸς τὰς κνίδας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ὀνόματος, ἢ τῶν ὀνομάτων· ὃ δ' ἐπάγει ἑξῆς ὁ Ξενοκράτης, Κακοστόμαχοι δὲ οὐ μετρίως, ἀντιφέρεται ἀποτόμως πρὸς τὸν Δίφιλον, λέγοντα (παρ' Ἀθην. σελ. 90) τὴν κνίδην εὐστόμαχον, εὐκοίλιον καὶ οὐρητικήν. Ὅθεν ἴσως καὶ παρὰ τῷ Ξενοκράτει γραπτέον δίχα τῆς ἀρνήσεως, Κακοστόμαχοι δὲ μετρίως, ἵνα γε μετριάζηται ἡ ἐναντίωσις.

Ὀπταὶ δὲ τῶν ἑφθῶν ἐπιτηδειότεραι.] Εἰ συνάπτοις ταῦτα τοῖς ἑπομένοις, Λυτικαὶ κοιλίας, γραπτέον πᾶν τοὐναντίον, Ἑφθαὶ δὲ τῶν ὀπτῶν ἐπιτηδειότεραι, ἵν' ἑαυτῷ τε καὶ τῇ πείρᾳ συνῳδὰ λέγων ᾖ ὁ Ξενοκράτης. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς ἑξῆς τοῦδε τοῦ τμήματος ἐρεῖ τὰς ἑψομένας κνίδας ἀναχαλᾶν τὴν κοιλίαν· καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (τμ. ζ.) γενικῷ κανόνι ὡρίσατο τὰ μὲν ὀπτὰ δυσδιαχώρητα εἶναι, τὰ ἑφθὰ δὲ ῥᾷστα διαχωρεῖν. Ἄμεινον οὖν τελείᾳ στίξαντα μετὰ τὸ

ἐπιτηδειότεραι, ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀναγινώσκειν τὰ ἑπόμενα. Ὁ δὲ Ἀρχέςρατος καὶ ταγηνίζειν τὰς κνίδας παραινεῖ μετὰ τῶν ἀφυῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 55) παρατεθέντων αὐτοῦ ἐπῶν δεδήλωται· ἐν οἷς κνίδας ἢ ἀκαλήφας οἱ πλεῖςοι τῶν κριτικῶν πιθανῶς τὰς θαλασσίους ἐξεδέξαντο, ἀποροῦντες, πῶς ἂν οὕτως φαῦλον φυτὸν, τὴν ἀκαλήφην, συμμίσγειν ταῖς ἀφύαις παραινέσειεν ἀνὴρ ὀψοφαγίςατος, οἷος ἦν Ἀρχέςρατος. Ἀλλ' ἀπορήσειεν ἄν τις οὐδὲν ἧττον, πῶς ὁ μηδαμοῦ ἀλλαχοῦ τῶν φερομένων αὐτοῦ ἐπῶν ὄψα διαφόρων γενῶν ἐν ταυτῷ συσκευάζειν παραινέσας Ἀρχέςρατος, τῇ ἀφύῃ, περισπουδάςῳ τοῖς ἀρχαίοις ἐδέσματι, συγκατέμιξε τὴν μόλις ἐδώδιμον θαλάσσιον κνίδην. Τοιαύτης μὲν γὰρ σκευασίας ὄψων οὐδέν ἐςιν ἄλλο παράδειγμα· τὴν δὲ φυτικὴν κνίδην, ὅτι καὶ κογχαρίοις συνέψων, μαρτυρεῖ Διοσκορίδης (Δ, 94).

Οὐρητικαί.] Προσθεῖναι δεῖν ἔγνων τὴν λέξιν ταύτην, διά τε τὸ προσεχῶς ἑπόμενον, Οὐρητικώτεραι, καὶ δι' ἃ παρεθέμεθα ἀνωτέρω (σελ. 110) ἐκ τοῦ Διφίλου περὶ τῆς δυνάμεως τῶν κνιδῶν.

Οὐρητικώτεραι δὲ αἱ μετὰ τὴν κάθαρσιν, αἱ φύουσαι πρὸς ταῖς ψήφοις.] Οὔθ' ὁ νοῦς δῆλος, οὔθ' ἡ γραφὴ ἀνύποπτος τοῦ χωρίου. Εἰ μὲν βούλεται λέγειν, ὅτι οὐρητικώτεραι γίνονται αἱ κνίδαι, εἰ προσφέροιτό τις αὐτὰς μετὰ τὸ καθαρθῆναι ἑτέρῳ φαρμάκῳ λυτικῷ κοιλίας, γραπτέον δίχα τοῦ ἄρθρου, Οὐρητικώτεραι δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν, μεθ' ἃ ςίξαντα τελείᾳ, ἐπακτέον ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς, **Αἱ δὲ** φύουσαι κ. τ. λ. Εἰ δὲ οὐρητικωτέρας λέγοι τὰς ἐμπεφυκυίας ταῖς ψήφοις (δύο γὰρ γένη κνιδῶν Ἀριςοτέλης ἱςόρηκεν, ἐν τῷ Περὶ ζώων ἱςορίας, Δ, ϛ', τὸ μὲν ἀεὶ προσπεφυκὸς ταῖς πέτραις, τὸ δὲ καὶ ἀπολυόμενον), περιαιρετέον τὰς τρεῖς λέξεις, Μετὰ τὴν κάθαρσιν, καὶ γραπτέον, Οὐρητικώτεραι δὲ αἱ φύουσαι (ἢ μᾶλλον ἐμφυόμεναι) πρὸς ταῖς ψήφοις· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. μϐ') περὶ τῶν βαλάνων ἐρεῖ, ὅτι τροφιμώτεραι αἱ ἐντρεφόμεναι πέτραις.

Πλυθεῖσαι καὶ συςραφεῖσαι κ. τ. λ.] Ἀντὶ τοῦ, Πληθεῖσαι, ἢ, ὡς φέρεται ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει, Πηληθεῖσαι, προειλόμην νῦν τὸ καὶ ὑπό του Λατίνου μεταφραςοῦ, ἐκφρασθὲν, Πλυθεῖσαι, ἑτέραν πάλαι ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι διάφορον γραφὴν ἀποδεξάμενος, τὴν Πιληθεῖσαι, ὡς συνώνυμον τοῦ ἐχομένου Συςραφεῖσαι.

Πασθεῖσαί τε ὀπῷ ὀλίγῳ μετρίως εἰσὶ σιτηραί.] Οὕτως γραπτέον

εἶναί μοι ἔδοξε ἀντὶ τοῦ παρ' ἅπασι, Πασθεῖσαί τε ὅπως ὀλίγον μετρίως εἶναι σιτηραί, οὗ διάφορος γραφὴ οὐδεμία φέρεται, πλὴν τῆς τελευταίας λέξεως, εἰς τὸ αἰτῖσαι τετραμμένης. Ἐκληπτέον δὲ τὸ σιτηραὶ ἐνθάδε ἐπὶ τοῦ εἰς σίτησιν ἐπιτήδειοι, ἐδώδιμοι, παρὰ τὸ σιτέω, ὥσπερ παρὰ τὸ ὀλισθέω ὁ ὀλισθηρὸς, καὶ παρὰ τὸ νοσέω ὁ νοσηρός. Ἐδώδιμοι δὲ μᾶλλόν εἰσιν αἱ κνίδαι, ἢ ἀκαλῆφαι, χειμῶνος· τηνικαῦτα γὰρ σιφρὰν ἔχουσι τὴν σάρκα, τοῦ θέρους μαδαραὶ οὖσαι καὶ διασπώμεναι ταχέως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Δ, 6).

Τῇ δὲ ὀπτήσει κ. τ. λ.] Οὐδὲ τοῦτο τοῦ κειμένου τὸ μέρος ὑγιές· ἴσως περιαιρετέον τὸν σύνδεσμον, ἢ γοῦν τρεπτέον εἰς τὸν, Τε, ἵν' ὁπωσοῦν συνάπτηται ἡ φράσις τοῖς προηγουμένοις. Μετρίως εἰσὶ σιτηραὶ τῇ ὀπτήσει κ. τ. λ. Ἴσως δὲ καὶ ἐξεῤῥύησαν ἕτερά τινα τοῦ χωρίου, ἐν οἷς περὶ τῶν μεγάλων κνιδῶν ἦν ὁ λόγος· ὅπερ ὑπονοεῖν παρέχει τὸ Μετρίως σιτηρὰς αὐτὰς λέγειν. Δύο γὰρ εἰσὶν ἀκαληφῶν γένη κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην (Περὶ ζ. ἱστορ. Δ, 6), « Αἱ μὲν » ἐλάττους, καὶ ἐδώδιμοι μᾶλλον, αἱ δὲ μεγάλαι καὶ σκληραί, οἷαι » γίγνονται περὶ Χαλκίδα ».

Παρεῖσαι δι' ὀβελῶν ἢ καρφῶν.] Οὕτως διώρθουν πάλαι γράφων Παρεῖσαι (παρὰ τὸ Πείρω, τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Σουβλίζω), ἀντὶ τοῦ Παγεῖσαι (παρὰ τὸ Πήγνυμι), ὃ ἀδιανόητόν ἐστιν ὅλως ἐνθάδε. Κάρφος δὲ ὀβελοῦ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν ἐκ σιδήρου εἶναι, τὸ δὲ ἐκ ξύλου. « Κάρφος... κεραία ξύλου λεπτὴ » φησὶν Ἡσύχιος.

Ἐπὶ ἀνθράκων μαλακῶν, κληματίνων.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασιν, Ἐπὶ ἀνθράκων μαλάχης, ἢ κληματίνων, διαγράψας τὸν διαζευκτικὸν, καὶ τρέψας τὴν οὐδὲν πρὸς ἔπος ἐνθάδε μαλάχην εἰς τὸ ἐπίθετον μαλακῶν, ὃ ὑπαγορεύουσιν ἄλλως καὶ αἱ διάφοροι γραφαί. Οἱ μαλακοὶ ἄνθρακες ταὐτὸν σημαίνουσι τῷ παρ' Ἱπποκράτει συνεχῶς λεγομένῳ μαλθακῷ πυρὶ (Γαλλ. petit feu), ὃ ἐκεῖνος (Περὶ ἀφόρ. § 18, σελ. 635) καὶ διὰ κλημάτων ποιεῖν παραγγέλλει, « Κλημάτινον πῦρ ποιήσας ὅτι μαλθακώτατον ».

Ὥστε ἘΝΑΡΓΩΣ ἄρασθαι.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει ἘΝΕΡΓΩΣ. Εἴκαζον πάλαι ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσιν, εἰς χώραν τῆς προδήλως ἡμαρτημένης γραφῆς ταύτης, εἰσενεκτέον εἶναι· ὥστε ὁμαλῶς ὀπτᾶσθαι, ἢ Ὥστε ἀργῶς ὀπτᾶσθαι· ὧν τὸ μὲν σημαίνει, δι' ὅλου ἐπίσης ὀπτᾶσθαι, καὶ μὴ τῇ μὲν ὀπτότερον, τῇ δὲ ἐνωμότερον εἶναι· θάτερον δὲ, βραδέως ὀπτᾶσθαι, ὃ τὸν αὐτὸν ἔχει

νοῦν,

νοῦν, ἐπειδὴ τὰ ταχέως ὀπτώμενα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἀνωμάλως ὀπτᾶται. Ὑποτοπάσεις δ' ἄν τις μήποτε ἐγέγραπτο, Ὥςε ἐναργῶς ὁρᾶσθαι. Καὶ αὕτη μὲν ἡ διόρθωσις, καίπερ ἁπασῶν ἁπλουςάτη, ἄτοπος ἴσως ἂν δόξειεν· ἀλλ' ἐπεὶ τὰ ἑψόμενα, ἢ λοπάσι σκευαζόμενα τῶν ἐδεσμάτων εἰκὸς ἐπιπώματι καλύπτεσθαι, καὶ, διὰ τὸ μὴ ὁρᾶσθαι, πολλάκις ἀποτυγχάνειν τῆς ἱκανῆς καὶ μετρίας ἑψήσεως, ἐνδέχεται καὶ τὴν δι' ὀβελῶν ἐπὶ μαλακῶν ἀνθράκων ὄπτησιν παραγγεῖλαι τὸν καλῶς σκευάσαι βουλόμενον, ὡς ἐφιεῖσαν τῷ ὀπτῶντι ὁρᾷν τὸ ὀπτώμενον, καὶ καταςοχάζεσθαι τοῦ καιροῦ τῆς ἀκριϐοῦς καὶ τελείας ὀπτήσεως.

Ἀναπείθουσαι γεῦσιν.] Τῶν πρὸ ἐμοῦ ἡ μὲν τοῦ Ματθαίου ἔκδοσις φέρει, Ἀναποιῆσαι γεῦσιν, ὅπερ οὐδὲν ὧδε σημαίνει· αἱ λοιπαὶ δὲ, Ποιάνα ποιῆσαι γεῦσιν, ὃ πρὸς τῷ ἀσημάντῳ καὶ βάρϐαρον. Τοῦτο πάλαι, ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσιν, εἰς τὸ, Ποιὰν (ἢ Προσηνῆ) ποιοῦσαι γεῦσιν, τρεπτέον εἶναί μοι κατεφαίνετο· καὶ τὸ, Ποιὰν, διὰ τοῦ ἡδεῖαν ἐξηγούμην, ἐπαγόμενος μάρτυρα τὸν Ἡσύχιον, λέγοντα, « Ποιότης... ἡδονὴ, νόσος » καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ςοιχείῳ, « Ἄποιον, ἀνήδονον, ἄνοςον ». Νῦν δὲ, ὡς ἐγγύτερον τῇ τοῦ Ματθαίου γραφῇ καὶ τῷ νῷ πιθανώτερον, ἔδοξέ μοι γράφειν, Ἀναπείθουσαι γεῦσιν, ὅπερ ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξ') διὰ συνωνύμων λέξεων ὁ Ξενοκράτης ἐκφράζει, « Ἐφελκύσαι δύνανται ςόμα κατὰ τὴν » βρῶσιν ». Παραπλήσιον δὲ καὶ ὃ ἀλλαχοῦ (τμ. μθ') λέγει, « Τῶν » δὲ βραχέων ἐνίους προσφορὰ πείθει μετ' ὀξυμέλιτος ».

Τὸ μὲν ὀλισθηρὸν καὶ ὄλιμον.] Τί μὲν ἐςι τὸ Ὄλκιμον ἐξηγησάμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 74). Ὀλισθηρὸν δ' ἐκάλεσεν, ὅπερ ἕτεροι Γλίσχρον λέγουσιν, ἐπειδὴ ὀλισθηρά ἐςι τὰ γλίσχρα.

Τὴν κοιλίαν ἀναχαλῶσι μᾶλλον.] Τὰς κνίδας Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Β, § 19, σελ. 222) ὑγραίνειν καὶ διαχωρέειν μᾶλλον τῶν ὀςρακοδέρμων φησί.

ΠΕΡΙ ΟΣΤΡΑΚΙΩΝ.] Ὀςράκια καλεῖ, ἃ κοινότερον Ὀςρακόδερμα λέγεται. Ταῦτα δὲ διαιρεῖται εἴς τε τὰ σκληρόςρακα, τὰ καὶ τῷ γενικῷ τῶν ὀςρακοδέρμων ὀνόματι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλούμενα, περὶ ὧν ἐνθάδε ὁ λόγος τῷ Ξενοκράτει, καὶ τὰ μαλακόςρακα, οἷά εἰσιν ἀςακοὶ, κάραϐοι, καρίδες, πάγουροι, περὶ ὧν οὐδένα λόγον πεποίηται (ἴδ. τὰ προσημειωθ. σελ. 110).

μϐ'. Βαλάνων.] Ἐκθώμεθα πρότερον τὰς δυνάμεις πρὶν ἢ αὐτὸ τοὔνομα τῶν Βαλάνων ἐξηγήσασθαι. Ἱκέσιος μὲν (παρ' Ἀθην. σελ. 87)

Θ

φησίν, «Αἱ βάλανοι δὲ εἰ (γρ. δὲ αἱ) μείζονες, εὐέκκριτοι καὶ εὔςο-
» μοι». Δίφιλος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 91), «Αἱ δὲ βάλανοι κα-
» λούμεναι ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς δρυΐνας ὁμοιότητος, διαφέρουσι παρὰ
» τοὺς τόπους. Αἱ μὲν γὰρ Αἰγύπτιαι, γλυκεῖαι, ἁπαλαὶ, εὔςομοι,
» θρεπτικαὶ, πολύχυλοι, οὐρητικαὶ, εὐκοίλιοι· αἱ δὲ ἄλλαι, ἁλυκώ-
» τεραι». Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τῶν βαλάνων δυνάμεως, συνᾴδοντα οἷς φησι περὶ αὐτῶν Ξενοκράτης. Ἀλλὰ τίνα τῶν παρ' ἡμῖν ὀςρακοδέρμων νῦν ὑποληπτέον εἶναι τὰς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βαλάνους; Ὁ μὲν Γίλλιος παρὰ τῷ Γεσνήρῳ (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 142) καὶ τοὔνομα, ὥσπερ τὸ πρᾶγμα, σώζεσθαί φησι τῆς θαλασσίας βαλάνου παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν. Εἰ δὲ χρὴ Βελλωνίῳ (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 396) πιςεύειν, ἡ τῶν ἀρχαίων βάλανος, ἐςὶν ἡ παρ' ἡμῖν νῦν καλουμένη Καλόγνωμη (οὐ Καλόγνωνη, ὡς φέρεται παρ' αὐτῷ τυπογράφων ἴσως πλημμελείᾳ). Καὶ τὴν μὲν Καλόγνωμην οὐκ ἔςιν ὅςις τῶν ἡμετέρων ἠγνόηκεν· ὃ δοκεῖ μὲν παρὰ τὸ καλὸς καὶ γνώμη συντεθεῖσθαι, κατ' ἀντίφρασιν ἴσως οὕτω κληθέντος τοῦ ὀςρακοδέρμου διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς διαιρέσεως, ἐνδέχεται μέντοι παρὰ τὸ Καλλιώνυμος, ὠνομάσθαι. Ἐνιδόντας γάρ τινα πρὸς τὸ αἰδοῖον ὁμοιότητα τοῦ ὀςράκου οὐκ ἀπεικὸς καὶ Καλλιώνυμον αὐτὸ προσαγορεῦσαί τινας, τὴν εὐθυῤῥημοσύνην ἐκκλίνοντας· ὃ δηλοῦν ἔοικε καὶ Φώτιος, «Καλλιώνυμος, τὸ θαλάσσιον αἰδοῖον», εἴτ' αὐτὴν ταύτην τὴν παρ' ἡμῖν Καλόγνωμην φράζων, εἴθ' ἕτερόν τι αἰδοίῳ προσεοικὸς ὀςρακόδερμον. Ὅτι μέντοι ἡ τῶν ἀρχαίων βάλανος οὐκ ἔςιν ἡ παρ' ἡμῖν Καλόγνωμη, ὡς ἔδοξε Βελλωνίῳ, οὐκ ὀλίγα ἐςὶ τὰ ἀντιμαρτυροῦντα· ἡ μὲν γὰρ παρ' ἡμῖν καλουμένη Καλόγνωμη τῶν διθύρων ἐςὶν ὀςράκων, τῶν καλουμένων ἀναπτύχων, ἐμφερὴς τοῖς θαλασσίοις μυσὶ τοῖς κοινῶς λεγομένοις Μυδίοις (Γαλλ. Moules), ὡς καὶ αὐτὸς φησὶν ὁ Βελλώνιος (σελ. 397)· ἡ δὲ βάλανος τῷ σωλῆνι μᾶλλον προσέοικε τῇ γε τοῦ ὀςράκου συμφύσει, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐξ Ἀριςοτέλους (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 88). Τούτοις προςίθει ὅτι καὶ ὁ Ῥονδελέτος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. σελ. 317) ἣν μὲν Κόγχην ῥομβοειδῆ ὀνομάζει, ταύτης εἰκόνα παρίςησιν ἐμφερεςάτην τῇ παρ' ἡμῖν Καλογνώμῃ, καὶ ταύτην εἶναι διατείνεται τὴν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων Καλαγνώνην (Calagnone), οὕτως αὐτὴν ἡμαρτημένως καλῶν, ἧς φησὶν ἀρχαῖον ὄνομα Ἑλληνικὸν μὴ εὑρηκέναι, τὸ δὲ παρὰ τοῖς Ἐνετοῖς ἐπιχωριάζον Mussolo εἶναι· ἐπιτιμᾷ δὲ καὶ τοῖς οἰηθεῖσι

ταύτην εἶναι τὴν τῶν παλαιῶν Βάλανον. Ταύτης γὰρ ἐκεῖνος δύο γένη φησὶν εἶναι, καὶ εἰκόνας αὐτῶν παρίςησι (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 141-142) οὐδὲν ὁμοίας τῇ Καλογνώμῃ· ὧν τὸ μεῖζον καλεῖσθαί φησι Poussepiez (γρ. Pouce-pieds) διά τινα πρὸς τὸν τοῦ ποδὸς μέγαν δάκτυλον ἐμφέρειαν. Λείπεται τοίνυν ἐρευνῆσαι εἰ παρ' ἡμῖν ἔτι σώζεται, ὅπερ ἐσώζετο ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν ἑκκαιδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος Γιλλίου, ὄνομα τῆς θαλασσίας βαλάνου, καὶ εἰ τὸ δι' αὐτοῦ δηλούμενον ὄςρακον ταὐτό ἐςι τῷ παρὰ τοῖς νεωτέροις κογχυλιολόγοις καλουμένῳ Anatif-pouce-pied, ἢ γοῦν τῷ Balanite-Balanoïde. Τὰ δύο γὰρ ταῦτα γένη πολλὴν ἔχει πρὸς ἄλληλα τὴν ἐμφέρειαν· διὸ καὶ ὁ Λινναῖος εἰς ἓν γενικώτερον ὄνομα συνῆψεν ἀμφότερα τὸ τῆς Λεπάδος. Καὶ ἐοίκασιν. αἱ τῶν ἀρχαίων βάλανοι αἱ αὐταὶ εἶναι ταῖς παρ' ἡμῖν νῦν καλουμέναις Θαλασσίαις ἐλαίαις· ὅ τε γὰρ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag. XXX*) τὴν τοῦ Λινναίου Lepas Balanus, ἰδιωτικῷ ὀνόματι, Ἐλιαὶς τῆς θαλάσσης, ἑρμηνεύει, καὶ αἱ παρὰ τῷ Γεσνήρῳ (σελ. 141-142) εἰκονισμέναι θαλάσσιαι Βάλανοι ταῖς φυτικαῖς ἐλαίαις οὐδὲν ἧττον, ἢ ταῖς βαλάνοις, εἰσὶ παραπλήσιαι.

Στομάχῳ προσηνεῖς.] Διὸ καὶ ὁ Ἀρχιγένης (παρὰ τῷ Γαλην. Περὶ συνθέσ. φαρμ. τῶν κατὰ τόπ. ή, σελ. 282), τοῖς τὸν ςόμαχον κακουμένοις τὴν προσφορὰν τῶν βαλάνων παραγγέλλει. Παραθήσομαι δὲ καὶ τὴν ῥῆσιν αὐτὴν ἀμαθῶς πάνυ ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων ἠλλοιωμένην· μετὰ γὰρ τὸ καταλέξαι τίνα τῶν μαλακίων, καὶ τίνα τῶν λεπιδωτῶν ἰχθύων εὐθετεῖ τοῖς τοιούτοις, ἐπάγει, « Τῶν δὲ ὀςρακωδῶν μάλιςα » μὲν κήρυκες, πορφύραι, κτένες, ΓΛΑΫΚΟΙ, ΣΜΑΡΙΔΕΣ, βάλανοι». Ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε τοὺς γλαύκους, οὔτε τὰς σμαρίδας, οὐδείς πω τοῖς ὀςρακοδέρμοις συγκατέλεξε, γράφε, εἰ μὴ ληρεῖν ὑπολαμβάνοις τόν τε Ἀρχιγένην καὶ τὸν τὰ ἐκείνου παρατιθέμενον Γαληνόν, συνάπτων εἰς ἓν ὄνομα, ΓΛΥΚΥΜΑΡΙΔΕΣ· περὶ ὧν προσεχῶς (τμ. μγ') ἐρεῖ ὁ Ξενοκράτης.

Κινητικαὶ οὔρων. Τὸν χυλὸν κ. τ. λ.] Ἴσως ἐξεῤῥύη τι τοῦ χωρίου μετὰ τὴν τελείαν ςίξιν· ἢ γραπτέον, Κινητικὸς οὔρων ὁ χυλὸς αὐτῶν ἁπλοῦς ἀμεταποίητος κ. τ. λ. Τοῦτο γὰρ ἔοικε βούλεσθαι λέγειν, ὅτι ὁ μὲν χυλὸς αὐτῶν ἁπλοῦς καὶ ἀμεταποίητος, τουτέςι τοιοῦτος ῥοφώμενος, οἷον ἔχουσιν ἐν τοῖς ὀςράκοις πρὸ τοῦ ἑψηθῆναι, κινεῖ τὰ οὖρα· ἑψηθέντων δὲ ὁ ζωμὸς κινεῖ τὴν κοιλίαν. Καὶ συνᾴδει τοῦτο οἷς φησὶν Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Β, § 19, σελ. 221)

περὶ τῶν ὀςρακοδέρμων, « Αὐτὰ μὲν ξηρὰ, οἱ δὲ ζωμοὶ τούτων διαχωρητικοί ». Ἀλλαχοῦ δὲ (Περὶ διαίτ. Γ, § 27, σελ. 261) παραγγέλλει τοῖς δυσουροῦσι χρῆσθαι « τῶν κογχύλων, (γρ. κογχυλῶν, ἢ » κογχυλίων) τοῖσι χυλοῖσι ».

μγ΄. Γλυκυμαρίδες.... καὶ σκληραὶ καὶ δριμεῖαι.] Ὅλον τοῦτο τὸ τμῆμα ἐκ τῶν ἑξῆς ἐκτετοπισμένον, εἰς ὃν οὐκ ἐχρῆν τόπον κατακεχωρίσθαι δοκεῖ· σχεδὸν γὰρ οὐδέν τι πλέον λέγει τῶν ἐν οἰκείῳ τόπῳ (τμ. ξ΄-ξά) ῥηθησομένων ἐν τοῖς ἔπειτα. Ἡ δὲ τοῦ ὀνόματος γραφὴ οὐδὲν ὡς εἰπεῖν διαφέρει τῆς παρὰ τῷ Μακροβίῳ (Κρονικ. Β, 9) Glycomarides Γλυκομαρίδες. Πλίνιος μέντοι (λϐ, 11) Γλυκυμερίδας Glycymerides αὐτὰς ὀνομάζει· οὐδ' ἔςιν εὐχερὲς διορίσασθαι τὴν γνησίαν γραφὴν, ἀγνοοῦσι τοῦ ὀνόματος τὸ ἔτυμον. Κόγχας οἱ ἀρχαῖοι καὶ Χήμας ὠνόμαζον γενικῶς τὰς ὑφ' ἡμῶν νῦν, παρὰ τὸ τελευταῖον ὄνομα τοῦτο, καλουμένας Χηϐάδας (ὥσπερ καὶ παρὰ τὸ ἀρχαῖον Μυζάω ἐσχηματίσαμεν τὸ Βυζάνω). Ταύτας δὲ εἰς πλείω διῄρουν εἴδη, κατὰ μὲν τὸν Ξενοκράτην, τὰς Γλυκυμαρίδας, ἃς καὶ ῥαϐδωτὰς ὀνομάζει, τὰς λείας, καὶ τὰς πελωρίδας· Πλίνιος δὲ διακρίνει τὰς Γλυκυμαρίδας τῶν ῥαϐδωτῶν, Chamæ striatæ, chamæ leves, chamæ pelorides, generis varietate distantes et rotunditate; chamæ glycymerides, quæ sunt MAJORES quam pelorides (*Plin. XXXII*, 11)· παρ' ᾧ ἴσως γραπτέον, MINORES, διὰ τὰ ἑξῆς ῥηθησόμενα. Τούτων τὰς μὲν τραχείας Μακεδόνες μὲν Κωρύκους ὠνόμαζον, Ἀθηναῖοι δὲ, Κρείους, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 87), ἢ Κριοὺς, ὡς φέρεται παρ' Ἡσυχίῳ (λέξ. Κριός)· τὰς δὲ Πελωρίδας ἔνιοι καὶ Βασιλικὰς ἐκάλουν (Ἀθην. σελ. 90). Κατὰ δὲ τὸν Ἀριςοτέλη (Περὶ ζ. ἱςορ. Δ, 4), αἱ λεῖαι χῆμαι ἐκαλοῦντο ὑπό τινων, Γάλακες.

Προφέρουσι τῶν μὴ τραχειῶν.] Ἡ γραφὴ, Προφέρουσι τῶν τραχέων, οὐ μόνον τῷ γένει τοῦ τελευταίου ὀνόματος, ὅπερ ὤφειλεν εἶναι θηλυκὸν Τραχειῶν, ἀλλὰ καὶ τῇ σημασίᾳ ἡμάρτηται. Πῶς γὰρ προφέρουσι τῶν τραχειῶν, αἱ αὐταὶ οὖσαι ταῖς τραχείαις; ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξ΄) ἐρεῖ Ξενοκράτης, « Τῶν δὲ χημῶν τὰς τραχείας » Γλυκυμαρίδας ἔνιοι καλοῦσιν, οἱ δὲ Κόγχας... κατὰ μῆκος δ' » εἰσὶ ῥαϐδωταί »· καὶ πάλιν (τμ. ξά) « Αἱ δὲ γλυκυμαρίδες χαριέςεραι τῶν ΛΕΙΟΣΤΡΑΚΩΝ κογχῶν, ΗΤΤΟΥΣ δὲ πελωρίδων ». Γραπτέον οὖν καὶ ἐνθάδε, « Προφέρουσι τῶν ΛΕΙΩΝ ΧΗΜΩΝ » ὃ, μακρὰν ἀφεςηκὸς τῆς ἐκδεδομένης γραφῆς, οὐκ ἔςιν ὅςις ἂν ἀποδέ-

ξαιτο, ἢ, «Προφέρουσι δὲ τῶν βραχειῶν», ἢ, ὅ μοι τῶν πάντων ἔδοξε πιθανώτατον, μετὰ τῆς ἀπαγορεύσεως, «Προφέρουσι τῶν μὴ » τραχειῶν χημῶν», ὥσπερ ἔλεγον καὶ παλαι ἐν ταῖς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεσι.

Μειονεκτοῦσι δὲ τῶν πελωρίδων.] Ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξά) περὶ τῶν αὐτῶν τούτων γλυκυμαρίδων ἐρεῖ, Ἧττους, ἀντὶ τοῦ Μειονεκτοῦσι, καθάπερ καὶ Χαριέςεραι, ἀντὶ τοῦ Προφέρουσι, οὐκ ἀποχρώντως δηλῶν, εἴτε περὶ τῆς γεύσεως καὶ δυνάμεως, εἴτε περὶ τοῦ σχήματος καὶ μεγέθους τοῦ ζώου ἐκδεκτέον τὸν λόγον. Καὶ δοκεῖ πιθανώτερον τὸ πρῶτον. Πλίνιος δὲ τὸ δεύτερον ἐξεδέξατο, ἑρμηνεύσας τὸ ἧττους διὰ τοῦ minores· οὕτω γὰρ δεῖν γράφειν ἐν οἷς ἀνωτέρω (σελ. 116) παρεθέμην ἐξ αὐτοῦ, ἀντὶ τοῦ majores, ὅ ἐςι μείζους, ἔδοξε τῷ Σνεϊδέρῳ (Ῥωμαϊκ. Γεωπονικ. Πίνακ. λέξ. Conchæ, σελ. 149), κἀμοὶ συνδοκεῖ.

Εἰσὶ ΔΕ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΑΙ ΣΤΟΜΑΧΟΥ.] Οὐκ ἀνύποπτος ἡ γραφή· ἀνθ' ἧς ἦν ἴσως, Εἰσὶ Δ' ΕΥ̓ΕΚΚΡΙΤΟΙ, ΕΥ̓ΣΤΟΜΑΧΟΙ. Περὶ γὰρ τῆς δυνάμεως τῶν Χημῶν ἐν γένει ὁ μὲν Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 90) φησὶ «Χημῶν δὲ τῶν τραχειῶν αἱ μικραὶ καὶ λεπτὴν ἔχουσαι » τὴν σάρκα, ὄςρεα λέγονται, καὶ εὐςόμαχοί εἰσι καὶ εὐέκκριτοι· αἱ » δὲ ΠΑΧΕΙ͂ΑΙ, βασιλικαὶ δὲ πρός τινων καλούμεναι, πελώριαί » τε λεγόμεναι, τρόφιμοι, ΔΥΣΕΚΚΡΙΤΟΙ εὔχυλοι, εὐςόμαχοι, καὶ » μάλιςα αἱ μείζους»· ἔνθα γραπτέον ἴσως, ὥσπερ ἔδοξέ τισι τῶν κριτικῶν ΛΕΙ͂ΑΙ μὲν ἀντὶ τοῦ παχεῖαι (Ἴδ. Σνεϊδέρ. σημ. εἰς τὸ Ἀριςοτέλ. Περὶ ζ. ἱςορ. Τομ. Δ, σελ. 375), καὶ ΕΥ̓ΕΚΚΡΙΤΟΙ ἀντὶ τοῦ δυσέκκριτοι (ἴδ. Γεσνὴρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 326). Ἱκέσιος δὲ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 87), «Τῶν χημῶν φησι τὰς μὲν τραχείας » λέγεσθαι, τὰς δὲ βασιλικάς· καὶ τὰς μὲν τραχείας κακοχύλους » εἶναι, ὀλιγοτρόφους, καὶ εὐεκκρίτους... τῶν δὲ λείων, κατὰ τὰ » μεγέθη, καὶ τὰς διαφορὰς εἶναι κρατίςας». Διοκλῆς δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 86) καὶ διαχωρητικὰς καὶ οὐρητικὰς ἀδιορίςως λέγει τὰς χήμας.

Ὠμαὶ δὲ καὶ ὀπταὶ σκληροποιοῦνται.] Ἡ μὲν κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει, Οἶμαι δὲ καὶ ἑφθαὶ κ. τ. λ. αἱ λοιπαὶ, Ὀπταὶ δὲ καὶ ἑφθαὶ κ. τ. λ. (ΔΓ, Οἶμαι δ' ὅτι ἑφθαὶ κ. τ. λ.). Ὁ δὲ Λατῖνος μεταφραςὴς, εἰπὼν, assatæ autem, mea quidem sententia, indurescunt, δῆλός ἐςι τοιαύτην ἑρμηνεύων γραφὴν, Οἶμαι δ' ὅτι ὀπταὶ σκληροποιοῦνται· ἐξ' ἧς ἡμεῖς διεσκευάσαμεν τὴν παροῦσαν.

Γελοῖον γὰρ ἄν τι ἔπαθεν ὁ ἰατρὸς Ξενοκράτης, εἰ μετὰ διςαγμοῦ ἔλεγε τὰς ὀπτὰς μὴ σκληροποιεῖσθαι, ἢ τὰς ἑφθὰς σκληροποιεῖσθαι· τὸ γὰρ τὴν ἕψησιν μαλακύνειν τὰ σκληρόσαρκα, ὥσπερ αὖ τὰ ὀπτώμενα τῶν ἑφθῶν εἶναι σκληρότερα, δῆλον καὶ αὐτοῖς ἐςι τοῖς ἀνιάτροις. Τοῦτο μόνον οὐκ ἠκρίβωκε, δυσὶν ὑποκειμένοις ἓν ἀποδοὺς ῥῆμα, τὸ σκληροποιοῦνται, πρὸς ἑκάτερον οὐχ ὁμοίως οἰκεῖον· σκληροποιοῦνται μὲν γὰρ τὰ ὀπτὰ, τὰ δ' ὠμὰ αὐτόθεν εἰσὶ σκληρά.

Χημῶν ΔΙΆΦΟΡΑ· διάφοροι Δ' ΑΪ ςρογγύλαι.] Τὸ μὲν Χημῶν ἐξ ἀντιγράφου, ἀντὶ τοῦ γελοίου τῶν ἐκδόσεων Χηνῶν· ἃ δ' αὐτὸς διώρθωκα, ἡ προσθήκη τῆς λέξεως ΔΙΆΦΟΡΑ ἐςὶ καὶ ἡ τροπὴ τοῦ ΔΕ εἰς τὸ Δ' ΑΪ, ἵνα τὸ μὲν διάφορα συνάπτηται τῷ γένη, κατὰ σημασίαν ἑτερότητος, τὸ δὲ διάφοροι, τῷ ςρογγύλαι, κατὰ σημασίαν ἐξοχῆς, ἐφ' ἧς μικρὸν ὑποβὰς (τμ. μδ') ὁ Ξενοκράτης τάττει τὴν λέξιν περὶ τῶν κτενῶν, « Διάφοροι δ' οἱ ἐν Μιτυλήνῃ ». Ἑτέρως διώρθου ὁ Σνεϊδέρος τὸ χωρίον, μικρὸν ἄνωθεν ἀρχόμενος, Γένη ὡς πελωρίδων τε καὶ χημῶν διάφορα ποικιλίᾳ καὶ ςρογγυλότητι (Ῥωμαϊκ. γεωπονικ. Πίνακ. λέξ. Conchæ, σελ. 149). Εἶτ' ἀποδοκιμάσας, οἶμαι, τὴν διόρθωσιν, ἑτέραν προὔθετο ταύτην, Γένη διάφορα, ὡς πελωρίδων τε καὶ χημῶν· ποικίλαι γὰρ καὶ ςρογγύλαι (Σημειώσ. εἰς τὸ Περὶ ζ. ἱςορ. Ἀριςοτέλ. Τόμ. Δ, σελ. 372), μόνον τὸν Γὰρ σύνδεσμον παρειληφὼς ἐξ ἀντιγράφου, ὃν κἀγὼ πάλαι καλῶς ἔχειν ἡγούμην.

Δικαιαρχίᾳ.] Ἡ ὕςερον κληθεῖσα πληθυντικῶς καὶ ἀρσενικῶς Ποτίολοι παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Puteoli, ὡς φέρεται ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποςόλων (κή, 13), νῦν δὲ Pozzuolo τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένη.

Λουκρίνῳ λάκκῳ.] Παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Lucrinus lacus, ὅπερ ὤφειλε Ξενοκράτης φράσαι, Λουκρίνην λίμνην· εἰ γὰρ καὶ τὸ Lacus παρὰ τὸν Λάκκον προδήλως παρῆκται, οὐκ ἔσωσεν ὅμως καὶ τὴν παρ' Ἕλλησι σημασίαν τοῦ Λάκκου, ἀλλὰ σημαίνει λίμνην. Παραπλησίως τῷ Ξενοκράτει καὶ Πλούταρχος (Γάλβ. § 27) τὸν παρὰ Ῥωμαίοις Lacum Curtium, ἢ Curtii, εἰς τὸν Κουρτίου λάκκον μεθηρμήνευσε, δέον, Κουρτίου λίμνην, φράσαι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς τοῦ ὀνόματος καταχρήσεως. Στράβων δὲ (σελ. 244) τὸν παρὰ τῷ Ξενοκράτει Λουκρῖνον λάκκον, οὔτε λάκκον, οὔτε λίμνην, ἀλλὰ Λουκρῖνον κόλπον ὠνόμασε, διὰ τὸ τὴν ῥηθεῖσαν λίμνην (τανῦν τέφρᾳ κατακεχωσμένην) ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Δικαιαρχείου, ἢ Ποτιολησίου κόλπου (Sinus Puteolanus), κεῖσθαι.

Φάρον.] Νῆσος πρὸς Αἰγύπτῳ ἡ Φάρος, ἣν, κατὰ τὸ ἑσπέριον αὐτῆς μέρος, χῶμα ἑπταςάδιον ἐγεφύρου πρὸς τὴν ἤπειρον, ὥς φησι Στράβων (σελ. 792).

Δίολκος.] Οὕτως ἐκαλεῖτο ἓν τῶν δύο ψευδοςομάτων τοῦ Νείλου, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον (Δ, 5, σελ. 103).

Τήν τε γέφυραν καὶ τὴν νῆσον.] Ἴσως γραπτέον, Τὴν δὲ γέφυραν τὴν κατὰ τὴν νῆσον. Ἡ γὰρ νῆσος οὐχ ἑτέρα ἐςὶν ἧς ὠνόμακεν ἤδη Φάρου· ἡ δὲ γέφυρα αὐτό ἐςι τὸ ἑπταςάδιον χῶμα, πλὴν εἰ μὴ τῶν δύο γεφυρῶν τοῦ χώματος τὴν ἑτέραν λέγει. Κατὰ γὰρ τὸν Στράβωνα (σελ. 792), « Τὸ δὲ χῶμά ἐςιν ἀπὸ τῆς ἠπείρου γέ» φυρα ἐπὶ τὴν νῆσον [Φάρον] κατὰ τὸ ἑσπέριον αὐτῆς μέρος ἐκτετα» μένη, δύο διάπλους διαλείπουσα μόνον εἰς τὸν Εὐνόςου λιμένα, » καὶ αὐτοὺς γεγεφυρωμένους ».

Βαλάνοις ἐοικυῖαι δρυΐναις.] Πρὸς ἀντιδιαςολὴν τῶν τοῦ φοίνικος· βάλανοι γὰρ κἀκεῖνοι καλοῦνται.

Ἐμφερῶς φηγοῖς τὸν ἐχῖνον φερόμεναι.] Ὀρθώτερον ἂν εἶπε δίχα τοῦ ἄρθρου, Ἐμφερῶς (ἢ Ἐμφερῆ) φηγοῖς ἐχῖνον φερόμεναι. Καὶ ἡ μὲν φηγὸς εἶδός ἐςι δρυός· ἐνταῦθα δὲ τὸν καρπὸν αὐτὸν τῆς φηγοῦ οὕτως ἔοικε καλεῖν. Ἐχῖνον δὲ λέγει τὸ ἀκανθῶδες τοῦ καρποῦ περικάλυμμα, διὰ τὸ ἐχίνῳ τῷ θαλασσίῳ προσεοικέναι· « Ἐχῖνοι... τῶν δρυῶν οἱ κύτταροι, καὶ τῶν πλατάνων ὁ καρπὸς... » καὶ ζῶον θαλάσσιον ἐδώδιμον κ. τ. λ. » φησὶν Ἡσύχιος.

μδ'. Κτένες.] Τὰ ἐν τῇ συνηθείᾳ Κτένια, μετενεχθέντος τοῦ ὀνόματος ἀπὸ τοῦ εἰς εὐθέτησιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς ἐπιτηδείου κτενός· « Κτείς, κτένιον », φησὶν Ἡσύχιος. Καὶ διόρθου ἐν παρόδῳ τὸν Ἀρτεμίδωρον (Ὀνειροκριτ. Β, 6), « Κτενίζεσθαι καὶ ἀνδρὶ καὶ » γυναικὶ συμφέρει· ἔςι ΓΑΡ ΤΙΣ χρόνος τὰ σκληρὰ διαλύων κ. τ. λ. » τρέπων εἰς τὸ... ἔςι ΓΑΡ Ο ΚΤΕΙΣ χρόνος κ. τ. λ. εἰς ὃ χειραγωγεῖ πως καὶ διάφορος ἑτέρα γραφή.

Ἀκμάζουσι δὲ ἦρος.] Ὅπερ διὰ τοῦ, Ἐνεάριοι, ἐξέφρασεν ὁ Δίφιλος, οὗ τὴν ῥῆσιν μετὰ μικρὸν (σελ. 121) παραθήσομαι.

Καὶ θέρους, μάλιςα πρὸς σελήνην.] Ἴσως ἦν μετὰ διπλοῦ συνδέσμου, Καὶ θέρους, καὶ μάλιςα πρὸς σελήνην, ἢ Καὶ θέρους, καὶ μάλιςα ταῖς πανσελήνοις. Ὡς γὰρ φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. Ε, 12)· « Ὅλως τὰ ὀςρακόδερμα ἔν τε τῷ ἔαρι » φαίνεται τὰ καλούμενα ὠὰ ἔχοντα καὶ ἐν τῷ μετοπώρῳ, πλὴν τῶν » ἐχίνων [τῶν] ἐδωδίμων· οὗτοι δὲ μάλιςα μὲν ταύταις ταῖς ὥραις,

Θ 4

» οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀεὶ ἔχουσι, καὶ μάλιςα ταῖς πανσελήνοις, » καὶ ταῖς ἀλεειναῖς ἡμέραις». Καὶ κατὰ χώραν μέντοι ἐώμενον, ὡς ἔχει, τὸ κείμενον, τὸν αὐτὸν νοῦν ἀποδίδωσι· τὸ γὰρ Αὔξεσθαι πρὸς σελήνην, αὔξεσθαί ἐςι καθ' ὅσον αὔξεται ἡ σελήνη. Περὶ δὲ τοῦ αὔξεσθαι πρὸς σελήνην τὰ ὀςρακόδερμα ἡ αὐτὴ καὶ νῦν, ὡς καὶ πάλαι, κατέχει δόξα τοὺς Ἕλληνας, οὔπω μὲν πιςωθεῖσα ταῖς τῶν νεωτέρων φυσιολόγων τηρήσεσιν, οὐ μὴν διὰ τοῦτο μηκέτι χρήζειν τηρήσεων ὑποληπτέα.

Διάφοροι δ' οἱ ἐν Μιτυλήνῃ.] Τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ κτένας ἐπαινεῖ καὶ ὁ Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 92), οὗ καὶ τὴν ῥῆσιν παραθησόμεθα, ἐπειδὰν τὸν περὶ ὀςρακοδέρμων λόγον συμπληρώσωμεν. Καὶ ἐκλιπεῖν δέ ποτε φησὶν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. Η, 20) τοὺς κτένας ἐν Μιτυλήνῃ διὰ τοὺς αὐχμούς. Καὶ διορθούσθω ἐν παρέργῳ ἕτερον Ἀριςοτέλους χωρίον (Περὶ ζ. ἱςορ. Δ, 8) τὸ ἑξῆς, «Οἱ κτένες, » ἐάν τις προσφέρῃ τὸν δάκτυλον, χάσκουσι καὶ συμμύουσιν, ὥσπερ » ὁρῶντες», οὗ τὴν γραφὴν καὶ τὴν ςίξιν μεταῤῥυθμιςέον οὕτως· «Οἱ κτένες, ἐάν τις προσφέρῃ τὸν δάκτυλον χάσκουσι, συμμύου- » σιν κ. τ. λ.», ὡς εἶναι τὸ μὲν, Χάσκουσι, οὐ ῥῆμα (ὡς ὑπέλαβον οἱ μεταφρασαὶ), ἀλλὰ μετοχὴ, τὸν δὲ νοῦν, Ἐάν τις προσαγάγῃ τὸν δάκτυλον ἀνεῳγμένοις οὖσι, συμμύουσιν. Ὅτι δ' οὗτός ἐςιν ὁ νοῦς, καὶ αὕτη ἡ γνησία τοῦ χωρίου γραφὴ, μαρτυρεῖ Πλίνιος αὐτολεξεὶ μεταφράσας τὸ τοῦ Σταγειρίτου, Pectines enim, si quis digitos adversum hiantes eos moveat, contrahuntur, ut videntes (*Plin. XI*, 37).

Ὁ Ἰόνιος κόλπος ΚΑΤ' ἸΛΛΥΡΊΔΑ καὶ Σαλώνας· καὶ ΛΆΤΙΟΝ... καὶ Ἀλεξάνδρεια.] Τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει δυσὶ λέξεσι μακρότερον φέρεται. Ὁ Ἰόνιος κόλπος ΚΑΤ' ἸΛΛΥΡΊΔΑ ΚΑῚ ΤΥΡΡΗΝΊΔΑ καὶ Σάλωνας καὶ ΛΆΤΙΟΝ... καὶ Ἀλεξάνδρεια· καὶ πιςοῦται τὴν γραφὴν καὶ ἡ Λατινικὴ μετάφρασις. Πλίνιος δὲ, ὃν εἰκὸς πολλὰ τῶν Ξενοκράτους εἰληφέναι, λέγει, Laudatissimi Mitylene, TYNDARIDE, Salonis, ALTINI, ANTII, in insula Alexandriæ in Ægypto (*Plin. XXXII*, 11). Καὶ ἡ μὲν ἐκ τῆς διαφόρου γραφῆς προσεθεῖσα τῷ Ξενοκράτους χωρίῳ Τυῤῥηνὶς οὐκ ἔχει λόγον εἰκότα, ἐπεὶ τῷ τὸν Ἰόνιον εἰσπλέοντι κόλπον ἐν δεξιᾷ ἐςιν ἥ τε Δαλματία, ἐν ᾗ καὶ ἡ πόλις Σαλῶναι, καὶ ἡ Ἰλλυρίς. Ὡσαύτως δ' ἂν ἄλογον εἴη, καὶ τρέπειν αὐτὴν εἰς τὴν παρὰ τῷ Πλινίῳ Τυνδαρίδα· ἡ γὰρ Τυνδαρὶς ἐν τῇ Σικελίᾳ, ὥσπερ ἀνωτέρω (σελ. 63) δεδήλωται

ἐκ τοῦ Ἀρχεςράτου, καὶ οὐ κατὰ τὸν Ἰόνιον κόλπον ἐςί. Τὸ δὲ ΛΆΤΙΟΝ, εἰ μὲν ὡς αἰτιατικὴν ἐκλάβοις συνεζευγμένην τῇ Κατὰ προθέσει, τρεπτέον ἴσως εἰς τὸ τοῦ Πλινίου ἌΛΤΙΝΟΝ· καὶ γὰρ τοῦτο ὄντως ἐν αὐτῷ κεῖται τοῦ Ἰονίου κόλπου τῷ μυχῷ, κατὰ τὴν τῶν Ἐνετῶν χώραν· εἰ δέ ἐςιν ὀνομαςικὴ, πρὸς τὸ, Φέρει, τὴν ἀναφορὰν ἔχουσα, κατὰ χώραν ἐατέον, ὡς ταὐτὸ δυνάμενον τῷ τοῦ Πλινίου ἌΝΤΙΟΝ (Antium). Τὸ γὰρ Ἄντιον πόλις ἐςὶ τοῦ Λατίου (τουτέςι τῆς τῶν Λατίνων χώρας), ἐπὶ τῷ ἐπὶ θάτερα τῆς Ἰταλίας πελάγει, τῷ καλουμένῳ Τυῤῥηνικῷ, κειμένη πρὸς νότον τῆς Τυῤῥηνίδος, ἢ Ἐτρουρίας. Τῶν δὲ τῆς Χίου κτενῶν, ὡς διαφόρων, ἐμνημόνευσε καὶ ὁ Αὖλος Γέλλιος (*Noct. Attic. VII*, 16).

Διαχωρητικοὶ κ. τ. λ.] Διαχωρητικοὺς λέγει τοὺς κτένας καὶ ὁ Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Β, § 19, σελ. 222). Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 90), τῶν κτενῶν φησὶν « Ἁπαλώτεροι μέν εἰσιν οἱ λευκοί· ἄβρο» μοι γὰρ καὶ εὐκοίλιοι. Τῶν δὲ μελάνων καὶ πυῤῥῶν οἱ μείζονες καὶ » ἐνεάριοι, εὔςομοι. Κοινῶς δὲ πάντες εὐςόμαχοι, εὔπεπτοι, εὐκοί» λιοι, λαμβανόμενοι μετὰ κυμίνου καὶ πεπέρεως ». Ἱκέσιος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 87) τοὺς κτένας τροφιμωτέρους μὲν εἶναί φησι τῶν ὀςρέων, κακοχυλοτέρους δὲ καὶ δυσεκκριτωτέρους· Διοκλῆς δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 86), διαχωρητικοὺς καὶ διουρητικούς.

Μετ' ὄξους καὶ ὀποῦ.] Ἴσως τὴν τελευταίαν λέξιν τρεπτέον εἰς τὸ ἑφθοί· ἢ προσθετέον τοῦτο, ἵν' ᾖ, Μετ' ὄξους καὶ ὀποῦ ἑφθοὶ, ἵν' ἀντικέηται τῷ ἐχομένῳ Ὀπτώμενοι. Ὁ γὰρ νοῦς, Διαχωρητικοὶ γίνονται ἑψόμενοι μετ' ὄξους· καὶ γὰρ ὀπτώμενοι ἀποβάλλουσιν ἣν ἔχουσι ποσὴν γλυκύτητα, ὑπακτικὴν τῆς γαςρός· ἐρεῖ γὰρ μικρὸν ὑποβὰς (τμ. μέ), « Κρείττους δὲ οἱ ἑφθοὶ τῶν ὀπτῶν πρὸς τὸ ὑπακτικὸν » τῆς γαςρός ». Εἰ δὲ βούλοιο κατὰ χώραν ἐᾶν τὴν γραφὴν, νόει γοῦν οὕτως, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγέγραπτο, Διαχωρητικοὶ δ' εἰσὶ μετ' ὄξους καὶ ὀποῦ ἑψόμενοι.

Διὰ τὸ ποσῆς γλυκύτητος κ. τ. λ.] Τὸ, Ποσῆς, ἴσον ὧδε δύναται τῷ μετρίας, ἢ ὀλίγης. « Ποσῷ, ὀλίγῳ τινί » φησὶ Γαληνὸς ἐν ταῖς τῶν Ἱπποκράτους γλωσσῶν ἐξηγήσεσιν. Ἔσωσε δὲ καὶ ἡ συνήθεια τὸ Ποσὸν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας, ἐν τῷ συνθέτῳ Καμπόσον, καὶ τὸ Ποσῶς ἐπίῤῥημα ἐν τοῖς μετ' ἀρνήσεως ἢ ἀπαγορεύσεως λεγομένοις, οἷον, Δὲν ἔχει μηδὲ ποσῶς νοῦν, τουτέςι, μηδὲ κατ' ὀλίγον, ἢ καὶ κατ' ἔλλειψιν οὐ χρηςὴν, Δὲν ἔχει ποσῶς νοῦν, καθ' ἣν τὸ Ποσῶς μεταφέρεται ἐπὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ παντελῶς, ἢ παντάπασιν.

Ὀπτώμενοι.] Ἐὰν ἡ ἀντὶ τοῦ ὀπτώμενοι φερομένη διάφορος γραφή, εὐόμενοι, γνησία ᾖ, ἑτέρας τινὰς λέξεις, ἢ φράσεις ἐξεῤῥυηκέναι τοῦ χωρίου ὑποληπτέον. Τὸ γὰρ Εὕειν, οὐθ' ἕψειν ἐςὶν οὔτ' ὀπτᾷν, ἀλλὰ δύναται τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Καυσαλίζω (Γαλλ. flamber)· ἐπὶ τῶν ὀςρακοδέρμων δὲ, εἴ γε ὅλως ἐχρήσατο τῇ λέξει ὁ Ξενοκράτης, τὴν μέσην ἑψήσεως καὶ ὀπτήσεως σκευασίαν αὐτῶν δηλοῦν ἠβούλετο, καθ' ἣν δηλονότι ἐπὶ τοσοῦτον ὁμιλεῖν ἐῶνται τῷ πυρὶ, ἕως ἂν διοιχθεισῶν τῶν θυρῶν ἀποῤῥυῇ τὸ ὑγρὸν, καὶ ὑποφανῇ τὸ σαρκῶδες αὐτῶν.

μέ. Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ λευκοί.] Εἰς τοῦτο δεῖν τρέπειν ὑπείληφα τὸ παρ' ἅπασι φερόμενον, Ὁμοίως δὲ καὶ λεῖοι, ἢ καθ' ἑτέραν διάφορον γραφὴν, Ὁμοίως δὲ καὶ πλεῖοι. Ἀντίκεινται γὰρ οἱ Λευκοὶ τοῖς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσι Μελαντέροις, καὶ τοῖς μετ' ὀλίγον ῥηθησομένοις Πυξίζουσιν, ἢ Πυῤῥοῖς. Καὶ Δίφιλος δὲ, οὗ τὴν ῥῆσιν ἤδη (σελ. 121) παρεθέμεθα, λευκῶν, πυῤῥῶν καὶ μελάνων κτενῶν ἐμνημόνευσε, καὶ τοὺς λευκοὺς εὐκοιλίους ἔφησεν εἶναι, ὃ Ξενοκράτης διὰ τοῦ Λύουσι κοιλίαν ἐδήλωσε.

Καὶ ἂν παλαιοὶ ὦσιν, ἢ νεαροί.] Ἐκ διαφόρου γραφῆς τὸ Νεαροὶ, ἀντὶ τοῦ, Νηροί. Ἄμεινον δ' ἂν ἐφράζετο, Κἂν παλαιοὶ ὦσι, κἂν νεαροί. Καὶ νεαροὺς μὲν λέγει τοὺς ἀρτιαλώτους, παλαιοὺς δὲ τοὺς ταριχευμένους, ὡς ἐκ τῶν ἑξῆς γενήσεται δῆλον. Ἀντὶ τοῦ, Ἢ ΝΗΡΟΙ, εἴκαζον πάλαι γραπτέον εἶναι, Ἢ ΗΜΙΝΗΡΟΙ, τουτέςι καὶ ἂν ὦσι πάλαι τεταριχευμένοι, καὶ ἂν πρὸ μικροῦ ἁλσὶ πεπασμένοι, οὓς ἐκάλουν ἰδίως ἡμινήρους, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς γενήσεται δῆλον.

Οὐκ εὔφθαρτοι οἱ πυξίζοντες.] Πυξίζοντες εἰσὶν οἱ πύξῳ ἐμφερὲς τὸ χρῶμα ἔχοντες, οὓς κατωτέρω Πυῤῥοὺς ὀνομάσει. Καὶ ῥᾳδίως γνώσεται τὸ χρῶμα, ὅςις γινώσκει τὴν χρόαν τῶν οἷς εὐθετοῦμεν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς κτενῶν (ἀφ' ὧν καὶ τοὔνομα τῷ θαλασσίῳ κτενὶ) τῶν κατασκευαζομένων ἐκ πύξου. Τοὺς πυῤῥοὺς ἢ πυξοειδεῖς τούτους κτένας Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. Η, 20) ἐν τοῖς αὐχμοῖς μάλιςα γίγνεσθαί φησι· τοῖς γὰρ ὀςρακοδέρμοις συμφέρει τὰ ἐπόμβρια ἔτη, πλὴν ταῖς πορφύραις, ὡς αὐτὸς λέγει.

Κρείττους δὲ οἱ ἑφθοὶ τῶν ὀπτῶν πρὸς τὸ ὑπακτικὸν τῆς γαςρός.] Συνῳδὰ τῷ Ἱπποκράτει παραγγέλλοντι (Περὶ παθ. § 40, σελ. 185) ἑφθὰ μὲν διδόναι τὰ προσφερόμενα, τὸν τὴν κοιλίαν ὑγραίνειν βουλόμενον, ὀπτὰ δὲ, τὸν ξηραίνειν αὐτὴν προαιρούμενον.

Ἀχυμότεροι.] Ἴσον ἐνθάδε τῷ ἀχυλότεροι, τουτέςι ξηρότεροι τῶν

ἑφθῶν· ἡ γὰρ ὄπτησις ἀναλίσκει τὰς ὑγρότητας μᾶλλον. Διὸ καὶ Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Β, § 14, σελ. 219) φησὶν, «Ὁκόσα μὲν βού- » λει ξηραίνειν, τοὺς χυμοὺς ἀφαιρέοντα, τῇ σαρκὶ χῆσθαι, ὁκόσα » δὲ διαχωρέειν, τῷ μὲν χυμῷ πλείονι, τῇ δὲ σαρκὶ ἐλάσσονι καὶ » εὐχυμοτέρῃ ».

Δυσέκκριτοί τε.] Ἔγραψα, ὥσπερ ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς, ἀντὶ τοῦ, Δυσέκκριτοι δέ.

Ἔλαττον ἔχειν τὸ ἄτοπον.] Τουτέςιν ἧττον ἀχύμους καὶ ξηροὺς, καὶ ἑπομένως δυσεκκρίτους, εἶναι τῶν καθ' ἑαυτοὺς καὶ μὴ ἐν τοῖς ὀςράκοις ὀπτωμένων.

Καὶ ταρακτικοὺς ἧττον εἶναι.] Τουτέςι διαχωρητικοὺς μὲν, διὰ τὴν ἐν ὀςράκῳ ὄπτησιν, παραπλήσιόν τι ποιοῦσαν τῇ ἑψήσει, ἧττον δὲ τῶν ἐν ὑγρῷ πολλῷ ἑψομένων, καὶ κυρίως ἑφθῶν καλουμένων.

Καταῤῥανθέντες ἀκράτῳ.] Οὕτως διώρθουν πάλαι ἀντὶ τοῦ, Καταραθέντες (ΔΓ καταρανθέντες) ἀκράτως.

Εὐςόμαχοι.] Τὴν ἀνωτέρω διάφορον γραφὴν Εὐςομώτεροι προελομένοις τοῦ, Εὐτονώτεροι, οὐκ ἦν γράφειν ἐνθάδε, Εὔςομοι. Ἔτρεψα οὖν τοῦτο εἰς τὸ Εὐςόμαχοι, ὃ φέρεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ μεταφράσει.

Προκριτέοι ΤΩ͂Ν ὈΣΤΡΑΚΊΩΝ.] Εἰ μὲν εἴδους ὄνομα ἐμφαίνουσιν ὧδε τὰ ὀςράκια, γραπτέον, Προκριτέοι ΤΩ͂Ν ὈΣΤΡΈΩΝ· εἰ δὲ τὸ γένος αὐτὸ τῶν παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις καλουμένων ὀςρακοδέρμων, ὑπὸ δὲ Ξενοκράτους (τμ. ί) ὀςρακίων, δεῖ γράφειν, Προκριτέοι ΠΆΝΤΩΝ ὈΣΤΡΑΚΊΩΝ.

Βρομώδεις.] Ἀντὶ τοῦ Βρωματώδεις ἔγραψα, ὥσπερ καὶ πάλαι διώρθουν, Βρομώδεις, ὅπερ ἐςὶ καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ μεταφράσει.

Οἱ λευκοὶ καὶ πλατεῖς.] Δύο γὰρ γένη κτενῶν, τὸ μὲν ἑκατέρας τὰς θύρας κεκοιλωμένας ἔσωθεν ἔχον, οὓς ἀνωτέρω (τμ. μδ΄) Κοίλους ὠνόμασε, τὸ δὲ τὴν ἑτέραν πεπλατυσμένην, οὓς καλεῖ Πλατεῖς. Εἰσὶ δὲ καὶ μείζονες τῶν λοιπῶν κτενῶν, ᾗ φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. Δ, 4), «Ἐν τοῖς μεγάλοις κτεσί... οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ τὴν ἑτέραν θυ- » ρίδα πλατεῖαν ἔχοντες, οἷον ἐπίθεμα ».

Σκληροὶ δὲ *οἱ λευκοί· οἱ δὲ* πυῤῥοὶ κ. τ. λ.] Γραπτέον, οἶμαι, Σκληροὶ δὲ οἱ πυῤῥοὶ, περιελόντα ἃς ἀςερίσκοις διείληφα τέσσαρας λέξεις, ἁμαρτίᾳ τῶν γραφέων εἰσφρησάσας εἰς τὸ κείμενον. Οὕτως γὰρ ὁ Ξενοκράτης οὐδ' ἑαυτῷ ἀντιφάσκων ἔςαι, οὔτε τῷ Διφίλῳ· τούτῳ μὲν ἁπαλωτέρους εἶναι τοὺς λευκοὺς κτένας φήσαντι

(ἀνωτέρ. σελ. 121), ἑαυτῷ δὲ, πολλαχοῦ τοῦ συγγράμματος (τμ. νδ' καὶ νέ) τὰ γλυκέα τοῖς ἁπαλοῖς καὶ τοῖς εὐφθάρτοις συνοικειώσαντι.

Καὶ ποσὰ δέ αὐτῶν ἐμφέρει φυκίοις.] Οἰδίποδος χρήζει τοῦ λύσοντος τὸ μηδὲν ἧττον αἰνίγματος σκοτεινὸν τόδε χωρίον. Οἱ γὰρ πρὸ ἡμῶν ὑπομνηματίσαντες τὸν Ξενοκράτην, πλὴν τοῦ Γεσνήρου, καὶ αὐτῶν τῶν ὁπωσοῦν διορθωθῆναι ἢ ἐξηγηθῆναι δυνατῶν τὰ πλεῖςα σιωπῇ παρέδραμον, μήτι γε τῶν οἷόν ἐςι τὸ προκείμενον. Καὶ πρῶτον μὲν θεωρήσωμεν τὰς διαφόρους γραφὰς, μηδὲ ταύτας σημειωθείσας μετ' ἀκριβείας, ὥς' ἐκ γοῦν αὐτῶν χειραγωγηθῆναι πρὸς τὴν τῶν λεγομένων νόησιν. Ἡ μὲν οὖν τῶν ἐν Παρισίοις ἀντιγράφων παραβολὴ γραφὴν φέρει ταύτην, Καὶ τὰς ἀδεαυτῶν ἐμφέρει φυκίοις· ἡ δὲ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, Καὶ τὰς αδ. ἑαυτῶν ἐμφέρει φυκίοις, ὑποσημειωσαμένου τοῦ ἐκδότου αἰνιγματωδῶς πάνυ, ὅτι ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἀντιγράφου αὐτη ἣν ἐξέδωκε φέρεται γραφὴ, προσγεγραμμένης ἔξωθεν ὡς διορθώσεως, Καὶ τοὶ ταδ ἑαυτῶν κ. τ. λ. Καὶ ἑτέρας (διαγεγραμμένης ἔπειτα), Καὶ φύσεις δ' ἑαυτῶν κ. τ. λ. Καὶ ταῦτα μὲν, ὡς ἔφην, αἰνιγματωδῶς σεσημείωται· εὐδηλότερον δὲ τὸ πᾶσι δῆλον προσσεσημείωται, ὅτι ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς ἡρμήνευσεν, ὡσπερανεὶ ἐγέγραπτο, Καί τινες αὐτῶν ἐμφερεῖς φυκίοις, et eorum aliqui fucis sunt similes. Ἀλλὰ τὸ μὲν, Καί τινες, ὅτι καλῶς ἔχει πρὸς τὰ προηγούμενα, οὐδεὶς ἂν διςάσειεν· πῶς δ' ἂν ἔχοι συνάπτεσθαι καὶ πρὸς τὰ ἑπόμενα, οὐδέτερα ὄντα τῷ γένει, δοθέντα, δύσπεπτα, κινητικά, καὶ πρὸ πάντων, τί σημαίνει, εἴ γε ὅλως σημαίνειν τι δύναται, τὸ τινὰς τῶν κτενῶν ὁμοίους εἶναι τοῖς φυκίοις; Καὶ ταῦτα μὲν οἱ πρὸ ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ ὧν ἐρεῖν μέλλομεν, οὐδὲν ὅλως διαβεβαιοῦσθαι τολμῶντες, ἐροῦμεν ὅμως τῶν ἐπιγενησομένων ἕνεκα· πολλάκις γὰρ ἐκ τῶν πεπλημμελημένων τισὶν ἕτεροι λαβόντες τὸ ἐνδόσιμον, τοῦ ὀρθοῦ κατεςοχάσαντο. Ὑπονοῶ τοίνυν ὅλην ταύτην τὴν περίοδον, ἀβλεψίᾳ τῶν γραψάντων ἐκκεκινῆσθαι τοῦ οἰκείου τόπου, ὃς ἦν ἴσως κατωτέρω (τμ. μή) ἔνθα περὶ τῶν Κολουλίων ἢ Κορυφίων ὁ λόγος· εἰ γὰρ μικρὸν ἀλλοιώσας αὐτὴν, γράφοις, Καὶ ὁπόσα δὲ αὐτῶν ἐντρέφεται φυκίοις, ἰδία δοθέντα, δύσπεπτα μὲν, οὔρων δὲ κινητικά, ἢ Καί τινα δὲ αὐτῶν ἐντρέφεται φυκίοις, ἃ ἰδία δοθέντα κ. τ. λ. ἔπειθ' οὕτως ἔχουσαν προσθείης ἐπὶ τέλει τοῦ περὶ τῶν Κολουλίων τμήματος, οὐδ' οὕτως μὲν ἔςαι τὸ χωρίον ἀπηλλαγμένον ὑποψίας, ἕξει μέντοι νοῦν τινα. Τὰ γὰρ Κολούλια τοῦ τῶν πορφυρῶν ὄντα γένους

οὐκ ἀπεικὸς καὶ φυκίοις ἐντρέφεσθαι· οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ τὸν Ξενοκράτην ταῦτα φάναι ἰδίᾳ δοθέντα, τουτέστι καθ' ἑαυτὰ, ἄνευ ἑψήσεως ἢ σκευασίας τινὸς, δύσπεπτα μὲν εἶναι, οὔρων δὲ κινητικά. Παρατεθείσθω δὲ καὶ μαρτύριον Ἀριστοτέλους (Περὶ ζ. ἱστορ. ϛ΄, 12) οὕτως ἔχον, «Τοῦ δὲ Πόντου καθαιρομένου ἐπιφέρεταί τι κατὰ τὸν Ἑλ» λήσποντον, ὃ καλοῦσι φῦκος· ἔστι δ' ὠχρὸν τοῦτο. Οἱ δέ φασι τοῦτο » ἄνθος εἶναί τι φυσικὸν τὸ φυκίον. Ἀρχομένου δὲ γίγνεται τοῦ θέ» ρους. Τούτῳ τρέφεται καὶ τὰ ὄστρεα καὶ τὰ ἰχθύδια τὰ ἐν τοῖς τό» ποις τούτοις. Φασὶ δέ τινες τῶν θαλαττίων καὶ τὴν πορφύραν ἴσχειν » ἀπὸ τούτου τὸ ἄνθος». Εἰ δέ τις βούλοιτο, τρέπων τὰ οὐδέτερα εἰς ἀρσενικὰ, γράφειν τε καὶ στίζειν οὕτως, Καί τινες δὲ αὐτῶν ἐμφερεῖς φηγοῖς· εἶτ' ἀπ' ἄλλης ἀρχῆς ἀναγινώσκειν, Ἰδίᾳ δὲ δοθέντες, δύσπεπτοι μὲν, οὔρων δὲ κινητικοί, ἔχοι ἂν ἐξηγεῖσθαι καὶ οὗτος τὸ λεγόμενον περὶ κτενῶν ἐχινοφόρων παραπλησίων ταῖς μικρὸν ἀνωτέρω (τμ. μγ΄) μνημονευθείσαις γλυκυμαρίσιν ἐχινοφόροις. Ἔστι γὰρ καὶ γένος κτενῶν, τῶν ἐλαχίστων, οἳ φέρουσι μικρὰς ἀκάνθας, ὥς φησιν ὁ Ῥονδελέτος (παρὰ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 813). Ἀλλὰ καὶ περὶ τούτου ἐπέχειν ἄμεινον.

μϛ΄. Κήρυκες.] Ὅτι μὲν ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κήρυξ τὸν παρ' ἡμῖν Διαλαλητὴν σημαίνει, οὐδεὶς ἠγνόηκεν· ἐπεὶ δὲ οἱ κηρύσσοντες, πρὸ τῆς τῶν σαλπίγγων εὑρέσεως, τοῖς στρομβώδεσι τῶν θαλασσίων ὀστράκων ἐχρῶντο πρὸς τὸ συναγείρειν τοὺς ἀκουσομένους τοῦ κηρύγματος, μετηνέχθη τοὔνομα, καὶ ἐπὶ τὸ ὀστρακόδερμον. Παραπλησίᾳ μεταφορᾷ καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων Bucina (παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν Βυκάνη) καὶ οὐδετέρως Bucinum, σημαίνει καὶ τὴν σάλπιγγα (ὅθεν καὶ ὁ Bucinator βυκανιστὴς, σαλπιγκτὴς, κήρυξ) καὶ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος θαλάσσιον τόνδε κήρυκα, ὃς καὶ Murex αὐτοῖς ἐκαλεῖτο, αὐτὸ παραφθείρασιν, ὡς εἴκασεν ὁ Βελλώνιος οὐκ ἀπιθάνως, τὸ ἑλληνικὸν Κήρυξ, τῇ τροπῇ τοῦ κ εἰς τὸ μ. Καὶ ὁ Ἀρχέστρατος δὲ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 92) εἰς τὸ διττὸν τῆς σημασίας παίξας εἴρηκε·

——————— Τοὺς κήρυκας δ' ἐπιτρίψαι
Ὁ Ζεὺς τούς τε θαλασσογενεῖς, καὶ τοὺς ἀγοραίους!
Πλὴν ἑνὸς ἀνθρώπου· κεῖνος δέ μοί ἐστιν ἑταῖρος,
Λέσβον ἐριστάφυλον ναίων, Ἀγάθων δὲ καλεῖται.

Παρὰ μεγέθη.] Κακῶς ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει, Παρὰ μέγεθος.

Τοῦ τε ὀςράκου καὶ τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ μήκωνος.] Ἐχρῶντο γὰρ καὶ τοῖς ὀςράκοις οἱ ἀρχαῖοι τῶν ἰατρῶν, οὐ τῶν κηρύκων μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἑτέρων ὀςρακοδέρμων, καίοντες, καὶ ἐπιπλάσσοντες τοῖς σμήξεως, καθάρσεως ἢ ἀπουλώσεως χρήζουσι τοῦ σώματος μέρεσιν. Αὐτίκα Διοσκορίδης (Β, 4 καὶ 5) « Πορφύρα (φησὶ) καεῖσα » δύναμιν ἔχει ξηραντικὴν, σμηκτικὴν ὀδόντων, ὑπερσαρκωμάτων δὲ » καταςαλτικὴν, ἀνακαθαρτικὴν ἑλκῶν, ἀπουλωτικήν. Τὰ αὐτὰ δὲ » ποιοῦσι καὶ οἱ κήρυκες καέντες κ. τ. λ. ». Πλίνιος δὲ τὰ τῶν κηρύκων ὄςρακα ἀποτεφρωθέντα καὶ μετὰ μέλιτος ἐπιχρισθέντα, τὰς τοῦ προσώπου κηλίδας ἀφανίζειν, καὶ τὰς ῥυτίδας ἐκλεαίνειν φησὶ (*Plin. XXXII*, 7). Περὶ δὲ τοῦ τραχήλου καὶ τῆς τῷ ἥπατι ἀναλογούσης μήκωνος, ὧν μεταξὺ ἦν τὸ ἄνθος, ᾧ ἔβαπτον, ἐπίτω ὁ βουλόμενος τὸν Ἀριςοτέλην (Περὶ ζ. ἱςορ. Ε, 13) καὶ τῶν νεωτέρων τοὺς τὰ τοῦ Ἀριςοτέλους, ὡς ἐνῆν, ἐξηγησαμένους. Ἡμῖν δ' ἀπόχρη αἷς Ξενοκράτης καταλέγει τὰς ὑφ' ἑτέρων παραδεδομένας ἰατρικὰς δυνάμεις κηρύκων τε καὶ πορφυρῶν προσσημειώσασθαι.

Ἡ μὲν γὰρ ψαφαρὰ κ. τ. λ.] Ἀνωτέρω μὲν (σελ. 62) ἐπὶ τοῦ σκληροῦ καὶ τραχέος ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι, ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τοῦ εὐδιαλύτου καὶ εὐθρύπτου, ὃ κυρίως Ψαθυρὸν λέγεται. Καί φασιν οἱ Λεξικογράφοι ὁμαλῶς ἅπαντες ἀπὸ Γαληνοῦ ἀρξάμενοι, σημαίνεσθαι καὶ τὸ ψαθυρὸν ὑπὸ τοῦ ψαφαροῦ· περὶ ὧν ἐπιμελέςερον σκοπητέον, μήποτε γραφέων ἀβλεψίᾳ συνεχέθησαν οὕτως εὐσύγχυτοι λέξεις. Περὶ τῆς δυνάμεως τῶν κηρύκων, Διοσκορίδης μὲν (Β, 6) φησὶν, « Αἱ δὲ σάρκες τῶν κηρύκων εὔςομοι καὶ εὐςόμαχοι· » κοιλίαν δὲ οὐ μαλάσσουσι ». Ἱκέσιος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 87) « Οἱ τῶν κηρύκων τράχηλοι εὐςόμαχοί τέ εἰσι, καὶ ἀτροφώτεροι » μυῶν τε καὶ κτενῶν· τοῖς δ' ἀσθενῆ τὸν ςόμαχον ἔχουσι, καὶ μὴ » ῥαδίως ἀποδιωθοῦσι τὴν τροφὴν εἰς τὸ κύτος τῆς κοιλίας χρή» σιμοι, δύσφθαρτοι ὄντες. Τὰ γὰρ ὁμολογουμένως εὔπεπτα, κατὰ » τοὐναντίον ἀλλότρια τῆς διαθέσεως ταύτης ἐςίν, εὐχερῶς διαφθει» ρόμενα, διὰ τὸ ἁπαλὰ καὶ εὐδιάλυτα εἶναι. Ὅθεν αἱ μήκωνες αὐ» τῶν πρὸς μὲν τὰς τῶν ςομάχων εὐτονίας οὐκ εὐθετοῦσι· πρὸς δὲ » τὴν τῆς κοιλίας ἀσθένειαν χρήσιμοι. Τροφιμώτεραι δὲ τούτων εἰσὶ » καὶ ἀπολαυςικώτεραι αἱ τῆς πορφύρας μήκωνες, πλὴν ΣΚΙΛΛΩ» ΔΕΣΤΕΡΑΙ ὑπάρχουσι· καὶ γὰρ ὅλον τὸ κογχύλιον τοιοῦτόν ἐςι. » Ἴδιον δὲ καὶ ταύταις καὶ τοῖς σωλῆσι παρέπεται τὸ ἑψομέναις πα» χὺν ποιεῖν τὸν ζωμόν. Ἑψόμενοι δὲ τὸ καθ' ἑαυτοὺς καὶ οἱ τρά-

» χηλοι τῶν πορφυρῶν, εὐθετοῦσι πρὸς τὰς τῶν ϛομάχων διαθέ-» σεις ». Ἔνθα ὁ Σαλμάσιος (*Plin. exercitat. pag.* 793) γράφειν παραινεῖ ΣΚΥΛΩΔΕΣΤΕΡΑΙ, τουτέϛι σκληραὶ κατὰ τὴν τοῦ σκύλου, ὅ ἐϛὶ τοῦ δέρματος, σκληρότητα. Ἀλλ' εἰ καὶ τὸ Σκιλλωδέϛεραι τουτέϛι σκίλλης χυμῷ παραπλησίαν ἔχουσαι ποιότητα (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 332) οὐκ ἀναμφήριϛον ἔμοι γε δοκεῖ, ἡ τοῦ Σαλμασίου διόρθωσις ἀντιφέρεται οἷς τε ἑξῆς ἐρεῖ Ξενοκράτης, καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ Διφίλου (παρ' Ἀθην. σελ. 91) λεγομένοις περὶ τῆς μήκωνος· « Οἱ τράχηλοι [τῶν κηρύκων] εὐϛόμαχοι, δυσκατέργαϛοι » δέ· διὸ τοῖς ἀσθενοῦσι τὸν ϛόμαχον οἰκεῖοι. Δυσέκκριτοί τε, καὶ » μέσως τρόφιμοι. Τούτων δὲ αἱ μήκωνες λεγόμεναι πρὸς τοῖς πυθμέ-» σιν, ἁπαλαί, εὔφθαρτοι· διὸ τοῖς τὴν γαϛέρα ἀσθενοῦσιν οἰκεῖαι. » Αἱ δὲ πορφύραι, μεταξὺ πίννης εἰσὶ καὶ τοῦ κήρυκος· ὧν οἱ μὲν » τράχηλοι, πολύχυλοι, εὔϛομοι· τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῶν ἁλυκὸν καὶ » γλυκύ, καὶ εὐανάδοτον, εἰς ἐπίκρασίν τε ἐπιτήδειον ». Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν δυνάμεων. Τοὔνομα δὲ τῶν κηρύκων διπλοῦν ἐϛι παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησιν· οἱ μὲν γὰρ Στροφιλίδας αὐτοὺς καλοῦσιν οἱ δέ, Φούκινα, ὡς σεσημείωται παρὰ τῷ Γεσνήρῳ (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 154). Εὕρηται δ' ἀμφότερα τὰ ὀνόματα παρὰ τῷ ἡμετέρῳ τριγλώσσῳ Λεξικῷ, τῷ ἐν τῇ Αὐϛριακῇ Βιέννῃ ἐκδοθέντι (λέξ. Buccin), τὸ μέν, γεγραμμένον, Στροφολίδα, τὸ δέ, ἀρσενικῶς, Φούκινος. Καὶ τοῦτο μέν ἐϛι παρὰ τὸ Βούκινον, ὅ ἐϛι τὸ παρὰ μὲν τοῖς Ῥωμαίοις Bucinum, παρὰ δὲ τοῖς Ἕλλησι Βυκάνη, ὡς προδεδήλωται (σελ. 125)· θάτερον δέ, παρὰ τὸ Στροφαλίς, παράγωγον τοῦ Στρέφω (ὥσπερ καὶ τοῦ Τρέφω ἡ Τροφαλίς), καὶ συνώνυμον τοῦ Στρόμβος, τοῦ γενικοῦ ὀνόματος μετωνυμικῶς οἰκειωθέντος τοῖς κήρυξιν, οὖσι τοῦ τῶν ϛρομβωδῶν γένους. Ὁ Φορσκάλιος (*Description. animal., pag. XXXIII-XXXIV*) γένος τι τῶν κηρύκων, τὸ καλούμενον ὑπὸ Λινναίου, Murex asper, ὀνομάζεσθαί φησιν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἁλιέων Στροφάκια (πληθ. καὶ οὐδετέρ.), ἕτερον, τὸ τοῦ Λινναίου Murex ramosus, Προσφύραν, τουτέϛι Πορφύραν (ἴδ. σημ. εἰς τὸ τμ. μζ'), ἄλλο, τὸ τοῦ Λινναίου Murex lignarius, Ἀφάλλη τῆς θαλάσσης, τουτέϛιν Ὀμφαλὸν θαλάσσιον, τέταρτον, τὸ τοῦ Λινναίου Murex tribulus, Ἀγγάθη τῆς θαλάσσης, τουτέϛι, Θαλασσίαν ἄκανθαν.

Ταρακτικωτέρα.] Λύουσα μᾶλλον τὴν γαϛέρα. Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ

ἀδιανόητον Ἀντιπρακτικωτέρα, ὃ καὶ εἰς τὸ Συνταρακτικωτέρα (πιθανώτερον ἴσως) ἄν τις τρέψειεν.

Ἰλυῶδες.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ βάρβαρον Ἰχυῶδες (ἀνθ' οὗ ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει, ἰχθυῶδες), συνεπικουρούσης τῆς κακῆς διαφόρου γραφῆς Ἰλυώδης. Ἔςι δὲ ἰλυῶδες τὸ παχὺ, ὥσπερ ἔλεγεν ὁ ἀνωτέρω (σελ. 126) παρατεθεὶς Ἱκέσιος περὶ τοῦ ζωμοῦ τῶν κηρύκων.

Ἀνατολικῆς δὲ σελήνης πλήρεις.] Ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς εἶπε, Luna exoriente plenæ, τουτέςιν, Ἀνατολῆς σελήνης, ἢ Ἀνατελλούσης σελήνης, πλήρεις, ὃ ἐςιν ἄτοπον, εἴτε περὶ τῆς καθ' ἑκάςην νύκτα ἐπιφανείας τῆς σελήνης λέγοιτο, εἴτε περὶ τῆς κατὰ μῆνα πρὸς τὸν ἥλιον συνόδου, τῆς ἰδίως λεγομένης Νεομηνίας. Τῶν γαρ ὀςράκων κατὰ τὴν αὔξησιν τῆς σελήνης πληρουμένων, ἢ γοῦν πληροῦσθαι νομιζομένων, καθὰ ἐν τοῖς πρόσθεν σεσημείωται, εἰπεῖν ὤφειλεν, Αὐξομένης (ἢ Πληρουμένης) σελήνης πλήρεις· Ταὐτὸ τοῦτο μέντοι λέγειν ἔοικε διὰ τοῦ, Ἀνατολικῆς σελήνης· καθ' ὅσον γὰρ πληροῦται ἡ σελήνη, τοσούτῳ μᾶλλον πρὸς ἀνατολὰς ἰδίᾳ κινήσει φέρεται, ὥς' ἐν αὐταῖς ταῖς πανσελήνοις ἀπὸ τῶν ἑῴων σημείων, ἀφ' ὧν καὶ ὁ ἥλιος, τὴν ἀνατολὴν δοκεῖν ποιεῖσθαι. Καὶ ἔςι μὲν ἐν ταῖς πανσελήνοις τὰ ὀςρακόδερμα πλήρη, μάλιςα δὲ ταῖς ἐαριναῖς, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ παρατεθέντος ἀνωτέρω (σελ. 119) Ἀριςοτελικοῦ μαρτυρίου.

μζ'. Πορφύραι.] Τοὺς μὲν κήρυκας τοῖς ὀνόμασι Bucinum καὶ Murex προσαγορεύειν ἔφημεν (σελ. 125) τοὺς Ῥωμαίους· Αἱ δὲ πορφύραι, Purpuræ καλοῦνται παρ' αὐτοῖς, αὐτὸ φυλάξασι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα. Οὐκ ὀλιγάκις δὲ καὶ συνέχεαν τὰς κλήσεις ταῖς μὲν τὸ Murex ἀποδιδοῦντες ὄνομα, τοῖς δὲ κήρυξι τὸ Purpura, ὅπερ εἰκὸς καὶ τοὺς Ἕλληνας ἔςιν ὅτε ποιῆσαι, διά τε τὸ ἐμφερῆ ἀλλήλοις εἶναι τὰ κογχύλια, καὶ διὰ τὸ παραπλησίως ἀμφοτέρων τὸ ἄνθος ἐπιτήδειον εἶναι εἰς βαφὴν τῶν ἱματίων, ἃ πορφυρᾶ ἢ ἀλουργᾶ ὠνόμαζον. Ὁ γὰρ κωμικὸς Ἄρχιππος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 86), λέγων,

Κῆρυξ θαλάσσης τρόφιμος, υἱὸς πορφύρας,

οὐ διορθωτέος ἐςιν, ὡς ἡμαρτημένης τῆς γραφῆς, καθά τισιν ἔδοξε τῶν κριτικῶν, ἀλλ' ὑποληπτέος τὸν κήρυκα τῆς πορφύρας ἡλικίᾳ μόνῃ, ὡς υἱὸν μητρὸς, διαφέρειν ἡγήσασθαι. Καὶ πολλοὶ δὲ τῶν νεωτέρων

οὐ ταῦτα μόνον ἀλλήλοις, ἀλλὰ καὶ τούτοις ἕτερα τῶν κογχυλιωδῶν συνέχεαν· οἷόν ἐςι τὸ τὰς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλουμένας Χοιρίνας (παρὰ τὸ χοῖρος) καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁμοίᾳ παραγωγῇ Porcelaines (παρὰ τὸ Porc) συγχέαι ταῖς πορφύραις (ἴδ. Βελλών. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 420, καὶ Παρατηρήσ. βιβλ. Β, κεφ. 71), καίπερ μόνῳ τῷ μονοθύρους εἶναι ἐκείνας ἐοικυίας. Οὐδ' ἔςη μέχρι τοῦδε τὸ τῆς ἀπάτης· τὰ γὰρ πολύτιμα κεράμια, ὁμωνύμως porcelaines ὀνομασθέντα, (ἴσως διὰ τὸ παραπλησίως ταῖς χοιρίναις λεῖα καὶ ςιλπνὰ εἶναι), οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗπερ ἐπαύσαντο πιςεύοντες ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν χοιρινῶν, λειοτριβηθεισῶν καὶ ὕδατι φυραθεισῶν, παρ' Ἰνδοῖς καὶ Σίναις πλάττεσθαι (ἴδ. Γεσνὴρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 337). Σώζεται δὲ καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φωνῇ τῆς ψευδοῦς ταύτης ὑπολήψεως ἴχνος· τὰ γὰρ Ἰνδικὰ καὶ Σινικὰ κεράμια, Φαρφουρία καὶ Φαρφουρένια καλοῦμεν, εἰς ταῦτα προδήλως χυδαϊσθέντων τῶν ὀνομάτων, Πορφύρια, καὶ Πορφύρινα. Τὴν Πορφύραν Προσφύραν καλεῖσθαι νῦν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἁλιέων, τὴν δὲ Χοιρίνην, Γουρουνάκι, φησὶν ὁ Σοννίνιος (*Voyag. en Grec. Tom. II, pag.* 216).

Καὶ τοῖς ἑαυτῶν δὲ μέρεσι οὐ μετρίαν διαφορὰν ἔχουσι.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἀδιανόητον καὶ τοῖς ἐχομένοις ἐναντιούμενον, Καὶ τοῖς ἑαυτῶν δέρμασι μετρίαν διαφορὰν (ἄλλ. διαφθορὰν) ἔχουσαι.

Οἱ δὲ πυθμένες, ἢ μήκωνες.] Τὰς μήκωνας καὶ Πυθμένας ὀνομάζει, διὰ τὸ πρὸς τῷ πυθμένι τοῦ ὀςράκου αὐτὰς κεῖσθαι, ὥς φησι Δίφιλος, οὗ τὸ μαρτύριον ἀνωτέρω (σελ. 127) παρεθέμην.

Πλεονάσαντες.] Πλέον τοῦ μετρίου βρωθέντες.

Χολερώδεις, ναυτιώδεις, μελάνων ἐπιπολαςικοί.] Τὸ χωρίον ἐγράφετο... μελάνων ἀπολαυςικοί. Καὶ ὅτι μὲν ἡ τοιαύτη γραφὴ οὐδένα νοῦν εἶχεν, οὐκ ἔςιν ὅςις ἂν οὐκ ἐνόησε· διώρθουν δὲ πάλαι, μᾶλλον ἀπολαυςικοί, τὰ πρὸ τούτου διὰ μέσου ἐκλαμβάνων τόνδε τὸν τρόπον, « Σιελοποιοὶ (πλεονάσαντες δὲ, χολερώδεις, » ναυτιώδεις), μᾶλλον ἀπολαυςικοί », ἢ αὐτὰ ταῦτα τὰ τελευταῖα, ἁμαρτίᾳ τῶν γραψάντων ἐκτοπισθέντα, εἰς τὸν οἰκεῖον ἀποκαθιςὰς τόπον, « Σιελοποιοί, μᾶλλον ἀπολαυςικοί· πλεονάσαντες δὲ χολερώ» δεις, ναυτιώδεις ». Ἐπιςοῦτο δὲ τὴν διόρθωσιν αὐτὸς ὁ Ἱκέσιος, οὗ τὴν ῥῆσιν ἀνωτέρω (σελ. 126) παρεθέμην, ἀπολαυςικωτέρας εἶναι λέγων τὰς τῶν πορφυρῶν μήκωνας. Ἡ γὰρ ἀπόλαυσις παρὰ τοῖς ἰατροῖς τὸν τελευταῖον τῆς θρέψεως σημαίνει βαθμὸν, ἡνίκα δηλονότι ἡ τροφὴ, κατεργασθεῖσα καὶ εἰς χυλὸν μεταποιηθεῖσα τῇ

πέψει, πανταχόσε τοῦ σώματος διανεμηθῇ καὶ τοῖς ὑποκειμένοις ἐξομοιωθῇ. Μαρτυρεῖ δὲ τούτοις ὁ Ἱπποκράτης (Περὶ ἀρχ. ἰητρικ. § 20, σελ. 24) λέγων, « Μέχρις αὐτέου ἡ κοιλίη τῶν τῇ προτε- » ραίῃ προσενηνεγμένων σιτίων ἈΠΟΛΑΥΣῌ τελέως καὶ ἐπικρατήσῃ »· καὶ μικρὸν ὑποβὰς, « Ὅτι οὐκ ἐπειδὰν τάχιστα ἐδεήθη τροφῆς τὸ » σῶμα, καὶ τὰ πρότερα κατανάλωτο, καὶ οὐκ (γρ. καὶ οὐκ ἔτι) » εἶχεν οὐδεμίαν ἈΠΟΛΑΥΣΙΝ, εὐθέως αὐτέῳ παρεγένετο καινὴ » τροφή ». Καὶ ταῦτα μὲν ἀποχρώντως εἰκοτολογοῦσι τὴν εἰς τὸ, μᾶλλον ἀπολαυστικοί, τροπὴν τῆς γραφῆς. Οὐδὲν ὅμως ἧττον ἂν δόξειε πιθανὴ καὶ ἣν κατεχώρισα νῦν εἰς τὸ κείμενον ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Μόσχαν ἀντιγράφου, Μελάνων ἐπιπολαστικοὶ (ἑρμηνευθεῖσαν ἀμωσγέπως καὶ τῷ Λατίνῳ μεταφραστῇ διὰ τοῦ atri humoris copiam gignit), εἰ προσυπακούοις τὸ χυμῶν, ἢ περιττωμάτων, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ παρ' Ἱπποκράτει ἔστιν ὅτε τὸ Μέλαινα ἐλλειπτικῶς εὕρηται τοῦ χολὴ, καὶ Μελάνων δίοδος, ἢ διαχώρησις, προσυπακουομένου τοῦ, διαχωρημάτων (Ἴδ. Φοεσ. Οἰκονομ. Ἱπποκρ. λέξ. Μέλαινα). Καὶ αὗται μὲν αἱ δύο τοῦ χωρίου γραφαί· ὧν ὁποτέραν ἂν βούλῃ, ἔστι σοι ἀποδέξασθαι. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ ἀμφοτέρας πάλαι ἐνεῖναι τῷ κειμένῳ, ὧν τὴν ἑτέραν διὰ τὴν ὁμοιότητα πλανηθεὶς ὁ γράψας παρέλιπεν· εἴη δ' ἂν αὕτη τοιάδε, « Σιελοποιοὶ, μᾶλλον ἀπολαυστικοί· πλεονάσαντες δὲ χολερώδεις, ναυ- » τιώδεις, μελάνων ἐπιπολαστικοί ». Οὕτω γὰρ καὶ τὸ, Μελάνων ἐπιπολαστικοὶ οἰκείως ἕξει πρὸς τὸ Χολερώδεις καὶ Ναυτιώδεις, καὶ Ξενοκράτης συνῳδὰ λέγων φανεῖται οἷς Ἱκέσιος εἴρηκεν.

μή. Τὰ δὲ κολούλια, ἢ κορύφια κ. τ. λ.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, καὶ αἱ πρὸ τῆς ἐμῆς δύο (ἥ τε ἐν Λειψ. 1779, καὶ ἡ κατὰ Νεάπολιν, 1794) ταύτην φέρουσι τὴν γραφήν. Προσγέγραπται δὲ ταῖς δύο τελευταίαις καὶ σημείωσις ἡμαρτημένην ἀποφαίνουσα τὴν παρὰ τῷ Φαβρικίῳ γραφὴν, Κολούλια, τῶν ἀντιγράφων φερόντων, Κολύκια, μετὰ προσγεγραμμένης διαφόρου γραφῆς ἢ ἐξηγήσεως, Κορύχια. Ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς, ἑρμηνεύων, Partes autem ad caudam pertinentes aut extremitates earum, διὰ μὲν τοῦ extremitates δῆλός ἐστιν ἑρμηνεύσας ὁπωσοῦν τὰ Κορύφια, τὸ δὲ, ad caudam pertinentes, οὐ τὰ Κολούρια ἐκφράζει, ὡς ὑπέλαβεν ὁ Ματθαῖος (τοῦτο γὰρ ἂν μᾶλλον τὸ Κολοβὰ τὴν οὐρὰν σημήνειεν, εἴ τι γε σημαίνοι), ἀλλὰ τὸ Οὐραῖα, ὅπερ οὐχ ὑποληπτέον διάφορον εἶναι γραφὴν, ἀλλ' ἀποροῦντος μεταφραστοῦ εἰκασίαν ἀτυχῆ. Ἄπορον δὲ

καὶ τὸ Κορύχια, εἴτε τοῦ Κολούλια, εἴτε τοῦ Κορύφια διάφορός ἐςι γραφή. Ἐπιτείνει δὲ τὴν ἀπορίαν καὶ ὁ Πλίνιος ἐν δυσὶ χωρίοις ὀνομάζων, Κολούθια, καὶ Κορύθια (οὐ Κολούλια, οὐδὲ Κορύφια), καὶ οὐ μέρη, ἀλλὰ γένος κηρύκων ἐλαττόνων αὐτὰ λέγων εἶναι, Muricum generis sunt, quæ vocant Græci COLUTHIA, alii CORYTHIA, turbinata æque, sed minora multo, efficaciora etiam, et oris alitum custodientia (*Plin. lib. XXXII, cap. 7 et 11*), τουτέςι, « Τοῦ τῶν κηρύκων γένους εἰσὶν ἃ καλοῦσιν Ἕλ- » ληνες Κολούθια, ἔνιοι δὲ Κορύθια, παραπλησίως μὲν ςρομ- » βοειδῆ, πολλῷ δ' ἐλάττω καὶ δραςικώτερα, εὐωδίας τε ςόματος » πρόξενα ». Ἔνθα καὶ διάφοροι γραφαὶ φέρονται τοῦ μὲν πρώτου ὀνόματος, Coluthia, Colytia, Colidia, Chylethia (Κολούθια Κολύτια, Κολίδια, Χυλήθια) τοῦ δευτέρου δέ, *Corytia, Coryphia, Choryphia, Corycia, Coryphæa* (Κορύτια, Κορύφια, Χορύφια, Κορύκια, Κορυφαῖα), ἃς συνείλοχεν εἰς ἓν ὁ Σνεϊδέρος ἐν τῷ τῶν Ῥωμαϊκῶν γεωπονικῶν Πίνακι (λέξ. Murex). Ἀλλ' ἔςι δυσχερέςατον ἐν τοσαύταις γραφαῖς διαγνῶναι τὴν γνησίαν, ἄλλως τε καὶ παρὰ τὸν Ξενοκράτην, καὶ τὸν παρὰ τοῦ Ξενοκράτους εἰληφότα Πλίνιον, μηδένα ἔχοντας ἕτερον, οὕτως καλουμένων κογχυλίων μνημονεύσαντα. Λείπεται τοίνυν παρεγγυήσασθαι τοῖς ἡμετέροις φιλολόγοις ἐρευνῆσαι εἴ που τῆς Ἑλλάδος σώζεται ὄνομα Κορύθιον, ἢ Κορύφιον, ἤ τι ἕτερον παραπλήσιον, ἐπί τινος λεγόμενον τῶν ςρομβωδῶν κογχυλίων, οἷά εἰσιν αἱ πορφύραι καὶ οἱ κήρυκες. Τὸ γὰρ Κορύφιον, καὶ Κορύθιον, συγγενῆ ὑποκοριςικὰ ἐοίκασιν εἶναι συγγενῶν πρωτοτύπων, τὸ μὲν παρὰ τὴν κορυφήν, τὴν κεφαλήν, τὸ δὲ παρὰ τὴν κόρυθα, τὴν περικεφαλαίαν. Τὸ Κολύκια δὲ πιθανῶς ἄν τις τρέψειεν εἰς τὸ Καλύκια· ἐπεὶ γὰρ οἵ τε κήρυκες καὶ αἱ πορφύραι ἐκαλοῦντο καὶ Κάλυκες, οὐκ ἀπεικὸς τὰς μικρομεγέθεις αὐτῶν ὑποκοριςικῶς ὠνομάσθαι Καλύκια. « Κάλυξ τὸ ἄνθος τοῦ ῥόδου... » σημαίνει δὲ καὶ τὴν θαλασσίαν πορφύραν » φησὶν Ἡσύχιος· καὶ πάλιν ὁ αὐτός, « Καλύκιον, μικρὸν ῥόδον »· Ἐνδέχεται μέντοι (χρὴ γὰρ ἀπορῆσαι πολλά, εἴ πως ἑτέροις εὐπορῆσαι παράσχωμεν) οὔτε διωνύμως ὠνομάσθαι ταῦτα ὑπὸ τοῦ Ξενοκράτους, πάσας τε τὰς παρ' αὐτῷ καὶ παρὰ τῷ Πλινίῳ διαφόρους γραφὰς οὐδὲν ἄλλ' ἢ διαφόρους ἁμαρτίας ἀντιγραφέων εἶναι· οἷον τί λέγω; Ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης, « Τὰ δὲ » Κηρύκια τῶν ὁμογενῶν ὁπόσα κ. τ. λ. ». Τὸ σημαῖνον τοὺς μικροὺς κήρυκας, Κηρύκια, τόδε ἐπελθὼν ἕτερος ἔτρεψεν εἰς τὸ Κο-

ρύκια, ὅπερ ἐςὶ μία τῶν παρὰ τῷ Πλινίῳ διαφόρων γραφῶν, εἶτ' ἄλλος εἰς τὸ Κολύκια, καὶ ἄλλος εἰς τὸ Κολούθια, ἢ Κολούλια, καὶ καθεξῆς ἕτεροι εἰς ἕτερα, μέχρις ἠφάνισαν τὴν ἀρχαίαν γραφήν. Προστίθει τούτοις ὅτι καὶ ὁ Τραλλιανὸς Ἀλέξανδρος πολλαχοῦ τοῦ ἰδίου συντάγματος τὴν ἐδωδὴν τῶν κηρύκων παραινῶν, πανταχοῦ κηρύκια αὐτοὺς ὀνομάζει, εἴτε ὑποκορίσας τοὔνομα κατ' ἔθος παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ, εἴτε τὸ φύσει μικρομέγεθες τῶν κηρύκων γένος δηλῶσαι βουλόμενος ἐκεῖνο, ὃ καὶ Πλίνιος ἐδήλωσε διὰ τοῦ Muricum generis... sed minora multo.

Τῶν ὁμογενῶν ὁπόσα κ. τ. λ.] Οὐ γραφέων ἁμαρτία ἔοικεν εἶναι, ἀλλὰ συντάξεως ἀνακολουθία, ἀντὶ τοῦ, Τῶν δὲ κολουλίων, ἢ κορυφίων, ἡ προσφορὰ ἐπιτηδειοτάτη πάντων τῶν ὁμογενῶν ἐςιν, ὁπόσα ςρομβοειδῆ, τουτέςι, Τὰ κολούλια, ἢ κορύφια, εὐπρόσφορά ἐςι μάλιςα πάντων τῶν ὁμογενῶν κ. τ. λ.

Γλυκύν.] Ἐξετόπισαν τὴν λέξιν οἱ ἀντιγραφεῖς· ὤφειλε γὰρ τετάχθαι ἀνωτέρω πρὸ τοῦ Εὔςομον. Διὸ καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής, οὐκ ἔχων νοῆσαι τί βούλεται ὧδε τὸ Γλυκύν, ἡρμήνευσεν ἀτυχέςατα Dulcium urinarum motorem, ὥσπερ ἂν εἰ ἐγέγραπτο, Γλυκέων κινητικὸν οὔρων, τῷ ἰατρῷ Ξενοκράτει ἀγροικοτάτου σκαπανέως προςριψάμενος λόγους. Τὰ γὰρ γλυκέα οὖρα σύμπτωμα δεινοῦ νοσήματός ἐςι, τοῦ καλουμένου Διαβήτου.

Μικρόσαρκα δὲ, ἀνάλογον κοχλίαις.] Αἱ διάφοροι γραφαὶ εἰσὶν αἵδε· τῶν μὲν πρὸ τῆς ἐμῆς δύο ἐκδόσεων, Μικρόσαρκοι ἀνάλογον κοχλίαις, τῆς δὲ κατὰ Μόσχαν, Μικρόσαρκος αναλογῶν κοχλίαις, τῶν δὲ ἀντιγράφων, Μικρόσαρκον ἀνάλογον κοχλίαις καὶ, Μικρόσαρκος ἀνάλογον κοχλίαις. Οὐδεμιᾶς τούτων ἐχούσης συνάπτεσθαι πρὸς τὸ οὐδέτερον πληθυντικὸν Κολούλια, οὐδὲ πρὸς τὰ ἐχόμενα, Εὔθετα, ζεσθέντα τρόφιμα κ. τ. λ. ἔτρεψα τὴν πρώτην λέξειν εἰς τὸ Μικρόσαρκα, προσθεὶς καὶ τὸν σύνδεσμον τοῦ εὐκρινοῦς χάριν· ἀντιτίθησι γὰρ προδήλως τὰ Κολούλια ταῦτα, τουτέςι τοὺς μικροὺς κήρυκας, ἢ μικρὰς πορφύρας, ταῖς ἀνωτέρω μείζοσιν, ὥσπερ καὶ ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 90) τὰς μικρὰς καὶ λεπτὴν ἐχούσας τὴν σάρκα χήμας ταῖς μείζοσι καὶ παχείαις. Οὐδ' οὕτως μέντοι ἀπήλλακται τὸ χωρίον ὑποψίας· περὶ γὰρ τῶν μικροσάρκων ὄντος τοῦ λόγου, πῶς ἂν ὀρθῶς λέγοιντο ἁπλῶς οὕτως ἀναλογεῖν τοῖς κοχλίαις, ὧν τοὺς μὲν μεγάλους, τοὺς δὲ βραχεῖς, ὑποβὰς εἶναι φήσει. Μήποτε οὖν γραπτέον, Ἀνάλογον βραχέσι κοχλίαις.

Ἀπεργάζεται δὲ καὶ ϛόματος εὐωδίαν.] Τοῦθ᾽ ἑρμηνεύων ὁ Πλίνιος, οὗ τὴν ῥῆσιν ἤδη παρεθέμεθα (ἀνωτέρ. σελ. 131), εἶπεν Oris halitum custodientia. Ἀκριβέϛερον δ᾽ ἂν μετέφρασε, Ori gratum halitum conciliantia, ἤ, ὡς εἴρηκεν ὁ μεταφραϛὴς τοῦ Ξενοκράτους, Ori suavem odorem conciliant.

Πρὸς οἰνοποσίαν τε εὔθετα.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ παρ᾽ ἅπασι, Πρὸς οἰνοποσίαν δὲ ἄθετα. Τὸ γὰρ Ἄθετα ὑπεναντίον ἐϛὶ τῇ πείρᾳ. Τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν συμποτικῶν, ὅτι πάνθ᾽, ὡς εἰπεῖν, τὰ ὀϛρακόδερμα παρορμητικὰ πρὸς οἰνοποσίαν ἐϛί; Σημειωτέον δὲ, ὅτι, ὥσπερ, Εὔθετόν τι πρός τι, λέγεται τὸ ἐκείνῳ χρηϛὸν καὶ ἐπιτήδειον, οὕτως ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ, Ἄθετόν τι πρός τι, τὸ ἐκείνῳ ἄχρηϛον καὶ ἀνεπιτήδειον. Καὶ ἔϛι τοὔνομα πολὺ παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ, καθὰ ἐσημειώσατο ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (Τόμ. Γ, σελ. 1475). Ἐχρήσατο δὲ τῇ λέξει καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Στρωματ. Ζ, σελ. 718, ἐκδ. 1629), « Ἄθετος οὖν ἡ τοιαύτη τροφὴ πρὸς σύνεσιν » ἀκριβῆ ».

Ζεσθέντα τρόφιμα.] Ἴσως γραπτέον, Ζεσθέντα τρυφερὰ, οὐ μόνον διὰ τὸ προσεχῶς ἀντικείμενον Σκληρά, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος· τὰ γὰρ ζεσθέντα τουτέϛιν ἑψηθέντα, καὶ, ὥσπερ ἡ συνήθεια λέγει, βραϛά, μαλακώτερα μὲν τῶν ὀπτῶν καὶ γαϛρὸς ὑπακτικώτερα, ἧττον δὲ τρόφιμα. Φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 656) « Τὴν ἕψησιν οὐ μόνον τὴν ὠμότητα περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ σκληρὰ » μαλάττειν δύνασθαι ». Καὶ πάλιν (σελ. 358), « Χρὴ δὲ, ἐὰν μὲν » τὴν κοιλίαν βούληταί τις ὑπάγειν, ἕψοντα διδόναι· μετρίως δὲ » ἐχούσης, ὀπτηθέντα γίνεται τρόφιμα ».

Τρόπον κηρύκων.] Ἴσον τῷ ἐν πλείονι χρήσει, Δίκην κηρύκων. Ἡ δὲ γραφὴ ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως, ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις, Ἐν τρόπῳ κηρύκων. Τῷ δὲ τέλει τοῦ παρόντος τμήματος ἐπισυναπτέον ἴσως, καθάπερ εἴκασα ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 124) τὰ τοῦ περὶ Κηρύκων τμήματος (τμ. μέ) ἀπὸ τοῦ, Καὶ ὁπόσα δὲ αὐτῶν, μέχρι τέλους.

μθ΄. Κοχλίαι.] Ἀθήναιος (σελ. 63) τὸν κοχλίαν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων Σέμελον καλεῖσθαί φησι πάλαι. Τινὰς δὲ τῶν κοχλιῶν καὶ Σεσίλους λέγεσθαι, καὶ ἑτέρους Κωλυσιδείπνους. Ἡ δὲ παρ᾽ ἡμῖν συνήθεια, Κοχλιοὺς αὐτοὺς ὀνομάζει, ἔτι δὲ καὶ Σαλιάκους, παρὰ τὸ μηκέτι σωζόμενον Σιάλαξ, διὰ τὸ σιαλῶδες καὶ γλίσχρον αὐτοῦ τῆς σαρκός. Καθ᾽ Ἡρακλείδην τὸν Ταραντῖνον (παρ᾽ Ἀθην.

σελ. 64), οἱ κοχλίαι σπέρματός εἰσι ποιητικοί. Ἐδήλωσε δὲ καὶ ὁ κωμικὸς Ἄλεξις (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 63) φήσας·

———————————Πίννας, κάραβον,
Βολβοὺς, κοχλίας, κήρυκας, ὠὰ, ʼκροκώλια
Τοσαῦτα. Τούτων ἄν τίς εὕροι φάρμακα
Ἐρῶνθʼ ἑταίρας ἕτερα χρησιμώτερα;

Οὕτως γὰρ οἶμαι δεῖν γράφειν καὶ ςίζειν τὰ ἔπη ταῦτα, καὶ οὐχ ὡς φέρεται ἐν ταῖς τοῦ Ἀθηναίου ἐκδόσεσι. Διοσκορίδης δὲ (Β, 11) πλείω λέγει περὶ τῆς τῶν κοχλιῶν δυνάμεως· « Κοχλίας χερσαῖος εὐ-» ςόμαχος, δύσφθαρτος. Ἄριςος δὲ ὅ τε ἐν Σαρδῶνι καὶ Διβύῃ, καὶ » Ἀςυπαλαίᾳ, καὶ Σικελίᾳ, καὶ Χίῳ γεννώμενος, καὶ ὁ ἐν ταῖς κατὰ » Λιγυρίαν Ἄλπεσι Πωματίας καλούμενος. Καὶ ὁ θαλάσσιος δὲ » εὐςόμαχος καὶ εὐέκκριτος. Ὁ δὲ ποτάμιος βρομώδης· καὶ ὁ ταῖς » ἀκάνθαις καὶ τοῖς θαμνίσκοις προσκεκολλημένος ἄγριος, ὅν τινες » Σέσιλον καλοῦσι, ταρακτικός ἐςι κοιλίας, καὶ ςομάχου ἐμετο-» ποιός ».

Ὅτῳ καὶ σάλπιγγος κ. τ. λ.] Ἣν πάλαι παρῄνουν τροπὴν τοῦ Οὕτω, εἰς τὸ Ὅτῳ, ἐπιςώσατο ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις. Περὶ δὲ τῆς εἰς σάλπιγγα χρήσεως τοῦ κοχλίου, φησὶν Ἡσύχιος· « Κόχλος· τοῖς » θαλασσίοις ἐχρῶντο πρὸ τῆς τῶν σαλπίγγων εὑρέσεως· καὶ ὁ ςρόμ-» βος ». Καὶ αὖθις, « Στραβήλῳ, τῷ κόγχῳ, ᾧ ἐσάλπιζον ». Ἐλέγετο γὰρ καὶ Κόχλος καὶ Κόγχος, καὶ Στράβηλος ὁ κοχλίας. « Κόγ-» χος, κοχλίας » φησὶν ὁ αὐτὸς Λεξικογράφος, καὶ « Στράβηλοι, » κοχλίαι ». Περὶ δὲ οὗ ἀλλαχοῦ λέγει, « Πιλὸς, κοχλιὸς (γρ. κο-» χλίας) » σκοπητέον τίνες ἦσαν οἱ οὕτως καλοῦντες τὸν κοχλίαν. Ἀλλʼ ἴσως γραπτέον διὰ τοῦ Η Πηλὸς, ἵνʼ ᾖ ὄνομα τῶν χερσαίων κοχλιῶν, τῶν καὶ Λειμάκων (Ῥωμ. Limaces) καλουμένων, διὰ τὸ ἐν τοῖς λειμακώδεσι, τουτέςι καθύγροις καὶ πηλώδεσι (Ῥωμ. Limosis) χωρίοις φύεσθαι· οἱ γοῦν Ῥωμαῖοι Γραμματικοὶ οὕτως ἀποδεδώκασι τῶν λειμάκων τὸ ἔτυμον, Limaces cochleæ à limo appellatæ, φησὶν ὁ Φῆςος.

Χολερικόν.] Νόσου τῆς Χολέρας καλουμένης ποιητικόν.

Ἢ χλωροῦ πηγάνου καὶ ὄξους καὶ πεπέρεως.] Εἰς τοῦτο δεῖν τρέπειν ὑπέλαβον τὸ βάρβαρον, Ἢ χλωρῶν πηγάνου τε μετʼ ἀξυπεπέρεας. Τὸ μὲν γὰρ Χλωρῶν προδήλως σόλοικόν, ὃ κατανοήσας καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς, ἡρμήνευσε cum foliis viridibus, ὥσπερ

ἂν εἰ ἐγέγραπτο ὀρθώτερον, χλωρῶν φύλλων. Ὀξυπέπερι δὲ συνθέτως, τὸ μεμιγμένον ὄξει πέπερι, οὐχ ὁμοίως χρηςὸν, ὥσπερ ἐςὶ τὸ Ὀξύμελι, καὶ τὸ Ὀξύγαρον, καὶ τὸ Ὀξέλαιον (τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Ὀξειδόλαδον).

Ὀξυπύθμενοι, καὶ ὑπ' ἄλλων κληζόμενοι, Ἕλικες, ἢ Ἀκτινοφόροι.] Οὕτως ἔγραψα ἀντὶ τοῦ βαρβάρως συντεταγμένου, Ὀξυπύθμενοι τε τῶν ἄλλων κληζόμενοι κ. τ. λ. Παραβάλωμεν δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τοῖς παρὰ τῷ Πλινίῳ φερομένοις ὀνόμασι, Cochleæ, quarum generis Pentadactyli, *Melicembales Echinophoræ* dicuntur, quibus cantant: extra hæc sunt rotundæ, in oleario usu cochleæ (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11), ἃ δῆλος ἐςὶν ἐκ τοῦ Ξενοκράτους εἰληφώς· παραπλησίως γὰρ ἐκείνῳ δύο κοχλιῶν γένη τίθησι, τὸ μὲν ἐπίμηκες, ὅτῳ καὶ σάλπιγγος δίκην ἐμφυσῶσι, quibus cantant, τὸ δὲ ςρογγύλον, ᾧ τοὔλαιον ἀναχέουσι, rotundæ in oleario usu. Ἐν τοῖς ἐπιμήκεσι δὲ τάττει, ὥσπερ καὶ Ξενοκράτης τοὺς Πενταδακτύλους, αὐτὴν φυλάξας τὴν λέξιν Pentadactyli· Τὰ λοιπὰ δὲ οὐ συνᾴδει τοῖς τοῦ Ξενοκράτους, ἐὰν μὴ τὴν ὅλην Πλινιακὴν ῥῆσιν, οὕτως μετακοσμήσῃς, τὸ μὲν ἐκ διαφόρων γραφῶν, τὸ δὲ ἐκ τῆς τοῦ Συειδέρου (Πίναξ. Γεωπονικ. Ῥωμαϊκ. λέξ. Cochlea, σελ. 142) εὐτυχοῦς διαρθώσεως, Cochleæ, quarum generis Pentadactyli, *item Helices, ab aliis Actinophoræ* dicuntur, quibus, etc.

Ὀπῷ.] Ἐγράφετο ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει, Ὀπτοὶ, ἐν δὲ ταῖς πρὸ τῆς ἐμῆς δυσὶν, Ὄπτοι· ὧν τὸ μὲν βάρβαρον, τὸ δὲ, Ὀπτοὶ ἀνίατρον, διὰ τὸ ἐχόμενον, Ἐκταράξαι κοιλίαν· οὐ γὰρ τοιαύτη τῶν ὀπτῶν ἡ δύναμις (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 133)· Ἔτρεψα οὖν αὐτὰ εἰς τὸ Ὀπῷ.

Ἐκταράξαι κοιλίαν εὔθετοι.] Ἀντὶ τῆς τελευταίας λέξεως αἱ πρὸ τῆς ἐμῆς δύο ἐκδόσεις φέρουσιν ἑλληνικοῖς γράμμασιν οὐχ ἑλληνικῶς, Ἄνευθοι· ἡ δὲ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, Ἄνεφθοι, ὅπερ ἔοικεν ἐκ τῆς Λατινικῆς μᾶλλον μεταφράσεως, incoctæ, ἢ τῶν ἀντιγράφων ληφθῆναι. Τὸ γὰρ μὴ ἑψηθὲν Ἕλληνες οὐκ Ἄνεφθον (ὥσπερ οὐδ' Ἄνοπτον τὰ μὴ ὀπτηθέν) λέγουσιν, ἀλλ' Ἀνέψητον, ἢ μᾶλλον, Ὠμόν. Ἔγραψα τοίνυν, Εὔθετοι.

Εὔφθαρτοι.] Ἔτρεψα τὸ Δύσφθαρτοι εἰς τὸ Εὔφθαρτοι· τοιοῦτοι γὰρ οἱ θαλάσσιοι παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς χερσαίους κοχλίας, ὥσπερ καὶ Διοσκορίδης (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 134) εὐεκκρίτους αὐτοὺς εἴρηκεν.

Κοῦφοι παρὰ τοὺς χερσαίους.] Τουτέςι κουφότεροι τῶν χερσαίων.

Ἰχθυωδέςεροι.] Τουτέςι μᾶλλον τῶν χερσαίων ἰχθύος φύσιν καὶ χυμὸν ἔχοντες κατὰ τὴν προσφοράν· οὕτως γὰρ προήρημαι γράφειν, ἀντὶ τοῦ Ἰσχυρότεροι τῶν πρὸ τῆς ἐμῆς ἐκδόσεων· τὸ γὰρ ἰσχυρὸν ἀντίκειται τῷ μαλακῷ, ὃ καλῶς συνάπτεται τῷ ἰχθυώδει, ὥσπερ εἴρηκε καὶ ἀνωτέρω (τμ. μζ´) παραπλησίως τούτοις περὶ τῶν πυθμένων τῶν πορφυρῶν.

Κοχλίαι δύσπεπτοι.] Εἰς οὐδὲν χρήσιμος ὧδε ἡ τοῦ τῶν κοχλιῶν ὀνόματος ἐπανάληψις οὖσα, ὑπονοεῖν παρέχει, μήποτε ἐξεῤῥύη τι τοῦ χωρίου, τῆς ἀρχαίας γραφῆς οὕτως ἴσως ἐχούσης, Κοχλίαι χερσαῖοι δύσπεπτοι, ἵνα συνάδῃ τῷ Διοσκορίδῃ λέγοντι τοὺς χερσαίους κοχλίας εὐςομάχους τε καὶ δυσφθάρτους εἶναι (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 134).

ΠΑΡΑΦΡΑΚΤΙΚΟΙ, ΟΞΕΙ κ. τ. λ.] Τὸ Παραφρακτικοὶ εἴη ἂν ἐνθάδε, εἰ ὅλως σημαίνει τι, ἴσον τῷ, Μικρὸν, ἢ ὀλίγον, ἐμφρακτικοί. Ἴσως ἡ γνησία Ξενοκράτους γραφὴ ἦν, ΠΑΡΟΡΜΗΤΙΚΟΙ ΟΡΕΞΕΩΣ, ΟΞΕΙ κ. τ. λ. τουτέςι, παρορμῶσιν εἰς ὄρεξιν ἐσθιόμενοι μετ' ὄξους καὶ ὀποῦ καὶ νάπυος· ὥσπερ κἀν τοῖς ἑξῆς (τμ. ογ´) ἐρεῖ περὶ τῶν θυννείων ταρίχων, Παρορμητικὰ ὀρέξεως, νάπυος παραπλοκῇ. Εἰ δὲ μὴ οὕτως, γραπτέον, καθὰ πάλαι διώρθουν, ΤΑΡΑΚΤΙΚΟΙ, ΟΞΕΙ κ. τ. λ. τουτέςιν ὑπακτικοὶ τῆς γαςρὸς, ἐσθιόμενοι μετ' ὄξους καὶ τῶν λοιπῶν, ἢ μᾶλλον ὁ ἀπ' αὐτῶν χυλὸς σκευασθεὶς οὕτως εἰς ζωμὸν, ὥς φησι Γαληνός.

Ὄξει καὶ ὀπῷ ἢ νάπυϊ ἐσθιόμενοι.] Ἡ μὲν τῶν πρὸ τῆς ἐμῆς δύο ἐκδόσεων γραφὴ, Ὄξει καὶ ὀπῷ ποιῇ ἵνα ἐσθιόμενοι, καὶ βάρβαρος καὶ παντάπασιν ἄπορος· ἡ δὲ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως, Ὄξει καὶ ὀπῷ ΙΝΑ ΠΟΙΗ ἐσθιόμενοι, οὐδὲν μᾶλλον οὖσα χρηςὴ, τοῦτο γε χρηςὸν ἔσχηκεν, ὅτι με εἰς τὴν γνησίαν Ξενοκράτους γραφὴν ἐχειραγώγησεν, Ὄξει καὶ ὀπῷ, Η ΝΑΠΥΙ, ἐσθιόμενοι.

ν´. Λεπάδες.] Οἱ μὲν τῶν Φωκαέων ἄποικοι Μασσαλιῶται ἔτι καὶ νῦν τῷ αὐτῷ ὀνόματι Lepada καλοῦσι τὸ ὀςρακόδερμον τόδε· ἡμεῖς δὲ Πατελίδα, ὡς φέρεται παρὰ τῷ σχολιαςῇ τοῦ Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 138), ἢ μᾶλλον, Πεταλίδα, ὡς γράφεται ἐν τοῖς τοῦ Βελλωνίου (σελ. 392), οὐ παρὰ Ῥωμαίων εἰληφότες (διὰ τοῦ Patella γὰρ ἡρμήνευσεν ὁ Θεόδωρος τὴν λεπάδα), ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων τὸ ἀναπεπταμένον καὶ ἐκπέταλον τοῦ ὀςράκου δηλούντων. Ἐπεὶ παρ' ἐκείνοις ἡ Patella ὥσπερ καὶ ἡ Patina, τὴν

συγγενῶς τῇ λεπάδι καλουμένην λοπάδα, τρυβλίον καὶ αὐτὴν οὖσαν ἐκπέταλον, κυρίως σημαίνει. Αἱ λεπάδες οὕτως ἰσχυρῶς προσκολλῶνται ταῖς πέτραις, ὥςε, καθά φησιν Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιοτητ. ς', 55) « Οὐκ ἂν ἀποσπάσαις αὐτάς, οὐδ' εἰ λάβοις δακτύλοις τοῦ Μίλωνος... » ξυομένη δὲ σιδήρῳ σχίζεται ἀπὸ τῆς πέτρας ὀψέ ». Ταύτην αἰνιττόμενος ὁ κωμικὸς τοῦ ζώου τὴν ἰδιότητα, ἔσκωψέ τι (Πλούτ. 1095) γραΐδιον μὴ καθ' ἡλικίαν νεανιευόμενον,

Ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γρᾴδιον,
Ὥσπερ λεπάς, τῷ μειρακίῳ προσίσχεται.

Ἔν τισι δὲ μείζους.] Προσέθηκα τὸν σύνδεσμον, ὃν ἐξέφρασε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής.

Σκληραὶ δ' ἄλλως καὶ ΟΛΙΓΟΧΥΜΟΙ, δυσκατέργαςοί τε καὶ δυσέκκριτοι· ἑφθαὶ δὲ συναρτυόμεναι, ΕΥΣΤΟΜΟΙ.] Παραβάλλων ταῦτα οἷς φησι Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 91), οὐδέτερα ἀναμαρτήτως ἂν ὑπολάβοις γεγράφθαι. Λέγει δὲ ἐκεῖνος· « Τῶν λεπάδων τινὲς μέν εἰσι » μικραί, τινὲς δὲ καὶ ὀςρέοις ἐοικυῖαι. Εἰσὶ δὲ σκληραὶ καὶ ὀλιγό- » χυλοι, καὶ οὐκ ἄγαν δριμεῖαι· ΕΥΣΤΟΜΟΙ ΔΕ ΚΑΙ ΕΥΚΑΤΕΡΓΑ- » ΣΤΟΙ. Ἑφθαὶ δέ, ποσῶς ΕΥΣΤΟΜΟΙ ». Ἴσως ἐςὶν ἑκάτερον ἐκ θατέρου διορθοῦν, παρὰ μὲν τῷ Ξενοκράτει γράφοντας, ὀλιγόχυλοι, παρὰ τῷ Διφίλῳ δέ, ΕΥΣΤΟΜΟΙ ΤΕ ΚΑΙ ΔΥΣΚΑΤΕΡΓΑΣΤΟΙ, (ὡς διώρθουν πάλαι), παρ' ἀμφοτέροις δέ, μεταποιοῦντας τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ ΕΥΣΤΟΜΑΧΟΙ. Λείπεται δέ τις ἀπορία ἐν τῷ τοῦ Ξενοκράτους Συναρτυόμεναι· ἡ γὰρ πρόθεσις ὑπονοεῖν παρέχει μήποτε τῶν γραψάντων ἀβλεψίᾳ ἐξεῤῥύη τοῦ χωρίου τὸ ὄνομα τοῦ ᾧ παραγγέλλει συναρτύειν τὰς λεπάδας, ὃν τρόπον ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. νή) ἐρεῖ περὶ τῶν τηθέων, « Ὀπῷ τε Κυρηναϊκῷ καὶ πηγάνῳ, ἅλμῃ τε καὶ ὄξει συναρτύεται ». Ἴσως οὖν κἀνταῦθα ἐγέγραπτο, Ἑφθαὶ δ' ὄξει συναρτυόμεναι.

νά. Μύακες.] Τῶν μυῶν (τῶν παρ' ἡμῖν ὀνομαζομένων νῦν Μυδίων, κατὰ συγκοπὴν τοῦ ὑποκοριςικοῦ Μυϊδίων) οἱ μέγιςοι ἐκαλοῦντο Μύακες ἐπιτατικῶς, ὥσπερ λέγομεν καὶ Πλούτακας τοὺς μέγα πλουσίους.

Ἁλμυροί, βρομώδεις... ταρακτικοὶ δὲ κοιλίας καὶ διουρητικοί, οὐκ εὔςομοι, δύσπεπτοι, ἐμφρακτικοί, παχέος αἵματος φλέγματός τε γόνιμοι... δυσδιαχώρητοι, πολύδιψοι, βαρεῖς... Τμ. νβ'. Μυΐσκαι ςρογγυλώτεραι μέν εἰσι μυάκων, μικρότεραι δὲ καὶ δασεῖαι, ὄςρακά τε λεπτὰ φέ-

ρουσαι, τὰς σάρκας τε ἁπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι, τοὺς χυμοὺς διαφορώτεραι. Οἱ αὐτοὶ ἀτροφώτεροι, δηκτικοὶ ςόματος καὶ φάρυγγος, ἀναδάκνοντες τὴν κατάποσιν, καὶ τὴν φωνὴν δασύνοντες, ἢ ἀποκόπτοντες, τῶν πολλοὺς φαγόντων, ξηρᾶς τε κινητικοὶ βηχὸς καὶ βράγχης. Οὐκ ἀγαθοὶ δὲ οἱ ἀμμώδεις, ἢ ἐν ὀςράκοις κεραμίων, οἵ τε ἀπὸ τῶν πετρῶν ἢ φυκίων· δριμεῖς γάρ οἵδε.] Ἁπάσας τὰς ὑπὸ Ξενοκράτους παραδεδομένας τῶν μυάκων δυνάμεις ἐπαναλαβεῖν ἐνθάδε δεῖν ἔγνων, ἵνα μᾶλλον καταφανὴς γένηται ἡ πρὸς τὰς ἐκτεθείσας ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἐναντίωσις. Ὅτι μὲν οὖν ὁ πάνθ', ὡς εἰπεῖν, ἐξ Ἑλλήνων παρειληφὼς Πλίνιος, ἐναντία πολλάκις τοῖς Ἕλλησι λέγει, ἢ μὴ συνεὶς αὐτούς, ἢ κακῶς εἰς ἓν συμφορήσας τὰς ὑπ' ἐκείνων διαφόροις ὑποκειμένοις διαφόρους παρὰ τόπους καὶ χρόνους ἀνατεθείσας ἰδιότητας, δῆλόν ἐςι τοῖς ὁπωσοῦν σπουδάσασι περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλ' οὐδὲν οὐδαμοῦ τῶν τοῦ Πλινίου βιβλίων εὑρήσει τις, οἶμαι, ἐπὶ τοσοῦτον ἐκείνων ἐξηλλαγμένον, ὥσπερ ἃ λέγει περὶ μυάκων, Purgant et MYACES... acervantur muricum modo, vivuntque in algosis, gratissimi autumno, et ubi multa dulcis aqua miscetur mari, ob id in Ægypto laudatissimi. Procedente hyeme amaritudinem trahunt, colorem que rubrum. Horum jus traditur alvum et vesicas (γρ. vesicam) exinanire, interanea destringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipemque minuere... Fauces tantum vexant, vocemque obtundunt..., Degenerant in duas species : in MITULOS, qui salem virusque resipiunt; MYISCAS, quæ rotunditate differunt, minores aliquanto atque hirtæ, tenuioribus testis, carne duriores (*Plin. lib. XXXII, cap.* 9). Ταῦτα ὁ Πλίνιος· καὶ πρῶτον μὲν ἐρευνήσωμεν αὐτῶν ἃ συνᾴδει τῷ Ξενοκράτει. Ἁλμυροὺς καὶ βρομώδεις εἴρηκε Ξενοκράτης τοὺς μύακας· τοῦτο Πλίνιος τοῖς Μίτλοις (ὀνομάσαι γὰρ οὕτως ὥσπερ ὠνόμασε καὶ Ἀθήναιος, σελ. 85) προςέθεικε, mitulos, qui salem virusque resipiunt. Ταρακτικοὺς κοιλίας καὶ διουρητικούς, ὁ Ξενοκράτης· alvum et vesicam exinanire ὁ Πλίνιος. Τὰς Μυΐσκας, ςρογγυλωτέρας μικροτέρας τε τῶν μυάκων, δασείας, λεπτὰ φερούσας ὄςρακα, ἁπαλωτέρας τε καὶ γλυκυτέρας, ὁ Ξενοκράτης· τὰ αὐτὰ κατὰ λέξειν εὑρήσεις καὶ παρὰ Πλινίῳ, Myïscas, quæ rotunditate differunt, minores aliquanto atque hirtæ, tenuioribus testis, carne *duriores*, ἐὰν μόνον τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν τρέψῃς εἰς τὸ *dulciores*, καθὰ παρῄνεσαν

οἱ κριτικοί. Δηκτικοὺς ςόματος καὶ φάρυγγος, ἀναδάκνοντας τὴν κατάποσιν, καὶ τὴν φωνὴν δασύνοντας ἢ ἀποκόπτοντας κ. τ. λ. ὁ Ξενοκράτης· τὰ αὐτὰ βραχυτέρως μὲν, ὁμοφώνως δὲ, καὶ ὁ Πλίνιος, fauces tantum vexant, vocemque obtundunt. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ συνᾴδοντα. Τῶν δὲ διαφωνουμένων ἐςὶ τὸ, Ἐμφρακτικοὶ, παχέος αἵματος φλέγματός τε γόνιμοι, ᾧ Πλίνιος ἅπαν τοὐναντίον ἀντιβάλλει, interanea destringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipemque minuere, τουτέςιν, ἐντέρων ἀποσμηκτικοὶ, πάντων ἐκφρακτικοὶ, νεφρῶν καθαρτικοὶ, αἵματος καὶ πιμελῆς μειωτικοί· ἔνθα παροδικῶς σημειωτέον, ὅτι ἀντὶ τοῦ omnia adaperire πάντων ἐκφρακτικοὶ, ἴσως ἐγράφετο omenta adaperire ἐπιπλόων ἐκφρακτικοί. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐάσθω ὡς ἔχει· ἐκεῖνο δὲ ἀπορώτερον, πόθεν εἴληφεν αὐτὰ ὁ Πλίνιος, ἐπεὶ οὔτ' ἐν οἷς μετ' ὀλίγα παραθήσομαι ἔκ τε τοῦ Ἱκεσίου καὶ τοῦ Διφίλου εὕρηται, καὶ τοῖς τοῦ Ξενοκράτους ἐκ διαμέτρου ἀντιφέρεται. Οὐδ' ἔςιν εἰπεῖν, ὡς συνᾴδειν αὐτὸν ποιήσομεν τῷ Ξενοκράτει, τὸ παρὰ τούτῳ ἐμφρακτικοὶ τρέψαντες εἰς τὸ ἐκφρακτικοί· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τοιαύτην τροπὴν τὰ ἑπόμενα. Λείπεται τοίνυν ὑποθέσθαι τὸν Πλίνιον ὄντως τοιαύτῃ γραφῇ (ἐκφρακτικοὶ) ἐντυχεῖν, ἀναγνόντα πρὸς τούτοις προπαροξυτόνως πάχεος, ἢ συνῃρημένως πάχους (τουτέςι πιμελῆς), ἀντὶ τοῦ παχέος, τουτέςι πιμελώδους, καὶ ἄλλο τι, οὐκ οἶδ' ὁποῖον, ἀντὶ τοῦ γόνιμοι· εἶτα δὲ καὶ συγχέαι τὰς δυνάμεις τῶν μυάκων καὶ τῶν μυΐσκων, οὐδ' αὐτοῦ Ξενοκράτους παντάπασιν ὄντος ἀναιτίου τῆς τοιαύτης συγχύσεως. Καὶ τοῦτο μέν ἐςι τὸ πρῶτον τῶν διαφωνουμένων· ἕτερον δὲ τὸ ἑξῆς. Ξενοκράτης μὲν ἀποδοκιμάζων, τοὺς ἀμμώδεις, καὶ τοὺς ἐν ὀςράκοις κεραμίων, ἢ πέτραις ἢ φυκίοις φυομένους μύακας, ἐμφαίνεταί πως χώραν ἀπολείπων τοῖς πηλώδεσιν, ὥσπερ ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. έ, 13, § 9, σελ. 208 ἐκδ. Σνεϊδέρ.), τουτέςι τοῖς ἐν ἰλύϊ φυομένοις. Πλίνιος δὲ δῆλός ἐςιν οὐκ ἀποδοκιμάζων τοὺς ἐν τοῖς φυκίοις τῷ φάναι πάντας ἐν αὐτοῖς γίγνεσθαι, vivuntque in algosis. Προςίθει τοῖς διαφωνουμένοις καὶ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ γίνεσθαι τοὺς ἀρίςους μύακας, οὐχ ὡς οὕτως ἔχειν ἀδύνατον ὂν, ἀλλ' ὡς ἐνδεχόμενον ἐκ τοῦ προσεχοῦς τμήματος τὸ περὶ ὀςρέων εἰρημένον τῷ Ξενοκράτει, ῥεμβασμῷ τινι διανοίας, εἰς τὸ περὶ μυάκων μετενεγκεῖν τὸν Πλίνιον· ὃ γὰρ λέγει, ubi multa dulcis aqua miscetur mari, ob id in Ægypto laudatissimi, οὐδὲν ἀλλ' ἐςὶν ἢ λεξικὴ μετάφρασις τοῦ περὶ ὀςρέων

εἰρημένου, ἐπικιρναμένῃ γλυκέσι θαλάσσῃ... Διὸ κάλλιστα τὰ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νείλου ἐν Αἰγύπτῳ. Καὶ Ξενοκράτης μὲν παρέλιπεν ὅλως τὸ δηλῶσαι τὸν τόπον, ἔνθα γίνονται οἱ ἄριστοι μύες· τῶν ἄλλων δὲ, ὁ μὲν Ἱκέσιος καὶ ὁ Δίφιλος τοὺς Ἐφεσίους ἐπαινοῦσι, Διοσκορίδης δὲ τοὺς Ποντικούς. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς διαφωνίας τοῦ Πλινίου. Ὥρα δὲ καὶ τὰ ἐπὶ μέρους τοῦ κειμένου ἐξετάσαι συμπληρώσαντας πρῶτον τοῦ περὶ μυάκων τμήματος τὰς διορθώσεις.

Νάπυϊ, εὐζώμῳ, καρδάμῳ.] Ἀντὶ τοῦ ἐν δυσὶ λέξεσι τῶν πρὸ ἐμοῦ, Νάπυϊ, εὐζώμῳ· τὸ γὰρ καρδάμῳ διάφορον ἡγήσαντο γραφὴν τοῦ Εὐζώμῳ. Ἡμῖν δὲ μᾶλλον ἤρεσεν ὡς τρίτον ὄνομα ἐξεῤῥυηκὸς ἀναλαβεῖν εἰς τὸ κείμενον. Τῶν δριμέων γὰρ καὶ τὸ κάρδαμον, ὥσπερ καὶ τὸ εὔζωμον καὶ τὸ νάπυ, Ξενοκράτης τε πλεῖστα πολλάκις τῶν τοιούτων μνημονεύει, ἵν' ᾖ χρῆσθαι ἑνί γέ τινι τούτων τῷ παρόντι, ἢ τῷ μάλιστα εὐπορίστῳ.

Ἧττον ὄντες βρομώδεις.] Εἰς τοῦτο μετεποίησα τὸ πρὸ ἐμοῦ, Ἧττον τοὺς βρομώδους.

Στρομβώδεσι.] Ἔγραψα στρομβώδεσι, ὡς καὶ πάλαι διώρθουν, συμφώνως τῇ Λατινικῇ μεταφράσει (turbinati), ἀντὶ τοῦ Τρομμώδεσι. Στρομβώδη δ' ἐκάλουν τῶν μονοθύρων τὰ ἑλικοειδῶς στρεπτά.

νβ'. Μυΐσκαι, στρογγυλώτεραι μέν εἰσι μυάκων.] Τὸ μὲν Μυάκων ἐκ διαφόρων ἐστὶ γραφῶν, ἀντὶ τοῦ Μυῶν· διὰ τί δὲ καὶ Μυΐσκαι στρογγυλώτεραι ἔγραψα ἀντὶ τοῦ, Μύες καὶ στρογγυλώτεραι, αὐτίκα δηλώσω, παραβαλὼν πρῶτον αἷς φησὶ Ξενοκράτης μυῶν δυνάμεσι, τὰς ὑφ' ἑτέρων παραδεδομένας. Κατὰ μὲν οὖν τὸν Ἱκέσιον (παρ' Ἀθην. σελ. 87) «Τῶν μυῶν, οἱ μὲν Ἐφέσιοι, καὶ οἱ τούτοις » ὅμοιοι, τῇ εὐχυλίᾳ τῶν μὲν κτενῶν βελτίους, τῶν δὲ χημῶν λει» πόμενοι· οὐρητικώτεροι δὲ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τὴν κοιλίαν φερόμενοι. » Εἰσὶ δ' αὐτῶν ἔνιοι καὶ σκιλλώδεις, κακόχυλοί τε καὶ πρὸς τὴν » γεῦσιν ἀπειθεῖς. Οἱ δ' ἐλάσσονες τούτων, καὶ δασεῖς ἔξωθεν, οὐ» ρητικώτεροι μέν εἰσι καὶ εὐχυλώτεροι τῶν σκιλλωδῶν· ἀτροφώτεροι » δὲ, διά τε τὸ μέγεθος, καὶ τῷ γένει ὄντες τοιοῦτοι». Κατὰ δὲ τὸν Δίφιλον (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 90), «Οἱ μύες μέσως εἰσὶ τρόφιμοι, » διαχωρητικοί, οὐρητικοί· κράτιστοι δὲ οἱ Ἐφέσιοι, καὶ τούτων οἱ » φθινοπωρινοί. ΑἹ ΔῈ ΜΎΕΣ, ΚΑῚ τῶν μυῶν οὖσαι μικρότεραι, » γλυκεῖαί τε καὶ εὔχυλοί εἰσι, καὶ προσέτι καὶ τρόφιμοι». Ἔνθα σημειωτέον πρῶτον μὲν, ὅτι οὐδέτερος τούτων ἐμνημόνευσε Μυάκων, ὥσπερ Ξενοκράτης, καὶ Διοσκορίδης, καὶ Γαληνός. Ὁ μὲν γὰρ Διοσκορίδης

(B, 7) φησὶ, « Μύακες διαφέρουσιν οἱ Ποντικοί... Ἡ δὲ σὰρξ αὐτῶν » κυνοδήκτοις ἐπιτίθεται ὠφελίμως », Μυῶν οὐδ' ὅλως μνημονεύσας. Γαληνὸς δὲ (Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμάκ. δυνάμ. ιά, σελ. 142) τὴν ἐπιτιθεμένην τοῖς ὑπὸ κυνὸς γεγονόσιν ἕλκεσι τῶν μυάκων σάρκα οὐδεμίαν ἐξαίρετον δύναμιν ἔχειν εἰκότως ὁρισάμενος, οὐδ' αὐτὸς Μυῶν ἐμνημόνευσεν. Ἐπειθ', ὅτι μόνος ὁ Δίφιλος ἀῤῥένων καὶ θηλειῶν μνημονεύει μυῶν· ὅπερ ἄτοπον ἔδοξε τοῖς νεωτέροις, οἰομένοις πιθανῶς πάνυ τοὺς μύας ἅπαντας ἑρμαφροδίτους εἶναι. Ἀλλ' οὐδὲν ὅλως τοιοῦτον εἰρηκότες φανήσονται, οὔτε Δίφιλος, οὔτε Ξενοκράτης, εἰ παρὰ μὲν τούτῳ γράφοις, ὥσπερ ἔγραψα, « ΜΥΪΣΚΑΙ ϛρογγυλότεραι » ἀντὶ τοῦ, « ΜΥΕΣ ΚΑΙ ϛρογγυλώτεραι » παρὰ δὲ τῷ Διφίλῳ, « ΑΙ ΔΕ » ΜΥΪΣΚΑΙ, τῶν μυῶν οὖσαι μικρότεραι ». Αἱ Μυΐσκαι τοίνυν (ἃς ἕτεροι ἀρσενικῶς Μυΐσκους ὠνόμασαν) ὄνομα κοινοῦ γένους ἐϛὶν, ὥσπερ ἡ Κνίδη, ἡ Χήμη, ἡ Πορφύρα, οὐδὲν μᾶλλον τὴν θήλειαν τοῦ ζώου σημαῖνον, ἢ ὁ μῦς ἢ μύαξ, τὸν ἄῤῥενα. Ταύτας ὁ μὲν Δίφιλος Μυΐσκας, ὥσπερ καὶ Ξενοκράτης ὠνόμασεν, Ἱκέσιος δὲ Ἐλάσσονας μύας, τοὺς Μύακας, οὗτος μὲν ὑπὸ τῷ τῶν Μειζόνων μυῶν ὀνόματι τάξας, ἐκείνας δὲ Μύας ἁπλῶς ὀνομάσας. Οὐκ ἔφθην ἀμφότερα τὰ χωρία ταῦτα διωρθωκὼς, τὸ τοῦ Ξενοκράτους φημὶ καὶ τὸ τοῦ Διφίλου, καὶ ἔγνων ὅτι καὶ Σνεϊδέρος ἐν τῷ Πίνακι ὧν ἐξέδωκε Ῥωμαΐκῶν γεωπονικῶν (λέξ. *Mituli*, Τόμ. 4, σελ. 253) τὰς αὐτὰς ἐμοὶ παρῃνέκει διορθώσεις· πλὴν ὅτι ἐκεῖνος, παραθέμενος ἃ καὶ ἡμεῖς ἀνωτέρω (σελ. 138) παρεθέμεθα ἐκ τοῦ Πλινίου, ἀπορεῖ, μήποτε παρὰ τῷ Πλινίῳ γραπτέον Myïscos, καὶ παρὰ τῷ Ξενοκράτει Μυΐσκοι, ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ Μυΐσκαι, διὰ τὸ ἀλλαχοῦ τὸν αὐτὸν τοῦτον Πλίνιον ἀρσενικῶς προενεγκεῖν τοὔνομα, Mys, mitulus, myïscus (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11). Ἀλλ' εἰ παρὰ τῷ Ξενοκράτει γραπτέον οὕτως, χρὴ καὶ εἰς τὰ τοῦ Διφίλου τὴν αὐτὴν εἰσενεγκεῖν γραφὴν, ἣν ἀποϛρέφεται τὰ παρ' ἑκατέρῳ ἑπόμενα θηλυκοῦ γένους ἐπίθετα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Πλίνιος θηλυκῷ ἐπιθέτῳ hirtæ τὸ τοῦ Ξενοκράτους δασεῖαι ἡρμήνευσεν. Εἰ δὲ ἀλλαχοῦ καὶ Μυΐσκους ὠνόμασε τὰς Μυΐσκας, ὑποληπτέον, ὅτι ἀδιαφόρως ἐχρῶντο ἀμφοτέροις τοῖς ὀνόμασιν· ἐπεὶ οὐδὲν ἧττον ἄπορόν ἐϛι διὰ τί καὶ Μύας (Mys) ἐκάλεσεν, οὓς πρότερον Μύακας εἴρηκε.

Δασεῖαι, ὄϛρακά τε λεπτὰ φέρουσαι, τὰς σάρκας τε ἁπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι, τοὺς χυμοὺς κ. τ. λ.] Ἔταξα τὰς λέξεις, ὥσπερ εἰσὶ τεταγμέναι ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει, ἀντὶ τῆς παρὰ τοῖς λοιποῖς

ἀτάκτου ταύτης γραφῆς καὶ ςίξεως, Δασεῖαι. Τὰς σάρκας τε ἁπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι, ὄςρακά τε λεπτὰ φέρουσαι, τοὺς χυμούς.

Οἱ αὐτοὶ ἀτροφώτεροι.] Ὁ κατὰ Μόσχαν ἐκδότης τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις λείπειν μὲν φησὶν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἰδίου ἀντιγράφου, προσγεγράφθαι δ' ἔξωθεν ὡς διόρθωσιν. Καὶ ἔςι μὲν χειρίςη ἡ διόρθωσις· καὶ παραλειφθείσης μέντοι οὐδὲν μᾶλλον συναρτηθήσεται τὰ ἑπόμενα τοῖς ἡγουμένοις, διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ γένους. Τούτοις προςίθει, ὅτι, εἰ μὲν τὰς μυΐσκας, τουτέςι τοὺς ἐλάσσονας μύας, ἀτροφωτέρους λέγει, συνᾴδει μὲν τῷ Ἱκεσίῳ, διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὸν Δίφιλον, καὶ αὐτὸς δὲ ἑαυτῷ ἀντιφάσκει, ἃς πρὸ μικροῦ γλυκυτέρας εἴρηκε, νῦν δηκτικὰς ςόματος καὶ φάρυγγος εἶναι λέγων. Ἴσως ἀντὶ τοῦ, ΟἹ ΑΥ̓ΤΟΊ, γραπτέον ΟἹ ΛΟΙΠΟΊ· ἴσως καὶ ὅλον τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κειμένου μέχρι τοῦ Βράγχης, ἀβλεψίᾳ τῶν γραψάντων ἐξετοπίσθη τῆς οἰκείας χώρας, δέον ἀμέσως μετὰ τὸ ἀνωτέρω (τμ. νά), καρδάμῳ, ἢ γοῦν μετὰ τὸ Στρομβώδεσι, γεγράφθαι.

Βράγχης.] Ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως τοὔνομα, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς λοιποῖς φερομένου Βροχῆς. Ὁ βράγχος, Τὸ βράγχος, ἢ Ἡ βράγχη (τριγενῶς γὰρ λέγεται), ἐςὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Βραχνίασμα, ῥηματικὸν τοῦ Βραχνιάζω, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι Βραγχιάω καὶ Βραγχάω ἔλεγον. Ὅθεν διορθωτέον τὸν Ἡσύχιον « Βράγχοντος, βρόχοις » ἁλόντος.—Βραγχῶν, φλεγμῶν ἢ πνευμόνων », τρέποντας εἰς τό, « Βραγχῶντος, βράγχοις ἁλόντος.—Βράγχον, φλεγμονὴν πνευμόνων ».

Ἢ ἐν ὀςράκοις κεραμίων, οἵ τε ἀπὸ τῶν πετρῶν κ. τ. λ.] Εἰς τοῦτ' ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασιν Ἢ ὀςράκοισι κεραμέων, τούς τε ἀπὸ τῶν πετρῶν. Ὁ δὲ Σνεῖδέρος παρῄνει γράφειν, Ἢ ἐπ' ὀςράκοισι κεραμέων, οὔτε οἱ ἀπὸ τῶν πετρῶν. Καὶ τοῦτο μὲν ἀδιάφορον· προσέδοξε δέ μοι καὶ κεραμίων γράφειν ἀντὶ τοῦ κεραμέων· » Κεράμιον τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος ςαμνίον » φησὶν Ἡσύχιος. Οὐδὲν γὰρ πρὸς ἔπος ἐνθάδε οἱ κεραμεῖς. Τὰ δὲ κεράμια, ἀγγεῖα ἐκ πηλοῦ εἰσι, ὧν τοῖς ὀςράκοις, τουτέςι τοῖς κλάσμασι, τοῖς ἐκ τῶν παραθαλασσίων πόλεων, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ὁρμιζομένων νηῶν ῥιπτομένοις εἰς θάλασσαν, ἐπιφύονται ὀςρακοδέρμων γένη διάφορα· οἷόν ἐςιν ὃ φησὶν Ἀριςοτέλης περὶ τοῦ Ῥοδίων λιμένος (Περὶ ζ. γενέσ. Γ, 11), « Παραβαλόντος ναυτικοῦ ςόλου, καὶ ἐμβληθέντων (γρ. ἐκβληθέντων) κεραμίων εἰς τὴν θάλασσαν, χρόνου γενομένου, καὶ βορβόρου περὶ » αὐτὰ συναλισθέντος, ὄςρεα εὑρίσκονται (γρ. εὑρίσκοντο) ἐν αὐτοῖς ».

νγ'. Ὄςρεα τὰ πελάγια... ὑπὸ ἡλίου.] Κατὰ λέξιν σχεδὸν ὁ Πλίνιος ἡρμήνευσε ταῦτα, Ostrea... pelagia parva et rara sunt... Grandescunt... ubi sol penetret in vada. Hæc videtur causa, quare minora in alto reperiantur (*Plin.* XXXII, 6). Τὰ δὲ ὄςρεα ἐκαλεῖτο Ἀττικώτερον ὄςρεια· «Ὄςρεια, σὺν τῷ Ι μᾶλλον» φησὶν ὁ Φώτιος. Ὅθεν τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ καθ' ὑποκοριςικὸν τύπον, Ὀςρείδια. Οὕτως δ' ἐκλήθησαν κατ' ἐξοχὴν, ὡς ἄριςα, ἢ γοῦν μάλιςα σπουδαζόμενα, τῶν συνωνύμως τοῖς ὀςρακοδέρμοις καλουμένων ὀςρέων.

Χαίρει γὰρ ἐπικιρναμένη γλυκέσι θαλάσσῃ.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἀδιανόητον, Χαίρει γὰρ ἐπικιρνάμενον γλυκέσι κράσει. Ὁ Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 92) «Τὰ δὲ ὄςρεα (φησὶ) γεννᾶται » μὲν καὶ ἐν ποταμοῖς, καὶ ἐν λίμναις, καὶ ἐν θαλάσσῃ. Κράτιςα δὲ » τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη, ἢ ποταμὸς παρακέηται· γίνε» ται γὰρ εὔχυλα καὶ μείζονα καὶ γλυκύτερα. Τὰ δὲ πρὸς ἠόσι καὶ » πέτραις, ἰλύος καὶ ὕδατος ἀμιγῆ, μικρὰ, σκληρὰ, δηκτικά. Τὰ δὲ » ἐαρινὰ ὄςρεα, καὶ τὰ κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχὴν, κρείσσονα, » πλήρη, θαλασσίζοντα μετὰ γλυκύτητος, εὐςόμαχα, εὐέκκριτα. Τὰ » δὲ συνεψόμενα μαλάχῃ, ἢ λαπάθῳ, ἢ ἰχθύσιν, ἢ καθ' (γρ. ἢ καὶ » καθ') αὑτὰ, τρόφιμα καὶ εὐκοίλια». Κατὰ δὲ τὸν Μνησίθεον (παρὰ τῷ αὐτ.) «Ὄςρεα καὶ κόγχαι καὶ μύες καὶ τὰ ὅμοια, τὴν μὲν σάρκα » δυσκατέργαςά ἐςι, διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν αὐτοῖς ἁλυκήν. Διόπερ » ὠμὰ μὲν ἐσθιόμενα, κοιλίας ἐςὶν ὑπακτικὰ, διὰ τὴν ἁλυκότητα· » τὰ δὲ ἑψόμενα ἀφίησιν ἤτοι πᾶσαν ἢ τὴν πλείςην ἅλμην εἰς τὴν » συνέψουσαν αὐτὴν ὑγρότητα. Διόπερ αἱ μὲν ὑγρότητες ἐν αἷς ἂν » ἑψηθῇ τι τῶν ὀςρέων, ταρακτικαὶ καὶ ὑπακτικαὶ κοιλίας εἰσίν· αἱ » δὲ σάρκες τῶν ἑψομένων ὀςρέων ψόφους ποιοῦσιν, ἐςερημέναι τῶν » ὑγρῶν. Τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ὀςρέων, ἐάν τις αὐτὰ καλῶς ὀπτήσῃ, ἀλυ» ποτάτην ἔχει διάθεσιν· πεπύρωται γάρ· διὸ οὐχ ὁμοίως τοῖς ὠμοῖς » ἐςι δύσπεπτα, καὶ τὰς ὑγρότητας ἐν αὐτοῖς ἔχει κατεξηρασμένας, » δι' ὧν ἔκλυτος ἡ κοιλία γίνεται. Τροφὴν δὲ δίδωσιν ὑγράν τε καὶ » δύσπεπτον ἅπαν ὄςρεον, καὶ πρὸς τὰς οὐρήσεις ἐςὶν οὐκ εὔοδα». Μνημονεύει δὲ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 88) καὶ τῶν καλουμένων Ἀγρίων ὀςρέων, ἅ φησιν εἶναι πολύτροφα, βρομώδη, καὶ τὴν γεῦσιν εὐτελῆ· καὶ εἶεν ἂν ἴσως ταῦτα τὰ παρ' ἡμῖν καλούμενα Γαδαρόποδα. Ὁ δὲ Ῥονδελέτος παρὰ τῷ Γεσνήρ. (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 761) τὰ παρ' ἡμῖν νῦν Γαδαρόποδα, τοὺς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ καὶ ὑφ' ἑτέρων καλουμένους

Σπονδύλους οἴεται εἶναι. Καὶ Τρίδακνα δέ τινα ὄςρεα ὠνομάζει κατὰ τὸν Πλίνιον, διὰ τὸ τηλικαῦτα τῷ μεγέθει εἶναι, ὥςε μὴ ἔχ τὸν τρώγοντα μιᾷ φαγεῖν ἐνθέσει, ἀλλὰ τριῶν χρήζειν δήξεων, Tridacna adpellavit : tantæ amplitudinis intelligi cupiens ut t mordenda essent (*Plin. lib. XXXII, cap.* 6). Ταῦτά φησιν Βελλώνιος (σελ. 418) ἐν τῇ ἐρυθρᾷ γεννᾶσθαι θαλάσσῃ, κατὰ τ Τὸρ πόλιν (ἥ ἐςιν ἡ Ῥαϊθοῦ) καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ μὲν τῶν χυδαίο Γραικῶν Ἀγανά, ὑπὸ δὲ τῶν ἐκεῖ καλογήρων Τρίδακνα.

Κάλλιςα τὰ κατὰ τὰς ἐκβολὰς κ. τ. λ.] Τῶν καλλίςων τούτων ἐο κασιν εἶναι καὶ ἃ ἰδίως ὠνόμαζον Καλλιβλέφαρα, Calliblephara ὥς φησι Πλίνιος (XXXII, 6).

Ἃ εἰς καταβόλους τίθεται.] Προσέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν ἀναγκαίαν οὖσαν εἰς τὴν συνάρτησιν· ἔςι δὲ γράφειν καὶ Οὗ, τοπικῶς, ἢ Ὅπου. Τὸ δὲ Τίθεται, ἐκ τῆς τοῦ Ματθαίου εἰκασίας, ἀντὶ τοῦ Τιθέντες. Καταβόλους (Γαλλ. Parcs) ἐνθάδε νοητέον ἐν γένει τοὺς τόπους, ἐν οἷς εἰώθασι καταβάλλειν, καὶ περιείργειν ὄςρεα, μύας, καὶ τὰ ὅμοια, ὅπου παχύνεται καὶ βελτιοῦται τὴν γεῦσιν· εἰδικῶς δὲ καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 101), τουτέςιν ἐν οἷς τοὺς λεπιδωτοὺς ἰχθῦς καταβάλλουσι. Ὠνόμαζον δὲ αὐτοὺς καί, Συςάδας θαλάσσης, οἷόν ἐςι τὸ παρὰ τῷ Στράβωνι (σελ. 773) περὶ τῶν ἰχθυοφάγων Ἀράβων, « Ἔνιοι δὲ τὰς κόγχας ἐχούσας τὴν σάρκα σιτεύουσι, ΚΑΤΑΒΆΛΛΟΝΤΕΣ εἰς χαράδρια καὶ συςάδας θαλάττης· εἶτ' ἰχθύδια παραῤῥιπτοῦντες τροφὴν αὐτοῖς, χρῶνται ἐν τῇ τῶν ἰχθύων σπάνει». Ὁ δὲ Κατάβολος τοῦ παρακμάζοντός ἐςιν ἑλληνισμοῦ, καθ' ὃν καὶ αὐτοὺς τοὺς λιμένας, ἢ τὰ ἐπίνεια, Καταβόλους ἐκάλουν. Ὁ γὰρ τοῦ Θουκυδίδου (Α, 30) σχολιαςής, τὸ ἐπίνειον ἑρμηνεύων φησίν· « Ἐπίνειον ἐςὶ πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ νεώρια τῶν πόλεων... δύνασαι δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παραθαλασσίου χρήσασθαι τῷ ὀνόματι, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ Κατάβολον καλοῦσι ».

Αὔξεται.] Τῷ μεγέθει, ἀλλ' οὐ τῷ πλήθει, ὥς φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. γενέσ. Γ, 11), « Ἐπεὶ γὰρ Χῖοί τινες ἐκ Πύῤῥας τῆς ἐν Λέσβῳ τῶν ὀςρέων διεκόμισαν ζῶντα, καὶ εἰς τόπους τῆς θαλάσσης τινὰς εὐριπώδεις καὶ βορβορώδεις ἀφίεσαν (γρ. ἀφεῖσαν), πλείω μὲν τῷ χρόνῳ οὐδὲν ἐγένετο, τὸ δὲ μέγεθος εἰς αὔξησιν ἐπέδωκε ». Οὕτως γὰρ γραπτέον ταῦτα, ἐξ ἑτέρων διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ... εὐρωτιώδεις καὶ ὁμόρους... ἀπέδωκε.

Ἔαρι

Ἔαρι δὲ... χυμῷ γαλακτώδει.] Τοῦτο Πλίνιος οὕτως ἐξέφρασε, Circa initia æstatis multo lacte prægnantia (*Plin. lib. XXXII, cap.* 6).

Κατά τε πόλιν Βρεντέσιον.] Προσέθηκα τὴν πρόθεσιν καὶ τὸν σύνδεσμον, τρέψας καὶ τὸ Πάλιν εἰς τὸ Πόλιν, ἵνα σημαίνῃ τι τὸ παντάπασιν ἀδιανόητον, Πάλιν Βρεντέσιον. Τὸ δὲ Βρεντέσιον καλεῖται νῦν τοῖς Ἰταλοῖς Brindisi.

Ταρακῶνα.] Τῆς Ἰϐηρίας (τῆς νῦν καλουμένης Ἰσπανίας) ἡ Ταρακὼν, ἢ Ταῤῥάκων, τὰ νῦν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν καλουμένη Tarragona.

Ναρϐῶνα.] Πόλις Γαλλίας, Narbone ὀνομαζομένη.

Δικαιαρχίαν ἐν Λουκρίνῳ λάκκῳ.] Ἔπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 118) σημειωθέντα περὶ τῆς Δικαιαρχίας καὶ τοῦ Λουκρίνου λάκκου· οἷς προςίθει καὶ τὰ ἐκ τοῦ Στράϐωνος (σελ. 245) «Ὁ δὲ Λοκρῖνος » κόλπος... ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηςος, τῶν ὀςρέων δὲ θήραν ἔχων » ἀφθονωτάτην ».

Χελιδονίας.] Νῆσοι τρεῖς οὕτως καλούμεναι, ἑξαςάδιον ἀφεςηκυῖαι τῆς Λυκιακῆς παραλίας, ὥς φησι Στράϐων (σελ. 636).

Λευκάδα.] Νῆσος παρακειμένη τῇ Ἀκαρνανίᾳ, καλουμένη κοινῶς Ἁγία Μαύρα.

Ἄκτιον.] Κατὰ τὸν Ἀμϐρακικὸν κόλπον, ἐπίσημον διὰ τὴν τοῦ Αὐγούςου κατ' Ἀντωνίου νίκην. Azio καλοῦσι νῦν αὐτὸ οἱ Ἰταλοί.

Καὶ κόλπον Λιϐυκὸν τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται.] Προσέθηκα ταῦτα ἐκ διαφόρων γραφῶν διορθώσας. Λιϐυκὸν δὲ κόλπον ἔοικε λέγειν τὴν τῆς Λιϐύης μικρὰν λεγομένην Σύρτιν (Golfe de Gabés) καθ' ἣν Λέπτις (τανῦν Lepta) πόλις, μικρὰ καὶ αὐτὴ ἐπονομαζομένη, ὅθεν τὰ ὑπὸ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ὀψοφάγων ἐπαινούμενα Λεπτικὰ ὄςρεα. Τὸ δὲ, Τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται, σημαίνει, Εἰς καταϐόλους τίθεται.

νδ΄. Πελωρίδες, ἢ μελαινίδες, κάλλιςαι αἱ ἐμφερεῖς ὀςρέοις... διαχωρητικαὶ μετρίως.] Ἐκτετόπιςαι ἴσως καὶ τοῦθ' ὅλον τὸ κεφάλαιον, ὥσπερ καὶ τὸ ἀνωτέρω (τμ. μγ΄), τῆς οἰκείας χώρας (κατωτέρ. τμ. ξζ΄), ὅπου περὶ πελωρίδων καὶ γλυκυμαρίδων ὁ λόγος· πλὴν εἰ μή τις φαίη, διὰ τὸ ἐμφερεῖς ὀςρέοις, ὑποτετάχθαι τῷ περὶ ὀςρέων λόγῳ. Καὶ ἀνωτέρω μὲν (σελ. 116) ἐκ τοῦ Ἀθηναίου λαϐόντες ἐλέγομεν ὅτι τῶν χημῶν γένος τι, αἱ Πελωρίδες, καὶ Βασιλικαὶ ἐκαλοῦντο· Μελαινίδας δὲ Σώφρων παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 86) ὠνόμασε τῶν κογχῶν τινας, τὰς αὐτὰς, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ Ξενο-

κράτους, οὔσας ταῖς Πελωρίσιν, οὕτως δὲ κληθείσας πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν λευκῶν, οἵας ἔφησεν (τμ. μγ´) εἶναι τὰς γλυκυμαρίδας, ὥσπερ Βασιλικὰς καὶ Πελωρίδας, διὰ τὸ ὀστρέοις ἐοικέναι τὸ μέγεθος. « Αἱ δὲ πελωρίδες ὠνομάσθησαν παρὰ τὸ πελώριον· μεῖζον γάρ ἐστι » χήμης καὶ παρηλλαγμένον », φησὶν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 92), ὃς (σελ. 90) καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐκτίθησιν ἐκ τοῦ Ἱκεσίου· « Αἱ δὲ παχεῖαι » [χῆμαι], Βασιλικαὶ δὲ πρός τινων καλούμεναι, Πελώριαί τε λε- » γόμεναι, τρόφιμοι, δυσέκκριτοι, εὔχυλοι, εὐστόμαχοι, καὶ μάλιστα » αἱ μείζους ». Ταύτας ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 316) Ὀρυκτὰς καλεῖσθαι λέγει ὑπὸ τῶν Γραικῶν, παρὰ τὸ Ὀρύσσω ἐξηγούμενος τοὔνομα, διὰ τὸ ἐξορύσσεσθαι ὑπὸ τῶν κογχυλιευτῶν ἐκ τῆς ἰλύος· ἀλλ' οἶμαι τὸν Γεσνῆρον συγκεχυκέναι τὴν λέξιν τῷ Ὀρεκταὶ ἢ Ὀρεκτικαί. Παρὰ γὰρ τῷ Φορσκωλίῳ (*Description. animal. pag. XXXI*) γένει τινὶ χημῶν πελωρίδων τῷ ὑπὸ τοῦ Λινναίου καλουμένῳ Venus gallina, ὄνομα χυδαῖον προσγέγραπται, Ὀρεχτίκες, ὅ ἐστιν Ὀρεκτικαί, τουτέστιν ὀρέξεως παρορμητικαί. Ὁ δ' αὐτὸς Φορσκώλιος τὴν μὲν τοῦ Λινναίου Venus literata, Ῥοχτικοαχιβάδα φησὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν Γραικῶν, τὴν δὲ Venus pectinata ἁπλῶς Ἀχιβάδαν, τὴν δὲ Venus verrucosa, Κιδόνια (πληθ. καὶ οὐδετέρ.).

Ἐν τέλμασιν ἰλύϊ τε βορβορώδει κ. τ. λ.] Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Ε, 15) πάντα φησὶ τὰ ὀστρακόδερμα γίνεσθαι ἐν τῇ ἰλύϊ, κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἰλύος ἕτερα· ἐν μὲν τῇ βορβορώδει τὰ ὄστρεα, ἐν δὲ τῇ ἀμμώδει κόγχας καὶ χήμας καὶ σωλῆνας καὶ κτένας, περὶ δὲ τὰς σήραγγας τῶν πετρῶν τήθυα καὶ βαλάνους καὶ λεπάδας καὶ νηρίτας. Ἐμνημόνευσεν ἁπάντων τούτων ὁ Ξενοκράτης, πλὴν τῶν Νηριτῶν, οἳ καὶ Ἀναρῖται καὶ Ἀνάρται ἐκαλοῦντο, ὥς φησιν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 86)· καὶ Νήριτοι δὲ παρ' Ἡσυχίῳ, « Νήριτος, ὁ Νηρίτης, » ὅ ἐστι κογχύλιον κοχλιῶδες, ποικίλον ». Εἰσὶ γὰρ τῶν στρομβωδῶν, ᾗ δῆλον ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους (Περὶ ζ. μορ. Δ, 4) συγκαταλέγοντος αὐτοὺς τοῖς κήρυξι καὶ ταῖς πορφύραις. Καὶ ὁ μὲν Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 418) τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας, ὠμοὺς φησὶ κατεσθίειν τοὺς Νηρίτας, καὶ παρορμητικοὺς ὀρέξεως εἶναι νομίζειν· ὁ Γίλλιος δὲ (Παρὰ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 739) καὶ αὐτὸ τῶν Νηριτῶν τοὔνομα σώζεσθαι παρὰ τοῖς παροικοῦσι τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ Γραικοῖς. Καὶ ταῦτα μὲν παρεκβατικῶς περὶ τῶν Νηριτῶν· ἐπανίωμεν δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ταύταις χρῶνται ἐζωμοποιημέναις.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασι

κακῶς γραφόμενον, Ταύταις χρῶ καὶ ἐζωμοποιημέναις. Αἱ δ' ἐζωμοποιημέναι εἰσὶν ἃς ἡ συνήθεια Βραςὰς καλεῖ.

νέ. Ἐκ τῶν τεναγωδῶν.] Ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τελματωδῶν ἔλεγε. Ἔπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 95) σημειωθέντα.

Τῷ τε γὰρ μὴ βλάπτεσθαι... οἵ τε πιννοφύλακες.] Οὕτως διορθοῦν δεῖν ἔγνωκα τὸ χωρίον, προσθεὶς τοὺς δύο πρώτους συνδέσμους, Τε γάρ, ὧν τὸν μὲν δεύτερον ἐξέφρασε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής· τοῦ πρώτου δὲ ἡ παράληψις ἐπάναγκες ἀπῄτει καὶ τὴν τοῦ, Οἱ δέ, τροπὴν εἰς τό, Οἵ τε. Περὶ δὲ τῶν Πιννοφυλάκων, οὓς καὶ Πιννοτήρας καλοῦσι, τάδε λέγει ὁ Ἀριςοτέλης (Περι ζ. ἱςορ. Έ, 15), « Αἱ δὲ » πίνναι φύονται ἐκ τοῦ βυσσοῦ ἐν τοῖς ἀμμώδεσι καὶ βορβορώδεσι. » Ἔχουσι δ' ἐν αὐταῖς πιννοφύλακα, αἱ μὲν καρίδιον, αἱ δὲ καρ- » κίνιον· οὗ ςερισκόμεναι διαφθείρονται θᾶττον... ἐμφύονται δ' ἐν » ἐνίοις τῶν ὀςρακοδέρμων καρκίνοι λευκοί, τὸ μέγεθος μικροὶ πάμ- » παν, πλεῖςοι μὲν ἐν τοῖς μυσὶ τοῖς πηλώδεσι, ἔπειτα καὶ ἐν ταῖς » πίνναις οἱ καλούμενοι πιννοτῆραι. Γίγνονται δὲ καὶ ἐν τοῖς κτεσὶ » καὶ ἐν τοῖς λιμνοςρέοις· αὔξησιν δ' οὐδεμίαν οὗτοι ἐπίδηλον λαμ- » βάνουσι. Φασὶ δὲ αὐτοὺς οἱ ἁλιεῖς ἅμα συγγίγνεσθαι γιγνομένοις». Καὶ μικρὸν ὑποβάς· «Τὸ δὲ καρκίνιον γίγνεται μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς » γῆς καὶ ἰλύος, εἶτα εἰς τὰ κενὰ τῶν ὀςράκων εἰσδύεται, καὶ αὐξα- » νόμενον μετεισδύνει πάλιν εἰς ἄλλο μεῖζον ὄςρακον, οἷον εἴς τε τὸ » τοῦ νηρίτου καὶ τὸ τοῦ ςρόμβου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· » πολλάκις δὲ καὶ εἰς τοὺς κήρυκας τοὺς μικρούς. Ὅταν δὲ εἰσδυῇ, » συμπεριφέρει τοῦτο (γρ. συμπεριφέρεται τούτῳ), καὶ ἐν τούτῳ » τρέφεται· πλὴν καὶ αὐξανόμενον πάλιν εἰς ἄλλο μετεισδύνει μεῖζον».

Ἐν τοῖς γαληνιζομένοις εὐαγροῦσι τῇ πίννῃ.] Ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως ἡ γραφὴ Γαληνιζομένοις, ἀντὶ τοῦ, ληνιζομένοις. Ὁ νοῦς, Γαληνῆς οὔσης τῆς θαλάσσης, ὁ πιννοτήρης εὐχερέςερον πορίζει τὴν ἄγραν τῇ πίννῃ. Φαίνεται γὰρ ὁ Ξενοκράτης ὁμολογεῖν τοῖς οἰομένοις τῶν ἀρχαίων τὸν Πιννοτήρην, προσιόντων ἰχθυδίων, μηνύειν τῇ πίννῃ τὴν ἄγραν· διὸ καὶ παρ' ἑτέροις οὐ Πιννοτήρης, ἀλλὰ Πιννοθήρης ὀνόματι ἀμφιβολόγῳ καλεῖται τὸ καρκίνιον. Συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὥς φησι Χρύσιππος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 89) τὸν ἑξῆς τρόπον· «Ἡ πίννη καὶ ὁ πιννοτήρης συνεργὰ ἀλλήλοις, κατ' ἰδίαν » οὐ δυνάμενα συμμένειν. Ἡ μὲν οὖν πίννη ὄςρεόν ἐςιν· ὁ δὲ πιννο- » τήρης, καρκίνος μικρός. Καὶ ἡ πίννη διαςήσασα τὸ ὄςρακον, ἡσυ- » χάζει, τηροῦσα τὰ ἐπεισιόντα ἰχθύδια· ὁ δὲ πιννοτήρης, παρεςὼς,

» ὅταν εἰσέλθῃ τι, δάκνει αὐτήν, ὥσπερ σημαίνων. Ἡ δὲ δηχθεῖσα » συμμύει, καὶ οὕτως τὸ ἀποληφθὲν ἔνδον κατεσθίουσι κοινῇ». Τὰ αὐτὰ ἱςόρηκε καὶ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότ. Γ, 29). Πλούταρχος δὲ (Πότερ. τῶν ζ. φρονιμώτερ. κ. τ. λ. § 30) ἐπιτιμᾷ Χρυσίππῳ πολλαχοῦ τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων τὸν περὶ πιννοτήρου παρενείραντι λόγον, οὐ μὲν οὖν αὐτὸς ἀπιςῶν, ἀλλά τὴν κατάχρησιν δυσχεραίνων· « Ὁ τὸ πλεῖςον ἐξαναλώσας Χρυσίππου μέλαν πιννοτήρας, ἐν παντὶ » καὶ φυσικῷ βιϐλίῳ καὶ ἠθικῷ προεδρίαν ἔχων». Καὶ ὅτι μὲν καρκίνιον καὶ ἐν πίννῃ καὶ ἐν ἑτέροις ὀςρακοδέρμοις ἐνοικεῖ πολλάκις, μαθεῖν ἐςιν ἐκ τῆς πείρας· ὅτι δὲ καὶ ἔργον ἔχει τὸ συλλαμϐάνεσθαι τῇ πίννῃ τῆς ἄγρας, τοῦθ' οὔτ Ἀριςοτέλης εἶπε διαῤῥήδην (εἰ καὶ τῷ ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν ὑπολήψεως τεθέντι ὀνόματι τοῦ Πιννοφύλακος ἐχρήσατο), καὶ τῶν νεωτέρων οἱ πλεῖςοι ἐν τοῖς μυθώδεσιν ἔταξαν.

Πηλώδεσιν ὑφεςήκασι.] Οὕτω διορθοῦν παρῄνει ὁ Ματθαῖος, ἀντὶ τοῦ, Πιννώδεσιν ὑπεςήκασι (ἄλλ. ὑπεςάκασι).

Καὶ γλυκεῖαι τηνικαῦτα γίνονται.] Οὕτως διώρθωκα τὴν παρ' ἅπασι φερομένην βάρϐαρον γραφήν, Καὶ γλυκεῖαι εἰσί, τοινικαύτοι (ἄλλ. τηνικαῦτα) γάρ γίνονται. Ταύτην δὲ σχεδὸν τὴν διόρθωσιν ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής. Ἔςι δὲ καὶ οὕτως διορθοῦν, Καὶ γλυκεῖαί εἰσιν αἱ τηνικαῦτα γίνονται.

Μεγέθους δὲ ἕνεκεν, αἱ μὴ μεγάλαι κρείττους.] Ταὐτὰ οἷς μικρὸν ἀνωτέρω εἴρηκε, Μεγέθους δ' ἕνεκα, αἱ μικραὶ τῶν μειζόνων ἁπαλώτεραι. Ἢ ταῦτα τοίνυν, ἢ ἐκεῖνα διαγραπτέον.

Τράχηλοι μὲν γάρ... εὐφθαρτότερον.] Φησὶν ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 91) «Αἱ δὲ πίνναι, οὐρητικαί, τρόφιμοι, δύσπεπτοι, δυσα» νάδοτοι».

Γλυκεῖ, ἐλαίῳ.] Διέςησα τάς κακῶς εἰς ἓν συνημμένας δύο λέξεις Γλυκελαίῳ.

Οἴνῳ ὁμοίως. Καὶ τῶν κ. τ. λ.] Πλεονάζει τὸ Ὁμοίως ἐνθάδε. Ἴσως ἡμάρτηται καὶ ἡ γραφὴ καὶ ἡ ςίξις, δέον γράφειν, Οἴνῳ. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο πιθανὸν, τῶν ἑξῆς οὐδὲν ἧττον ἀπόρων ὄντων.

Καὶ τῶν ἐξ ὕδατος ἀνεζεσμένων μετὰ νάπυος ἔξω τῶν κογχυλιωδῶν φύσεως ἡ χρῆσις.] Οὔθ' ὁ νοῦς εὔπορος, οὔθ' ἡ γραφὴ ἀνύποπτος· Ἴσως ἐγέγραπτο, Καὶ τῶν ἐξ (ἤ, Τῶν δ' ἐξ) ὕδατος ἀνεζεσμένων μετὰ νάπυος ἔξω τῶν κογχυλίων φυσώδης ἡ

χρῆσις, τοῦ μὲν ἀνωτέρω, Ἕψωνται δὲ γλυκεῖ κ. τ. λ., ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἰδίοις ὀςράκοις ἑψωμένων πιννῶν, ἐκλαμβανομένου, ὥσπερ εἴρηται (τμ. μέ) καὶ περὶ τῶν κτενῶν, τοῦ δὲ, Ἔξω τῶν κογχυλίων, ἐπὶ τοῦ ἐκτὸς τῶν ὀςράκων. Ὅτι δὲ τὸ Κογχύλιον, ὥσπερ καὶ ἡ Κόγχη, οὐ μόνον γένος ἐξαίρετον ὀςρακοδέρμων ἐδήλου, ἀλλὰ καὶ ἁπάντων ἁπλῶς τῶν ὀςρακοδέρμων αὐτὸ τὸ ὄςρακον, ἀντιδιῃρημένως πρὸς τὸ σαρκῶδες τοῦ ζώου, ἐδίδαξεν ἀποχρώντως ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (Πίνακ. σελ. 1246)· ὅθεν καὶ οἱ Γάλλοι μετενεγκόντες εἰς τὴν ἰδίαν φωνὴν coquilles (κογχύλια) καλοῦσι τὰ τῶν ὀςρακοδέρμων καλύμματα, τὰ δὲ τῶν ὠῶν καὶ τῶν καρύων καὶ coquilles, καὶ coques (κόγχας). Ἐπανίωμεν δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Εἴη ἂν φυσώδης ἡ χρῆσις τῶν μὴ ἐν τοῖς ὀςράκοις σκευασθεισῶν πιννῶν, ἀλλ' ἐξ ὕδατος ἀνεζεσμένων, διὰ τὸ καθ' ἑαυτὰς δίχα τοῦ ζωμοῦ λαμβάνεσθαι, παραπλησίως τοῖς ἄλλοις ὀςρέοις, περὶ ὧν φησι Μνησίθεος (παρ' Ἀθην. σελ. 92) « Αἱ μὲν ὑγρότητες, ἐν αἷς ἂν ἑψηθῇ τι τῶν ὀςρέων, ταρα- » κτικαὶ κοιλίας εἰσίν· αἱ δὲ σάρκες τῶν ἑψομένων ὀςρέων ψόφους » ποιοῦσιν ἐςερημέναι τῶν ὑγρῶν ». Τὸ γὰρ ψόφους ποιεῖν ταυτὸν δύναται τῷ φυσώδει. Ἔχει μέντοι ἀπορίαν καὶ ἡ τοιαύτη διόρθωσις διά τε τὴν ἑξῆς ἐπανάληψιν τοῦ Φυσώδης, καὶ διὰ τὸ Νάπυος· τοῦτο γὰρ κολάζει τὰ φυσώδη.

νϛ΄. Στρόμβοι.] Οὕτως ὀρθῶς ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, ἀντὶ τοῦ Σκόμβροι. Στρόμβοι ἢ Στρομβώδη, ἐν γένει καλοῦνται τὰ κοχλιώδη ὀςρακόδερμα, καὶ ἐπικαλύμματι τὸ ςόμα ἐπιπωματιζόμενα, παραπλησίως τοῖς κήρυξι, ταῖς πορφύραις καὶ τοῖς ὁμοίοις, οἷς καὶ συνῆψε τοὺς ςρόμβους ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 315),

> Νηρῖται, ςρόμβων τε γένος, καὶ πορφύραι αὐταί,
> Κήρυκές τε. ——————

Ἐν εἴδει δὲ Στρόμβοι λέγονται τὰ κωνοειδῆ καὶ ἐπιμήκη τῶν ὀςρακοδέρμων, ἅπερ οἱ Γάλλοι κογχυλιολόγοι Toupies (Ῥόμβους ἢ Βέμβικας) καὶ Trompes (σάλπιγγας) ὀνομάζουσι, τὸ μὲν διὰ τὸ Ῥόμβῳ ἢ Βέμβικι ἐοικέναι, ὃν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια Στρόβαν, Σβούραν ἢ Ἀσβούραν καὶ Ἀσγαβάδαν ὀνομάζει, τὸ δὲ, διὰ τὸ ἀντὶ σάλπιγγος χρῆσθαι τοὺς ἀρχαίους τοῖς ςρόμβοις, ὥσπερ καὶ τοῖς κήρυξι (ἀνωτέρ. σελ. 125) καὶ τοῖς κοχλίαις (σελ. 134)· καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ Trompe καὶ Trompette εἰκὸς παρὰ τὸν ἑλληνικὸν Στρόμβον παρῆχθαι, ᾧ προσομοιότερον ἡ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Tromba καὶ Trombetta.

« Στρόμβος (φησὶν Ἡσύχιος), δῖνος, κόχλος, ῥόμβος, συςροφὴ ἀνέμου, » περιφερὴς λίθος », συςροφὴν ἀνέμου λέγων, ἣν οἱ Γάλλοι Trombe, ἡμεῖς δὲ Σίφωνα ὀνομάζομεν, ῥόμβον δὲ τὸν βέμβικα, τὸν καὶ δῖνον καὶ κῶνον λεγόμενον, ἢ δῆλον ἐξ ὧν ἀλλαχοῦ φησι « Κῶνοι... οἱ ςρόμβοι » « καὶ Κώνα, βέμβιξ ». Φέρεται δὲ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἡσυχίῳ καὶ « Ἰσκάν» διον, σαλπίγγιον.—Ἰσκανδωτὸν, σαλπιγγωτόν »· παρ' ὃ ἴσως ἡ παρ' ἡμῖν Ἀσγαβάδα, πλὴν εἰ μή τις παρὰ τὸ Σκαμβὰς, οἱονεὶ Σκαμβάδα τινα, τουτέςι σκαιὰ βαίνουσαν, βούλοιτο παράγειν· τὸ γὰρ ᾱ πλεοναςικόν ἐςιν ἐν τούτοις, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ὠνοματοπεποιημένῳ παρὰ τὸν ἦχον, Σβούρα, καὶ Ἀσβούρα. Ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὸν Ξενοκράτην. Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τοὔνομα, Στρομβάκιον καλοῦσα ἐκεῖνο τοῦ θαλασσίου ςρόμβου τὸ εἶδος, τὸ ὑπὸ τοῦ Λινναίου ὀνομαζόμενον Strombus Gallus· τὸ γὰρ παρὰ τῷ Φορσκωλίῳ (*Description. animal., pag. XXXIII*) Στρομπὰκ γραφόμενον τῆς Γραικῶν φωνῆς ἐςι, τουρκικῶς ἐσχηματισμένον. Ὁ δὲ τὸν Ὀππιανὸν, οὗ τὸ μαρτύριον ἀνωτέρω (σελ. 149) παρεθέμην, σχολιάσας τὸ παρ' ἐκείνῳ Στρόμβων, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς φωνὴν ἑρμηνεύων φησὶ « Τῶν » λιβαδίων, ἢ ΤΩΝΩΤΟΝΙΩΝ ». Καὶ τὴν μὲν τελευταίαν λέξιν τρεπτέον ἴσως εἰς τὸ, ΤΩΝ ὨΤΙΩΝ, ὄνομα ὀςρακοδέρμου, οὗ Ξενοκράτης μέμνηται ἐν τῷ παρόντι τμήματι, καὶ μεμνήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξβ'), καὶ ᾧ τὸν σχολιαςὴν εἰκὸς, οἷα πολλάκις φιλεῖ, συγχέαι τοὺς ςρόμβους· Τοῦ δὲ, Λιβαδίων, ἀγνοῶ τὴν παρ' ἡμῖν χρῆσίν τε καὶ σημασίαν, εἰ μὴ καὶ τούτου ἡμάρτηται ἡ γραφὴ ἀντὶ τοῦ Χηβαδίων· οὐδὲ γὰρ θαυμαςὸν εἰ ταῖς χήμαις τοὺς ςρόμβους συνέχεεν ὁ καὶ τούτου ἀτοπώτερα ἄλλα φήσας σχολιαςής.

Μᾶλλον δ' οἱ τῶν ὠτίων μείζους.] Προσέθηκα τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων. Ἀπορήσειε δέ τις περὶ τῆς πρὸς τὰ Ὠτία συγκρίσεως. Εἰ γὰρ ταὐτά ἐςι τοῖς ὠτίοις ὧν ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξβ') μεμνήσεται, οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τοὺς ςρόμβους· ἐκεῖνα γὰρ ταῖς λεπάσι μᾶλλόν ἐςιν ἐμφερῆ, δι' ὃ καὶ λεπάδες ἄγριαι ὠνομάσθησαν ὑπ' Ἀριςοτέλους. Ὑποληπτέον ἕτερόν τι γένος ὀςρακοδέρμου εἶναι ςρομβῶδους ὁμωνύμως Ὠτίον καλούμενον, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ ὃ φθὰς παρεθέμην ἐκ τοῦ τὸν Ὀππιανὸν σχολιάσαντος ὅμοιον ὄνομα, ἴσως ὃ οἱ Γάλλοι κογχυλιολόγοι Οὖς Ἀρτέμιδος, Strombe oreille de Diane, καλοῦσι (ἴδ. *Nouveau Dictionnair. d'Histoir. natur. Tom. XXI, pag.* 253). Οὕτως γὰρ καὶ νῦν τῷ τροπικῷ τῶν Ὀμματίων ὀνόματι

εἶδός τι τῶν ϛρόμβων σημαίνομεν, ἴσως αὐτὸ τοῦτο, ὃ οἱ κατὰ Ξενοκράτην Ὠτία ἐκάλουν.

νζ΄. Σωλῆνες, ἢ αὐλοὶ, ἢ δόνακες.] Ἐφύλαξε τὴν πρώτην ὀνομασίαν ἡ συνήθεια, τὸ γένος μόνον ἐναλλάξασα, Τὰς σωλῆνας γὰρ, θηλυκῶς, καὶ οὐ Τοὺς σωλῆνας, λέγει. Μετηνέχθη δὲ τοὔνομα ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς τῶν οἰκιῶν ϛέγεσι σωλήνων, ἃ κοινῶς καλοῦμεν Σωληνάρια, ὥσπερ καὶ τῶν ἐχομένων δύο τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ γνωϛοῦ πᾶσιν αὐλοῦ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ δόνακος, τουτέϛι τοῦ καλάμου, διὰ τὸ σχῆμα τοῦ ζώου· ὥσπερ γὰρ ἐν σωλῆνι, ἢ ἐν αὐλῷ, ἢ ἐν καλάμῳ κεκρυμμένην ἔχει τὴν σάρκα. « Σωλῆνες (φησὶν Ἡσύχιος), οἱ ϛεγαϛῆρες· καὶ » τῶν ὀϛρακοδέρμων τι γένος κογχυλίων. Τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν » μορίων ». Ὄνυχες δὲ, ὠνομάσθησαν διὰ τὸ πρὸς τοὺς ὄνυχας ἐμφερὲς τοῦ ὀϛράκου. Ἐκάλουν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ Δακτύλους τοὺς σωλῆνας, ὡς δηλοῖ Πλίνιος Solen, sive aulos, sive donax, sive onyx, sive dactylus (*Plin. XXXII*, 11). Σωλήνων δὲ διαφοράς τε καὶ δυνάμεις ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 90) ταύτας εἶναι λέγει· « Οἱ δὲ σωλῆνες μὲν πρός τινων καλούμενοι, πρός τινων δὲ » καὶ αὐλοὶ, καὶ δόνακες, καὶ ὄνυχες, πολύχυλοι, κακόχυλοι » κολλώδεις. Καὶ οἱ μὲν ἄῤῥενες αὐτῶν ῥαβδωτοί εἰσι καὶ οὐ μονο» χρώματοι· εἰσὶ δὲ τοῖς λιθιῶσι καὶ ἄλλοις δυσουροῦσιν εὔθετοι. Οἱ » δὲ θήλεις μονοχρώματοί τέ εἰσι, καὶ γλυκύτεροι. Λαμβάνονται δὲ » ἑφθοὶ καὶ τηγανιϛοί· κρείττονες δ' εἰσὶν οἱ μέχρι τοῦ χανεῖν ἐπ' » ἀνθράκων ὀπτώμενοι ».

Ἄῤῥενές εἰσι.] Ἴσως γραπτέον μετὰ τοῦ συνδέσμου, ὡς φέρεται ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει· Ἄῤῥενες δ' εἰσὶ, μικρὸν ἀλλοιώσαντας τὴν ϛίξιν.

Αἳ καλοῦνται ὄνυχες.] Τὰς θηλείας καὶ ὁ Πλίνιος ὄνυχάς φησι καλεῖσθαι, τῶν αὐλῶν καὶ τῶν δονάκων τοὔνομα τοῖς ἄῤῥεσιν ἀποκληρώσας, ex his mares alii *donacas*, alii *aulos* vocant : feminas, *onychas*. Urinam mares movent. Dulciores feminæ sunt, et unicolores (*Plin. XXXII*, 9).

Μεγάλοι, μελανοράβδωτοι καθ' ἑτερόχροιαν, ἄῤῥενες.] Τὸ, Κατὰ τὴν ἑτερόχροιαν, ἔτρεψα εἰς τὸ Καθ' ἑτερόχροιαν, διαγράψας τὸ ἄτοπον ἐνθάδε ἄρθρον· δύναται γὰρ ταυτὸν καὶ τὸ Κατὰ ποικιλίαν ἢ ποικίλως ῥαβδωτοί. Διόπερ ἴσως καὶ τὸ Μελανοράβδωτοι τρεπτέον εἰς τὸ ἁπλοῦν Ῥαβδωτοὶ, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Διφίλῳ, ἢ γοῦν διαιρετέον, εἰς τὸ, Μέλανες ῥαβδωτοὶ, ἵνα νοῆται

ἀτάκτου ταύτης γραφῆς καὶ ςίξεως, Δασεῖαι. Τὰς σάρκας τε ἀπαλώτεραι καὶ γλυκύτεραι, ὄςρακά τε λεπτὰ φέρουσαι, τοὺς χυμούς.

Οἱ αὐτοὶ ἀτροφώτεροι.] Ὁ κατὰ Μόσχαν ἐκδότης τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις λείπειν μὲν φησὶν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ ἰδίου ἀντιγράφου, προσγεγράφθαι δ' ἔξωθεν ὡς διόρθωσιν. Καὶ ἔςι μὲν χειρίςη ἡ διόρθωσις· καὶ παραλειφθείσης μέντοι οὐδὲν μᾶλλον συναρτηθήσεται τὰ ἑπόμενα τοῖς ἡγουμένοις, διὰ τὴν διαφορὰν τοῦ γένους. Τούτοις προςίθει, ὅτι, εἰ μὲν τὰς μυΐσκας, τουτέςι τοὺς ἐλάσσονας μύας, ἀτροφωτέρους λέγει, συνᾴδει μὲν τῷ Ἱκεσίῳ, διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὸν Δίφιλον, καὶ αὐτὸς δὲ ἑαυτῷ ἀντιφάσκει, ἃς πρὸ μικροῦ γλυκυτέρας εἴρηκε, νῦν δηκτικὰς ςόματος καὶ φάρυγγος εἶναι λέγων. Ἴσως ἀντὶ τοῦ, ΟἹ ΑΥ̓ΤΟΊ, γραπτέον ΟἹ ΛΟΙΠΟΊ· ἴσως καὶ ὅλον τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κειμένου μέχρι τοῦ Βράγχης, ἀβλεψίᾳ τῶν γραψάντων ἐξετοπίσθη τῆς οἰκείας χώρας, δέον ἀμέσως μετὰ τὸ ἀνωτέρω (τμ. νά), καρδάμῳ, ἢ γοῦν μετὰ τὸ Στρομβώδεσι, γεγράφθαι.

Βράγχης.] Ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως τοὔνομα, ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς λοιποῖς φερομένου Βροχῆς. Ὁ βράγχος, Τὸ βράγχος, ἡ Ἡ βράγχη (τριγενῶς γὰρ λέγεται), ἐςὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Βραχνίασμα, ῥηματικὸν τοῦ Βραχνιάζω, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι Βραγχιάω καὶ Βραγχάω ἔλεγον. Ὅθεν διορθωτέον τὸν Ἡσύχιον « Βράγχοντος, βρόχοις » ἁλόντος.—Βραγχῶν, φλεγμῶν ἢ πνευμόνων », τρέποντας εἰς τὸ, « Βραγχῶντος, βράγχοις ἁλόντος.—Βράγχον, φλεγμονὴν πνευμόνων ».

Ἢ ἐν ὀςράκοις κεραμίων, οἵ τε ἀπὸ τῶν πετρῶν κ. τ. λ.] Εἰς τοῦτ' ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασιν Ἢ ὀςράκοισι κεραμέων, τούς τε ἀπὸ τῶν πετρῶν. Ὁ δὲ Σνεϊδέρος παρῄνει γράφειν, Ἢ ἐπ' ὀςράκοισι κεραμέων, οὔτε οἱ ἀπὸ τῶν πετρῶν. Καὶ τοῦτο μὲν ἀδιάφορον· προσέδοξε δέ μοι καὶ κεραμίων γράφειν ἀντὶ τοῦ κεραμέων· » Κεράμιον τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος ςαμνίον » φησὶν Ἡσύχιος. Οὐδὲ γὰρ πρὸς ἔπος ἐνθάδε οἱ κεραμεῖς. Τὰ δὲ κεράμια, ἀγγεῖα ἐκ πηλοῦ εἰσι, ὧν τοῖς ὀςράκοις, τουτέςι τοῖς κλάσμασι, τοῖς ἐκ τῶν παραθαλασσίων πόλεων, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ὁρμιζομένων νηῶν ῥιπτομένοις εἰς θάλασσαν, ἐπιφύονται ὀςρακοδέρμων γένη διάφορα· οἷόν ἐςιν ὃ φησὶν Ἀριςοτέλης περὶ τοῦ Ῥοδίων λιμένος (Περὶ ζ. γενέσ. Γ, 11), « Παραβαλόντος ναυτικοῦ ςόλου, καὶ ἐμβληθέντων (γρ. ἐκβληθέντων) κε» ραμίων εἰς τὴν θάλασσαν, χρόνου γενομένου, καὶ βορβόρου περὶ » αὐτὰ συναλισθέντος, ὄςρεα εὑρίσκονται (γρ. εὑρίσκοντο) ἐν αὐτοῖς ».

νγ΄. Ὄστρεα τὰ πελάγια... ὑπὸ ἡλίου.] Κατὰ λέξιν σχεδὸν ὁ Πλίνιος ἡρμήνευσε ταῦτα, Ostrea... pelagia parva et rara sunt... Grandescunt... ubi sol penetret in vada. Hæc videtur causa, quare minora in alto reperiantur (*Plin. XXXII*, 6). Τὰ δὲ ὄστρεα ἐκαλεῖτο Ἀττικώτερον ὄστρεια· «Ὄστρεια, σὺν τῷ Ι μᾶλλον» φησὶν ὁ Φώτιος. Ὅθεν τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ καθ' ὑποκοριστικὸν τύπον, Ὀστρείδια. Οὕτως δ' ἐκλήθησαν κατ' ἐξοχὴν, ὡς ἄριστα, ἢ γοῦν μάλιστα σπουδαζόμενα, τῶν συνωνύμως τοῖς ὀστρακοδέρμοις καλουμένων ὀστρέων.

Χαίρει γὰρ ἐπικιρναμένη γλυκέσι θαλάσσῃ.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἀδιανόητον, Χαίρει γὰρ ἐπικιρνάμενον γλυκέσι κράτει. Ὁ Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 92) «Τὰ δὲ ὄστρεα (φησὶ) γεννᾶται » μὲν καὶ ἐν ποταμοῖς, καὶ ἐν λίμναις, καὶ ἐν θαλάσσῃ. Κράτιστα δὲ » τὰ θαλάττια, ὅταν λίμνη, ἢ ποταμὸς παρακέηται· γίνε» ται γὰρ εὔχυλα καὶ μείζονα καὶ γλυκύτερα. Τὰ δὲ πρὸς ἤοσι καὶ » πέτραις, ἰλύος καὶ ὕδατος ἀμιγῆ, μικρὰ, σκληρὰ, δηκτικά. Τὰ δὲ » ἐαρινὰ ὄστρεα, καὶ τὰ κατὰ τὴν τοῦ θέρους ἀρχὴν, κρείσσονα, » πλήρη, θαλασσίζοντα μετὰ γλυκύτητος, εὐστόμαχα, εὐέκκριτα. Τὰ » δὲ συνεψόμενα μαλάχῃ, ἢ λαπάθῳ, ἢ ἰχθύσιν, ἢ καθ' (γρ. ἢ καὶ » καθ') αὐτὰ, τρόφιμα καὶ εὐκοίλια». Κατὰ δὲ τὸν Μνησίθεον (παρὰ τῷ αὐτ.) «Ὄστρεα καὶ κόγχαι καὶ μύες καὶ τὰ ὅμοια, τὴν μὲν σάρκα » δυσκατέργαστά ἐστι, διὰ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν αὐτοῖς ἁλυκήν. Διόπερ » ὠμὰ μὲν ἐσθιόμενα, κοιλίας ἐστὶν ὑπακτικὰ, διὰ τὴν ἁλυκότητα· » τὰ δὲ ἑψόμενα ἀφίησιν ἤτοι πᾶσαν ἢ τὴν πλείστην ἅλμην εἰς τὴν » συνέψουσαν αὐτὴν ὑγρότητα. Διόπερ αἱ μὲν ὑγρότητες ἐν αἷς ἂν » ἑψηθῇ τι τῶν ὀστρέων, ταρακτικαὶ καὶ ὑπακτικαὶ κοιλίας εἰσίν· αἱ » δὲ σάρκες τῶν ἑψομένων ὀστρέων ψόφους ποιοῦσιν, ἐστερημέναι τῶν » ὑγρῶν. Τὰ δὲ ὀπτὰ τῶν ὀστρέων, ἐάν τις αὐτὰ καλῶς ὀπτήσῃ, ἀλυ» ποτάτην ἔχει διάθεσιν· πεπύρωται γάρ· διὸ οὐχ ὁμοίως τοῖς ὠμοῖς » ἐστι δύσπεπτα, καὶ τὰς ὑγρότητας ἐν αὐτοῖς ἔχει κατεξηρασμένας, » δι' ὧν ἔκλυτος ἡ κοιλία γίνεται. Τροφὴν δὲ δίδωσιν ὑγρὰν τε καὶ » δύσπεπτον ἅπαν ὄστρεον, καὶ πρὸς τὰς οὐρήσεις ἐστὶν οὐκ εὔοδα». Μνημονεύει δὲ ὁ Ἀθήναιος (σελ. 88) καὶ τῶν καλουμένων Ἀγρίων ὀστρέων, ἅ φησιν εἶναι πολύτροφα, βρομώδη, καὶ τὴν γεῦσιν εὐτελῆ· καὶ εἶεν ἂν ἴσως ταῦτα τὰ παρ' ἡμῖν καλούμενα Γαδαρόποδα. Ὁ δὲ Ῥονδελέτος παρὰ τῷ Γεσνήρ. (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 761) τὰ παρ' ἡμῖν νῦν Γαδαρόποδα, τοὺς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ καὶ ὑφ' ἑτέρων καλουμένους

Σπονδύλους οἴεται εἶναι. Καὶ Τρίδακνα δέ τινα ὄςρεα ὠνομάζετο, κατὰ τὸν Πλίνιον, διὰ τὸ τηλικαῦτα τῷ μεγέθει εἶναι, ὥςε μὴ ἔχειν τὸν τρώγοντα μιᾷ φαγεῖν ἐνθέσει, ἀλλὰ τριῶν χρήζειν δήξεων, Tridacna adpellavit : tantæ amplitudinis intelligi cupiens ut ter mordenda essent (*Plin. lib. XXXII, cap.* 6). Ταῦτά φησιν ὁ Βελλώνιος (σελ. 418) ἐν τῇ ἐρυθρᾷ γεννᾶσθαι θαλάσσῃ, κατὰ τὴν Τὸρ πόλιν (ἥ ἐςιν ἡ Ῥαϊθοῦ) καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ μὲν τῶν χυδαίων Γραικῶν Ἀγανά, ὑπὸ δὲ τῶν ἐκεῖ καλογήρων Τρίδακνα.

Κάλλιςα τὰ κατὰ τὰς ἐκβολὰς κ. τ. λ.] Τῶν καλλίςων τούτων ἐοίκασιν εἶναι καὶ ἃ ἰδίως ὠνόμαζον Καλλιβλέφαρα, Calliblephara, ὥς φησι Πλίνιος (XXXII, 6).

Ἃ εἰς καταβόλους τίθεται.] Προσέθηκα τὴν ἀντωνυμίαν ἀναγκαίαν οὖσαν εἰς τὴν συνάρτησιν· ἔςι δὲ γράφειν καὶ Οὗ, τοπικῶς, ἢ Ὅπου. Τὸ δὲ Τίθεται, ἐκ τῆς τοῦ Ματθαίου εἰκασίας, ἀντὶ τοῦ Τιθέντες. Καταβόλους (Γαλλ. Parcs) ἐνθάδε νοητέον ἐν γένει τοὺς τόπους, ἐκ οἷς εἰώθασι καταβάλλειν, καὶ περιείργειν ὄςρεα, μύας, καὶ τὰ ὅμοια, ὅπου παχύνεται καὶ βελτιοῦται τὴν γεῦσιν· εἰδικῶς δὲ καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 101), τουτέςιν ἐν οἷς τοὺς λεπιδωτοὺς ἰχθῦς καταβάλλουσι. Ὠνόμαζον δὲ αὐτοὺς καί, Συςάδας θαλάσσης, οἷόν ἐςι τὸ παρὰ τῷ Στράβωνι (σελ. 773) περὶ τῶν ἰχθυοφάγων Ἀράβων, « Ἔνιοι δὲ τὰς κόγχας ἐχούσας τὴν σάρκα σιτεύουσι, ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΕΣ εἰς χαράδρια καὶ συςάδας θαλάττης· » εἶτ' ἰχθύδια παραῤῥιπτοῦντες τροφὴν αὐτοῖς, χρῶνται ἐν τῇ τῶν » ἰχθύων σπάνει». Ὁ δὲ Κατάβολος τοῦ παρακμάζοντός ἐςιν ἑλληνισμοῦ, καθ' ὃν καὶ αὐτοὺς τοὺς λιμένας, ἢ τὰ ἐπίνεια, Καταβόλους ἐκάλουν. Ὁ γὰρ τοῦ Θουκυδίδου (Α, 30) σχολιαςής, τὸ ἐπίνειον ἑρμηνεύων φησίν· « Ἐπίνειον ἐςὶ πόλισμα παραθαλάσσιον, ἔνθα τὰ » νεώρια τῶν πόλεων... δύνασαι δὲ ἐπὶ παντὸς ἐμπορίου καὶ παρα» θαλασσίου χρήσασθαι τῷ ὀνόματι, ὃ νῦν οἱ πολλοὶ Κατάβολον » καλοῦσι».

Αὔξεται.] Τῷ μεγέθει, ἀλλ' οὐ τῷ πλήθει, ὥς φησιν Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. γενέσ. Γ, 11), « Ἐπεὶ γὰρ Χῖοί τινες ἐκ Πύῤῥας τῆς ἐν » Λέσβῳ τῶν ὀςρέων διεκόμισαν ζῶντα, καὶ εἰς τόπους τῆς θαλάσ» σης τινὰς εὐριπώδεις καὶ βορβορώδεις ἀφίεσαν (γρ. ἀφεῖσαν), » πλείω μὲν τῷ χρόνῳ οὐδὲν ἐγένετο, τὸ δὲ μέγεθος εἰς αὔξησιν » ἐπέδωκε». Οὕτως γὰρ γραπτέον ταῦτα, ἐξ ἑτέρων διορθώσεως, ἀντὶ τοῦ... εὐρωτιώδεις καὶ ὁμόρους... ἀπέδωκε.

Ἔαρι

Ἔαρι δὲ... χυμῷ γαλακτώδει.] Τοῦτο Πλίνιος οὕτως ἐξέφρασε, Circa initia æstatis multo lacte prægnantia (*Plin. lib. XXXII, cap.* 6).

Κατά τε πόλιν Βρεντέσιον.] Προσέθηκα τὴν πρόθεσιν καὶ τὸν σύνδεσμον, τρέψας καὶ τὸ Πάλιν εἰς τὸ Πόλιν, ἵνα σημαίνῃ τι τὸ παντάπασιν ἀδιανόητον, Πάλιν Βρεντέσιον. Τὸ δὲ Βρεντέσιον καλεῖται νῦν τοῖς Ἰταλοῖς Brindisi.

Ταρακῶνα.] Τῆς Ἰβηρίας (τῆς νῦν καλουμένης Ἱσπανίας) ἡ Ταρακὼν, ἢ Ταῤῥάκων, τὰ νῦν ὑπὸ τῶν Ἱσπανῶν καλουμένη Tarragona.

Ναρβῶνα.] Πόλις Γαλλίας, Narbone ὀνομαζομένη.

Δικαιαρχίαν ἐν Λουκρίνῳ λάκκῳ.] Ἔπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 118) σημειωθέντα περὶ τῆς Δικαιαρχίας καὶ τοῦ Λουκρίνου λάκκου· οἷς προςίθει καὶ τὰ ἐκ τοῦ Στράβωνος (σελ. 245) «Ὁ δὲ Λοκρῖνος » κόλπος... ἐνορμίσασθαι μὲν ἄχρηςος, τῶν ὀςρέων δὲ θήραν ἔχων » ἀφθονωτάτην ».

Χελιδονίας.] Νῆσοι τρεῖς οὕτως καλούμεναι, ἑξαςάδιον ἀφεςηκυῖαι τῆς Λυκιακῆς παραλίας, ὥς φησι Στράβων (σελ. 636).

Λευκάδα.] Νῆσος παρακειμένη τῇ Ἀκαρνανίᾳ, καλουμένη κοινῶς Ἁγία Μαύρα.

Ἄκτιον.] Κατὰ τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον, ἐπίσημον διὰ τὴν τοῦ Αὐγούςου κατ' Ἀντωνίου νίκην. Azio καλοῦσι νῦν αὐτὸ οἱ Ἰταλοί.

Καὶ κόλπον Λιβυκὸν τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται.] Προσέθηκα ταῦτα ἐκ διαφόρων γραφῶν διορθώσας. Λιβυκὸν δὲ κόλπον ἔοικε λέγειν τὴν τῆς Λιβύης μικρὰν λεγομένην Σύρτιν (Golfe de Gabés) καθ' ἣν Λέπτις (τανῦν Lepta) πόλις, μικρὰ καὶ αὐτὴ ἐπονομαζομένη, ὅθεν τὰ ὑπὸ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ὀψοφάγων ἐπαινούμενα Λεπτικὰ ὄςρεα. Τὸ δὲ, Τοῦτον τὸν τρόπον γίνεται, σημαίνει, Εἰς καταβόλους τίθεται.

νδ'. Πελωρίδες, ἢ μελαινίδες, κάλλιςαι αἱ ἐμφερεῖς ὀςρέοις... διαχωρητικαὶ μετρίως.] Ἐκτετόπιςαι ἴσως καὶ τοῦθ' ὅλον τὸ κεφάλαιον, ὥσπερ καὶ τὸ ἀνωτέρω (τμ. μγ'), τῆς οἰκείας χώρας (κατωτέρ. τμ. ξ-ξά), ὅπου περὶ πελωρίδων καὶ γλυκυμαρίδων ὁ λόγος· πλὴν εἰ μή τις φαίη, διὰ τὸ ἐμφερεῖς ὀςρέοις, ὑποτετάχθαι τῷ περὶ ὀςρέων λόγῳ. Καὶ ἀνωτέρω μὲν (σελ. 116) ἐκ τοῦ Ἀθηναίου λαβόντες ἐλέγομεν ὅτι τῶν χημῶν γένος τι, αἱ Πελωρίδες, καὶ Βασιλικαὶ ἐκαλοῦντο· Μελαινίδας δὲ Σώφρων παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 86) ὠνόμασε τῶν κογχῶν τινας, τὰς αὐτὰς, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ Ξενο-

κράτους, οὔσας ταῖς Πελωρίσιν, οὕτως δὲ κληθείσας πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν λευκῶν, οἵας ἔφησεν (τμ. μγ΄) εἶναι τὰς γλυκυμαρίδας, ὥσπερ Βασιλικὰς καὶ Πελωρίδας, διὰ τὸ ὀστρέοις ἐοικέναι τὸ μέγεθος. « Αἱ δὲ πελωρίδες ὠνομάσθησαν παρὰ τὸ πελώριον· μεῖζον γάρ ἐστι » χήμης καὶ παρηλλαγμένον », φησὶν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 92), ὃς (σελ. 90) καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐκτίθησιν ἐκ τοῦ Ἰκεσίου· « Αἱ δὲ παχεῖαι » [χῆμαι], Βασιλικαὶ δὲ πρός τινων καλούμεναι, Πελώριαί τε λε- » γόμεναι, τρόφιμοι, δυσέκκριτοι, εὔχυλοι, εὐστόμαχοι, καὶ μάλιστα » αἱ μείζους ». Ταύτας ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 316) Ὀρυκτὰς καλεῖσθαι λέγει ὑπὸ τῶν Γραικῶν, παρὰ τὸ Ὀρύσσω ἐξηγούμενος τοὔνομα, διὰ τὸ ἐξορύσσεσθαι ὑπὸ τῶν κογχυλιευτῶν ἐκ τῆς ἰλύος· ἀλλ' οἶμαι τὸν Γεσνῆρον συγκεχυκέναι τὴν λέξιν τῷ Ὀρεκταὶ ἢ Ὀρεκτικαί. Παρὰ γὰρ τῷ Φορσκωλίῳ (*Description. animal. pag. XXXI*) γένει τινὶ χημῶν πελωρίδων τῷ ὑπὸ τοῦ Λινναίου καλουμένῳ Venus gallina, ὄνομα χυδαῖον προσγέγραπται, Ὀρεχτίκες, ὅ ἐστιν Ὀρεκτικαὶ, τουτέστιν ὀρέξεως παρορμητικαί. Ὁ δ' αὐτὸς Φορσκώλιος τὴν μὲν τοῦ Λινναίου Venus literata, Ῥοχτικοαχιβάδα φησὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν Γραικῶν, τὴν δὲ Venus pectinata ἁπλῶς Ἀχιβάδαν, τὴν δὲ Venus verrucosa, Κιδόνια (πληθ. καὶ οὐδετέρ.).

Ἐν τέλμασιν ἰλύϊ τε βορβορώδει κ. τ. λ.] Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Ε, 15) πάντα φησὶ τὰ ὀστρακόδερμα γίνεσθαι ἐν τῇ ἰλύϊ, κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἰλύος ἕτερα· ἐν μὲν τῇ βορβορώδει τὰ ὄστρεα, ἐν δὲ τῇ ἀμμώδει κόγχας καὶ χήμας καὶ σωλῆνας καὶ κτένας, περὶ δὲ τὰς σήραγγας τῶν πετρῶν τήθυα καὶ βαλάνους καὶ λεπάδας καὶ νηρίτας. Ἐμνημόνευσεν ἁπάντων τούτων ὁ Ξενοκράτης, πλὴν τῶν Νηριτῶν, οἳ καὶ Ἀναρῖται καὶ Ἀνάρται ἐκαλοῦντο, ὥς φησιν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 86)· καὶ Νήριτοι δὲ παρ' Ἡσυχίῳ, « Νήριτος, ὁ Νηρίτης, » ὅ ἐστι κογχύλιον κοχλιῶδες, ποικίλον ». Εἰσὶ γὰρ τῶν στρομβωδῶν, ᾗ δῆλον ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους (Περὶ ζ. μορ. Δ, 4) συγκαταλέγοντος αὐτοὺς τοῖς κήρυξι καὶ ταῖς πορφύραις. Καὶ ὁ μὲν Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 418) τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας, ὠμοὺς φησὶ κατεσθίειν τοὺς Νηρίτας, καὶ παρορμητικοὺς ὀρέξεως εἶναι νομίζειν· ὁ Γίλλιος δὲ (Παρὰ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 739) καὶ αὐτὸ τῶν Νηριτῶν τοὔνομα σώζεσθαι παρὰ τοῖς παροικοῦσι τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ Γραικοῖς. Καὶ ταῦτα μὲν παρεκβατικῶς περὶ τῶν Νηριτῶν· ἐπανίωμεν δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Ταύταις χρῶνται ἐζωμοποιημέναις.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ παρ' ἅπασι

κακῶς γραφόμενον, Ταύταις χρῶ καὶ ἐζωμοποιημέναις. Αἱ δ' ἐζωμοποιημέναι εἰσὶν ἃς ἡ συνήθεια Βρασὰς καλεῖ.

νέ. Ἐκ τῶν τεναγωδῶν.] Ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τελματωδῶν ἔλεγε. Ἐπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 95) σημειωθέντα.

Τῷ τε γὰρ μὴ βλάπτεσθαι... οἵ τε πιννοφύλακες.] Οὕτως διορθοῦν δεῖν ἔγνωκα τὸ χωρίον, προσθεὶς τοὺς δύο πρώτους συνδέσμους, Τε γάρ, ὧν τὸν μὲν δεύτερον ἐξέφρασε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραστής· τοῦ πρώτου δὲ ἡ παράληψις ἐπάναγκες ἀπῄτει καὶ τὴν τοῦ, Οἱ δέ, τροπὴν εἰς τό, Οἵ τε. Περὶ δὲ τῶν Πιννοφυλάκων, οὓς καὶ Πιννοτήρας καλοῦσι, τάδε λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Ε', 15), « Αἱ δὲ » πίνναι φύονται ἐκ τοῦ βυσσοῦ ἐν τοῖς ἀμμώδεσι καὶ βορβορώδεσι. » Ἔχουσι δ' ἐν αὐταῖς πιννοφύλακα, αἱ μὲν καρίδιον, αἱ δὲ καρ- » κίνιον· οὗ στερισκόμεναι διαφθείρονται θᾶττον... ἐμφύονται δ' ἐν » ἐνίοις τῶν ὀστρακοδέρμων καρκίνοι λευκοί, τὸ μέγεθος μικροὶ πάμ- » παν, πλεῖστοι μὲν ἐν τοῖς μυσὶ τοῖς πηλώδεσι, ἔπειτα καὶ ἐν ταῖς » πίνναις οἱ καλούμενοι πιννοτῆραι. Γίγνονται δὲ καὶ ἐν τοῖς κτεσὶ » καὶ ἐν τοῖς λιμνοστρέοις· αὔξησιν δ' οὐδεμίαν οὗτοι ἐπίδηλον λαμ- » βάνουσι. Φασὶ δὲ αὐτοὺς οἱ ἁλιεῖς ἅμα συγγίγνεσθαι γιγνομένοις». Καὶ μικρὸν ὑποβάς· «Τὸ δὲ καρκίνιον γίγνεται μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς » γῆς καὶ ἰλύος, εἶτα εἰς τὰ κενὰ τῶν ὀστράκων εἰσδύεται, καὶ αὐξα- » νόμενον μετεισδύνει πάλιν εἰς ἄλλο μεῖζον ὄστρακον, οἷον εἴς τε τὸ » τοῦ νηρίτου καὶ τὸ τοῦ στρόμβου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· » πολλάκις δὲ καὶ εἰς τοὺς κήρυκας τοὺς μικρούς. Ὅταν δὲ εἰσδυῇ, » συμπεριφέρει τοῦτο (γρ. συμπεριφέρεται τούτῳ), καὶ ἐν τούτῳ » τρέφεται· πλὴν καὶ αὐξανόμενον πάλιν εἰς ἄλλο μετεισδύνει μεῖζον».

Ἐν τοῖς γαληνιζομένοις εὐαγροῦσι τῇ πίννῃ.] Ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως ἡ γραφὴ Γαληνιζομένοις, ἀντὶ τοῦ, ληνιζομένοις. Ὁ νοῦς, Γαληνῆς οὔσης τῆς θαλάσσης, ὁ πιννοτήρης εὐχερέστερον πορίζει τὴν ἄγραν τῇ πίννῃ. Φαίνεται γὰρ ὁ Ξενοκράτης ὁμολογεῖν τοῖς οἰομένοις τῶν ἀρχαίων τὸν Πιννοτήρην, προσιόντων ἰχθυδίων, μηνύειν τῇ πίννῃ τὴν ἄγραν· διὸ καὶ παρ' ἑτέροις οὐ Πιννοτήρης, ἀλλὰ Πιννοθήρης ὀνόματι ἀμφιβολόγῳ καλεῖται τὸ καρκίνιον. Συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὥς φησι Χρύσιππος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 89) τὸν ἑξῆς τρόπον· «Ἡ πίννη καὶ ὁ πιννοτήρης συνεργὰ ἀλλήλοις, κατ' ἰδίαν » οὐ δυνάμενα συμμένειν. Ἡ μὲν οὖν πίννη ὄστρεόν ἐστιν· ὁ δὲ πιννο- » τήρης, καρκίνος μικρός. Καὶ ἡ πίννη διαστήσασα τὸ ὄστρακον, ἡσυ- » χάζει, τηροῦσα τὰ ἐπεισιόντα ἰχθύδια· ὁ δὲ πιννοτήρης, παρεστώς,

» ὅταν εἰσέλθῃ τι, δάκνει αὐτὴν, ὥσπερ σημαίνων. Ἡ δὲ δηχθεῖσα » συμμύει, καὶ οὕτως τὸ ἀποληφθὲν ἔνδον κατεσθίουσι κοινῇ». Τὰ αὐτὰ ἱςόρηκε καὶ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότ. Γ, 29). Πλούταρχος δὲ (Πότερ. τῶν ζ. φρονιμώτερ. κ. τ. λ. § 30) ἐπιτιμᾷ Χρυσίππῳ πολλαχοῦ τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμάτων τὸν περὶ πιννοτήρου παρενείραντι λόγον, οὐ μὲν οὖν αὐτὸς ἀπιςῶν, ἀλλὰ τὴν κατάχρησιν δυσχεραίνων· « Ὁ τὸ πλεῖςον ἐξαναλώσας Χρυσίππου μέλαν πιννοτήρας, ἐν παντὶ » καὶ φυσικῷ βιβλίῳ καὶ ἠθικῷ προεδρίαν ἔχων». Καὶ ὅτι μὲν καρκίνιον καὶ ἐν πίννῃ καὶ ἐν ἑτέροις ὀςρακοδέρμοις ἐνοικεῖ πολλάκις, μαθεῖν ἐςιν ἐκ τῆς πείρας· ὅτι δὲ καὶ ἔργον ἔχει τὸ συλλαμβάνεσθαι τῇ πίννῃ τῆς ἄγρας, τοῦθ' οὔτ Ἀριςοτέλης εἶπε διαῤῥήδην (εἰ καὶ τῷ ὑπὸ τῆς τῶν πολλῶν ὑπολήψεως τεθέντι ὀνόματι τοῦ Πιννοφύλακος ἐχρήσατο), καὶ τῶν νεωτέρων οἱ πλεῖςοι ἐν τοῖς μυθώδεσιν ἔταξαν.

Πηλώδεσιν ὑφεςήκασι.] Οὕτω διορθοῦν παρῄνει ὁ Ματθαῖος, ἀντὶ τοῦ, Πιννώδεσιν ὑπεςήκασι (ἄλλ. ὑπεςάκασι).

Καὶ γλυκεῖαι τηνικαῦτα γίνονται.] Οὕτως διώρθωκα τὴν παρ' ἅπασι φερομένην βάρβαρον γραφὴν, Καὶ γλυκεῖαι εἰσὶ, τοινικαῦτοι (ἄλλ. τηνικαῦτα) γὰρ γίνονται. Ταύτην δὲ σχεδὸν τὴν διόρθωσιν ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςής. Ἔςι δὲ καὶ οὕτως διορθοῦν, Καὶ γλυκεῖαί εἰσιν αἳ τηνικαῦτα γίνονται.

Μεγέθους δὲ ἕνεκεν, αἱ μὴ μεγάλαι κρείττους.] Ταὐτὰ οἷς μικρὸν ἀνωτέρω εἴρηκε, Μεγέθους δ' ἕνεκα, αἱ μικραὶ τῶν μειζόνων ἁπαλώτεραι. Ἢ ταῦτα τοίνυν, ἢ ἐκεῖνα διαγραπτέον.

Τράχηλοι μὲν γάρ... εὐφθαρτότερον.] Φησὶν ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 91) «Αἱ δὲ πίνναι, οὐρητικαὶ, τρόφιμοι, δύσπεπτοι, δυσα» νάδοτοι».

Γλυκεῖ, ἐλαίῳ.] Διέςησα τὰς κακῶς εἰς ἓν συνημμένας δύο λέξεις Γλυκελαίῳ.

Οἴνῳ ὁμοίως. Καὶ τῶν κ. τ. λ.] Πλεονάζει τὸ Ὁμοίως ἐνθάδε. Ἴσως ἡμάρτηται καὶ ἡ γραφὴ καὶ ἡ ςίξις, δέον γράφειν, Οἴνῳ. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο πιθανὸν, τῶν ἑξῆς οὐδὲν ἧττον ἀπόρων ὄντων.

Καὶ τῶν ἐξ ὕδατος ἀνεζεσμένων μετὰ νάπυος ἔξω τῶν κογχυλιωδῶν φύσεως ἡ χρῆσις.] Οὔθ' ὁ νοῦς εὔπορος, οὔθ' ἡ γραφὴ ἀνύποπτος· Ἴσως ἐγέγραπτο, Καὶ τῶν ἐξ (ἤ, Τῶν δ' ἐξ) ὕδατος ἀνεζεσμένων μετὰ νάπυος ἔξω τῶν κογχυλίων φυσώδης ἡ

χρῆσις, τοῦ μὲν ἀνωτέρω, Ἐψῶνται δὲ γλυκεῖ κ. τ. λ., ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἰδίοις ὀςράκοις ἑψωμένων πιννῶν, ἐκλαμβανομένου, ὥσπερ εἴρηκε (τμ. μέ) καὶ περὶ τῶν κτενῶν, τοῦ δὲ, Ἔξω τῶν κογχυλίων, ἐπὶ τοῦ ἐκτὸς τῶν ὀςράκων. Ὅτι δὲ τὸ Κογχύλιον, ὥσπερ καὶ ἡ Κόγχη, οὐ μόνον γένος ἐξαίρετον ὀςρακοδέρμων ἐδήλου, ἀλλὰ καὶ ἁπάντων ἁπλῶς τῶν ὀςρακοδέρμων αὐτὸ τὸ ὄςρακον, ἀντιδιῃρημένως πρὸς τὸ σαρκῶδες τοῦ ζώου, ἐδίδαξεν ἀποχρώντως ὁ Στέφανος ἐν τῷ Θησαυρῷ (Πίνακ. σελ. 1246)· ὅθεν καὶ οἱ Γάλλοι μετενεγκόντες εἰς τὴν ἰδίαν φωνὴν coquilles (κογχύλια) καλοῦσι τὰ τῶν ὀςρακοδέρμων καλύμματα, τὰ δὲ τῶν ὠῶν καὶ τῶν καρύων καὶ coquilles, καὶ coques (κόγχας). Ἐπανίωμεν δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον. Εἴη ἂν φυσώδης ἡ χρῆσις τῶν μὴ ἐν τοῖς ὀςράκοις σκευασθεισῶν πιννῶν, ἀλλ' ἐξ ὕδατος ἀνεζεσμένων, διὰ τὸ καθ' ἑαυτὰς δίχα τοῦ ζωμοῦ λαμβάνεσθαι, παραπλησίως τοῖς ἄλλοις ὀςρέοις, περὶ ὧν φησι Μνησίθεος (παρ' Ἀθην. σελ. 92) « Αἱ μὲν ὑγρότητες, ἐν αἷς ἂν ἑψηθῇ τι τῶν ὀςρέων, ταρα» κτικαὶ κοιλίας εἰσίν· αἱ δὲ σάρκες τῶν ἑψομένων ὀςρέων ψόφους » ποιοῦσιν ἐςερημέναι τῶν ὑγρῶν ». Τὸ γὰρ ψόφους ποιεῖν ταυτὸν δύναται τῷ φυσώδει. Ἔχει μέντοι ἀπορίαν καὶ ἡ τοιαύτη διόρθωσις διά τε τὴν ἑξῆς ἐπανάληψιν τοῦ Φυσώδης, καὶ διὰ τὸ Νάπυος· τοῦτο γὰρ κολάζει τὰ φυσώδη.

νϛ'. Στρόμβοι.] Οὕτως ὀρθῶς ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, ἀντὶ τοῦ Σκόμβροι. Στρόμβοι ἢ Σρομβώδη, ἐν γένει καλοῦνται τὰ κοχλιώδη ὀςρακόδερμα, καὶ ἐπικαλύμματι τὸ ςόμα ἐπιπωματιζόμενα, παραπλησίως τοῖς κήρυξι, ταῖς πορφύραις καὶ τοῖς ὁμοίοις, οἷς καὶ συνῆψε τοὺς ςρόμβους ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 315),

> Νηρῖται, ςρόμβων τε γένος, καὶ πορφύραι αὐταί,
> Κήρυκές τε. ——————————

Ἐν εἴδει δὲ Στρόμβοι λέγονται τὰ κωνοειδῆ καὶ ἐπιμήκη τῶν ὀςρακοδέρμων, ἅπερ οἱ Γάλλοι κογχυλιολόγοι Toupies (Ῥόμβους ἢ Βέμβικας) καὶ Trompes (σάλπιγγας) ὀνομάζουσι, τὸ μὲν διὰ τὸ Ῥόμβῳ ἢ Βέμβικι ἐοικέναι, ὃν ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια Στρόβαν, Σβούραν ἢ Ἀσβούραν καὶ Ἀσγαβάδαν ὀνομάζει, τὸ δὲ, διὰ τὸ ἀντὶ σάλπιγγος χρῆσθαι τοὺς ἀρχαίους τοῖς ςρόμβοις, ὥσπερ καὶ τοῖς κήρυξι (ἀνωτέρ. σελ. 125) καὶ τοῖς κοχλίαις (σελ. 134)· καὶ αὐτὸ γὰρ τὸ Trompe καὶ Trompette εἰκὸς παρὰ τὸν ἑλληνικὸν Στρόμβον παρῆχθαι, ᾧ προσομοιότερον ἡ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Tromba καὶ Trombetta.

« Στρόμβος (φησὶν Ἡσύχιος), δῖνος, κόχλος, ῥόμβος, συςροφὴ ἀνέμου, » περιφερὴς λίθος », συςροφὴν ἀνέμου λέγων, ἣν οἱ Γάλλοι Trombe, ἡμεῖς δὲ Σίφωνα ὀνομάζομεν, ῥόμβον δὲ τὸν βέμβικα, τὸν καὶ δῖνον καὶ κῶνον λεγόμενον, ἢ δῆλον ἐξ ὧν ἀλλαχοῦ φησι «Κῶνοι... οἱ ςρόμβοι» « καὶ Κώνα, βέμβιξ ». Φέρεται δὲ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἡσυχίῳ καὶ «Ἰσκάν- » διον, σαλπίγγιον.—Ἰσκανδωτὸν, σαλπιγγωτόν »· παρ' ὃ ἴσως ἡ παρ' ἡμῖν Ἀσγαβάδα, πλὴν εἰ μή τις παρὰ τὸ Σκαμβάς, οἱονεὶ Σκαμβάδα τινα, τουτέςι σκαιὰ βαίνουσαν, βούλοιτο παράγειν· τὸ γὰρ ᾱ πλεοναςικόν ἐςιν ἐν τούτοις, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ὠνοματοπεποιημένῳ παρὰ τὸν ἦχον, Σβοῦρα, καὶ Ἀσβοῦρα. Ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὸν Ξενοκράτην. Ἔσωσεν ἡ συνήθεια τοὔνομα, Στρομβάκιον καλοῦσα ἐκεῖνο τοῦ θαλασσίου ςρόμβου τὸ εἶδος, τὸ ὑπὸ τοῦ Λινναίου ὀνομαζόμενον Strombus Gallus· τὸ γὰρ παρὰ τῷ Φορσκωλίῳ (*Description. animal., pag. XXXIII*) Στρομπὰκ γραφόμενον τῆς Γραικῶν φωνῆς ἐςι, τουρκικῶς ἐσχηματισμένον. Ὁ δὲ τὸν Ὀππιανὸν, οὗ τὸ μαρτύριον ἀνωτέρω (σελ. 149) παρεθέμην, σχολιάσας τὸ παρ' ἐκείνῳ Στρόμβων, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς φωνὴν ἑρμηνεύων φησὶ « Τῶν » λιβαδίων, ἢ ΤΩΝΩΤΟΝΙΩΝ ». Καὶ τὴν μὲν τελευταίαν λέξιν τρεπτέον ἴσως εἰς τὸ, ΤΩΝ ΩΤΙΩΝ, ὄνομα ὀςρακοδέρμου, οὗ Ξενοκράτης μέμνηται ἐν τῷ παρόντι τμήματι, καὶ μεμνήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξϐ'), καὶ ᾧ τὸν σχολιαςὴν εἰκὸς, οἷα πολλάκις φιλεῖ, συγχέαι τοὺς ςρόμβους· Τοῦ δὲ, Λιβαδίων, ἀγνοῶ τὴν παρ' ἡμῖν χρῆσίν τε καὶ σημασίαν, εἰ μὴ καὶ τούτου ἡμάρτηται ἡ γραφὴ ἀντὶ τοῦ Χηβαδίων· οὐδὲ γὰρ θαυμαςὸν εἰ ταῖς χήμαις τοὺς ςρόμβους συνέχεεν ὁ καὶ τούτου ἀτοπώτερα ἄλλα φήσας σχολιαςής.

Μᾶλλον δ' οἱ τῶν ὠτίων μείζους.] Προσέθηκα τὸ πρῶτον τῶν ἄρθρων. Ἀπορήσειε δέ τις περὶ τῆς πρὸς τὰ Ὠτία συγκρίσεως. Εἰ γὰρ ταὐτά ἐςι τοῖς ὠτίοις ὧν ἐν τοῖς ἑξῆς (τμ. ξϐ') μεμνήσεται, οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τοὺς ςρόμβους· ἐκεῖνα γὰρ ταῖς λεπάσι μᾶλλόν ἐςιν ἐμφερῆ, δι' ὃ καὶ λεπάδες ἄγριαι ὠνομάσθησαν ὑπ' Ἀριςοτέλους. Ὑποληπτέον ἕτερόν τι γένος ὀςρακοδέρμου εἶναι ςρομβῶδους ὁμωνύμως Ὠτίον καλούμενον, ὡς ὑπονοεῖν παρέχει καὶ ὁ φθὰς παρεθέμην ἐκ τοῦ τὸν Ὀππιανὸν σχολιάσαντος ὅμοιον ὄνομα, ἴσως ὃ οἱ Γάλλοι κογχυλιολόγοι Οὖς Ἀρτέμιδος, Strombe oreille de Diane, καλοῦσι (ἰδ. *Nouveau Dictionnair. d'Histoir. natur. Tom. XXI, pag.* 253). Οὕτως γὰρ καὶ νῦν τῷ τροπικῷ τῶν Ὀμματίων ὀνόματι

εἶδός τι τῶν ϛρόμβων σημαίνομεν, ἴσως αὐτὸ τοῦτο, ὃ οἱ κατὰ Ξενοκράτην Ὠτία ἐκάλουν.

νζ΄. Σωλῆνες, ἢ αὐλοὶ, ἢ δόνακες.] Ἐφύλαξε τὴν πρώτην ὀνομασίαν ἡ συνήθεια, τὸ γένος μόνον ἐναλλάξασα, Τὰς σωλῆνας γὰρ, θηλυκῶς, καὶ οὐ Τοὺς σωλῆνας, λέγει. Μετηνέχθη δὲ τοὔνομα ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς τῶν οἰκιῶν ϛέγεσι σωλήνων, ἃ κοινῶς καλοῦμεν Σωληνάρια, ὥσπερ καὶ τῶν ἐχομένων δύο τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ γνωϛοῦ πᾶσιν αὐλοῦ, τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ δόνακος, τουτέϛι τοῦ καλάμου, διὰ τὸ σχῆμα τοῦ ζώου· ὥσπερ γὰρ ἐν σωλῆνι, ἢ ἐν αὐλῷ, ἢ ἐν καλάμῳ κεκρυμμένην ἔχει τὴν σάρκα. « Σωλῆνες (φησὶν Ἡσύχιος), οἱ ϛεγαϛῆρες· καὶ » τῶν ὀϛρακοδέρμων τι γένος κογχυλίων. Τάσσεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν » μορίων ». Ὄνυχες δὲ, ὠνομάσθησαν διὰ τὸ πρὸς τοὺς ὄνυχας ἐμφερὲς τοῦ ὀϛράκου. Ἐκάλουν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ Δακτύλους τοὺς σωλῆνας, ὡς δηλοῖ Πλίνιος Solen, sive aulos, sive donax, sive onyx, sive dactylus (*Plin. XXXII*, 11). Σωλήνων δὲ διαφοράς τε καὶ δυνάμεις ὁ Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 90) ταύτας εἶναι λέγει· « Οἱ δὲ σωλῆνες μὲν πρός τινων καλούμενοι, πρός τινων δὲ » καὶ αὐλοὶ, καὶ δόνακες, καὶ ὄνυχες, πολύχυλοι, κακόχυλοι » κολλώδεις. Καὶ οἱ μὲν ἄῤῥενες αὐτῶν ῥαβδωτοί εἰσι καὶ οὐ μονο» χρώματοι· εἰσὶ δὲ τοῖς λιθιῶσι καὶ ἄλλοις δυσουροῦσιν εὔθετοι. Οἱ » δὲ θήλεις μονοχρώματοί τέ εἰσι, καὶ γλυκύτεροι. Λαμβάνονται δὲ » ἑφθοὶ καὶ τηγανιϛοί· κρείττονες δ' εἰσὶν οἱ μέχρι τοῦ χανεῖν ἐπ' » ἀνθράκων ὀπτώμενοι ».

Ἄῤῥενές εἰσι.] Ἴσως γραπτέον μετὰ τοῦ συνδέσμου, ὡς φέρεται ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει· Ἄῤῥενες δ' εἰσὶ, μικρὸν ἀλλοιώσαντας τὴν ϛίξιν.

Αἳ καλοῦνται ὄνυχες.] Τὰς θηλείας καὶ ὁ Πλίνιος ὄνυχάς φησι καλεῖσθαι, τῶν αὐλῶν καὶ τῶν δονάκων τοὔνομα τοῖς ἄῤῥεσιν ἀποκληρώσας, ex his mares alii *donacas*, alii *aulos* vocant : feminas, *onychas*. Urinam mares movent. Dulciores feminæ sunt, et unicolores (*Plin. XXXII*, 9).

Μεγάλοι, μελανοράβδωτοι καθ' ἑτερόχροιαν, ἄῤῥενες.] Τὸ, Κατὰ τὴν ἑτερόχροιαν, ἔτρεψα εἰς τὸ Καθ' ἑτερόχροιαν, διαγράψας τὸ ἄτοπον ἐνθάδε ἄρθρον· δύναται γὰρ ταυτὸν καὶ τὸ Κατὰ ποικιλίαν ἢ ποικίλως ῥαβδωτοί. Διόπερ ἴσως καὶ τὸ Μελανοράβδωτοι τρεπτέον εἰς τὸ ἁπλοῦν Ῥαβδωτοὶ, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Διφίλῳ, ἢ γοῦν διαιρετέον, εἰς τὸ, Μέλανες ῥαβδωτοὶ, ἵνα νοῆται

μελαντέρους μὲν εἶναι τῶν θηλειῶν τοὺς ἄῤῥενας σωλῆνας, φέρειν δὲ ῥάβδους ἐπὶ τοῦ ὀςράκου ποικίλας, οὐδὲ μονοχρόους εἶναι, ὥσπερ τὰς θηλείας.

Ἐμφερῶς τευθίσι πρὸς πότον παρασκευάζονται.] Πρὸς πότον ἐκ τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως καὶ τοῦ Λατινοῦ μεταφραςοῦ (ad potum), ἀντὶ τοῦ, Πρὸς ποταμόν, ὅπερ ἴσως ἦν, Πρόσφατοι μόνον; καθὰ πάλαι διώρθουν. Ἡ τευθὶς ἐςὶ τὸ νῦν παρ' ἡμῖν λεγόμενον Καλαμάριον, περὶ οὗ ταῦτα παραινεῖ Ἀρχέςρατος (παρ' Ἀθην. σελ. 326),

> Τευθίδες ἐν Δίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα
> Βαφύρα. Καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ δὲ παμπληθέας ὄψει.

Τὸ δὲ παρασκευάζεσθαι ἐμφερῶς τευθίσι, τοιοῦτον ἂν εἴη. Ἡ τῶν τῆς τευθίδος σκευασιῶν ἐπισημοτάτη, ἡ νῦν παρ' ἡμῖν, Καλαμάριον παραγεμιςὸν, καλουμένη, Τευθὶς σακτὴ, ἢ ὠνθυλευμένη, πάλαι ἐλέγετο, διὰ τὰ ἡδύσματα, ἢ ὀνθυλεύματα, οἷς ἔσαττον, τουτέςιν ἐγέμιζον, αὐτήν. «Ὠνθυλευμένον τὸ διασεσαγμένον ἄρτυμα » (γρ. ἀρτύμασι) κ. τ. λ.» φησὶν Ἡσύχιος. Εἰκὸς οὖν παραπλησίᾳ τινὶ σκευασίᾳ καὶ τοὺς σωλῆνας τὸ πάλαι σκευάζεσθαι. Ἡ τῶν Σακτῶν σωλήνων παρ' ἡμῖν σκευασία τοιαύτη ἐςίν· ἐξελόντες αὐτοὺς τῶν ὀςράκων, εἰς λεπτὰ κατακόψαντες καὶ ὀρύζῃ μιξαντες, ἔκ τε τοῦ μίγματος τούτου τὰ ὄςρακα αὖθις πληρώσαντες, καὶ μίτῳ περιδήσαντες, ἑψῶμεν. Καλοῦμεν δὲ τοὺς οὕτως ἐσκευασμένους Παραγεμιςούς.

Μονόχροοι.] Εἰς τοῦτ' ἔτρεψα τὸ Μονόχροιαι· τὸ γὰρ ἐπίθετον Μονόχροιος, ἢ Μονόχροος (ὅπερ Ἀριςοτέλης Ὁμόχροον καλεῖ), κοινοῦ γένους ἐςὶ, καὶ οὐκ ἔχει θηλυκόν. Τὸ δὲ Μονόχροιαι (παρὰ τὸ Μονόχροια) οὐσιαςικόν ἐςι σημαῖνον τὴν τοῦ μονοχρόου ποιότητα, ὥσπερ ἡ ἑτερόχροια τὴν τοῦ ἑτεροχρόου.

νή. Τήθεα.] Παρὰ τὴν εὐθεῖαν Τῆθος, ὡς φέρεται καὶ παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλιάδ. Π, 746).

> Εἰ δή που καὶ πόντῳ ἐν ἰχθυόεντι γένοιτο,
> Πολλοὺς ἂν κορέσειεν ἀνὴρ ὅδε, τήθεα διφῶν·

ἔνθα τὸ Τήθεα οὐ πάνυ σαφῶς, οἱ μὲν ὄςρεα, οἱ δὲ εἶδος ὀςρέων ἐξηγοῦνται. Παρὰ δὲ τῷ Ἀριςοτέλει γράφεται Τήθυα παρὰ τὴν εὐθεῖαν Τήθυον. Ἐπίχαρμος δὲ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 85) καὶ Τηθυνάκια, ὑποκοριςικῶς αὐτὰ καλεῖ. Εἰσὶν αἱ παρ' ἡμῖν νῦν καλούμεναι τοῖς μὲν, Φοῦσκαι, τοῖς δὲ Σβουρδοῦκλοι, ἢ ὥς φησὶν ὁ

Γέλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. σελ. 1145) Σφερδόκλοι. Καὶ τὸ μὲν Φοῦσκα πρόδηλον ἔχει τὸ ἔτυμον παρὰ τὸ Φύσκη· ἐμπεφυσημένον γάρ ἐστι τὸ ὄστρακον, καὶ μαζοειδὲς, ὅθεν ἔοικε τυχεῖν καὶ τοῦ ὀνόματος Τήθεα, παρὰ τὴν Τηθὴν, τουτέστι τὴν θηλάζουσαν (ἴδ. Εὐστάθιον εἰς τὴν Ἰλιάδ. σελ. 1084). Τὸ δὲ Σβουρδοῦκλοι οὔπω μοι ἔγνωσται· οὐδὲ πείθομαι τῷ Γεσνήρῳ, παρὰ τὸ σφαιροειδὲς εἰκάζοντι οὕτως ὠνομάσθαι τὰ τήθεα. Ἡσύχιος δὲ συνέχεε τὰ τήθεα, ἢ τήθη, τοῖς Στήθεσι. « Τηθύα, τενάγη ἃ προχέουσιν (γρ. προσχοῦσιν) οἱ » ποταμοί· καὶ εἶδος ὀστρέων ». Τὸ μὲν γὰρ εἶδος τῶν ὀστρέων, καλεῖται, Τηθύα, καὶ Τήθεα καὶ κατὰ συναίρεσιν Τήθη· τὰ δὲ τενάγη (Γαλλ. bas-fonds), οὔτε Τηθύα, οὔτε Τήθεα, ἀλλὰ Στήθη (καὶ κατὰ διάλυσιν Στήθεα) ὡς αὐτὸς ἐν ἄλλοις ἐδίδαξε, « Στῆθος, τὸ » ἐν τῇ θαλάσσῃ πρόσχωμα κ. τ. λ. » Λέγει δὲ καὶ Στράβων (σελ. 50) « Καὶ γὰρ νῦν ἤδη τεναγίζειν τὰ ἐν ἀριστερᾷ τοῦ Πόντου, τόν τε » Σαλμυδησσὸν καὶ τὰ καλούμενα Στήθη ὑπὸ τῶν ναυτικῶν ». Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, πολύτροφα φησὶν Ἱκέσιος (παρ' Ἀθην. σελ. 88) εἶναι τὰ τήθεα.

Φυκιοφόροις ἀκταῖς.] Περὶ τὰς σήραγγας τῶν πετρῶν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Ε, 13).

Ἐν βρύοις καὶ πράσοις καὶ φυκίοις.] Τὸ μὲν Βρύον διάφορον φησὶν εἶναι Πλίνιος τοῦ Φυκίου, τοῦτο δὲ, ταὐτὸν ὂν τῷ Πράσῳ, καλεῖσθαι προσέτι καὶ Ζωστῆρα, quod Græci vocant Phycos... quod quidem Prason vocant, alii Zostera... Aliud genus fruticum Bryon vocatur (*Plin. lib. XIII, cap.* 25). « Φῦκος (φησὶν Ἡσύ- » χιος) τὸ προσβρασσόμενον ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῇ γῇ, ὅπερ ἔνιοι καὶ » Πράσον καλοῦσιν κ. τ. λ. ».

Ἔοικε γὰρ φυτῷ θαλαττίῳ.] « Ἔνια γὰρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ δια- » πορήσειεν ἄν τις πότερον ζῶον ἢ φυτόν ἐστιν... Ἡ δὲ τοῦ σώματος » ἐνίων σαρκώδης ἐστὶ φύσις, οἷον τά τε καλούμενα τήθυα, καὶ τὸ τῶν » ἀκαληφῶν γένος (Ἀριστοτέλ. Περὶ ζ. ἱστορ. Η, 1) ».

Δυσέκρυπτον.] Ταύτην τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως τὴν γραφὴν προειλόμην τῆς παρὰ τοῖς λοιποῖς Δυσέκνιπτον, οὐχ ὡς ἕτερόν τι σημαίνουσαν, ἀλλ' ὡς πιθανῶς ἀμεληθεῖσαν τοῖς ἀντιγραφεῦσι διὰ τὸ ἧττον εἶναι γνωστὴν τῆς ἑτέρας. Δι' ὃ οὐδὲ ἐν τοῖς Λεξικοῖς πω κατακεχώρισται τὸ Δυσέκρυπτος.

Ποιότητα.] Ἴσως γραπτέον, Πιότητα, ὥσπερ εἴκαζε καὶ ὁ Ματθαῖος. Ἐλαιώδη γάρ τινα τοῖς ψαύουσιν ὑγρασίαν προστρίβεται τὰ τήθεα.

Μάλιστα δ' αὐτῶν τὰ δερματώδη κ. τ. λ.] Πάντα μὲν τὰ τήθεα δέρματι παραπλήσιον ἔχει τὸ ὄστρακον, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. Δ, 6), « Τὸ δ' ὄστρακὸν ἐστι μεταξὺ δέρματος καὶ ὀστράκου· » διὸ καὶ τέμνεται ὥσπερ βύρσα σκληρά». Ἔστι μέντοι γένος αὐτῶν τι μαλακώτερον τῶν λοιπῶν, ὃ καλοῦμεν ἁπλῶς Φούσκας· καὶ ταύτας ἴσως ἐννοεῖ Ξενοκράτης διὰ τοῦ Δερματώδη. Τὰς δὲ σκληροτέρῳ περιεχομένας ὀστράκῳ, καὶ μᾶλλον εὐπροσφόρους τῶν ἄλλων, Πετροφούσκας ὀνομάζομεν.

Ἅλμῃ τε καὶ ὄξει.] Ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις, Ἅλμῃ καὶ ὄξει.

Ἢ προτρόπου.] Ἐγράφετο κακῶς Καὶ πρὸ τρόπου. Πρότροπος οἶνος, καὶ Πρότροπος ἁπλῶς ἐκαλεῖτο, τὸ τῆς σταφυλῆς, πρὶν ἢ τραπῆναι, ὅ ἐστι πατηθῆναι, αὐτομάτως ἐκρέον γλεῦκος. Protropum : ita appellatur a quibusdam mustum sponte defluens antequam calcentur uvæ (*Plin. lib. XIV, cap.* 9). Ἴδε καὶ τὸν Διοσκορίδην (Ε, 9) περὶ τοῦ Προτρόπου. Ἀθήναιος δὲ (σελ. 30) φησὶν, ὅτι, « Μιτυληναῖοι τὸν παρ' αὐτοῖς γλυκὺν οἶνον, » Πρόδρομον καλοῦσιν· ἄλλοι δὲ Πρότροπον».

νθ'. Τελλίναι, ἢ ξιφύδρια.] Ἐπίχαρμος δὲ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 85) καὶ Τέλλιν (παρὰ τὴν Τέλλις εὐθεῖαν) καλεῖ τὴν Τελλίναν, καὶ Σκιφύδριον Αἰολικῶς, ἀντὶ τοῦ Ξιφύδριον. Τῶν κογχῶν ἢ χημῶν τὰς ἐλαχίστας εἶναί φησιν ὁ Βελλώνιος (σελ. 402) τὰς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλουμένας Τελλίνας· καὶ παρὰ μὲν τοῖς Ἐνετοῖς ἔτι καὶ νῦν τῷ αὐτῷ καλεῖσθαι ὀνόματι Telline, παρὰ δὲ τοῖς τὸν Ἀγκῶνα οἰκοῦσι Calcinelli, παρὰ δὲ τοῖς νῦν Μιτυληναίοις Ἕλλησι Χινάδας Chinades (ὅπερ οἶμαι τυπογραφικῶς ἡμαρτῆσθαι ἀντὶ τοῦ Χιβάδας Chivades, ἢ μᾶλλον Χηβάδας, ὅ ἐστι Χήμας). Ὁ δὲ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag. XXX*) Καλόγνομην φησὶ καλεῖσθαι παρὰ τοῖς νῦν Ἕλλησι τὴν τοῦ Λινναίου Tellina incarnata· οὐκ ὀρθῶς οἶμαι. Καὶ γὰρ ὁ αὐτὸς Φορσκώλιος αὖθις (*pag. XXXI*) Καλογνῶμαν λέγει ὀνομάζεσθαι καὶ τὴν τοῦ Λινναίου Arca Noæ. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως ὁ μὲν Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 90) φησί· « Τελλίναι γίνονται μὲν ἐν Κανώβῳ πολλαὶ, καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ Νείλου » ἀνάβασιν πληθύουσιν. Ὧν λεπτότεραι μέν εἰσιν αἱ βασιλικαὶ, δια» χωρητικαί τε καὶ κοῦφαι, ἔτι δὲ καὶ τρόφιμοι· αἱ δὲ ποτάμιαι γλυ» κύτεραι». Κατὰ δὲ τὸν Διοσκορίδην (Β, 8) « Τελλίναι δὲ νεαραὶ, » εὐκοίλιαι (γρ. εὐκοίλιοι), μάλιστα δὲ ὁ ἐξ αὐτῶν ζωμός· ταριχηραὶ » δὲ, καεῖσαι καὶ τριβεῖσαι λεῖαι, μετὰ κεδρίας ἐπιστάζόμεναι τὰς

» ἐκτιλθείσας τῶν βλεφάρων τρίχας οὐκ ἐῶσιν αὖθις φυῆναι». Ταῦτα δὲ Πλίνιος τοὺς κτένας, οὐ τὰς τελλίνας, ποιεῖν φησιν, εἴτε πλανηθεὶς περὶ τὴν τοῦ Διοσκορίδου ἀνάγνωσιν, εἴτε τὰς τελλίνας τοῦ τῶν κτενῶν γένους εἶναι νομίσας. Μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν ὅτι ὁ θαλάσσιος λαγωὸς καεὶς καὶ τριϐεὶς τὰς ἐκτιλθείσας τῶν βλεφάρων τρίχας κωλύει φυῆναι, cinis ejus in palpebris pilos inutiles, evulsos cohibet, ἐπάγει, Item pectunculi salsi triti cum cedria (*Plin. XXXII, 7*). Ἱπποκράτης μέντοι (Περὶ διαίτ. Β, § 19, σελ. 221), ὡς καὶ ἕτεροι ἐσημειώσαντο, οὐ συνέχεε τοὺς κτένας ταῖς τελλίναις· «Τὰ δὲ κογ-» χύλια, οἷον πίνναι, πορφύραι, λεπάδες, κήρυκες, ὄςρεα, αὐτὰ μὲν » ξηρὰ, οἱ δὲ ζωμοὶ τούτων διαχωρητικοί· μύες δὲ καὶ κτένες καὶ » τελλίναι τουτέων μᾶλλον διαχωρέουσιν· αἱ δὲ κνίδαι μάλιςα».

Γίνονται δὲ ἐν.] Ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει ἀσυνδέτως· Γίνονται ἐν.

Μετ' ὀξελαίου καὶ ἡδυόσμου.] Ἐγράφετο, Μετ' ὀξελαίου ἡδυόσμου· ἐν δὲ τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει, Μετ' ὀξελαίου ἢ ἡδυόσμου, σὺν τῷ διαζευκτικῷ, ὃν ἔτρεψα εἰς τὸν συμπλεκτικόν.

ξ'. Τῶν δὲ χημῶν τὰς τραχείας, γλυκυμαρίδας κ. τ. λ.] Ἐπιθι τὰ ἀνωτέρω (σελ. 116) σεσημειωμένα περὶ τῶν Γλυκυμαρίδων προσαγορευομένων χημῶν· οἷς προσθετέον, ὅτι ἡ παρὰ τῷ Λινναίῳ καλουμένη Arca glycymeris ὀνομάζεται νῦν παρ' ἡμῖν, ὥς φησιν ὁ Φορσκώλιος (*Descript. animal. pag. XXXII*) Μεθιςραχιϐάδα, ὃ τρεπτέον εἰς τὸ Μεθυςραχηϐάδα· οὕτως γὰρ καλέσαι τοὺς φιλοίνους εἰκὸς τῶν χημῶν τὸ γένος τοῦτο, ὑπολαϐόντας μᾶλλον τῶν ἄλλων πρὸς οἰνοποσίαν καὶ μέθην εὔθετον εἶναι.

Κατὰ μὲν τὴν τμῆσιν... πυέλοις.] Καθ' ὃν τέμνονται, τουτέςιν ἀνοίγονται, διὰ τῆς μαχαίρας τόπον, ἔοικε λέγειν, ὥσπερ ἐξεδέξατο καὶ ὁ Σνεϊδέρος (Ῥωμαϊκ. γεωπονικ. Πίνακ. λέξ. Conchæ, σελ. 148). Τὸ δὲ, Πυέλοις, ἀντὶ τοῦ Πτελέαις, ἐκ τῆς τοῦ Σνεϊδέρου διορθώσεώς ἐςι. Πτελέα γὰρ (ἡ παρ' ἡμῖν νῦν Φτελέα, καὶ Φτηλία, καλουμένη), οὐ μέρος δένδρου, ἀλλ' ὅλον ἐςὶ δένδρον, διάφορον τῆς δρυός. Ὅτι δὲ ἄτοπον τὸ Πτελέαις, μαρτυρεῖ καὶ τὸ παράλληλον χωρίον (τμ. μγ') ἔνθα περὶ τῶν αὐτῶν τούτων γλυκυμαρίδων τὸν λόγον ποιούμενος εἴρηκε, «Τραχεῖαι, βαλάνοις ἐοικυῖαι δρυΐναις, » ἐμφερῶς φηγοῖς τὸν ἐχῖνον φερόμεναι». Καὶ πάλαι μὲν ὑπετόπαζον οὐκ ἐπιτυχῶς εἰς τὸ, Τελέως, τρέπειν τὸ Πτελέαις, εἶτά μοι πιθανώτερον ἔδοξεν ἐξεῤῥυηκέναι τι τοῦ χωρίου, οὑτωσί πως ὀφεῖλον ἀναπληροῦσθαι, «Τραχύτητας ἔχουσι προσεοικυίας ταῖς τῶν δρυΐνων

» ἥλων, ἢ τῶν ἐν ταῖς πτελέαις» ἵν ᾖ ὁ νοῦς, Τραχύτητας ὁμοίας ταῖς τραχύτησι τῶν ἐν ταῖς δρυσὶν ἢ πτελέαις φυομένων ὄζων· ἢ καὶ οὕτως... ταῖς τῶν δρυΐνων ἥλων ἢ τῶν ἐν ταῖς ἐλαίαις. Αἱ γὰρ ὀζώδεις τραχύτητες ἄλλοις ἐπ' ἄλλων δένδρων ἐκαλοῦντο ὀνόμασιν, οἷον κράδαι, ἧλοι, μύκητες, γόγγροι κ. τ. λ., ἢ δῆλον ἐκ τοῦ Θεοφράστου (Περι φυτ. ἱςορ. Α, 13, σελ. 41), «Ἀεὶ δὲ ἐν ἅπασιν οἱ κλάδοι » φαίνονται πολυοζότεροι... ἐνίοις δὲ καὶ οἷον κράδαι γίνονται, » καθάπερ ΠΤΕΛΕΑ καὶ ΔΡΥΙ... ἔνια δὲ καὶ ἴσχει τοὺς καλουμένους » ὑπό τινων γόγγρους, ἢ τὸ ἀνάλογον, οἷον ἡ ΕΛΑΙΑ. Κυριώτατον » γὰρ ἐπὶ ταύτης τοῦτο τοὔνομα, καὶ πάσχειν δοκεῖ μάλιςα τὸ » εἰρημένον. Καλοῦσι δ' ἔνιοι τοῦτο πρέμνον, οἱ δέ, κροτώνην, » οἱ δέ, ἄλλο ὄνομα». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς (Δ, 16, σελ. 494), Ἡ » δὲ ἐλαία... φύει καὶ ἧλον· οἱ δὲ μύκητα καλοῦσιν, ἔνιοι δέ, » λοπάδα»· ἅπερ οὕτως ἡρμήνευσεν ὁ Πλίνιος, Olea... clavum etiam patitur, sive fungum placet dici, vel patellam (*Plin. lib. XVII, cap.* 24). Ὅθεν ἴσως ἐςὶ διορθοῦν καὶ τὸν Ἡσύχιον· « Λοπάς, τὸ τήγανον· καὶ ΛΙΘΟΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ »· τὸν γὰρ ἐν Ἑλλάδι τοῦτον λίθον ὁποῖός τίς ἐςι λίθος οὐδείς πω τῶν κριτικῶν ἡμῖν ἐξηγήσατο. Τρεπέσθω τέως, ἕως ἂν ἕτεροι πιθανωτέραν εὕρωσι λύσιν τοῦ ζητουμένου, ἐνθάδε μέν, ΗΛΟΣ ΕΝ ΕΛΑΙΑ, παρὰ δὲ τῷ ταῦτα λέγοντι Σουΐδα, «Ὁ ἐν τῇ ΕΛΑΙΑ γινόμενος ΗΛΟΣ». Εὕρηται δὲ παρ' Ἡσυχίῳ καὶ τὸ συνώνυμον, «Μύκης... ὁ ἐν ταῖς ἐλαίαις ἐκγεν- » νώμενος (γρ. ἐγγενώμενος) ἧλος». Καὶ ταῦτα μὲν πάλαι· νῦν δὲ ἀπεδεξάμην μακρῷ πιθανωτέραν ἐγνωκὼς τὴν τοῦ Σνεϊδέρου διόρθωσιν, Πυέλοις. Λέγεται γὰρ καὶ πύελος τὸ περικάλυμμα τῆς βαλάνου· «Κυτ- » ταρος, ἡ τῆς βασάνου (γρ. βαλάνου) πυελίς, κ. τ. λ.» φησὶ Φώτιος· ὥσπερ καὶ ἐφ' ἑτέρων καρπῶν, οἷον λέγει ὁ Διοσκορίδης (Δ, 165) τὸν τοῦ χαρακίου τιθυμάλλου, «Ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν καυλῶν κόμη σχοινοειδῶν » ῥαβδίων, καὶ ὑπ' (γρ. ἐπ') αὐτῶν ὑπόκοιλα, ὅμοια πυέλοις, ἐν οἷς » ὁ καρπός».

Ἑφθῶν δὲ ὁ ζωμὸς λύει κοιλίαν.] Οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν ὀςρακοδέρμων, ὡς αὐτός τε Ξενοκράτης ἀλλαχοῦ φησὶ (τμ. μά, μϐ', μϛ', νδ'), καὶ ὁ Διοσκορίδης (Β, 9) μαρτυρεῖ· «Καὶ ὁ ἐκ » τῶν χημῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων κογχαρίων ζωμὸς κοιλίαν κινεῖ ἑψόμε- » νος μετὰ ὀλίγου ὕδατος· μετ' οἴνου δὲ λαμβάνεται».

ξά. Λειοςράκων κογχῶν.] Οὕτως διώρθουν πάλαι, ἀντὶ τοῦ, Λείων ὀςρακίων κόγχων.

Διαλλάττουσι... ὡς πελωρίδες, ΚΑῚ ΧΥΜΩ͂Ι ΚΑῚ ποικιλίᾳ καὶ σχηματισμῷ.] Αἱ ἐκδόσεις φέρουσι, Διαλλάττουσι... ὡς πελωρίδες ΚΑῚ ΧΗΜΑῚ ποικιλίᾳ καὶ σχηματισμῷ. Ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς ἡρμήνευσε, Differunt... ut pelorides, varietate ac figura, τουτέςι, Διαλλάττουσι... ὡς πελωρίδες, ποικιλίᾳ καὶ σχηματισμῷ, παραλιπὼν τὸ παρ' ἅπασι βαρβάρως γραφόμενον ὀξείᾳ τάσει ἐπὶ τῆς ληγούσης Χημαί, ὅπερ ἔτρεψα εἰς τὸ Χυμῷ. Ἡ δὲ τροπὴ αὕτη ἐπάναγκες ᾖτει καὶ τὴν προσθήκην τοῦ δευτέρου συνδέσμου, Καί. Ἀπορήσειε δ' ἄν τις, διὰ τί οὐ μᾶλλον ἔτρεψα τοὔνομα εἰς τὸ Χῆμαι, ἄλλως τε καὶ τοῦ παραλλήλου χωρίου (τμ. μγ') μαρτυροῦντος, ὅτι καὶ ἐνθάδε τὰς χήμας ταῖς πελωρίσι συνάπτειν ἔδει. Ἀλλ' ἐκεῖ μέν, ἐπεὶ πολὺ ἦν τὸ ἐν μέσῳ τῆς ἀρχῆς τοῦ κεφαλαίου, Γλυκυμαρίδες προφέρουσι, καὶ τῶν κατωτέρω, Γίγνεται δὲ καὶ γένη, ἐπαναλαβεῖν ἔγνω τοὔνομα τῶν γλυκυμαρίδων, καταχρηςικῶς τῷ γενικῷ τῶν χημῶν ὀνόματι καλέσας αὐτάς· ἐνταῦθα δὲ οὐ μακρὰν ἀλλήλων κεχώριςαι τὰ ὀνόματα, Γλυκυμαρίδες... ἧττους δὲ πελωρίδων. Διαλλάττουσι δὲ κατὰ τόπους τοῖς εἴδεσιν, ὡς πελωρίδες. Ἔπειτα τὸ προσεχῶς ἑπόμενον, Ἄριςαι, ἀποχρώντως εἰκοτολογεῖ τὸ Χυμῷ· παρὰ φυσιολόγοις μὲν γάρ, ἢ καὶ ἄλλως φιλοθεάμοσι τῶν τῶν τῆς φύσεως ἔργων, καλῶς ἂν λέγοιτό τι ἄριςον διὰ τὸ ποικίλον καὶ κομψὸν τοῦ σχήματος· παρὰ δὲ τοῖς ἐξετάζουσι τὴν γεῦσιν ἢ δύναμιν τῶν ἐδεςῶν, ἄριςα λέγονται τὰ ἡδέα καὶ εὔχυμα.

Ἄριςαι.] Τουτέςι, γλυκεῖαι καὶ εὔχυλοι, ὥσπερ ἀνωτέρω (τμ. μγ') εἴρηκε περὶ τῶν αὐτῶν. Εἰ δὲ μὴ καλῶς εἶχε τὸ τῆς ἐμῆς διορθώσεως χυμῷ, τότ' οὐκ ἂν ἄριςαι, ἀλλὰ ποικίλαι καὶ ςρογγύλαι, εἶπεν, ὥσπερ ἐκεῖ.

Τραχεῖαι.] Ἐξεῤῥύη τι τοῦ χωρίου. Ἴσως γραπτέον, Τραχεῖαι, σκληραὶ καὶ δριμεῖαι, ὥσπερ ἀνωτέρω (τμ. μγ'), ἤ, Τραχεῖαι, δριμεῖαι, μόνον. Τὸ γὰρ τραχεῖαι τὴν τοῦ ὀςράκου τραχύτητα σημαίνει· τὸ δὲ σκληραὶ καὶ δριμεῖαι τὴν τῆς σαρκὸς δύναμιν, ἀντικειμένως πρὸς τὸ Ἄριςαι.

ξϐ'. Τὰ δὲ καλούμενα ὠτία.] Καλεῖται Ὠτία, καὶ Ὠτάρια, τρόφιμα μέν, οὐκ εὐέκκριτα δὲ κατὰ τὸν Ἱκέσιον· Δίφιλος δέ, «δύσπεπτα, τρόφιμα δὲ μᾶλλον τηγανιζόμενα» φησὶν αὐτὰ εἶναι, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 87 καὶ 91), παρ' ᾧ σεσημείωται καὶ ὅτι ὑπὸ ΑἸΟΛΈΩΝ τὸ ὄςρεον τοῦτο Οὖς Ἀφροδίτης ἐκαλεῖτο· ὅθεν καὶ τὸν Ἡσύχιον ἐπεβάλοντο διορθοῦν οἱ κριτικοί, ἐν οἷς φησιν· «Οὖς

» Ἀφροδίτης. Οἱ ἁλιεῖς ὄςρεόν τι οὕτω καλοῦσιν», τρέποντες τὸ ἁλιεῖς εἰς τὸ Αἰολεῖς. Ἀριςοτέλης (Περὶ ζ. ἱςορ. Δ, 4) δ' αὐτὸ ἀγρίαν λεπάδα ὀνομάζει· «Τῇ δ' ἀγρίᾳ λεπάδι, ἥν τινες καλοῦσι θαλάττιον » οὖς, ὑποκάτω τοῦ ὀςράκου ἡ περίττωσις ἐξέρχεται». Ἴσως δὲ συνέχεεν ὁ Ἀθήναιος τὸ παρὰ Ἀριςοτέλει θαλάττιον οὖς τῷ παρὰ τοῖς ἁλιεῦσιν, ἢ Αἰολεῦσι, τῆς Ἀφροδίτης ὠτί· τοῦτο μὲν γὰρ οὐκ ἀπεικότως ταὐτὸν ἄν τις ὑπονοήσειεν εἶναι τῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένῳ, Ἀρτέμιδος ὠτὶ Oreille de Diane, τοῦ τῶν ςρομβωδῶν ὄντι γένους· τὸ δὲ θαλάσσιον οὖς λεπάδι μᾶλλον προσέοικεν, ὡς ἐσημειωσάμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 150).

Διαχωρητικά.] Προειλόμην τοῦ Διαφορητικὰ τὴν τῆς κατὰ Μόσχαν ἐκδόσεως γραφὴν, Διαχωρητικά. Τοιαῦτα γὰρ τὰ κακοςόμαχα, οἷον καὶ μικρὸν ὑποβὰς (τμ. ξγ') ἐρεῖ περὶ τῶν ταρίχων, «Κακοςό» μαχοι... ταρακτικοὶ κοιλίας», καὶ τελευταῖον (τμ. ογ') περὶ τῶν ἐλαχίςων ταριχίων, «Κακοςόμαχα... κοιλίας ὑπαγωγά».

Ἀπὸ τηγάνου.] Ἐκ τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως καὶ ἡ γραφὴ αὕτη, ἣν πιςοῦται τὸ ἀνωτέρω (σελ. 157) παρατεθὲν ἐκ τοῦ Διφίλου μαρτύριον. Αἱ λοιπαὶ τῶν ἐκδόσεων, Ἀπὸ πηγάνου, ἣν ὡς ταυτόσημον τῇ Μετὰ πηγάνου, ἢ Σὺν πηγάνῳ, ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς, cum ruta. Καλεῖται γὰρ Ruta τοῖς Ῥωμαίοις ὥσπερ καὶ τοῖς νῦν Ἰταλοῖς τὸ πήγανον (Γαλλ. Rue), ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Πελοποννησίων διαλέκτου· Ῥυτὴν γὰρ ἐκεῖνοι αὐτὸ ὠνόμαζον, καθὰ ἐσημειώσατο ὁ σχολιάσας τὸν Νίκανδρον. Μνημονεύει τῆς Ῥυτῆς καὶ ὁ Ἀρεταῖος (σελ. 79 καὶ 131). Φώτιος δὲ, Ῥυτὸν, οὐδετέρως, ὥσπερ καὶ τὸ πήγανον, αὐτὸ καλεῖ. «Ῥυτά, πήγανα· οὕτως Κρατῖνος»· ᾧ συνᾴδει καὶ ὁ Ἡσύχιος, «Ῥυτά, ςέμφυλα, καὶ πήγανον λευκόν κ. τ. λ.». Τὸ δὲ πήγανον, ἀρσενικῶς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς φωνῇ, Ὁ πήγανος, καὶ μετὰ τοῦ πλεοναςικοῦ ᾱ, Ὁ ἀπήγανος, ἐκφέρεται.

Μεγάλα.] Εἰς τοῦτο δεῖν τρέπειν ἔγνων τὸ Μεγάλαι· περὶ γὰρ τῶν ὠτίων ὁ λόγος, οὐ περὶ τῶν γλυκυμαρίδων, περὶ ὧν πέπαυται λέγων, καὶ ὧν τὴν σκευασίαν παρέλιπε διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἰκότως εἶναι τῇ τῶν λείων χημῶν δι' ὀποῦ καὶ νάπυος σκευασίᾳ.

Συμπληρώσασι τὸν περὶ τῶν ὀςρακοδέρμων λόγον τοῦ Ξενοκράτους ὥρα καὶ ἣν ἀνωτέρω (σελ. 120) ὑπεσχόμεθα ῥῆσιν Ἀρχεςράτου περὶ αὐτῶν παραθεῖναι, ἔχουσαν οὕτως (παρ' Ἀθην. σελ. 92),

Τοὺς μῦς Αἶνος ἔχει μεγάλους, ὄςρεια δ' Ἄβυδος,
Τὰς ἄρκτους Πάριον, τοὺς δὲ κτένας ἡ Μιτυλήνη·

Πλείςους δ' Ἀμβρακία παρέχει, κάπρους τε μετ' αὐτῶν.
Μεσσήνη δὲ πελωριάδες ςενοπορθμίδι κόγχαι.
Κἂν Ἐφέσῳ λήψῃ τὰς χήμας οὔτι πονηράς.
Τήθεα Καλχηδών. Τοὺς κήρυκας δ' ἐπιτρίψαι
Ὁ Ζεύς! ——————

ἧς τὸ λειπόμενον κατεχωρίσαμεν ἐν τῷ περὶ τῶν κηρύκων λόγῳ (σελ. 125). Ἐνταῦθα δὲ σημειωτέον, πρῶτον μὲν, ὅτι αἱ μὲν Ἄρκτοι τῶν ὀςρακοδέρμων μέν εἰσιν, οὐ μὴν τῶν σκληροςράκων, ὥσπερ οἱ μύες, τὰ ὄςρεα, οἱ κτένες, αἱ χῆμαι, τὰ τήθεα, καὶ οἱ κήρυκες, ἀλλὰ τῶν μαλακοςράκων, οὗ γένους εἰσὶν οἱ ἀςακοὶ οἱ κάραβοι καὶ οἱ καρκίνοι, ὧν οὐδὲν εὕρηται ἐν τοῖς Ξενοκράτους. Ἔπειτα, ὅτι τῶν Κάπρων, οὐδὲν ἐχόντων πρὸς τὰ ὀςρακώδη κοινὸν, ἐν παρέργῳ δηλονότι Ἀρχέςρατος ἐμνημόνευσεν· εἰπὼν γὰρ ὅτι πλείςους κτένας Ἀμβρακία παρέχει,, ἀνεμνήσθη καὶ τῶν ἐκεῖ Κάπρων, περὶ ὧν ἀλλαχοῦ ἰδίως εἴρηκε (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 305),

Αὐτὰρ ἐς Ἀμβρακίαν ἐλθὼν εὐδαίμονα χώραν,
Τὸν κάπρον γ' ἂν ἐσίδῃς, ὠνοῦ, καὶ μὴ κατάλειπε,
Κἂν ἰσόχρυσος ἔῃ· μή σοι νέμεσις καταπνεύσῃ
Δεινὴ ἀπ' ἀθανάτων. Τὸ γάρ ἐςιν νέκταρος ἄνθος.
Τούτου δ' οὐ θέμις ἐςὶ φαγεῖν θνητοῖσιν ἅπασιν,
Οὐδ' ἐσιδεῖν ὄσσοισιν, ὅσοι μὴ πλεκτὸν ὕφασμα
Σχοίνου ἐλειοτρόφου κοῖλον χείρεσσιν ἔχοντες,
Εἰώθασι δονεῖν ψήφους αἴθωνι λογισμῷ.

Ἔςι δὲ ἡ μὲν Ἄρκτος κατὰ μὲν τὸν Βελλώνιον παραπλήσιος τοῖς ἀςακοῖς καὶ ταῖς καρίσι τῷ σχήματι, κατὰ δὲ τὸν Ῥονδελέτον, ςρογγυλωτέρα, καὶ τοῖς παγούροις μᾶλλον προσεοικυῖα (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 195). Ὡσάυτως δὲ καὶ περὶ τοῦ κάπρου ἰχθύος οὐχ ὁμολογοῦσιν ἀλλήλοις οἱ ἰχθυολόγοι.

ξγ'. Οἱ δὲ τάριχοι... κοιλίας.] Περὶ τῶν ταρίχων ἐν γένει ταῦτα λέγει Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 120)· «Τὰ ταρίχη τὰ ἐκ τῶν θαλασσίων καὶ λιμναίων καὶ ποταμίων γινόμενα ἐςὶν ὀλιγότροφα, ὀλιγόχυλα, καυσώδη, εὐκοίλια, ἐρεθιςικὰ ὀρέξεως». Εἶτα ἐχομένως καὶ εἴδη ταρίχων καταλέγει τάδε· «Κράτιςα δὲ τῶν μὲν ἀπιόνων, κύβια, καὶ ὡραῖα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γένη· τῶν δὲ πιόνων, τὰ θυνναῖα, καὶ κορδύλη. Τὰ δὲ παλαιὰ κρείσσονα καὶ δριμύτερα, καὶ μάλιςα

» τὰ Βυζάντια. τὸ δὲ θύννιον γίνεται ἐκ τῆς μειζονος πηλαμύδος, » ὧν τὸ μικρὸν ἀναλογεῖ τῷ κυβίῳ, ἐξ οὗ γένους ἐςὶ καὶ τὸ ὡραῖον. » Ἡ δὲ σάρδα προσέοικε τῷ κολίᾳ μεγέθει. Ὁ δὲ σκόμβρος, κοῦφος, » καὶ ταχέως ἀποχωρῶν τοῦ ςομάχου. Ὁ κολίας δὲ κολλώδης, σκιλ- » λωδέςερος, δηκτικώτερος καὶ κακοχυλώτερος, τρόφιμος. Κρείσσων » δὲ ὁ Ἀμυκλανὸς, καὶ Ἱσπανὸς, ὁ Σαξιτανὸς (ἴσ. γρ. καὶ τῶν Ἱσπα- » νῶν ὁ Σαξιτανὸς) λεγόμενος· λεπτότερος γὰρ καὶ γλυκύτερος »· οἷς συμφέρεται καὶ Διοκλῆς, λέγων (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 116), « Τῶν » ταρίχων τῶν ἀπιμέλων κράτιςά εἶναι τὰ ὡραῖα, τῶν δὲ πιόνων, » τὰ θύννεια ». Ἱκέσιος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ.) φησὶν, « Οὐκ εἶναι εὐεκ- » κρίτους κοιλίας, οὔτε πηλαμύδας, οὔτε τὰ ὡραῖα· τὰ δὲ νεώτερα » τῶν θυννείων ἀναλογίαν ἔχειν τοῖς κυβίοις, μεγάλην τε εἶναι δια- » φορὰν πρὸς πάντα τὰ ὡραῖα λεγόμενα, ὁμοίως καὶ τῶν Βυζαντίων » ὡραίων πρὸς τὰ ἀφ' ἑτέρων τόπων λαμβανόμενα· καὶ οὐ μόνον τῶν » θυννείων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἁλισκομένων ἐν Βυζαντίῳ ». Ἀρχέςρατος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. 117) παραινεῖ,

Ἂν δ' ἀφίκῃ κλεινοῦ Βυζαντίου εἰς πόλιν ἁγνὴν,
Ὡραίου φάγε μοι τέμαχος πάλιν· ἔςι γὰρ ἐσθλὸν,
Καὶ μαλακόν. ——————

Λεπτυντικοὶ καὶ ταρακτικοὶ κοιλίας.] Κατὰ γὰρ τὸν Ἱπποκράτην (Περὶ διαίτ. Β, § 19, σελ. 222) « Οἱ τάριχοι ξηραίνουσι καὶ ἰσχναί- » νουσι· τὰ δὲ πλείονα (γρ. πίονα) καὶ διαχωρέει ἐπιεικῶς. Ξηρό- » τατοι μὲν τῶν ταρίχων οἱ θαλάσσιοι, δεύτεροι οἱ ποτάμιοι· ὑγρό- » τατοι δὲ οἱ λιμναῖοι. Αὐτέων δὲ τῶν ταρίχων οἱ λεγόμενοι πέρκαι » ἰχθύες ἰσχυρῶς ξηρότεροι ». Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 356) ἰδίως περὶ τῆς πηλαμύδος, « Ταριχευθεῖσα δὲ κυβίῳ ὁμοίως εὐκοίλιος » καὶ λεπτυντική ».

Ὧν οἱ μὲν παλαιοὶ, ἐπιτεταμένοι.] Ὅτι μὲν εὐλόγως ἔτρεψα τὸ, Ὧν οἱ πελάγιοι, εἰς τὸ, Ὧν οἱ μὲν παλαιοὶ, μαρτυρεῖ ἀποχρώντως τὰ ἑπόμενα. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ πλεῖόν τι τούτου ἡμαρτῆσθαι ἐν τῇ γραφῇ, ἐκρυέντος ἴσως ὀνόματός τινος σημαντικοῦ ποιότητος ἢ δυνάμεως, ἵν' ᾖ τὸ, Ἐπιτεταμένοι (ἐλλειπτικῶς τοῦ, χρόνῳ) συνώνυμον τῷ παλαιοὶ, οὕτως, Ὧν οἱ μὲν παλαιοὶ καὶ ἐπιτεταμένοι, δύσφθαρτοι, ἢ σκληροὶ, ἤ τι ἕτερον τοιοῦτον. Οὕτως Ξενοφῶν (Λακεδαιμον. πολιτ. β, 5) εἴρηκεν, « Ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σίτου » πλείω χρόνον ἐπιταθῆναι »· ὅθεν καὶ διορθοῦν ἐςὶ τὸν Ἡσύχιον·
« ἘΠΊΤΑΛΟΝ,

« ἘΠΊΤΑΛΟΝ, πολυχρόνιον », τρέποντας τὴν πρώτην λέξιν εἰς τὸ ἘΠΙΤΑΤΌΝ. Εἰ δὲ προαιρῇ ἐᾶν τὸ ἐπιτεταμένοι, ὥσπερ νῦν ἔχει, μηδὲν προςιθεὶς, ἐκδέχου ἐπὶ τοῦ δριμύτερα καὶ εὐςομώτερα, ὥσπερ καὶ Δίφιλος ἔλεγε (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 159) τὰ παλαιὰ τῶν ταρίχων κρείσσονα καὶ δριμύτερα εἶναι. Εἰκὸς δὲ τοῦϑ' οὕτως ἔχειν μάλιστα ἐπὶ τῶν πιόνων· ἡ γὰρ τούτων σὰρξ, ὅσῳ πλείω καὶ παχυτέραν ἐν ἑαυτῇ ἔχει παρεσπαρμένην ὑγρότητα, τοσῷδε μᾶλλον ἀμείνων γίνεται ταριχευομένη, ὥς φησι Γαληνός (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 41). Καὶ αὐτὸς δὲ Ξενοκράτης ἐν τοῖς ἑξῆς, (τμ. ξϑ'.) τὸν ὄρκυνον παλαιούμενον ἧττον δύσφϑαρτον γίνεσϑαί φησι.

Νεαλεῖς] Οὐκ ἐπὶ τῶν νεωστὶ ἁλόντων (σημαίνει γὰρ καὶ τοῦτο), ἀλλ' ἐπὶ τῶν νεωστὶ ἁλισϑέντων. Διὸ καὶ Ἡσύχιος· « Νεαλεῖς, πρό-» σφατοι· κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν ἁλσὶ παττομένων ».

Μεσοχρόνιοι.] Εἰς τὸ μήπω καταχωρισϑὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς τοῦτο συνῆψα τὰς δύο λέξεις, Μέσοι, χρόνιοι. Ἔστι δὲ καὶ μὴ συνάψαντα γράφειν, Μέσοι χρόνῳ.

ξϑ'. Κολίαι] Τῶν μὲν νεαρῶν κολιῶν ἐκτέϑεινται ἀνωτέρω (τμ. ιή, σελ. 64), αἱ δυνάμεις· ἐνταῦϑα δὲ περὶ τῶν ταριχευομένων, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς περὶ τῶν λοιπῶν ὁ λόγος.

Οἱ Ἰβηρικοὶ] Τουτέστιν οἱ Ἱσπανικοὶ, οὓς καὶ Σαξιτανοὺς ὠνόμαζον, ὡς ἐσημειώϑη ἀνωτέρω (σελ. 160) ἐκ τοῦ Διφίλου τό τε ὄνομα καὶ ἡ δύναμις.

ξί. Πηλαμὺς μικρά.] Καὶ ἐνϑάδε, ὥσπερ ἀνωτέρω (τμ. ιή), διακρίνει τοῦ ϑύννου τὴν πηλαμύδα. Μικρὰν δὲ πηλαμύδα λέγει τὴν ἄλλως καλουμένην Κορδύλην, ἢ Σκορδύλην (ἀνωτέρ. σελ. 65), ἢ δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Πλινίου, Cordyla, et hæc pelamis pusilla, quum in Pontum e Mæotide exit hoc nomen habet (*Plin. lib. XXXII, cap. II*).

Μαιώταις.] Οὕτως γραπτέον εἶναι εἴκασε καὶ ὁ Ματϑαῖος ἐκ τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως ἀντὶ τοῦ ἀνοήτου Μεσογαίαις, ἢ ὡς ἐν ἄλλοις φέρεται, Μεσόταις. Μαιώτας δὲ λέγει τοὺς περὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην οἰκοῦντας· καὶ ἔστι ταυτὸν, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ, ἐν τῇ Μαιώτιδι λίμνῃ, ἔλεγεν, ἢ δῆλον ἐξ ὧν φησι Στράβων (σελ. 320) περὶ τῆς πηλαμύδος, « Γεννᾶται μὲν οὖν τὸ ζῶον ἐν τοῖς ἕλεσι τῆς Μαιώτιδος· ἰσχύσαν δὲ » μικρὸν, ἐκπίπτει διὰ τοῦ στόματος ἀγεληδὸν, καὶ φέρεται παρὰ » τὴν Ἀσιανὴν ἠϊόνα μέχρι Τραπεζοῦντος καὶ Φαρνακίας. Ἐνταῦϑα δὲ » πρότερον συνίστασϑαι συμβαίνει τὴν ϑήραν· οὐ πολλὴ δ' ἐστίν· οὐ

» γάρ πω τὸ προσῆκον ἔχει μέγεθος. Εἰς δὲ Σινώπην προϊοῦσα, » ὡραιοτέρα πρός τε τὴν θήραν καὶ τὴν ταριχείαν ἐστὶν, κ. τ. λ. ».

ξς'. Κύβιον, πηλαμὺς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπὸ Πόντου ἐπὶ Μαιῶτιν λίμνην ὑποστρέφουσα.] Ἐγράφετο πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις, « Κυβινοπηλαμὺς μετὰ τεσσαράκοντα » ἡμέρας ἐπὶ Πόντῳ μετὰ λίμνην ὑποστρέφουσα »· ἐν δὲ τῇ κατὰ Μόσχαν, « Κύβινον [ΔΓ Κύβιον] πηλαμὺς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας » ἀπὸ Πόντου ἐπὶ Μετιλίμνην ὑποστρέφουσα ». Τούτων ἡ διόρθωσις οὐκ ἦν δυσχερὴς, ἄλλως τε καὶ τοῦ Πλινίου λέγοντος, Cybium, ita vocatur concisa pelamis, quæ post XL dies a Ponto in Mæotin revertitur (*Plin. lib. XXXII, cap. II*). Κύβια δ' ἐκαλοῦντο τῶν ταριχηρῶν πηλαμύδων τὰ τεμάχη, ἀπὸ τοῦ σχήματος δηλονότι, ἐμφεροῦς ὄντος τοῖς κύβοις· καὶ ἐοίκασι ταῦτα εἶναι τοῖς ὑπ' Εὐθυδήμου (παρ' Ἀθην. σελ. 116) καλουμένοις Τετραγώνοις. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος, ὅτι οἱ περὶ τὸν Βόσπορον,

Τμήγοντες τετράγωνα ΤᾺ ΧΗΤΡΊΑ τεκταίνονται·

ἔνθα οἱ μὲν ΤᾺ ΚΥ̓́ΒΙΑ, οἱ δὲ, ΤᾺ Ἤ̓ΤΡΙΑ, ἢ ΤΑΡΊΧΗ, γραπτέον εἶναι ὑπειλήφασιν. Ἄμεινον ἴσως ὑποκοριστικῶς γράφειν,

Τμήγοντες τετράγωνα ΤΑΡΊΧΙΑ τεκταίνονται.

ξζ'. Τὸ δὲ ὡραῖον.) Συχνὴ καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ τοῦ Ὡραίου καλουμένου ταρίχου μνήμη· ὃ, καίπερ οὐκ εὔδηλον ἔχον τὸν νοῦν, οὐ συγχυτέον μετὰ τοῦ Οὐραίου. Οὐραῖον μὲν γὰρ ἐπὶ προσφάτου ἰχθύος καλεῖται τὸ πρὸς τῇ οὐρᾷ μέρος αὐτοῦ, οἷον ἀνωτέρω τὸ τῆς θύννης (σελ. 64) καὶ τὸ τοῦ φάγρου (σελ. 105) οὐραῖον σεσημείωται ἐκ του Ἀρχεστράτου, Ὡραῖον δὲ ἐπὶ τῶν ταρίχων, οἱ μὲν τὸ ἐν ἔαρι ἁλισθὲν, ἐπεὶ καὶ κατ' ἐξοχὴν Ὥρα καλεῖται τὸ ἔαρ (ἴδ. Ἡσύχ. λέξ. Ὡραῖον), οἱ δὲ τὸ ἐξ εὐμεγέθους καὶ ὡραίου, τουτέστι καλοῦ, ἰχθύος τάριχος ἐξεδέξαντο· περὶ ὧν ἔπιθι τὰς σημειώσεις τοῦ τελευταίου ἐκδόντος τὸν Ἀθήναιον (Σημειώσ. εἰς τὸν Ἀθήν. Τομ. Α, σελ. 51, καὶ Τόμ. Β, σελ. 308 καὶ 313). Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲ τὸ Ἑλληνικὸν φυλάξαντες ὄνομα, ἐπὶ ταρίχους ἔταξαν τὸ ὡραῖον· αὐτίκα Πλαῦτος ἐν Αἰχμαλώτοις φησὶ,

Horæum, scombrum et trigonum et cetum,

(*Plaut. Captiv. Act. IV, Sc. II, vers* 71), ἔνθα οἱ σχολιασταὶ

ὡραῖον ἐξηγοῦνται τὴν ἐν ἔαρι ταριχευομένην πηλαμύδα, καί φασιν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀδιαφόρως Ὥραῖον καὶ Οὐραῖον καλεῖσθαι, αὐτοσχεδιάσαντες τοῦτό γε, ἢ τῷ Πλινίῳ πεισθέντες· κἀκεῖνος γὰρ, Οὐραῖον καλεῖ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ὡραῖον, εἰ μὴ ἡμάρτηται ἡ γραφή, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς γενήσεται δῆλον. Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ ταὐτὸ δηλοῦσιν ἄμφω τὰ ὀνόματα, οὐδὲν ἂν μᾶλλον ἐκ πηλαμύδος, ἢ καὶ ἐξ ἄλλων ἰχθύων εἴη τὰ ὡραῖα, ἐπεὶ καὶ θύννης καὶ φάγρου οὐραῖα εἴρηκεν Ἀρχέστρατος τῶν προσφάτων, τὸ δὲ ὡραῖον ἐπὶ ταρίχου μόνου ἔταξεν, οὐ προσδιορισάμενος τοῦ ἰχθύος τὸ εἶδος. Εὐθύδημος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 116) καὶ τοὺς θύννους ὡραίους ἔφησεν ἐπιθετικῶς,

Θύννων δ' ὡραίων Βυζάντιον ἔπλετο μήτηρ
Καὶ σκόμβρων βυθίων. ———

Ἔπειτα, εἰ καὶ Δίφιλος τοῦ τῶν πηλαμύδων γένους (αἰνιγματωδῶς μᾶλλον ἢ διαῤῥήδην) λέγειν ἔοικε τὰ ὡραῖα, ἀλλ' ὅ γε Ἱκέσιος διακρίνει ταῦτα τῶν πηλαμύδων, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 160) δεδήλωται. Ὁ δὲ, Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 984, 987 καὶ 1165) τὸ μὲν Ὡραῖον ἐν γένει τάριχος σημαίνειν οἴεται τὸ μήτε παλαιότερον μήτε νεώτερον τοῦ προσήκοντος, τὸ Οὐραῖον δὲ μέρος ταρίχους τὸ πρὸς τῇ οὐρᾷ, ὡραῖον καὶ τοῦτο ἐπιθετικῶς πολλάκις εἰρημένον· καὶ ἔοικέ πως εἰκοτολογεῖσθαι ταῦτα ἐξ ἧς ἀνωτέρω (σελ. 161) παρεθέμεθα τοῦ Στράβωνος ῥήσεως, ἐὰν τὸ Ὡραῖον οὐκ ἐπὶ τοῦ χρόνου τῆς ταριχείας, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ταριχευομένου ἰχθύος ἐκδέχῃ, ὡς εἶναι τάριχος ὡραῖον τὸ ἐξ ὡραίου ἰχθύος, τουτέστι μέσου τῇ ὥρᾳ καὶ τῇ ἡλικίᾳ, κατὰ τὴν τοῦ Στράβωνος ῥῆσιν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐάσθω, οὐδ' ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ ἀκριβῶς ἐξηγηθέντα, οὔτ' ἐμοί πω πιθανῶς ἐγνωσμένα· μεταβῶμεν δὲ ἐπὶ τὰ ἐχόμενα.

Ἄδιψον.] Ἄδιψον νόει μοι ὧδε τὸ μὴ ἐμποιοῦν δίψαν, οὐ τὸ παῦον δίψαν.

ξή. Τρίτομον.] Καὶ τούτου οὐδὲν ἧττον καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ γραφὴ ἠμφισβήτηται. Αἱ μὲν γὰρ πρὸ τῆς ἐμῆς ἐκδόσεις φέρουσι, Τρίτομον· ἀντ' αὐτῆς δὲ ἔνια τῶν ἀντιγράφων Τρίτον, ἕτερα δὲ, Τρίτων. Τὴν τελευταίαν ταύτην γραφὴν τὴν ὁμώνυμον τῷ μυθευομένῳ Τρίτωνι, ἀνθρωπομόρφῳ κήτει (Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιγ', 21), δῆλός ἐστιν ἀποδεξάμενος καὶ ὁ Πλίνιος ἐκ τῆς κατὰ τὰς πλαγίας κλίσεως· Tritoni γὰρ (Τρίτωνι) σχηματίζει τὴν δοτικὴν, ὡς αὐτίκα ποιήσομεν δῆλον. Ἡμεῖς δὲ προειλόμεθα τὴν ἐκδεδομένην, ὡς συνώνυμον τοῦ

παρὰ τῷ Πλαύτῳ Trigonum [Τρίγωνον (ἴδ. ἀνωτέρ. 162), ἣν ἔχει καὶ ὁ Εὐθύδημος (παρ' Ἀθην. σελ. 116)· μετὰ γὰρ τὸ μνησθῆναι ὧν ἀνωτέρω (σελ. 162) ἐλέγομεν Τετραγώνων ταρίχων, ἐπιφέρει·

> Ὀρκύνοιο τρίγωνα, τά τ', ἐν ςάμνοισι τεθέντα
> Ἀμφαλλὰξ, δείπνοισιν ἐνὶ πρώτοισιν ὀπηδεῖ.

Τρισὶ γὰρ τομαῖς ἀνάγκη χρήσασθαι τὸν βουλόμενον ἐκ μέσου τοῦ σώματος τοῦ ἰχθύος τέμαχος τρίγωνον ἀποσπάσαι. Νῦν δὲ παραθώμεθα καὶ τὰ ἐκ τοῦ Πλινίου περὶ τοῦ τριτόμου ἢ τρίτωνος, εἴπως καταδηλότερον γένηται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος. Καὶ πρῶτον μὲν, συμφώνως τῷ Ξενοκράτει, Κύβιον ὀνομάζει τὴν μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὑποςρέφουσαν ἐπὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην πηλαμύδα, καὶ τεμαχιζομένην, Cybium, ita vocatur concisa Pelamis, quæ post XL dies a Ponto in Mæotin revertitur (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11). Εἶτα ἐχομένως λέγει Κορδύλην καλεῖσθαι τὴν ΕΛΑΧΙΣΤΗΝ πηλαμύδα, ἡνίκα ἐκ τῆς Μαιώτιδος εἰς τὸν Πόντον ἔξεισι Cordyla, et hæc pelamis PUSILLA quum in Pontum e Mæotide exit, hoc nomen habet. Ἔςι δὲ προδήλως αὕτη, ἣν ἀνωτέρω (σελ. 194) Ξενοκράτης Πηλαμύδα μικρὰν ὠνόμασε, γινομένην ἐν Μαιώταις. Ἔςιν οὖν τὸ κύβιον τοῦτε Πλινίου καὶ τοῦ Ξενοκράτους, ἡ ΜΕΙΖΩΝ πηλαμὺς, ἡ ὑποςρέφουσα ἐπὶ τὴν Μαιώτιδα λίμνην μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῆς ἐκ τῆς λίμνης ἐξόδου, ὡς ἐκδηλότερον Πλίνιος, μικρὸν ὑποβὰς, ἐκ τῆς μείζονος πηλαμύδος λέγει γίνεσθαι καὶ τὰ τρίτομα καὶ τὰ κύβια, Triton pelamidum generis MAGNI : ex eo uræa Cybia fiunt (*Plin. ibid.*), τοῦτο διαφέρων Ξενοκράτους καὶ ἑτέρων τῶν μικρὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, ὅτι τρίτωνα τὸ τρίτομον, ἢ τρίγωνον, ὀνομάζει, καὶ οὐραῖον τὸ ὡραῖον. Συνᾴδει δ' αὖ πάλιν ἐκ μέρους τῷ Ξενοκράτει ἐν τοῖς περὶ ὀρκύνου, τῶν πηλαμίδων τὴν ΜΕΓΙΣΤΗΝ οὕτω καλεῖσθαι λέγων, τὴν μὴ ὑποςρέφουσαν ἐπὶ τὴν Μαιώτιδα, εἶναί τε τριτόμῳ ὅμοιον, καὶ παλαιούμενον βελτιοῦσθαι, Orcynus : hic est pelamidum generis MAXIMUS, neque redit in Mæotin, similis tritoni, vetustate melior (*Plin. ibid.*). Καὶ τοῦτο δ' ἄν τις ἀπορήσειε περὶ τοῦ τριτόμου, μήποτε οὐ ταυτόν ἐςι τῷ τριγώνῳ· τοῦτο μὲν γὰρ ἐξ ὀρκύνου γίνεσθαι φησὶν ὁ Εὐθύδημος, «Ὀρκύνοιο τρίγωνα», τὸ δὲ τρίτομον διάφορον τοῦ ὀρκύνου ὑποτίθεται καὶ Ξενοκράτης καὶ Πλίνιος. Ἢ ῥητέον, ὅτι καὶ κύβια, καὶ τρίτομα, ἢ τρίγωνα, ὥσπερ ἐκ τῆς καλουμένης

μείζονος πηλαμύδος, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ Ὀρκύνου, τουτέςι τῆς μεγίςης πηλαμύδος, ἐγίνοντο· ἢ, ὃ καὶ πιθανώτερον, τὸν αὐτὸν ἰχθὺν τῶν ἀρχαίων ἡγησαμένων, Κορδύλην, πηλαμύδα, θύννον καὶ ὄρκυνον καλεῖσθαι κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ μεγέθους, καθὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 65) σεσημείωται, οὐ θαυμαςὸν εἴ τινες συνέχεαν καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς ἡλικίας, ὀρκύνους ὀνομάζοντες τοὺς ὑφ' ἑτέρων καλουμένους θύννους. Τούτοις προσσημειωτέον, εἰς εὐχερεςέραν τῶν τοῖς ἀρχαίοις εἰρημένων περὶ ταρίχων κατανόησιν, ὅτι ταῖς τῶν μερῶν ὀνομασίαις καὶ ἐπὶ τῶν ὅλων ἰχθύων πολλάκις ἐχρῶντο· οἷον Κύβιον, οὐ μόνον τὸ κυβοειδὲς τέμαχος, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξ οὗ ἐτέμνετο ἰχθὺν, ὠνόμαζον. Ταυτὸ χρὴ νοεῖν καὶ περὶ τοῦ Τριτόμου, ἢ Τριγώνου, Ὡραίου τε καὶ Ἀπολέκτου. Ὀππιανὸς δὲ (Ἁλιευτ. Α, 183) Κυβείαν ἀρσενικῶς ὠνόμασε τὸν ἰχθὺν ἐξ οὗ τέμνεται τὰ κύβια·

Ὀρκύνων γενεὴ, καὶ πρηνάδες, ἠδὲ κυβεῖαι·

Πρηνάδας, ἢ μᾶλλον Πρημνάδας, τὰς πηλαμύδας, ἢ γοῦν τὰς θυννίδας, λέγων (ἴδ. Γεσνὴρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 891).

Τρίτομον δύσφθαρτον, ςερεώτερον τοῦ κυβίου, τἆλλα δὲ ἐμφερές.] Ἡ πρὸ τῆς ἐμῆς ἐκδόσεως γραφὴ ἦν, Τρίτομον κύβιον δύσφθαρτον, ςερεώτερον τοῦ κυβίου, τἆλλα δὲ ἐμφερές. Ἐν τισι δὲ τῶν ἀντιγράφων φέρεται, Τρίτομον κύβιον δύσφθαρτον, ςερεώτερον (ΔΓ, σκληρότερον) τοῦ κυβίου, τὰ δ' ἄλλα ἐμφερὲς καὶ οὐ ῥαδίως φθαρτόν. Ἐν οἷς δῆλον ὅτι τῶν δύο τοῦ κυβίου ὀνομάτων θάτερον πλεονάζει, ὥσπερ καὶ αἱ τελευταῖαι τέσσαρες λέξεις, καὶ οὐ ῥαδίως φθαρτόν. Ἢ τοίνυν γραπτέον ὡς ἔγραψα, ἤ, Τρίτομον κυβίου δυσφθαρτότερον, ςερεώτερον, τἆλλα δὲ ἐμφερές.

ξθ'. Μὴ ὑποςρέφουσα.] Προσέθηκα τὴν ἀπαγόρευσιν, ἣν ἡρμήνευσε καὶ ὁ Λατινος μεταφραςὴς, καὶ πιςοῦται Πλίνιος, οὗ τὴν ῥῆσιν ἀνωτέρω (σελ. 164) παρεθέμην.

Ἐμφερὴς δὲ τῷ τριτόμῳ.] Ἐν ταῖς πρὸ τῆς ἐμῆς ἐκδόσεως ἐγράφετο βαρβάρως, Ὑγιὴς, ὁμοιὴ δὲ τῷ τὸ δὲ τριτόμῳ· ἐν δὲ τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει, Ὑγιὴς, τὸ δὲ τριτόμῳ· ἔν τισι δὲ τῶν ἀντιγράφων, Ὑγιὴς, ὁμοίη δὲ τῷ τῷδε τριτόμῳ. Ὁ Πλίνιος ᾧ κατηκολούθησε καὶ ὁ Λατῖνος μεταφραςὴς, Similis tritoni (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 164), τουτέςιν ἐμφερὴς τρίτωνι. Ἔνθα σημείωσαι,

ἅτι τὴν πρώτην λέξιν, Ὑγιὴς, παρέλιπεν ὁ Πλίνιος, ὥσπερ τὴν δευτέραν, Ὁμοίη, ὁ κατὰ Μόσχαν ἐκδότης. Ἦν ὅτε τὸ Ὑγιὴς ἐπὶ τοῦ ὁλόκληρος ἐξελάμβανον, πρὸς ἀντιδιαςολὴν τῶν κυβίων καὶ τῶν τριτόμων. Νῦν δέ μοι μᾶλλον ἤρεσε τρέπειν εἰς τὴν συνήθη Ξενοκράτει λέξιν, Ἐμφερὴς, διαγράψαντα τὸ Ὁμοίη, ἄλλως τε καὶ ὕποπτον ὂν, διά τε τὸν Ἰωνισμὸν, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὸ δυσφθαρτότερος ἀκαταλληλίαν. Ἐμφερὴ δὲ ἢ ὅμοιον τῷ τριτόμῳ διὰ τὸ σχῆμα λέγει· Ὀρκύνου γὰρ τρίγωνα μνημονεύει ὁ Εὐθύδημος, ὡς ἐσημειωσάμεθα ἀνωτέρω (σελ. 164). Καὶ ἴσως τὸ αὐτὸ σχῆμα ἐν μὲν ταῖς μείζοσι τῶν πηλαμύδων, κατὰ συνήθειάν τινα γλώσσης μᾶλλον, ἢ δι' αἰτίαν εὔλογον, Τρίτομον, ἐν δὲ ταῖς μεγίςαις, τουτέςι, τοῖς Ὀρκύνοις, Τρίγωνον ἐκάλουν.

ό. Ἀπόλεκτον.] Οὕτως φέρεται ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει ἐν οὐδετέρῳ γένει, Ἀπόλεκτον (ἐλλειπτ. τοῦ τέμαχος), κατὰ τὰ προηγησάμενα, Κύβιον, Ὡραῖον, Τρίτομον· καὶ πιςοῦται ταύτην τὴν γραφὴν καὶ τὰ ἑπόμενα ἐπίθετα κατ' οὐδέτερον ὡσαύτως ἐκπεφρασμένα γένος. Ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς, Ἀπόλεκτος (ἐλλειπτ. τοῦ τόμος), ἣν ἀπεδέξατο καὶ ὁ Πλίνιος, νῦν μὲν τὴν μεγίςην πηλαμύδα συνωνύμως ἀπόλεκτον καλεῖσθαι φάσκων, Pelamis : earum generis maxima apolectus vocatur, tritoni durior (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11), νῦν δὲ τεμάχη πηλαμύδος εἶναι λέγων, κυβίων μείζονα, τὰ ἀπόλεκτα, Pelamides in apolectos, particulatimque consectæ in genera cybiorum dispartiuntur (*Idem lib. IX, cap.* 15), ὡς γοῦν ἡρμήνευσάν τινες τὴν τελευταίαν ταύτην ῥῆσιν. Ἀπόλεκτον δὲ οἱ μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ Διφίλου Συνοδοντίδα, τουτέςι τὴν μείζονα πηλαμύδα, οἱ δὲ τὴν μεγίςην, τουτέςι τὸν Ὄρκυνον, φασὶν εἶναι (Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1152). Ἔχει δὲ καὶ τὸ τοῦ ὀνόματος ἔτυμον ἀπορίαν. Ἀπόλεκτον γὰρ ἐπιθετικῶς σημαίνει τὸ ἐκ πολλῶν ἐξῃρημένον καὶ κεχωρισμένον ὡς τιμιώτερον, ὃ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια Διαλεκτὸν ὀνομάζει, ἢ Ἐκλεκτόν· τοῦτο δὲ τὸ Ἀπόλεκτον τάριχος Πλίνιος μὲν σκληρότερον τοῦ τριτόμου λέγει, Tritoni durior, ἢ οὕτως ἐκλαβὼν τὸ παρὰ τῷ Ξενοκράτει Ψαφαρώτερον (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 62-63 καὶ 126), ἢ ἑτέρᾳ διαφόρῳ γραφῇ ἐντυχών· αὐτὸς δὲ Ξενοκράτης, καὶ ἧττον εὔςομον τοῦ τριτόμου φησὶν εἶναι. Ἐν τίνι οὖν ἐςὶ τὸ ἐκλεκτὸν καὶ διάφορον τοῦ ταρίχους τούτου; Ἐνδέχεται τὸν Ξενοκράτην τὸ Ἀπόλεκτον ἐπ' ἐναντίας σημασίας τοῦ ἀπόβλητον τεταχέναι, ὅπερ ἡμεῖς Ἀποδιάλεγμα (χυδ. Ἀποδιαλοῦδι)

φαμὲν διὰ διπλῆς τῆς προθέσεως· ἐπαμφοτερίζει γὰρ ἡ λέξις διὰ τὴν ἐξ οὗ παρῆκται ῥήματος δύναμιν, ἐπεὶ οὐδὲν ἧττον ἀπολέγει ὁ τὰ χείρω τῶν βελτιόνων ἐξαιρῶν καὶ ἀποβάλλων, τοῦ τὰ βελτίω τῶν χειρόνων ἀποχωρίζοντος καὶ παραλαμβάνοντος. Ἀλλὰ περὶ τῶν τοιούτων ἐπέχειν ἄμεινον, ἄλλως τε καὶ μὴ ἔχοντας ἀποχρῶσι μαρτυρίοις λῦσαι τὰ ἀπορούμενα· καὶ αὐτὸ γὰρ ἂν τοῦ Ἀπολέκτου ταρίχους τοὔνομα ἠγνοοῦμεν, εἰ μὴ διὰ μόνον τὸν Ξενοκράτην, καὶ τὸν, ὡς εἰκὸς, ἐξ ἐκείνου παρειληφότα Πλίνιον.

Ψαφαρώτερον.] Ὁ μὲν Πλίνιος, ὡς ἔφθην εἰπὼν, ἐπὶ τοῦ σκληρότερον ἐξεδέξατο τὴν λέξιν· ὁ δὲ Λατῖνος τοῦ Ξενοκράτους μεταφραστὴς, ἐπὶ τοῦ ψαθυρώτερον, τουτέστιν εὐθρυπτότερον friabilior.

οά. Σάρδα, πηλαμὺς ἐστιν ἐπιμήκης, ὠκεάνιος.] Ἐγράφετο κακῶς, Σάρδα ἡ πηλαμὺς ἐπιμήκης. Πιστοῦται τὴν ἡμετέραν διόρθωσιν ὁ Πλίνιος οὕτως ἑρμηνεύσας τὸ χωρίον, Sarda: ita vocatur pelamis longa, ex oceano veniens (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11). Ἡ παρ' ἡμῖν νῦν καλουμένη Σάρδα (Γαλλ. Sardine) καὶ καθ' ὑποκορισμὸν Ἰταλικὸν Σαρδέλλα (Sardella), οὐδὲν ἔχει κοινὸν οὔτε πρὸς τὰς πηλαμύδας, αἷς συγκαταλέγουσιν αὐτὴν ὅ τε Ξενοκράτης καὶ ὁ Πλίνιος, οὔτε πρὸς τὸν κολίαν, ᾧ προσεοικέναι τὸ μέγεθος φησὶ Δίφιλος (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 160). Πλατύτερον οὖν τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὄνομα τῆς Σάρδας ἐκληπτέον, ὡς καὶ ὁ Γαληνὸς (Ἴδε ἀνωτέρ. σελ. 36) ὑπονοεῖν παρέχει. Μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν, ὅτι αἱ ταριχευθεῖσαι πηλαμύδες τοῦ Πόντου, μόνων τῶν ἐκ τῆς Σαρδοῦς νήσου καὶ τῶν ἐξ Ἰβηρίας ἀπολείπονται, ἐπάγει, « Ὀνομάζονται δὲ συνήθως ὑπὸ τῶν » πάντων ἤδη τὰ τοιαῦτα ταρίχη σάρδαι. Μετὰ δὲ σάρδας τε καὶ » πηλαμύδας κ. τ. λ. »· εἶθ' ἑξῆς (ἀνωτέρ. σελ. 42) λέγει, « Κορα» κῖνοι δὲ καὶ μύλλοι, καὶ πηλαμύδες, ἔτι δὲ σάρδαι καὶ σαρδῆναι » καὶ τὰ σαξάτινα καλούμενα, πρὸς ταριχείαν εἰσὶν ἐπιτήδεια ». Καὶ μικρὸν ὑποβὰς (σελ. 43), « Ἄριστα δ' ἐστὶ τῶν εἰς ἐμὴν πεῖραν ἐλ» θόντων, τά τε Σαρδικὰ πρὸς τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν ὀνομαζόμενα » ταρίχη (σάρδας δ' αὐτὰς καλοῦσι νῦν), οἵ τε ἐκ τοῦ Πόντου » κομιζόμενοι μύλλοι ». Ὅθεν ἐστὶ συλλογίσασθαι, ὅτι πλείστων ἐκ τῆς Σαρδοῦς κομιζομένων πηλαμύδων καὶ ἄλλων ἰχθύων ταριχηρῶν, ἐξενίκησεν ἅπαντα οὐ τὰ ἐκεῖθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀλλαχόθεν κομιζόμενα διαφόρων ἰχθύων ταρίχη, ὧν προεῖχον αἱ πηλαμύδες, ἑνὶ ἐθνικῷ ὀνόματι τῷ τῆς Σάρδας ὀνομάζεσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ νομιζόμενα. Νῦν δὲ ἡ Σάρδα ὄνομά ἐστιν ἰχ-

θύος τοῦ γένους τῶν καλουμένων τοῖς νεωτέροις ἰχθυολόγοις Κλουπαίων (Clupea), ἡ αὐτὴ, ὡς μέν τινες οἴονται, τῇ τριχίδι, ἢ τῷ τριχίᾳ, ὡς δ' ἕτεροι, τῇ χαλκίδι, ἣν ὁ Ἐπαίνετος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 329) καὶ Σαρδίνον, ἀρσενικῶς, καλεῖσθαι φησί· καὶ εἰκὸς οὕτως ὠνομάσθαι διὰ τὸ εὐθηνεῖν μάλιϛα τὸν ἰχθὺν τοῦτον περὶ τὴν Σαρδὼ νῆσον, τὴν νῦν καλουμένην Σαρδινίαν. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ τοὺς πολλῷ νεωτέρους τοῦ Ξενοκράτους, μέχρι τοῦ βαρβαρισμοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πηλαμύδων τι γένος, ἢ πηλαμύδι παραπλησίων ἰχθύων, τῷ τῆς Σάρδας ὀνόματι καλέσαι. Ὁ γοῦν Πτωχοπρόδρομος, ὥσπερ καὶ ὁ Ξενοκράτης καὶ ὁ Πλίνιος, Σαρδέλλας ἔοικεν ὀνομάζειν τὰς πηλαμύδας, ἐν οἷς φησι (Κατὰ Ἡγουμέν. 254-255)·

Ἂν ἀῤῥωϛῶ καὶ κίτομαι, τὴν παλαμίδαν βλέπω,
Τὸ πῶς νὰ ζήσω ἐξαπορῶ μὲ ταύτας τὰς Τζερδέλας.

Ταῖς σάρδαις συγκαταλεκτέον καὶ τὰς καλουμένας ξενικῷ μὲν ὀνόματι Ἀντσόϊας (Ἰταλ. Aciuga, Γαλλ. Anchois), οἰκείῳ δὲ, Χαψία, οἱονεὶ Καψία, παρὰ τὸ κάπτω, ἢ διὰ τὸ μικρὰς οὕτως εἶναι, ὥϛε μιᾷ κάψει ἢ ἐνθέσει ἑκάϛην αὐτῶν ἐσθίεσθαι, ἢ διὰ τὸ μεγαλόϛομον αὐτῶν. Ταύτας οἱ ἀρχαῖοι Ἐγγραύλεις καὶ Ἐγκρασιχόλους ἐκάλουν, πρὸς δὲ καὶ Λυκοϛόμους, ὥς φησιν Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. Η, 18), διὰ τὸ μέγιϛον ἔχειν ϛόμα ὡς πρὸς τὸ λοιπὸν σῶμα· ἴσως δὲ καὶ Ἴκταρας ἢ Ἰκτάρας. Καὶ σκοπητέον, εἴπου τῆς Ἑλλάδος σώζεται ἔτι, ἐπὶ τῶν Χαψίων, ἢ γοῦν ἐφ' ἑτέρου τινὸς ταριχηροῦ ἰχθυδίου παραπλησίου, κείμενον ὁ Λυκόϛομος, ἢ ἡ Ἰκτάρα. Ὁ γὰρ κατὰ τὴν δεκάτην ἕκτην ἑκατονταετηρίδα ἐπιδημήσας ἐν Βυζαντίῳ Γίλλιος, ἀκοῦσαί φησι νεωτέρου Γραικοῦ τὴν Ἀντσόϊαν, Λυκόϛομον καλοῦντος. Ὁ δὲ Ῥονδελέτος καὶ τοῦ Ἐγκρασιχόλου τοὔνομα σώζεσθαι ἔτι παρὰ τοῖς Γραικοῖς διαβεβαιοῦται (Ἰδ. Γεσνὴρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 78-79). Ἰχθύδιον δ' Ἴκταρ καλούμενον εὕρηται (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 329) συγκατειλεγμένον τῇ χαλκίδι, καὶ τῷ ἐγκρασιχόλῳ, ὥσπερ ἂν ὁ ἐγκρασίχολος (σελ. 328) τῇ θρίσσῃ καὶ τῇ τριχίδι, περὶ ὧν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 56) εἴρηται. Λέγει δὲ καὶ ὁ Εὐϛάθιος (Ὀδυσσ. ψ', σελ. 1936) περὶ τῆς Ἰκτάρας,· « Ζητητέον τὸ γένος αὐτοῦ, εἴτε ἄῤῥεν » ἐϛὶ, κατὰ τὸ μάκαρ, εἴτε θῆλυ, κατὰ τὸ δάμαρ, εἴτε οὐδέ» τερον κατὰ τὸ νέκταρ... εὐτελέστατον δέ ἐϛιν ἰχθύδιον, οὗπερ » ἡ κλῆσις Ἴκταρ. Ἐμφαίνει δὲ τοῦτο ἡ Βυζάντιος παραφθορὰ, Κτά» ρας τὰ τοιαῦτα λέγουσα ». Ὁ δὲ τὸν Ὀππιανὸν (Ἁλιευτ. Α, 767)

σχολιάσας τὴν Ἔγγραυλιν, ἣν ἔφαμεν τὴν αὐτὴν εἶναι τῷ Ἐγκρασιχόλῳ, Ἀκτάραν φησὶν ἰδιωτικῶς καλεῖσθαι. Εὕρηται δὲ καὶ παρ' Ἡσυχίῳ ἐν γένει θηλυκῷ τρισυλλάϐως Ἰκτάρα, ἰχθύος ὄνομα, καὶ δισυλλάϐως, «Κτάρα, ἰχθὺς βραχύτερος πάντων». Τὸ δὲ τῆς ἐγγραύλεως ὄνομα ἐσώζετο παρὰ τοῖς Βυζαντίοις ἔτι κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρόμου (Κατὰ Ἡγουμέν. 98),

Σκουμπροπαλαμηδόπαςος, ἐγγραυλοπαςοφάγος.

Δριμύτητι ΚΥΒΙΟΥ προφέρουσα.] Ἴσως γραπτέον, ΚΟΛΙΟΥ, φήσειεν ἄν τις, ᾧ ἔγωγε οὐκ ἀντιφήσω, μεμνημένος ὧν ἀνωτέρω (σελ. 160) παρεθέμην ἐκ τοῦ Διφίλου.

οϐ'. Δίψους ποιητικός.] Ἀπεναντίως, τῷ Ὡραίῳ, ὅπερ ἄδιψον εἴρηκεν ἀνωτέρω (τμ. ξζ'). Καὶ τοιοῦτον εἶναι ἀληθῶς τὸν ταριχηρὸν σκόμϐρον ἴσασιν οἱ πεπειραμένοι.

Κράτιςος δὲ ἐν Παρίῳ.] Πάριον, πόλις ἐν Ἑλλησπόντῳ, Παρίων κτίσμα τῶν νησιωτῶν. Καὶ ἡ μὲν νῆσος Πάρος ἐθνικὸν ἔχει τὸν Πάριον· τὸ δὲ Ἑλλησποντιακὸν Πάριον, τὸν Παριανόν. Ἐπίσημα δ' ἦν τὰ τοῦ Ἑλλησπόντου ταρίχη καὶ πάλαι, ὥσπερ νῦν·

Ἐκ δ' Ἑλλησπόντου σκόμϐρους καὶ πάντα ταρίχη,

φησὶν Ἕρμιππος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 27). Ἐδοκιμάζετο δὲ μάλιςα ὁ ἔναγχος ἡλισμένος, ὡς φησιν ὁ δεινὸς περὶ ὀψοφαγίαν Ἀρχέςρατος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 117),

Ἀλλὰ τριταῖον ἔχειν σκόμϐρον, πρὶν ἐς ἁλμυρὸν ὕδωρ
Ἐλθεῖν ἀμφορέως ἐντὸς, νέον, ἡμιτάριχον.

Καὶ τοὺς Βυζαντίους δὲ σκόμϐρους ἐπαινοῦντα παρεθέμεθα ἤδη (σελ. 163) τὸν Εὐθύδημον.

ογ'. Τὰ δὲ ἐκ θύννων κ. τ. λ.] Διακρίνει τοὺς θύννους τῶν πηλαμύδων (τμ. ξέ-ξς') καὶ τῶν ὀρκύνων (τμ. ξθ')· καὶ ἐν ἐκείνοις μὲν ἀπὸ τῶν σχημάτων ὠνόμασε τὰ ἐξ αὐτῶν σκευαζόμενα ταρίχη, κύϐια καὶ τρίτομα προσαγορεύσας· τούτων δὲ καὶ τὰ μέρη καταλέγει τοῦ σώματος, ὅθεν ἐσκευάζοντο. Τὰ Βυζάντια ταρίχη τῶν θύννων ἐπαινοῦντας ἀνωτέρω (σελ. 160) παρεθέμεθα τὸν Δίφιλον καὶ τὸν Ἱκέσιον. Ἀρχέςρατος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 116) καὶ τῶν Σικελικῶν ἐμνήσθη·

Καὶ Σικελοῦ θύννου τέμαχος ———
Τμηθὲν, ὅτ' ἐν βίκοισι ταριχεύεσθαι ἔμελλεν.

Ἔνθα σημείωσαι, ὅτι βίκους λέγει οὓς ἀνωτέρω (σελ. 169) ἀμφορέας εἴρηκεν ὁ αὐτὸς, καὶ στάμνους ὁ Εὐθύδημος ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 164), ὡς συνωνύμων οὐσῶν τῶν λέξεων. « Βίκος, στάμνος ὦτα ἔχων » φησὶν Ἡσύχιος. Ὁ δὲ Ἀμφορεὺς συγκέκοπται παρὰ τὸν παρ' Ὁμήρῳ (Ἰλιάδ. ψ', 170) Ἀμφιφορέα. « Ἀμφιφορῆας, ἀγγεῖα τὰ ἑκατέρωθεν ὦτα » ἔχοντα », Ἡσύχιος. Ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Βύττοι, καὶ Βύττιδες (ἢ Βούττιδες) καὶ Βυττίναι, ὅθεν παρῆχθαι τὸ παρ' ἡμῖν Βουτσίον καὶ ἕτεροι πρὸ ἡμῶν ἐσημειώσαντο, πρὸς δὲ, καὶ τὰ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς Botte καὶ Bottiglia (Γαλλ. Bouteille), ὥσπερ καὶ παρὰ τὸν Βίκον τὸ παρ' ἐκείνοις Bicchiere. « Βυτίνη (γρ. Βυττίνη) λάγυνος, » ἢ ἀμίς. Ταραντῖνοι ἤγουν σταμνίον, » Ἡσύχιος (Ἰδ. καὶ Δουκαγγίου Λεξικ. σελ. 223).

Αὐχὴν μὲν γὰρ αὐτῶν γίνεται ὠμοτάριχος.] Εἰσὶν οἳ τὸν Ὠμοτάριχον παρὰ τὸν τάριχον καὶ τὸν ὦμον (τὸ περὶ τὸν αὐχένα μέρος τοῦ σώματος) ὑπενόησαν εἶναι (Ἰδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1165). Ἄμεινον δὲ παρὰ τὸ ὠμός ἐπίθετον ἐξηγεῖσθαι τὸν ὠμοτάριχον, τουτέστι τὸν μήπω τελέως κατειργασμένον ὑπὸ τῶν ἁλῶν, ἀλλ' ὠμὸν ἔτι, συνωνύμως τῷ ἀνωτέρω (σελ. 169) ὑπ' Ἀρχεστράτου ὠνομασμένῳ Ἡμιταρίχῳ, καὶ τῷ παρ' αὐτῷ τῷ Ξενοκράτει Νεαλεῖ (τμ. ξγ'), Ἀκροπάστῳ (τμ. ος'), ἢ Ἡμινήρῳ (τμ. οζ'). ἔοικε δ' ὁ Ὠμοτάριχος ἰδίως εἰρῆσθαι ἐπὶ τοῦ θυννείου ταρίχου, ὥς φησι Διοσκορίδης (Β, 33), « Ὁ δὲ ὠμοτάριχος λεγόμενος σάρξ ἐστι θύννου τεταριχευμένου ». Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 121) τὸ ὠμοτάριχον οὐδετέρως εἴρηκεν, ὃ καὶ κήτημα τινὰς καλεῖν φησι· εἶναι δὲ « βαρὺ καὶ γλοιῶδες, » προσέτι δὲ καὶ δύσπεπτον ». Καὶ δῆλον ἐντεῦθεν, ὃ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 65 καὶ 162-165) ἐσημειωσάμεθα, τὸ δυσχερὲς τῆς τῶν ὀνομάτων τούτων διακρίσεως· τὸ γὰρ κήτημα ἐπὶ τοῦ ὀρκύνου προσφυέστερον ἂν λεγόμενον, ὁ Δίφιλος ὡς συνώνυμον τοῦ ὠμοταρίχου, τουτέστι τοῦ θύννου, παραδέδωκε. Τοῦτο δ' εἰκὸς συμβῆναι διὰ τὸ ἀδιόριστον τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ θύννος ἤρχετο καλεῖσθαι ὄρκυνος, ὅπερ ἐδήλωσε καὶ Ἀρχέστρατος, ἐν οἷς ἤδη (σελ. 63) παρεθέμεθα ἔπεσι, τὸν θύννον λέγων ὑφ' ἑτέρων καλεῖσθαι ὄρκυνον, ὑπ' ἄλλων δὲ κῆτος. Καταδηλότερον δ' ἔτι γενήσεται καὶ ἐκ τῶν ἑξῆς. Ἃ γὰρ Ξενοκράτης, καὶ ὁ τούτῳ ἐν τοῖς πλείστοις ἀκολουθήσας Πλίνιος, περὶ τοῦ αὐχένος, τῆς κοιλίας καὶ τῶν μελανδρύων τοῦ θύννου λέγει, ταῦτα ὁ Δίφιλος τοῦ ὀρκύνου φησὶν εἶναι μέρη, οὐκ ἀντιφάσκοντες ἀλλήλοις, ἀλλὰ διαφόροις ὀνόμασι τὸν αὐτὸν καλοῦντες ἰχθύν. Παραθώμεθα δὲ

πρῶτον τὰ τοῦ Πλινίου, Thynni membratim cæsi, cervice et abdomine commendantur atque clidio, recenti duntaxat, et tum quoque gravi ructu: cetera parte plenis pulpamentis sale adservantur. Melandrya vocantur, cæsis quercus assulis simillima. Vilissima ex his quæ caude proxima, quia pingui carent: probatissima quæ faucibus: at in alio pisce circa caudam exercitatissima, (*Plin. lib. IX, cap.* 15). Δίφιλος δὲ (παρ' Ἀθην. σελ. 357) μετὰ τὸ διδάξαι τὰς δυνάμεις τῆς τεταριχευμένης πηλαμύδος ἐπάγει, « Ὁ δὲ ὄρκυνος βορβορώδης (γρ. βρομώδης)· » καὶ ὁ μείζων προσέοικε τῷ χελιδονίᾳ κατὰ τὴν σκληρότητα. Τὰ δὲ » ὑπογάστρια αὐτοῦ καὶ ἡ Κλεὶς, εὔστομα καὶ ἁπαλά· οἱ δὲ » κοσταὶ λεγόμενοι, ταριχευθέντες εἰσὶ μέσοι ». Ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων τοῦ ὅλου ἰχθύος ἐάσθω· ἐξετάσωμεν δὲ τὰς τῶν μερῶν παρ' ἑκάστῳ προσηγορίας. Τὸν μὲν γὰρ παρὰ Ξενοκράτει αὐχένα, Πλίνιος κατὰ λέξιν φράσας Cervicem εἶπε· τὴν δὲ κοιλίαν (ἣν μικρὸν ὑποβὰς Ξενοκράτης ὑπογάστριον, ὥσπερ καὶ ὁ Δίφιλος, ἀλλαχοῦ δὲ [τμ. ϛ'] νηδὺν καλεῖ), Abdomen, τὰ δὲ Μελάνδρυα, ἀπαραλλάκτως Melandrya ὠνόμασε. Λείπεται τὸ παρ' αὐτῷ Clidium, κλειδίον, ὃ κλεῖν Δίφιλος ἐκάλεσε, προσθεὶς καὶ τοὺς ὑπόπτους καὶ τῇ γραφῇ καὶ τῷ γένει, μηδ' ὑφ' ἑτέρου τινὸς μνημονευθέντας κοστὰς, ἢ κόστας. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν μᾶλλον σαφὲς ποιήσει Ἡσύχιος, λέγων, « Κλιδία, » τάριχος »· ἔοικε μέντοι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἰχθύος σημαίνειν ὥσπερ καὶ ὁ αὐχὴν, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐχόντων αὐχένα ζώων καὶ κλεῖδας, τουτέστιν ὀστᾶ δύο τὰ ταῖς πλευραῖς ἐπικείμενα καὶ συνάπτοντα τὸ στέρνον ταῖς ὠμοπλάταις, ἅπερ ἔτι καὶ νῦν κλειδία καλοῦμεν. Οἱ γὰρ ἰχθύες οὔτ' αὐχένα κυρίως οὔτε κλεῖδας ἔχουσιν, ἀμέσως αὐτῶν τῆς κεφαλῆς ἐπικειμένης τῷ λοιπῷ σώματι. Ταῦτα οὖν τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν μέρη, τῶν μὲν αὐχένα, ὥσπερ Ξενοκράτης, τῶν δὲ κλεῖν ἢ κλειδία, ὥσπερ Δίφιλος, προσαγορευσάντων, ὁ Πλίνιος, μὴ ἐπιστήσας, οἷα πολλάκις φιλεῖ ἐν τῇ τῶν Ἑλληνικῶν χρήσει καὶ μεταφράσει, ὡς διάφορα δύο μέρη τοῦ ἰχθύος ἐξεδέξατο. Οἱ δὲ Κοσταὶ, ἢ μᾶλλον αἱ Κόσται, αἱ αὐταὶ ἐοίκασιν εἶναι τοῖς Μελανδρύοις· καὶ γὰρ ἔν τισι τοῦ Ξενοκράτους ἀντιγράφοις ἀντὶ τοῦ Μελάνδρυα, φέρεται, Μελανδρύαι, μετὰ προσγεγραμμένης λέξεως ἑτέρας, Κοσταί· ὧν ἡ μὲν διάφορός ἐστι γραφὴ (ἐλέγετο γὰρ τὸ Μελάνδρυον οὐδετέρως, καὶ ὁ Μελανδρύας ἀρσενικῶς, ὡς αὐτίκα δηλώσομεν), ἡ δὲ, ἐξήγησις μᾶλλόν ἐστι, σημαίνουσα ὅτι Κοστὰς ἕτεροι ἐκάλουν τὰ Μελάνδρυα.

Ἀλλὰ τίνος φωνῆς ὄνομά ἐστι τὸ Κοσταί; Τῆς μὲν οὖν τῶν Ἑλλήνων οὐ δοκεῖ· παρ' ἐκείνοις γὰρ τὸ Κοσταὶ συνώνυμόν ἐστι τῷ κριθαί, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος, ἐξήγησιν οὐδ' ὁμολογουμένην ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κριτικῶν, καὶ οὐδέν, κἂν εἰ ὑφ' ἁπάντων ὡμολογοῖτο, κοινὸν ἔχουσαν πρὸς τὰ Μελάνδρυα. Οὐδ' ὁ Κασωβὼν πιθανός, τὸ παρ' Ἡσυχίῳ « Κο» στίαξ, κοιλίας, κόμαρος » τρέπων εἰς τὸ Κόστας, κολίας, ἢ κάμμαρος, καὶ προσαρμόζων ταῖς παρὰ τῷ Διφίλῳ Κόσταις· ὁ μὲν γὰρ κολίας ἕτερός ἐστι τοῦ θύννου, ὁ κάμμαρος δὲ καὶ ἀλλοιότερος, τοῦ γένους ὢν τῶν μαλακοστράκων. Ἦν ἂν ἴσως μακρῷ πιθανώτερον τὸ γοῦν κοιλίας ἐὰν κατὰ χώραν, ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ θύννου ἐκλαμβάνοντας, εἰ μὴ Δίφιλος ἐδεδηλώκει διὰ τῶν ὑπογαστρίων αὐτήν. Πιθανώτατον οὖν ἔμοιγε δοκεῖ τῆς τῶν Ῥωμαίων φωνῆς εἶναι τοὔνομα· Costæ γὰρ παρ' ἐκείνοις κυρίως μὲν αἱ πλευραὶ λέγονται, μεταφορικῶς δὲ καὶ τῶν ῥαβδίων τὰ λεπτὰ καὶ εὐλύγιστα, οἷς πλέκουσι τοὺς κοφίνους. Εἰκὸς οὖν καὶ τὰ τεμάχια τοῦ θύννου τὰ καλούμενα Μελάνδρυα Costas κόστας καλέσαι, ἢ δῆλον ἐξ αὐτοῦ τοῦ Πλινίου, ὃς αὐτὰ σχίδαξι δρυῶν quercus assulis παρεικάζει. Ἐκ τοιούτων δὲ σχιδάκων ἢ σχιζῶν, εἰσὶ καὶ αἱ ἐν ταῖς τῶν οἰκιῶν στέγαις ταῖς δοκοῖς προσηλούμεναι σανίδες, ἃς οἱ Ἱσπανοὶ costaneras καλοῦσι παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν costa. Προσσημειούσθω τούτοις, ὅτι καὶ Μέσα ἐκάλουν τὰ περὶ τὴν κοιλίαν τοῦ ἰχθύος, ἃ ἡ παρ' ἡμῖν συνηθεια Μεσάδια καλεῖ· τὰ δὲ παρὰ ταύτην, τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν δηλονότι καὶ τὰ μελάνδρυα, ὡς πολλῷ λειπόμενα τοῦ ὑπογαστρίου, τῷ τῆς Γρυμαίας, ἢ Γρυταίας, ἐδήλουν κοινῷ ὀνόματι, εὐτελές τι σημαίνοντι καὶ ἀπόβλητον, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν εὐτελῶν σκευαρίων, ἢ καὶ τετριμμένων ἱματίων. Ὁ γοῦν κωμικὸς Σωτάδης (παρ' Ἀθην. σελ. 293) ἐπὶ τούτου ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι,

——————— Γαλεὸς εἴληπται μέγας·
Ὤπτησα τὰ μέσα, τὴν δὲ λοιπὴν γρυμέαν
Ἕψω, ποιήσας τρίμμα συκαμίνινον.

Ὅθεν ἴσως ἐστὶ διορθοῦν μέρος γέ τι τῶν Εὐθυδήμου ἀπόρων ἐπῶν (παρ' Ἀθην. σελ. 116), ἔνθα περὶ τῶν ταριχευτῶν ἰχθύων ὁ λόγος·

Ἄμφακες μὲν πρῶτον ςόμα, καὶ ΚΡΙΤΑΊΑΝ καὶ θιόνη,
Γναθμῶν ΗΝΔΆΞΑΝΤΟ δυσείμονες ἰχθυβολῆες
Οἷς ὁ ταριχόπλεως ἄδε Βόσπορος κ. τ. λ.

Τῶν ἐπῶν τούτων ἐν μὲν τῷ πρώτῳ γραπτέον εἶναί μοι δοκεῖ, ΓΡΥ-

ΤΑΙΑΝ, ἐν τῷ δευτέρῳ ἴσως ΗΥΔΑΞΑΝΤΟ· τὰ δὲ λοιπὰ ἐξηγείσθωσαν οἱ βουλόμενοι καὶ δυνάμενοι. « Γρυμαία, ἐσθής... καὶ τὰ λεπτὰ σκευάρια, » ἃ καὶ Γρύτην λέγομεν » φησὶν Ἡσύχιος. Ἔστι δ' ἡ Γρυμαία, ἡ Γρυταία (παρὰ τὸ Γρύμη καὶ Γρύτη, ὥσπερ, Σελήνη, Σεληναία), ἡ τῶν Ῥωμαίων, τροπῇ τοῦ πρώτου στοιχείου, καὶ προσθήκῃ τοῦ σ, Scruta, ἣν ὁ ἰδιώτης λαὸς παρ' ἡμῖν Τσάντσαλα καλεῖ, παρὰ τὸ Ἰταλικὸν Cenci καὶ Cenciaja.

Ὁ Κυμαῖος.] Ὁ ἐκ Κύμης, Αἰολικῆς πόλεως πρὸ τῆς Λέσβου κειμένης, ἣν φασί τινες τὰς νῦν καλουμένας Νέας Φωκαίας εἶναι.

Οὐχ ὑπομένει γὰρ πρὸς παλαίωσιν.] Πλεονάζει ἡ πρόθεσις· καὶ μικρὸν γὰρ ἀνωτέρω (τμ. μθ') περὶ τοῦ Ὀρκύνου δίχα προθέσεως εἴρηκεν, Ὑπομένει παλαίωσιν. Πρόσφατον δὲ λέγει τὸν πρὸ μικροῦ ἁλισθέντα.

Μελάνδρυα καλούμενα.] Προσέθηκα τὴν μετοχὴν, ἀναγκαίαν οὖσαν εἰς συνάρτησιν τοῦ λόγου. Περὶ δὲ τοῦ ὀνόματος, οὕτως καὶ Πλίνιος (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 171) Melandrya οὐδετέρως εἶπε, κατὰ τὸ Γεράνδρυον. Εὕρηται μέντοι καὶ Μελάνδρυες καὶ Γεράνδρυες, παρὰ τὰς εὐθείας Μέλανδρυς καὶ Γέρανδρυς. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν δένδρων, « Γεράνδρυες, αἱ παλαιαὶ δρύες· καὶ τὰ παλαιὰ δένδρα, » Γεράνδρυα » φησὶν Ἡσύχιος. Τοῦ δὲ Μελανδρύου ἡ σύνθεσις τῶν μεθ' Ὅμηρόν ἐστιν· ἐκεῖνος γὰρ διῃρημένως εἶπε (Ὀδυσσ. ξ, 12),

——————— Τὸ μέλαν δρυὸς ἀμφικεάσσας,

ὃ ἐστι σχίσας. Σημαίνει δὲ, κατὰ μέν τινας τὴν μήτραν τῆς δρυὸς, καθ' ἑτέρους δὲ τὸν φλοιὸν, κατ' ἄλλους δὲ τὴν δασύτητα τῶν φύλλων ὡς αἰτίαν τῷ ξύλῳ μελανίας (ἴδ. Εὐστάθ. σελ. 1748)· οἷς ὁ βουλόμενος τοῦ ἀπόρου ἀπορώτερον ποιῆσαι τὸ μελάνδρυον προστιθέτω καὶ τὴν Ξενοκράτους ἐξήγησιν, Τὰς μελαινούσας τῆς δρυὸς ῥίζας. Οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ μελάνδρυον, ἢ ἡ τῆς δρυὸς μήτρα τουτέστιν αὐτὸ τὸ ξυλῶδες, περιαιρεθέντος τοῦ παχυτέρου φλοιοῦ ὥς φησι Θεόφραστος (Περὶ φυτ. ἱστορ. Α, 9), « Διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς » μήτραις... τῶν μὲν ἐστὶ σαρκώδης, τῶν δὲ ξυλώδης, τῶν δὲ ὑμενώ- » δης... ξυλώδης δὲ, πίτυος, ἐλάτης, πεύκης, καὶ μάλιστα ταύτης » διὰ τὸ ἔνδαδος εἶναι. Τούτων δὲ ἔτι σκληρότεραι καὶ πυκνότεραι » κρανίας, πρίνου, ΔΡΥΟΣ, κυτίσου, συκαμίνου, ἐβένου, λωτοῦ. Δια- » φέρουσι δὲ αὗται καὶ τοῖς χρώμασι· ΜΕΛΑΙΝΑΙ γὰρ δὴ πᾶσαι, » καὶ τῆς ΔΡΥΟΣ, ἣν καλοῦσι ΜΕΛΑΝΔΡΥΟΝ ». Καὶ τὴν μὲν ξυλώδη μήτραν, bois (ξύλον) ἁπλῶς καλοῦσιν οἱ νεώτεροι φυσιολόγοι,

τὴν δὲ σαρκώδη, moelle (μυελὸν), ὃν δ' ὠνόμακα παχύτερον φλοιὸν πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐξωτάτου φλοιοῦ (ὃν εἰκότως ἄν τις λέπος, ἢ λοπὸν, ὀνομάσειεν) aubier, παρὰ τὸ τῶν Λατίνων alburnum. Τοῦτο τὰ μὲν παλαιὰ Γλωσσάρια ἑρμηνεύουσι, Στέαρ δένδρου, διὰ τὸ ἀναλογεῖν τῷ ἐπὶ τῶν ζώων μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς ςέατι· ἐξηγήσαιο δ' ἂν αὐτὸ λεξικώτερον διὰ τοῦ Λευκὸν (παρὰ τὸ album). Ταύτης γὰρ ἔτυχε τῆς κλήσεως εἰς διάκρισιν τῆς μήτρας, οὔσης μελαντέρας τὴν χρόαν· καὶ τοιοῦτόν τι ἐμφαίνει καὶ ὁ Θεόφραςος λέγων (Περὶ φυτ. ἱςορ. Γ, 10) περὶ τῆς πεύκης, «Ὅταν » ἐκπεσόντα περιςαπῇ τὰ ΛΕΥΚΑ καὶ τὰ κύκλῳ· τούτων γὰρ περιαι» ρεθέντων, καὶ καταλειφθείσης τῆς μήτρας, ἐκ ταύτης πελεκᾶται». Διὸ καὶ Πλίνιος τὸν μὲν ἐξωτάτω φλοιὸν, ἤγουν τὸ λέπος (écorce) παρεικάζει τῷ τῶν ζώων δέρματι, τὸν δὲ μετ' ἐκεῖνον (aubier) τῷ ςέατι, τὴν δὲ μήτραν (bois) τῇ σαρκὶ, Pro cute cortex... proximi plerisque adipes : ii vocautur à colore alburnum... subest huic caro (*Plin. lib. XVI, cap.* 38), καὶ μικρὸν ὑποβὰς, ἐν τοῖς ἰσχυροῖς τῶν ξύλων καταλέγει τὴν περιαιρεθεῖσαν τὸν λευκὸν φλοιὸν δρῦν, Deinde robur exalburnatum et huic nigricans color (*Idem ibid. cap.* 40). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς σημασίας τοῦ μελανδρύου· παραθώμεθα δὲ καὶ τοὺς μνημονεύσαντας αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ εἴτε θύννου, εἴτ' ὀρκύνου, μερῶν. Παρὰ μὲν οὖν τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 315) ταῦτα φέρεται περὶ τῶν ὀρκύνων, «Ἐν Γα» δείροις μὲν οὖν τὰ κλειδία καθ' αὐτὰ ταριχεύεται, ὡς καὶ τῶν » ἀντακαίων αἱ γνάθοι καὶ οὐρανίσκοι, καὶ οἱ λεγόμενοι μελανδρύαι » ἐξ αὐτῶν ταριχεύονται. Ἱκέσιος δέ φησι τὰ ὑπογάςρια αὐτῶν » λιπαρὰ ὑπάρχοντα τῇ εὐςομίᾳ πολὺ διαλλάσσειν τῶν ἄλλων μερῶν, » τὰ δὲ κλειδία εὐςομώτερα εἶναι τούτων». Ἀλλαχοῦ δὲ (σελ. 121) ὁ αὐτὸς Ἀθήναιος παρὰ Διφίλου λαβὼν, λέγει· «Οἱ δὲ λεγόμενοι με» λανδρύαι, ὧν καὶ Ἐπίχαρμος μνημονεύει ἐν Αὐτομόλῳ Ὀδυσσεῖ οὕτως·

» Ποτιφόριμον τὸ τέμαχος ἧς τὸ ὙΠΟΜΕΛΑΝΔΡΥΩΔΕΣ.

» ΜΕΛΑΝΔΡΥΣ ΔΕ τῶν μεγίςων θύννων εἶδός ἐςιν κ. τ. λ.» Ταῦτα, » ἡμαρτημένα ὄντα καὶ τῇ ςίξει καὶ τῇ γραφῇ ὑποψίαν ἐνεποίησε τοῖς » κριτικοῖς τοῦ ἐξεῤῥυηκέναι τι τοῦ χωρίου. Ἅπαν μὲν οὖν τοὐναντίον, εἰσεῤῥύη τι νόθον ὄνομα, ὅπερ ἐκβαλὼν, σαφὲς ποιήσεις τὸ λεγόμενον· « Οἱ δὲ λεγόμενοι μελανδρύαι (ὧν καὶ Ἐπίχαρμος μνημονεύει ἐν » Αὐτομόλῳ Ὀδυσσεῖ οὕτως·

» Ποτιφόριμον τὸ τέμαχος ἧς τὸ ΥΠΟΜΕΛΑΝΔΡΥΩΔΕΣ),

» τῶν μεγίςων θύννων εἶδός ἐςιν».

Πρὸς τὰς μελαινούσας τῆς δρυὸς ῥίζας.] Ἴσως τὴν τελευταίαν λέξιν τρεπτέον εἰς τὸ Μήτρας· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς τὸν Ξενοκράτην ἀγνοῆσαι οὔτε τὴν κυριότητα τῶν ὀνομάτων, οὔθ' ἃ μικρὸν ἀνωτέρω παρεθέμεθα ἐκ τοῦ Θεοφράςου περὶ τοῦ μελανδρύου. Καὶ τοῦ Μελαινούσας δὲ, χρηςότερον τὸ Μελανιζούσας, καθὰ καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν (τμ. μέ) περὶ τῶν κτενῶν, Πυξίζοντες εἴρηκε, καὶ οὐ Πυξοῦντες.

Παρορμητικὰ ὀρέξεως.] Ἔτρεψα εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν τὸ πληθυντικὸν ὀρέξεων· καθάπερ ἔφη καὶ μικρὸν ἀνωτέρω (τμ. οά) περὶ τῆς σάρδας, Κινητικὴ ὀρέξεως, καὶ Δίφιλος περὶ τῶν ταριχευτῶν ἐν γένει (ἀνωτέρ. σελ. 159) Ἐρεθιςικὰ ὀρέξεως.

οδ'. Τρίγλαι δὲ καὶ φάγροι ΣΚΛΗΡΟΊ. ΟἹ Δ' ἐκ τῆς Ἰνδικῆς κ. τ. λ.] Οὕτως διώρθωκα τὴν ἀτελῆ καὶ κακῶς ἐςιγμένην γραφὴν, Τρίγλαι δὲ καὶ φάγροι σκληροὶ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς, τῇ τριῶν γραμμάτων προσθήκῃ, ΟἹ Δ'· περὶ γὰρ τῶν ἐκ τῆς μεσογείου θαλάσσης καὶ τῶν σύνεγγυς τόπων κομιζομένων φάγρων καὶ τριγλῶν ἐςιν ὁ λόγος, καὶ οὐ τῶν ἐκ τῆς Ἰνδικῆς. Τοὺς γὰρ ἐκ ταύτης ἐν γένει κητώδεις λέγει καὶ ἑπομένως ἐπιτηδείους εἰς ταριχείαν, ὡς ὑγρὰν καὶ περιττωματικὴν ἔχοντας τὴν σάρκα· τρίγλαι δὲ καὶ φάγροι, ἢ οὐδ' ὅλως ταριχεύονται, σκληροὶ ὄντες καὶ ἀπέριττοι, ἢ τάριχη σκληρότατα γίνεται, πλὴν τῶν ἐκ τοῦ Νείλου κητωδῶν φάγρων, περὶ ὧν ἐχομένως ἐρεῖ, οὐδὲν ἴσως ἀλλ' ἢ τοὔνομα κοινὸν ἔχοντας πρὸς τοὺς θαλασσίους φάγρους. Πιςοῦται δὲ τὴν ἡμετέραν διόρθωσιν καὶ ὁ Γαληνὸς (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 42), οὐ περὶ τῶν τῆς Ἰνδικῆς, ἀλλὰ περὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης τριγλῶν, λέγων, «Μοχθηραὶ δὲ τρίγλαι πρὸς ταριχείαν » εἰσὶ, διὰ τὸ ξηρὰν καὶ ἀπέριττον ἔχειν τὴν σάρκα».

οέ. Φέρει μὲν ὁ Νεῖλος ΚΗΤΩΔΕΙΣ ΣΊΜΟΥΣ τε καὶ φάγρους.] Εἰς τοῦτ' ἔτρεψα τὴν ἀδιανόητον γραφὴν ΚΗΤΩΔΕΣΊΜΟΥΣ. Κητωδέσιμος μὲν γὰρ ἰχθὺς παρ' οὐδενὶ εὕρηται ὀνομαζόμενος· ὁ δὲ Λατῖνος μεταφραςὴς τὸ Κητωδεσίμους διὰ τοῦ Mures ἑρμηνεύων, Κητώδεις μύας ἔοικεν ἀνεγνωκέναι, ἢ ἀναγνωςέον εἶναι ὑπειληφέναι, καίπερ οὐκ ἐκφράσας ὅλως τὴν λέξιν Κητώδεις, διὰ τὸ ὑποςείλασθαι ἴσως τὸν ἐκ τῆς ἱςορίας ἔλεγχον. Οἱ γὰρ ὁμωνύμως τοῖς ὀςρακοδέρμοις καλούμενοι μύες, ἰχθύες μικροὶ τὸ σῶμά εἰσιν, ὥς φασιν Ὀππιανὸς (Ἁλιευτικ.

Α, 174-176) καὶ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. Θ, 41). Ἔςι μέντοι καὶ κῆτος, Μῦς καλούμενος παρ' Ἀριςοτέλει (Περὶ ζ. ἱςορ. Γ, 12)· περὶ οὗ ἔπιθι τὰ διὰ μακρῶν σημειωθέντα ὑπὸ τοῦ Σνεϊδέρου (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 158-164). Ἦν μὲν οὖν τρέπειν τὸ προκείμενον χωρίον καὶ εἰς τὸ; ΚΗΤΩΔΕΙΣ ΣΙΛΟΥΡΟΥΣ, τὸν Στράβωνα (σελ. 823) παρεχομένους μάρτυρα λέγοντα, «Ἰχθύες δ' ἐν τῷ Νείλῳ πολλοὶ » μέν... γνωριμώτατοι δὲ ὅ τε ὀξύρυγχος, καὶ ὁ λεπιδωτὸς, » καὶ λάτος, καὶ ἀλάβης, καὶ κορακῖνος, καὶ χοῖρος, καὶ » φαγρώριος, ὃν καὶ ΦΑΓΡΟΝ καλοῦσιν· ἔτει δὲ ΣΙΛΟΥΡΟΣ, κί- » θαρος, θρίσσα, κεςρεύς». Ἦν δὲ προειλόμην διόρθωσιν, πρὸς τῷ ἐγγυτέραν εἶναι τῆς ἡμαρτημένης γραφῆς, ἔχω πιςοῦσθαι καὶ ἐκ τοῦ Ἀθηναίου (σελ. 312), «Νειλαῖοι δέ εἰσιν ἰχθύες... νάρκη » μὲν ἡ ἡδίςη, χοῖρος, ΣΙΜΟΣ, ΦΑΓΡΟΣ, ὀξύρυγχος, ἀλλά- » βης, σίλουρος, συνοδοντὶς, ἐλέωτρις, ἔγχελυς, θρίσ- » σα, ἄβραμις, τύφλη, λεπιδωτὸς, φῦσα, κεςρεύς». Μνημονεύει τοῦ Σίμου καὶ Ἀρτεμίδωρος (Ὀνειροκριτικ. Β, 14). Πλίνιος δὲ τρία μόνα γένη ἰχθύων Νειλαῖα ὀνομάζει, Ibi pisces reperiuntur alabetæ, coracini, siluri (*Plin. lib. V, cap.* 9). Καὶ σημείωσαι, ὅτι τῆς παρὰ τῷ Στράβωνι καὶ τῷ Ἀθηναίῳ, εὐθείας, ἀλάβης, ἢ ἀλλάβης, τοῦ πληθυντικοῦ δέοντος εἶναι ἀλάβαι, ἢ γοῦν περιττοσυλλάβως, ἀλάβητες, οὗ ἡ γενικὴ ἀλλαβήτων φέρεται ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς (κ', 7), ὁ Πλίνιος, ἀπ' εὐθείας τῆς ἀλαβήτης, alabetæ εἶπεν· πλὴν εἰ μὴ ἡμάρτηται ἡ γραφὴ, ἀντὶ τοῦ alabetes. Ἔςι δὲ ὁ Ἀλάβης οὐχ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ὥσπερ ἔδοξε τῷ Γεσνήρῳ (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 19)· ἀλλ' ἔοικε μᾶλλον Ἀσιανῆς τινος φωνῆς λέξις εἶναι. Σκοπητέον, μήποτε ὁ Νειλῷος Ἀλάβης οὕτως ὠνομάσθη διά τινα πρὸς τὸν Ῥινόβατον ἐμφέρειαν, ὃν οἱ Ἄραβες Ἀλαβὶ (Halavi) καλοῦσι νῦν, ὥς φησιν ὁ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag.* 19)· ἢ αὐτός ἐςιν ὁ Νειλῷος Κυπρῖνος, ὁ τοῖς Ἄραψι καλούμενος Λεβές (*Id. ibid. pag.* 71).

Ζεσθέντες.] Σημαίνει τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ, Βρασθέντες.

Πλείονες δὲ ληφθέντες.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ, Πλείονος δὲ ληφθέντος.

ος'. Μενδήσιοι.] Εἰκὸς οὕτως ὠνομάσθαι παρὰ τὸ Μενδήσιον καλούμενον στόμα τοῦ Νείλου, καθ' ὃ ἡλίσκοντο. Καὶ Ῥαχιστοὺς δὲ αὐτοὺς ἐκάλουν διὰ τὴν κατὰ ῥάχιν ἀνάτμησιν.

Ὑγιεῖς.] Ἐπὶ τοῦ ὁλόκληροι ὧδε, ἀντιδιεσταλμένως πρὸς τὸ ἀνατμηθέντες.

τμηθέντες. Ὡσαύτως Εὐθύδημος (παρ᾽ Ἀθην. σελ. 116) περὶ τοῦ ταριχευομένου Ὀξυρύγχου εἴρηκεν,

Ὃν καὶ ὅλον καὶ τμητὸν ἅλες τρηχεῖς ἐκόμισσαν.

Ἀλυκάτοι.] Ξένον, ἢ γοῦν ξένως ἐσχηματισμένον ὄνομα. Ἔοικε μὲν γὰρ ταὐτὸν εἶναι τῷ Ἀλυκοὶ, οὕτως ἴσως ὀνομασάντων τοὺς πάλαι ἁλισθέντας κεστρεῖς, ἀντιδιεσταλμένως πρὸς τοὺς ἀκροπάστους· ἡ δὲ εἰς ατος κατάληξις τῆς τῶν Ῥωμαίων ἐστὶ φωνῆς. Ἴσως γραπτέον Ἀλυκοὶ ὧδέ τε καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς· ὅπερ εἰκοτολογεῖ ἡ ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει κακὴ γραφὴ, Ἀλυκά, τοι.

Βωρεῖς.] Ἴσως οἱ παρ᾽ ἡμῖν νῦν καλούμενοι Βοῦροι, ὧν ἐμνήσθην ἀνωτέρω (σελ. 89)· οὐδὲν γὰρ ἔχειν ἐοίκασι κοινὸν πρὸς τὸ παρ᾽ Ἡσυχίῳ « Βούρυγχος, ἰχθὺς κητώδης ».

Ἀποδαρέντος τοῦ δέρματος καὶ ἀποτιλθέντος.] Ἀνθυπέβαλον τὴν τελευταίαν λέξιν, τῇ τῶν πρὸ ἐμοῦ κακῇ γραφῇ καταλισθέντες· ἀνθ᾽ ἧς ἡ κατὰ Μόσχαν ἔκδοσις φέρει ἀποτιλθέντες μεθ᾽ ὑποσεσημειωμένης διαφόρου γραφῆς κατατιλθέντες. Ἔστι δὲ ἐκ παραλλήλου τὸ ἀποδαρέντος καὶ ἀποτιλθέντος· ἀπέχρη γὰρ θάτερον ὁπότερον. Ἐκαλεῖτο τὰ οὕτως ἀποτιλλόμενα ταρίχη ἰδίως Τιλτὰ, οἷον εἴρηκε Φιλέταιρος ὁ κωμικὸς (παρ᾽ Ἀθην. σελ. 119)·

Ἀλλ᾽ ἐπριάμην παρ᾽ ἀνδρὸς, ὦ γῆ, καὶ θεοί!
Ταριχοπώλου πάνυ καλοῦ τε κἀγαθοῦ,
Τιλτὸν μέγιστον.——————

Ἔνθα σημείωσαι τὴν κωμικὴν ἐπίκλησιν γῆς τε καὶ θεῶν ἐν οὕτως εὐτελέσι πράγμασιν· ἧς οὐκ ἀπέσχετο οὐδ᾽ αὐτὸς ὁ Μοναχὸς Πτωχοπρόδρομος. Τῶν γὰρ ἐν τοῖς κοινοβίοις Ἡγουμένων τὴν τρυφὴν διασύρων, καὶ τοὺς ἰχθύας καταλέγων, ὧν ἐκείνους ἐμφορουμένους ἑώρα, αὐτὸς μὴ μεταλαμβάνων, φησὶ (Κατὰ Ἡγουμέν. 169-170),

Καὶ κέφαλος τρισπίθαμος, αὐγάτος ἐκ τὸ ῥῆγιν,
Καὶ συναγρίδα πεπανὴ, ὦ θέ μου! μαγερία.

Ἀκρόπαστοι.] Ὥσπερ τοὺς νεωστὶ ἁλισθέντας τῶν θύννων, Ὠμοταρίχους (ἀνωτέρ. σελ. 170) ἔλεγον, οὕτως τοὺς νεαλεῖς τῶν κεστρέων, Ἀκροπάστους, ἐκάλουν, ταυτὸν μὲν δηλούντων ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, τῆς δὲ συνηθείας ἑκατέρῳ τῶν ταρίχων ἴδιον οἰκειωσάσης

ἐπίθετον. Ἔστι δὲ Ὠμοτάριχος μὲν ὁ μήπω κατεργασθεὶς καὶ οἷον καθεψηθεὶς ὑπὸ τῆς ἅλμης, ἀλλ' ἔτι ὠμός· Ἀκρόπαστος δὲ οὗ τῶν ἄκρων καὶ ἐπιπολῆς ἥψαντο οἱ ἅλες, οὐδ' εἰς βάθος διίκοντο, καὶ ὡς ἂν εἴποις ἡμίπαστος. Τοῦτο γὰρ πολλάκις σημαίνει τὸ Ἄκρον ἐν τῇ συνθέσει· οἷον καὶ Ἱπποκράτης Ἀκροσαπὲς σιτίον λέγει, τὸ ἐπὶ βραχὺ ἢ ἐπιπολῆς μεταβεβληκὸς, ὡς ἐξηγεῖται ὁ Γαληνός. Ἐμνημόνευσε τοῦ Ἀκροπάστου καὶ ὁ κωμικὸς Σώπατρος (παρ' Ἀθην. σελ. 119),

> Μενδήσιος θ' ὡραῖος ἀκρόπαστος εὖ,
> Ξανθαῖσιν ὀπτὸς κέφαλος ἀκτῖσιν πυρός.

Ἔσωσε δὲ, ἢ γοῦν οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ ἔσωζε, καὶ ἡ συνήθεια τοὔνομα τοῦ ἀκροπάστου, ὥς ἐστιν ἰδεῖν ἐν τοῖς τοῦ Πτωχοπροδρόμου. Ἀντιδιέσταλται δὲ ὁ Ἀκρόπαστος καὶ τὰ συνώνυμα πρὸς τὸν τέλειον τάριχον (ἴδ. Ἀθην. σελ. 120), τουτέστι τὸν τελείως ὑπὸ τῆς ἅλμης κατεργασθέντα.

οζ'. Καὶ τῶν κορακίνων... ἡμίνηροι.] Κορακῖνον καλεῖσθαι τὸν Νειλαῖον κεστρέα, ἢ γοῦν ἰχθύν τινα παρεμφερῆ τῷ κεστρεῖ, σεσημείωται ἤδη ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 88). Ὁ δ' ἡμίνηρος (συνώνυμος τῷ ἀκροπάστῳ) τὸν ἡμίυγρον καὶ μήπω ἐξηρασμένον ὑπὸ τῆς μακρᾶς ἐν ἅλμῃ διατριβῆς σημαίνει. Ἔστι γὰρ παρὰ τὸ Νηρὸν, ἢ Ναρὸν, ὅ ἐστιν ὑγρόν· ὅθεν καὶ ὁ Νηρεὺς, θαλασσίου δαίμονος ὄνομα, καὶ τὸ παρ' ἡμῖν Νερὸν, τὸ ὕδωρ, τρέψασι τὸ η εἰς ε, ὥσπερ καὶ τὰς τοῦ Νηρέως θυγατέρας οἱ μὲν ἀρχαῖοι Νηρηΐδας, ἡμεῖς δὲ Νεραΐδας καλοῦμεν. Ὅτι δὲ ἰδίως ἐπὶ τοῦ κορακίνου ἐλέγετο ὁ Ἡμίνηρος, ἔστι μαθεῖν παρὰ τοῦ Ἀθηναίου (σελ. 121), «Ὁ δὲ » ποτάμιος κορακῖνος, ὃν Πέλτην τινὲς καλοῦσιν, ὁ ἀπὸ τοῦ Νεί» λου, ὃν οἱ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἰδίως Ἡμίνηρον ὀνομάζουσιν, » ὑποπίμελος μέν ἐστι, καὶ ἥκιστα κακόχυλος, σαρκώδης, τρόφιμος, » εὔπεπτος, εὐανάδοτος, κατὰ πάντα τοῦ μύλλου κρείσσων». Εὕρηται μέντοι τοὔνομα, καὶ ἐφ' ἑτέρου ἰχθύος τεταγμένον ὑπὸ Σωπάτρου παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 119),

> Ἐδέξατ' ἀνταχαῖον, ὃν τρέφει μέγας
> Ἴστρος, Σκύθαισιν ἡμίνηρον ἡδονήν.

Τὸν ταριχηρὸν δὲ κορακῖνον ἔοικε δηλοῦν καὶ ὁ Ἀρχέστρατος ἐν οἷς τὸν σαπέρδην ψέγει (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 51)· πλὴν εἰ μὴ ἕτερος ἦν ὁ Ποντικὸς Σαπέρδης τοῦ ἐν τῷ Νείλῳ κορακίνου.

Ὀπτανοί.] Ταὐτὸ δύναται τὸ Ὀπτανὸς (ὡς τὸ παρ' Ὁμήρῳ Ὀπταλέος) τῷ Ὀπτός, καθὰ καὶ τὸ Ἑψανὸς τῷ Ἑφθός. Ἀμφοτέροις ἐχρήσατο τοῖς ὀνόμασιν Ἀριστοτέλης (Προβλημάτ. ν, 5).

Ὀπώρας τέ τινος δίκην φέρουσιν.] Ὁ μὲν νοῦς, Φέρει αὐτοὺς ὁ Νεῖλος δίκην καρποῦ τινος τῶν ὀνομαζομένων ὀπωρῶν, ὁμωνύμως τῇ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, τῇ καλουμένῃ Ὀπώρᾳ· ἡ δὲ σύνταξις οὐ πάνυ τι ἀκριβής. Ἔστι δὲ καὶ οὕτως ἐξηγήσασθαι, Οἱ κορακῖνοι φέρουσι, τουτέστι γεννῶσι τὰ ἐξ αὐτῶν γινόμενα, ὥσπερ ὀπώραν τινά, ἣν οὐκ ἔστι πορίσασθαι, εἰ μὴ ἐν ᾗ ὥρᾳ τοῦ ἔτους γίνεται. Εἰ δ' ἀπαρεσκόμενος ᾧ προσέθηκα συνδέσμῳ, Τε, μικρᾶς ἕνεκα θεραπείας, τῇ διὰ σιδήρου ἰατρείᾳ χρήσασθαι προαιρῇ, ἀπόκοψον τὸ Φέρουσιν, καὶ μεταβαλὼν τὴν στίξιν, γράφε, ἐσθιόμενοι ὀπώρας τινὸς δίκην, οὐκ ἀεὶ ὄντες κ. τ. λ.

οή. Ὠμόφαγα.] Οὔπω κατεχωρίσθη ἐν τοῖς Λεξικοῖς ὁ προπαροξυτόνως Ὠμόφαγος, τουτέστιν ὁ ὠμὸς ἐσθιόμενος, πρὸς διάκρισιν τοῦ παροξυτονουμένου Ὠμοφάγος, ὃ δηλοῖ τὸν ὠμὰ ἐσθίοντα.

Ἡδεῖαν δέ τινα κνίσαν ἐξάγοντα.] Ἡδεῖαν ἔγραψα ἀντὶ τοῦ Ἰδίαν, τρέψας καὶ τὸ Ἐπάγοντα εἰς τὸ Ἐξάγοντα· οὐ κυριώτερον ἂν εἴη τὸ Ἀνάγοντα, ἢ μᾶλλον τὸ Ἀνιέντα. Κνίσαν δὲ λέγει τὴν οσμήν. « Κνίσης τῆς ἀναθυμιάσεως, τοῦ λίπους — Κνισῆεν, εὐῶδες » φησὶν Ἡσύχιος· ἐφ' ἧς σημασίας ἔταξεν αὐτὸ καὶ ὁ Πτωχοπρόδρομος ἐν τῷ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν αὐτοῦ ποιήματι (στίχ. 183),

Καὶ πῶς ἀπὸ τὰ κρέατα μοσχομυρίζει τζίκνα.

Ἡμεῖς δὲ νῦν ἐξ ἐναντίας ἐπὶ τῆς ἀπὸ τῶν καιομένων ἐδεστῶν πονηρᾶς ὀσμῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τάττομεν τὴν Κνίσαν, τὴν μεταθέσει στοιχείων Σίκναν καὶ Τσίκναν καλουμένην, ὥσπερ καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς παρηγμένον ῥῆμα Σικνόνω, ὃ Κνισόω, ἢ Κνισσόω, ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Καὶ ἔστι μαρτύριον τῆς τοιαύτης σημασίας τὸ παρὰ τῷ Λουκιανῷ (Ἐπιστολ. Κρονικ. § 23) «Τὸν μάγειρον δὲ τὸν ζωμὸν κνισσῶται», τουτέστιν οὕτως ἑψῆσαι, ὥστ' ἐπίδηλον τῇ αἰσθήσει γενέσθαι καταφλεγέντα, ἢ γοῦν πονηρᾶς ὀσμῆς ἀναπλησθέντα.

Κορακίδια.] Ἴσως γραπτέον, Κορακινίδια. Τὸ μὲν γὰρ Κορακίδια παρὰ τὸν Κόρακα, ἢ τὸν ἀμφιβαλλόμενον Κόρακον (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 93) ἐστι· τοὺς δὲ μικροὺς τῶν κορακίνων (τούτους γὰρ λέγειν βούλεται Ξενοκράτης ἐνθάδε) οὐκ ἂν ἄλλως ὑποκορίσαις ἢ κορακινίδια

καλῶν, ὥσπερ καὶ ὠνόμασαν αὐτοὺς οἱ κωμικοί. Φερεκράτης μὲν γὰρ (παρ' Ἀθην. σελ. 309) φησι,

Τοῖς σοῖσι συνὼν κορακινιδίοις καὶ μαινιδίοις.

Ἀναξανδρίδης δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 329),

Καὶ συμπαίζειν κορακινιδίοις
Μετὰ περκιδίων καὶ θραττιδίων.

Βωρίδια.] Οἱ μικροὶ βωρεῖς, περὶ ὧν εἴρηται ἀνωτέρω (σελ. 177), ὡς ἐνδέχεται τοὺς αὐτοὺς εἶναι τοῖς παρ' ἡμῖν καλουμένοις **Βούροις**· διὰ διφθόγγου γὰρ εὕρηται καὶ παρὰ τῷ Τραλλιανῷ Ἀλεξάνδρῳ (Βιβλ. ιβ', κεφ. 8), ἐν οἷς «Τὰ Ἀλεξανδρέων βουρίδια» παραγγέλλει προσφέρεσθαι τοῖς γλίσχρων χυμῶν πλήρη τὸν στόμαχον ἔχουσι. **Βούρους** αὐτοὺς μέχρι δεῦρο ὀνομάζεσθαι ὑπὸ τῶν Ἀλεξανδρέων συμπεραίνω ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Πανεπιστημίου ἐκδιδομένων Παρεκβολῶν (*Notic. et extr. des manuscrits de la bibliothèque du Roi, Tom. I, pag.* 255)· ἔνθα ἐξ Ἀραβικοῦ συγγραφέως, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ ἀξιομνημόνευτα ἱστορήσαντος κατὰ τὴν ἑκκαιδεκάτην ἑκατονταετηρίδα τάδε πρὸς ἄλλοις μεταπέφρασται, On trouve en Egypte le Muge, poisson connu anciennement sous le nom d'*Abermis*, et que l'on nomme aujourd'hui *Bouri*, et on le transporte salé hors de l'Egypte. Ἐν τούτοις εἰκότως ἄν τις ἀπορήσειεν, ὅτι τοὺς Βούρους (bouri) τοῦ τῶν κεστρέων γένους εἶναι λέγων συμφώνως τῷ Ξενοκράτει, οὐ **βωρεῖς** ὅμως, ὥσπερ Ξενοκράτης, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλεῖσθαί φησιν, ἀλλ' **ἀβερμίδας** (abermis), ὃ τὰς τῶν πάλαι Ἀβραμίδας μᾶλλον σημαίνει, ἑτέρας οὔσας τῶν κεστρέων κατά γε τὸν Ἀθήναιον, οὗ τὸ μαρτύριον ἀνωτέρω (σελ. 176) παρεθέμεθα, καὶ τὸν ἐν τοῖς ἑξῆς παρατεθησόμενον Ὀππιανόν. Ὕποπτος οὖν ἡ περὶ τούτων κρίσις τοῦ Ἀραβικοῦ συγγραφέως, ὥσπερ ἔδοξε καὶ τῷ Σνεϊδέρῳ (Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 322), διά τε ταῦτα, καὶ ὅτι οὐκ εἰκὸς Ἄραβα, ἢ Αἰγύπτιον, Ἀραβιστὶ γράφοντα κατὰ τὴν ἑκκαιδεκάτην ἑκατονταετηρίδα, εἰδέναι τὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀρχαῖα τῶν ἰχθύων ὀνόματα. Ἐκεῖνό γε μὴν οὔ μοι δοκεῖ ὕποπτον, ὅτι κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐσώζετο ἐν Αἰγύπτῳ τὸ τῶν **Βούρων** ὄνομα, ὃ καὶ νῦν εἰκὸς σώζεσθαι, καθὰ καὶ παρ' ἡμῖν τοῖς νέοις Ἕλλησι σώζεται.

Κολίδια.] Οἱ μικροὶ κολίαι, περὶ ὧν ἔπιθι τὰ προλελεγμένα (σελ. 64 καὶ 160-161).

Τυφλινίδια.] Εἴ εἰσιν αἱ μικραὶ τῶν τυφλῶν (ὥσπερ καὶ εἰκὸς), ἃς Ἀθήναιος ἐν τοῖς Νειλαίοις ἰχθύσι κατέταξε (ἴδ' ἀνωτέρ. σελ. 176), γραπτέον Τυφλίδια, καὶ οὐ Τυφλινίδια. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ἰχθὺς καὶ Τυφλῖνος καλεῖται, οὐκ ἀπεικότως καὶ τὸ παράγωγον Τυφλινίδιον ἂν λέγοιτο. «Τυφλῖνος, ἰχθὺς Νειλώεις (γρ. Νειλῷος)· » καὶ ὄφεως εἶδος» φησὶν Ἡσύχιος. Καὶ ὁ μὲν χερσαῖος οὗτος τυφλῖνος, ὁ καὶ τυφλίνης, καὶ τύφλωψ, πρὸς δὲ, καὶ κωφίας καλούμενος, ὥς φησιν Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. Η, 13), ἔσωσε καὶ παρ' ἡμῖν νῦν τὰς ἀρχαίας προσηγορίας· οἱ μὲν γὰρ τυφλῖνον, οἱ δὲ, κουφὴν αὐτὸν καλοῦσι (ἴδ. Βελλῶν. περὶ ἐνύδρ. σελ. 446, καὶ τὰς σημειώσ. Σνεϊδέρ. εἰς τὸν Αἰλιαν. σελ. 264). Τὸν δὲ θαλάσσιον ἢ ποτάμιον τυφλῖνον, νεροφίδιον μὲν ὀνομάζομεν (Βελλῶν. αὐτ.)· ὁποίῳ δ' ἰχθύων γένει προσήκει οὐκ εὐχερὲς διορίσασθαι.

Ἀβραμίδια.] Ὑποκοριστικὸν τῆς ἀνωτέρω (σελ. 176) μνημονευθείσης Ἀβράμιδος, ἣν ὁ Ὀππιανὸς (Ἁλιευτ. Α, 244) Ἀβραμίδα (παρ' εὐθεῖαν ὀξύτονον) καλεῖ, καὶ ὁμοίως τῷ Ἀθηναίῳ σὺν ταῖς θρίσσαις ὀνομάζει·

Χαλκίδες αὖ, θρίσσαι τε καὶ ἀβραμίδες φορέονται.

Ἔστι δ' ἡ καλουμένη τοῖς μὲν Γάλλοις Brème, τοῖς Ἄγγλοις δὲ Bream.

Κακοςόμαχά τ' εἰσὶ καὶ δύσφθαρτα, καὶ κοιλίας ὑπαγωγά.] Ἔτρεψα κἀνταῦθα τὸ Ἐπαγωγὰ εἰς τὸ Ὑπαγωγά. Ὁ δὲ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1225) τὸ Δύσφθαρτα εἰς τὸ Εὔφθαρτα τρεπτέον εἶναι εἴκασε, τοιαῦτα εἶναι λέγων τὰ πλεῖστα τῶν ὑπαγόντων τὴν κοιλίαν. Ἀλλ' οὐ μετακινητέον τὴν γραφήν· οὐ γὰρ ἀπεικὸς ὑπάγειν τὴν κοιλίαν αὐτὰ, διά γε τὸ κακοςόμαχον. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἀνωτέρω (τμ. ξϛ' καὶ ξζ') συνῆψε Ξενοκράτης τὰ δύσπεπτα καὶ κακοςόμαχα τοῖς διαχωρητικοῖς καὶ ταρακτικοῖς τῆς κοιλίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ ΓΑΛΗΝΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΥΔΡΩΝ ΖΩΩΝ ΤΡΟΦΗΣ.

Σελιδι 23, στ. 8, Ἀλλὰ καὶ ἐν λίμναις καὶ ἐν ποταμοῖς.] «Κέφα» λος (φησὶ Συμεὼν ὁ Σηθῆς) ἁπάντων μάλιστα τῶν ἰχθύων ποταμίοις » τε καὶ θαλαττίοις ὕδασι χαίρει Δύσπεπτος δέ ἐστι καὶ κακοστό» μαχος, καὶ φλέγματος γεννητικὸς, καὶ μάλιστα ὁ ποτάμιος. Ὁ δὲ » πελάγιος ἧττόν ἐστι δύσπεπτος, καὶ εὐχυμότερος· αἷμα δὲ λεπτο» μερέστερον καὶ ἀσθενέστερον ἀπογεννᾷ» —Στ. 13, Βλενώδης.] Ἢ διὰ διπλοῦ τοῦ ν, Βλεννώδης· ἐπαμφοτερίζει γὰρ ἡ γραφή. Σημαίνει δὲ τὸ μυξώδης, ἢ φλεγματώδης. Λέγεται δὲ καὶ Βληνώδης, καὶ Πλενώδης καὶ Πληνώδης, καὶ Φληνώδης. «Βλέννα, μύξα· οἱ δὲ » διὰ τοῦ π, Πλέννα. Καὶ Πλέννα (γρ. Πλεννά), τὰ ἀσθενῆ καὶ » δυσκίνητα. Βλεννὸν, νωθῆ, μωρὸν» φησὶν Ἡσύχιος· ὅθεν ἐστὶ διορθοῦν καὶ ὃ ἐν τοῖς ἑξῆς λέγει ὁ αὐτὸς Λεξικογράφος, «Βλῆναι, ἀλη» θεῖς», τρέποντας εἰς τὸ, Βληνοὶ, ἀηδεῖς. Τοιαῦτα γάρ ἐστι τὴν γεῦσιν τὰ βλενώδη, ὡς καὶ αὐτὸς Γαληνὸς προϊὼν (σελ. 36) δηλώσει, τοὺς κύνας ἀηδεῖς καὶ βλενώδεις εἶναι λέγων.

ΣΕΛΙΔ. 25, στ. 20, Πρὸς ἄναντες τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ χωρεῖν.] Ὅθεν καὶ Ἀνάδρομοι, ἐκλήθησαν οἱ τοιοῦτοι ἰχθύες, ὡς σεσημείωται ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 89).

ΣΕΛΙΔ. 26, στ. 12, Λευκίσκους.] Οἷς ἐλέγομεν ἀνωτέρω (σελ 88-89) περὶ τῶν ἰδιωτικῶς καλουμένων Γυλαρίων, προσσημειωτέον, καὶ ὅτι ἐνδέχεται τοὔνομα συγγενὲς εἶναι τοῖς Γυλίσκοις, ἢ Γυλλίσκοις· « Γυλλίσκοι, ἰχθύες ποιοὶ» φησὶν Ἡσύχιος.—Στ. 15, Καὶ τὴν γεῦσιν ὀξυτέραν.] Ἀντὶ τούτων ὁ Ῥονδελέτος (παρὰ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 31) παραινεῖ γράφειν δύο μόνας ταύτας λέξεις, Καὶ ὀξυρυγχοτέραν, πρῶτον μὲν ὅτι οὐκ εἰκός φησι τὸν ποτάμιον ἰχθὺν τοῦ

θαλασσίου ὀξυτέραν ἔχειν τὴν γεῦσιν, ἐπειδ' ὅτι καὶ Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 356) ὀξύρυγχόν φησι καλεῖσθαι τὸν ποτάμιον λεστρέα. Ἀλλὰ καὶ τούτου δοθέντος, περίεργος ἡ διόρθωσις, ἐξὸν συντομώτερον γράφειν, Καὶ ὀξυτέραν· ἐπὶ γὰρ ἰχθύων ἡ ὀξύρυγχος κεφαλὴ οὐδὲν ἂν ἧττον καὶ ὀξεῖα λέγοιτο. Ἔοικε μέντοι Γαληνὸς τοὺς λευκίσκους, οὐ πρὸς τοὺς θαλασσίους, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς ποταμίους κεφάλους παραβάλλειν, ὧν οὐκ ἀπεικὸς ὀξυτέραν ἔχειν τὴν γεῦσιν, εἰ καὶ τὴν αὐτὴν ἄλλως ἐκείνοις ἔχουσι δύναμιν.

ΣΕΛΙΔ. 27, στ. 5, Αἵματος ἐστὶ γεννητικὴ λεπτοτέρου κ. τ. λ.] « Λάβραξ παραπλήσιός ἐστι τὴν κρᾶσιν τῷ κεφάλῳ· αἵματος γὰρ καὶ » οὗτος λεπτοῦ γεννητικὸς καὶ φλέγματος, πλὴν διὰ τὸ ἡδύτερον τοῦ » κεφάλου ὀνησιμώτερος » φησὶ Συμεὼν ὁ Σηθός. — Στ. 15, Κατὰ τὸ πρῶτον εἴρηται γράμμα.] Γράμμα λέγει τὸ βιβλίον, διότι στοιχείοις αὐτὰ διῄρουν, οἱ Ἀρχαῖοι, Α λέγοντες καὶ Β καὶ Γ βιβλίον, ἢ δῆλον ἐκ τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων, ὧν ἑκάστη Ῥαψῳδία ἀφ' ἑνὸς τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἐπονομάζεται. Καὶ ὁ Ἱπποκράτης δὲ οὕτως ἄρχεται τῆς ἐπιγραφομένης Περὶ ἰητροῦ βίβλου· « Τὸ μὲν » γράμμα ἐστὶν ἰητροῦ προστασίη », τουτέστι, Τὸ βιβλίον περὶ προστασίας ἰατροῦ ἐστι.

ΣΕΛΙΔ. 28, στ. 18, Γαρέλαιον.] Ἐγράφετο κακῶς Παρέλαιον. Ἔστι δὲ Γαρέλαιον μίγμα γάρου καὶ ἐλαίου, καθ' ὁμοίαν σύνθεσιν τοῦ Ὀξέλαιον, ὅπερ ὡσαύτως ἐν τῇ συνηθείᾳ συντιθέντες λέγομεν Ὀξειδόλαδον. Ὁ δὲ Γάρος ἢ τὸ Γάρον (ἀμφοτέρως γὰρ λέγεται), τῶν ταριχηρῶν ἰχθύων χυλός ἐστιν. Ἐσκευάζετο δὲ ὥς φησι Πλίνιος ἐξ ἐντέρων καὶ ἄλλων ἀποβλήτων ἐντοσθίων ἁλσὶ κατεργασθέντων καὶ σχεδὸν σαπέντων τὸ μὲν πάλαι ἰχθύος καλουμένου Γάρου, ὅθεν εἴληχε καὶ τοὔνομα, εἶτα δὲ καὶ ἐξ ἑτέρων ἰχθύων, καὶ κατ' ἐξαίρετον τοῦ σκόμβρου, οὗ καὶ τὸ γάρον πλείστου ἐτιμᾶτο. « Τὸ γάρος (φησὶν » Συμεὼν ὁ Σηθὸς) τέμνει τὸ φλέγμα καὶ τοὺς παχεῖς χυμούς, προ» τρέπει τε μετρίως τὴν γαστέρα, ἐξωθούμενον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ περιτ» τώματα· πλὴν δίψαν ἐμποιεῖ, καὶ δεῖ τοὺς διψώδεις ῥοδοστάγματι » τοῦτο μιγνύειν. Χρῶνται δὲ τούτῳ καὶ πρὸς τὰ ἔξωθεν σηπεδονώδη » ἕλκη ». Διοσκορίδης δὲ (Β, 34) φησὶν, ὅτι καὶ νομὰς ἐφίστησι, καὶ κυνοδήκτους ἰᾶται. Πλείω περὶ τοῦ γάρου εἴ γε βούλει εἰδέναι, διδάξει σε ὁ Στέφανος ἐν τῷ Πίνακι τοῦ Ἑλληνικοῦ Θησαυροῦ (σελ. 670)· ἔνθα (σελ. 669) καὶ κατεχώρισε τὴν λέξιν Γάρελον, ἀντὶ τοῦ Γαρέλαιον, ἐξ Ἡσυχίου λαβών. Ἀλλ' ἐν τῷ τοῦ Λεξικογράφου τού-

M 4

του, «Γάρελον, γάρος καὶ ἔλαιον» ὕποπτός ἐςιν ἡ τοῦ πρώτου » ὀνόματος συγκοπή. Παρ' ἡμῖν νῦν ὁ Γάρος τῶν ταριχηρῶν ἰχθύων τὴν ἅλμην (χυδ. ἅρμην) σημαίνει, ἣν καὶ Σαλαμούραν ἐκ τοῦ τῶν Ἰταλῶν Salamoja (Γαλλ. Saumure) οἱ τἀλλότρια τῶν οἰκείων προαιρούμενοι καλοῦσι. Ὁ δὲ Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. σελ. 984) καὶ τὰ ἐν ἅλμῃ ἰχθύδια Γάρους ἤκουσε καλούντων τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων· καὶ εἶεν ἂν ταῦτα ἃ ὁ παρ' ἡμῖν ἰδιώτης λαὸς Γαράτα καλεῖ. Ὧ προσμαρτυρεῖ πως καὶ ἡ παρ' Ἡσυχίῳ ἡμαρτημένη γραφὴ, « ΙΧΑΛΗ, Η ΠΑΡΓΟΣ ἐσκευασμένος ἰχθυς κ. τ. λ. », ἣν μεταποιητέον εἰς τὸ, ΙΧΘΥΑΛΜΗ, ΓΑΡΟΣ, ἐσκευασμένος ἰχθύς.

ΣΕΛΙΔ. 30, στ. 2, Ἄριςος δ' εἰς ἡδονὴν καὶ πέψιν.] Τρέπε θαῤῥῶν τὴν προπαρατελευταίαν λέξιν εἰς τὸ ἐδωδήν· ὡσαύτως εἴρηκεν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 26), «Χείρους μὲν εἰσι καὶ εἰς αὐτὴν » τὴν ἐδωδὴν, χείρους δὲ καὶ πεφθῆναι». — Στ. 8, Κωβιός.] Ἢ μᾶλλον, Κωβιὸς, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, ὀξυτόνως. Οἱ κωβιοὶ, ὥς φησιν Ἱκέσιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 309), «Πολύχυλοι, εὐςομίᾳ » διαφέροντες, εὐέκκριτοι, ὀλιγότροφοι, καὶ κακόχυμοι. Διαφέ- » ρουσι δ' εὐςομίᾳ οἱ λευκότεροι τῶν μελάνων. Ἡ δὲ τῶν χλωρῶν » κωβιῶν σάρξ, χαυνοτέρα ἐςὶ καὶ ἀλιπεςέρα, καὶ χυλὸν ἐλάττονα » καὶ λεπτότερον ἐναφιᾶσι (γρ. ἀφιᾶσι)· τροφιμώτεροι δέ εἰσι διὰ » τὸ μέγεθος». Λέγει δὲ καὶ Δίφιλος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 355)· « Οἱ δὲ κωβιοὶ ἀναλογοῦσι τῇ πέρκῃ· ὧν οἱ μικροὶ καὶ λευκοὶ ἁπαλοί » εἰσιν, ἄβρομοι, εὔχυλοι, εὔπεπτοι· οἱ δὲ χλωροὶ (καλοῦνται δὲ » καυλῖναι) ξηροί εἰσι καὶ ἀλιπεῖς». Συμεὼν δὲ ὁ Σηθης, προστίθησιν ὅτι, «Ὁ τοῦ κωβίου ζωμὸς κοιλίαν ὑπάγει· ὀπτὸς δὲ, ἄνευ » ἁλὸς ἐσθιόμενος, ἰᾶται δυσεντερίας, καὶ λειεντερίας, καὶ τὰς τει- » νεσμώδεις προθυμίας». Εἰσὶ δὲ τούτων οἱ μὲν παραιγίαλοι, οἱ δὲ πετραῖοι, μαλακώτεροι τὴν σάρκα τῶν παραιγιάλων, ὥς φησι Διοκλῆς. Καὶ ποταμίων δὲ κωβιῶν (Γαλλ. goujons) μνημονεύει ὁ Δωρίων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 309). Τοὺς κωβιοὺς οἱ Τοῦρκοι Καϊὰ μπαλούκ, τουτέςι πετραίους ἰχθύας κατ' ἐξοχὴν ὀνομάζουσι (ἴδ. Φορσκώλιον, *Description. animal. pag. XIV*).

ΣΕΛΙΔ. 31, στ. 1, Σμύραιναι.] Οἷς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 50) ἐσημειωσάμεθα περὶ τῆς Σμυραίνης προσσημειωτέον καὶ τάδε· τὰς ἐν Τουρδιτανίᾳ (ἔστι δ' αὕτη ἡ τῶν παλαιῶν Ταρτησσὸς) τῆς Ἰβηρίας Σμυραίνας ὥσπερ καὶ τοὺς Γόγγρους, ἁπασῶν μεγίστας εἶναι φησιν ὁ Στράβων (σελ. 145). Ὅθεν καὶ Ταρτησίας ἐπιθετικῶς ἐκάλουν

Ἕλληνες τὰς μεγάλας καὶ θηριώδεις μυραίνας, ὧν ἦν θανατῶδες τὸ δῆγμα. Ὁ γοῦν παρ' Ἀριστοφάνει (Βατρ. 473) Αἰακὸς ἐπαπειλῶν Διονύσῳ ταῦτά φησι·

> Ἔχιδνά θ' ἑκατόγκεφαλος, ἣ τὰ σπλάγχνα σου
> Διασπαράξει, πλευμόνων τ' ἀνθάψεται
> Ταρτησία μύραινα· ————————

Οἷς ὁ Κωμικὸς δῆλός ἐστι παρῳδῶν κακοήθως τὰ ὑπὸ Σοφοκλέους περὶ Ἡρακλέους ῥηθέντα (Τραχιν. 771, 777-778)·

> Ἐχθρᾶς ἐχίδνης ἰὸς ὡς ἐδαίνυτο,
> ———————— καὶ διώδυνος
> Σπαραγμὸς αὐτοῦ πλευμόνων ἀνθήψατο.

Στ. 2, Κίχλαι.] Ἐν τοῖς προσημειωθεῖσι (σελ. 92) ἐζήτουν τὸ νεώτερον ὄνομα τῆς κίχλης τὸ παρ' ἡμῖν. Καὶ ταύτην μὲν ἴσως ἐπαυσάμεθα Κίχλαν ὀνομάζοντες κατὰ τοὺς παλαιούς· σκοπητέον δὲ μήποτε ἐφ' ἕτερον ἰχθύων εἶδος μετηνέγκαμεν τὸ τῆς Κιχλης ὄνομα. Οἱ γοῦν Τοῦρκοι Κιχλαμπαλὺκ Kichla balùk (ὅ ἐστι Κίχλη ἰχθύς, ἢ Κίχλη θαλάττιος) καλοῦσιν ἔτι καὶ νῦν τὴν παρ' ἡμῖν ὀνομαζομένην Σκίναν, ὥς φησιν ὁ Φορτκώλιος (*Description. animal. pag. XI et pag.* 56). Ἔστι δὲ καὶ αὕτη τοῦ τῶν Χειλώνων γένους (Labrus scina τοῦ Λινναίου, Lutjan scina τοῦ Λακεπέδου), ὥσπερ καὶ ὁ Κόσσυφος (Labrus merula τοῦ Λιν. Labre merle τοῦ Λακεπ.) καὶ ἡ Κίχλη (Labrus turdus τοῦ Λιν. Labre tourd τοῦ Λακεπ.). Εἰκὸς οὖν τοὺς μὲν Τούρκους παρ' ἡμῶν λαβεῖν τὸ τῆς Κίχλης ὄνομα, ἡμᾶς δὲ τὸ τῆς Σκιαίνης ἢ Σκινίδος, κατὰ τὸν Γαληνὸν (ἴδ. κατωτέρ. σελ. 53), ἢ Σκιαδέως, κατὰ τὸν Ξενοκράτην (τμ. β' καὶ λγ') ὄνομα, μεταποιήσαντας εἰς τὸ Σκίνα, προσοικειῶσαι τῷ Labrus scina τοῦ Λινναίου, κἀκείνου παρ' Ἑλλήνων εἰληφότος τὴν προσηγορίαν, διὰ τὴν πρὸς τὴν Σκίαιναν συγγένειαν τοῦ ἰχθύος. Πολλὰ γὰρ τῶν ἐν τῇ Σκιαίνῃ (Sciæna) τεταγμένων ὑπὸ τοῦ Λινναίου εἴδη, ὁ Λακεπέδης ὑπὸ τὸ τοῦ Χείλωνος (Labrus) ἔταξεν (ἴδ. *Nouv. Dictionnair. d'histoir natur. Tom. XII, pag.* 411). — Στ. 3, Ψῆτται.] Καὶ Ψῆσσαι. Ἔστι τὸ ἡμαρτημένως γραφόμενον Ψισίον τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων. « Ψισίον (φησὶ » Συμεὼν ὁ Σηθῆς) τῶν εὐχύμων ἐστὶ καὶ εὐπέπτων ἰχθύων· καὶ διὰ » τοῦτο προτρέπουσι τὴν αὐτοῦ χρῆσιν ἐπί τε τῶν ἀνακομιζομένων

» καὶ ἀμυδρᾶς τροφῆς δεομένων », Ἀνακομιζομένους λέγων τοὺς ἐκ νόσου ἀναλαμβανομένους (convalescents). Τοῖς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 47, 78 καὶ 90) σημειωθεῖσι περὶ τῆς ψήττης, προσσημειωτέον, ὅτι ἡ ψῆττα ἐν τῷ τῶν Πλευρονηκτῶν γένει κατατέτακται ὑπὸ τοῦ Λιννaίου, Πλευρονήκτης στρουθὸς (Pleuronectes passer) κληθεῖσα· ἐν ᾧ καὶ ἕτερος ἰχθὺς παραπλήσιος τῇ ψήττῃ Πλευρονήκτης θηλώδης (Pleuronectes papilliosus) ὀνομασθεὶς, ὃν ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων Πίσι καλεῖσθαί φησιν ὁ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag. XV*). Ἔοικε δὲ καὶ τοῦτο τὸ Πίσι παρὰ τὸ Ψίσι (τουτέστι Ψησσίον) γεγονέναι. — Στ. 14, Καρκινάδας... ζωύφια δ' ἐστι ταῦτα πάνυ σμικροῖς καρκίνοις ἐοικότα.] Διὸ καὶ Καρκίνια αὐτὰ καλεῖ Ἀριστοτέλης (ἴδε ἀνωτέρ. σελ. 147). Ὀππιανὸς δὲ (Ἁλιευτ. Α, 320) καὶ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότ. Ζ, 31), ὥσπερ καὶ ὁ Γαληνὸς, Καρκινάδας ὀνομάζουσι.

ΣΕΛΙΔ. 32, στ. 16, Νάρ.] Τῷ Ῥωμαϊκῷ ὀνόματι (Nar) Νὰρ καλεῖ τὸν ποταμὸν καὶ Στράβων· ἕτεροι δὲ Νάρνον αὐτὸν ὠνόμασαν (ἴδ. Στέφ. Βυζάντ. λέξ. Νάρνα). Ἐστι δ' ὁ παρὰ τοῖς νῦν Ἰταλοῖς Nera θηλυκῶς καλούμενος.

ΣΕΛΙΔ. 33, στ. 13, Ῥόμβος.] Οἷς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 90-91) εἰρήκαμεν περὶ τῶν δυνάμεων τοῦ ῥόμβου, τοῦ παρ' ἡμῖν καλουμένου Συακίου, προσπαρατιθέσθω καὶ ἃ φησι Συμεὼν ὁ Σηθῆς, « Συάκιον » οὐ κακόχυμόν ἐστι, καὶ μάλιστα ὅταν πεφθῇ· τρέφει γὰρ ἱκανῶς. » Ὠφελεῖ δὲ μάλιστα τοὺς τὴν κρᾶσιν θερμούς· καὶ ἔοικεν ἡ τούτου » σὰρξ τῇ τῶν ἀλεκτορίδων. Οὔτε γὰρ τῶν πάνυ σκληροτάτων ἐστὶν, » οὔτε τῶν χαύνων, ἀλλὰ συμμετρίας μετέχει καὶ ἡδύτητος· καὶ διὰ » τοῦτο δύναμιν τῷ σώματι περιποιεῖται, καὶ αἷμα ἀπογεννᾷ ἐγγὺς » τοῦ συμμέτρου ». Ἐπιθι καὶ τὸν Γεσνῆρον (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 791) περὶ τοῦ Συακίου. — Στ. 20, Εἰ μή τι ἄρα τῷ τῆς Ψήττης ὀνόματι καὶ κατὰ τῶν Βουγλώττων ἐχρήσατο.] Διὰ τὸ εἶναι δηλαδὴ παραπλήσια· τῶν πλατέων γὰρ ἄμφω, καθὰ καὶ ἀνωτέρω (τμ. β, σελ. 47) γραπτέον εἶναι παρὰ τῷ Ξενοκράτει εἴκαζον, « Συνόδοντες· καὶ οἱ » πλατεῖς, ὡς βούγλωσσοι, ψῆτται, ῥόμβοι ». Οὕτως δὲ καὶ ὁ Δωρίων (παρ' Ἀθην. σελ. 330)· « Τῶν δὲ πλατέων βούγλωττον, ψῆτταν, » ἔσχαρον, ὃν καλοῦσι καὶ κόριν ». Ἐστι δὲ καὶ ὁ ἔσχαρος, ὡς γοῦν εἰκάζει ὁ Ῥονδελέτος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 785), βουγλώττου εἶδος τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν Μασσαλιωτῶν Pegouse.

ΣΕΛΙΔ. 35, στ. 2, Κόκκυγες.] Ἐσημειωσάμην ἐν τοῖς πρόσθεν

(σελ. 71) Φιλομήλας ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καλεῖσθαι τοὺς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Κόκκυγας, παραθέμενος καὶ τὸ τοῦ σχολιάσαντος τὸν Ὀππιανὸν ψευδὲς ἔτυμον. Ἀκριβέςερον δὲ νῦν ἐπιςήσας τῷ ὀνόματι, εἰκάζω τοὺς Φιλομήλαν καλέσαντας τὸν Κόκκυγα, συγχέαι τὸν ἰχθὺν τοῦτον τῇ Χελιδόνι (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 68)· ταύτην γὰρ εἰκὸς Φιλομήλαν ὑπό τινων ὠνομάσθαι ἀπὸ τῆς μυθευομένης Φιλομήλας, τῆς Πανδίωνος θυγατρὸς, τῆς μεταμορφωθείσης εἰς τὸ ὄρνεον τὴν χελιδόνα (ἴδ. Ἀπολλοδώρ. Βιβλιοθήκ. Γ, 14 § 8). Τῆς δὲ συγχύσεως αἴτιον ἡ ὁμοιότης· Σπεύσιππος γὰρ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 324) ἐμφερῆ φησιν εἶναι κόκκυγα, χελιδόνα, τρίγλαν. Διὸ καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἑλλήνων ἄποικον Ἀγάθην (Agde) τὸν ἰχθὺν κόκκυγα Rondelle καλοῦσιν, οὐχ ὡς ἡγήσαντό τινες ἀπὸ τῆς τοῦ σχήματος ςρογγυλότητος (ronde), ἀλλ' ὡς ὀρθῶς ὑπέλαβεν ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 365) κατ' ἀλλοίωσιν τοῦ τῆς χελιδόνος (hirondelle) ὀνόματος, συγχέαντες κἀκεῖνοι, ὥσπερ οἱ παρ' ἡμῖν, τοὺς ἰχθύας. Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τῆς Φιλομήλης λέγει Συμεὼν ὁ Σηθῆς, ὅτι «Τῶν σκληροσάρκων ἰχθύων ἐςὶ καὶ δυσπέπτων καὶ δυσκα-» τεργάςων· περιττωματικὴν γὰρ ἔχει τὴν σάρκα· πεφθεῖσα δὲ ἱκα-» νῶς τρέφει». — Στ. 5, Κύνες.] Ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 71) σημειωθεῖσι περὶ τῶν κυνῶν, ἢ γαλεῶν, ὧν ἦσαν καὶ οἱ σκύμνοι, ἢ τὰ σκύλια, εἴκαζον ἐκ τούτων δὴ τῶν σκυλίων, καὶ τὰ παρ' ἡμῖν σκυλόψαρα ὠνομάσθαι. Ὁ δὲ Σοννίνιος (*Voyag. en Grèce, Tom. II, pag.* 212) Σκυλόψαρον παρ' ἡμῖν νῦν λέγεσθαί φησι τῶν γαλεῶν τὸν καλούμενον Ἀςερίαν (τὸν τοῦ Λινναίου Squalus stellaris), ὅσπερ ἐςὶν ὁ αὐτὸς τῷ παρ' Ἀριςοτέλει καλουμένῳ Ποικίλῳ (ἴδ. ἀνωτέρ, σελ. 70 καὶ 73, καὶ Σνεϊδέρ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 134). Περὶ δὲ ἧς ἔφην (σελ. 71) Γαλῆς τῆς παρ' ἡμῖν καλουμένης Γαλίας, ταύτην ὁ Φορσκώλιος (*Descript. animal. p. XIV*) τὸν τῆς Μεσογείου θαλάσσης γάδον (Gadum mediterraneum) εἶναι λέγει, ᾧ ὑποτάττει (*Ibid. et pag.* 23) καὶ ἕτερον ἰχθυν, καλούμενον νῦν, ὥς φησι, Σαλαρίαν, ἢ Σαλιακούδαν, ὃν ἀμφισβητεῖ εἴ τε τοῦ γένους τῶν Γάδων, εἴτε τοῦ τῶν Βλέννων, νομιςέον εἶναι. Ἀλλ' αὐτό μοι δοκεῖ τοὔνομα ἀποχρώντως μαρτυρεῖν, ὅτι ἡ Σαλιακούδα, ἢ Σαλαρία (γρ. Σαλιαρία), τοῦ τῶν Βλέννων γένους ἐςί. Τοῦτο μὲν γὰρ ἐςι παρὰ τὴν βλένναν, ὅ ἐςι μύξαν, ἐκεῖνο δὲ παρὰ τὸ, σίαλον, ὃ μεταθέσει ςοιχείων σάλιον ἡ καθ' ἡμᾶς φωνὴ λέγει. Προσμαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ ὁ Ἡσύχιος, «Σιαλίς,

» βλέννος· Ἀχαιοί». — Λαμίαι.] Ἐκ τῆς τοῦ Ῥονδελέτου (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 43) ἀναμφηρίςου διορθώσεως ἀνθυπέβαλον ὧδέ τε καὶ ἐν τῇ ἑξῆς σελίδι τῷ τῶν Ἀμιῶν τὸ τῶν Λαμιῶν ὄνομα· οὐδὲ γὰρ εἰκὸς ἦν τὸν Φιλότιμον, ἐν τοῖς μαλακοσάρκοις ἰχθύσιν ἀνωτέρω (σελ. 31) τάξαντα τὰς ἀμίας, αὖθις πάλιν τοῖς σκληροσάρκοις ἐνθάδε συγκαταλέγειν αὐτάς. Καὶ ὁποῖός τις ἰχθύς ἐςιν ἥ τε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ ἡ παρ' ἡμῖν νῦν καλουμένη Λαμία, εἴρηται ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 73)· οἱ δὲ νῦν Σικελοὶ, ὥς φησιν ὁ Ῥονδελέτιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 957) καὶ τὸν ἀνωτέρω (σελ. 48) μνημονευθέντα βάτραχον, τῷ τῆς Λαμίας ὀνόματι καλοῦσι. — Στ. 6, Καὶ ἀετοί.] Προσέθηκα τῷ κειμένῳ τὰς δύο ταύτας λέξεις, ἃς γραφέων ἀβλεψία ἐξεῤῥυηκέναι, δηλώσει τὰ κατωτέρω (σελ. 36) λεχθησόμενα τῷ Γαληνῷ περὶ τῆς τοῦ Φιλοτίμου ταύτης ῥήσεως. Τοῦ τῶν χονδρωδῶν, ἢ σελαχωδῶν γένους ἐςὶν ὁ θαλάσσιος ἀετὸς, οὕτως κληθεὶς τοῖς Ἕλλησι δι' ὑπεροχήν τινα ἰδέας καὶ ῥώμης παραπλησίαν τῇ τοῦ ἐν τοῖς ὀρνέοις ἀετοῦ, ὥσπερ καὶ τοῖς Γάλλοις raie aigle, ἢ glorieuse, διὰ τὸ ἁβρὸν τῆς νήξεως καὶ τῆς λοιπῆς τοῦ ζώου φορᾶς. Ἕτεροι δὲ ἐναντίοις ὀνόμασιν οὐ καλοῖς ὠνόμασαν τὸν ἰχθὺν, οἱ μὲν Φρύνον θαλάσσιον (rospo), οἱ δὲ Νυκτερίδα (pipistrello di mare), καὶ ἄλλοι ἄλλως. Περὶ ὧν οὐκ ἀλλότριον τῆς ἐμῆς προθέσεως δηλῶσαι τοῖς Ἕλλησιν ἅ φησιν ὁ ἐν τοῖς Γαλλικοῖς ἰχθυολόγοις ἐπισημότατος Λακεπέδης· C'est principalement sur les côtes de la Grèce, dans ces pays favorisés par la Nature, où une heureuse imagination ne rapprochoit les êtres que pour les embellir, ou les anoblir l'un par l'autre, que la raie dont nous traitons a été distinguée par le nom d'*aigle ;* mais sur d'autres rivages, des pêcheurs grossiers, dont les conceptions moins poétiques n'enfantoient pas des images aussi nobles ni aussi gracieuses, n'ont vue dans cette tête plus avancée, et dans ces yeux plus saillans, que les yeux et la tête d'un animal dégoûtant, que le portrait du crapaud, et ils l'on nommés *crapaud de mer* (*Lacépède*, *Histoir. naturel. des poiss.*, *Tom. I*, *pag.* 364, *édi*. 1799). — Ζύγαιναι.] Ἐπιθι τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 109) σημειωθέντα περὶ τῶν Ζυγαινῶν. — Στ. 13, Γαλαξίαν.] Τὸν μὲν ἐν οὐρανῷ Γαλαξίαν κύκλον, οὐκ ἔςιν ὅςις οὐκ οἶδεν· ἔςι καὶ Γαλαξίας λίθος, οὕτω καλούμενος παρὰ τῷ Διοσκορίδῃ (Ε, 152). Ὁ δὲ Πρόκλος (Χρη-

ςομαθ. σελ. 348 ἐκδ. Συλβουργ.), καὶ Ἀπόλλωνος ἐπωνομασμένου Γαλαξίου μνημονεύει, οὐχ ὁμολογουμένης μέντοι τῆς παρὰ τούτῳ γραφῆς, εἴτε χοὴ τρέπειν εἰς τὸ Λοξίου, εἴτ' εἰς τὸ Χαλαζίου. Εὕρηται καὶ θηλυκῶς παρ' Ἡσυχίῳ, «Γαλαξία, ἑορτὴ ἐν ᾗ ἕψουσι » γαλαξίαν· ἔςι δὲ πολτὸς κρίθινος ἐν γάλακτι». Ἰχθὺν δὲ Γαλαξίαν καλούμενον, πλὴν ἐν μόνῳ τῷδε τοῦ Γαληνοῦ τῷ χωρίῳ, παρ' οὐδενὶ μνημονευόμενον εὑρήσεις. Ὁ αὐτὸς εἶναι νομίζεται σήμερον καὶ ἡ τοῖς μὲν Ἰταλοῖς καλουμένη Lampreda, τοῖς δὲ Γάλλοις Lamproie, τοῦ τῶν Γαλεῶν ἢ Γαλῶν (ἀπὸ θηλυκῆς εὐθείας τῆς Γαλέη ἢ Γαλη) γένους. Πεταλίδαν ταύτην ὀνομάζει ἡ καθ' ἡμᾶς φωνή· καὶ εἰκὸς ταύτης τυχεῖν κλήσεως, ἢ καὶ τὸ ὀςρακόδερμον τὴν Λεπάδα καλοῦμεν, διὰ τὸ προσκολλᾶσθαι καὶ τὸν Γαλαξίαν ταῖς πέτραις, ὥσπερ τὴν λεπάδα, οὕτως ἰσχυρῶς προσφύοντα τὰ χείλη, ὡς μυζῶντος παρέχειν ἔμφασιν. Διὸ καὶ οἱ νεώτεροι ἰχθυολόγοι, γένος ἴδιον Πετρομύζωνας συνθέντες ὑπὸ τούτῳ κατέταξαν αὐτόν, *Petromyzon Lampetra* καλέσαντες. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ αὐτὸ τὸ Lampetra (τοῦ παρακμάζοντος Λατινισμοῦ ὄνομα) τὸν μυζῶντα, ἢ λείχοντα, τὴν πέτραν, πιθανῶς ἐξηγοῦνται, παρὰ τὸ Lambo δηλονότι καὶ τὸ Petra. — Ἐκ τοῦ τῶν Γαλεῶν ἐςὶ γένους.] Εἰ ὁ Γαλαξίας ἐςὶν ὄντως ἡ Γαλλιςὶ λεγομένη Lamproie, εἰκὸς ἠπατῆσθαι τὸν Γαληνόν, λέγοντα τοῦ τῶν Γαλεῶν γένους αὐτὸν εἶναι, ὡς ἐσημειώσατο ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 107 καὶ 267), πλὴν εἰ μὴ φησὶ τὸ Γαλεῶν ἀπ' εὐθείας θηλυκῆς, τῆς Γαλέη, καὶ οὐκ ἀπ' ἀρσενικῆς, τῆς Γαλεὸς, ἐσχημάτισεν. Ἀλλ' οὐδὲ ταύτην τὴν ἐκδοχὴν συγχωρεῖ τὰ ἑπόμενα· «Οἱ δ' ἄλλοι γαλεοί».

ΣΕΛΙΔ. 36, στ. 5, Φάλαιναι, καὶ, Δελφῖνες, καὶ ΦΩΚΑΙ.] Ἐσημειωσάμεθα μὲν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 168) γραπτέον εἶναι ΦΩΚΑΙΝΑΙ· ἡ γὰρ Φώκη τῶν ἀμφιβίων ἐστίν. Ἐνταῦθα δὲ καὶ τὰ Ἀριστοτέλει περὶ τῆς Φωκαίνης εἰρημένα παραθετέον, ἵνα μᾶλλον κατάδηλον γένηται τὸ πιθανὸν τῆς τῶν ὀνομάτων συγχύσεως. Λέγει δ' ἐκεῖνος (Περὶ ζ. ἱστορ. ς', 11), «Τίκτει δὲ ὁ μὲν δελφὶς τὰ μὲν πολλὰ ἕν, ἐνίοτε » δὲ καὶ δύο· ἡ δὲ φάλαινα, ἢ δύο τὰ πλεῖστα καὶ πλεονάκις, ἢ » ἕν. Ὁμοίως δὲ τῷ δελφῖνι καὶ ἡ ΦΩΚΑΙΝΑ· καὶ γάρ ἐστιν ὅμοιον » δελφῖνι μικρῷ. Γίγνεται δὲ ἐν τῷ Πόντῳ. Διαφέρει δὲ φώκαινα δελ- » φῖνος· ἔστι γὰρ τὸ μέγεθος ἔλαττον, εὐρύτερον δὲ ἐκ τοῦ νώτου, » καὶ τὸ χρῶμα ἔχει κυανοῦν· πολλοὶ δὲ δελφίνων τι γένος εἶναί φασι » τὴν φώκαιναν». Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς (Περὶ ζ. ἱστορ. Η, 15), Ἔξω » γὰρ ΦΩΚΑΙΝΗΣ καὶ δελφῖνος οὐδὲν [θηρίον] ἐστιν ἐν τῷ Πόντῳ».

Ἔνθα σημείωσαι, ὅτι συνάπτει τὴν φώκαιναν τῷ δελφῖνι καὶ ὁμοίαν εἶναί φησιν αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐστί· καὶ ὅμως ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων φέρεται κακὴ γραφή, ΦΩΚΗ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ῥήσει τινὰ μὲν τῶν ἀντιγράφων ἔχει κακῶς ΦΑΛΑΙΝΗΣ· Πλίνιος δὲ, Πλούταρχος καὶ Αἰλιανὸς δῆλοί εἰσιν ἐντυχόντες ἀντιγράφοις φέρουσι ΦΩΚΗΣ (Ἴδ. τὰς σημ. τοῦ Σνεϊδέρ. εἰς τὸ Αἴλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότ. Θ, 59). Τὴν Φώκαιναν νῦν, ὡς ἔφην, Γουρουνόψαρον καλοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τὸν δελφῖνα εἰσὶν οἳ τῷ αὐτῷ καλοῦσιν ὀνόματι (Λεξικ. Σομαυέρ. λέξ. Γουρουνόψαρον, καὶ Δέλφινας) διὰ τὴν τοῦ ζώου ὁμοιότητα τε καὶ συγγένειαν, ὥσπερ καὶ πολλαχοῦ τῆς Γαλλίας ὅ τε δελφὶς (ὁ τοῦ Λινναίου Delphinus delphis), καὶ ἡ φώκαινα (Delphinus phocæna), τῷ κοινῷ τοῦ Marsouin καλοῦνται ὀνόματι. — Στ. 8, Ταριχευθέντες δ' ἀμείνους γίνονται. Τῶν δ' ἐλαττόνων κ. τ. λ] Ἐξ ΕΔ ἥ τε στίξις καὶ ἡ τοῦ δευτέρου συνδέσμου προσθήκη, ΑΤ ἀσυνδέτως γραφομένου, Ταριχευθέντες δ' ἀμείνους γίνονται τῶν ἐλαττόνων (ἴδ. Γεσνὴρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1164). — Στ. 23 Λαμίας.] Ἐξ ΕΔ, ΑΤ, Ἀμίας, ὥσπερ καὶ τὸ ἀνωτέρω (σελ. 188) Λαμίαι, ΑΤ, Ἀμίαι.

ΣΕΛΙΔ. 37, στ. 20, Χήμια.] Γράφε, Χημία, παροξυτόνως. Ἔστι δὲ ὑποκοριστικὸν (οὔπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς) τῆς Χήμης. Εἶεν δ' ἂν ἴσως τὰ Χημία ταῦτα ταῖς ὑπὸ Ξενοκράτους μνημονευθείσαις (τμ. μγ') στρογγύλαις χήμαις. — Στ. 21, Σφόνδυλοι.] Ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ Σπόνδυλοι. Ὑπὸ τοῦ Πλινίου νῦν μὲν (*Plin. lib. XXXII, cap.* 6 καὶ 11) ὡς ὀστρακοδέρμων μέρη, συνώνυμοι τοῖς τραχήλοις, νῦν δὲ (*Id. ibid. cap.* 11), ὡς ὀστρακόδερμα ἰδίως οὕτως καλούμενα, ὀνομάζονται οἱ σφόνδυλοι, ὥσπερ εὕρηται καὶ παρὰ τῷ Μακροβίῳ echinos, ostreas.... peloridas, sphondylos (*Macrob. saturnal. lib. II, cap.* 9), καὶ παρ' ἑτέροις. Καὶ ὁ Ἡσύχιος δὲ συγχέειν ἔοικε τὰ ὀνόματα λέγων, « Σφόνδυλος, τράχηλος », καὶ πάλιν « Τραχήλους, » τὰς πορφύρας· ἔνιοι τοὺς σπονδύλους τῶν κογχυλίων ». Ὁ δὲ Σαλμάσιος οἴεται τοὺς ἀρχαίους τῷ τοῦ Σφονδύλου ὀνόματι, ὥσπερ καὶ τῷ τοῦ τραχήλου, μέρος ὀστρακοδέρμου, καὶ οὐχ ὀστρακόδερμον ἰδίως οὕτως λεγόμενον δηλοῦν· συγχέαι δὲ ταῦτα τοὺς Ῥωμαίους, οἷς εἰκὸς ἀκολουθήσαντα καὶ τὸν Γαληνὸν, τοὺς σφονδύλους ὡς ἰδιογενὲς ὀστρακόδερμον ὀνομάσαι (*Salmas. Plinian. exercitat. pag.* 792). Καὶ τοῦ μὲν τοὺς Ῥωμαίους, πρὸς δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς κατὰ τὴν παρακμὴν τῆς Ἑλλάδος βιώσαντας Ἕλληνας, περὶ πλεῖστα τῶν Ἑλληνικῶν ὀνομάτων ἠπατῆσθαι, οὐκ ὀλίγα τις ἂν ἔχοι παρασχέσθαι μαρτύρια· τὸ

δὲ τὸν Γαληνὸν, ἰατρὸν καὶ φυσιολόγον τῶν καθ' ἑαυτὸν ἄριστον, οὐκ ὄντι ζώῳ προσάψαι ὄνομα, οὐδεὶς ἄν με λέγων πείσειε. Λείπεται τοίνυν ἐρευνῆσαι, εἴ που τῆς Ἑλλάδος σώζεται τὸ τοῦ σπονδύλου ὄνομα, ἢ γοῦν, εἰ ἀληθές ἐστιν ὅ φασιν οἱ νεώτεροι κογχυλιολόγοι, τοὺς σπονδύλους ὁμοιοτάτους ὄντας καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ ἐντὸς τοῖς ὀστρέοις, Γαδαρόποδα ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καλεῖσθαι διά τινα πρὸς τὴν ὁπλὴν τοῦ ὄνου ἐμφέρειαν (ἰδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 761, 770). Τὰ γὰρ Γαδαρόποδα εἶεν ἂν μᾶλλον, ὡς ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 143) εἰκάζομεν, ταὐτὰ τοῖς παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ ἀγρίοις ὀστρέοις. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ Σπονδύλους εἰρῆσθαι ὑπὸ Ῥωμαίων τὰς καλουμένας τοῖς Ἕλλησι θαλασσίους Βαλάνους ἐνόμισαν (ἰδ. Βελλών. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 396).

ΣΕΛΙΔ. 39, στ. 14, Ἀστακοὶ καὶ Πάγουροι καὶ Καρκῖνοί τε καὶ Κάραβοι καὶ Καρίδες καὶ Καμμαρίδες.] Τούτων, καὶ ἁπλῶς τῶν μαλακοστράκων, οὐδεμίαν ἐποιήσατο μνείαν ὁ Ξενοκράτης, καίπερ περὶ τῶν ἐνύδρων τῶν εἰς βρῶσιν χρησίμων ἀνθρώποις ἁπάντων λέγειν προθέμενος· ὅθεν δῆλον ὅτι οὐχ ὁλόκληρον εἰς ἡμᾶς ἀφίκετο τὸ Ξενοκράτους σύγγραμμα. Τῶν ἀστακῶν, τῶν παγούρων καὶ τῶν καρίδων ἔσωσεν ἀπαράλλακτα τὰ ὀνόματα ἡ συνήθεια. Τὸν ἀστακὸν δὲ, καὶ Λιξούδαν καὶ Λιχούδαν, ὁ Βελλώνιος ἀκοῦσαι λέγει τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν καλούντων. Διαφέρει δὲ τοῦ ἀστακοῦ (Γαλλ. homard, ἢ écrevisse de mer) ὁ κάραβος (langouste), ὃν καὶ Γραψαῖον ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαί φησιν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 106), τῷ τραχὺ ἔχειν τὸ περικείμενον ὄστρακον, λειοστράκων ἐκείνων ὄντων. Καμμαρίδες δὲ, ἃς Καμμάρους, ἀρσενικῶς, Ἐπίχαρμος καὶ Σώφρων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 106 καὶ 306) καλοῦσι, καὶ ἕτεροι, Γραῦς, αἱ παρ' ἡμῖν εἰσι Καραβίδες, ἀρχαίου καὶ τούτου ὄντος τοῦ ὀνόματος. « Καραβίδες, γραές, Μεθυμναῖοι » φησὶν Ἡσύχιος. Τῶν δὲ καρκίνων διπλοῦν ἔχομεν ὄνομα, τοὺς Καβούρους, καὶ τοὺς Τσαγανούς. Καὶ τοῦτο μὲν ἴσως παρὰ τὸ Στεγανὸς, (μεταθέσει τῶν ἀρχικῶν συμφώνων καὶ τροπῇ τοῦ φωνήεντος, κατὰ τὸ Ἐχῖνος, Ἀχινὸς), τοῦ κοινοῦ πᾶσι τοῖς ὀστρακοδέρμοις ἐπιθέτου οἰκειωθέντος τοῖς καρκίνοις. Τὸν δὲ Κάβουρον, ἐπεισθην ἂν Εὐσταθίῳ (Ὀδυσσ. ά, σελ. 1389) παραφθορὰν εἶναι τοῦ Καμμάρου ὑπονοοῦντι, εἰ μή μ' ἐκώλυεν Ἡσύχιος. Λέγει γὰρ οὗτος· « Κάβειροι, » καρκῖνοι. Πάνυ δὲ τιμῶνται οὗτοι ἐν Λήμνῳ, ὡς θεοί· λέγονται » δὲ εἶναι Ἡφαίστου παῖδες ». Καὶ ὅτι μὲν οὐ περὶ τῶν θαλασσίων

καρκίνων ὁ λόγος ἐνθάδε Ἡσυχίῳ, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐν Λήμνῳ καὶ Σαμοθράκῃ τιμωμένων τεσσάρων δαιμόνων, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα εὕρηται παρὰ τῷ σχολιαςῇ τοῦ Ἀπολλωνίου (Ἀργοναυτικ. ά, 917), παντί που δῆλον· ἔχει δὲ αἰνιγματῶδες τοῦτο, ὅτι καὶ Καρκίνους ὀνομάζεσθαι λέγει τοὺς Καβείρους, μηδενὸς ἑτέρου μνημονεύσαντος τοῦ ὀνόματος τούτου. « Κάβειροι (φησὶ Φώτιος), δαίμονες ἘΚ ΛΉΜΝΟΥ, » διὰ τὸ τόλμημα τῶν γυναικῶν ΜΕΤΕΝΕΧΘΈΝΤΕΣ. Εἰσὶ δὲ ἤτοι » Ἥφαιςοι, ἢ Τιτᾶνες »· ἔνθα γραπτέον ἘΝ ΛΉΜΝΩ, καὶ ἀναπληρωτέον ἴσως τὸ παραλειφθὲν οὕτως, ΜΕΤΕΝΕΧΘΈΝΤΕΣ ἈΠΌ ΦΡΥΓΊΑΣ, ὑπαγορεύοντος τοῦτο τοῦ ἀνωτέρω μνημονευθέντος σχολιαςοῦ· « Κάβειροι δὲ δοκοῦσι προσηγορεῦσθαι ἀπὸ Καβείρων τῶν κατὰ » ΦΡΥΓΊΑΝ ὀρῶν· ἐπεὶ ἐντεῦθεν ΜΕΤΗΝΈΧΘΗΣΑΝ ». Ἀλλ' ἐπανίωμεν ἐπὶ τὸν Ἡσύχιον. Καρκίνους ὠνομάσθαι τοὺς Λημνίους δαίμονας ὑπείληφέ τις τῶν ἐν τῇ Ἡσυχίου ἐκδόσει κριτικῶν, παρὰ τὸ, Κάρα κινεῖν, (ὥσπερ ἐτυμολογοῦσι Γραμματικῶν παῖδες καὶ τὸν θαλάσσιον καρκῖνον)· οἱ γὰρ ἱερεῖς τῶν Καβείρων, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς Ῥέας, οἱ καλούμενοι Κορύβαντες, ἔσειον τὰς κεφαλὰς βακχεύοντες. Εἰκὸς δὲ αὐτοὺς καὶ Καβείρους ὁμωνύμως τοῖς θεοῖς ὠνομάσθαι, καθὰ καὶ Βάκχος ἐκαλεῖτο ὁ ἱερεὺς τοῦ Βάκχου. Καὶ ταῦτα μὲν πιθανὰ μᾶλλον ἢ ἀληθῆ· ἀληθὲς δ' ἂν εἴη τοῦτο, ἐπειδὴ οὐδεὶς ἀντιλέγει τῷ Ἡσυχίῳ, ὅτι οἱ Κάβειροι δαίμονες, καὶ Καρκῖνοι ὠνομάζοντο. Εἰκὸς οὖν τῶν κωμικῶν, ἢ τῶν ἄλλως εὐφυῶν τινα, παίξαντα, καὶ ἐπὶ τοὺς θαλασσίους καρκίνους μετενεγκεῖν τὴν ὁμωνυμίαν, ὥσπερ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἀδώνιδος, ἑτέρου δαίμονος, Ἄδωνιν ἐπωνόμασαν τὸν καλούμενον Ἐξώκοιτον ἰχθύν, ὃν ὁ Βελλώνιος (σελ. 222) Γλίνον ὑπὸ τῶν Κωνςαντινουπολιτῶν ὀνομάζεσθαί φησι. Τούτους οὖν τοὺς θαλασσίους Καβείρους παραλαβοῦσα ἡ συνήθεια, εἰς τοὺς Καβούρους μετέπλασεν. Εἰσὶ δὲ καὶ Καρκίνων ἕτερον γένος Μαῖαι (Γαλλ. Araignées de mer), ἃς ἡμεῖς νῦν Καβουρομάνας ὀνομάζομεν, τὸν νοῦν τηρήσαντες τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος· Καρκινομαῖαν γὰρ ἂν εἴποις, βουλόμενος ἐξελληνίσαι τὴν Καβουρομάναν. Ὥρα δὲ καὶ τὰς δυνάμεις τῶν μαλακοςράκων τούτων ἐκθέσθαι. Ἱπποκράτης μὲν οὖν (Περὶ διαιτ. Β, σελ. 222) καράβους, ἄρκους (γένος δὲ καὶ τοῦτο μαλακοςράκων) καὶ καρκίνους, καὶ μάλιςα τοὺς ποταμίους, διαχωρητικούς τε καὶ οὐρητικοὺς εἶναι λέγει. Διοσκορίδης δὲ (Β, 12) τοὺς ποταμίους καρκίνους ἑφθοὺς σὺν τῷ ζωμῷ ἐσθιομένους ὠφελεῖν φθισικοὺς λέγει· ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς θαλασσίους, πλὴν ἧττον τῶν ποταμίων. Κατὰ δὲ τὸν Δίφιλον (παρ' Ἀθην. σελ. 106), « Τῶν δ' » ὀςρακοδέρμων,

» ὀςρακοδέρμων, καρὶς, ἀςακὸς, κάραβος, καρκῖνος, λέων, τοῦ » αὐτοῦ γένους ὄντα διαφέρουσι. Μείζων δ' ἐςὶν ὁ λέων τοῦ ἀςακοῦ. » Οἱ δὲ κάραβοι καὶ γραψαῖοι λέγονται· τῶν καρκίνων δ' εἰσὶ σαρ- » κωδέςεροι. Ὁ δὲ καρκῖνος, βαρὺς καὶ δύσπεπτος». Μνησίθεος δὲ, « Κάραβοι καὶ καρκῖνοι καὶ καρίδες, καὶ τὰ ὅμοια, δύσπεπτα μὲν » ταῦτα (γρ. πάντα), τῶν δὲ ἄλλων ἰχθύων εὐπεπτότερα πολλῷ. » Πρέπει δ' αὐτοῖς ὀπτᾶσθαι μᾶλλον, ἢ ἕψεσθαι». Ὁ δὲ Διοσκορίδης (Β, 12) περὶ τῶν ποταμίων καρκίνων φησὶν, ὅτι, « Ἐφθοὶ τῆς γλώσ- » σης καὶ φάρυγγος φλεγμονὰς εὐποιοῦσι, καὶ σὺν ζωμῷ ἐσθιόμενοι, » φθισικοὺς ὠφελοῦσι... Δύνανται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ οἱ θαλάσσιοι, πλὴν » ἧττον τούτων ἐνεργοῦσι». Τὰ δὲ Συμεῶνος τοῦ Σηθη περὶ μὲν τῶν » ἀςακῶν ἐςὶ τάδε· « Οἱ ἀςακοὶ ψυχροί εἰσι καὶ ὑγροὶ, καὶ τρόφι- » μοι, καὶ γαςρὸς ἐφεκτικοὶ, καὶ δύσπεπτοι, καὶ μάλιςα οἱ ἐν αὐτοῖς » μείζονες· οἱ γὰρ μικρότεροι εὐπεπτότεροι. Καὶ τῶν χηλῶν τὰ οὐ- » ραῖα δυσπεπτότερα καὶ παχυμερέςερα· ὅθεν δεῖ σὺν θερμοῖς ἀρτύ- » μασι τούτους προσφέρεσθαι, καὶ οἶνον ἐπιπίνειν παλαιὸν καὶ κιῤ- » ῥόν»· περὶ δὲ τῶν καρίδων, « Καρίδες θερμότητός τινος μετέχουσι » καὶ ὑγρότητος. Εἰσὶ δὲ δύσπεπτοι καὶ κακοςόμαχοι, καὶ ἀφροδι- » σιαςικαὶ, κ. τ. λ »· περὶ δὲ καράβων· « Κάραβοι δύσπεπτοί εἰσι » καὶ τρόφιμοι, καὶ τινος ἁλυκοῦ μετέχουσι χυμοῦ· καὶ εἴ γε πολ- » λάκις ἑψηθῶσι γλυκεῖ ὕδατι, γαςρὸς γίνονται ἐφεκτικοὶ, κ. τ. λ.»· περὶ παγούρων δὲ, « Παγούρια, ἤτοι καρκῖνοι, ἔχουσί τινα ἁλυκὸν » χυμόν· ἧττον μέντοι τῶν ὀςρακοδέρμων. Ἐπέχουσι δὲ τὴν γαςέρα » μετὰ τὸ ἀποβεῖναι ἐν τῷ ὕδατι τὸν ἁλυκὸν χυμὸν διὰ τῆς ἑψήσεως. » Οἱ δὲ ποτάμιοι ὠφελοῦσι πρὸς τὴν ἐν τῷ πνεύμονι πληγὴν, βλά- » πτουσι δὲ τὴν κύςιν, κ. τ. λ.». Ἀρχέςρατος δὲ, μακρὰ χαίρειν λέγων ἰατροῖς ἅπασι, περὶ μὲν τοῦ ἀςακοῦ (παρ' Ἀθην. σελ. 105)·

——— Παρεὶς λῆρον πολὺν, ἀςακὸν ὠνοῦ,
Τὸν τὰς χεῖρας ἔχοντα μακρὰς, ἄλλως τε βαρείας,
Τοὺς δὲ πόδας μικρούς· βραδέως δ' ἐπὶ γαῖαν ὀρούει.
Εἰσὶ δὲ πλεῖςοι μὲν, πάντων ἀρετῇ τε κράτιςοι
Ἐν Λιπάραις· πολλοὺς δὲ καὶ Ἑλλήσποντος ἀθροίζει.

Περὶ δὲ τῶν Καρίδων·

Ἢν δέ ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι,
Καρῖδ' εὐμεγέθη λήψῃ, σπανίαν δὲ πρίασθαι·
Ἐν δὲ Μακηδονίᾳ τε, καὶ Ἀμβρακίᾳ, μάλα πολλαί.

Καὶ θαυμάσαι ἄξιον, πῶς Ἀρχέστρατος, τῆς Ἰάσου μνησθεὶς, τὴν Σμύρνην παρέλιπεν, ἐπισήμους καρίδας ἔχουσαν, ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. 7), ὥσπερ ἔτι καὶ νῦν ἐν αὐτῇ γίνονται μέγισαι καὶ πλεῖσαι, καὶ φαγεῖν ἡδύταται. Ἀλλὰ καθάπερ, ἐν οἷς ἡ ψυχὴ τρέφεται σπουδαίοις μαθήμασιν, οὐ πάντα πάντες εἰδέναι ἔχομεν, οὕτως καὶ τῶν λίχνων οὔθ' ἡ δύναμις οὔθ' ὁ βίος, βραχὺς ὢν, ἐξαρκεῖ εἰς τὸ πάντα χαρίσασθαι τῇ γασρί.

ΣΕΛΙΔ. 40, στ. 3, Πολύποδές τε καὶ σηπίαι καὶ τευθίδες.] Ἔσωσεν ἡ σηπία καὶ παρ' ἡμῖν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, ἐκχυδαϊσθὲν εἰς τὸ Σουπία. Τοὺς δὲ Πολύποδας, Ὀκταπόδια νῦν καλοῦμεν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλεκτανῶν. Ἔσι δὲ καὶ ἕτερον γένος Πολυπόδων, οἱ καλούμενοι τοῖς ἀρχαίοις, ἀφ' ἧς ἀνιᾶσιν ὀσμῆς, Ὀσμύλοι, Ὀσμύλαι, ἢ Ὀσμυλίαι, οὓς ἡμεῖς νῦν ὀνομάζομεν Μοσχοκτάποδα. Τῶν ὀσμηρῶν δὲ τούτων Πολυπόδων, ἣν καὶ ἡ Βολίταινα καὶ ἡ Ἑλεδώνη, ἃς οἱ μὲν τὰς αὐτὰς εἶναι βούλονται τοῖς Ὀσμύλοις, οἱ δὲ τῷ βαρυτέρῳ τῆς ὀσμῆς διαφέρειν ἐκείνων. Φησὶ δὲ καὶ ὁ Γίλλιος τὸν μὲν ἡδυτέραν ἔχοντα τὴν ὀδμὴν, Μοσχίτην, ἀκοῦσαι τῶν Κωνσαντινουπολιτῶν καλούντων, τὸν δὲ βαρυτέραν, Ἀλιδῶνα (Ἴδ. τὰς εἰς τὸν Αἴλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότητ. σελ. 301, καὶ εἰς τὸν Ἀρισοτέλ. Περὶ ζ. ἱσορ. σελ. 184-187 σημειώσ. τοῦ Σνειδέρου). Τευθίδες δέ εἰσι τὰ παρ' ἡμῖν καλούμενα, Καλαμάρια. Εἶδος δὲ τευθίδος ἐσὶ καὶ ὁ ὑπ' Ἀρισοτέλους καλούμενος Τεῦθος, μακρῷ μείζων τῆς τευθίδος, ὁ αὐτὸς ἴσως τῷ Θρυψίχρωτι πολύποδι. Οὕτω γὰρ δεῖν γράφειν, Θρυψίχρως, παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 318), καὶ οὐ Τριψίχρως, οὐδ', ὡς ὁ Κασωβὼν διώρθου, Τρεψίχρως, εἴκασεν ὁ Σνειδέρος (ἐν ταῖς εἰς τὸν Ἀρισοτέλ. Περὶ ζ. ἱσορ. Τ. Δ, σελ. 506 σημειώσ.). Καὶ μαρτυρεῖ πως τῇ εἰκασίᾳ ὁ Σοννίνιος (*Voyag. en Grec. Tom. I, pag.* 220), τὴν μείζονα τευθίδα, Τράψαλον, Trapsalo, καλεῖσθαι λέγων ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων, εἴ γε γράφοις ὀρθώτερον τοὔνομα, Θραύσαλον (χυδ. Θράψαλον, κατὰ τὸ Ἀνάπαυσις, Ἀνάπαψις, καὶ Κλαύσω, Κλάψω). Ἔσι γὰρ παρὰ τὸ Θραύω, ὥσπερ ὁ Θρυψίχρως παρὰ τὸ συνώνυμον Θρύπτω· «Θρύψαι, θραῦσαι, » κόψαι, κλάσαι... Θρυψίχρως τρυφερὸς», φησὶν Ἡσύχιος. Τοὺς δὲ τόπους, ἔνθα χρὴ θηρᾶν τὰ μαλάκια, δείκνυσιν Ἀρχέστρατος, περὶ μὲν τῶν πολυπόδων λέγων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 318)·

Πούλυποι ἔν τε Θάσῳ καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄρισοι·
Καὶ Κέρκυρα τρέφει μεγάλους, πολλούς τε τὸ πλῆθος.

Περὶ σηπιῶν δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 324)·

> Σηπίαι Ἀβδήροις τε Μαρωνείᾳ τ᾽ ἐνὶ μέσσῃ.

Περὶ δὲ τῶν τευθίδων (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 326)·

> Τευθίδας ἐν Δίῳ τῷ Πιερικῷ παρὰ χεῦμα
> Βαφύρα, καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ παμπληθέας ὄψει.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως αὐτῶν, Ἱπποκράτης μέν φησι (Περὶ διαίτ. Β, σελ. 221), «Πουλύποδες καὶ σηπίαι, καὶ τὰ τοιαῦτα, οὔτε κοῦφα, » ὡς δοκέει, ἐςὶν, οὔτε διαχωρητικά· διὸ καὶ τοὺς ςομάχους βαρύ-» νουσιν ἐσθιόμενα. Πλὴν οἱ ζωμοὶ τουτέων διαχωρέουσι». Δίφιλος δὲ (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 356)· «Ἡ δὲ σηπία καὶ ἑψομένη μὲν ἁπαλὴ καὶ » εὔςομος καὶ εὔπεπτος, ἔτι δ᾽ εὐκοίλιος· ὁ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῆς χυλὸς λεπ-» τυντικός ἐςιν αἵματος, καὶ κινητικὸς τῆς δι᾽ αἱμοῤῥοΐδων ἐκκρίσεως. » Τευθὶς δὲ εὐπεπτοτέρα, καὶ τρόφιμος, καὶ μᾶλλον ἡ μικρά· ἡ δὲ » ἑφθὴ σκληροτέρα ἐςὶ καὶ οὐκ εὔςομος. Ὁ δὲ πώλυψ συνεργεῖ μὲν » ἀφροδισίοις, σκληρὸς δέ ἐςι καὶ δύσπεπτος· ὁ δὲ μείζων τροφιμώ-» τερος. Παρυγραίνει δὲ καὶ κοιλίαν ἑψόμενος ἐπὶ πλεῖον καὶ τὸν » ςόμαχον ἵςησιν». Κατὰ δὲ τὸν Μνησίθεον (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 357), «Τὸ δὲ τῶν μαλακίων γένος, οἷα πολυπόδων τε καὶ σηπιῶν καὶ » τῶν τοιούτων, τὴν μὲν σάρκα δύσπεπτον ἔχει· διὸ καὶ πρὸς ἀφρο-» δισιασμοὺς ἁρμόττουσιν. Αὐτοὶ μὲν γάρ εἰσι πνευματώδεις· ὁ δὲ » τῶν ἀφροδισιασμῶν καιρὸς πνευματώδους προσδεῖται διαθέσεως. Βελ-» τίω δὲ ταῦτα γίνεται ἑψηθέντα· τὰς γὰρ ὑγρότητας ἔχει πονηράς· » ἰδεῖν γοῦν ἐςιν οἵας ἀφίησι πλυνόμενα. Ταύτας οὖν ἡ ἕψησις ἐκκα-» λεῖται τῆς σαρκός. Μαλακῆς γὰρ τῆς πυρώσεως καὶ μεθ᾽ ὑγροῦ δι-» δομένης, οἱονεὶ πλύσις τις αὐτῶν γίνεται. Τὰ δὲ ὀπτώμενα κατα-» ξηραίνει τὰς ὑγρότητας· ἔτι δὲ καὶ τῆς σαρκὸς αὐτῶν φύσει σκληρᾶς » οὔσης, κατὰ λόγον οὕτως ἔχει γίγνεσθαι αὐτά». Περὶ δὲ τῆς σηπίας μοναχῶς τάδε λέγει Συμεὼν ὁ Σηθῆς· «Σηπία δύσπεπτός ἐςι, » καὶ ὀλίγον ἔχει ἐν αὐτῇ τὸν ἁλυκὸν χυμόν. Εἰ μέντοι πεφθῇ, » τροφὴν οὐκ ὀλίγην δίδωσι τῷ σώματι. Απογεννᾷ δὲ ὠμὸν χυμόν· » διὸ δεῖ μετὰ δριμέων ἀρτυμάτων ταύτην προσφέρεσθαι, καὶ οἶνον » ἐπιπίνειν παλαιὸν καὶ λεπτὸν, κ. τ. λ.». Καὶ ταῦτα μὲν οἱ ἰατροὶ, ἢ οἱ ὑγιεινῶν παραγγελματων συγγραφεῖς, περι τῆς τῶν μαλακιων τροφίμης τε καὶ ἀφροδισιαςικῆς δυνάμεως, ἧς μετέχουσι καὶ τῶν ὀςρακοδέρμων τὰ πλεῖςα (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 134). Ἀπορίας δὲ ἄξιον,

διὰ τί οἱ Μοναχοὶ τούτοις μάλιςα χαίρουσι, καὶ τούτων κορεννύμενοι, νηςεύειν ἐπαγγέλλονται· καὶ γὰρ εἰ καὶ μὴ τοιοῦτοί εἰσιν οἱ νῦν παρ' ἡμῖν μονάζοντες, τοιούτους γε τοὺς πρὸ αὐτῶν γεγονέναι καὶ μάλιςα τοὺς Ἡγουμένους τῶν κοινοβίων, πιςεύειν εἰκὸς τῷ τὴν λιχνείαν αὐτῶν ςηλιτεύσαντι Μοναχῷ Πτωχοπροδρόμῳ. Ἐν γὰρ τῷ ἐπιγραφομένῳ Κατὰ Ἡγουμένων αὐτοῦ ποιήματι ταῦτα λέγει πρὸς ὃν αὐτὸ προσφωνεῖ Αὐτοκράτορα Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν, περὶ τῆς κατὰ τετράδα καὶ παρασκευὴν νομιζομένης καὶ ὀνομαζομένης ξηροφαγίας τῶν Μοναχῶν (ςίχ. 340-348)·

Τετράδα καὶ παρασκευὴν ξηροφαγοῦσιν ὅλως.
Ἰχθὺν γὰρ οὐκ ἐσθίουσιν, ἌΝΑΞ, ποσῶς ἐνταῦθα,
Εἰμὴ ψωμίτζιν καὶ κρασὶν, ςακοὺς καὶ ὥρια παγούρια,
Καραβιδίτζας ἐκζεςὰς, τηγάνου καριδίτζας,
Καὶ λαχανίτζιν καὶ φακῆν μὲ ὀςρυδομυδίτζια,
Καὶ μισὸν γόμον, ΔΕΣΠΟΤΑ, τὰ κτένια, τὰς σουλῆνας,
Καὶ φαβατίτζιν ἀλεςὸν, ὀρύζιν μὲ τὸ μέλιν,
Φασόλιν ἐξοφθάλμιςον, ἐλαίας καὶ χαβιαρίτζιν,
Καὶ πωρινὰ αὐοτάραχα διὰ τὴν ἀνορεξίαν, κ. τ. λ.

—Στ. 19, Βάτοι δὲ καὶ λειόβατοι, καὶ ῥίναι... νάρκης τε καὶ τρυγόνος.] Οὐδὲ τούτων οὐδενὸς ἐμνημόνευσεν ὁ Ξενοκράτης. Βατόπουλον τὸν Βάτον ὑποκοριςικῶς καλεῖ ὁ Πτωχοπρόδρομος (Κατὰ Ἡγουμέν. ςίχ. 573),

Σπουδάζουσι νὰ εὕρωσι βατόπουλα, ψησία,
Φιλομηλίτζας τρυφερὰς, κωβίδια, γαλέας·

πλὴν εἰ μὴ τὴν Βατίδα λέγει, ἣν διάφορον εἶναι τοῦ Βάτου εἰσὶν οἳ τῶν ἀρχαίων ἡγήσαντο, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ Ἐπίχαρμος (παρ' Ἀθην. σελ. 286)·

Ἦν δὲ νάρκαι, βατίδες· ἦν δὲ ζύγαιναι, πρήςιες,
Καμεῖται, βάτοι, ῥίναι τε τραχυδέρμονες.

Ἐςι δὲ ὁ Βάτος, ἡ Βατὶς, τοῦ γένους τῶν παρὰ τοῖς Γάλλοις καλουμένων Raies, ὥσπερ καὶ ἡ Ῥίνη, ἀπὸ τῆς τραχύτητος τοῦ δέρματος οὕτω κληθεῖσα, παραπλησίας τῇ τῆς ἐκ σιδήρου ῥίνης τραχύτητι, καὶ ὁ Λειόβατος, ὃν καὶ Ῥίνην τινὲς ὠνόμαζον συγχέοντες τὰς προσηγορίας (Ἀθην. σελ. 312), καὶ ἡ Νάρκη, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Τρυγών.

Καὶ τὴν μὲν Ῥίνην καλοῦσιν Ange, ἢ Angelot, τὸν δὲ Βάτον, Raie bouclée, ἢ Clavellade, τὸν δὲ Λειόβατον Raie miralet, τὴν δὲ Νάρκην Torpille, ἢ Raie-torpille, τὴν δὲ Τρυγόνα Pastenaque. Ἦν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ γένος ἄλλο, ὁ καλούμενος Ῥινόβατος, ὃν ἐπίστευον οἱ παλαιοὶ ἐκ συνδυασμοῦ τῆς Ῥίνης καὶ τοῦ Βάτου γεννᾶσθαι. Ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια ἔσωσεν οὐ μονον τοῦ βάτου, ἀλλὰ καὶ τῆς ῥίνης τοὔνομα, ᾧ φησιν ὁ Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. σελ. 1081) οὐ μόνον τὴν τῶν ἀρχαίων ῥίνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ῥινόβατον σημαίνειν τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας· πρὸς δὲ, καὶ αὐτῆς τῆς Τρυγόνος, ἣν καὶ Σαλάκι (τουτέστι Σελάχιον) ὀνομάζεσθαι εἰρήκαμεν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 91) ἐπαγγόμενοι μάρτυρα τὸν Γάλλον Σοννίνιον. Τὴν Νάρκην δὲ, ἣν καὶ Νάρκαν δωρικῶς, ὁ Μένανδρος, καίπερ Ἀττικὸς ὤν, εἴρηκεν (Ἀθήν. σελ. 314), οὕτως κληθῆναι παρὰ τὸ πάθος, τὴν νάρκην, ἴσασιν ἅπαντες καὶ σοφοὶ καὶ ἰδιῶται. Ναρκᾶν γὰρ ποιεῖ τοὺς αὐτῆς ἁπτομένους, ἠλεκτρισμῷ παραπλήσιον ἐμποιοῦσα σεισμὸν καὶ παράλυσιν τῷ ψαύοντι μέρει τοῦ σώματος. Ὅθεν καὶ ἄλλοις μὲν ὑπ' ἄλλων κατὰ τὴν οἰκείαν ἑκάστῳ φωνὴν, τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην ἰδιότητα τοῦ ζώου δηλοῦσιν ὀνόμασι κέκληται. Τὸ γὰρ τῶν Ἰταλῶν Torpiglia, τὸ τῶν Γάλλων Torpille (παρὰ τὸ Ῥωμαϊκὸν Torpedo) τὸ τῶν Μασσαλιωτῶν Dormilliouse, τὸ τῶν Ἱσπανῶν Tremielga, τὸ τῶν Γερμανῶν Krampffisch, καὶ τὸ τῶν Ἄγγλων Cramp-fish, τῆς Νάρκης εἰσὶν ὀνόματα, τρόμον, παράλυσιν, ἀναισθησίαν, ἢ ἀκινησίαν σημαίνοντα. Ταῦτὰ δὲ ταῦτα δηλοῦσι καὶ τὰ παρ' ἡμῖν δύο τοῦ ἰχθύος ὀνόματα. Μουδίαστραν γὰρ (*Forsk. Description. animal. pag.* 16) αὐτὴν, καὶ Μαργωτήραν καλοῦμεν. Ὧν τὸ μὲν παρὰ τὸ τῶν ἀρχαίων Αἱμωδιᾶν, τὸ ναρκᾶν τοὺς ὀδόντας, ἐστι, τὸ δὲ παρὰ τὸ Μαργᾶν ἢ Μαργαίνειν, τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Μαργόνειν· ὃ παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις ἐδήλου ἀμεταβάτως τὸ μαίνεσθαι, παρ' ἡμῖν δὲ ἐπὶ τῶν διὰ σφοδρὰν ψύξιν ναρκώντων μελῶν τοῦ σώματος, ὥστε πήγνυσθαι καὶ ἀκινητεῖν, οἱονεὶ δεσμοῖς κατεχόμενα, τέτακται, καθὰ δηλοῖ καὶ ὁ τοῦ ἐπιγραφομένου Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ ποιητής.

Ἀσάλευτος καὶ ἀμίλητος, σανᾶτον μαργωμένος.

Ὅθεν καὶ Μαργωτίδας καλοῦμεν τὰ χίμετλα (Γαλλ. engelures). Ὅτι δὲ καὶ τὸ ἀρχαῖον Μαργᾶν οὐκ ἀλλότριον ἦν τῆς τοῦ δεσμεῖν ἢ κωλύειν τὴν κίνησιν ἐννοίας, ἢ μᾶλλον, ὅτι αὐτὸ τοῦτο κυρίως καὶ

προηγουμένως δηλοῦν, μετηνέχθη ἐπὶ τὸ μαίνεσθαι, ὡς ἀξίων ὄντων μάλιςα δεσμοῖς κατέχεσθαι τῶν μαινομένων, μαρτυρεῖ Ἡσύχιος λέγων· « Μαργαίνων, μαινόμενος, ΔΕΣΜΩ͂Ν, ὑβρίζων· δεσμὸς γὰρ ἡ Μαρ-» γάς», ἔνθα γραπτέον ἴσως ΔΕΣΜΙΩ͂Ν, ὃ ἐςι δεσμοῦ δεόμενος, κατὰ τὸ «Κουριῶν, κουρᾶς δεόμενος κ. τ. λ.» παρὰ τῷ αὐτῷ Ἡσυχίῳ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων. Ὥρα δὲ καὶ τὰ τῶν ὀψοφάγων καὶ τὰ τῶν ἰατρῶν παραθεῖναι περί τε τῆς βρώσεως καὶ τῆς δυνάμεως τῶν ἰχθύων. Ἀρχέςρατος μὲν οὖν περὶ τῆς βατίδος ταῦτά φησι (παρ' Ἀθην. σελ. 286)·

Καὶ βατίδ' ἑφθὴν ἔσθιέ μοι χειμῶνος ἐν ὥρῃ,
Καὶ ταύτῃ τυρὸν καὶ σίλφιον. Ἅττα τε σάρκα
Μὴ πίειραν ἔχει πόντου τέκνα, τῷδε τρόπῳ χρὴ
Σκευάζειν. ΗΔΗ ΣΟῚ ἐγὼ τάδε δεύτερον αὐδῶ.

Ὧν τὸν τελευταῖον ςίχον οὕτως ἴσως ςίζειν καὶ γράφειν ἄμεινον·

Σκευάζειν, Ἢ ΔΗ῎ ΣΟΙ ἐγὼ τάδε δεύτερον αὐδῶ.

Περὶ δὲ τῆς νάρκης (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 314)·

Καὶ νάρκην ἑφθὴν ἐν ἐλαίῳ ἠδὲ καὶ οἴνῳ,
Καὶ χλόῃ εὐώδει, καὶ βαιῷ ξύσματι τυροῦ.

Τὴν δὲ ῥίνην καὶ τὸν λειόβατον ἀποδοκιμάζει (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 319), ὡς γοῦν ἐςιν εἰκάσαι ἐκ τῆς διορθώσεως τοῦ Σνεϊδέρου τῶν ἑξῆς ἐπῶν·

Καὶ σελάχη μέντοι κλεινὴ Μίλητος ἄριςα
Ἐκτρέφει· ἀλλ' οὐ χρὴ ῥίνης λόγον, ἢ πλατυνώτου
Λειοβάτου ποιεῖσθαι. ———

Δωρίων δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. Ἀθην.) φησίν, «Ἐν Σμύρνῃ, τὰς ῥίνας » διαφόρους γίνεσθαι· καὶ πάντα δὲ τὰ σελαχώδη τὸν Σμυρναϊκὸν » κόλπον ἔχειν διαφέροντα». Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως, Ἱκέσιος μὲν (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 314) «ἀτροφωτέραν καὶ ἀχυλοτέραν τὴν νάρκην εἶναι, » ἔχειν τε χονδρῶδές τι διακεχυμένον εὐςόμαχον πάνυ» φησί. Κατὰ δὲ τὸν Δίφιλον (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 356), «Ἡ νάρκη δύσπεπτος οὖσα, » τὰ μὲν κατὰ τὴν κεφαλὴν ἁπαλά τε καὶ εὐςόμαχα (ἴσ. εὔςομα) ἔχει, » ἔτι δὲ εὔπεπτα, τὰ δ' ἄλλα οὔ. Κρείττονες δέ εἰσιν αἱ μικραί, καὶ » μάλιςα αἱ λιτῶς ἑψόμεναι. Ἡ δὲ ῥίνη, καὶ αὐτὴ τῶν σελαχίων οὖσα, » εὔπεπτός ἐςι καὶ κούφη· ἡ δὲ μείζων καὶ τροφιμωτέρα. Κοινῶς δὲ

» πάντα τὰ σελάχια φυσώδη ἐςί, καὶ κρεώδη, καὶ δυσκατέργαςα, » πλεοναζόμενά τε τὰς ὄψεις ἀμβλύνει». Μνησίθεος δὲ (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 357) φησὶ, «Τὰ δὲ καλούμενα δαρτὰ, τὸ μὲν ὅλον ἐςὶν ὅσα τραχεῖαν ἔχει τὴν ἐπίφυσιν τοῦ δέρματος, οὐ λεπίσιν, ἀλλ' οἵαν » ἔχουσιν αἱ βατίδες καὶ ῥίναι. Ταῦτα δὲ πάντα ἐςὶ μὲν εὔθρυπτα, » οὐκ εὐώδη δὲ, καὶ τροφὰς ἐμποιεῖ τοῖς σώμασιν ὑγράς· ὑπάγει δὲ » καὶ τὰς κοιλίας μάλιςα πάντων τῶν ἑψομένων ἰχθύων. Τὰ δὲ ὀπτώ- » μενα χείρονα».—Στ. 24, Φῶκαι.] Καὶ ἐνθάδε συγκεχύσθαι εἰκὸς ταῖς Φωκαίναις τὰς Φώκας, κατὰ τὰ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 108 καὶ 189) σημειωθέντα· πλὴν εἰ μή τις ὑπολάβοι ἐν τοῖς κατὰ τὸν Γαληνὸν χρόνοις τὴν Φώκαιναν καὶ Φώκην ἀδιαφόρως καλεῖσθαι, ὥσπερ ἐλέγετο καὶ Φῶκος, εἴ γε πιςὸς ὁ Ἡσύχιος· «Φῶκος, κῆτος θαλάσσιον ὅμοιον » δελφῖνι».

ΣΕΛΙΔ. 41, στ. 1, Θύννων.] Καὶ θηλυκῶς θύνναν εἰρηκότα παρεσχόμεθα ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 63) μάρτυρα τὸν Πτωχοπρόδρομον· ᾧ προσεπαγέσθω καὶ ὁ μικρῷ τοῖς χρόνοις ἀρχαιότερος Συμεὼν ὁ Σηθῆς, «Αἱ θύνναι παχύχυμοί εἰσι καὶ δύσπεπτοι, καὶ μοχ- » θηροῦ χυμοῦ γεννητικαί κ. τ. λ.».—Στ. 10, ΠΕΡῚ ΤΩ͂Ν ΘΑΛΑΣΣΊΩΝ ἘΧΊΝΩΝ.] Ἐχῖνοί εἰσιν οἱ ἐν τῇ συνηθείᾳ Ἀχινοὶ καλούμενοι (ὥσπερ καὶ αἱ ἐγχέλεις, οὐ μόνον Χέλια, ἀλλὰ καὶ Ἀχέλια). Τῶν ἐχίνων τὰ ὠὰ καὶ τὸ ὑγρὸν, πρὸς διαχώρησιν καὶ οὔρησιν ἐπιτήδεια εἶναι λέγει Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. σελ. 222). Ὡσαύτως καὶ ὁ Διοσκορίδης (Β, 1) ἐν τοῖς εὐςομάχοις εὐκοιλίοις καὶ διουρητικοῖς αὐτοὺς τάττει. Κατὰ δὲ τὸν Δίφιλον (παρ' Ἀθην. σελ. 91) «Ἐχῖνοι, » ἁπαλοὶ μὲν, βρομώδεις, πλήσμιοι, εὔφθαρτοι· μετὰ δὲ ὀξυμέλιτος » λαμβανόμενοι, καὶ σελίνου καὶ ἡδυόσμου, εὐςόμαχοι, γλυκεῖς τε » καὶ εὔχυλοι. Προσηνέςεροι δὲ αὐτῶν οἱ ἐρυθροὶ, καὶ οἱ μήλινοι, » καὶ οἱ παχύτατοι, καὶ οἱ ἐν τῷ ξύεσθαι τὴν σάρκα γαλακτώδες » ἀνιέντες. Οἱ δὲ περὶ τὴν Κεφαληνίαν γινόμενοι, καὶ περὶ τὴν Ἰκα- » ρίαν καὶ τὸν Ἀδρίαν, τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπόπικροί εἰσιν. Οἱ δ' ἐπὶ » τοῦ σκοπέλου τῆς Σικελίας, κοιλίας λυτικοί».

ΣΕΛΙΔ. 42, στ. 4, Τοῦ τῶν λίτρων ἀφροῦ, καὶ τοῦ τῶν χαύνων ἀφρολίτρων.] Λίτρων Ἀττικῶς εἴρηκεν, ἀντὶ τοῦ Νίτρων. Διὸ καὶ ἐχομένως Ἀφρολίτρων ὤφειλεν εἰπεῖν, ὡς ἔγραψα, καὶ οὐκ Ἀφρονίτρων, οὐδ', ὡς φέρεται ἐν τοῖς τοῦ Γαληνοῦ, τυπογραφικῇ ἁμαρτίᾳ, Ἀφονίτρων. Ἦν δὲ τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νίτρον, οὐχ ὃ τῷ αὐτῷ ὀνόματι (Nitre, ἢ Nitrate de Potasse) καλοῦσιν οἱ

νεώτεροι χημικοὶ, τὸ συγκείμενον ἔκ τε νιτρικοῦ ὀξέος καὶ ἀλκαλίου φυτικοῦ· ἀλλὰ τὸ λεγόμενον νῦν Νάτρον, αὐτοφυὲς σύγκριμα ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ αλκαλίου (Natron, ἢ Carbonate de soude natif). Καὶ Νίτρον μὲν, ἢ Λίτρον, ἐκάλουν τους στεῤῥοτέρους καὶ λιθώδεις τῶν βώλων, Ἀφρόνιτρον δὲ, ἢ Ἀφρόλιτρον, τοὺς χαυνοτέρους τε καὶ μαλακωτέρους, Ἀφρὸν δὲ λίτρου, ἢ νίτρου, τὸ ἐξανθοῦν ἐπιπολῆς τοῦ νίτρου καὶ ῥᾳδίως ἀποξυόμενον ἀλευρῶδες. Ἔςαι δὲ καταδηλότερα ταῦτα παραθεμένοις ἅπερ ἀλλαχοῦ (Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμ. δυνάμ. Δ, Τόμ. Β, σελ. 55) Γαληνὸς εἴρηκε, διορθώσεως κἀκεῖνα χρῄζοντα· «Οὕτω δὲ δὴ καὶ τὸ νίτρον αὐτὸ, καὶ » ἀφρὸς αὐτοῦ καὶ τῷ (γρ. καὶ ὁ ἀφρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ) συνθέτῳ » προσηγορίᾳ καλούμενον ἀφρόλιτρον, ἔτι μαλλον τῶν ἄλλων πέ» φυκε ῥύπτειν, ὡς ἂν ἥκιςα μὲν ςύφοντα, πικρὰ δ' ἀκριβῶς ὑπάρ» χοντα κ. τ. λ.» Καὶ αὖθις (Θ, σελ. 124) «Ἀφρόλιτρον ἀφονίτρου » (γρ. Ἀφρόλιτρον ἀφροῦ λίτρου) διαφέρει. Λίτρου μὲν γὰρ ἀφρὸς » ξηραντικόν ἐςι φάρμακον, ἀλεύρῳ πυρίνῳ παραπλήσιος ὀφθῆναι· » καὶ γ ρ καὶ λευκός ἐςιν, οὐχ, ὥσπερ τὸ τῆς Ἀσίας πέτρας ἄνθος, » τεφρώδης. Ἀφόνιτρον (γρ. Ἀφρόλιτρον) δ' οὐκ ἀλευρῶδες, οὐδὲ δια» λελυμένον, ἀλλὰ πεπηγός ἐςι καὶ συνεςὸς, ᾧ πάντες οἱ ῥυπῶντες » ἐν τοῖς βαλανείοις ὁσημέραι χρῶνται, ῥυπτικὴν ἔχοντι δύναμιν, » ὡς μὴ μόνον ἀποσμῆξαι ῥύπον, ἀλλὰ καὶ κνησμὸν ἰάσασθαι, δια» φορουμένων ὑπ' αὐτοῦ τῶν ἐργαζομένων αὐτὸν ἰχώρων. Εἰκότως » οὖν δι' αὐτοῦ σκευάζουσιν ἰατροὶ πολλὰ τῶν διαφορούντων φαρ» μάκων. Ὁ δ' ἀφρὸς τοῦ λίτρου τῆς αὐτης μέν ἐςι φύσεως καὶ δυ» νάμεως τῷ λίτρῳ, λεπτομερεςέραν δ' ἔχει τὴν οὐσίαν. Ἐῤῥέθη γε » μὴν ὀλίγον ἔμπροσθεν, ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ τὴν δύναμιν εἶναι τὸ » ἀφρόλιτρον ἀφονίτρου (γρ. ἀφρόλιτρον ἀφροῦ λιτρου) τε καὶ ἁλῶν· » ἀφρολίτρῳ μὲν γὰρ ἡ ῥυπτικὴ δύναμις ὑπάρχει μόνη, τοῖς δ' ἁλσὶ » καὶ ἡ ΣΤΥΠΤΙΚΗ, πολὺ πλείων δὲ ἡ ΡΥΠΤΙΚΗ». Ἔνθα σημείωσαι ὅτι τὰ τελευταῖα ταῦτα, συγκεχυμένα ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων, οὕτω διακρίναντα χρὴ γράφειν, Τοῖς δ' ἁλσὶ καὶ ἡ ΡΥΠΤΙΚΗ, πολὺ πλείων δὲ ἡ ΣΤΥΠΤΙΚΗ, ἵνα μὴ ἀντιφάσκῃ ὁ Γαληνὸς οἷς πρὸ τούτων εἰρήκει· «Ὁ μεν ἐν τοῖς ἀφρολίτροις [χυμὸς] πικρός τέ ἐςι » καὶ ῥυπτικός· ὁ δ' ἐν ἁλσὶ τοσοῦτον ἀπολείπεται κατὰ τὸ ῥύπτειν, » ὅσον πλεονεκτεῖ κατὰ τὴν ςύψιν. Ἔςι γὰρ μικτὸς ἐκ δυοῖν ποιοτή» των ῥυπτικῆς καὶ ςυπτικῆς· ὅτι δὲ ἱκανῶς ἀμφότεροι ξηραίνουσιν, » ἐδέδεικτο καὶ πρόσθεν· ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν ἐςιν ὁ τοῦ λίτρου».

Οἷς προςίθει ἐκ τοῦ αὐτοῦ Γαληνοῦ (Περὶ συνθ. φαρμ. τῶν κατὰ γέν. Β, σελ. 334) καὶ τάδε· «Τοῦτο τοῖς ἅλσὶν ἐξαίρετον ὑπάρχει » τὸ ςύφειν μᾶλλον ἢ ῥύπτειν· ἐπὶ (γρ. ἐπεὶ) τό γε ξηραίνειν οὐδὲν » ἧττον ἔχουσιν ἀφρονίτρου καὶ νίτρου. Ἀλλ' ἐκείνοις μὲν οὐ μέτεςι » τῆς ςυπτικῆς δυνάμεως, ὥσπερ οὐδὲ τῷ τῆς Ἀσίας πέτρας ἄνθει, » καὶ διὰ τοῦτο διαφορεῖν τε δύναται, καὶ κηρωταῖς μιγνύμενα καθαί- » ρειν ἕλκη ῥυπαρά· τοῖς δ' ἁλσὶν οὐχ ὑπάρχει τοῦτο διὰ τὴν ςύψιν». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Γαληνὸς καὶ οἱ κατ' ἐκεῖνον ἰατροί· ὁ δ' οὐ μακρῷ προγενέςερος Διοσκορίδης (Ε, 130 καὶ 131) νίτρον μόνον, καὶ νίτρου ἀφρὸν ὀνομάζει. — Στ. 18, Κορακῖνοι δὲ καὶ Μύλλοι.] Διὰ διπλοῦ λ ἔγραψα τὸ τελευταῖον ὄνομα, καθὰ φέρεται καὶ παρ' ἑτέροις, πλὴν τοῦ διὰ τὸ μέτρον, Μύλοι, γράψαντος Ὀππιανοῦ (Ἁλιευτ. Α, 130). Καὶ ὁ μὲν τούτου σχολιαςὴς πιθανῶς πάνυ τὰ παρ' ἡμῖν καλούμενα Μυλλοκόπια φησὶν εἶναι τοὺς Μύλλους, οὓς καὶ ὁ Αἰλιανὸς (Περὶ ζ. ἰδιότητ. ιδ', 23), ὥσπερ ὁ Γαληνὸς, ἑξῆς τῶν Κορακίνων ὀνομάζει, ὡς ἐκείνων διαφόρους ἰχθύας, ἔν τε τῷ Ἴςρῳ φησὶ γεννᾶσθαι. Καὶ Δίφιλος δὲ ἕτερον ὄντα Κορακίνου τὸν Μύλλον οἶδεν, ὡς ἐδηλώθη ἐκ τοῦ Ἀθηναίου (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 178). Ἔνιοι μέντοι τῶν νεωτέρων τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κορακίνοις ἡγήσαντο τοὺς Μύλλους, ὁρμηθέντες ἴσως ἐκ τοῦ Ἀθηναίου, παρ' ᾧ εὕρηνται οἱ Κορακῖνοι καὶ Πλατίςακοι καλούμενοι (Ἀθην. σελ. 308), ὥσπερ οἱ μείζονες τῶν μύλλων· τούτους γὰρ μείζονας μὲν ὄντας Πλατιςάκους καλεῖσθαι φησὶν ὁ Δωρίων (παρ' Ἀθην. σελ. 118), μέσην δ' ἔχοντας ἡλικίαν, Μύλλους, μικροὺς δὲ τοῖς μεγέθεσιν, Ἀγνωτίδια. Ὁ δὲ Λακεπέδης (*Histoir. natur. des Poissons, Tom. IX, pag.* 202, *édit.* 1799) πλανηθεὶς ὑπέλαβε τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα, Πλατιςάκους, Μύλλους καὶ Ἀγνωτίδια, παρὰ τοῖς νῦν Ἕλλησιν ἐπιχωριάζειν, τὸν Ῥονδελέτον ἐπαγόμενος μάρτυρα. Πιςεύει δὲ τὸν ὑπὸ τούτων τῶν ὀνομάτων σημαινόμενον ἰχθὺν τὸν Κορακῖνον εἶναι, ὃν ὑπὸ τῷ τῶν Σκιαινῶν γένει τάττει, Sciene umbre (Σκίαιναν σκιάν), ὥσπερ καὶ ὁ Λιννναῖος, εἰδικῷ καλῶν ὀνόματι· τὴν δὲ τῶν ἀρχαίων Σκίαιναν, ἢ Σκιαδέα (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 98) τῷ τῶν Περκῶν συγκαταλέγων γένει, καὶ ὀνομάζων εἰδικῶς Persegue umbre (Πέρκην σκιάν), προςιθεὶς ὅτι καὶ ὑπὸ τῶν νῦν Ἑλλήνων Μυλλόκοπον καλεῖται· τοῦτο γὰρ, οἶμαι, λέγειν ἠβούλετο, καὶ οὐχ, ὡς φέρεται παρ' αὐτῷ (*ibid. pag.* 348), τυπογράφων ἴσως πλημμελείᾳ, Millocono, Μιλλόκονο. Καθ' ἑτέρους δὲ, ὅ γε Νειλῷος κορακῖνος ὑπὸ τῷ τῶν χειλώνων (Labrus) γένει

τέτακται, εἰδικῷ καλούμενος ὀνόματι Labrus nebulosus, ἢ Labrus Nili (*Nouv. Dictionnair. d'Histoir. naturell. Tom. XII, pag.* 418). Ὅπως δ' ἂν ποτ' ἔχῃ ταῦτα, ἥ γε παρ' ἡμῖν κλῆσις τοῦ Μυλλοκοπίου, ἐκ τοῦ τοὺς μέσους τὴν ἡλικίαν τῶν κορακίνων, Μύλλους καλεῖσθαι, ὥς φησιν ὁ Δωρίων, ἐτυμολογοῖτο ἂν οὐκ ἀπιθάνως. Καὶ γὰρ νῦν ὡς καὶ πάλαι Μεσοκόπων καλουμένων τῶν μέσων τὴν ἡλικίαν ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, εἰκός τινα τῶν κωμικῶν καὶ, Μεσοκόπους μύλλους ὀνομάσαι, οὓς ἐπελθὼν ἕτερος Μυλλοκόπους βωμολόχως εἴρηκεν.— Στ. 19, Σαρδῆναι.] Γραπτέον, Σαρδῖναι, Sardinæ, ὡς φέρεται παρὰ τῷ Κολλουμέλᾳ (*Collumel. de re rustic. Lib. VIII, cap.* 17, § 12), ἢ Σάρδαι, ὥσπερ ἀνωτέρω (σελ. 167), ἢ γοῦν ἀρσενικῶς Σαρδῖνοι. Προέχει γὰρ τὸ ἐθνικὸν τοῦτο, καίπερ ὂν παρὰ τὸν κανόνα (Σαρδῷος γὰρ καὶ Σαρδώνιος λέγεται ὁ ἐκ τῆς Σαρδοῦς ἢ Σαρδῶνος), τοῦ παντάπασιν ἀχρήστου Σαρδῆνος.—Σαξάτινα.] Τρεπτέον καὶ τοῦτο εἰς τὸ Σεξιτανά· οὕτως γὰρ καὶ Πλίνιος ταριχηροῦ κολίου μνημονεύει Σεξιτανοῦ, Colias Sexitanus (*Plin. lib. XXXII, cap.* 11). Ἔστι γὰρ ἐθνικὸν ὄνομα πόλεως Ἰβηρικῆς οὐ μακρὰν τῆς Μαλάκης (Malaga) κειμένης τὸ πάλαι, ἣν ὁ Πτολεμαῖος Σὲξ ὀνομάζει, ὁ δὲ Μέλας Ἐξ, ὁ δὲ Στράβων (Γ, σελ. 156) Ἐξιτανῶν πόλιν εἴρηκεν, εὐλαβείᾳ τοῦ βαρβάρου ὀνόματος, τῷ ἐθνικῷ χρησάμενος, «Ἐφεξῆς [τῆς Μαλάκης] » δ' ἐστὶν ἡ τῶν Ἐξιτανῶν πόλις, ἐξ ἧς καὶ τὰ ταρίχη ἐπωνύμως » λέγεται ».

ΣΕΛΙΔ. 43, στ. 3, Καλοῦσι νῦν, οἵ τε ἐκ τοῦ Πόντου κομιζόμενοι Μύλλοι.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἡμαρτημένον, Καλοῦσιν, οἵ τε νῦν ἐκ τοῦ Πόντου νομιζόμενοι Μύλοι. Τὸ γὰρ Νῦν ἀντιδιέσταλται πρὸς τοὺς ἔμπροσθεν ἰατρούς.—Στ. 5, Σαξάτινα.] Γράφε καὶ ἐνθάδε Σεξιτανά.—Στ. 10, Ἱκανῶς δὲ παχύχυμα τὰ ὄστρεα, ΤΩΝ ΟἹ Κήρυκες κ. τ. λ.] Παντί που δῆλον μὴ ἐρρῶσθαι τὸ χωρίον. Ἴσως γραπτέον· Ἱκανῶς δὲ παχύχυμα τὰ ὄστρεα, ΟἾΟΝ ΟἹ κήρυκες (ὥσπερ ἐδήλωσα ἐν ταῖς ὑποτεταγμέναις τῷ κειμένῳ διαφόροις γραφαῖς), τοῦ ὄστρεα ὀνόματος γενικῶς ἀντὶ τοῦ ὀστρακόδερμα κειμένου. Ἐνδέχεται μέντοι καὶ τοιαύτην εἶναι τὴν πάλαι γραφήν, Ἱκανῶς δὲ παχύχυμα Ὄστρεα, ΣΤΡΟΜΒΟΙ, Κήρυκες, τοῦ Ὄστρεα ἐν εἴδει τὰ κοινῶς λεγόμενα Ὀστρείδια δηλοῦντος.

ΣΕΛΙΔ. 44, στ. 15, Κορακῖνοι.] Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ, Καρκῖνοι. Οὐδεμία γὰρ ἐνθάδε χώρα τοῖς καρκίνοις, οὓς ἀνωτέρω (σελ. 39)

συνέταξε τοῖς ἀςακοῖς, παγούροις, καράβοις τε καὶ καρῖσιν. — Ἐγχέλυες.] Τὰ κοινῶς, Ἀχέλια, καὶ Χέλια. «Ἔγχελυς, παρὰ τὸ ἔχεσθαι » ἐν τῇ ὕλῃ (γρ. ἰλύϊ), ὅ ἐςι ζωγρεῖσθαι» φησὶν ὁ Ἐτυμολόγος (σελ. 312), οὐδ' ὑποπτεύσας ὅλως τὴν πρὸς τὸν, Ἔχιν, τὸ ἑρπετὸν ζῶον, συγγένειαν τοῦ ὀνόματος, ὥσπερ καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἐγχέλυος. Τὸ γὰρ γ̄ ἢ ἀφῃρέθη ἀπὸ τοῦ Ἔχις, ὄντος πάλαι κατὰ διάλεκτον Ἔγχις, ἢ προσετέθη τῷ Ἔγχελυς, ὄντι καὶ αὐτῷ Ἔχελυς, καὶ δωρικῶς, Ἄχελυς, ὅθεν τὸ παρ' ἡμῖν Ἀχέλιον. Μαρτυρεῖ δὲ ἡ τῶν Ῥωμαίων φωνὴ, παραδεικνῦσα ἐν ἑκατέρῳ τὸ Γ διὰ τοῦ Ν, ὥσπερ τὸ Χ διὰ τοῦ G· παρ' ἐκείνοις γὰρ Anguis (τουτέςιν Ἄγχις) ὀνομάζεται ὁ ἔχις, καὶ Anguilla (τουτέςιν Ἄγχελυς) ἡ ἔγχελυς.

ΣΕΛΙΔ. 45, στ. 4, Ἡ δ' Ἔγχελυς, οὐδ' ὅλως εὔχυμον ἔδεσμα.] Παρέλιπε τὴν Ἔγχελυν ὁ Ξενοκράτης. Ἱκέσιος δὲ παρ' Ἀθηναίῳ (σελ. 298) φησὶν, «Αἱ ἐγχέλεις εὐχυλότεραι πάντων εἰσὶν ἰχθύων, καὶ » εὐςομαχίᾳ (γρ. ἐξ ΕΔ, εὐςομίᾳ) διαφέρουσι τῶν πλείςων· πλησ» μιαι γάρ (ἴσ. γρ. πλήσμιαί τέ) εἰσι, καὶ πολύτροφοι». Ἐν δὲ τοῖς ταρίχεσι τὰς Μακεδονικὰς ἐγχέλεις κατατάττει. Κατὰ δὲ τὸν Δίφιλον (παρ' Ἀθην. σελ. 355) «Ἡ λιμναία ἔγχελυς τῆς θαλασσίας » ἐςὶν εὐςομωτέρα καὶ πολυτροφωτέρα». Ἦν δὲ παρὰ τοῖς ὀψοφάγοις τῶν Ἑλλήνων ἡ ἔγχελυς, καθὰ καὶ μέχρι δεῦρο ἐςὶ, τῶν περισπουδάςων ἐδεσμάτων, ὥσπερ ἐδήλωσε καί τις τῶν παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 298) δειπνοσοφιςῶν· «Ἐγχέλυος γὰρ παρατεθείσης, Πάρε» ςιν, ἔφη (γρ. ἔφη, ἡ) τῶν δείπνων Ἑλένη· ἐγὼ οὖν Πάρις » ἔσομαι. Καὶ, χεῖρας μήπω τινὸς ἐκτετακότος ἐπ' αὐτὴν, ἐπιβα» λὼν ἐψίλωσε τὸ πλευρὸν ἀπαγαγὼν εἰς ἄκανθαν». Φέρεται δὲ παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ ἑξῆς καὶ τάδε Ἀρχεςράτου τὰ ἔπη περὶ τῆς ἐγχέλεως.

Ἔγχελυν αἰνῶ μὲν πᾶσαν· πολὺ δ' ἐςὶ κρατίςη
Ῥηγίου ἀντίπεραν πορθμοῦ ληφθεῖσα θαλάσσης.
Ἔνθα σὺ τῶν ἄλλων πάντων, Μεσσήνιε, θνητῶν,
Βρῶμα τιθεὶς τοιόνδε διὰ ςόματος, πλεονεκτεῖς.
Οὐ μὴν ἀλλὰ κλέος γ' ἀρετῆς μέγα κάρτα φέρουσι
Κωπαῖαι καὶ Στρυμόνιαι· μεγάλαι τε γάρ εἰσι,
Καὶ τὸ πάχος θαυμαςαί. ΟΜΩΣ δ', οἶμαι, βασιλεύει
Πάντων τῶν περὶ δαῖτα, καὶ ἡδονῇ ἡγεμονεύει
Ἔγχελυς, ἣ φύσει ἐςὶν ΑΠΗΡΙΝΟΣ μόνος ἰχθύς.

Τῶν ἐπῶν τούτων τὸν παρ' ἅπασι σύνδεσμον ὍΜΩΣ ἔτρεψα εἰς τὸ ἐπίῤῥημα ὉΜΩ͂Σ· τὸ γὰρ Ὁμῶς πάντων, ἴσον δύναται τῷ Ἁπαξαπάντων, μηδενὸς ἐξαιρουμένου δηλονότι, οὗ παράδειγμα ἓν ἐκ τῶν πλείστων ἀπόχρη παραθέσθαι τὸ Ὁμηρικὸν (Ἰλιάδ. ρ', 421) τόδε·

> Ὦ φίλοι, εἰ καὶ μοῖρα παρ' ἀνέρι τῷδε δαμῆναι
> ΠΑΝΤΑΣ ὉΜΩ͂Σ, μήπω τις ἐρωείτω πολέμοιο.

Ἀντὶ δὲ τοῦ ἡμετέρου ἈΠΗΡΙΝΟΣ, ἐφέρετο οὐδενὶ σὺν νῷ ἈΠΥΡΗΝΟΣ ἐν ἁπάσαις ταῖς τοῦ Ἀθηναίου ἐκδόσεσι πλὴν τῆς τελευταίας· ἐν ᾗ ὁ σοφὸς ἐκδότης, Schweighaeuser, κατέταξεν (Τόμ. III, σελ. 91, καὶ σημειώσ. Τομ. IV, σελ. 211) ἐγκρίνας τὴν κατακεχωρισμένην πάλαι ἐν ταῖς ἡμετέραις εἰς τὸν Ἱπποκράτην (Περὶ ἀέρ. ὑδ. τόπ. Τόμ. Β, σελ. 242) Γαλατικαῖς σημειώσεσι διόρθωσιν. Σημαίνει δὲ τὸ, μήπω καταχωρισθὲν ἐν τοῖς Λεξικοῖς Ἀπήρινος τὸν ἐστερημένον τῶν γεννητικῶν μορίων, κατὰ τὴν ἀρχαίαν περὶ τῆς ἐγχέλεως ὑπόληψιν, ἣν ἐξ ἰλύος φύεσθαι, καὶ μὴ, ὥσπερ οἱ λοιποὶ ἰχθύες, ἐκ θοροῦ γεννᾶσθαι ἐνόμιζον.

ΠΑΡΑΛΕΙΦΘΕΙΣΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΕΛΙΔΙ 48, Αἱ τοῦ Πτωχοπροδρόμου Ἵσχαι, αἱ αὐταί εἰσι καὶ περὶ ὧν ταῦτα λέγει Συμεὼν ὁ Σηθὴς, «Ὕσκα ἰχθὺς, ὃς κοινῶς » Ὕσχα ὀνομάζεται, φλεγματικὸν ἀπογεννᾷ χυμόν... οἶμαι δὲ, ὅτι » διὰ τοῦτο μετείληπται τοὔνομα ἀπὸ τοῦ Ὗς, ὃ σημαίνει τὸν χοῖ- » ρον, ὅτι τοιαύτην τροφὴν ἐμποιεῖ τῷ σώματι τῷ ἡμετέρῳ παρὰ » τῷ τῶν ἰχθύων γένει, οἵαν τὸ χοίρειον κρέας παρὰ τοῖς χερσαίοις, » οὐχ ὁμοίαν μέντοι, ἀλλὰ ἀνάλογον κ. τ. λ.». Καὶ σημείωσαι, ὅτι ὑποκοριστικὸν τοῦ Ὗς ὑπείληπται ἡ Ὕσκα, ἢ Ὕσκη, κατὰ συγκοπὴν δηλονότι τοῦ Ὑΐσκη, ὥσπερ παρὰ τὸ Μῦς, αἱ ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 141) μνημονευθεῖσαι Μυΐσκαι. Τὴν παρὰ τῷ Συμεῶνι ταύτην Ὕσκαν τὴν αὐτὴν εἶναί τινες οὐ πάνυ τι πιθανῶς ᾠήθησαν καὶ τὸν τοῖς Γάλλοις Esturgeon καλούμενον ἰχθὺν (ἴδ. Γεσνῆρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 522 καὶ 1063).

ΣΕΛΙΔ. 49 (τμ. ϛ'), Ἐπὶ τοῖς οὐραίοις, οἷς κινοῦνται.] Δι' ὃ καὶ Ἱπποκράτης (Περὶ διαίτ. Γ, § 24, σελ. 257) τοῖς διαφθείρουσι τὰ σιτία ἐν τῷ στομάχῳ, καὶ ἄπεπτα ἐκκρίνουσι, παραινεῖ προσφέρεσθαι « Τῶν ἰχθύων τὰ νωτιαῖα καὶ οὐραῖα· τὰ δὲ κεφάλαια καὶ ὑπογά- » στρια ἐᾶν, ὡς ὑγρότερα· καὶ τοὺς μὲν ἑφθοὺς ἐν ἅλμῃ ἐσθίειν, » τοὺς δὲ ὀπτοὺς ἐν ὄξει». Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ, οἷς ξηρὸν καὶ διακεκαυμένον γίνεται τὸ διαχώρημα (αὐτ. § 27, σελ. 260) τὰ κεφάλαια μᾶλλον εἶναι πρόσφορά φησι τῶν ἰχθύων.

ΣΕΛΙΔ. 55, Τὴν Ἀφύην καὶ Ἀφρὸν καὶ Γόνον ἔφαμεν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλεῖσθαι. Ἐσημειωσάμεθα δὲ (σελ. 54), ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν σέσωσται τὸ τοῦ Ἀφροῦ ὄνομα, ἐν τῷ Ἀφρόψαρα· οἷς προσσημειωτέον ὅτι οὐδὲ τὸ τοῦ Γόνου ἠφάνισται. Κατὰ γὰρ τὸν Φορσκώλιον (*Descript. animal. pag. XVII*), Γῶνος (γρ. Γόνος) νῦν ὑπὸ τῶν Γραικῶν καλεῖται ἰχθύδιόν τι τοῦ τῶν θρισσῶν ἢ τριχίδων γένους, ἃς ταῖς ἀφύαις συγκαταλέγει, ἢ μᾶλλον ἀφύας εἶναι λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (Περὶ ζ. ἱστορ. ϛ', 14), «Ἡ δ' ἄλλη ἀφύη ΓΟΝΟΣ » ἰχθύων ἐστὶν, ἡ μὲν καλουμένη κωβῖτις... Ἐκ δὲ τῆς Φαληρικῆς » [ἀφύης] γίγνονται μεμβράδες· ἐκ δὲ τούτων τριχίδες· ἐκ δὲ τῶν » τριχίδων τριχίαι. Ἐκ δὲ μιᾶς ἀφύης, οἷον τῆς ἐν τῷ Ἀθηναίων

» λιμένι, οἱ ἐγκρασίχολοι καλούμενοι. Ἔςι δὲ ἄλλη ἀφύη, ἡ γόνος » ἐςὶ μαινίδων καὶ κεςρέων. Ὁ δ' ἈΦΡΟΣ ὁ ἄγονος ὑγρός ἐςι καὶ » διαμένει ὀλίγον χρόνον κ. τ. λ. ». Ἔνθα σημείωσαι ὅτι τοῦ γόνου ἕτερον λέγει τὸν ἀφρὸν ὁ Φιλόσοφος· τοῦτον γὰρ οὔτε γεννᾶσθαι, οὔτε γεννᾶν, ἀλλ' ἐξ ἰλύος φύεσθαι ὑπελάμβανεν. Ὁ δὲ γόνος οὐ μόνον διωρισμένως ἐλέγετο, ἀλλὰ καὶ ἁπλῶς δίχα προσθήκης γόνος, ἢ δῆλον ἔκ θ' ὧν παρεθέμεθα ἐπῶν τοῦ Ἀρχεςράτου, καὶ ἐξ ὧν φησὶν Ἡγέμων (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 108)

Μάλα ταχέως αὐτῶν πρίω (γρ. αὐτῷ πρίω σὺ) πώλυπον,
Καὶ δὸς καταφαγεῖν, κἀπὸ τηγάνου γόνον.

ΣΕΛΙΔ. 56, Τὴν Θρίσσαν φησὶν ὁ Γίλλιος (παρὰ τῷ Γεσνήρ. Περὶ ἐνύδρ. σελ. 23) Φρίσσαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καλεῖσθαι· οὗ τὸ ἔτυμον κακῶς ὁ Γεσνῆρος παρὰ τὸ Φρίσσειν εἴκασεν εἶναι. Τροπῇ γὰρ μόνῃ ςοιχείου οὕτως ἐκάλεσαν οἱ καλέσαντες, ὥσπερ καὶ Φηκάριον καλοῦσι πολλοὶ τῶν ἡμετέρων τὸ Θηκάριον, καὶ ὥσπερ οἱ πάλαι Ἀττικοὶ Φλᾶν ἔλεγον τὸ Θλᾶν, καὶ οἱ Αἰολεῖς Φηρίον τὸ Θηρίον.

ΣΕΛΙΔ. 58 (τμ. ιγ'), « Πονεῖ δὲ τοῦ θέρους ὁ ἀχάρνας, καὶ γίνε- » ται λεπτὸς » κατὰ τὸν Ἀριςοτέλην (Περὶ ζ. ἱςορ. Η, 20).—(Τμ. ιδ'), Τὰς μείζους τῶν βελονῶν, Ζαργάνας φησὶν ὑπὸ τῶν Γραικῶν καλεῖσθαι ὁ Βελλώνιος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 163-165), ἐπιτιμῶν τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν Γραικοῖς ὅτι καὶ τὰς ἀνωτέρω (σελ. 88) μνημονευθείσας Σφυραίνας (ἃς οἱ τὴν Μιτυλήνην οἰκοῦντες Σφύρνας συγκεκομμένως καλοῦσι) τῷ αὐτῷ ὀνόματι Ζαργάνας προσαγορεύουσι. Καὶ εἰκὸς διὰ τὴν ἐπὶ ποσὸν ἐμφέρειαν τῶν ἰχθύων συγκεχύσθαι καὶ τὰ ὀνόματα· παραπλησίας γὰρ εἶναι τὰς σφυραίνας ταῖς βελόναις φησὶ Σπεύσιππος (παρ' Ἀθην. σελ. 323). Διὸ καί τινες τῶν νεωτέρων ἰχθυολόγων ὑπὸ τοῦ καλουμένου Esox τοὔνομα, ὡς ὑπὸ γένος, ἔταξαν καὶ τὴν βελόνην (Esox belone), καὶ τὴν σφύραιναν (Esox sphyræna). Ὑποληπτέον οὖν καὶ τὴν Ζαργάνην ὡς γενικὸν ὄνομα τετάχθαι τῆς τε σφυραίνης καὶ τῆς βελόνης. Καὶ οἱ Τοῦρκοι δὲ τὴν βελόνην Sargan baluk ὀνομάζουσι, τουτέςι Σαργάνην ἰχθὺν, καὶ οὐχ ὡς ἐξηγήσατο ὁ Φορσκώλιος (*Description. animal. pag. XIII*) Κερατίαν ἰχθύν. Ὁ δὲ τὸν Ὀππιανὸν (Ἁλιευτ. Α, 100 καὶ 172) σχολιάσας, ἀντὶ τῆς βελόνης, τὴν ταινίαν, ὥσπερ καὶ τὴν σφύραιναν, τῷ αὐτῷ ἰδιωτικῷ ὀνόματι, Σαργάνην, καλεῖ, τῇ ταινίᾳ μᾶλλον ἢ τῇ

σφυραίνῃ προσήκοντι, διά γε τὴν συνωνυμίαν τῶν κλήσεων. Ἡ γὰρ Ζαργάνη παρὰ τὴν Σαργάνην, καὶ Ἀττικῶς Ταργάνην (κατὰ τὸ σήμερον καὶ τήμερον), προδήλως παρῆκται, καὶ ἔςι συνώνυμος τῇ Ταινίᾳ, τουτέςιν ὑφάσματι ἐκ λίνου, ἐρίου, ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου, ἐπιμήκει καὶ ςενῷ (Γαλλ. ruban), ᾧ ἐπιεικῶς προσέοικεν ἡ θαλάσσιος Ταινία (Γαλλ. Cépole). «Σαργάναι (φησὶν Ἡσύχιος), » δεσμοὶ καὶ πλέγματα κ. τ. λ.»· καὶ αὖθις, «Ταργάναι, πλοκαὶ » συνδέσεις, πέδαι»· καὶ πάλιν, «Ταινίαι, ζῶναι, ςέφανοι, ἢ δεσμοὶ, » διαδήματα». Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ὀνομάτων. Περὶ δὲ αὐτῶν τῶν ἰχθύων, τῶν μὲν βελονῶν αἱ δυνάμεις προεξετέθησαν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 3 καὶ 58)· τὰς δὲ σφυραίνας Ἱκέσιος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 323) λέγει, «Τροφιμωτέρας εἶναι τῶν γόγγρων, ἀπειθεῖς δὲ » τὴν γεῦσιν καὶ ἀςόμους, εὐχυλίᾳ δὲ μέσους» (ἔνθα μέντοι πιθανῶς ὑπετόπασάν τινες, Σμυραίνας δεῖν γράφειν ἀντὶ τοῦ Σφυραίνας)· αἱ δὲ Ταινίαι, «Πλεῖςαι γίνονται καὶ κάλλιςαι κατὰ τὸν πρὸς τῇ » Ἀλεξανδρείᾳ Κάνωπον, καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῇ πρὸς Ἀντιοχείᾳ», ὥς φησιν Ἀθήναιος (σελ. τῇ αὐτ.).

ΣΕΛΙΔ. 60, Τράχουροι κ. τ. λ.] Ὁ Φορσκώλιος (*Descript. animal. pag. XVII*) καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένην θρίσσαν (Γαλλ. Alose), ὑπὸ τῶν Γραικῶν Σαρδέλλαν, ἢ Σαυριδηποτάμου (γρ. Σαυρίδι ποταμοῦ) καλεῖσθαι νῦν λέγει. Ἀλλ' ὅπως μὴ, παραχθεὶς ὑπὸ τῆς ὁμωνυμίας, τὸν ποτάμιον τοῦτον Σαῦρον, ἢ Σαυρίδα, ἢ Σαυρίδιον, τὸν αὐτὸν εἶναι νομίσῃς ἰχθὺν, καὶ τὸν παρὰ τῷ Ξενοκράτει τράχουρον, ἢ τὴν παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 323) Σαυρίδα, ἣν ὁ Σπεύσιππος παραπλησίαν εἶναί φησι τῇ σφυραίνῃ καὶ τῇ βελόνῃ· διαφέρει γὰρ τούτων οὐδὲν ἧττον ἢ τῆς κίχλης, ἣν καὶ αὐτὴν Σαῦρον ὑπ' ἐνίων καλεῖσθαι παραδέδωκεν ὁ Παγκράτης παρὰ τῷ αὐτῷ Ἀθηναίῳ (σελ. 305). Εἴη δ' ἂν ἴσως τὸ παρ' ἡμῖν Σαυρίδιον ποταμοῦ, ἡ ὑπὸ Δωρίωνος (παρὰ τῷ αὐτ. σελ. 328) καλουμένη Ποταμία θρίσσα· Σαρδέλλα δὲ κληθῆναι ἔοικε, διὰ τὸ ὁμοιοτάτην αὐτὴν εἶναι τῇ νῦν ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλουμένῃ Sardella (Γαλλ. Sardine), ἢ καὶ διότι ταριχευθεῖσα ἀναμὶξ ταῖς σαρδέλλαις πωλεῖται, καὶ τὴν αὐτὴν ἐκείναις παρέχεται χρείαν. Τοῦτ' οἶμαι τὸ σαυρίδιον τὸ ταριχηρὸν δηλοῦν καὶ τὸν Πτωχοπρόδρομον, ἡνίκα λέγει (Κατα Ἡγουμέν. 221-222)·

Συχνὰ περιςρεφόμενος καὶ βλέπων τὸν κελλάρην,
Καὶ πυκνογυριζόμενος, μὴ λάβω κἂν σαυρίδιν.

ΣΕΛΙΔ. 62, στ. 10, Ἀρχέστρατος λέγει.] Τῶν παρατεθέντων Ἀρχεστράτου ἐπῶν·

Ἀλλὰ ξιφίου τέμαχος, Βυζάντιον ἐλθών,
ΟΥ̓ΡΑἼΟΥ Τ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον κ. τ. λ.

Τὸν δεύτερον στίχον οὕτως ἂν ὀρθώτερον γράφοις·

ὩΡΑἼΟΥ Γ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον,

ἤ,

ὩΡΑἼΟΥ αὐτὸν τὸν σφόνδυλον.

Ἔστι γὰρ ὁ νοῦς, Εἰς Βυζάντιον παραγενόμενος, λάβε τὸν τράχηλον, τουτέστι τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν μέρη, ξιφίου ὡραίου, ὃ ταυτὸν δύναται ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγες, καθ' ἣν ὥραν τοῦ ἔτους μάλιστα ἐπιτήδειός ἐστιν ἐσθίεσθαι ὁ ξιφίας. Ὁ γὰρ σπόνδυλος ἁπλῶς μὲν ἕκαστον τῶν συντιθέντων τὴν ῥάχιν ὀστέων σημαίνει, κατ' ἰδιαιτέραν δὲ χρῆσιν ἐπὶ τῶν τοῦ τραχήλου σπονδύλων τέτακται, καὶ μάλιστα τοῦ δευτέρου, κατὰ τὸν Ἱπποκράτην (Φοεσ. Οἰκονομ. λέξ. Σπόνδυλος). Ἴσον οὖν δύναται ὁ σπόνδυλος, ἢ σφόνδυλος, τῷ τράχηλος· ὅθεν καὶ ὁ Ἡσύχιος «Σφόν-» δυλος, τράχηλος» φησίν. Εἰ δὲ δυσχεραίνεις τὴν τροπὴν τοῦ Οὐραίου εἰς τὸ Ὡραίου, ἔστι καὶ οὕτως γράφειν·

Οὐραῖον κ' αὐτὸν τὸν σφόνδυλον,

ἵν' ᾖ ὁ νοῦς, τὴν οὐρὰν καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλήν, καθὰ καὶ τοῦ φάγρου (ἀνωτέρ. σελ. 105) τὸ οὐραῖον καὶ τὴν κεφαλὴν μόνον ὠνεῖσθαι παρῄνει ὁ αὐτὸς Ἀρχέστρατος. Τὸν τοῦ ξιφίου σφόνδυλον, ἢ τράχηλον, οὐδὲν ἧττον Ἀρχεστράτου τοῦ λίχνου ἐθαύμαζον καὶ οἱ τῶν κοινοβίων ὁσιώτατοι Ἡγούμενοι, ὥς φησιν ὁ Πτωχοπρόδρομος (Κατὰ Ἡγουμέν. 196),

Καὶ ξιφιοτράχηλον παστὸν, Κύπρινον ἀπαξιμάδιν.

Περὶ δὲ τῆς δυνάμεως τοῦ ἰχθύος, ὁ μὲν Δίφιλος (παρ' Ἀθην. σελ. 357) φησὶ, «Ξιφίας δ' ἐπὶ ποσὸν βρομώδης ἐστὶ, καὶ ἁπαλώτερος » τοῦ ὀρκύνου». Συμεὼν δ' ὁ Σηθῆς· «Ξιφίας κακόχυμός ἐστι καὶ » ναυτιώδης, καὶ διὰ τοῦτο τελέως τῆς τούτου ἐδωδῆς ἀπέχεσθαι » κρεῖττον. Εἰ δέ τις αὐτοῦ ἐθελήσει μεταλαβεῖν, δριμέσι τοῦτον » ἀρτύματι θεραπευέτω, καὶ οἶνον ἐπιπινέτω παλαιὸν καὶ λεπτόν». —Στ. 15, Στράβων μεγίστους ξιφίας κ. τ. λ.] Ὤφειλον ἴσως μᾶλλον εἰπεῖν,

εἰπεῖν, Στράβων γαλεώτας θηρᾶσθαι μαρτυρεῖ, οὓς καὶ ξιφίας ὀνομάζεσθαί φησιν. Ἀλλ' ἔπιθι περὶ τούτων τὰ ἐν τῇ ἑξῆς σημειώσει πλατύτερον ῥηθησόμενα.

ΣΕΛΙΔ. 71, στ. 10, Καὶ ἐκ τοῦ Στράβωνος.] Τὴν τοῦ Στράβωνος ῥῆσιν πληρέςερον ἐνθάδε παραθετέον καὶ ἐξεταςέον· «Τοὺς γὰρ θύννους ἀγεληδὸν φερομένους παρὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐπειδὰν ἐκπέσωσι » καὶ κωλυθῶσι τῆς Σικελίας ἅψασθαι, περιπίπτειν τοῖς μείζοσι τῶν » ζώων, οἷον δελφίνων καὶ κυνῶν, καὶ ἄλλων κητωδῶν· ἐκ δὲ τῆς » θήρας αὐτῶν πιαίνεσθαι τοὺς γαλεώτας, οὓς καὶ ξιφίας λέγεσθαι, » καὶ κύνας ΦΑΣΊ... συμβαίνειν δέ ποτε κ. τ. λ.». Καὶ πρῶτον μὲν, » ἄμεινον ἂν γράφοις, ΦΗΣῚ, ἐπειδὴ ἐκ τοῦ Πολυβίου ταῦτα παρείληφεν ὁ Στράβων, καὶ τὸν Πολύβιον αὐτὰ φάναι λέγει, ἢ δῆλον » ἐξ ὧν προσεχῶς ἐπιφέρει· «Ταῦτα δ' εἰπὼν [Πολύβιος] διηγεῖται » τὴν τῶν γαλεωτῶν θήραν κ. τ. λ.». Ἔπειτα, τὸν νοῦν τοῦ προκειμένου χωρίου, οὕτως ἐξεδέξαντο οἱ πλεῖςοι, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε Στράβων, ὅτι οἱ γαλεῶται, καὶ ξιφίαι καὶ κύνες ὑπ' ἐνίων καλοῦνται. Ὁ δὲ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 1253) τὸ, «Οὓς καὶ ξιφίας ὀνομάζεσθαι» παρενθετικῶς ἐκδεχόμενος, τὸ Κύνας, οὐ πρὸς τὸ Λέγεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ Πιαίνεσθαι, συνάπτει, κατὰ τόνδε τὸν νοῦν, Πιαίνεσθαι τούς τε γαλεώτας (τοὺς καὶ ξιφίας καλουμένους), καὶ τοὺς κύνας. Καὶ ἔςι μὲν ἡ τοῦ Γεσνήρου ἐξήγησις πιθανωτάτη· οὐδὲν ὅμως ἄτοπον ἔχειν ἔοικε καὶ ἡ ἑτέρα ἐκδοχή. Τὸν γὰρ τοὺς γαλεοὺς, ἢ γαλεώτας, διαφόρους τῶν κυνῶν ὑπολαμβάνοντα (ὥσπερ ὑπολαμβάνειν τὸν Στράβωνα ὑποτίθησιν ἡ τοῦ Γεσνήρου ἐξήγησις) οὐδὲν κωλύει φάναι καὶ κύνας αὐτοὺς ὑφ' ἑτέρων καλεῖσθαι. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ τὴν λέξιν ἀπορήματα· ἀπορεῖται δὲ μᾶλλον, ὁποῖός τις ἐςιν ὁ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, ἢ τοῦ Πολυβίου, μνημονευόμενος Γαλεώτης, ὁ καὶ Ξιφίας λεγόμενος. Καὶ οἱ μὲν πλείω ξιφίου εἴδη ἐγνῶσθαι τοῖς παλαιοῖς (ἴδ. Συεϊδέρ. Συνωνυμ. ἰχθ. Ἀρτεδ. σελ. 49, καὶ Σημειώστ. εἰς τὸ Αἰλιαν. περὶ ζ. ἰδιότ. σελ. 585), ὧν εἶναι καί τινα κυσὶν, ἢ γαλεοῖς, παραπλήσια· ἐξ ὧν συμπεραίνεται ὅτι τὸ μὲν τοῦ Στράβωνος Γαλεώτας ξιφίας ἐκδεκτέον, Ξιφίας, ἐπονομαζομένους γαλεώτας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς (σελ. 62) ἐξεδεξάμεθα, τὸ δὲ τοῦ Ἀναξίππου (σελ. 70), Ξιφίου κυνὸς, ὥσπερ ἂν εἰ ἔλεγε, Ξιφίου ἐπονομαζομένου κυνός. Ἀλλὰ μήποτε ἀκριβέςερον ᾖ λέγειν ὅτι καὶ ὁ παρὰ Στράβωνι γαλεώτης, καὶ ὁ παρ' Ἀναξίππῳ κύων, τοῦ τῶν γαλεῶν ἢ κυνῶν ἀληθῶς γένους ἐςὶ, Ξιφίας ἐπονομασθεὶς διά τινα

πρὸς τὸν ἰχθὺν τοῦτον ἐμφέρειαν. Οὕτως γὰρ καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις, espadon, τουτέστι Ξιφίας (σελ. 62), ὠνομάσθη, ἕτερος τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ξιφιῶν, Γαλεοῦ τι εἶδος, τὸ ὑπὸ τῶν Γάλλων ἰχθυολόγων καλούμενον Squale scie, τουτέστι Γαλεὸς πρίστης, διὰ τὸ ῥύγχος, τούτῳ μόνῳ διαφέρον τοῦ ξιφιακοῦ ῥύγχους, ὅτι ὀδοντωτὸν δίκην πρίονός ἐστι (ἴδ. *Lacépède, Histoir. naturell. des Poissons, Tom. II, pag.* 237).

ΣΕΛΙΔ. 79, στ. 2, Δεδήλωται ἐξ Ἡσυχίου ὅτι καὶ Γλανεὸν εἰσὶν οἳ τὸν Γλάνιν ὠνόμαζον· ἐπηγαγόμεθα δὲ (σελ. 78) καὶ τὸν Βελλώνιον μαρτυροῦντα, τὸν Γλάνιν ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων Γλάνον ἢ Γλάνιον καλεῖσθαι. Τὸν μέντοι παρὰ τῷ Ὀππιανῷ (Ἁλιευτικ. Α, 113) μόνῳ καλούμενον Ὄλισθον ἰχθὺν, Γλανεὸν καὶ τοῦτον ὁ σχολιαστὴς ἰδιωτικῶς φησιν ὀνομάζεσθαι· ὃν ὁ Γεσνῆρος (Περὶ ἐνύδρ. σελ. 742) ὡρμημένος ἀπὸ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὀλισθηρὸν, καὶ ἑπομένως τὸ λεῖον καὶ ἀλεπίδωτον δηλοῦντος, ὑποτοπάζει μήποτε ὁ αὐτός ἐστιν ἰχθὺς καὶ ὃν ἐν τοῖς πρόσθεν (σελ. 189) Lamproie ὑπὸ τῶν Γάλλων καλεῖσθαι εἰρήκαμεν.

ΣΕΛΙΔ. 82, στ. 19, Διὰ τοῦ π γράφεται ὁ Τζῆρος παρὰ τῷ Πτωχοπροδρόμῳ (Κατὰ Ἡγουμέν. 201).

Σκόρδα κεφάλια δώδεκα, καὶ τζήρους δεκαπέντε.

Καὶ εἴη μὲν ἂν ἡ κηρὶς ὁ παρ' ἡμῖν τσῆρος, εἴ ἐστιν, ὥς φησιν ὁ Τραλλιανὸς Ἀλέξανδρος (ζ', 3), τῶν σκληροσάρκων· οὐκ ἂν εἴη δὲ, εἰ ἁπαλόσαρκος, καθὰ λέγει Δίφιλος (παρὰ τῷ Ἀθην. σελ. 355).

ΣΕΛΙΔ. 95, στ. 18, Ὅτι μὲν τῶν σπανιωτάτων ἐστὶν ἡ λέξις, Τρυφερόσαρκος, ἀληθῶς εἴρηκα· προσέθηκα δὲ καὶ τὸ παρ' οὐδενὶ ἑτέρῳ κεῖσθαι, μὴ μνημονεύσας ὅτι καὶ Ἄντυλλος ἐχρήσατο τῷ ὀνόματι ἐν οἷς τὴν τοῦ σιναπισμοῦ σκευασίαν διδάσκει (ἐν τῇ τοῦ Ὀρειβασ. συναγωγ. ἐκδ. Μόσχ. σελ. 301).

ΣΕΛΙΔ. 100, στ. 2. Cerebrum Jovis, τουτέστι Διὸς ἐγκέφαλον, ὁ Ἀπουλήϊος ὠνόμασε τὸν Σκάρον ἐκ τοῦ ποιητοῦ Ἐννίου (*Q. Enn. fragm. pag.* 158), παρειληφὼς λέγοντος·

Scarum præterii, cerebrum Jovis pæne supremi.

Εἰκὸς δὲ τὸν Ἔννιον ἐκ μὴ σωζομένης ἑτέρας Ἀρχεστράτου παρειληφέναι ῥήσεως, ἢ δῆλον ἐκ σωζομένων ἑτέρων, ἐν οἷς Ἔννιος τὸν Ἀρχέστρατον φανερός ἐστι μεμνησάμενος.—Στ. 34. Οὐ τοὺς ἀρχαίους μό-

νου, ἀλλὰ καὶ τῶν νεωτέρων ἐστιν οὓς κατέσχεν ἡ περὶ τοῦ μηρυκασμοῦ τοῦ σκάρου ὑπόληψις· ἀλλ' ἀμφιβάλλει εἰκότως ὁ Σνεϊδέρος (Σημ. εἰς τὸ Αἰλιαν. Περὶ ζ. ἰδιότ. σελ. 580) περὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ Λακεπέδης (*Histoir. naturell. des Poissons, Tom. VIII, pag.* 90) καὶ ψεῦδος ἄντικρυς εἶναι λέγει τὸ μηρυκάζειν τὸν σκάρον. Εἰ γὰρ καὶ ποηφάγον ἐστὶ τὸ ζῶον, καὶ τοὺς ὀδόντας παραπλησίους φέρει τοῖς ποηφάγοις τῶν τετραπόδων, οὐκ ἔχει μέντοι στόμαχον οἷον ἔχουσι τῶν ζώων τὰ μηρυκάζοντα.

ΣΕΛΙΔ. 113 (τμ. μά, σελ. 8), Μετὰ γλυκέος δὲ ἢ οἰνομέλιτος.] Τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γλυκὺ, ὃ καὶ Σίραιον ἐκάλουν, καὶ Ἕψημα, ἐστὶ τὸ παρ' ἡμῖν τουρκοχυδαϊστὶ καλούμενον Πετιμέζι. «Ἕψημα, ὅπερ » ἔνιοι Σίραιον καλοῦσιν· ἄλλοι Γλυκὺ», φησὶν Ἡσύχιος. Καὶ Σίραιον μὲν ἐλέγετο τοῖς Ἀττικοῖς, ἕψημα δὲ τοῖς Ἀσιανοῖς τῶν Ἑλλήνων, ὥς φησιν ὁ Γαληνὸς (Φοεσ. Οἰκονομ. Ἱπποκράτ. λέξ. Σίραιον). Ἦν δὲ γλεῦκος ἑψημένον, ὃ διαφόρως ὠνομάζετο παρὰ Ῥωμαίοις, κατὰ τὸν διάφορον τῆς ἑψήσεως βαθμὸν, Sapa μὲν, ἡνίκα ἥψετο εἰς τρίτον, τουτέστιν ἕως κατελείπετο τὸ τρίτον τοῦ ἐμβληθέντος εἰς τὸν λέβητα γλεύκους μέρος, Defrutum δὲ, ἡνίκα εἰς ἥμισυ, ὡς διδάσκει ὁ Πλίνιος, *Siraeum* quod alii *Hepsema*, nostri *sapam* appellant, ingenii, non naturæ opus est, musto ad tertiam partem mensuræ decocto : quod ubi factum ad dimidiam est, *Defrutum* vocamus (*Plin. lib. XIV, cap.* 9)· καὶ ἀλλαχοῦ, Vino cognata res *Sapa* est, musto decocto, donec tertia pars supersit (*Idem, lib. XXIII, cap.* 2). Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Γλυκέος. Τὸ δ' Οἰνόμελι, ὡς καὶ τοὔνομα δηλοῖ, οἶνος μέλιτι μεμιγμένος ἦν, ὁτὲ μὲν ἁπλῶς οὕτως, ὁτὲ δὲ καὶ μετ' ἀρωμάτων (ἰδ. Διοσκορίδ. έ, 16, καὶ Γεωπονικ. ή, 25). Ἦν δὲ καὶ ἕτερον, Οἰνόμελι ἀπὸ γλεύκους, καλούμενον, ἡνίκα δηλονότι ἀντὶ οἴνου γλεῦκος, ἢ σίραιον ἴσως, τουτέστι γλεῦκος ἡψημένον, συνέμισγον τῷ μέλιτι. Ἴσως δὲ λέγω, διὰ τὸ ὕποπτον τῆς ἐν τοῖς Γεωπονικοῖς (ή, 26) φράσεως ταύτης, «ΣΤΗΣΟΝ τὸ γλεῦκος ἕως οὗ καταστῇ εἰς ἥμισυ· καὶ μῖξον εἰς » τοὺς δέκα ξέστας μέλιτος Ἀττικοῦ ξέστην ἕνα· καὶ βαλὼν εἰς τὸ κερά- » μιον, καὶ γυψώσας ἀπόθου εἰς σκιάν». ΕΨΗΣΟΝ γὰρ μᾶλλον ὑπονοήσειεν ἄν τις εἶναι γραπτέον.

ΣΕΛΙΔ. 126, στ. 1, Τοῦ τε ὀστράκου κ. τ. λ.] Ἱκανῶς μὲν καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐδηλώσαμεν τὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἰατρικὴν τοῦ ὀστράκου χρῆσιν, τόν τε Διοσκορίδην καὶ τὸν Πλίνιον ἐπαγαγόμενοι μάρτυρας· νῦν δὲ

καὶ τὴν τοῦ φαρμάκου σύνθεσιν (καίπερ ἀπηρχαιωμένου, ὥσπερ καὶ πλείςων ἄλλων τοιούτων ἰατρικῶν ὑλῶν τε καὶ συνθέσεων) ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ Ξενοκράτους ἀναγραφῆς δηλῶσαι δεῖν ἔγνων, δι' οὐδὲν ἕτερον, πλὴν ἵνα καὶ τοῦτο τῶν Ξενοκράτει γεγραμμένων τὸ λείψανον, ἐκ τοῦ τρίτου κεφαλαίου τοῦ πεντεκαιδεκάτου βιβλίου τῆς Ὀρειβασίου ἑβδομηκονταβίβλου συναγωγῆς ληφθὲν, καὶ ἐν τῇ κατὰ Μόσχαν ἐκδόσει (σελ. 357) καταχωρισθὲν, ἀναγινώσκειν ἔχοιεν οἱ τῆς ἐκδόσεως ἐκείνης μὴ εὐποροῦντες. Ἔςι δὲ τὸ χωρίον ἐλλιπὲς, καὶ ὄντως λείψανον κατεσκελετευμένον ὑπὸ τῶν ἀντιγραφέων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς' ἐν πολλοῖς διὰ τὴν διακοπὴν τῆς συναρτήσεως ἀσύνετον εἶναι.

ΟΡΕΙΒΑΣΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ ΙΕ΄, ΚΕΦ. Γ΄.

Ἐκ τῶν Ξενοκράτους, τίνας κήρυκες καὶ πορφύραι, ὡς ἔμπλαςρα, ὠφελοῦσιν.

.... τος ἔφη (1).... τῶν γυναικῶν ἀποκαθαίρουσι καταχριόμεναι. Μαλάγματός τε τρόπον ἐπιτιθέμεναι πρὸς τοὺς οἰδαλέους καὶ πεπυρωμένους (2) τῶν ὄρχεων ἐπαρκέςατοι γίγνονται, πρός τε τοὺς ἤδη ἔχοντας ὑγρὰ, καὶ πρὸς τοὺς συνάγειν μέλλοντας, καὶ πρὸς ἅπαν ἀπόςημα καὶ φῦμα. Χρισάμενοι γοῦν ἐπισυνάγει ὄσχεον, τῶν ἤδη καὶ πρὸς διαίρεσιν ἐπιτηδείων ἀποςημάτων διεφορήσαμεν (3) δίχα πάσης ἐναργοῦς αἰσθήσεως. Δραςικώτερον δὲ σύνθετόν ἐςι τόδε. Λιθαργύρου δραχ. ρς' (4), κηρύκων τέφρας δραχ. ιζ', ἐλαίου παλαιοῦ κοτ. λ', ψιμμυθίου δραχ. κ', ῥητίνης τερεβινθίνης δραχ. ιγ', λιβάνου δραχ. ή, ὕδατος κοτ. δ'. Τὴν λιθάργυρον καὶ τὸ ψιμμύθιον, τούς τε (5), καὶ τὸν λιβανωτὸν λεάνας χωρὶς ἕκαςον ἐν θυείᾳ, ἐπιχέας τὸ ὕδωρ καὶ τὸ ἔλαιον, ἀνάτριψον ἐπιμελῶς, εἶτα ἐν χύτρᾳ καινῇ ἕψε, κινῶν συνεχῶς σπάθῃ, προσέχων μὴ προσκαῇ (6). Ἰδὼν δὲ αὐτὰ ἡμίεφθα, ἔμβαλλε τὴν ῥητίνην, εἶτα τὸν λιβανωτόν. Ἕψε δὲ ἕως μὴ .... νος .... τέμπ.... κας (7)· εἶθ' ἑψήσας .... χύτραν τε καθαιράσας (8), ἀνελό-

μενος χρῶ. Παραδόξως ἐνεργεῖ πρὸς τὰ προειρημένα. Ποιεῖ δὲ ἄκρως καὶ πρὸς τὰ κακοήθη καὶ νεμόμενα καὶ δυσαλθῆ. Οἱ δὲ προειρημένοι κήρυκες ἐν τῷ μέλιτι πρὸς παρωτίδας (9), καὶ ἐν μαστοῖς, *καὶ* μεθ' ὕδατος καταπλαττόμενοι· καὶ πρὸς τὰ ἐν κεφαλῇ ἑλκύδρια πυκνὰ, ἐρυθρὰ, μικραῖς προσεοικότα θηλαῖς, ἃ καλεῖται κηρία. Καὶ μεγάλαι δὲ καὶ σκληραὶ πορφύραι τὰ αὐτὰ ποιοῦσι τοῖς κήρυξι.

ΜΆΚΩΝ (10).... ΜΌΝΟΝ.... ΚΩΝ ΜΌΝΟΝ ἮΝ δυνατὸν πάσας ἰᾶσθαι τὰς παρὰ φύσιν διαθέσεις, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν οὐδέποτε συνθέτου φαρμάκου· νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. Πολλάκις γὰρ ἌΧΡΗΣΤΑ, ΟΥ̓ΔΈ ΤΙΝΟΣ ἐκθερμῆναι τὸ σῶμα βουλόμενοι, τῶν ἁπλῶν οὐδὲν ἔχομεν τοιοῦτον (11). Μία μὲν αὕτη χρεία τῶν συνθέτων, ὅταν ἐκ τῶν ὁμογενῶν τὸ σφοδρὸν τῷ μαλακῷ μίξωμεν, ἀποροῦντες τοῦ μέσου. Μία δ' ἄλλη τῆς τῶν ἑτερογενῶν ἐκ τοιοῦδε γίγνεται λογισμοῦ. Σπανίως ἂν εὕροι τις διάθεσιν, ἤτοι διαφορούντων μόνων, ἢ ἀποκρουομένων, δεομένην. Διὰ τοῦτο γοῦν ἀναγκαζόμεθα πολλάκις μὲν εὐθέως ἐν ἀρχῇ, πάντως δ' οὖν ὀλίγον ὕστερον, μιγνύναι τι τῶν διαφορητικῶν· εἰ δὲ ὀδύνη συνῇ σφοδρὰ, καὶ τῶν παρηγορικῶν. Καὶ τά γε πολυχρηστότατα (12) καὶ κάλλιστα φάρμακα τὰς ἐναντίας ἐν ἑαυτοῖς ἔχει δυνάμεις. Τινὰ δὲ τῶν ἁπλῶν, οὐδὲ εἰς χρῆσιν ἀχθῆναι δύναται χωρίς γ' ἑτέρου μίξεως, οἷον ὅταν ἐμπλαστὸν φάρμακον (13)....

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ Ξενοκράτους, οὐκ ἐκ τοῦδε τοῦ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνύδρων τροφῆς, ἀλλ' ἐκ θατέρου τῶν αὐτοῦ συνταγμάτων, τοῦ Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας, προφανῶς ὑπὸ τοῦ Ὀρειβασίου παρειλημμένα. Ὥρα δὲ καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἡμαρτημένων ἐπιχειρῆσαι διορθοῦν ὅσα γέ τινα διόρθωσιν ἐπιδέχεται, τὰ μὲν εἰκασίαις ἡμετέραις, ἔνια δὲ καὶ ἀσφαλέστερον ἐξ αὐτοῦ τοῦ Γαληνοῦ, ὃς ταῦτα, ὥσπερ εἰκὸς καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα τῶν Ξενοκρατείων παραγγελμάτων, εἰς τὰς ἰδίας βίβλους μετήνεγκεν.

Ἀριθμ. 1, Ἐφη...] Ἴσως ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης, ἐφηλίδας, κατὰ

ὑπενόησε καὶ ὁ Ματθαῖος ἐκ τῆς Λατινικῆς τοῦ Ῥασαρίου μεταφράσεως maculas. «Ἔφηλις πάθος ἐν προσώπῳ, ὑποπελιδνος ἐπιδρομή, ἀφανί- » ζουσα τὸ κατὰ φύσιν χρῶμα», φησὶν ὁ Πολυδεύκης.—2, Πεπυρωμένους.] Ὁ Λατῖνος μεταφραστὴς ἔοικεν ἀναγνῶναι, πεπωρωμένους, ad tophos minuendos. — 3, ΧΡΙΣΑΜΕΝΟΙ γοῦν ΕΠΙΣΥΝΑΓΕΙ ΟΣΧΕΟΝ, ΤΩΝ ἤδη καὶ πρὸς διαίρεσιν ἐπιτηδείων ἀποστημάτων διεφορήσαμεν] Ἴσως οὕτως ἐςὶ διορθοῦν ταῦτα· Χρησάμενοι γοῦν ΕΠῚ ΣΥΝΑΓΩΓῊ ΟΣΧΕΟΥ, ΤΙΝᾺ ΤΩΝ ἤδη κ. τ. λ. ἵν' ᾖ ὁ νοῦς, Χρησάμενοι τῷ μαλάγματι τῶν κηρύκων ἐπὶ συναγωγῇ τῶν ἐν τῷ ὀσχέῳ ὑγρῶν, διεφορήσαμεν ἄνευ ἐκπυήσεως τινὰ καὶ τῶν ἤδη διατμηθῆναι ἐπιτηδείων ἀποςημάτων. Ὄσχεον δὲ λέγεται τὸ τῶν διδύμων ἀγγεῖον, ὡς ἐξηγεῖται Ἡσύχιος.—4, Δραχ. ρς´.] Τοὺς ὧδε τε καὶ ἐν τοῖς ἑξῆς ταῖς δραχμαῖς (δραχ.), ὥσπερ καὶ τοὺς ταῖς κοτύλαις (κοτ.) προσγεγραμμένους ἀριθμοὺς, ὀρθῶς ἔχειν ἥκις' ἂν ἰσχυρυσαίμην ἔγωγε.—5, Τούς τε.] Ἀποκαθίςη τὸ προδήλως ἐξεῤῥυηκὸς τῶν ὀςρακοδέρμων ὄνομα, γράφων, Τούς τε κήρυκας.—6, Προσκαῇ.] Λέξις μαγειρικὴ τὸ Προσκαίειν· καὶ ἔοικε μὲν τοῦ παρακμάζοντος ἑλληνισμοῦ εἶναι, διά γε τὸν τῆς προθέσεως πλεονασμόν· οὐκ ἔςι δέ. Καὶ Ἀρχέςρατος γὰρ (ἀνωτέρ. σελ. 75) ἐχρήσατο, καὶ αὐτὸς Ἀριςοφάνης (Σφ. 828)·

Ἢ Θρᾶττα προσκαύσασα πρώην τὴν χύτραν.

Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲ καθ' Ἑλλήνων μίμησιν τῷ συνθέτῳ (aduro, προσκαίω) χρῶνται. Αὐτίκα ὁ κωμικὸς Τερέντιος (Ἀδελφ. Μέρ. Γ, σκην. γ´, ςίχ. 71) ἐπὶ βρωμάτων,

Hoc salsumst, hoc adustumst, hoc lautumst parum.

—7, Ἕψε δὲ κ. τ. λ.] Ἴσως ἐγέγραπτο, Ἕψε δὲ ἕως κηρώδους ἢ ἐμπλαςρώδους συςάσεως, ἢ Ἕψε δὲ ἕως μὴ μολύνῃ ἐμπλασσόμενον, ἤ τι τοιοῦτον, καθὰ φράζειν φιλοῦσι τῶν φαρμακοποιῶν οἱ ἀρχαῖοι. Ἔςι δὲ τὸ μολύνειν τὸ δίυγρον οὕτως εἶναι, ὥςε περιῤῥεῖν εἴς τε τοῦ ἀναλαμβάνοντος τοὺς δακτύλους, καὶ εἰς τοὺς περὶ τὸ πάσχον μέρος τόπους τοῦ νοσοῦντος· διὸ καὶ ἀμόλυντα ἐκαλεῖτο τὰ δεόντως ἡψημένα φάρμακα, καὶ τούτων μᾶλλον τὰ μεμαγμένα. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡ ἕψησις, ὥσπερ ἡ μάξις, περιποιεῖν ἔχει τὸ ἀμόλυντον. Καὶ διορθούσθω ἐν παρόδῳ ὁ Ἄντυλλος ἐν οἷς περὶ καταπλασμάτων λέγει παρὰ τῷ Ὀρειβασίῳ (σελ. 251 τῆς κατὰ Μόσχ. ἐκδ. 1808)· «Καὶ τῶν » μὲν μακτῶν ὅρος ἐςὶ τῆς σκευασίας ἱκανῶς λελειῶσθαι καὶ ἡνῶσθαι,

» καὶ ἀμόλυντα εἶναι, καὶ μὴ περιῤῥεῖν. Τῶν δὲ ἑφθῶν οὐκ ἔςι μέτρον » τὸ μὴ μολύναι· δυνατὸν ΓΑΡ ΑΝ ΤΟΥΤΟ γενέσθαι διὰ τὸ πλῆθος » τῶν ἐμβαλλομένων ξηρῶν ἐν τῷ ὑγρῷ ΑΛΛΟ τὸ τὰς δυνάμεις ΧΥ-» ΘΕΝΤΩΝ τῶν ξηρῶν ἀναμιχθῆναι καὶ ἑνωθῆναι». Γραπτέον γάρ... δυνατὸν ΓΑΡ ΤΟΥΤΟ γενέσθαι... ἐν τῷ ὑγρῷ· ΑΛΛΑ τὸ τὰς δυνάμεις ΛΥΘΕΝΤΩΝ τῶν ξηρῶν κ. τ. λ. Ὅτι δὲ καὶ τὴν ἕψησιν μέχρι τοῦ μὴ μολύνειν παρήγγελλον, μάρτυς ὁ Γαληνὸς (Περὶ συνθέσ. φαρμακ. τῶν κατὰ τόπ. Α, σελ. 169), «Ἕψε ἔλαιον, ἅλας, » ψιμμύθιον, λιθάργυρον, μέχρις ἀμολύντου· τὰ δὲ ξηρὰ κόψας... » εἶτα εἰς θυίαν μεταιράσας (γρ. εἰς θυΐαν μετεράσας) καὶ μαλάξας » ἐπιμελῶς κ. τ. λ.». καὶ αὖθις (Περὶ συνθ. φαρμ. τῶν κατὰ γέν. Α, σελ. 320), «Ἑψομένων τῶν μεταλλικῶν ἐν ἡλίῳ, μέχρι τοῦ γενέσθαι » τελέως ἀμόλυντον, ἢ καὶ βραχὺ σκληρότερον».—8, Καθαιράσας.] Γράφε, κατὰ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν ἐκ τοῦ Γαληνοῦ καὶ διορθωθὲν παράδειγμα, μετεράσας, ὅ ἐςι μετακενώσας, ἀπὸ τῆς χύτρας δηλονότι εἰς ἀγγεῖον ἕτερον.—9, Παρωτίδας.] Τοὺς κήρυκας καὶ τὰς πορφύρας παραγγέλλει πρὸς τὰς παρωτίδας ὅ τε Ἀρχιγένης παρὰ τῷ Γαληνῷ, καὶ αὐτὸς ὁ Γαληνὸς (Περὶ συνθ. φαρμ. τῶν κατὰ τόπ. Γ, σελ. 199).—10, ΜΑΚΩΝ.] Ἑτέρου κεφαλαίου ἀρχὴ ἦν τὸ κεκολοβωμένον μέρος τοῦτο, ἐν ᾧ ὑπὸ τοῦ χρόνου, ὥς φησιν ὁ Ματθαῖος, κενὸν εὕρηται ἑπτακαίδεκα σχεδὸν ςίχων διάςημα. Εἴη δ' ἂν ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, προδήλως τὰ Ξενοκράτους μετενεγκόντος εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τοῦ Περὶ συνθέσεως φαρμάκων τῶν κατὰ γένη (σελ. 313-314), μέρος γέ τι τῶν λειπόντων ἀναπληρῶσαι. Λέγει δὲ ἐκεῖνος· «Ἐνίοτε μὲν ἕν τι φάρμακον αὐτοφυὲς ἁπλοῦν ἱκανόν ἐςι τὴν » παρὰ φύσιν ἰάσασθαι διάθεσιν, ἐνίοτε δὲ χρεία γίγνεται συνθέτου· » καὶ διὰ τί γε πράττομεν τοῦτο λεκτέον ἐφεξῆς. Εἰ διὰ τῶν ἁπλῶν » φαρΜΑΚΩΝ ΜΟΝΟΝ ΗΝ δυνατὸν ἁπάσας ἰάσασθαι τὰς παρὰ » φύσιν διαθέσεις, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν οὐδέποτε συνθέτου φαρμάκου· » νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει», ὧν τὰ τελευταῖα αὐτοῖς ῥήμασιν ἐκ τοῦ Ξενοκράτους παρείληπται.—11, Πολλάκις κ. τ. λ.] Διόρθου καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, προσεχῶς τοῖς ἤδη παρατεθεῖσιν ἐπάγοντος, «Πολ-» λάκις γὰρ ΑΧΡΙ ΤΟΣΟΥΔΕ ΤΙΝΟΣ ἐκθερμανθῆναι τὸ σῶμα βουλό-» μενοι, τῶν ἁπλῶν οὐδὲν ἔχομεν τοιοῦτον».—12, Καὶ τάγε κ. τ. λ.] Οὕτως γράφε καὶ παρὰ τῷ Γαληνῷ (σελ. 314) Καὶ τά γε πολυχρηςότατα, ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου, Καθά τε πολυχρηςότατα.—13, Τινὰ δὲ τῶν ἁπλῶν κ. τ. λ.] Ἀναπλήρου κἀνθάδε

Ξ 4

τὰ λείποντα ἐκ τοῦ Γαληνοῦ, ὅς φησιν αὐτοῖς τοῦ Ξενοκράτους τοῖς ῥήμασι· « Τινὰ δὲ τῶν ἁπλῶν οὐδ' εἰς χρῆσιν ἀχθῆναι δύναται χωρὶς » ἑτέρας (γρ. χωρίς γ' ἑτέρου) μίξεως· οἷον ὅταν ἐμπλαςὸν φάρ-» μακον ἐπιτιθέναι τινὶ βουλώμεθα. Τῶν γὰρ ἁπλῶν οὐδὲν ἐπιτήδειον » εἰς τὴν τοιαύτην χρείαν. Οὔτ' οὖν ἄσφαλτος, οὔτε κηρὸς, οὔτε » ῥητίνη, καθάπερ οὐδὲ πίσσα, πρόπολίς τε καὶ λάδανον, ἔτι δὲ » μᾶλλον ἰὸς καὶ ψιμμύθιον, ἢ λιθάργυρος ἢ μολύβδαινα, ἢ τῶν » ἄλλων τι μεταλλικῶν φαρμάκων· ὡσαύτως οὐδὲ βοτάναι μόναι φάρ-» μακον ἐμπλαςὸν δύνανται ποιεῖν. Εἰκότως οὖν ἐπενόησαν οἱ πρώτως » συνθέντες ἐμπλαςὰ φάρμακα κ. τ. λ. ».

ΣΕΛΙΔ. 127, στ. 17, Τὸ παρ' ἡμῖν, Στροφιλίδα συγγενές ἐςι τῷ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Στροβήλῳ, ἢ Στροβίλῳ, ᾧ κἀκεῖνοι, ὥσπερ ἡμεῖς, ἐκάλουν τοὺς κήρυκας· ἢ, δῆλον ἐκ τοῦ Φωτίου, « Στρόβηλοι » καὶ οἱ κοχλίαι, καὶ οἱ θαλάσσιοι κήρυκες· καὶ ςρόβλος (γρ. ςρό-» βηλος, ἢ ςρόβιλος) εἶδος ὀρχήσεως· καὶ ἀνέμων εἶδος· καὶ ὁ τοῦ » δένδρου καρπός ». Καὶ δένδρου μὲν καρπὸν λέγει τὸν τῆς πίτυος, τὸν καὶ κῶνον καλούμενον, παρ' ὃν τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Κοκωνάριον· ἀνέμων δὲ εἶδος, ὃν ἡμεῖς συνθέτως Ἀνεμοςρόβιλον λέγομεν. Ἡ δὲ καλουμένη Στρόβιλος ὄρχησις παραπλησία ἔοικεν εἶναι τῇ τῶν Γερμανῶν περιδινητικῇ ὀρχήσει· τοὺς γὰρ οὕτως ὀρχουμένους Walzen φασίν, ὅ ἐςι περιςροβεῖσθαι, ἢ κυκλικῶς περιφέρεσθαι. Ὅθεν καὶ τὰ ςρομβώδη καὶ κοχλιώδη τῶν ὀςρακοδέρμων, Walzenschnecken παρ' ἐκείνοις καλεῖται.

ΣΕΛΙΔ. 134, στ. 21, Στροβήλους διὰ τοῦ ῡ τοὺς Στραβήλους ὁ Φώτιος· οὗ τὸ μαρτύριον ἀνωτέρω παρεθέμεθα.

ΣΕΛΙΔ. 141, στ. 24, Μάρκελλος ὁ Σιδήτης ἐςιν ὁ Μυΐσκους ἀρσενικῶς ὀνομάσας (ςίχ. 37) τὰς Μυΐσκας·

Τελλῖναι, βάλανοί τε, πετρηγενέες τε μυΐσκοι.

Ἔνθα, καὶ εἰ μὴ τρέποις τοὔνομα εἰς τὸ Μυΐσκαι (πολὺ τὸ πιθανὸν ἐχούσῃ τροπῇ) οὐδέν γε μὴν ἧττον ςήσεται ἡ κατὰ τὸ θηλυκὸν ἐκφορὰ παρά τε Ξενοκράτει καὶ Διφίλῳ, πρὸς δὲ καὶ αὐτῷ Πλινίῳ.

ΣΕΛΙΔ. 145 (τμ. νγ'), Ἔαρι δὲ... ΧΥΜΩ γαλακτώδει.] Ἴσως ἦν ΧΥΛΩ· ἀλλ' οὐκ ἐτόλμησα μεταποιῆσαι τὴν γραφὴν, τοῦτο μέν, ὅτι καὶ τὸ Χυμῷ καλῶς ἔχειν ἐνδέχεται, τὴν λιπαρὰν τοῦ ὑγροῦ ποιότητα, παραπλησίαν τῇ τοῦ γάλακτος γεύσει, σημαῖνον· τοῦτο δὲ, διὰ τὸ πολλάκις τοὺς ἰατροὺς ἀδιαφόρως χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασιν, ὡς παρὰ τὸ

αὐτὸ ἀμφοτέροις παρηγμένοις ῥῆμα, τὸ Χύω, ὅπερ ἡ συνήθεια Χύνω λέγει. Καὶ ἐπεὶ συχνά ἐςι παρὰ τῷ Ξενοκράτει τὰ ὀνόματα, τά τε ἁπλᾶ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα, προὔργου μοι δοκεῖ εἶναι ἀκριβέςερον περὶ αὐτῶν διορίσασθαι, τὸν Γαληνὸν (Περὶ τῆς τῶν ἁπλ. φαρμάκ. δυνάμ. Α, σελ. 15) παρασχομένῳ μάρτυρα, οὑτωσὶ λέγοντα· « Ὀνομάζεται μὲν οὖν ὑπὸ τῶν περὶ Θεόφραςόν τε καὶ Ἀριςοτέλην, » καὶ Μνησίθεον τὸν ἰατρὸν, ἡ γευςὴ δύναμις χυμὸς, ἀπὸ τοῦ μ̅ » ςοιχείου τῆς δευτέρας συλλαβῆς ἀρχομένης· ἡ δ' ἐξ ὑγροῦ καὶ » ξηροῦ σύςασις ὑπὸ θερμότητος πεφθέντων, χυλὸς, ἀπὸ τοῦ λ̅ » τῆς δευτέρας ἀρχομένης συλλαβῆς. Παρὰ μέντοι τοῖς παλαιοτέροις » αὐτῶν, οὐκ Ἀττικοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἴωσιν, ἑκάτερα διὰ τοῦ μ̅ » γέγραπται· καὶ γὰρ καὶ παρὰ Πλάτωνι τῷ φιλοσόφῳ, καὶ παρ' Ἱπ- » ποκράτει, καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς κωμικοῖς οὕτως εὑρίσκεται. Λε- » λέχθω δ' ἔν γε τῷ παρόντι λόγῳ πρὸς ἡμῶν, ἕνεκα σαφοῦς διδα- » σκαλίας, ἡ μὲν γευςὴ δύναμις, ἢ ποιότης, ἢ ὅπως ἂν τις ὀνομάζειν » ἐθέλῃ, διὰ τοῦ μ̅ ςοιχείου, χυμός· ἡ δ' ἔν τε τοῖς ζώοις καὶ » φυτοῖς ὑγρότης πεπαχυσμένη, χυλὸς, ἀπὸ τοῦ λ̅ τῆς δευτέρας » ἀρχομένης συλλαβῆς... Ἰςέον οὖν ὡς αἱ γευςαὶ διαφοραὶ τοῖς μὲν » ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν ἔδοξαν εἶναι, τοῖς δὲ ἑπτὰ, τοῖς δὲ καὶ τούτων » ἐλάττους, κ. τ. λ. ». Καὶ περὶ μὲν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χυμῶν, Πλάτων μὲν, ὡς αὐτός φησι Γαληνὸς, ἑπτὰ καταλέγει τούτους, αὐςηρὸν, ςρυφνὸν, ἁλυκὸν, πικρὸν, δριμὺν, ὀξὺν καὶ γλυκύν· οἷς Θεόφραςος, ἢ μᾶλλον Ἀριςοτέλης, προσέθηκε τὸν λιπαρόν (ἴδ. Σουίδ. λέξ. Φαιὸν, καὶ Πλουτάρχ. Αἰτ. φυσικ. § 5, ἐκδ. Βυτεμβαχ. Τόμ. Δ, σελ. 690). Ἱπποκράτης δὲ (Περὶ ἀρχ. ἰητρ. § 42, σελ. 40) πέντε μόνον ὀνομάζει χυμοὺς, γλυκὺν, πικρὸν, ἁλμυρὸν, ςρυφνὸν, καὶ ὀξὺν, ὑπάγων δηλονότι, ὥσπερ καὶ Πλάτων, τὸν λιπαρὸν ὑπὸ τὸν γλυκὺν, τὸν αὐςηρὸν ὑπὸ τὸν ςρυφνὸν, καὶ τὸν δριμὺν ὑπὸ τὸν ὀξύν. Συνᾴδει δέ πως τούτοις καὶ ἡ παρ' ἡμῖν συνήθεια, πέντε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὀνομάζουσα χυμούς· τὰ μὲν γὰρ τοῦ γλυκέος καὶ πικροῦ καὶ ἁλμυροῦ ὀνόματα ἀπαράλλακτα ἔσωσε, τὸν ςρυφνὸν δὲ, ςυφὸν καὶ ςυφνὸν καλεῖ, ὥσπερ καὶ τὸν ὀξὺν, ὀξεινὸν (παρωνύμως παρὰ τὸ ὄξος) ἢ ὄξινον (μετουσιαςικῶς). Δριμὺ δὲ καλοῦντες τὸ σφοδρῶς διατιθὲν τὴν γεῦσιν ὄξος, δῆλοι ἐσμὲν τὸν ὀξὺν καὶ τὸν δριμὺν εἰς ἕνα συνάπτοντες χυμὸν, ὥσπερ καὶ τὸν λιπαρὸν τῷ γλυκεῖ, καὶ τὸν αὐςηρὸν τῷ ςρυφνῷ· τῆς μὲν γὰρ λιπαρότητος, ὡς ἁπτῆς μᾶλλον, ἢ γευςῆς ποιότητος, ἀντιλαμβάνεται ἡ

γλῶσσα, ἡ δὲ ϛρυφνότης, κατὰ Πλάτωνα (Τιμ. ἢ Περὶ φύσ. σελ. 65), ἐπιτεταμένη αὐϛηρότης ἐϛίν. Εἰσὶ μέντοι καὶ παρ' ἡμῖν οἱ αὐϛηρὸν ὀνομάζουσι χυμὸν ὡς διάφορον τοῦ ϛρυφνοῦ, Αὐϛηρὸν μὲν οἶνον ἐπιθετικῶς λέγοντες τὸν σφοδρῶς οἰνώδη, Στυφοὺς δὲ καρποὺς, ἐν γένει τοὺς ἀγρίους, ἢ τοὺς μήπω πεπανθέντας τῶν καρπῶν. Ὀνομάζομεν δὲ παρὰ ταῦτα καὶ γλυφὸν χυμὸν, ἐπὶ μόνων τῶν μὴ χρηϛῶν ὑδάτων τιθέντες τοὔνομα. Ὑπάγοιτο δ' ἂν καὶ οὗτος ὑπὸ τὸν γλυκὺν, καίπερ τῶν ἀρχαίων Γλυκέα καλούντων ὕδατα, τὰ χρηϛὰ, ὑπεναντίως τοῖς ἁλυκοῖς (salées), ἢ ὑφάλοις (saumatres). Ἀλλ' ἔϛι τὸ παρ' ἡμῖν γλυφὸν τὸ μετ' ἀηδίας γλυκὺ, ἐφ' ἧς σημασίας τέτακται καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις τὸ τοῦ γλυφοῦ ὕδατος δηλωτικὸν eau douceâtre. Πιϛοῦται δὲ τοῦτο καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων συγγένεια· τὸ γὰρ γλυφὸν οὐχ ἕτερόν ἐϛι τοῦ γλυπτοῦ (ὥσπερ οὐδὲ τοῦ γνάφω τὸ γνάπτω), τοῦτο δὲ παρὰ τὸ γλύφω, οὗ τὸ θεματικώτερον γλύω ἀπέτεκε τὸ γλυκύ. Τὰ γὰρ γλυκέα, ἢ λιπαρὰ, ὥσπερ καὶ τὰ γλυπτὰ, λεῖα τῇ αἰσθήσει καὶ ὡς ἐπίπαν λαμπρὰ φαίνεται. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ χυμοῦ (Γαλλ. saveur, ἢ goût), τοῦ σημαίνοντος τὴν γευϛὴν ποιότητα, καθ' ἣν καὶ εὔχυμα μὲν λέγονται τὰ ἡδέα τῇ γεύσει, ἢ ὥσπερ νῦν λέγομεν, νόϛιμα, ἄχυμα δὲ, τὰ μηδεμίαν γευϛὴν ποιότητα παρεχόμενα, ἢ ἄνοϛα. Χυμοὺς (humeurs) δὲ παρὰ ταῦτα ὠνόμαζον καὶ τὰς ἐν τῷ τῶν ζώων σώματι ὑγρότητας, αἷμα, χολὴν, καὶ τὰς λοιπὰς, ὡς γευϛήν πως καὶ ταύτας ἀνιείσας ποιότητα· οἷον γλυκύτητα μὲν τὸ αἷμα, πικρότητα δὲ, τὴν χολὴν (Γαλην. Περὶ μελ. χολ. σελ. 358). Καὶ τὴν μὲν ὑγιεινὴν αὐτῶν διάθεσιν Εὐχυμίαν, καὶ τὰ ἀπεργαζόμενα αὐτὴν βρώματα Εὔχυμα ἔλεγον, ὥσπερ αὖ Κακοχυμίαν τὴν νοσώδη, καὶ Κακόχυμα τὰ ταύτης ἀπεργαϛικὰ τῶν ἐδεσμάτων. Ὁ δὲ χυλὸς (jus, ἢ suc) ἐπὶ τῶν ἐκ φυτῶν ἢ ζώων ἐξιόντων πεπαχυσμένων ὑγρῶν, ἀντιδιεϛαλμένως πρὸς αὐτὸ τὸ ϛερεὸν σῶμα. Ὅθεν καὶ Ἄχυλον σῶμα, τὸ ξηρὸν, ᾧ ἐναντίον τὸ Ἔγχυλον (succulent), ἢ τὸ Εὔχυλον, τουτέϛι τὸ συμμέτρως ἔχον χυλοῦ. Ὡσαύτως καὶ Ὀλιγόχυλον εἴποις ἂν τὸ ὀλίγον ἐν ἑαυτῷ χυλὸν ἔχον, καὶ τοὐναντίον Πολύχυλον, τὸ πολύν. Εὕρηται δὲ καὶ Χυλὸς (chyle) ἐπὶ τῆς πεφθείσης ἐν τῷ ϛομάχῳ τροφῆς καὶ εἰς ὑγρότητα λευκὴν καὶ πεπαχυσμένην μεταποιηθείσης· (Γαλην. Περὶ χρ. τῶν ἐν ἀνθρώπ. σωμ. μορ. Δ, σελ. 407). Τούτων οὕτως προδιωκημένων, καὶ τὴν παρ' ἰατροῖς χρῆσιν τῶν ὀνομάτων ἐξετάσωμεν. Ἱπποκράτης μὲν οὖν ἐν ὅλῳ τῷ Περὶ διαίτης ὀξέων, καὶ ἀλλαχοῦ, Πτισάνης

χυλὸν ὀρθῶς ὀνομάζει τὸ τῶν κριθῶν ἀφέψημα, καὶ οὐ Χυμὸν, ὥσπερ ἄν τις ὑπονοήσειε τῷ Γαληνῷ πεισθείς. Ἔςι δὲ καὶ ἐν τῷ εἰς Ἱπποκράτην ἀναφερομένῳ Περὶ τῶν ἐντὸς παθῶν βιβλίῳ (§ 38, σελ. 2[4]3) Χυλὸς ἐρεβίνθων, ᾧπερ ὀνόματι καὶ ἐν τῇ συνηθείᾳ χρώμεθα, τὸ ἀφέψημα τῶν ἐρεβίνθων σημῆναι βουλόμενοι. Εἴρηκε δὲ καὶ Χυλὸν κογχυλίων, τὴν τῶν ὀςρακοδέρμων ὑγρότητα, ἀντιδιεςαλμένως πρὸς τὸ σαρκῶδες αὐτῶν (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 116). Ξενοκράτης δὲ χυλὸν εἶπε καὶ αὐτὸς τὴν τῶν θαλασσίων βαλάνων ὑγρότητα (τμ. μϐ΄). Ἡνίκα δὲ λέγει τὰς μυΐσκας διαφορωτέρας εἶναι τοῖς χυμοῖς τῶν μυάκων (τμ. νϐ΄), καὶ τὰς γλυκυμαρίδας διαλλάττειν κατὰ τόπους τῷ χυμῷ (τμ. ξά), τὴν ποιὰν ἑκατέρων γεῦσιν βούλεται λέγειν, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ ἔλεγε τὰς μὲν εὐςομωτέρας εἶναι τῶν μυάκων, τὰς δὲ ἄλλην ἐν ἄλλοις τόποις ἔχειν ποιότητα γευςικήν. Καὶ ταῦτα μὲν κυριολέκτως. Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις ἄςατος ἡ παρὰ τῷ Ξενοκράτει γραφή· οἷον ὀρθῶς μὲν εἴρηκε Πολυχύλους, τὰς πολὺν χυλὸν ἐχούσας βαλάνους (τμ. μϐ΄)· δέον δὲ καὶ τὰς τελλίνας Πολυχυλοτέρας φάναι, ὁ δὲ Πολυχυμοτέρας ὠνόμασε (τμ. νθ΄), ὥσπερ καὶ Ὀλιγοχύμους εἶπε τῶν πορφυρῶν τοὺς τραχήλους (τμ. μζ), καὶ τὰς λεπάδας (τμ. ν΄) δέον Ὀλιγοχύλους. Ὡσαύτως καὶ τοῖς Εὐςομάχοις ὁτὲ μὲν τὰ Εὔχυλα (τμ. λς΄, καὶ ογ΄), ὁτὲ δὲ τὰ Εὔχυμα (τμ. ξ΄) συνάπτει· τοῖς δὲ Κακοςομάχοις ὁτὲ μὲν τὰ Κακόχυλα, ἢ Δύσχυλα (τμ. ιϐ΄-ιδ΄ καὶ ξγ΄), ὁτὲ δὲ τὰ Κακόχυμα (τμ. κζ΄). Τὰ δὲ τῇ γεύσει γλυκέα, πολλαχοῦ μὲν (τμ. μϐ΄-μέ, μθ΄, νϐ΄, νέ, νζ΄, νθ΄ καὶ ξ΄), αὐτὸ τοῦτο μόνον γλυκέα καλεῖ, ἐνιαχοῦ δὲ (τμ. μή), χυμὸν ἀνιέναι γλυκὺν λέγει κυριολεκτῶν. Ταὐτὰ δὲ ταῦτα οὐ γλυκύχυμα, ἐν συνθέσει, καλεῖ, ἀλλὰ γλυκύχυλα (τμ. κδ΄, λ΄, νγ΄), ὡς οὐδὲν ἐνταῦθά γε διαφέρον, εἴθ' οὕτως, εἴτ' ἐκείνως ὀνομάζοις· τὰ γὰρ γλυκύχυλα (τουτέςι τὰ γλυκὺν ἔχοντα χυλὸν) καὶ γλυκύχυμα (τουτέςι γλυκέα τῇ γεύσει) πάντως, καὶ ἔμπαλιν, οὐδὲν ἐςι γλυκύχυμον, ὃ μὴ καὶ γλυκύχυλόν ἐςι. Ἐνδέχεται μὲν οὖν ἀδιαφόρως αὐτὸν τὸν Ξενοκράτην καταχρήσασθαι τοῖς ὀνόμασιν· οὐκ ἀπεικὸς δὲ καὶ τοὺς γραφέας συγκεχυκέναι τὰς λέξεις, ἄλλως τε καὶ τῶν πάνυ εὐσυγχύτων οὔσας. Οὕτως γὰρ καὶ παρ' Ἱπποκράτει Χυμὸς πιτύρων (Περὶ διαίτ. § 11, σελ. 217) ἀντὶ τοῦ Χυλὸς, καὶ Χυμοὺς ἀφαιρεῖν, (ἴδ. ἀνωτέρ. σελ. 123) ἀντὶ τοῦ Χυλοὺς, εὕρηται.

ΣΕΛΙΔ. 148 (τμ. νέ), Γλυκεῖ, ἐλαίῳ.] Ὅτι οὐχ ἡμάρτηκα διαςήσας τὰς εἰς μίαν, Γλυκελαίῳ, συναφθείσας δύο λέξεις, μαρτυρεῖ καὶ ὃ

ἐν τοῖς πρόσθεν (τμ. μά) εἴρηκε Ξενοκράτης, «Αἱ δ' ἐν γλυκεῖ καὶ » ἐλαίῳ ἑψόμεναι, κ. τ. λ. ».

ΣΕΛΙΔ. 150 στ. 1, Στρόμβου Ἡσύχιος καλεῖ τὴν συςροφὴν τοῦ ἀνέμου, Φώτιος δὲ, οὗ τὴν ῥῆσιν ἀνωτέρω (σελ. 216) παρεθέμην, Στρόβηλον· ἡμεῖς δὲ νῦν οὐ μόνον Σίφωνα, ἀλλ', ὡς ἤδη σεσημείωται, καὶ Ἀνεμοςρόβιλον.

ΣΕΛΙΔ. 173, στ. 3, Παρὰ δὲ τὴν Γρύτην, ὁ Γρυτοπώλης, ὁ τοῖς Ῥωμαίοις Scrutarius καλούμενος, ὃν οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς Γρυτάριον καὶ Γρυτάρην ὠνόμαζον, ὡς ἐςι συλλογίσασθαι ἐκ τοῦ τὸν Ἀριςοφάνην (Πλούτ. 17 ἐκδ. Hemsterhuis) σχολιάσαντος. Καὶ καλῶς ἔχει ἀναλαβεῖν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς φωνὴν τοὔνομα, ὅπου ἂν δέῃ τὸ τῶν Γάλλων fripier μεθερμηνεῦσαι.

ΣΕΛΙΔ. 190, στ. 8, Οἷς ἐσημειωσάμεθα περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ δελφῖνος προςίθει, ὅτι καὶ οἱ Τοῦρκοι, Δομοὺς βαλὴκ, τουτέςι χοῖρον θαλάσσιον αὐτὸν ὀνομάζουσι. Καὶ ἑτέρῳ δὲ ὀνόματι, Ἰωνὸς βαλὴκ, τουτέςιν Ἰωνόϊχθυν, καλοῦσιν αὐτὸν, πιςεύοντες δηλονότι τοῦ τῶν δελφίνων γένους γεγονέναι τὸ τὸν προφήτην Ἰωνᾶν καταπιὸν κῆτος. Τινὲς δὲ τῶν Ἀράβων, ὥς φησι Φορσκώλιος (*Descript. animal. pag. IV*), τὸν μὲν ἄῤῥενα δελφῖνα Darfil, τὴν δὲ θήλειαν Arra ὀνομάζουσι.

ΠΙΝΑΞ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ.

ΑΒ. — ΑΜ.

B.

Γ.

Ζ.

Η.

Θ.

Ι.

(1) Ἧς παρεθέμην (σελ. 81) Ἀρχεςράτου ῥήσεως τοῦ τελευταίου ςίχου τὸ τελευταῖον ὄνομα, Ἡδυσματολήρων, ὑπονοεῖ ὁ Σνεϊδέρος (Λεξικ. Ἑλληνογερμανικ. σελ. 541), μήποτε ἐγέγραπτο διῃρημένως πάλαι, Ἡδύσμασι λήρων.

Λ.

Μ.

N.

---

(1) Ἐνδέχεται μὲν τὴν μετοχὴν Μελαινούσας γραφικῶς ἡμαρτῆσθαι ἀντὶ τοῦ Μελανιζούσας, παρὰ τὸ Μελανίζω, ἀμεταβάτως εἰρημένον, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ Μελανιάζω· ἐνδέχεται δὲ καὶ παρὰ τὸ Μελαίνω εἶναι, καὶ αὐτὸ ἀμεταβάτως νοούμενον. Ἴσως δὲ καὶ, Μελανούσας περιεργότερον ἔγραψεν ὁ Ξενοκράτης διὰ μονοφθόγγου παρὰ τὸ Μελάνω, κατὰ τὸ Ὁμηρικὸν (Ἰλιάδ. ή, 64) « Μελάνει δέ τε πόντος »· ᾧ καὶ Ἀπολλώνιος (Ἀργοναυτ. δ', 1574) « ἐχρήσατο, Πόντοιο... βένθος ἀκίνητον μελανεῖ (γρ. μελάνει) ».

(1) Τὸ αὐτὸ κῆτος καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Πλινίου καλούμενον Orca, ἢ Orcha (Narhwal, ἢ Licorne de mer)· περὶ οὗ ἔπιθι τὰ σημειωθέντα μοι εἰς τὴν Γαλλικὴν τοῦ Στράβωνος μετάφρασιν (*vol. I, pag.* 414)

Ρ.

Τ.

Υ.

ΠΙΝΑΞ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Δ.

Ε.

Ζ.

Θ.

Ι.

Κ.

---

(1) Καρναβάδιν (τουτέςι Καρναβάδιον) ὠνόμαζον οἱ Βυζαντινοὶ συγγραφεῖς τὸ Κάρος, ἢ Κάρον, ὑφ' ἑτέρων ὀνομαζόμενον Καρῶον, ἢ Αἰθιοπικὸν κύμινον, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Careum, ὑπὸ τῶν Γάλλων νῦν Carvi· περὶ οὗ ταῦτα φησὶν ὁ Διοσκορίδης (γ', 66), «Κάρος, σπερμάτιόν ἐςι γνώριμον, οὐρητικὸν, θερμαντικὸν, εὐςόμαχον, εὔςομον, πεπτικὸν... ἀναλογοῦν ἀνίσῳ. Ἡ δὲ ῥίζα ἑφθὴ ἐδώδιμος, ὥσπερ ςαφυλῖνος». Ἴδε καὶ τὸν Σαλμάτιον *Plinian. exercitat. pag.* 420 *et* 704, καὶ *Hyl. iatr. cap.* LIV, *pag.* 64.

(1) Ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν τοῦ Ἀθηναίου χρόνων τὴν Ῥωμαϊκὴν Κροῦσταν εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων φωνὴν εἰκὸς εἰσφρῆσαι· τὸ γὰρ παρ' ἐκείνῳ (Ἀθην. σελ. 647) διττογραφούμενον Κροῦστον καὶ Κλοῦστρον, πλακοῦντος εἶδος, παρὰ τὴν Κροῦσταν ἔοικεν εἰρῆσθαι.

ΟΙ ΔΙΟΡΘΩΘΕΝΤΕΣ, ΕΞΗΓΗΘΕΝΤΕΣ, Η ΟΠΩΣΟΥΝ ΚΡΙΘΕΝΤΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ.

ΤΕΛΟΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

ΣΕΛΙΔ. 9, στ. 15, γρ. Χίος.—ΣΕΛΙΔ. 19, στ. 20, γρ. ὑπογαςρίου.—ΣΕΛΙΔ. 43, στ. 1, γρ. πεῖραν.—ΣΕΛΙΔ. 50, στ. 18, γρ. ἐγχέλεων.—ΣΕΛΙΔ. 85, στ. 34, γρ. λεβιῶν.—ΣΕΛΙΔ. 86, στ. 32, γρ. τὸν γὰρ Μαζεινόν.—ΣΕΛΙΔ. 111, στ. 33, γρ. ὑπὸ τοῦ Λατίνου.—ΣΕΛΙΔ. 120, στ. 31, γρ. ΛΑΤΙΝΙ, ΑΝΤΙΙ.—ΣΕΛΙΔ. 139, στ. 29, γρ. ἰλύϊ.—ΣΕΛΙΔ. 149, στ. 22, γρ. Στρόμβοι ἢ Στρομβώδη.—ΣΕΛΙΔ. 152, στ. 10, γρ. Καὶ ἐν Ἀμβρακίᾳ παμπληθέας.